

LOVEC

LIST ZA LOV IN KINOLOGIJO

Glasilo Slovenskega lovskega društva
in Jugoslovenskega kinološkega saveza

LETNIK XXIII

1936

Uredil

ING. MIRKO ŠUŠTERŠIČ

Ljubljana 1936

Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani

Go. R 103-23-1936/1

Juv. št. PD 71/1981

KAZALO

Članki.

Prof. Silva Antić:	
Albini in nigrini	173

Gvido Bakarčič ml.:	
Poročilo o smotri brakov-jazbe- čarjev v Hrastniku	316

August Bauman:	
Brak-jazbečar	15

Josip Beran:	
V suševem somraku	81

Prof. Franc Bračun:	
Prepevajoče grude 179, 218, 267,	311

Feliks Ciuha:	
Zastrupljajmo vrane	346

Dr. Mirko Černič:	
Izkušnje in opozorila lovca-zdrav- nika 289, 338, 375,	422
Objestni trkač ali nevarni natikač	468

Inž. Martin Čokl:	
Odstrel divjih svinj v Dravski banovini 1935	141

Dr. Anton Debeljak:	
Petru Žmitku v spomin	55

Prof. Friderik Degen:	
Zajček na zatožni klopi	191

Teodor Drenig:	
Poročilo o III. drž. razstavi psov v Mariboru 21, 100, 143, 193,	230, 277
Določbe o podelitvi mednarodne- ga prvaštva v lepoti in delu	356
Peta mednarodna razstava psov vseh pasem	428

Dr. Ignac Fludernik:

Iz Podravja	231
Prispevek k lovskemu izrazoslovju	466

Miroslav Hanzlowsky:

Tudi ženske znajo	231
Čudno udejstvovanje pri lovu	303
Nastrel	335
O naših lovcih	373
Začetek	432
Presneti gams	476

Dr. Joža Herfort:

Pomenek o lanskim srnjakih	5
Nekaj o zajčjih spolovilih	84
Barska spomlad	175
Pogon za lovsko karto	314
Začarani krog	435

Venče Jakl:

Brakada	86
-------------------	----

Anton Kappus:

Lovske razmere v Vardarski ba- novini	145
Na Veliki šmaren	300
Nekaj o jerebu	342
Lovcem vzgojiteljem	464

Karel Kores:

Lovec v januarju	23
Lovec v februarju	64
Lovec v mesecu marcu	107
Pripravimo se za lovsko sezono	382

Dr. Viljem Krejči:

Dragi lovski tovariši	166
Zaokroženje in razmejitev	205
Divji lov ni tatvina	245
Pobijanje lovske tatvine	369, 413

Evgen Križaj:

O jesenskih tekmah psov-ptičar- jev v Mariboru	17, 56
---	--------

Josip Lapajne:	Prof. Adolf Schaup:
Na potu med lovce 478	Tečaj za lovske paznike v Mari- boru 135
Mirko Leban:	Uničujte vrane 257
Pozor pred obadom 276	Tekma v streljanju na glinaste golobe pred olimpijado v Ber- linu 354
Nevsakdanja zgodba 395	
Rudolf Likar:	Anton Schuster:
Spomladansko zastrupljanje vran 216	Uvedba mladih ptičarjev v polj- sko delo in delo po sledi . . . 60
Karl Luckman:	Mednarodno vzrejno pravo — Mo- naco 98
Samotar s Suhe 24	Pomladanski vzrejni tekmi pti- čarjev 225
Inž. Ferdo Lupša:	Preglednica pomladanske vzrejne tekme ptičarjev 264
Spomini in doživetja v malajski prašumi 63, 108	Pasji govor 253
A. Mazlu:	Posojanje ali najemanje neople- menjenih psic za rejne svrhe . 357
Nekaj o povzdigi lovišč z nabavo žive divjadi 352	Iskanje obstreljene divjadi po krvavi sledi na pogonih . . . 449
Dr. Fran Mišič:	Jesenske tekme ptičarjev »Dru- štva ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani« 470
O pohorskih medvedih 350	
O medvedih v koroških Rutah . 397	Inž. Franc Sonnbicher:
Divjad v pohorski zimi 417	Jelenji ruk pod Košuto v jeseni 1936 430
Drago Obračunč:	Janko Skale:
Nad race na Katlanskem jezeru . 10	Jesen 385
Dr. Fran Ogrin:	Ivan Šega:
Lov in lovska zabava 329	»Živka« 352
Oton Payer:	Albin Šifrer:
Po sledi za petelinom 159	Pomenki 151
Anton Podlesnik:	Stanko Štangl:
O obletnici Črnega vrha 125	Lovska steza 209
Josip Primožič:	Inž. Mirko Šušteršič:
Rogovje močnih srnjakov . 211, 250	Ob koncu leta 1
Priročno orodje za čiščenje lov- ske steze 304	Prehrana divjadi 46
Na jerebji klic 309	Strel s šibrami 92
Žalostna usoda starega srnjaka . 388	Lovski daljnogled 128
Zagonetna gamsova sled 459	Petelin 168
Ciril Poklukar:	Strel s šibrami 214
Na Pšečki gori 8	Izraba smodnika v puški . . . 261
Dr. Fran Roš:	Boji med srnjaki 296
O fazanih v laškem okraju . . . 52	
Jeleni v laškem okraju 269	

Se nekaj o »Pogonu na lovsko karto«	347	Fazan! P. M.	319
Prsk	378	Fazani na Gorjancih. Damjanovič	318
Strel s kroglo	409, 456	Fosfor in divje race. B. H. Starè	116
Mednarodna lovska razstava v Berlinu 1937	475	Gams v lovišču cerkovnika. B. H. S.	33
Inž. Mirko Šušteršič, urednik:		Gospod urednik!	400
Tovariši lovci — sodelavci!	208	Grmenje zoper zajca	112
Ivan Teržan:		Hvaležne divje race. B. H. S.	235
Moj prvi petelin	187	Iskanje divjadi z bajanico. M. Š.	254
Alojzij Volc:		Izjava. Anton Kappus	485
Kaj opazuje gorjanec na orlu?	28, 111	Iz kočevskih lovišč. D.	281
V medvedjem objemu	182, 221, 271, 306, 348, 391, 425	Iz Krizanca. Presl Miro	71
Kaj pravi narod o psu?	186, 437, 481	Iz Ljutomera	70
Inž. Zmago Ziernfeld:		Iz Pobrežja. P.-I. C.	32
Ocenjevanje gamsovih rogljev	41	Iz Ptuja. Peter Maroh	71
Pesmi.		Iz ribniške okolice. Ivan Burger	438
Silvin Sardenko:		Izpod Stola. M. Š.	360
Vir	163	Iz vardske banovine. K.	361
Pravilnik o lovskih čuvajih	102	Jazbec v zimski suknji in mladi zajčki. H. W. S. M.	197
Iz lovskega oprtnika.		Jerebičje jajce v fazankinem gnezdu. Godec Anton	318
Abesinski psi. B. H. S.	199	Jesenska razstava živali na vele-sejmu	69
Ali je to lovsko pravično? S.	485	Kako hitro lete ptice. B. H. S.	75
Ali je to lovsko pravično? Š.-c.	319	Kako sem se znebil revmatizma? P. M.	196
Bel srnjak. B. H. Starè	116	Kakšno bo letošnje stanje divjačine v območju L. D. Ptuj? A. Mazlu	322
† Benčina Ivan	75	Klic jereba nekaterim ušesom neslišen? M. S.	72
Breja zajka. Š.	484	Kuna si je shranila strup. H. W. S. M.	155
Brkasti ser v Alpah? A. D.	72	† Lenarčič Franc — Lakovniček — nestor dolenjskih lovcev. Grom	150
Častni večer dr. Ivan Lovrenčiču	150	Letošnji srnji prsk	402, 403
Črna sova. Feliks Ciuha	151	Letošnji ples lovskega društva za Gorenjsko v Kranju. Podkrižnik Martin	115
Črne srne. B. H. Starè	199	Licitacija krzna	114
Čuden pojav	234	Lisjak plezalec. B. H. S.	33
Divjad in aeroplani. B. H. S.	35	Lisica plavalka. B. H. Starè	156
Divjega prašiča	438	Lov in sankcije v Italiji. B. H. Starè	235
Divji lovci zopet na delu. -oh	438	Lov na divje svinje v Fruški gori. Dr. J. H.	72
Dober petelin. Dr. J. Herfort	113	Lovska drama v gorah. B. H. S.	35
Dobri petelin. B. H. S.	75	Lovci!	69
Drzna lisica. -o-	51	Lovski blagor. Karel Pribil	438
Dve smrtni nesreči s puško	30	Lovsko društvo v Celju	155
Enooka riba. -a.	485		

Lovsko društvo v Celju	154	Razširjenost pižmovke v Prek-	
Lovsko društvo Maribor	70	murju. Inž. Fr. Jurhar	281
Lovsko društvo Novo mesto. Grom	235	Redek jubilej. Hanzlowsky Miro-	
Lovski plen. I. F.	235	slav	399
Lovski psi in kačji pik. B. H. Starè	156	Redek slučaj. P. M.	401
Lovski tatovi	31	† Reitz France. Grom	150
Mariborska pižmarka. B. H. S.	32	Romantičen lov na divje svinje.	
Medved na Pokljuki. R.	282	Friderik Degen	440
Medved v Gornji Radovni. Dr. Ja-		Ruševac. Š.	438
zon	320	† Schaffer Ivan. -ow.	29
Merjasec je šel na trg. B. H. S.	33	Selitev ptic. B. H. S.	199
† Mohor Mihael	150	Srnjak-napadalec. B. H. Starè	156
Nagrade	69	Smrt med zajci. -o.	32
Nedolžna postovka in domači muc.		Štorklje. A. Mazlu	321
F. Ciuha	362	Štorklje. Hbr.	281
Nekoliko podatkov o letošnji se-		† Šušteršič Josip	235
litvi lastovk. J. Šašelj	483	Inž. Šušteršič Mirko: Naš gozd	69
Nesreča lovske družbe. B. H. S.	33	Tiskarski škrat. Uredništvo	235
Neverjetno pa resnično. -a.	439	Tovariše lovce... Uredništvo	360
Nezgode	112	Tradicionalni gozdarski ples	30
Nove lovske karte	30	Trpljenje živali po slabem strelu	401
O kapitalnem jelenu. H.	151	Usoden nočni lov. B. H. Starè	116
Od Sv. Ane nad Tržičem. S-r.	320	V lovišču Reutti. B. H. S.	75
Odvzemanje mladičev srnam in		V lovišču občine Dobrne	113
udomačena srnjad. Anton Me-		V spomin tovarišu Jožetu Kropiv-	
tarnik	152	šku	280
Orel na švedskem. B. H. S.	33	V žaru in čaru šumovitega Po-	
Ornitološki zapiski za št. Lovrenc		horja	152
ob Temenici na Dol. in njegovo		† Verovšek Jurij	112
okolico za l. 1935. J. Šašelj	74	Vidre na Gorenjskem. -a.	319
Pižmovke na pohodu. Godec Ant.	401	Vsa lovišča vzdolž Mure in Apa-	
Planina pri Rakeku. -d.	195	ške kotline do Razkrižja zaradi	
Planina pri Rakeku. -d.	235	poplav popolnoma uničena. R. C.	281
Podivjani golobi. K.	440	Vzorno delovanje orožništva	282
Podlasica. P. M.	195	Vztrajnost fazanke. P. M.	321
Poginula divjačina	112	»Wild und Hund«	31
Poljska jerebica med domačo pe-		Zajčka brez mamice. R. Smola	318
rutnino. G. Br.	153	Zajčkova usoda. G. Br.	362
Povožen lisjak. B. H. S.	75	Zajec je grozdje? J. Ž.	484
Poziv zakupnikom lovišč	30	Zajec v sili. K. Knuplež	113
Prevejani hotelir. A. D.	198	Zakaj je klic jerebov nekaterim	
Previdnost je mati vseh čednosti.		ušesom neslišen? Drago Dimnik	113
B. H. S.	198	Zakasnele lastovke. -oh.	483
Previdnost je mati vseh čednosti.		Zanka ga je usmrtila. B. H. Starè	236
-a.	438	Zelenemu križu	29
Proizvodi lova v naši zunanji		Zgodnje vračanje selivk. -o	151
trgovini. Venče Jakil	195	Žalostni lov na gori. B. H. Starè	116
Primer albinizma. Š-c.	319	† Žmitek Peter	29
Ptič z eno perutnico. -a.	362		
Rani gost. -oh.	400		

Lovski koledar.

Stran . 283, 325, 363, 403, 443, 488

Društvene vesti.Stran . 34, 75, 116, 157, 199, 236,
283, 323, 363, 404, 441, 485**Kinološke vesti.**Stran . 36, 76, 118, 159, 200, 240,
284, 324, 363, 403, 487**Vprašanja in odgovori.**

Stran 37, 77, 121, 236, 283

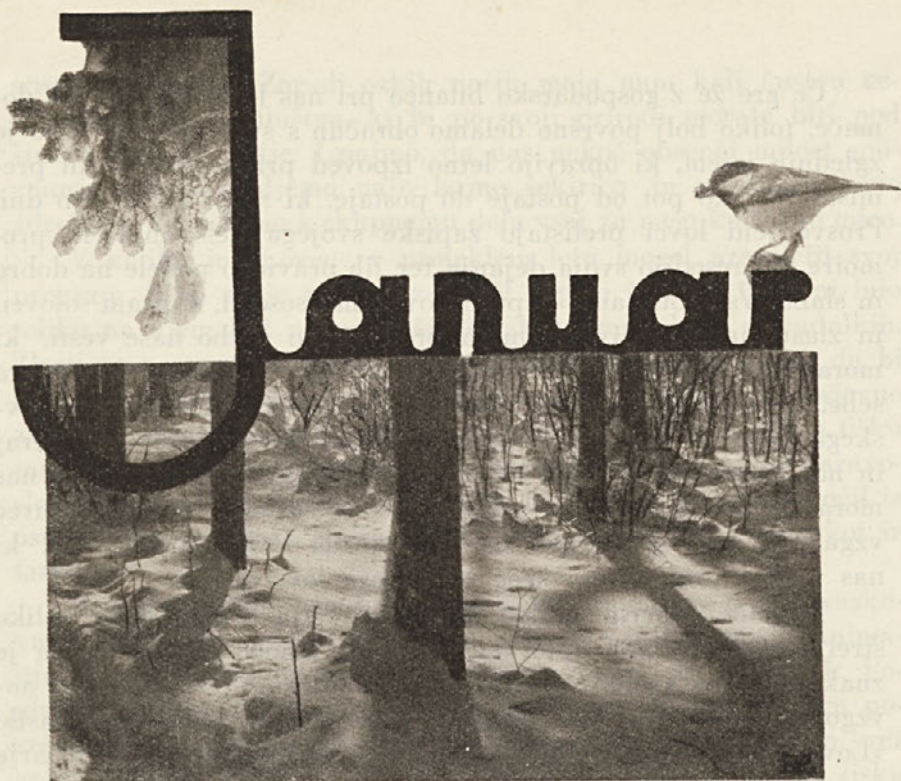
Lovska kuhinja.

Stran 365, 405, 444, 488

Dražbe lovišč.

Stran 34, 75, 445

Mali oglasi.Stran . 38, 78, 122, 161, 201, 241,
285, 325, 365, 405, 445, 488**Ob koncu leta**

Šumi

Ob koncu leta

Pokanje, lajež in lovski trušč po loviščih pojema. Puške se ohlajajo, napetost živcev popušča in pokoj se seli na zasnežena polja in gozde. Pa tudi preganjana divjad prihaja do oddiha, v kolikor ni izdihnila v večna lovišča. Čas obračuna in lovske bilance je tu. Dvoje obračunov je lovcu potreba ob koncu leta. Prvi je račun števil, to je gospodarska bilanca, in drugi, obračun z našo vestjo. Za številke v odstrelu nas pozove oblastvo in odrajtamo jih navadno, žal, s »hišnimi« številkami, ker po starih častitljivih navadah ne vodimo lovskih zapiskov. Še manj je onih dobrih naših lovcev, ki sestavljajo vsakoletni načrt za odstrel. In tako se dogaja iz leta v leto, da večina ne dela niti številčnega obračuna in se mora uradna statistika zadovoljiti s »hišnimi« številkami, lovska vest pa z zamahom roke, češ, saj je vseeno in nikogar nič ne briga, če pošteno plačam iz svojega. Morda je v nas še mnogo premalo lovske vzgoje in discipline, da bi občutili ponižujoči pomen kretnje »saj je vseeno«, ki je priznanje lastne onemoglosti.

Če gre že z gospodarsko bilanco pri nas lovcih precej po domače, toliko bolj površno delamo obračun s svojo vestjo. Malo je zglednih izjem, ki opravijo letno izpoved pri svoji vesti in premislijo lovsko pot od postaje do postaje, ki so jo hodili leto dni. Prosvetljeni lovci prelistajo zapiske svojega delovanja in premotre in presodijo svoja dejanja ter jih pravično podeli na dobra in slaba. Vse obnašanje napram lovskega sosedu, napram solovcu in zlasti napram divjadi mora pred strogo sodbo naše vesti, ki mora biti najvišji odraz človeškega intelekta. To je pot do samega sebe, do značaja in moža. Brez tega ni pravega lovca in ne lovskega poštenja. In ker je naše slovensko lovstvo šele od včeraj in naš lovec šele od danes, brez prave lovske tradicije, je za nas moralna lovska bilanca neprimerno važnejša. Ta nas namreč vzgaja in nam je kažipot na ozki stezici lovske pravičnosti, ki nas vodi v prosvetljeni krog sodobnega lovstva.

Ni nam zameriti zablod pri iskanju prave poti. Kdor veliko strelja, veliko zgreši, kdor mnogo hodi, mnogo zaide. To pa je znak, da lovci krepko iščemo in da si utiramo pot naprej in navzgor. Vodnik na tem pohodu nam je naše strokovno glasilo »Lovec«, ki že četrto stoletja zmagovito koraka skozi vse viharje in tegobe naše strokovne prosvete.

Kako je vsak posameznik izpolnil svojo dolžnost, sam najbolje ve in je do neke meje njegova privatna zadeva ter stvar njegove vesti.

Kako so jo izpolnila posamezna društva, bodo pokazala poročila na občnih zborih. To je skupna stvar vseh lovcev in zato se računi polagajo javno. Pri takih javnih računih se pa rada pokaže tipična naša slabost osebne preobčutljivosti, ki je znak naših ozkih družabnih in narodnih meja. V majhni hiši so majhni ljudje! Razen tega nismo bili vajeni, da bi si sami krojili usodo, zato nismo vajeni discipline v svobodi, ki je pogoj za zdravo družabno in društveno življenje. Zaradi bolestne osebne občutljivosti zavijamo besede v svilnat papir, se topimo v dišavah osebnega kulta in zraven iščemo pezdinje v očesu tovarišev.

Zato so često slike takih obračunov izmaličene in le izraz želje, kakršna naj bi slika v resnici bila. Vendar pri mnogih društvih govore dejanja, da je njihov organizem zdrav, da je v njih pravi duh, kvas in sol našega lovstva. Mnogo ledine bo še treba preorati društvom, mnogo znanja članom pridobiti in še več brezbriznosti, nediscipline in neznanja odpraviti.

Kako je vršil preteklo leto »Lovec« svojo nalogo, nam priča črno na belem obširni in pestri snopič dvanajstero zvezkov letnika 1935. Naše glasilo nam vzbuja nade, da postane uvaževana

strokovna revija. Zaradi ozkih naših meja nam kali čustva cepitev lovstva in ribištva, ki bi po svoji narodi morala biti pod streho skupne revije. Upajmo, da nas nekoč obsenči milost spoznanja, da pokopljemo našo bojno sekirico in naše pritlikave zdražbice ter sedemo k skupnemu delu vsaj za našo kulturno mizo.

V koliko je »Lovec« v preteklem letu mogel uresničiti svoj program, ki si ga je nekako zastavil v prvi številki 1935, ni bilo toliko na njem kot pa na naših lovskih društvih in sotrudnikih. Zlasti se posamezna društva niso zavedala svoje dolžnosti, da bi preko svojega glasila gojila stike, ki bi lovce miselno in krajevno zbližali. Stalna kratka in stvarna poročila bi tvorila v našem tisku jasno sliko vseh dogajanj, ki so važna za lovstvo in lovsko naravoslovje. Premalo je, kar je bilo doslej; in še manj imamo poročil iz ostalih banovin, tako da iz tujega tiska o tem več zvemo kot iz lastnega.

V našem strokovnem tisku pogrešamo izmenjave misli o vsakovrstnih lovskih vprašanjih, kar bi pričalo o intenzivnem zanimanju in trenju duhov, ki je potrebno za vzgojo in napredek. Poglejmo v tisk drugih narodov, naših sosedov. Morda se nam posreči tudi to, odkar je zavel preko lovskega Parnasa zdrav in svež veter sodobne lovske miselnosti. Dolgo smo gojili v našem tisku neko zadušljivo sentimentalnost, ki nas je odmikala stvarnosti življenja. Duhali smo samo nežne cvetice in pili jutranjo roso, tako da nismo žive divjadi niti videli. V nekem zanosu smo se šli pridne Jakece in hudobne Mihce in se po teh opredeljevali. Človek ni ne Jakec ne Mihec in najmanj je to lovec. Kajti, kdor ne bi znal grešiti, je bedak, kdor pa ne more, ni človek. Zato pa mora lovcu njegova vzgoja čut do lovske pravičnosti tako prosvetiti, da ga mine sla do lovskega greha in da iz notranje nuje dela samo to, kar mu spoznanje narekuje za pravo. Tedaj mu predpisi lovskega zakona niso več breme in utesnjevanje, nego opora in pomoč pri njegovem delovanju.

Naš tisk je torej odprl duri svežemu zraku, da so pljuča prosto zadihala in smo se sprostili more, ki je kot nekak lovski izvirni greh težila našo vest. Z vedrim licem smo zopet optali puško. Vendar ena lastovka še ne prinese pomladi in sam svet Hubert nam stoj ob strani in pripelji v deželo resnično pomlad, kajti marsikje se še ni otajalo.

Leto 1935. je pa znamenito za naše lovstvo tudi, ker nam je prineslo novi zakon o lovu. Postalo je mejnik, ob katerem se lomi staro in novo. Stojimo v znamenju preorganizovanja, ki nam prinese marsikaj novega. Zato so trenja razumljiva, tembolj ker nobena nova stvaritev ni dovršena. Mnogo trdot novih predpisov bo

še treba omiliti, preden se bo duh zakona prilegel obrazu pokrajinskih struktur. Zlasti je silno razgibala duhove nova določba o površini lastnih lovišč in ne dosti manj nesrečni naš zajec, ki si je komaj otel svojo zakonito zaščito. V lovski organizaciji sami pa po novih pravilih pleskamo nove naslove. Želeli bi samo, da bi nov ustroj organizacije pomenil napredek. Težko bi nam bilo, če bi se resno delo jelo izgubljati v pesku formalnosti, v povodnji obrazcev, tiskovin in jalovih statistik, ki jih zdravo društveno življenje ne prenaša in tudi lovci ne. Brez zamere, odkrito povejmo, da so nas predpisi o nabavi lovskih kart malo oplašili in tudi karte same. Da po vseh predpisih zalezemo in uplenimo eno tako listino pri uradih, nas stane mnogo več časa in truda kot zalaz najbolj prevejanega srnjaka. Koliko pisanja, tiskanja in uradovanja! In najmanj štiri take papirje mora lovec poloviti, če hoče k sosedu na lov. Izgleda, da se lovci z ekspeditivnostjo nismo baš postavili. Zametek napake pač leži deloma v tem, da si nismo znali ustvariti okvirnega zakona o lovu v najširšem smislu besede, kajti naše lovske razmere so pokrajinsko tako silno različne, da je vse to nemogoče pokriti z enim klobukom, kot je storil ali vsaj skuša storiti novi zakon. Kot lovci si to brez hudih misli pošteno priznajmo in s skupnim smotrnim delom skušajmo postopoma popraviti, kar se bo v praksi slabo izkazalo.

Tudi smo mnogo premalo pripravili tla za tako veliko reformo in si pustili še mnogo manj časa za dobro stilizacijo in izvedbo zakona. Zakon, ki naj preobrazi bodočnost, ne zraste preko noči in ga je še manj mogoče preko dneva oživetvoriti. Zakona, če je še tako lep in koristen in ki ostaja samo na papirju, pa ne potrebujemo. Lovski zakon gotovo ne ostaja mrtva črka, kakor čutimo, a treba ga je izvajati ne po mrtvi črki, temveč po duhu.

V tem pogledu je preteklo leto zgodovinsko za razvoj našega lovstva in zato vredno, da se ga spomnimo, ko se odmika v preteklost.

Za silvestrovo smo mu lovci zadnjikrat segli v usodno roko, ki nam je pisala bodočo lovsko pot. Dal sveti Hubert, da nam bo ta pot svetla in lepa, kakor je bil svetel in lep obraz novega leta, ko smo mu opolnoči napili dobrodošlico.

Pomenek o lanskih srnjakih

»Koliko si jih videl in pregledal v pretekli sezoni?«

»Ne dosti manj kot sto!«

»No, in kaj mi poveš o njih?«

»Nič posebnega. Sicer pa če te zanima, sedi in poslušaj!«

»Že poslušam!«

»Vse, kar sem lani videl pri srnjakih novega, dejal bi zanimivega, ti lahko kar na kratko povem. Lepih srnjakov ali posebno lepih, po tvoje kapitalnih, ni bilo kaj prida. Sicer bi mi nemara ti ugovarjal, če bi videl vse, ki sem jih imel v rokah, in s teboj najbrž še več drugih.«

»Čemu bi ti ugovarjali?«

»Čemu, čemu; saj ti takoj povem čemu. Marsikomu je ‚kapitalen‘ srnjak, ki še naziva dober ne zasluži. Čuj! Znanec si je kupil manliherico in zeleno obleko ter postal ‚lovec‘. Čez mesec dni ga po ovinkih vprašam, če je puško že krstil. »Včeraj,« je bil kratek, a tem bolj ponosen odgovor. — Si obrnil lepega na dlako? — Kapitalnega, ti pravim, na vsakem steblo ima po dve špici!

Da te ne bom predolgo zadržal s ‚kapitalnimi‘, ti takoj povem, da je res kapitalnega ustrelil g. Vidmar iz Kamnika v Špitaliču. Bil je najlepši, kar sem jih videl lani in predlanskim, pa še precej let nazaj. Vse druge lanske kapitalne presega daleko. Škoda, da nimam njegove fotografije. Drugi kapitalni je iz okolice Kranja, nekaj čednih je padlo v Bistri, pa tudi v Palovičah, ostalo pa, kar sem videl, je prav navadna koščena roba.«

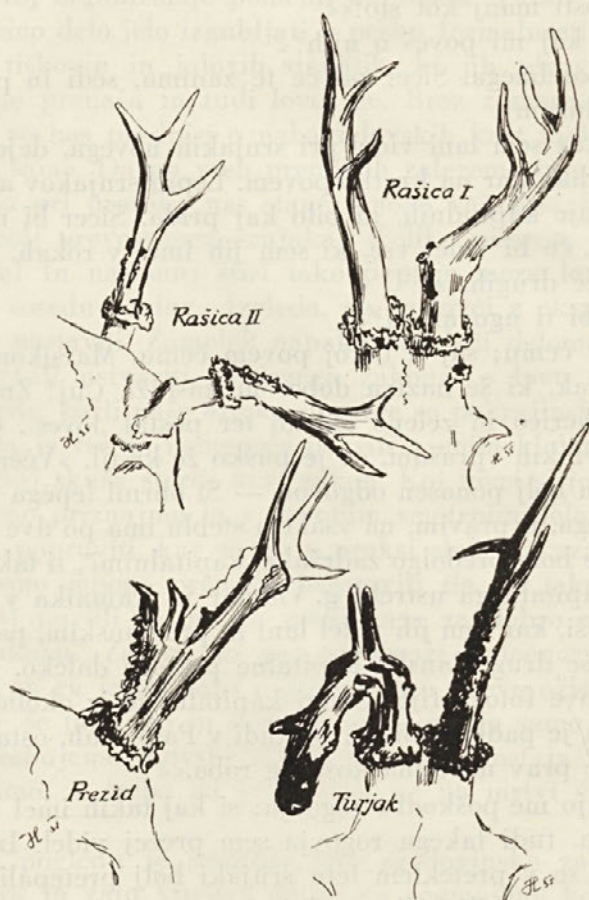
»Zanimajo me poškodbe rogovja; si kaj takih imel v rokah?«

»Seveda, tudi takega rogovja sem precej videl. Izgleda povsem, da so se v preteklem letu srnjaki bolj pretepali, kakor si mislimo, ali pa so bili bolj nerodni.

Kar dva primera poznam iz Rašice. En srnjak si je zlomil steblo, ko je bilo rogovje še v koži, torej kosmato. Bog zna, kam se je z njim zarinil. — Drugi je bolj zanimiv. Odlomil si je čelni nastavek. Ko je bil ustreljen, je bil zarastek (kalus) še precej mehak. Zdi se mi, da mu je zlomljeni del rogovja moral delati precej neprijetnosti, kajti bil je gibljiv z odlomkom nastavka vred. Držala ga je sama koža. Bolečine, ki jih je moral srnjak imeti, gotovo niso bile majhne.

Tretji okvarjenec je bil s Turjaka. Zlom izhaja iz časa, ko je rogovje še raslo, zakaj na kolenu preloma sta pognala dva odrastka, zalomljeno steblo pa je raslo navzdol proti očesu.

Tej poškodbi nasproti stoji primer iz Prezida. Dvojna okvara! Pozna poškodba oziroma zlom, prav za prav odlom, je na glavnem steblu. Odlomljen je prednji odrastek. Nepravilnost pa je tudi na vzadnji strani stebela, kar smatram za nekakšen nadomestek slabo razvitega gornjega dela rogovja.««

»Veš kaj zanimivega v zvezi z lanskimi srnjaki?«

»Da, povešena, strehasta roža, ni znak starosti! Videl sem, da so imeli po zobovju prav mladi srnjaki izredno povešene rože, tako zelo, da je bila lepa slika sicer močnega rogovja kar skažena. Posebno lep primer za to je bil srnjak iz Solčave. Bil je mlad, imel močno razviti stebli z močnimi odrastki, krasno barvano rogovje; toda rože so bile povsem povešene in zanikrno razvite.

Tudi dva srnjaka z gobastim rogovjem sem si ogledal. Prvi je bil iz Sodražice, drugi iz okolice Celja. Prvega je ustrelil g. Adolf Ivanc in je sporočil o srnjaku tole:

»V začetku junija predlanskega leta sem čakal na poseki blizu Sodražice srnjaka, ki sem ga že nekajkrat prej videl. Imel je krasno rogovje z razmahom gotovo 20 cm, odrastki so bili najmanj po 8 cm dolgi. Z nesrečnim strelom s kroglo na večjo daljavo pa sem ga kastriral. Takoj po strelu je skočil z zadnjim koncem visoko v zrak in padel, toda samo za kratek čas, tako da ga nisem dobil. Pozneje je še hodil na poseko, a ker mu je odpadlo rogovje, sem vedno mislil, da je srna. Lansko leto meseca julija so opazali prav v tem delu lovišča močnega srnjaka z neočiščenim rogovjem. Sumil sem takoj, da gre za mojega srnjaka. Pasel pa se je zelo oprezno in šele zadnji dan julija na večer se mi je posrečilo, da sem ga dobil na strel. Očiščen je tehtal 22 kg in bil jako zalit z maščobo. Seveda sem najprej pogledal na spolovila in ugotovil, da je bil moj sum upravičen. Srnjaku so manjkala moda, pa rana je bila lepo zarasla, da se je le malo poznalo. Čudna je igra narave, da mi je isti srnjak ponovno prišel na strel po trinajstih mesecih skoraj na istem kraju.«

Tako g. Adolf Ivanc. Ni li to zgleden primer, kako naj bi poročali lovci? Evo ti fotografije tega srnjaka! Bil je v letni dlaki in prav take barve je tudi dlaka na rogovju, nežna in redka.

O celjskem srnjaku vem samo to, da ga bo imela kot redkost podružnica SLD v Celju. Ta srnjak ima že zimsko dlako, tako po truplu kakor po rogovju.«

Na Pšečki gori

Saj je bilo mraz kot le kaj, in tiste male snežne munice, ki se brez cilja vijejo med pišem in krivcem, kadar posebno ostro zavija po robovih, so se lovile po visokem in redkem bukovem gozdu Pšečke gore tudi dne 15. decembra 1935 predpoldan. Snega po dolini je bilo le toliko, da je pobelil, tam pa ga je bilo že nad celo ped.

Na taki vremenski podlagi se je zbrala majhna, pa zato nič manj hrabra četa lovcev z risanicami ter se podala v izredčene visoke hoste pšečkega barona gospoda Buttlarja nad njegove divje svinje. Naznane so bile pravkar po sveže naletelem snegu, eden domačih lovcev pa je presledil tudi tistega velikega merjasca, ki ga poznajo že osem let in ki je letos v poletni mlaki v gozdu pokazal tudi svojo prikupljivo dolžino dveh metrov. Pa naj povem takoj, da tega seveda nismo dobili.

Zjutraj zbranim lovcem ni pokazala dobre volje niti dolga zamuda očeta »Pašiča«, najstarejšega nimroda iz Pišec, ki ga tako nazivajo po njegovi beli Pašičevi bradi. Je pač študiral vreme. Takoj po njegovem prihodu pa nas je popeljalo v goro kakih 25 gonjačev, pomešanih s čuvaji in domačimi lovci brez risanic. Psov nič. Pot se je vila po ozkem in dolgem gozdnem jarku skoraj eno uro navzgor, nato pa smo se tisti, ki smo imeli zastaviti pot črnim gozdnim samotarjem, oddelili ter se začeli vzdigovati strmo navzgor po celem snegu, da potem po grebenu zaokrožimo na stojišča. Ta zadnja strmina je bila prav dobro merilo za obokanost naših trebušov, kajti pod robom smo bili že vsi avtomatično in prav lepo razporejeni po veličini objema, seveda z najtežjim kalibrom na spodnjem koncu. Pohvalno pa omenjam našega »Pašiča«, ki je pri svojih 70 letih ves čas lahkotno korakal in gazil prvi. Pravijo, da smo se popeli blizu 700 m visoko. Svinje so bile namreč naznane na Špičku, 698 m visoko. Svežih sledov nismo videli nikjer, stari tiri svinjadi in srnjadi v manjših tropih pa so se pokazovali večkrat. Prvi pogon je imel trajati 2 uri ter je začel precej pozno. Moje stojišče je bilo na robu dolgega hrbta, prav v koncu pogona in tik starih tirov črne divjadi. Od tam navzdol pa je šlo še četvero stojišč pravokotno od mene. Po redkem gozdu se je videlo dosti daleč v dolino in nazaj po rebri, prav pod menoj pa je ležala nizka trnjeva šumica, preko katere je bila potem vidna še vrsta treh nižjih stojišč. Komaj smo se dobro postavili in ukopali v sneg, že se je zaslišal hrup gonje,

brž potem pa se je nekje v bližini odzvalo pivkanje srnic, ki so se v okrilju svojih mater pripodile prav pred mojega soseda. Ta pa je bil in moral biti izredno priden ter jih je pasel pred seboj prav dolgo. Kar švigne zgoraj še lisjak, pred lovsko vrsto se priženejo šoje in delajo nemir. Mraz pa se vali po robu in snežne munice se zaletavajo. Gonjači nastopajo vedno slišneje. Že se je zazdelo, da je konec pogona, ko naš odlični vodja, stoječ spodaj na tretjem stojišču pod menoj, pokaže na nekaj z roko. Takoj sledi pok mojega nižjega soseda, mimo katerega se je po njegovem pripovedovanju potegnil dosti počasi v teku merjasec, in kmalu zagledam tudi jaz njegov mogočen odskok, kako se zamika v trnjevo šumico pod menoj. Zgodilo se je nekaj prav za prav neverjetnega, vsaj nepričakovanega, kljub vztrajnemu čakanju. Čeprav že doli zadet je izginil navzgor v šumico in po strelu je bilo vse tiho. Ni ga več. Ali v grmovju leži in posluša? Trenutki napetosti naraščajo na vseh stojiščih tam okoli. Po dolgem času se nenadoma v grmovju nekaj zgane, že prav pod menoj in postoji. Spoznam črni rilec in del obrisov trupla. Pomerim takoj le po približni oceni v pleče. Merjasec se na strel premakne sunkoma in mi takoj nato da priliko še za eno kroglo, potem pa se zamaje in zatone nazaj v trnjevo goščo. Tam neslišno obleži na veliki, krvavi postelji, kakor smo ugotovili pozneje. Po prekratnem času kake četrt ure pa smo ga tam poiskali in, ko žival še enkrat vstane, mu odda naš vodja še milostni strel skozi glavo, ki ga pribije nepremično na tla. Tako je končal ta neresec in izprožil svoje končine po belem snegu na Pšechki gori letos pred božičem. Težak je bil 104 kg cel, brez premoženja. To se, čeprav je bilo obilno, ni tehtalo. V želodcu je bil sam gozdni mah, v čeljustih razmeroma majhni čekani. Merjasec je bil star kaki 2 leti.

Kot lovskim kronistom in udeležencem mešanega veselja v trojedinih streljih pa nam je omeniti še zanimivost, da so štiri svinje potegnile mimo gonjačev nazaj in to pot »popolnoma« ušle. Tudi iz naslednjega pogona so se pravočasno umaknile. Zamolčati tudi ne smemo, da sta po teh neslavnih kompanijskih streljih iz pogona prilomastila še dva medveda, stari in mladi — iz fare pišečke, prav iz Pišec doma... Pišeta se namreč z veliko začetnico in sta dokazala tudi kot zelena tovariša, da Medved res pusti vsakogar na miru, če ga ne draži...

Uspeh lova pa je bil ta, da ta neresec ne bo več hrustal pšečkega grozdja.

Nad race na Katlanskem jezeru

Lepo vreme, ki je vladalo po napovedi radia po vsej naši kraljevini, še bolj pa želja, da bi videl južno Srbijo, Makedonijo in eventualno še naše obmejne kraje, sta me zvalila, da sem se vsedel na brzovlak Ljubljana-Beograd, ki odhaja iz Ljubljane ob 9. uri dopoldne. Vesel sem bil, da sem dobil v kupeju dovolj prostora, saj je ta vlak običajno prenapolnjen.

Imel sem dva prav prijetna sopotnika; prvi je potoval iz Londona v Beograd, drugi pa z Dunaja preko Grčije v Perzijo. V prijetnem razgovoru z obema gospodoma, ki sta že prepotovala skoraj ves svet, mi je bila ta dolga, ne pa dolgočasna vožnja, skoraj prekratka. Če bi imel še kdo lovskih tovarišev željo loviti v južnih krajih naše prelepe Jugoslavije, bo lahko v naslednjih vrsticah zajel nekaj podatkov in navodil za tako potovanje. Napišem mu pa, da bo v obilni meri poplačan za materialne izdatke in dolgo vožnjo brez spanja, tako v lovskih kot estetskih užitkih. Preden preidem k nadaljnjemu opisovanju, moram pripomniti, da je ves lov in ribolov od Beograda do grške meje prost. Potrebna je bila poleg orožnega lista le izkaznica Udruženja, ki je stala takrat 120 din.

V Beograd sem prispel okrog osme ure zvečer in odpotoval dalje z brzovlakom Beograd-Solun, ki odhaja nekoliko pred polnočjo iz Beograda. V Skoplje sem prispel okrog 11. ure dopoldne.

Ker je prvi sopotnik v Beogradu izstopil, drugi, lastnik velikih tovarn za tkanine v Perziji, pa odšel v spalni voz, sem lahko nemoteno premišljeval dosedanje vtiske te polpoti, radoveden, kakšen bo uspeh lova. Imel sem že nekoliko lovske vročice, ki napade vsakega pravega, strastnega lovca v noči pred vsakim večjim lovom. Kasneje se mi je pridružil prijazni vlakovni revizor, rodom pristni Makedonec, ki revidira večkrat tedensko to progo in mi razlagal zanimivosti teh krajev.

Vlak hiti mimo znane Vrnjačke banje, kjer imajo toplotni vreli temperaturo $+94^{\circ}\text{C}$ in je to eden najtoplejših vrelov v Evropi. Sploh pa so vsi kraji tod okoli jako rodovitni; hruške in jabolka izborno uspevajo, vinogradi seveda tudi. Izborna kapljica, ki sem jo imel priliko pokusiti, ima ceno 2—3 din liter. Iz te okolice izvozijo letno do 2000 vagonov raznovrstnega sadja; največ seveda v inozemstvo. Na postaji so lepe hruške po 25 par komad, kar je vsekakor poceni, če pomislim, da je v Skoplju cena jabolkom 2 din za komad.

Pri selu Predejane zagledam ob južni Moravi prve gosi, kar me je navdalo z velikim veseljem in z novim napadom lovske mrzlice.

Vladiči Han! Krasne moderne vile, povsem enake našim; od tod vozi avtobus do Surdulice, sanatorija za tuberkulozne, sličnega našemu Golniku na Gorenjskem. Dolina se tu odpre in se vedno bolj širi, kraji postajajo čedalje lepši, romantičnejši in zanimivejši. Na obeh straneh proge se razprostirajo nizki, zaokroženi hribčki, pokriti z debelim, zmrznjenim snegom. Brez vsakega drevja, brez vsakih jarkov so, nebeško idealni tereni za vsakega smučarja. Prevezla me je neodoljiva želja, da bi prenesel te prijazne gričke vsaj za eno zimo v našo Slovenijo.

Brzovlak vozi nemoteno dalje, kolesa udarjajo svoj enakomerni takt. Izprašujem revizorja, če je kaj rac in gosi v okolici Skoplja, pa mi pripoveduje, da je »sve črno od patka i guska na Vardaru i Katlanskem jezeru«. Nisem mu mogel prav verjeti, ker je pri nas na »tisoče rac« za naš pojem res prava ameriška »raca«. Vlak začne zaustavljati in naposled stojimo v Leskovcu! Velika tovarniška poslopja so raztresena po vsem okolišu. Res pravi industrijski kraj! Velike moderne tkalnice izdelujejo vse vrste blaga in sicer jako ceno. Odtod ona eleganca v Skoplju samem.

Prevozimo še zadnjo veliko postajo Kumanovo in že zapelje vlak v tolikanj zaželjeno Skoplje. Po nasvetu sprevodnika, ki je tudi lovec, se peljem še tri postaje dalje in izstopim v Zelenikovu. Ura je že poldne: v nekaj minutah sem preoblečen in otovorjen s pol nahrbtnika nabojev. Prometnik mi pokaže smer proti Vardarju, ki je oddaljen za dober streljaj od postaje. S prijetno mešanimi občutki se mu približujem, z upanjem, da bo kmalu zapela puška svojo, za lovca večno lepo pesem.

Radoveden sem bil, kje bom spodil prve race odnosno gosi. Sneg je globok preko pol metra, pa k sreči popolnoma zmrznjen, tako da igraje hodim ob Vardarju. Sonce silno pripeka, da sem v hipu ves moker! Zato odložim suknjič in naš »moški komat«, ki nam dela včasih toliko preglavice; sedaj bo kretanje in tudi streljanje močno olajšano. Pogledam po Vardarju navzdol in opazim več črnih pik, ki so se pomikale po vodi sem in tja. Previdno jih zalezujem, trdno uverjen, da so gosi, ker so se mi zdele za race nekoliko pretemno sive. Kar se vzdigne cela jata velikih potapljačev. Pomerim po zadnjem, in sicer v glavo, kajti iz izkustev na Savi vem, da je od sile trd, pa ga menda gladko zgrešim! Po strelu se dvignejo nižje doli štiri velike race in letijo nad Vardarjem v višini 45 metrov. Pomerim po prvem, bili so vsi racaki,

in hitro za tem še po drugem. Žalostno gledam za njimi, ko tako elegantno režejo zrak nemoteno dalje. V duhu sem namreč že videl njihove krivčke za svojim klobukom. Presenečen in razočaran naenkrat opazim, da se je prvi racak ločil od ostalih in da v elegantnem loku pristaja na Vardarju, in sicer na moji strani. Z drugim strelom mu upihnem luč življenja in že se vrti po sredi Vardarja. Kazalo mi ni drugega, kot da sem zajadral oblečen v vodo, segajočo čez kolena, in ves srečen in ponosen si zatakнем prve krivčke iz južne Srbije za klobuk!

Preobujem hitro nogavice, hlače se na vročem soncu itak kmalu posuše. Spodim še tu in tam jato rac, vendar ne streljam po nobeni, ker bi jo odnesel Vardar. Tako streljanje bi bilo nelovsko, navadno mrharstvo.

Prisiljen sem prekoračiti most, ki je zastražen. Vojaki, med njimi dva Celjana, so srečni, da vidijo v tako oddaljenem kraju svojega rojaka Slovenca. Vsi mi pripovedujejo, koliko je tu divjadi, posebno volkov. V bližini sem našel še ostanke njihovega mladega psa (kera), ki ga je pred dvema dnevoma odnesel volk in ga ne daleč proč povečerjal. Ker se je že mračilo, sem se vrnil s prvim vlakom v Skoplje.

Kdor je bil že v južnih krajih, za tega tudi Skoplje ne bo ničesar novega, saj so vsa ta mesta zidana na prilično isti način. Nekatere ulice so nove, moderne, z modernimi palačami, kavarnami in prodajalnami. V ostalih, zlasti turških delih mesta, pa je še vse primitivno, ostanek nekdanjega turškega gospostva. Živila so naprodaj brez vsake lične urejenosti, na sredi lokala stoji odprta posoda z žerjavico. — V Skoplju se jasno odraža križanje vzhoda in zapada! Vse vere, vse narodnosti se tu stekajo in srečavajo. Živahna promenada, polne kavarne, iz katerih se čuje petje pjevačic, zvonkljanje kraguljčkov, vse se meša in vrhu vsega — eleganca na promenadi. Kupim si pri Bači, ki ima tudi tu svojo trgovino, nekaj parov nogavic, in se odpeljem na obisk k g. Kapusu, Slovincu, ki je tu že 12 let. Poznan je gotovo že vsem naročnikom »Lovca« po svojih zanimivih člankih o lovu okrog Skoplja. Prijazen gospod, strasten lovec, dober strelec in turist. Pri pristni »turski kafi« in izborni kapljici mi pripoveduje razne lovske zanimivosti iz okolice. Tudi on govori o veliki množini rac, gosi, volkov, divjih svinj (v preteklem letu jih je ustrelil 17), slok, prib in dropelj. Tudi lisic je tu jako mnogo, so pa nekoliko svetlejše barve kot pri nas. Vsaj one, katere sem imel priliko videti pri ondotnih seljakihi, so bile svetlejše v barvi. Kar naenkrat je zlezel kazalec na 12; poslovim se od prijaznega in gostoljubnega lovskega druga. Na poti v hotel opazim gručo ljudi.

Pristopim in vidim živega volka, kako ga prenašajo povezanega na dolgem drogu po mestu. Ujeli so ga blizu mesta. Pripominjam, da so enega ustrelili nekaj dni poprej v mestu samem.

Po nasvetu g. Toneta Kapusa sem se peljal naslednje jutro le dve postaji dalje od Skoplja in izstopil na postajališču Oraševo. Od te postajice je najbližja pot na lovsko, zgodovinsko znano Kattlansko jezero. Z edinim čolnom, mostu ni menda med postajami na celem Vardarju nobenega, sem se prepeljal preko Vardarja. S tem sem napravil nehotе in nevede pogreško, ki se mi je kasneje kruto maščevala in h kateri se še povrnem. Po dobrih desetih minutah jo že krepko maham po »oknu«, kakor domačini imenujejo prekop, širok nekaj metrov, speljan skozi celo jezero za odtekanje vode v Vardar. Glavni del jezera, ki je prav za prav močvirje, je bil popolnoma zamrznjen, tako da so se skoraj vse race in gosi preselile na dolnji del Vardarja v okolico Devdelije in še dalje v Grčijo, kjer tudi v tem času ni snega. Zato sem se že proti poldnevu rajši obrnil v smer proti Vardarju. Od daleč sem že opazil njive. Ni jih bilo težko spoznati po porezanih turšičnih steblih, štrlečih kvišku. Opazil pa sem že od daleč, da se je ta del jezera močno odtajal. Velike mlake, obdane od bičja in trave, so mi zijale nasproti. In tu se je začel šele pravi lovski raj. Ne na tisoče, na deset tisoče rac in gosi, kljunačev, kozic, lisk in ne vem še česa se je dvigalo, odletavalo in vpadalo pred menoj v vodo. To je bilo kvakanja, čebljanja in drugih, za lovsko uho tolikanj prijetnih glasov. Venomer sem dvigal puško, a vedno sem jo povetil. Na nekaterih mestih je mrgolelo rac, kakor da bi bile sardine v konzervi škatli. Mestoma sem jih zalezal, dobro krit po prekopovem nasipu, na deset, petnajst korakov, kjer bi jih z enim strelom upihnil po več hkrati, ali kaj mi pomaga strel, ko pa ne morem do njih.

Prišel sem ravno v najslabšem letnem času. S čolnom ni bilo mogoče loviti, ker je bilo še preveč ledu, za peš hojo pa led ni več držal. Tako sem se rajši zdržal strela. Pomeril sem rajši na jato lisk, ki so se dvignile pred menoj iz prekopa. Z naglim strelom vržem eno izmed njih nazaj v prekop, tako da sem jo igraje dobil. Lahko bi jih ustrelil še več, ker so se držale največ v prekopu, kjer se voda le leno pretaka, pa jih nisem več streljal. Usmeril sem se rajši k Vardarju.

Sonce je pritiskalo zopet s kristalno čistega neba z vso svojo močjo. Sneg je začel odnehavati, hoja je bila z vsakim korakom težavnejša. Vsakih par metrov se mi je udrlo do pasu, da sem le počasi napredoval. Smejal sem se in se jezil obenem. Ne daj Bog, da bi me videla katera mojih znank s klobučkom, kako sem ko-

bacal često po vseh štirih. Ves utrujen in premočen sedem sredi polja v sneg, da použijem še zadnjo pristno domačo »slovensko« malico.

Kdor še ni bil v teh krajih, bo težko razumel, kaj vse je zapopadeno v besedi »domače«. Vse drugo še gre v teh krajih: lov je izredno bogat, kraji lepi, silno lepi — le hrana, hrana! Te se nisem mogel navaditi, niti dotakniti več; morda ni tako slaba, menda sem le preveč navajen naše domače! Zato pa sem ves ta čas močno pil, čeprav sem sicer abstinent, in prav po turško kadil. Kdor bo zašel tja doli, bo šele prav spoznal važnost zadnjih vrstic.

Končno sem vendar primahal do Vardarja. Kakih 100 m nad glavo so mi gagale gosi, zastopane po nekaj tisoč komadih. S počasnimi kretnjami so se spustile na Vardar, ga nekajkrat obkrožile in sedle ob strugi. Oddaljene so bile od mene dober četrt ure peš hoje. Preveč pa sem bil že truden in zbit, zato sem opustil njih zalezovanje.

Nad vse prijetno je zalezovanje rac ob Vardarju. Leno tekoča, ne globoka reka dela nebroj zavojev in ovinkov, teče pa v ostro porezani strugi. Proda ni nikjer nobenega! Nešteto rac mi je zletelo izpod nog, žalibog sem mogel streljati le na one, ki so se komaj dvignile, da niso padle predaleč od brega. Pasjega spremljevalca namreč nisem imel, ker bi bil njegov prevoz le nekoliko predrag. Napravil pa sem pogreško, da sem se prepeljal s čolnom na to stran Vardarja; tako mi ni mogel biti čoln v nobeno pomoč.

Na srečo je sekal neki seljak šibe niže doli ob Vardarju. Tako sem vsaj bolj brez skrbi pokal po racah.

Z racaki ob pasu in lepim številom krivčkom za klobukom sem prispel na postajališče Oraševo. Zbogom, drago Skoplje, Vardar in prelepo Katlansko jezero. Težko se ločim od vas, upam pa, da se v kratkem zopet vidimo. Lepi krivčki (peruške) pa mi bodo najlepši spomin na nepozabne urice, prežite v skrajnem južnem delu naše lepe kraljevine Jugoslavije.

Brak-jazbečar

kot uporabnostni pes in barvar

V zadnjem desetletju so lovci iz različnih vzrokov popustili istočasno vzdrževanje več vrst specialnih psov, kakor barvarja, braka in jamarja, kar je bilo včasih v navadi pri izvrševanju lova v gorskih in gozdnih revirjih. Glavni vzrok temu je, da so lovišča postala veliko manjša in tudi stanje divjadi se je po vojni zelo zmanjšalo, tako da ni več vredno preskrbovati se z različnimi specialnimi psi, kar seveda precej zviša stroške lova. To je privedlo do tega, da so lovci začeli misliti na uporabnostne pse, od katerih pridejo v poštev povsod propagirani prepeličar, njegov bratranec španijel in — brak-jazbečar.

Zahvaliti se moramo uspešni gojitvi, da se je stanje divjadi v različnih deželah vsestransko dvignilo. In tako se bo vprašal marsikateri lovec, posebno tam, kjer je doma parkljasta divjad, ko bo iskal primerne psa: »Kaj mi mora nuditi uporabnostni pes, da se bom odločil zanj? — Potrebujem predvsem psa: 1. ki mi bo našel nastreljeno parkljasto divjad — kar se še vedno zgodi kljub najboljšemu orožju tudi pri sigurnem strelcu — in tako popolnoma nadomestil bavarskega barvarja; 2. psa, ki ni previsoko grajen in je sposoben za gonjo zdrave divjadi (brakiranje), katere ne morem pogrešati v nižinskih in predgorskih loviščih; 3. psa, ki je oster na roparice in 4. mi lahko tudi v ostalem koristi v revirju.«

Kar se tiče 1. točke, je samo po sebi umevno, da si želi gorski, oz. gozdni lovec, posebno tam, kjer je parkljasta divjačina, takega psa, ki ni samo zanesljiv na barvni sledi na jermenu, ampak mora trdno držati tudi mrzlo zdravo sled. To zmore le barvar! Kako pogosto se zgodi, da je treba najti kos divjadi, ki je po napovedi strelca strel dobro nakazal, kljub temu pa od nastrela dalje ni najti niti postrizene dlake niti kapljice krvi; ali naspotno strelec večkrat trdi, da je zgrešil: razlog za temeljito preiskavo po sledi! Tu je začetek dvoma in nezaupanja napram uporabnostnemu psu! In vendar imamo psa, ki je postal barvar in kot tak uporabnostni pes, to je brak-jazbečar!

Kdor je le v poslednjih letih pazno zasledoval uspehe tekem brakov-jazbečarjev, je moral čitati o mnogih barvnih delih, ki so jih odlično izvršili ti psi iz najrazličnejših pokrajin, kjer je že razširjena ta pasma. Nesrečno izbrano ime te pasme, njena oznaka kot brak, ne spremeni nič na njenih zmožnostih. Tudi ptičar in

hanoveranec sta vzrejena iz brakov! Že pred 40 in 50 leti, ko še dolgo ni bilo bavarca, je bil brak-jazbečar v gorovju edino mogoči, dobro uporabljivi barvar. Bil je »avstrijski barvar«, v obliki takrat še ne tako dovršen, kot pasma še ni bil oficijelno priznan, toda obstajal je! — Danes, po 25-letnem trudu tudi v obliki izenačen, je zopet poznan kot dober barvar in uporabnostni pes.

Kakor se pokaže pri ptičarju že v rani mladosti prirojena nagnjenost za stoji, prav tako leži braku-jazbečarju že v krvi, da gre z nizkim nosom po sledi in da jo brezpogojno trdno drži. Kako bi bilo drugače mogoče, da so mogli že 5—7 mesecev stari psi te pasme izdelati popolnoma pravilno delo na jermenu 7—16 ur po oddanem strelu, kar se je že nešteto krat dokazalo. Da so mogli pri tekmah pokazati pravilno izdelovanje zdrave mrzle sledi? Da so pri različnih poizkusih gladko izdelali barvno sled jelenjadi tudi taki braki-jazbečarji, ki so bili dresirani izključno na sled srne in gamsov? In da sta bila pri dosedanjih tekmah vedno 1—2 braka-jazbečarja spoznana in priznana v »nakazanju« in »oblajanju mrtve divjačine«?

K točki 2. in 3. je dovolj, če dodam, da so isti psi, ki so pokazali svoje znanje pri delu na jermenu, dosegli odlične uspehe tudi kot braki. Trdno držeč sled glasno gonijo najdenega zajca z neobičajno vnemo, ki se popolnoma razlikuje od njihove preudarnosti pri zasledovanju barvne sledi na jermenu. Pri posebnih preizkušnjah na roparice nas popolnoma zadovoljijo. Zato so tudi ti psi tako zaželeni in v taki množini gojeni v pokrajinah, kjer se vrši veliko pogonov s psi, kakor n. pr. v Jugoslaviji! Na binškošni razstavi v Ljubljani leta 1929. je bilo od 300 razstavljenih psov 61 brakov-jazbečarjev, vpisanih v rodovno knjigo!

Glede splošne uporabljivosti braka-jazbečarja naj omenim še, da prav dobro donaša manjšo perjad, pa tudi raco prinese iz vode, najde zastreljenega divjega petelina in se priuči, da ga s prijemom za vrat zaduši; oster je tudi na divje svinje in po različnih poročilih je že večkrat dobro izvršil gonjo nastreljene jelenjadi.

Njegova uporabljivost se ravna predvsem po vrsti lovišča, kjer naj služi lovcu, in po načinu uvedbe. Dan za dnem je stalen spremljevalec poklicnega lovca v lovišču, celo leto lahko vadi in izpopolnjuje svoj nos, uči se pri tem podpirati svojega vodnika v vseh lovskih zahtevah, popade sled samo na povelje itd.

S svojo zgodnjo zrelostjo, vsestransko uporabljivostjo in odpornostjo proti vremenskim neprilikam prekaša vse druge pasme. Zaradi tega je razumljivo, zakaj je postal brak-jazbečar uporabnostni pes lovca v gozdnatih in hribovitih revirjih.

O jesenskih tekmah psov-ptičarjev v Mariboru

Poverjena mi je častna naloga od Društva ljubiteljev ptičarjev, da napišem kratek pregled o poteku te za naše lovstvo pomembne tekme. — Pravim, pomembne, rabiti bi pa moral izrazitejšo besedo, da bi prilično označil pomen te za naše skromne slovenske razmere razveseljive jubilejne prireditve.

Le pomislite, cenjeni lovski tovariši, kaj pomeni, če praznuje katera koli sportna panoga, zlasti pa lovska, svojo 25 letnico!

Da, 25 let je minulo, odkar smo tudi mi Slovenci po zgledu drugih večjih narodov osvojili to lovsko grano ter jo gojili in negovali — le s presledkom vojne dobe do današnjega dne.

Dr. Iv. Lovrenčič, predsednik Slov. lov. dr. je bil prvi, ki je po lastni inicijativi priredil v okviru Slov. lov. dr. prvo vzrejno tekmo psov ptičarjev na domžalskem polju. Ta tekma, ki leži že tako daleč za nami, se je vršila ob častni udeležbi v Slov. lov. dr. včlanjenih poljskih lovcev, ki so dovedli dober, deloma izvrsten material na tekmo ter že tedaj dokazali, da imajo tudi slovenski lovci smisel za delo plemenitega psa ptičarja. Glavne oprode, ki so stali čvrsto ob strani dr. Lovrenčiču in s svojim aktivnim sodelovanjem omogočili, da se je ta prva tekma v splošno zadovoljstvo tako lepo završila, so bili gospodje, od katerih mnogi še danes krepko sodelujejo, kjer gre za napredek našega lovstva, namreč gg. Franc Urbanč, dr. Hubert Souvan, pok. notar Stanko Rudež, ravnatelj Klobučar, ravnatelj Boltavzar, graščak Paximadi, pokojni Verovšek, Avčin i. dr. ter številni odlični gledalci.

Živo so mi tudi še v spominu izvrstno dresirani resavki g. Urbanca, ki je tudi tedaj, kakor na jubilejni tekmi odnesel palmo tekme, krepak vajmaranec dr. Souvana, ki je kazal izvrstne lovske kvalitete, ter živahna a še neukročena kradkodlakarica Jeri g. nadgeometra Avčina.

Zrno, ki je bilo s to tekmo zasejano, je padlo na rodovitna tla. Po tej prvi tekmi so se stalno v presledkih vršile slične prireditve vse dotlej, dokler ni vojna vihra zatrla vse življenje, zlasti pa lovstvo.

Toda, jedva je vojna minula in so se zopet po vseh frontah razkropljeni slovenski lovci zbirali v domovini, že je zopet zmagovito prodrla volja do dela. Dr. Lovrenčič in tedanji vzorno delavni odbor je vzpostavljaj zopet Slovensko lovsko društvo, ki se

je polagoma razrastlo v mogočno drevo. V tem času se je pojavila tudi potreba po osamosvojitvi kinološkega odseka, da se smotreno razdeli delo v društvu v nov samostojen klub kot vzporednik in dopolnilo lovskega društva.

Na priprošnjo nekaterih vnetih kinologov, katerim je načeloval g. direktor dr. Lokar, je prevzel predsedstvo tega na novo ustanovljenega kluba izkušeni nimrod in gojitelj psov ptičarjev g. Franc Urbanc. Da je bila izbira izredno srečna, nam svedoči dejstvo, da stoji naš tedaj izbrani predsednik neosporavan do današnjega dne na čelu kluba, ki je opravil pod njegovim vodstvom že veliko lovsko-sportnega dela. Treba je bilo na novo zbirati pristaše, ki so doumevali potrebo preobrazitve nižinskega lova skladno z vso kulturo poljedelstva in višjo vrednostjo divjačine. Treba je bilo novo pridobljene člane v vrednosti čistokrvnega psa, ki prenaša svoje plemenske vrline dedno od roda do roda, prepričati in zatreti tisto krivo mišljenje, da je za lov dobra vsaka mešanica. Taki nazori, ki pa še do današnjega dne niso čisto izginili, so prav tako naivni kakor da je vino mešano s kako drugo tekočino boljše kot rujna kapljica sama. Treba je bilo premotriti preostali lovski material vseh vrst in z uvozom nadomestiti izgubljeni material psov ptičarjev. Dela je bilo dosti na vseh koncih in krajih. Predsedniku Urbancu in njegovemu odboru pa je bila kreпка opora Mariborska podružnica pod vodstvom ravnatelja Klobučarja, ki je komaj ustanovljena že prevzela vse agende za štajerski del naše banovine.

Te skromne vrstice naj bodo le kratek ogled na vse naše preteklo in polpreteklo delo ter hkrati opomin mlajši lovski generaciji, da započeto delo nadaljuje in po možnosti izpopolni do še višje stopnje.

V proslavo prej omenjene prve tekme je društvo, verno svojim tradicijam, priredilo s pomočjo Mariborčanov 5 vrste tekem, in sicer vzrejno jesensko, jesensko poljsko in tekmo angleških psov.

Toda ne angleške tekme ne vzrejne jesenske tekme mi ne pripada opisovati, temveč le jesensko poljsko tekmo. Na koncu mojega pregleda sledi pa tudi poročilo o tekmah druge skupine, ki so jo sestavili drugi sodelujoči sodniki. In, — ker je moji skromni osebi kot najstarejšemu slovenskemu sodniku, ki je ozko povezan z vsem našim kinološkim pokretom, pripadla čast sodnika kakor pred 25 leti prvič, se hočem v kratkem popisu vse prireditve in tekme oddolžiti temu zaupanju — predvsem pa izreči sodnikoma, g. banskemu načelniku dr. Pfeiferju in g. dr. Hubertu Souvanu, za odlično pomoč in neumorno sodelovanje kar najprisrčnejšo zahvalo.

Že prisrčen sprejem po zastopnikih Mariborske podružnice z gospodom ravnateljem Klobučarjem na čelu na kolodvoru, nas je vse, po dolgi vožnji nekoliko utrujene, prijetno presenetil in osvežil. Po kratki okrepitvi v hotelu Meran smo si poiskali že rezervirana prenočišča in se ob 8. uri zbrali v lepih prostranih prostorih Kazine, kjer je bila vsem udeležencem prirejena izvrstna in razkošna večerja. Da so bili poleg vseh glavnih zastopnikov Mariborske podružnice in Ljubljanskega društva še zastopani v častnem številu Hrvatje in številno lovstvu naklonjeno občinstvo obeh spolov, naj konstatiram z zadovoljstvom; to je v ponos naši jubilejni prireditvi. Napitnice pa, ki so jih govorili v dobrodošlico vsem gostom in v čast našega društva gospodje primarij dr. Černič, ravnatelj Klobučar, častni predsednik in sosodnik na tekmi dr. Lovrenčič ter naš dični predsednik Urbanec, bi bile vredne, da bi jih zabeležili, da bi videla naša mladina, koliko lovskega duha in idealizma je v teh nezlomljivih lovskih koreninah, dasi so jim že glave osivele.

Naslednje jutro, bil je krasen sončen dan, pa smo se nekako ob 8. uri odpeljali na prostrane poljane v smeri proti Ptuj, kjer se je vršila tekma. Lovišče je ravninsko in bi bilo idealno, ker se menjavajo pašniki, lepo polje in gozdovi, če bi bila na razpolago tudi voda. Pomanjkanje vode pa je, ko je sonce vedno bolj pripekalo, na delo tekmujočih psov zelo vplivalo. Prvotna iskrost in tempo psov sta z naraščajočo toploto popuščala in tudi kvaliteta nosov ni prišla v taki meri do veljave, kakor če bi bilo hladnejše in malo vlažnejše ozračje. Na suhi in topli zemlji je pa za vsakega tekmeča težko pokazati vse, kar bi zmožel ob ugodnejših okoliščinah. Pri psih, ki nimajo izrazito odličnih nosov, in pri pretoplo odlakanih resavcih in žimovcih se to dobro vidi. Tekmovala sta vedno po dva psa, da bi se poljska tekma čim prej dovršila — pa se nam vzlic temu želja ni izpolnila, ker je ravno na tem delu lovišča nedostajalo jerebic, torej divjadi, pred katero pes ptičar najlažje in najlepše pokaže svojo lovsko neoporečnost.

Prvi par sta bili psica Vera-Petovia g. predsednika Urbanca in psica Biba Ortneška g. graščaka Oskarja Koslerja. Obe psici sta, dasi je slednja kompaktnejša od prve, prototip najmlajše struje nemške kratkodlake psoreje, ki favorizira srednje velikega psa za svoja pretežno poljska lovišča. Vera je psica, ki ima poleg veleodlične lovske zasnove tudi izvrstno dresuro in veliko rutino. Urna kakor poenter, ve iz svoje lovske prakse, kako in kje naj išče. Ne izgublja časa po praznem — z visokim nosom premotri teren in že okrene v njivo, kjer je koruza ali drugo kritje, vedoč, da je tukaj večja možnost izslediti divjad.

Krasno je bilo videti, kako brzo je v največjem zaletu našla med dvema koruzama razkropljene jerebice in jih je, dasi je bil veter nesiguren, plapolajoč ter komaj čuten, sigurno naznačila in odletajoče kvitirala v down-legi. Odveč bi bilo popisovati stojo in natezanje, obnašanje pred zajcem in fazanom. To vse so za Vero malenkosti. Lepo je pa bilo gledati njeno ravnodušnost pred obstreljenim zajcem, ko ga je gledala, kako se je krivil in šele, ko je dobil drugi strel po presledku dobila povelje za donos. In kakor se je odlikovala pri poljskem delu ob vseh danih prilikah, tako se je odlikovala tudi v uporabnostnih panogah. Njen donos po sledi je bil brz, siguren in neoporečen; isto velja za njeno vodno delo in za delo na roparico. Mislim, da mi ne more nihče ugovarjati, da je Vera psica, ki stoji visoko nad vsemi drugimi, ki smo jih videli zadnja leta. Vera je klasa zase — in pušča svojo sotekmovalko Bibo Ortneško v veliki razdalji za seboj.

Biba je sicer dobra psica, ki ima prav dober nos, sigurno stojo, ki se obnaša po strelu odlično in dobro aportira (tista pretrgana jerebica ni bila njena krivda), a nima še tistega učinkovitega nastopa pri iskanju in tudi njena hitrost bi bila lahko boljša.

Izvrstno zasnovo kaže psica tudi za vodno delo, le praksa je še nedostatna. G. Kosler naj mi oprosti, ako priporočam, da privoščji psici v bodoče malo več vežbe, da bode mogla v prihodnje svoje vrline tudi bolj očitvidno pokazati svojim konkurentom.

(Dalje prihodnjič.)

Poročilo

o III. državni razstavi psov vseh pasem v okviru Mariborskega tedna dne 3. in 4. avgusta 1955 v Mariboru, ki se je vršila pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kraljeviča Andreja v okrilju Jugoslovenskega kinološkega saveza in Federation Cynologique Internationale.

Sodniki: dr. Witzelhuber Karel, profesor in predsednik OKV, Wien, Pöcher Roman, svetnik, Graz, in Klobučar Dragotin, ravnatelj v p., Maribor.

Prof. dr. Witzelhuber K. poroča: »Sicer mala (126 prijavljenih psov raznih pasem) ali zelo smotrno izvedena kinološka prireditev je imela lep uspeh in je zasluga klubovega razstavnega odbora, predvsem vodje razstave, predsednika g. Rostana Ivana in njegovega namestnika g. Dreniga Teodora. Težko je bilo dobiti za razstavo primeren prostor, toda s pomočjo raznih uglednih Mariborčanov se je končno le posrečilo dobiti lep, pokrit moderen hlev za namestitve vseh prijavljenih psov. Klub ljubiteljev sportnih psov v Ljubljani je dosegel s to prireditvijo na polju kinologije v Jugoslaviji velik razmah. Kljub takratnim težkočam glede potovanja preko meje v Jugoslavijo se je prijavilo za Mariborsko razstavo zelo lepo število razstavljalcev iz Avstrije. Zaradi zadržanosti gosp. dr. Lovrenčiča I., ki je bil določen za sodnika, sem moral prevzeti ocenjevanje tudi za pasme, ki je bil zanje določen g. dr. Lovrenčič. Dva dni trajajoča prireditev pa mi je vendar omogočila obvladanje ne baš majhne naloge in jo rešiti v pravem času, zlasti z neumorno pomočjo gosp. Dreniga T., kateremu izrekam prisrčno zahvalo. Jugoslovanski kinološki savez si je pridobil ž njim izredno delavno in požrtvovalno moč, za katero ga je lahko zavidati.«

Opisi in ocene psov:

(Sodnik g. Klobučar D., Maribor.)

I. Ptičarji:

a) Nemški kratkodlakarji:

Psi: Splošni razred:

Kat. št. 1. Urach-Nikolsburg, JRP 115 A. — Strumen pes z lepo glavo, temnih oči, visokega vihra, močnega hrbta, dovolj globokih prsi. Splošen vtis prav dober. Ocena: odlično.

Kat. št. 2. Vaško-Nikolsburg, JRP 119 A. — Velik močan pes, ki ima svojemu telesu primerno glavo. Oko je presvetlo. Oplečje je strojno in ohlapno. Hrbet močan. Rep nosi nepravilno. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 3. Mars v. Laa, prvak Jugoslavije, Ljubljana 1954, z nadejo na CACIB, JRP 114 A. — Visok mišičast pes s plemenito glavo, temnih oči, z brezhibnim zobovjem, dolgim, suhim vratom, visokega vihra, močnega hrbta, z dobro okotenimi zadnjimi nogami. Pes je v odlični kondiciji. — Ocena: odlično.

Kat. št. 125. Blisk-Dravski, JRP 109 A. — Močan, dobro zgrajen pes z nekoliko težko glavo; oko bi moralo biti temnejše. Oplečje je dobro, prav tako hrbet; hoja elastična. Ocena: prav dobro.

Psice: Splošni razred:

Kat. št. 4. Tanne-Nikolsburg, JRP 84 B. — Simpatična, močna psica z tepo tipično glavo, dobrega ospredja, močnega hrbta, v splošnem brez vidnih napak. Ocena: odlično.

Kat. št. 5. Aidi v. Huschak, JRP 92 B. — Dobro zgrajena psica z nekoliko preširoko glavo, lepih temnih oči, močnih, globokih prsi, dobrega hrbta; stoji zadaj prestrmo in ima rep prekratko kupiran. Splošen vtis je premalo plemenit. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 85. Asta-Petovia, JRP 70 B. — Plemenita psica z lepo, tipično glavo, temnih oči, nekoliko preplativih prsi in predolgega hrbta. Splošen vtis je pa prav dober. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 125. Dicky-Petovia, JRP 62 B. — Srednje velika psica s plemenito glavo, temnih oči, z dobrim oprsjem, s sicer dobrim, močnim, toda nekoliko predolgim hrbtom. Splošen vtis je prav dober. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 126. Diana, JRP 100 B. — Psica ima primerno lepo glavo in dobro zobovje. Oko bi moralo biti temnejše. Ospredje je prav dobro, hrbet nekoliko predolg, nasprotno je pa rep prekratko kupiran. Ocena: prav dobro.

b) Angleški psi:

1. Angleški seter: Mladinski razred:

Pes:

Kat. št. 6. Eko (Harry), JRP 22 M. — Tipičen zastopnik svoje pasme, lepo zgrajen, brez posebnih, vidnih napak, toda glava bi za njegovo poreklo morala biti plemenitejša. Ocena: prav dobro.

2. Irski seterji: Splošni razred:

Psi:

Kat. št. 7. Nel, prvak Jugoslavije, Zagreb 1955, z nadejo na CACIB, JRP 6 Š. — Lep, mahagonijevo rdeč seter, dobrega vihra, s tipično, lepo glavo, zaprtih temnih oči, dobrega zobovja, dovolj širokih in globokih prsi, dober v hrbtu in s pravilno nastavljenim in nošenim repom. Ocena: odlično.

Kat. št. 84. Krim, JRP 7 Š. — Lahek pes, zaradi bolezni v slabi kondiciji, ki dela vtis nerazvitosti, s tipično plemenito glavo, temnih oči, v splošnem brez bistvenih telesnih napak. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 120. Tyras, JRP 1 Š. — Za svojo starost (9 let) dobro ohranjen pes z nekoliko pretežno glavo, z visoko in preširoko nastavljenimi uhlji, s podbradkom, sicer brez bistvenih telesnih napak. Barve bi bil lahko temnejše. Ocena: prav dobro.

(Nadaljevanje drugih vrst psov sledi!)

Lovec v januarju

Mraz, še bolj pa visoki sneg nalagata vestnemu lovcu v januarju celo vrsto dolžnosti, da prevede divjad v čim boljšem stanju preko najslabšega letnega časa. Glad, mraz in sneg izčrpajo divjad in jo prisilijo, da zapusti svoja navadna bivališča ter se približa človeškim naselbinam.

V zmrznjenem ali srežnatem snegu si divjad ob udiranju rani noge in olajša s tem ne samo zverjadi, ampak tudi lovskim tatovom uspešno zalezovanje. Ob tirih divjadi je zato zasledovati človeške stopinje, ki — često po ovinkih — končno vendar peljejo domov.

Osamljeno ležeče dvorce in poslopja je treba zlasti zvečer in zjutraj, pa tudi ponoči ostro opazovati in potrebno ukreniti, če se zagleda, da tam »dobrosrčni« ljudje pokladajo krmo divjadi. Ob krmi so navadno zanke ali pasti, ali pa ždi v kozolcu človek, ki ubogo divjad »opazuje«, seveda — s pripravljeno puško.

Tudi ob ograjah in sečéh je pridno iskati za zankami, ob kupih gnoja in ob vodah pa za nastavljenim železjem. Vedeti pa je treba, da previdni tatovi nastavljajo zanke zvečer in jih zjutraj pobirajo.

Pohajške mačke in psi naj se brez ozira postrele, če preganjajo divjad. Divjad mora imeti mir.

Čim hujša je zima in čim več je snega, tem izdatnejše mora biti krmljenje. Krma naj bo raznovrstna, toda nepokvarjena, kajti nagnita in plesnjiva krma več škoduje kakor koristi. Če le mogoče, naj se za srnjad poseka nekaj listovcev, da more srnjad do brstičev, ter odmeče sneg od kopinja. Fazani ljubijo izpremembo: razen pšenice naj dobivajo premenoma oves, proso, koruzo i. dr., pa tudi suhega peska.

Kožuhi so meseca januarja najboljši. S spretno nastavljenimi pastmi, z gonjami na lisice ali z zajčjim večalom in izhodom kunjih sledov bo dosegel lovec marsikak uspeh. Tudi lov na race je v januarju uspešen. Zajec je odprt še ves mesec, vendar ga v drugi polovici januarja ne streljamo več. Bukanje svinj greh koncu; ob novem snegu jih lahko izsledimo in uplenimo.

Za razvedrilo

Karel Luckmann

Samotar s Suhe

Od Rožčice, 1777 m visokega vrha Karavank, se odcepi proti jugu predgorje, ki ga tvorijo grebeni Črvičjega vrha, Suhe in Češnjevca. Prvi se dviga nad mejo visokega gozda. Vrh je gol, njegovi obronki pa so obrasli z ruševjem in pritlikavimi bukvami. Greben Suhe sega do 1541 m visoko. Nje pobočja so strma, tla humozna in ponekod porasla z mahovjem. Le tu in tam prodre skozi vejevje starih smrek in mogočnih bukev žarek sonca. Sekira tod še ni zapustila vidnejših sledov. Toda na Češnjevcu, ki je za dobrih 500 m nižji od Suhe, se je moral gozd že zdavnaj umakniti senožetim. Češnjevec je do Hrušice, vasi, ki mu leži ob vznožju, ves posejan z njimi.

Prvo mladost je samotar s Suhe najbrž preživel na Črvičjem vrhu. Pod varstvom budno čuječe matere je skakljal po njem in uganjal v svoji razposajenosti najrazličnejše norčije. Da bi se ji kozliček čimbolj okrepil, ga je vodila koza odtod na sočno pašo po travnatih obronkih Rožčice.

Pa se je moralo zgoditi nekaj strašnega, kar je globoko pretreslo mladega gamska. Bržkone mu je svinčenka brezsrčnega strelca uropala ljubljeno mater, da se je povsem zapuščen zatekel v varstvo nižje ležečih gozdov. Ali je morda v svoji prvi ljubezni doživel kako prav hudo razočaranje, da ... se je osramočen in užaljen umaknil v zatišje Suhe in v samoti iskal leka svoji srčni boli?

Dejstvo je, da je kozel s Suhe že od mladih let na njej samoval. Že rajnki Štefon, posestnik s Plavškega rovta, je pripovedoval o njem. Videl ga je na Suhi, streljal nanj, a ga je zgrešil. Sedaj lovi mož že 15 let v večnih loviščih. Tudi stari Matijevec je večkrat pravil o tem gamsu, da se vedno potika po Suhi. Že tedaj ga je tam često videl, ko je bil starček še čil in je vršil službo lovskega čuvaja.

Pri Zakamnikovih pa so šteli tega gamsa že čisto med svoje. Par streljajev pod grebenom, ki veže Češnjevec s Suho, stoji na ljubkem holmu Zakamnikova hiša. Najvišje ležeča je izmed hiš Plavškega rovta. K njej spadajoči grunt je lepo zaokrožen. Gozdna posest se razprostira malone po vsem vzhodnem pobočju Suhinega grebena. Že v vseh povojnih letih so Zakamnikovi med delom v

gozdu, na njivah ali senožetih pogosto videli gamsa. Večkrat se je nedaleč brezskrbno pasel: prilomastil je iz goščave, se radovedno ozrl proti njim in nato dostojanstveno nadaljeval svojo pot. Nekoč se je celo pomešal med pasoče se ovce in govedo, da so ga izprva imeli za črnega jarca.

Pa tudi drugi ljudje so že izza dolgih let pripovedovali o tem gamsu. Prestrašil se ga je marsikateri nabiralec gob, meneč da je hudič, ko je švignil mimo njega kosmati črnih. Včasih ga je bil videl pastir, drugič zopet se je srečal z njim drvar, tako leto za letom, da je imel gams s Suhe vedno večji krog znancev.

S številom teh pa je narasla tudi slava gamsa. Sčasoma je postal uprav legendaričen. Zrasel je v pravega velikana. Za roglje je dobil pravcate burklje. Čop mu je pa do malega segal preko glave. In ko mu izmed lovcev, pravih in nepravih, ni mogel nihče do živega, tedaj je povrhu postal tako namazan z vsemi mazili, da ga sploh ni bilo več šteti med navadne zemljane.

Glas o tem izrednem gamsu je prišel tudi meni na uho. Strastno sem zahrepenel po njem. Upal sem, da ga bom uplenil bodisi po srečnem naključju, bodisi z vztrajnim zasledovanjem, ne boječ se truda in naporov.

Prvič sem se podal v kraljestvo samotarja s Suhe sredi avgusta 1955. leta. Na tistem sem se hotel seznaniti z njegovimi potmi in navadami. Prvi svit jutra me je zatekel streljaj pod vrhom Suhe. Nevidnega življenja njenih gozdov še nisem poznal. Zato se mi je zdelo najbolje, da ostanem mirno na mestu in da napenjam ušesa. Kmalu sem zaslišal prihajajočo divjad. Nedaleč pod menoj sta šla mimo srnjak, potem srna, pozneje še lisjak. Potem dolgo nič.

Naenkrat zaslišim nad seboj lomastenje vej. Prihulim se za štor, na katerem sem sedel. Drevje mi je zakrivalo prihajajočo divjad. Na parobku pod vrhom si je v zavetju in zatišju vej neke čudno zmaličene smreke pripravila ležišče. Razločno sem to slišal, toda davjadi nisem mogel zapaziti. Šele ko je pričela hripavo kašljati in kašelj kar ni hotel ponehati, sem spoznal, da imam opraviti s starcem s Suhe. Nepremično in v največji napetosti sem uro, dve, vztrajal za štorom, vsak hip pripravljen na strel. Potem sem se hotel neslišno odstraniti, da bi zalezel gamsa z nasprotni strani. Da bi oprezno pomolil glavo in puškino cev preko grebena in ... Pa je listje pod mojimi nogami samo malo zašumelo, že zaslišim hripav žvižg in udarce sproščenega kamenja nad seboj. Gams jo je odkuril, ne da bi ga sploh videl.

Tistega leta sem še dvakrat poizkusil svojo srečo. Sicer sem našel križemkražem po snegu gamsov tir, a gamsa samega nisem

videl. Po velikih stopinjah sem zaslutil, da uživa samotar s Suhe po pravici tak sloves.

Šele sredi junija predlanskega leta sem ga po naključju dobil pred oči. S čuvajem Tonetom sva bila rano zjutraj namenjena na Hruševsko planino. Vprav sva hotela čez Rogarjev rovt, ki leži ob zapadnem vznožju Suhe, ko sva na njem zagledala gamsa. Dobro zakrita za debelim drevesom sva ga lahko dolgo opazovala. Nagledati si ga kar nisem mogel. Tako močan je bil in tako dostojanstven! Roglji so mu segali visoko čez uhlje. Brezskrbno se je pasel za kakih 200 korakov pred nama — pa je bil, kajpak, lovopust!

V novembru in decembru istega leta sem šel še trikrat sam, trikrat pa v spremstvu čuvaja Toneta na tega gamsa. Nanj sem trčil že pri prvem zalazu blizu kraja, kjer se je bil prejšnje leto dve celi uri dobesedno pokašljajal name. Sicer sem oprezno stopal naprej, a s puško na rami. Hopla — tresk — bum! Kakih dvajset korakov pred menoj se je hipoma dvignila iz ležišča črna gmota in mi s par naglimi skoki izginila izpred oči. Bliskoma sem snel puško in streljal na bežečega gamsa. Dasiravno ga seveda nisem pogodil, mi je strel očividno hudo zameril. Tisto leto ga potem sploh nisem več videl. Le enkrat sem ga slišal bežati po strmini globoko pod seboj, pa mi ga je drevje zakrivalo.

Lani v januarju se je razširila med kmeti na Plavškem rovtu govorica, da je neki divji lovec ubil samotarja s Suhe. Določnega nisem mogel dognati. Priznam, da je bila moja žalost nad izgubljeno trofejo večja od ogorčenosti nad smelo lovsko tatvino. Na srečo se je pozneje izkazalo, da vest ni bila resnična. Nekoč v maju je javil čuvaj Tone, da je srečal starega znanca s Suhe. Da je živ in zdrav in da nas vse, ki smo žalovali za njim, prav lepo pozdravlja.

Končno je napočil težko pričakovani avgust. Pa sem šele pričetkom septembra utegnil, da pogledam za gamsom. Ta se je medtem srečno izmuznil zalezovanju dveh mojih lovskih drugov. V revirju sem srečal svojega druga, doktorja L. Bil je v spremstvu čuvaja Jožeta, z menoj je bil Tone. Domenili smo se, da poizkusimo priti gamsu z vzajemnim skupnim lovom do živega. Z doktorjem L. sva zasedla dve dobri stojišči. Tone in Jože pa sta pritiskala skozi gozd proti nama. Jaz nisem prišel do strela. Pa sem bil zadovoljen, ko tudi moj drug ni streljal. Rad ga imam in vse mu privoščim. Le samotarja s Suhe bi bil tudi njemu nevoščljiv.

Zadnjo soboto v lanskem septembru me obišče čuvaj Matevž. Star je že, a izredno marljiv in zanesljiv. To leto še nikogar ni

spremil na zalaz. Dobrodušne oči se mu tajinstveno svetlikajo. In mi zaupa velika tajno: samotar s Suhe se je preselil na Češnjevec. V prešlih dneh ga je trikrat zaporedoma videl, ko se je gostil po ondotnih senožetih. Brž sva se domenila, da jo mahneva že popoldne istega dne na Češnjevec.

Rečeno, storjeno. A mrak naju je zatekel na vrhu, ne da bi kaj videla. Malo posedeva. Vse barve so se spremenile v sivo-modro in črno. Sova v sosednem rebru jezno skovika. Naenkrat zaslišim hojo četveronožca po listju. Približuje se za hrbtom. Samo veje mlade smreke, za katero sedim, naju še ločijo. Kos odskoči. Slišim par skokov po strmi rebri navzdol, lomastenje po bližnjem gozdu. Potem je zopet vse utihnilo. Sigurno je bil to gams, srnjak ne dela tolikega šuma. Radi teme nisem ničesar videl.

Pol ure pozneje naju je z Matevžem sprejela Zakamnikova hiša pod svoj gostoljubni krov. Prisedla sva k mizi. V svitu petrolejke sva se pogovarjala z domačimi. Največ o samotarju s Suhe. Oskrbnik Janez ga je pred tremi dnevi, ko je delal na njivi, videl v poseki na bližnjem parobku. Svetili so nama v čumnato. Čedna je, s številnimi pobožnimi podobami po stenah. Ko sem si jih ogledoval, sem se čudil samemu sebi, da sem imel samo to pobožno željo: priti naslednji dan do strela na gamsa.

Bila je še trda noč, ko naju je prebudil oskrbnik Janez. Skoraj še v temi sva z Matevžem prehodila travnike nad hišo. Tako sva prišla neslišno pod bližnji parobek s staro poseko. V kritju debelega macesna sva pričakovala mlado jutro. Obledele so zvezde, ugašale so luči na vaseh in mestih prostrane gorenjske nižine. Daleč iz ozadja sta Sv. Jošt in Ratitovec radovedno pokukala po Savi navzgor. Sramežljivo si je odela megleni pajčolan.

Sanjam v ljubko dalj, kar zaslišim šum vrh parobka. Poznam ta šum. Zadržim dih. Slišim vse, slišim tudi utripe lastnega srca. Gams ne izstopi v poseko. Očividno je namenjen po grebenu nazaj v Češnjevec, odkoder sva ga sinoči prepodila. Treba mu prestreči pot!

Hitro a tiho skočiva z Matevžem ob vznožju stožčastega porobja naprej. Hočem stopiti izza nekega grma, ko zagledam skozi veje, kakih 50 korakov nad seboj gamsa. Nepremično stoji na strmem parobku. Bulji v grm, za katerim sluti nevarnost. Mogočen je. Prefrigan je. Vsak hip bo odskočil.

Hitro ležem na tla. Izpod vej dvignem puško skoraj navpično navzgor. Pomerim — sprožim. Vse v enem samem hipu!

Gams klecne na tla in zdrči po rosni strmini naglo navzdol. Na dnu obleži. Tik mene. Zdrzne se in izdihne.

Ozrem se nazaj za čuvajem Matevžem. Bil je obstal tik za menoj. Vse se je odigralo tako bliskovito, da se je šele tedaj prav zavedel, ko je gams že obležal.

Matevž je pristopil h gamsu in mu dvignil glavo. Razočarano sva se spogledala. Koza? Roglji so se nama zdeli sicer visoki, a bolj tanki in premalo razkrečeni. Toda čim si je plen ogledal nekoliko temeljiteje, je stari Matevž veselo zavriskal. Odtrgal je zeleno vejico. Po vsem obrazu žareč mi jo je izročil. Pošteno sem jo zaslužil — s starim kozlom, samotarjem s Suhe.

Odveč je, da opišem veselje, ki sem ga občutil.

Ko bodo dokaj dolge hrbtne rese tega gamsa povezane v čop, me bodo s svojim lepim cvetom spominjale na srečo mladega jutra in na roso, bleščečo v prvih solnčnih žarkih.

Samotar s Suhe je dosegel starost kakih 17 let. Neizčiščen je tehtal 43, povsem izčiščen 29 kg. Spričo njegove izredne starosti vsekakor mnogo. Parklji so podolgovati, 8 cm dolgi. Vidi se jim, da jih gams ni dosti brusil po skalnatem grušču višjih gora. Rajši je hodil po mehki humozni zemlji Suhe in se potikal po bližnjih rovtih in senožetih.

Ker so roglji bolj kljukasto ukrivljeni, manj debeli in manj razkrečeni, se imajo na prvi pogled lahko za roglje koze. Nimajo smole. Nekaj ožjih obročkov je od obilega drgnjenja precej izbrušanih. Dolžina rogljev znaša 23.4 cm, višina 16.8 cm, obseg 8.8 cm, razkrečenost 10.9 cm, kar da z ozirom na starost po tako zvani nemško-avstrijski formuli 106 točk.

Roglji kapitalnega gamsa, ki sem ga uplenil preteklo leto v Plavških vinkih, imajo 110 točk. Spričo dejstva, da je bil ta gams za več kot polovico mlajši od samotarja s Suhe, sem si od slednjega upravičeno pričakoval boljšo trofejo. A dobremu čuvaju Matevžu, ki mi je pripomogel do nje, zato nisem nič manj hvaležen.

Vole Al.

Kaj opazuje gorjanec na orlu?

Če golob med orle zajde, gotovo smrt najde.

Če orel zapivka, ptiči umolknejo.

Če orel pogine, sova ne postane kraljica.

Če si orel, ne svadi se z vrabiči.

Iz orličev postanejo orli.

Kar hvalijo na orlu, grajajo na golobu.

Kar je rojeno za orla, vrana ne postane.

Kjer domuje orel, lastavka ne pilepi gnezda.

Iz lovskega oprtnika

† **Peter Žmitek.** Dne 24. dec. 1955 popoldne je zatisnil svoje trudne oči naš zvesti član Peter Žmitek, profesor in akad. slikar. Široki javnosti je bil pokojnik najbolj znan kot umetnik slikar. Do zadnjih let skoraj ni bilo umetniške razstave, kjer ne bi razstavil tudi Žmitek svojih del in žel zanja pri občinstvu posebne pohvale in priznanja. Kot umetnik je hodil svojo pot, nekakšno srednjo pot med impresionisti in realisti. Ustvaril je mnogo in takih del, da je dosegel v naši kulturni zgodovini častno in trajno mesto. Tudi za našega »Lovca« je narisal marsikatero podobo, ki krasijo skoraj vse letnike našega glasila.

Po svojem življenjskem poklicu je bil rajnki Žmitek profesor za risanje in umetnost. Poučeval je na bivši realki, sedanji prvi drž. realni gimnaziji v Ljubljani od l. 1904 do 1932, ko je bil upokojen.

Peter Žmitek se je zanimal za vse, kar je lepega. Ni čuda, da je ljubil prirodo in postal vnet lovec. S puško na rami in svojim psičkom ob nogi je prehodil mnogo naših lovišč, ne toliko zaradi streljanja, kakor zaradi študija in opazovanja. Revirje, ki je vanje zahajal, je poznal kot svojo dlan, vedel za zaklone divjadi in vse stečine, tako da je s pridom in uspehom mogel voditi večje skupne love. Zadnja leta je že manj hodil na lov, zato pa je ves svoj prosti čas posvetil kinologiji. Svojega znanja in praktičnih izsledkov Žmitek ni obdržal zase, ampak je z njimi okoristil zadevne organizacije: bil je zvest dopisnik »Lovca«, bil dolgo vrsto let odbornik SLD, glavni tajnik Kinološkega saveza, tajnik Društva ostrostrelcev itd. V zadnjem času je zlasti neumorno študiral arhiv Društva ostrostrelcev, te preko 370 let stare pooblaščenca.

Peter Žmitek je bil rojen v Kropi 26. junija 1874. V njegovi rodbini so

bili že od nekdaj znani podobarji. Tako je kazal tudi naš Peter že kot deček izredno veselje do likovnega dela in starši so ga zato poslali na tedanjo Obrtno šolo v Ljubljani. Pozneje je odšel v Petrograd na umetnostno akademijo, kjer mu je bil učitelj slavni Rjepin. Dovršivši to šolo se je podal v Prago, kjer se je nad dve leti šolal in izpopolnjeval. Profesorski izpit je napravil na Dunaju in l. 1918. postal stalni profesor.

Kot človek je bil rajnki Žmitek blaga duša. Bil je prijeten, šegav družabnik, ki je često zabaval vso družbo. Imel je vedno odprto srce in odprte roke, kjer je videl resnično potrebo. Dijaki so ga spoštovali, saj so vedeli, da misli vedno le dobro in prav z njimi ter da je pravičen in pošten njihov zagovornik.

V zgodovini Slovenskega lovskega društva ostane Peter Žmitek zapisan kot neutrudljiv sodelavec, ki si je pridobil za napredek društva nevenljivih zaslug. R. i. p.

Zelenemu križu je naklonilo Društvo ostrostrelcev v Ljubljani znaten znesek 200.— Din namesto venca na krsto prerano umrlemu tajniku svojem prof. Petru Žmitku. Srčna hvala!

† **Schaffer Ivan.** Mnogo je poklicanih ali malo je izvoljenih. Med izvoljenimi v zeleni bratovščini je bil eden prvih pokojni Ivan Schaffer, naš nepozabni tovariš in prijatelj. Celih 40 let je čuval njemu tako ljubljeno prirodo in z njo drago mu divjad. — Zadnjih 20 let je bil v službi veleposestva Auerspergovega, in sicer v revirju Glažuti, kjer je vršil vestno in zgledno svojo službo do zadnjega svojega dne. Svoje slednje moči je še zbral pred smrtjo, ko je šel v službo rekoč: »Danes grem poslednjikrat.« Pokojnik je imel jekleno voljo, iskreno srce in blago dušo. Kako je bil

priljubljen med svojimi tovariši in vobče med prebivalstvom, je pokazala njegova zadnja pot dne 12. decembra l. l. — Dragi Schaffer! Zelena vejica je padla kot zadnji naš lovski pozdrav na tvojo krsto. Nismo pa se ločili od tebe. Tvoji dobri lovski nauki so ostali pri nas in ostal boš v naših srcih, dokler se tudi mi ne preselimo k tebi v večna lovišča. —ow—

Nove lovske karte imajo na zadnji strani natisnjen lovopust iz zakona o lovu. Ta lovopust pa ni veljaven za Dravsko banovino, nakar vse lovce posebej opozarjamo. V naši banovini velja lovopust, kakor je objavljen v »Lovcu« 1935 na str. 126—127 (številka za april) in natisnjen tudi na članskih izkaznicah SLD za leto 1936. Vsakdo, ki bi kršil v Dravski banovini veljavni lovopust, je kazniv.

Poziv zakupnikom lovišč. Da ne bo pritožb in da se more lovski zakon v redu izvajati, pozivljamo vse prizadete lovske upravičence, naj se čimprej odzovejo predpisu § 61. z. o l., ki se glasi: Lovski upravičenec, ki ne biva stalno v srezu, kjer ima lovišče, je dolžan občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje (sreskemu načelstvu ali mestnemu poglavarstvu) imenovati svojega pooblaščenca, ki stanuje v srezu (najbolje v lovišču), da se mu dostavljajo vsa obvestila in odločbe pred odškodninskim razsodiščem. Občno upravno oblastvo prve stopnje priobči ime in stanovanje pooblaščenca občini kakor tudi predsedniku odškodninskega razsodišča. — Če lovski upravičenec ne ustreže tej odredbi, ga oblastvo na predlog predsednika odškodninskega razsodišča pozove, da v teku 8 dni imenuje pooblaščenca. Ako lovski upravičenec niti temu pozivu ne ustreže, mu občno upravno oblastvo prve stopnje samo postavi skrbnika in o tem obvesti lovskega upravičenca kakor tudi predsednika odškodninskega razsodišča. Postavljenemu skrbniku gre

položaj skrbnika po § 25. zakona o občnem upravnem postopku, dokler lovski upravičenec ne imenuje svojega pooblaščenca občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje.

Dve smrtni nesreči s puško. Sava Djordjević v vasi Kuline mostarskega sreza je rad hodil na lov, pa ni imel ne orožnega lista ne lovske karte. Ko so pretekle dni hodili po vasi orožniki za tihotapskim tobakom, se je Djordjević bal, da ne bi našli pri njem puške in jo zaplenili. Pravočasno jo je odnesel in skril v grmovje. Po odhodu orožnikov iz vasi je šel Djordjević po puško, jo zagrabil za cevi in potegnil iz šibja. Puška pa se je sprožila — in Djordjević se je mrtev zgrudil na tla. — Druga nesreča se je primerila v Aleksincu. Poštini uslužbenec Žika Trifunović se je pripravil, da očisti svojo puško. Puška pa je bila nabasana ter se je sprožila in zadela njegovo ženo v prsi. Dasi je bil zdravnik takoj pri rokah, je nesrečna žena umrla zaradi notranje izkrvavitve v strašnih bolečinah. — Obe nesreči, povzročeni po malomarnosti, sta nam zopet glasen opomin, da izpraznimo puško, vsaj preden stopimo v hišo.

Tradicionalni gozdarski ples v Zagrebu. Tegobe in težave današnjega študenta so danes tako velike, da bi večini naših dijakov studij ne bil mogoč, če bi se zanašali edino na pomoč in podporo svojih roditeljev, ki so pretežno kmetskega ali srednjega — uradniškega stanu. Zato so si gozdarski študenti v Zagrebu že pred desetletji ustanovili svoje društvo, katerega namen je gmotno podpirati svoje člane.

Te svoje plemenite naloge društvo slušateljev gozdarske fakultete v Zagrebu ne bi moglo nikdar izpolnjevati v tako izdatni meri, če ne bi prirejalo svoj vsakoletni, splošno priljubljeni gozdarski ples.

Tako priredé gozdarski študenti tudi letos svoj običajni ples dne 18. januarja 1936 v vseh prostorih Hrvatskega glasbenega zavoda v Zagrebu.

Ker je med našimi tovariši mnogo Slovencev, se pri tej priliki obrača društvo na vse prijatelje in ljubitelje zelene stroke, da nam pri naši težnji za čim lepšim uspehom prireditve pomagajo, in sicer prosimo za prostovoljne prispevke.

Zlasti bi nam bilo drago, če bi se nas spomnili naši lovci s pokloni za našo lovsko tombolo, ki je bila zmeraj vzrok največjega zanimanja za našo prireditel. Zato najlepše prosimo, če bi nam hotel kdo pomagati z divjačino in trofejami, da nam svoje darove pošlje do 16. januarja 1936. Predvsem bi bili hvaležni za divjega prašiča, ki ga zelo pogrešamo.

Društvo ima svoj čekovni račun ter prosimo one, ki bi se nas hoteli spomniti, da pošljejo svoje darove in prispevke na poštini ček. račun št. 39.660.

Položnice bomo poslali obenem z vabili. Za vse prostovoljne prispevke se vnaprej najlepše in najiskrenejše zahvaljujemo. Reklamacije vabil na društvo.

Udruženje studenata šumarstva,
Zagreb, Vukotinovićeve ulica 2
Tel. 3339, ček. račun 39.660

»Wild und Hund«, ugledna in uvaževana nemška lovska revija, je prinesla v svojih snopičih 47 in 48 letnika 1935 članek generala Waldherrja, kakor ga je objavil »Lovec« v svoji številki za februar 1935 z naslovom »Lovski blagor na Kočevskem«.

Lovski tatovi se niso samo pri nas razmnožili, ampak tudi v Savski bano-vini se ta svojat plodi neizmerno. »Jutarnji list« prinaša v številki od 1. decembra 1935 dolg članek o teh lovskih zajedavcih. Deli jih v dve vrsti: v divje lovce, ki jim je lov neodoljiva strast, in v tatove, ki jih goni v lov želja po mesu in dobičku. Prva vrsta je nevarnejša za lovske čuvaje, druga za lov sam. Člankar pravi, da bi bil zadnji čas, da se zganejo javna oblastva v brezobzirno zatiranje teh nevarnih ljudi in škodljivcev javne imovine, ki jo predstavlja

divjad. Mi se pridružujemo piscu z dostavkom, naj bi se dovolila tudi večja mera samoobrambe lovcev zoper lovske tatove in zlasti dalo več pravic lovskim čuvajem v pogledu zasledovanja in hišne preiskave.

Drzna lisica. V Laškem imamo mladega lovca Petra, ki kakor vsak zelenec zelo rad strelja, pa se ga kot vsakega lovskega mladiča divjad nič kaj ne ogiba, vendar v svojo škodo, ker Peter, resnici na ljubo povedano, prav dobro pomeri. V nedeljo, 10. decembra 1935, je zelena bratovščina iz Laškega pregnjala zajce po Rimskih Toplicah. Peter pa je ostal doma po opravkih. Ob 4. uri popoldne se je dvignil, vzel puško in šel gledat proti Strmci, oddaljeni četrt ure, kako jemljejo fazani položeno jim krmo. Oglašil se je na Petkovi kmetiji, da se ogreje pri peči in poliču jabolčnika. Med prijaznim pogovorom ga pride klicati fantič, naj gre streljat lisico, ki se plazi pod hišo za fazani in jerebicami. Peter pogleda skozi okno, pa res vidi lisico, ki se plazi po trebuhu za grivino proti tropi jerebic, ki so čepele v snegu. Brž leti s puško ven, obkroži v dolgem loku njivo in pogleda preko grvine: jerebic in lisice pa ni bilo več videti, zginile so kot rosa ob soncu. Ves žalosten gre Peter nazaj za peč, obžalujoč, da se ne bo mogel postaviti z lisico napram svojim lovskim tovarišem, ko se vrnejo z lova. No, jabolčnik ga potolaži in blagodejna toplota iz peči mu krepí ude. Baš si zopet smeti grlo s požirkom pijače, ko pridrvi v sobo gospodar z novico, da je lisica pri uti ne daleč za hišo. Že je puška v roki in storjen načrt: Peter naj gre pod njivo, gospodar pa bo pognal lisico od ute preko njive proti hosti. Skrbelo je lovca, kako bo streljal, ker je bil že trd mrak, pa snežna belina mu bo olajšala poiskati cilj. In res, kmalu jo primaha lisica po njivi in puška počí. Po kratkem iskanju so našli lisico v bližnjem grmu težko ranjeno.

Nekdo izmed prisotnih je Petru pokazal, kako se obstreljeno lisico hitro spravi na oni svet: klin se ji zabije v uho. Baje se je dobro obneslo. Ob povratku lovske družbe so lovci na brzo roko pa temeljito krstili tovariša Petra za njegovo prvo lisico. Pa recite, če nima mlad lovec veliko sreče in nepojmljivega priteka. —o—

Smrt med zajci. Lansko spomlad, odnosno že v februarju so mi začeli pripovedovati o številnih mrtvih zajcih, ki se najdejo po revirjih okrog Laškega. Naročil sem, da so mi jih nekaj prinesli in naš g. sreski veterinar je ugotovil, da so poginili na vraničnem prisadu. Ponavljalo se je to še v poletju in še v jeseni. V novembru in decembru se je ugotovila ista bolezen na nekaterih ustreljenih zajcih, ki so bili shujšani do kože in kosti in to ne samo v okolici Laškega, marveč, kakor mi poročajo, tudi na Dolu in Hrastniku. Število zajcev je padlo gotovo za 75%, kakor kaže letošnji lov. Ali bo zima ustavila bolezen? Ali kaže postreliti čimveč zajcev, ker jih je gotovo mnogo okuženih in nasaditi druge iz neokuženih krajev? Ali bi se dalo dobiti bosanske zajce? —o—

Iz Pobrežja. V drugi polovici prošlega meseca sem se napotil z mladim ptičarjem na obhod, da mu vcepim veselje in strast do stvari, kateri bo pozneje služil. Hodila sva po nekoliko vzvišenem robu majhne dolinice, od koder sem imel dober pregled čez široko dolino. Sredi te doline teče potoček, obraščen s trstjem in grmovjem. Kot redni obiskovalec tega predmestnega revirja sem dobro poučen o tamkajšnjih razmerah. Približevala sva se že omenjeni dolini, ko opazim na nasprotni strani za trstjem človeka, sumljivega kretanja in obnašanja. Obstal sem in ga opazoval. Zanimal se je za koticke in prav smotrno opazoval okolico. Po njegovem nahrbtniku, ki je imel pravokotno obliko, sem takoj spoznal, da imam opravka s človekom, ki je pticam pevkam nevaren. Koval sem načrt, kako

bi se približal, da bi ujetnikom vrnil svobodo. »Lovec« pač pazi na vsako kretnjo v naravi in tako je tudi ta opazil mojega ptičarja, na katerega sem v tem trenutku pozabil in je stikal v moji najbližji okolici. Po psu je spoznal nevarnost in se urnih nog odpravil v gozd ter za robom izginil. Čeprav sem se takoj potrudil za njim, je bilo zasledovanje brezuspešno. Jezen nad neuspehom sem se vrnil na kraj njegovega udejstvovanja, da ugotovim njegov »uspeh« in da uničim morebitne ostanke. Nenadoma zaslišim ganljivo »kričanje« sinice v grmovju. Pogledam v smeri kričanja in vidim svojega psa s sinico v gobcu. Držal jo je rahlo za levo perut in jo pred menoj izpustil. Odleteti je hotela, a ni mogla. Pobral sem jo in ugotovil, da je visela na limanici z desno perutjo in repom. Limanico sem odstranil in lim očistil, kolikor se je pač dalo, siničko pa spravil v žep, da jo doma očistim in vrnem svobodi. Še nisem bil s prvo sinico gotov, je psiček hlastil po grmovju po drugem ptiču; bil je detel, ki se mu je postavil v bran. Ujel sem ga in z jezno žalostjo ugotovil mučenje tega reveža. Visel je na dveh limanicah in bil že ves pomazan z limom, tako da se je bilo že vse perje sprijelo. Limanice sem mu odstranil in ga nesel v roki domov. Kakih 50 korakov od prvotnega mesta je bila še ena sinica na limanici; tudi ta je prišla po domači negi v zlato prostost. Pri nadaljnjem pregledu sem še našel dve limanici, a koliko sinic in drugih pevcev je odletelo z limanico ali pomazanih z limom in potem poginilo! Torej, lovski zakupniki in pazniki, katerim so ptice pevke pri srcu, tudi pred temi pustolovci pozor!

P. — I. C.

Marihorska pižmarka. Razburjeni so pasantje na levem bregu Drave tik pri hrvi opazili večjega psa volčjaka, ki se je cvileč valjal po tleh. Na vratu mu je visela v njega zagriznjena pižmarka. Vpitje ni pomagalo, pač pa krepki udarci g. Moserja, ki je s pa-

lico udrihal po napadalki in jo res tudi ubil ter nato izročil preparatorju g. Ziringerju. B. H. S.

Merjasec je šel na trg. Blizu Varšave v mestecu Warte se je pojavil naenkrat na zelenjadem trgu merjasec, morda z namero, da bi si izbral kaj boljšega za pod zobe v tej dobi krize. Gospodinje in kuharice so zbežale, kar so jih nesle noge. Nekaj pogumnih mož se je pa spravilo nadenj kar z vilami in kar so pač v naglici našli pripravnega za napad. In res so ga po dolgem boju ugonobili in nato oddali tržnemu nadzorstvu, ki je bilo veselo plena za mestne uboge.

B. H. S.

Nesreča lovske družbe. Ob Vrbskem jezeru na poti proti Celovcu so se zvečer peljali lovci v posebej najetem avtobusu domov. Na asfaltirani cesti pa je zaradi obilega dežja naenkrat avto zdrknil s tira in šofer ga je z vso prisotnostjo duha zaokrenil in obdržal. Medtem pa je privozil nasproti poštni veliki avtobus in trčil v prvega ter ga prevrnil. Skoraj vseh 25 oseb lovske družbe je bilo poškodovanih, nekaj med njimi precej težko. Na srečo ni nikdo smrtno ponesrečil.

B. H. S.

Gams v lovišču cerkovnika. Pri Sv. Osvaidu na Koroškem ima cerkovnik lovišče v zakupu. Njegov sin je povabil nekaj znancev na lov na gamse. Res so jih več ustrelili in nekdo iz družbe celo kapitalnega. Ker so bili visoko v gorah, je strelec položil gamsa na snežišče, da bi zdrčal v dolino. Pri tem pa je sam izpodrsnil in padel z gamsom vred v prepad kakih dvesto metrov globoko. Ob truplu gamsa so našli mrtvega lovca. B. H. S.

Lovska drama v gorah. V južnih Tirolih pri Naturnsu so šli gostilničar Josip Fuchs in dva tovariša na lov v hribe. Naenkrat so opazili tri može, enega med njimi s počrnjenim obrazom. Na klic »stoj« se je eden od njih bliskovito okrenil s puško proti lov-

cem. G. Fuchs je položaj takoj spoznal in sprožil. Mrtev se je divji lovec zgrudil, oba lopovska tovariša sta jo pa odkurila čez drn in strn. B. H. S.

Orel na švedskem. Leta 1931 so zaščitili na Švedskem orla, ker ga skoraj ni bilo več videti. Ravno so pripravljali podaljšanje dotične uredbe za novo dobo let, kar se je prigodil resen slučaj. Ponoči se je vračal iz gozda drvar Petterson iz Oelsdalena. Svetil si je z električno žepno svetilko. Kar je zašumelo nad njim in krepak udar peruti neke ptice ga je vrgel po tleh. Na srečo se je brž pobral in zagrabil bližnjo odpadlo vejo in z njo začel udrihati po napadajoči ga ptici. — Končno jo je pogodil po glavi in ubil. Bil je nad dva metra širok kraljevski orel, ki ga je potem oddal mestnemu muzeju. B. H. S.

Lisjak plezalec. Na gornjem Štajerskem se je posestnik lovišča jezil, da njegovi sosedje preže na srnjad, ki menjava v njihova lovišča. Zato je napravil meter in pol visoko ograjo iz žice in res se mu je s tem posrečilo vso srnjad zadržati v svojem lovišču. Pri prvem snegu je pa opazil, da zahaja v lovišče velik lisjak. Nastavil je železje na sled. Dva dni so opazovali, če ga morda ne iztaknejo. In res so ga zapazili. Ob mreži se je previdno plazil in jo na nekem mestu gladko preplezal. Nato pa jo je ubral k sosedu. Gotovo bi to ponovil, da ga ni železo prijelo in s tem končalo nadaljnje roparske pohode. B. H. S.

Divjad in aeroplani. Vobče se divjad kaj hitro privadi na letala. Kakor vse kaže, so pa zajci še najbolj nezaupljivi. Tako so vsaj ugotovili na Nižje Avstrijskem, kjer je zajcev dovolj. Mirno so skakljali in se pasli, če je pa pribrnelo letalo, so jo odkurili z vso naglico v grmovja in gozd ali pa so se poskrili po njivah. Srnjad ni kazala plahosti. Tudi jerebice in fazani se primeroma hitro privadijo letalom. B. H. S.

Dražbe lovišč

Pri sreskem načelstvu v Kranju bo dne 13. januarja t. l. dražba lovišč občine Jezersko in lastnega lovišča upravičencev vasi Srednja vas — Zalog.

Lovišče Jezersko se bo dalo v zakup za dobo od 1. junija 1936 do 31. marca 1948. Lovišče meri 1812 ha, izklicna cena je 1000 Din, varščina tudi 1000 dinarjev. Pričetek dražbe ob 9. uri v sobi št. 5.

Lastno lovišče vasi Srednja vas-Zalog pojde v zakup za dobo od 1. aprila 1936 do 31. marca 1948. Lovišče meri 202 ha. Izklicna cena in varščina 1000 Din. Pričetek dražbe ob 10. uri.

Ako katera od dražb ne bi uspela, bo ponovna dražba dne 20. januarja 1936 ob isti uri istotam, eventualno tudi pod izklicno ceno.

Podrobni pogoji so interesantom na vpogled pri sreskem načelstvu v Kranju med uradnimi urami.

Lovišče občine Rajhenburg se bo oddalo na javni dražbi pri sreskem načelstvu v Brežicah, soba št. 2, v četrtek, dne 16. januarja 1936, ob 10. uri v zakup za dobo 12 let od 1. aprila 1936 dalje. Lovišče meri 5384 ha, izklicna cena je 1000 Din. Če bi pa dražba ne uspela, se ponovi 8 dni pozneje istotam in lovišče odda eventualno tudi pod izklicno ceno.

Društvene vesti

Letošnji jesenji zbor Središnje uprave je bil dne 8. decembra 1935 v Ljutomeru. Zbor je vodil poslevoedeči I. podpredsednik dr. Milovan Zoričić iz Zagreba. Ob otvoritvi je pozdravil navzoče zastopnike javnih oblastev: ing. Faja, ki je zastopal ministrstvo za šume in rudnike, dr. Orla kot zastopnika kralj. banske uprave Dravske banovine, dr. Farčnika, sreskega načelnika ljutomerskega, Kuhariča, predsednika občine Ljutomer, starešino sodišča ljutomerskega Trinkavska in narodnega poslanca Lukačiča, ki so

bili vsi živahno aklamirani. Nato je predlagal vdanostne in pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju Petru II., Nj. Vel. kraljici-materi Mariji, Nj. Vis. knezu Pavlu ter obema kralj. namestnikoma; dalje gospodu ministru za šume in rude ter častnemu predsedniku Sred. uprave, gospodu min. predsedniku dr. Stojadinoviću. Predlog so sprejeli zborovalci z navdušenjem in živio-klici. Predsednik je prečital tri došle pozdravne brzojavke, in sicer od min. predsednika dr. Stojadinovića, Zetskega saveza lovskih udruženj ter narodnega poslanca Benka.

Potem ko je zastopnik ministra za šume in rude pozdravil zbor in mu želel najboljših uspehov, je poročal ing. Čevović v imenu verifikacijskega odbora. Ker so bila v tem odboru o nekaterih pooblastilih mnenja različna, je sklepal o teh pooblastilih zbor in po daljši debati priznal veljavnost vsem pooblastilom.

Nato je podal svoje poročilo glavni tajnik Košcec. Pregledno poročilo, iz katerega se je dalo posneti prav za prav vse delo Središnje uprave v pretekli poslovni dobi, je bilo sprejeto brez ugovora. Prav tako je bilo brez debate vzeto na znanje blagajniško poročilo, ki ga je zaradi odsotnosti blagajnika prečital gl. tajnik. Blagajniške knjige izkazujejo 16.450 Din prejemkov in 12.000 Din izdatkov.

Po teh poročilih je predlagal nadzorni odbor upravi razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta.

Nadaljnja točka dnevnega reda so bila poročila specialnih odborov. Odbor za zavarovanje je predlagal obvezno nezgodno zavarovanje vseh organiziranih lovcev. Ta predlog je bil brez ugovora sprejet in je zbor naročil odboru, naj zavarovanje izvede. Kakor kaže, se bo sprejela ponudba zavarovalnice »Dunav« s premijo okoli 4 Din letno za 5.000, odnosno 10.000 dinarjev zavarovalnine. Poleg tega nezgodnega zavarovanja naj se sčasoma uvede tudi zavarovanje za za-

konsko jamstvo. — Odbor za izgotovitev pravilnika za tekme (strelske in slične) je predlagal, naj se z dokončno redakcijo pravilnika počaka dotlej, da izidejo mednarodni pravilniki. Če pa do leta 1937, ko bodo Balkanske tekme predvidoma v Jugoslaviji, taki internacionalni pravilniki ne bodo še izdelani, naj dotlej velja pravilnik, kakor ga je izdelal sedanji odbor. — Odbor za lovsko izrazoslovje je poročal, kako to delo napreduje in izrazil željo, naj slovenski lovci tudi pri tem delu tesneje sodelujejo. — Odbor za lovski znak poroča, da se ni mogel odločiti za noben znak, kakor so osnutke zanj predložili razni umetniki na zadevni razpis. Jelen vobče ne ugaja, zato se po kratki debati odloči zbor za »zlatoroga« ter naroči odbornikom, naj stopijo zaradi osnutkov za tak znak v stik z umetniki neposredno, brez razpisa natečaja.

Pri točki dnevnega reda »nova pravila« poroča predsednik, da so predloženi trije osnutki za pravila Osrednje zveze lovskih društev, namreč eden, ki ga je izdelalo tajništvo Sred. uprave, drugi od Saveza v primorski banovini in tretji, ki ga predlaga Zagrebški savez. Odsek za proučitev pravil predlaga, naj se sprejme zadnji osnutek, ki določa v Osrednji zvezi dve samostojni sekciji, eno za pokrajine regalnega, drugo za pokrajine zakupnega sistema. Ta pravila se prečitajo in z manjšimi popravki sprejmejo v celoti. Predlog, naj bi se število delegatov posameznih savezov za glavne skupščine Osrednje zveze odmerilo po številu včlanjenih lovcev, je bil odklonjen in sprejeto določilo, da pripadajo vsakemu savezu po trije delegati, ne glede na število včlanjenih lovskih društev, odnosno lovcev.

Volitve nove uprave so odpadle, ker je bil sprejet predlog, naj za čas do likvidacije, odnosno preosnove ostanejo stari funkcionarji. Odstopivši glavni tajnik sprejme zopet svojo funkcijo, na mesto blagajnika pa se

imenuje kot začasni namestnik ing. Koprivnik.

Glede prispevkov savezov Središnji upravi se sklene, naj ostane vse pri starem; pomladanski zbor pa naj potem o tem drugače določi, če bo treba. Do marca 1936 je plačati 50% prispevka.

Po končanem zborovanju je bila skupna večerja, pri kateri se je izreklo več napitnic. Dr. Zoričič se je zahvalil predsedniku Ljutomerske podružnice SLD za tovariški sprejem delegatov in za ves trud za omogočenje zborovanja ter prehrane in nočitve. Prav tako se je zahvalil Sokolu za dvorano, meščanom za izkazane simpatije ter zastopnikom oblasti za častni poset. Načelnik dr. Orel je v imenu banske uprave pozdravil zastopnike lovcev in lovstva Jugoslavije ter poudaril poleg narodnogospodarskega tudi etično in patriotisko vzgojni moment lovstva. — Dr. Lovrenčič je v krepkem govoru pojasnil, da zborujemo na tleh slovanske zgodovine, podružnični predsednik dr. Stajenko je izrazil veselje nad sklepom Sred. uprave, da se vrši zborovanje baš v Ljutomeru in izrekel vsem prisrčno dobrodošlico itd. Lepe govore so imeli še Ljutomerski župan Kuharič in zastopniki Savezov, nakar je zaigral Ljutomerski salonski orkester razne skladbe, med njimi tudi plesne komade, da so se lovci in prijatelji lovcev s čilimi Ljutomerkami zasukali in sukali pozno v noč.

V ponedeljek, 9. decembra, sta bila za delegate prirejena dva lova: krožni lov v Beltincih in lov z gonjači v Veržaju. Oba lova sta nudila udeležencem mnogo lovskega užitka.

Podružnici SLD v Ljutomeru, zlasti neumornemu predsedniku dr. Stajniku ter nad vse delavnemu tajniku Reichu gre vsa čast in topla tovariška zahvala za vse pripravljalno delo, ki je omogočilo, da se je vsa prireditve izvršila v tako zglednem redu. Prisrčna hvala tudi vsem vrlim gospem in gospodičnam, ki so s svojo ljubeznivostjo

sladile udeležencem bivanje v prijaznem Ljutomeru. S. B.

Ljubljanska podružnica SLD je imela dne 16. decembra 1935 izredni občni zbor, na katerem so bila sprejeta nova pravila, po katerih se podružnica preustroji v lovsko društvo v smislu § 76. zakona o lovu. Vsem svojim članom je razposlala podružnica položnice za članarino za l. 1936 ter jih poziva, naj plačajo članarino čimprej, da se jim bo mogel »Lovec« brez zastajanja redno pošiljati.

Posavska podružnica SLD (lovsko društvo za sreza Krško in Brežice) v Krškem je na odborovi seji dne 13. decembra 1935 sklenila, da nagradi vse one lovske čuvaje, ki se bodo v tej zimski dobi izkazali, da so pokončali večje število ptic roparic, t. j. kraguljev, skobcev, vran, srak itd. — Za podelitev ozir. prejem nagrade je treba, da se lovski čuvaji pri podružnici izkažejo z obema nogama (parkeljci) pokončanih škodljivih ptic.

Kinološke vesti

Jugoslov. kinološki savez prijavlja sparno: A v a l a za pse pekingeze. Lastnica: Marija Flesch-Pirich, Ormož.

Klub ljubiteljev sportnih psov namerava 26. januarja 1936 v Ljubljani na prostoru velesejma prirediti prvo smotro ilirskih ovčarjev.

Društvo Brak-jazbečar naproša vse one člane, ki imajo naprodaj brake-jazbečarje, da to sporoče društvu. Pri tem naj se naznači ime, spol in starost psa, iz katerih staršev izhaja in morebitni uspehi na tekmah ali smotrah.

Po možnosti naj se navedejo tudi posebni znaki psa. Ker povpraševanje po mladih in odraslih brakih-jazbečarjih pri društvu stalno narašča, je tako društvu kakor članom samo v korist, če se temu pozivu točno odzovejo.

Društvo ljubiteljev ptičarjev objavlja svojim članom: 1. Članarina: člani naj plačajo članarino za l. 1936 po položnicah, ki so jim bile poslane. Članarina za redne člane znaša 30 Din. 2. Občni zbor: Letošnji občni zbor DLP bo v petek, dne 7. februarja 1936, ob 20. uri v gostilni Činkole, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 4, s temle s pravili določenim dnevnim redom: Nagovor predsednika. — Poročilo tajnika, strokovnega poročevalca in vodje društvenih vzrejnih registrov. — Poročilo gospodarja. — Poročilo blagajnika. — Poročilo računskih preglednikov. — Odrešnica odboru. — Volitve: a) novega odbora, in sicer predsednika, podpredsednika, 8—10 članov odbora ter dveh pregledovalcev računov; b) dveh delegatov in dveh namestnikov za JKS in šestih delegatov za občni zbor JKS; c) načelnika, vodje rodovnih knjig JRP, JRŠ in JRPr ter dveh svetovalcev za vodstvo rodovne knjige ptičarjev, španijelov in nemških prepeličarjev. — Slučajnosti.

Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev za vse pasme bo v nedeljo, dne 19. aprila 1936, v okolici Ljubljane, na katero prireditve opozarjamo že zdaj vse vodnike in lastnike psov. Na tej tekmi morejo tekmovati samo v letu 1935 poleženi psi, ki so vpisani v društvenem vzrejnem registru ali v kaki priznani inozemski vzrejni knjigi. Natančni spored se objavi pravočasno v »Lovecu«.

Evidenca psov. Zavoljo kontrole in izpopolnitve naših vpisov v Jugoslovenski rodovni knjigi za ptičarje, španije in nemške prepeličarje ter društvenih vzrejnih registrov se naprošajo p. t. lastniki psov, naj sporoče, kateri psi se nahajajo danes v njihovi posesti, ter tudi po možnosti, katere pse in komu so jih v zadnjem času oddali ali če so poginili. Navedejo naj se kolikor mogoče natančni podatki.

Prijavljena kritja nemških kratkodlakih ptičarjev: 1. Dne 13. novembra 1935 je oplemenil »Wild-Pöttmes«, JRP 123 A (lastnik Mr. Ph. Slavko Hočevnar v Ljubljani) — psico »Sonjo v. Fuchspass«, JRP 95 B iz psarne Čemšenik, lastnik Franc Urbanc, Ljubljana; 2. dne 1. decembra 1935 je oplemenil »Horst-Pöttmes« (Ris), JRP 124 A (lastnik Ruda Hleblj v Kranju) — psico »Ilko v. Pratzertale«, JRP 81 B iz psarne Samobor, lastnik Antun Cizl, Samobor; 3. dne 4. decembra 1935 je oplemenil »Udo v. Fuchspass«, JRP 120 A (lastnik dr. Vilko Pfeifer, Ljubljana) — psico »Diano-Dravsko«, JRP 75 B (lastnik Hinko Rosenberg iz Zagreba); 4. dne 26. decembra 1935 je oplemenil »Udo v. Fuchspass«, JRP 120 A, St K 773 i (lastnik dr. Vilko Pfeifer, Ljubljana) — psico »Selma v. Fuchspass«, JRP 95 B, St K 605 i (lastnik Leopold Weiss, Metlika 40).

Vprašanja in odgovori

G. I. H. v M. — V lovišču, za katero je zaprisežen, **lovski čuvaj** ne sme loviti zaščitene divjadi drugače, kakor v prisotnosti svojega gospodarja. To je popolnoma jasno povedano v § 45. zakona o lovu. V tem primeru mora imeti lovsko karto, ki je brez vseh taks. Tudi če bi sresko načelstvo na lovski karti, izdani brez taks, zapisalo, da je lovski čuvaj obenem tudi lovski gost, to ne velja in brez gospodarjeve navzočnosti ne sme streljati zaščitene divjadi. — Ako je **lovski čuvaj** povabljen na lov v kako lovišče,

za katero ni zaprisežen, mora imeti taksirano lovsko karto in tudi orožni list, kakor vsak drug lovec, kajti legitimacija za nošenje orožja velja samo za službo, torej za revir, za katerega je zaprisežen.

G. J. M. v L. — V IV. poglavju banove uredbe z dne 20. februarja 1935 (Sl. list 1935, VI., 22 kos, 160) je med **zaščitnimi pticami** od sov naveden samo veliki skovik (pisorhina - otus - scops), v naredbi z dne 15. marca 1935 (isti Sl. list) pa vir ali velika uharica (bubo bubo), ki se ne sme loviti ali ubijati, odnosno kupovati do konca leta 1940., razen v srezih Kočevje, Črnomelj, Logatec in Novo mesto. Vendar nujno priporočamo vsem lovcem, da tudi drugih vrst sov ne streljajo ali sicer uničujejo, ker so poljedelstvu vse jako koristne.

G. A. M. v L. — **Postopek za zahtevo odškodnine** po lovu ali po divjadi, ki ne znaša preko 1000 Din, je točno predpisan v § 62. zakona o lovu. Oškodovanec mora povračilo škode zahtevati pismeno ali ustno na zapisnik pri pristojni občini, in sicer v teku osmih dni, odkar je izvedel za škodo, toda najkasneje v teku šestih mesecev, odkar je škoda nastala. V tej prijavi mora oškodovanec točno označiti zemljišče, na katerem je škoda nastala, in tudi višino odškodnine, ki jo zahteva. Obenem mora oškodovanec zaprositi za ocenitev škode. Zaradi tega je treba zahtevati odškodnino še v času, dokler se škoda lahko vidi in oceni, toda vsekakor pred začetkom žetve ali trgatve. Če oškodovanec ne zahteva odškodnine v omenjenem roku ali če opusti zahtevo po ocenitvi, ugasne vsakršna pravica do odškodnine. — Predsednik občine obvesti o zahtevi po odškodnini lovskega upravičenca ali njegovega pooblaščenca in poizkuša stranki poravnati. Ako poravnanje poizkus ne uspe, izroči občina zadevo predsedniku odškodninskega razsodišča, ki potem posluje po predpisih §§ 64. in nasl.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruga g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Lepo in bogato lovišče v kamniškem okraju se odda v zakup. Oddaljeno je eno uro od Kamnika z najlepšim dostopom. V lovišču se nahajajo: srnjad, zajci, jerebi, lisice, kune, petelini, fazani, vidre in race. Interesenti naj pošljejo svoj cenjeni naslov na »Lovsko društvo« pod začetnimi besedami.

Gozdni in lovski čuvaj, dobro izvežban v vseh gozdarskih in lovskih poslih, samski, išče službo kjer koli. Govori in piše slovensko, hrvaško in nemško. — Ivan Levstek, Grčarice 58, p. Dolenja vas pri Ribnici na Dol., dravska banovina.

Zaradi opustitve lova prodam čistokrvno psico istrijanko, resaste dlake, priznano kot prvovrstno za lov na zajce, lisice in srnjad. Poskusna doba teden dni. Cena po dogovoru. Naslov pove tajništvo SLD v Ljubljani.

Izginil je visok, bel brak s svetlorjavimi krpami. Kdor bi vedel zanj, naj javi za nagrado lovskemu čuvaju Viktorju Beravsu v Trzinu.

Prodajam lepe, čistokrvne pse ptičarje (poenterje), stare tri mesece. — Artur Šerianz, zobotehnik, Slov. Bistrica.

Prodajam dva istrijanca, resasta braka, tri leta stara. Cena franko Metlika 1200 Din za oba. — Dako Makar, Metlika.

Iščem številki »Lovea« za marec in oktober 1927. — Ponudbe na tajništvo SLD, Ljubljana, Komenskega ul. 19.

Priporoča se Jože škrajnar, preparator, Ljubljana VII (šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (hamerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcom za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Nepremočljive, tople Hubertus-plašče in **pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 Din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg šte. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Izvrstne lovske puške raznih tvornic, lovske municije znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite ceno pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9. V komisijski prodaji se nudijo:

Dvocevka petelinka kal. 16 . . .	400 Din
Dvocevka Hamerles kal. 12 . . .	1200 „
Browning puška kal. 16 . . .	2200 „
Bock puška petelinka kal. 16/8	2250 „
Trocevka petelinka kal. 16/9.5	2200 „
Enocevka Hamerles kal. 6.5 . . .	600 „
Mauser puška kal. 8	800 „
Enocevka repetirka kal. 6.5 . . .	600 „

Vsa oblačila za lovce in sportnike dobite v najboljši kvaliteti in po jako zmernih cenah v specialni trgovini za moška oblačila I. Maček, Ljubljana, Aleksandrova cesta 12.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvoru. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovce se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolutno šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznane najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkuless«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specialnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapri-seženi izvedenec in cenilec, Mari-bor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spa-dajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pa-zite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregle-dati pri puškarju Albinu šifrer-ju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieg-hoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, stre-liva ter ribiških potrebščin v največji izbiro po najnižjih cenah. Samo kvali-tetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, naj-vestnejše in točno pristreljanje pušk.

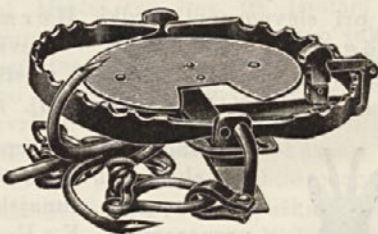
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnil-nih sredstev. Ma-zanje z »NC« oljem in mastjo garantira za hi-gijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje ob-drži prvotno barvo. — Od blata očišče-ne še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mast-jo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absor-birajo in bolj vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čev-ljev. Za pričetek sezone Vam priporo-čam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, kate-rega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

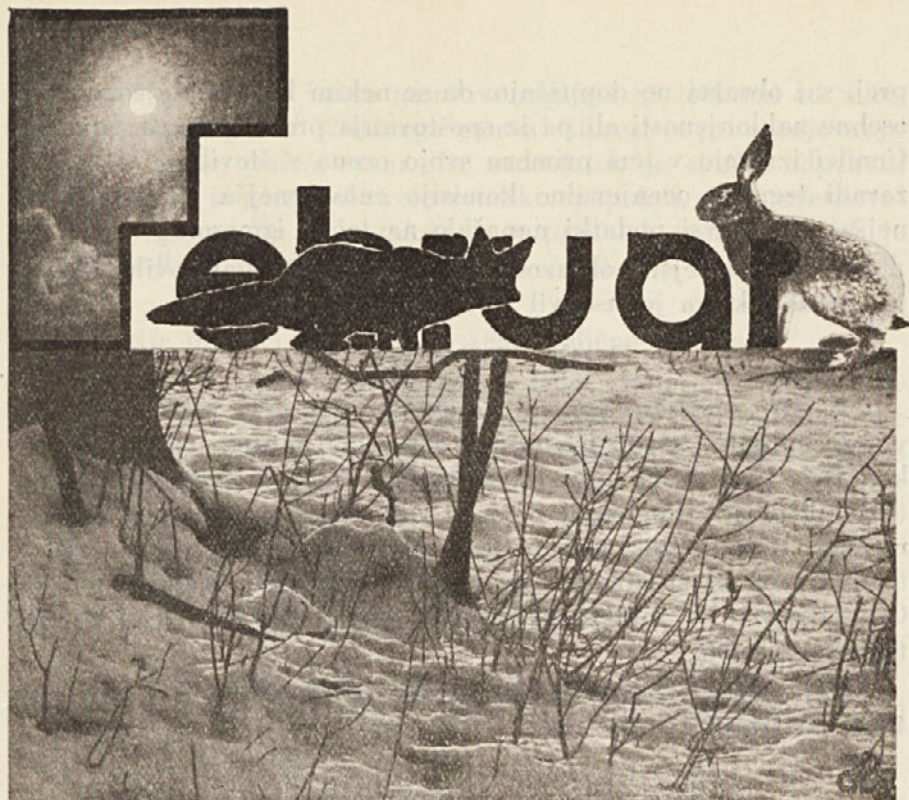

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitrans-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-htevajate povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdeloval-nica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh ve-likosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Pun-tigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokov-no izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta trrdka pasti iz drugih to-varen. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri trrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Ing. Zmago Ziernfeld

Ocenjevanje gamsovih rogljev

Vsakovrstne razstave, ki se dandanes prirejajo, imajo več namenov. Eden glavnih namenov pa je pravilna in pravična ocena razstavljenih predmetov. Tudi lovske razstave so navadno združene z ocenjevanjem rogovja, rogljev in drugih lovskih trofej. Rogovja, roglji in druge lovske trofeje so se do leta 1930. ocenjevale po različnih vidikih. Tako so se tudi gamsovi roglji dotlej ocenjevali na različne načine.

Prvotno so ocenjevali gamsove roglje le na oko. Pri tem načinu ocenjevanja so bili merodajni razni momenti, n. pr. dolžina, višina, debelina, razkrečenost, oblika, teža, zakrivljenost in zasmoljenost rogljev. Na podlagi teh momentov so se takrat gamsovi roglji ocenjevali le povprečno, n. pr. z izrazi slabi, dobri, kapitalni in zelo kapitalni roglji. Ta način ocenjevanja je bil površen in je dopuščal marsikatero nepravilnost pa tudi protekcijo; premnogokrat so bili merodajni popolnoma osebni nazori.

Kasneje so se za ocenjevanje gamsovih rogljev sestavili posebni obrazci. Z uvedbo obrazcev se je napravil velik korak na-

prej, saj obrazci ne dopuščajo, da se nekim ljudem daje zgolj iz osebne naklonjenosti ali pa iz spoštovanja prednost pred drugimi. Cenilci izrečejo v tem primeru svojo oceno v številkah, ocena je zaradi tega za ocenjevalno komisijo enostavnejša, lažja, stvarnejša, ker se vsi podatki nanašajo na točno izmero.

Od najstarejših obrazcev za ocenjevanje gamsovih rogljev je obrazec, ki ga je sestavil Q u a d t in ki se glasi:

$$D + V + 3 O + \frac{1}{2}R \dots I.$$

V tem obrazcu pomeni D dolžino rogljev, ki se meri na vnanji sprednji strani od nastavka rogljev naprej čez krivino do končnic; V = višina, ki tvori navpično črto od pričetka hlačnic (roženih plasti) do sredine črte, ki veže najvišji točki krivin obeh rogljev; R = razkrečenost, to je medsebojna oddaljenost najvišjih točk krivin od sredine enega roglja do sredine drugega roglja; O = obseg, ki se meri na spodnjem najdebelejšem mestu roglja, toda brez smole.

Natančnejši obrazec, ki ga navaja ing. Sonnbichler v »Lovcu« 1925, na strani 179, se glasi:

$$\frac{d_1 + d_2}{2} + \frac{v_1 + v_2}{2} + \frac{r}{2} + 3 \frac{o_1 + o_2}{2}$$

ali še boljše: $(d_1 + d_2) + (v_1 + v_2) + r + 6 (o_1 + o_2)$. (d_1 = dolžina levega roglja, d_2 = dolžina desnega roglja; v_1 = višina levega roglja, v_2 = višina desnega roglja; r = razkrečenost; o_1 = spodnji obseg levega roglja, o_2 = spodnji obseg desnega roglja.)

Kasneje je Riegler sestavil za ocenjevanje gamsovih rogljev tale obrazec:

$$\frac{4 D + 6 V + 3 R + 12 O}{4} \dots II.$$

Iz teh dveh obrazcev je sčasoma nastal samo en obrazec, tako zvani »Q u a d t - R i e g l e r j e v« obrazec, ki se glasi:

$$D + V + \frac{1}{2} \times R + 2 \times O \dots III.$$

V vseh teh obrazcih je najbolj upoštevan obseg rogljev, najmanj pa razkrečenost. Menim pa, da je razkrečenost rogljev do gotove mere ravno tako važen činitelj kakor višina rogljev, ki je upoštevana s celo enoto, saj roglji, ki imajo skoraj paralelna stebila, še za oko niso lepi. Ti trije obrazci so se dalj časa uporabljali za ocenjevanje gamsovih rogljev. V vseh teh obrazcih pa starost gamsa ni upoštevana, tako da bi moral dobiti n. pr. 12-letni gams s 83 točkami isto darilo kakor 8-letni s 83 točkami. Menim

pa, da ni vseeno, če imam gamsove roglje s 85 točkami od 8-letnega gamsa ali pa od 12-letnega gamsa! Starost je pri ocenjevanju vsekakor precej važna stvar. Ta nedostatek je skušal odpraviti Bohlen, ki je gornji obrazec v toliko spopolnil, da je upošteval še starost gamsa, in sicer tako, da je prištel k točkam, ki jih je po Quadtr-Rieglerjevem obrazcu dobil, še število nad 5 let starih letnic.

Ti trije obrazci nam dajejo zelo različne rezultate.

Vzemimo n. pr. dimenzije rogljev belega gamsa, ki ga je uplenilo Njeg. Vel. blagopokojni kralj Aleksander I. Zedinitelj dne 19. avg. 1932 v lovišču Krma. Roglji tega gamsa so imeli naslednje dimenzije: $D = 25.9$ cm, $V = 17.8$ cm, $O = 9.6$ cm, $R = 15$ cm. Starost 18 let.

Po obrazcu

$$I \dots 25.9 + 17.8 + \frac{15}{2} + 3 \times 9.6 = 79 + (5 - 18) = 92 \text{ točk.}$$

$$II \dots \frac{4 \times 25.9 + 6 \times 17.8 + 3 \times 15 + 12 \times 9.6}{4} = 91.15 + (5 - 18) = 104.15 \text{ točk.}$$

$$III \dots 25.9 + 17.8 + \frac{15}{2} + 2 \times 9.6 = 69.4 + (5 - 18) = 82.4 \text{ točk.}$$

Iz teh primerov se razvidi, da nam dajejo ti obrazci zelo različne rezultate.

V novejšem času, od leta 1930. dalje, se gamsovi roglji ocenjujejo splošno po tako zvanem enotnem nemško-avstrijskem obrazcu, to je kompromisni obrazec, na katerega so se zedinili bavarski in avstrijski lovci in ki je naveden tudi v knjigi Naš lov, str. 55. Ta obrazec se glasi:

$$1\frac{1}{2}D + V + 4 O + R + L (1-5) \dots IV$$

Vse dimenzije so merjene v cm na mm natančno. Merjenje se mora vršiti kolikor mogoče natančno in, če dopušča čas, večkrat.

Označbe so iste kakor pri Quadtr-Rieglerjevem obrazcu in tudi meri se na isti način, le s to izjemo, da se višina rogljev meri od čelnega šiva lobanje med roglji do ravnila, položenega na najvišji točki rogljev, vtem ko se višina rogljev po Quadtr-Rieglerjevem obrazcu meri od pričetka hlačnic (roženih plasti) do ravnila, položenega na najvišji točki rogljev. V tem obrazcu imamo še označbo L, to je starost gamsa, ki je v tem obrazcu upoštevana na ta način, da prištejemo k rezultatu, ki ga dobimo po gornjem obrazcu brez L, še starostne točke, ki znašajo:

od 6.—10. leta	1 točka
od 11.—15. leta	2 točki
nad 15 let	3 točke

Nenaravne razkrečenosti v tem obrazcu ne smemo oceniti z več točkami, kot jih ima višina.

Knjiga »Die Formelmässige Bewertung unserer Jagdtrophäen« od W. Biegerja ima za posamezne nagrade določene naslednje število točk:

za prvo nagrado	nad 108 točk
za drugo nagrado	od 104—107.9 točk
za tretjo nagrado	od 100—103.9 točk

Iste točke so se upoštevale tudi na pokrajinski razstavi v Breslavi l. 1931. Na ljubljanski razstavi leta 1930. se je ocena omejila le še na točke 105, v Leipzigu pa že na 100.

Če vzamemo za obrazec IV. isti primer kakor spreadaj, dobimo naslednji rezultat:

$$1.5 \times 25.9 + 17.8 + 4 \times 9.6 + 13 + 3 = 111.05 \text{ točk.}$$

Po tej oceni bi roglji Nj. Vel. blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja morali dobiti prvo nagrado.

Pripominjam še, da prihaja ta obrazec v poštev le za normalno razvite roglje. Abnormitete se po tem obrazcu ne morejo pravilno ocenjevati.

Pri ocenjevanju rogljev pa še ni dovolj, da upoštevamo samo one činitelje, ki so navedeni v obrazcih, ampak bi morali upoštevati tudi stalno nahodišče gamsa, katerega roglje ocenjujemo. Razliko bi morali delati med gamsovimi roglji iz Julijskih Alp ali s Karavank od gamsov, ki živijo na Pohorju ali pa v Bosni. Ugotovljeno je, da razvijanje rogljev ne zavisi samo od starosti in hrane, ampak tudi od lege kraja, kjer ta divjad živi. Pri pravilni oceni bi se morali gamsovi revirji razdeliti v posamezne ocenjevalne okoliše. Za vsak tak okoliš bi se morale določiti meje za število točk, ki pride v poštev za prvo, za drugo ali tretjo nagrado. Na isti način se je to določilo splošno za vso Nemčijo.

Spol se dosedaj pri ocenah ni posebej upošteval, tudi na mednarodni razstavi v Leipzigu ne.

Končno naj omenim še nekaj, kar bo ljubitelje gamsovih rogljev gotovo zanimalo, in to je usušenje rogljev. Zelo zanimivi so podatki, ki jih navaja v. L a n s v reviji »Wild und Hund«, letnik 1933, stran 434, glede usušenja gamsovih rogljev, če jih hranimo v nezakurjenih prostorih. Ta tabela ima sledeče podatke:

Gams št.	Usušenje po 3 mesecih				Usušenje po obrazcu — točke
	dolžina	višina	obseg	razkrečenost	
1	0.1	0.2	0.1	0.4	1.1
2	0.2	0.0	0.1	0.1	0.9
3	0.1	0.0	0.0	0.3	0.4
4	0.1	0.0	0.0	0.3	0.5
5	0.1	0.1	0.2	0.2	1.3
6	0.1	0.0	0.1	0.5	1.0
7	0.1	0.1	0.1	0.4	1.4
8	0.0	0.0	0.1	0.0	0.4
9	0.0	0.1	0.1	0.2	0.7
10	0.1	0.1	0.0	0.4	0.7
11	0.2	0.4	0.1	0.3	1.1
12	0.1	0.0	0.2	0.3	1.3
13	0.0	0.1	0.1	0.2	0.7
14	0.1	0.2	0.1	0.3	1.0
Povprečno usušenje po obrazcu					0.9

V zakurjenih prostorih bo usušenje, naravno, še večje.

Ako imamo izmeriti in oceniti večje število rogljev, si bomo oceno olajšali, če si pripravimo takole razpredelnico:

Revir Lovec

	cm	krat	točke
Dolžina	25.9	1.5	38.85
Višina	17.8	1	17.80
Debelina	9.6	4	38.40
Razkrečenost	13.—	1	13.—
Starostne točke			3.—

Skupaj točk . . . 111.05

Prehrana divjadi

Telesni razvoj divjadi je v prvem redu zvezan s prehrano kakor živih bitij sploh. Četudi vse ostale okoliščine bivališča kaki živali ustrezajo, vendar je njen dobrobit neposredno odvisen od prehrane in to od množine in kakovosti hrane. Zadostna, polnovredna hrana, ki ustreza vsem zahtevam telesa, vzredi krepke, zdrave in odporne živali, pičila in nepopolna hrana telo slabi v rasti, zdravju in odpornosti. Vse to lahko opazujemo na domačih živalih in tudi pri človeku. Telesna zaostalost, bolehavost, bledičnost, slabokrvnost, tuberkuloza in slično so često pojavi nezadostne prehrane, rahitis, skorbut, beriberi, pelagra in nešteto drugih bolezenskih pojavov so posledica nepravilne ali enostranske prehrane. Sodobno zdravilstvo pozna čudovite snovi, imenovane vitamine, ki jih človeško in živalsko telo potrebuje za svoje zdravje in prospeli. Te skrivnostne snovi si vsako živalsko ali rastlinsko telo v komaj zaznavnih množinah prideluje iz naravnih prvin v še skrivnostnejši tvornici, ki se imenuje življenje. Vse potrebne prvine telo pridobiva s pravilno prehrano, najsi bo potem z rastlinsko ali živalsko (mesno) hrano. V bistvu se rastlinsko in živalsko telo po svoji prvinski sestavi ne razlikujeta.

V vsaki rastlini so organske snovi, to so one, ki zgore in ki so po večini prebavljive, kakor beljakovine, skrob, maščobe, ter neorganske, ki preostanejo kot pepel in so rudninske sestavine. Vse te prvine nastopajo v telesu po največkrat v obliki kemičnih spojin in je zlasti sestav organskih snovi silno zamotan, tako da se znanosti kopičijo tem težja vprašanja, čim dlje prodira v skrivnost življenjskega delovanja.

Pričujoča tabela navaja najvažnejše snovi in prvine, iz katerih obstaja rastlinsko ali živalsko telo, in ki so potrebne bitju za obstoj. Telo si jih dovaja z jedjo. Da brez vode ni življenja, je skoraj odveč omenjati, saj vsebino živalskega telesa tvori na polovico baš voda.

Razne prvine in snovi tudi različno vplivajo na telo. Nekatere pospešujejo zlasti rast telesa, posebej na primer krepitev kosti, rogovja, druge povzročajo dražljaje in mike za živahnije delovanje presnavljanja, obtok krvi, prebave, izločanje žlez itd. Posebne snovi so telesu za zdravila in rastline, ki vsebujejo razmeroma mnogo takih snovi in spojin, so zdravilne rastline. Divjad jih dobro pozna in jih od časa do časa posebno rada uživa. Lovne živali, ki nam služijo za hrano, so skoraj vse rastlinojede.

Glede prehrane živali, predvsem divjadi in posebej parklarjev, nam je mnogokaj še nejasno. Nerazumljivo nam je često, zakaj se divjad na nekaterih mestih izredno rada pase, oziroma zakaj neki prostori, ki se po rastlinstvu in talnih razmerah za naše čute ne razlikujejo, dajejo boljšo pašo.

Vsak lovec je tudi lahko opazil, da divjad in zlasti izbirčna srnjad ne popase vse od kraja. V prosti naravi, kjer je miza bogato pogrnjena, je divjad naravnost izbirčna. Išče pač zelišč, ki jih zaradi vsebujočih prvin telo ob nekem času posebno potrebuje in občutljivi nagon vzbuja v živali potem slo za dotično rastlino. Kulturnemu človeku je to nedojemljivo, ker mu je baš kultura omrtvila te podzavestne naravne nagone in si mora sedaj z razumom in znanstvom zavestno utirati težavno pot nazaj do razumevanja živalskih instinktov.

Zato je treba lovcu skrbnega in neprestanega opazovanja, da zadene pravo, kadar mora nadomestiti naravno hrano s krmljenjem, to je z umetno prehrano. Ker naraščanje obljudenosti in prizadevanje človeštva po udobnosti vedno bolj utesnjujeta naravne pogoje življenja divjadi, stopa krmljenje parkljaste divjadi in poljske kuretine vedno bolj v ospredje. S krmljenjem ne moremo nikoli docela nadomestiti naravne prehrane, ker smo v sredstvih neizmerno revnejši kot narava. Vendar si moramo prizadevati, da ustrezemo vsaj glavnim zahtevam naravne prehrane. V tem oziru je lovstvo mnogo grešilo in spoznanje napak prihaja stoprav do zavesti. Prehrana mora biti mnogolična in iti roko v roki z izbiro plemenskih živali, torej pravilnim odstrelom. Vsa krma mora biti predvsem zdrava. Seno mora imeti pravi duh in lepo zeleno barvo, ne da je plesnivo, da zadehlo diši in je sive barve. Če so bilke sena oskubljene, brez malih lističev, je krma malo vredna, ker se baš v lističih nahaja največ hranilnih snovi. Kisle trave so mnogo manj vredne kot sladko seno.

Iz pričujočih tabel razberemo, da ima detelja mnogo pepela, to je rudnin in rudninskih soli, še več gosenčnik in največ koprive. Zato je treba navadnemu senu, ki ima manj teh snovi, primešati detelje, da je krma polnovredna in je zlasti gosenčnik za zimsko krmo primeren. Znano je, da je za rast rogovja treba dosti rudninskih snovi. Koprive so v tem oziru prvovrstna paša in klaja, kakor kaže tabela. Rudnine v raznih spojinah so važna hranila in bi brez njih kosti sploh ne otrdele. Če manjka telesu apnenca in fosforne kisline, zbole živali na omehčanju kosti. Ob velikih in trajnih sušah se to rado dogaja, ker rastline težko dobe iz zemlje omenjene prvine. Isto tako sta trava in seno močvirij revna na apnencu in fosfornih kislinah.

I. Suha krma (seno)

	p r e b a v l j i v o			r u d n i n e (p e p e l)								
	beljako- vine o/10	skrob o/10	maščobe o/10	pepel o/100	kalij o/100	natrij o/100	apnenec o/100	magnezij o/100	fosforna kislina o/100	žveplena kislina o/100	kremenč. kislina o/100	klor o/100
Kislo seno in slabo, sladko seno	3	20·9	0·8	36·8	8·8	4·5	0·4	1·8	1·4	3·7	13·8	2·4
Otava, najboljše seno	5·6	35·7	1·6	71·3	22·3	3·0	7·0	5·1	5·9	4·1	19·4	4·3
Lucerna	8·1	26·5	1·1	62·9	15·0	1·1	25·2	3·1	6·5	3·6	5·9	2·5
Rdeča detelja . . .	5·5	31·9	1·7	55·8	15·0	1·1	20·1	6·3	5·6	1·9	1·6	2·2
Gosenčnik (ornithopus sativus)	9·2	31·4	2·0	81·6	31·9	1·7	18·2	2·8	9·1	3·1	7·0	2·1
Koprive	9·3	48·0	4·9	123·7	30·0	2·9	60·0	8·6	9·4	10·0	4·8	8·0

II. Zelena (sveža) krma

Oves	1·4 - 2·1	8·5 - 14·7	0·4 - 0·8	14·2	5·6	0·5	0·9	0·4	1·5	0·5	4·4	0·6
Fizol, ajda, ogrščica, rž	1·1 - 1·9	7 - 11	0·3 - 0·5	11·4 - 16·5	3·8 - 6·3	0·3 - 0·1	4·2 - 1·2	1·6 - 0·5	0·8 - 2·4	1·1 - 0·2	0·1 - 5·2	0·1 - 0·6
Detelje	1·4 - 1·9	7·9 - 8·8	0·4 - 0·5	8·2 - 12·6	3·0 - 4·8	0·2 - 0·8	3·5 - 3·9	1·0 - 1·4	0·8 - 1·8	0·3 - 0·8	0·3 - 0·6	0·4 - 0·6
Sladkorna repa, listje	1·4	7·8	0·1	12·5	5·0	3·0	1·7	1·1	1·0	0·5	0·8	1·0
Krompirjevec	0·9	5·5	0·2	26·5	8·0	1·7	10·0	2·4	1·5	0·8	1·2	0·9

III. Gomolji

Korenje	0·1	6·3	—	8·6	4·2	1·5	0·5	0·4	0·7	0·3	0·2	1·0
Krompir	0·9	19·7	—	9·7	6·0	0·2	0·5	0·6	1·4	0·6	0·2	0·4
Papeževa repica . . .	0·4	16·4	—	9·6	6·2	1·0	0·3	0·3	0·6	0·6	0·2	0·4

IV. Semenje

Divji kostanj	1'5	34'1	1'2	12'0	7'1	—	1'4	0'1	2'7	—	0'5	0'8
Želod	2'2	40'4	1'9	9'8	6'5	0'1	1'0	0'5	1'5	0'1	0'1	0'2
Žir	10'1	86'5	24'1	27'0	8'5	0'4	6'2	2'5	6'5	5'1	0'2	—
Koruza	6'6	81'5	3'9	12'5	5'7	0'1	0'3	1'9	5'7	0'1	0'5	0'2
Oves	7'2	59'7	4'0	28'8	5'0	0'5	1'6	1'7	8'5	0'5	10'5	0'5
Poljski fižol	19'5	66'6	1'2	50'8	12'9	0'3	1'5	2'2	12'1	1'1	0'2	0'5
Modra lupina	25'5	71'0	5'2	56'8	11'4	0'5	2'8	4'5	12'4	5'2	0'1	0'5

V. Stelja

Bukovo listje	45'0	2'5	0'5	21'2	5'1	2'4	1'0	14'5	—	—	—	—
Hrastovo listje	44'5	3'5	1'5	17'1	4'5	2'0	0'9	15'4	—	—	—	—
Smrekovo igličje	59'2	1'5	0'4	16'0	1'8	2'0	0'6	18'1	—	—	—	—
Borovo igličje	10'9	1'5	0'5	4'6	1'2	1'0	0'5	1'8	—	—	—	—
Vresje	14'9	2'1	1'1	5'6	1'6	1'1	0'7	4'5	0'4	—	—	—
Praprotn	48'2	18'6	1'8	5'6	5'1	5'7	1'7	10'0	5'7	—	—	—
Ozimna ržena slama	59'5	10'0	1'0	2'9	0'9	2'6	1'6	18'8	1'5	—	—	—
Lupina	40'6	17'7	1'5	9'7	5'4	2'5	5'4	1'2	1'4	—	—	—
Fižolovo listje	44'7	19'4	0'8	12'0	2'6	2'9	1'8	5'2	2'0	—	—	—
Graščica	44'5	6'5	6'9	15'6	5'7	2'7	5'5	5'6	2'2	—	—	—

Statistični podatki so posneti iz tabel 41. zvezka »Deutsche Jagd« 1956.
Številke so zaokroženi, povprečni podatki.

Zeleni oves, mešan s stročnicami, rastlinami, ki dajejo stroke, da dobro krmo in pašo. Oves je reven na apnencu, a vsebuje dosti kremenčeve kisline, stročnice pa obratno. Tako se rastline glede potrebnih snovi izpopolnjujejo. Oves je na splošno prvovrstna krma in paša, le primešati je ovseni klaji rastline z apnencem, kakor deteljo ali stročnice. Razen tega vsebuje tudi primerne množine prebavljivih snovi, to je skroba, beljakovin in maščob. Na splošno pa imajo rastline, ki rastejo spomladi, večjo redilnost, ker vsebujejo poleg drugega več beljakovin kot jesenske rastline. Na beljakovinah je bogata ogrščica, ki jih vsebuje petkrat toliko kot rž. Zato divjad rži ne pase posebno rada. Spomladi paša na ržeh rada povzroča obolenja na prebavilih, želodcu. Dosti beljakovin imata gosenčnik in ajda, pa tudi rudninskih snovi.

Med stročnice spada tudi lupina, ki jo divjad, dokler ni premrznila, ne pase rada, ker vsebuje mnogo grenkih snovi. Mnogo poskusov gre v novejšem času za tem, da bi vzgojili negrenko, to je sladko lupino, ki bi bila velikega pomena za krmo domačim živalim. Če se posreči doseči stalnost že vzgojene vrste sladke lupine, bo ta postala važna krma in prehrana tudi za divjad.

Repa, korenje, krompir in slične korenine in gomolji so suhi krmi dragocen dodatek, ki pospešuje prebavo in nadomešča do neke meze vodo.

Izredne hranilne vrednosti je razno semenje, ki vsebuje obilo vseh hranilnih snovi. Za rast rogovja se posebno odlikuje žir zaradi maščobe in rudninskih snovi. Za tvorbo tolšče pri divjadi sta dobra želod in kostanj, ki vsebujeta obilo skroba.

Najenostavneje je nasaditi nekaj takega drevja, ki se vraste v gozdni sestoj in daje prvovrstno zimsko krmo. Mnogo so grešili v tem pogledu gozdarji, ki so ustvarili enolične gozde brez grmovja in mešanih sestojev, kjer divjad ni našla življenjskih pogojev. Hvala Bogu, da so taka žalostna lesna skladišča pri nas bolj redka, ker je gozd po veliki večini v kmečkih rokah.

Drevje samo s svojim listjem, popjem in poganjki daje divjadi tečno hrano, zlasti kar se tiče hranilnih rudninskih snovi, ki podpirajo razvoj kosti in rogovja. Listje, ki ga drevje odvrže kot steljo, ima le malo organskih redilnih snovi (skroba, beljakovin), ker jih drevo pred odpadom listja preloži drugam. Pravočasno nasmukano listje ali napravljeni vejniki (v juniju in juliju) so prvovrstna krma, ki glede organskih snovi prav nič ne zaostaja za najboljšim senom. Iz tabel je razvidno, da ima bukova, hrastova in smrekova stelja dosti apnenca in rudnin, kar je važno za rast kosti in rogovja, medtem ko imajo borova stelja, vresje in praprot malo tega.

V zvezi s soljo je vsebina klora v rastlinah. Če živina pase rastline, ki so revne na kloru, dobi slo po soli. Krma bogata s kalijem pa potrebuje sol. Tudi po krompirju in lupini telo zahteva soli.

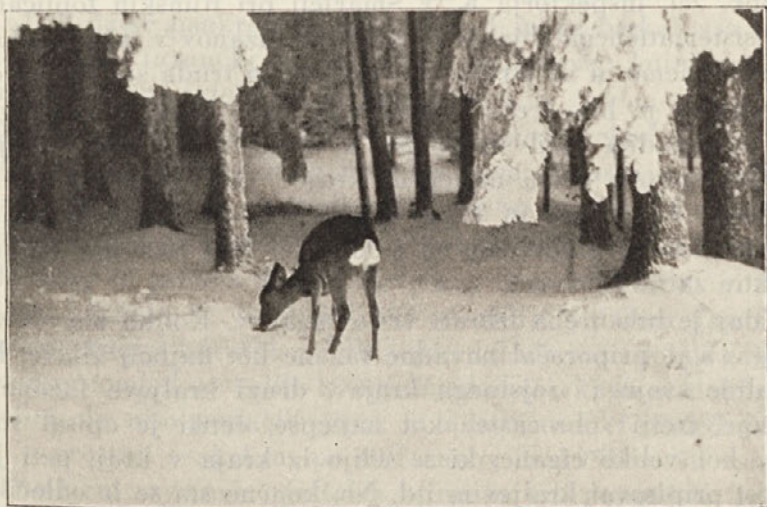
S tem pa ni rečeno, da bi med suho krmo divjadi trosili sol, ker se ta napije vlage in seno plesni. Taka krma, če jo divjad sploh vzame, povzroča težka obolenja na prebavilih. Zaradi tega napravimo zraven krmišč solnice.

Sicer pa pričujoča tabela brez besed s številkami jasno kaže, kako je treba sestavljati krmo, odnosno za katere rastline v naravi moramo skrbeti, da bo divjad dobro uspevala.

Vedeti nam je treba, da za toploto potrebuje telo tolšče, ki jo tvori iz skroba, beljakovine potrebuje za mišičevje, torej za moč; za kosti in rogovje pa izmed rudninskih snovi zlasti apnenec in fosforjeve spojine. Pri vsaki teh poglavitnih sestavin sodelujejo bolj ali manj še vse druge v tabeli navedene, pa tudi še druge prvine in sestavine, ki ohranjajo telo pri zdravju ter pravilnem razvoju in delovanju.

Kjer je torej treba poseči v nekaterih letnih časih po krmljenju, je to čimbolj približati pestri naravni prehrani, v prosti naravi pa skrbeti, da ima divjad čim večjo izbiro v prehrani, da ji nudimo do največje možnosti njeno nepotvorjeno naravno hrano, ki jo je vajena iz pradavnine in ki edino ustreza ustroju živalskega organizma.

Zato je vsako pretiravanje v tem oziru na eno ali drugo stran škodljivo in se prej ali slej maščuje na kakovosti divjadi.

O fazanih v laškem okraju

Iz malenkostnih pričetkov lanskega leta se je letos prav lepo razvil v našem okraju lov, ki ga doslej v teh krajih nismo poznali. Zato je prav, če se v našem glasilu spomnimo onih, ki so nam z velikimi žrtvami in neupogljivo vztrajnostjo pripomogli do tega, nam prej neznanega užitka na polju in — na mizi. Zdi se namreč, da vsi oni, ki danes drviijo s puško v revir in lazijo za novim njegovim prebivalcem, pri tem niti za trenutek ne pomislijo, odkod je nepričakovano prispel ta dolgo zaželeni in nenadoma v tolikem številu se pojavljeni gost, ne gost, marveč, tako upajmo, stalni in prekrasni zastopnik naše lovne perjadi. Ali če morda vendarle kaj mislijo, pa menijo, da nam je nebo poslalo v naše črne doline za ublaženje moreče krize in lakote — fazana?

Prvi početki poizkusov naselitve fazana v našem okraju segajo nazaj v predvojna leta. Takrat so lovci v Laškem — bili so Nemci, pa pravični lovci, ki so se brigali za svoje revirje — dobili od nekod družinico fazanov ter jo izpustili brez vsakih ceremonij v Strmci blizu Laškega. Več let so pohajali ti fazani in tudi njihovi potomci okrog Laškega, šli so preko Savinje k Mariji Gradec, pojavili se tu in tam, dokler niso med vojno in v prvih dveh letih po vojni popolnoma izginili. Nekaj so jih uničile lisice, nekaj tatovi, nekaj pa tudi lovci in konec jih je bilo, ostal je le še spomin nanje.

Ta spomin je spravil naša lovska tovariša dr. R. iz Laškega in vpok. žel. inspektorja K. v Šmarjeti pri Rimskih toplicah na misel sistematičnega gojenja in ploditve fazanov v laškem okraju. In res, z vnemo in ne strašeč se stroškov in truda sta šla na delo.

Najprej je bilo treba primernega stanovanja za nove goste, zato sta zgradila predvsem poleg K.-ovega doma tam v prijazni Šmarjeti, gotovo enem najlepših krajev naše Slovenije, veliko, 6 m dolgo, 4 m široko in 2½ m visoko voljero, omreženo z močno in gosto žico ter predeljeno na 4 oddelke. Nad 3000 din sta imela izdatkov za ta »kurnik«.

Zdaj je bilo treba izbrati vrsto fazanov. Koliko nasvetov sta dobila. Ta je priporočal navadne fazane kot najbolj žilave, ki se radi drže svojega »rojstnega kraja«, drugi kraljeve fazane kot največje, tretji »obročaste« kot najlepše, četrti je opisal »obročaste« kot velike cigane, ki se selijo iz kraja v kraj, peti je to lastnost pripisoval kraljevim itd. No, končno sta se le odločila za obročaste fazane in dne 22. decembra 1926 sta dospeli dve fazanji

družinici z veleposestva grofa Bombellesa v Šmarjeto. Vsaka družinica je štela po štiri kokoši in enega petelina ter veljala po 750.— din. Oj, kako so bili fazani spočetka plašni in kako je g. K. prigovarjal, stregel in pripovedoval, da se bo dalo tudi tu živeti in da bodo še prišli v zlato svobodo. Pa niso hoteli verjeti, divjali so po voljeri, da je bilo strah.

Prišla je pomlad in petelina sta pričela peti, kokoši pa so pričele nesti. Kaka težava je bila dobiti jajca iz oddelkov, kamor tudi sam gospodar K. ni smel vstopiti. Zgodilo se je, da je petelin pravkar iznešeno jajce pred njegovimi očmi požrl. K. je rentočil, preden se mu je posrečilo od okoli 100 jajec oteči 72 komadov. In zdaj je prišlo valjenje v umetnih valilnikih. Predstavljajte si razočaranje in obup obeh gojiteljev, ko sta po preteku 23 dni morala ugotoviti, da se je vseh 72 jajčkov pokvarilo in da je bilo vse delo zastoj.

Pa le še nista obupala. Obe fazanski družini sta ostali v voljeri do prihodnje pomladi. Zopet sta zapela petelinčka, kokoši pa so pričele nesti. Dobivanje jajcev iz oddelkov je bilo dosti lažje, ker so se kokoši že bolj udomačile in je g. K. lahko hodil k njim. Blizu 100 jajcev je bilo, valjenje pa so prevzele domače kure. Križ je bil tudi z njimi, nekatere niso hotele sedeti, pa so se jajčeka prehladila, in vendar se je zvalilo preko 40 fazančkov, brihtnih, živahnih in veselih živalic. Zopet nesreča: ena kura je preko noči poteptala 13 krepkih mladičev. Z drugimi pa se je začelo delo.

Dočim smo krmili stare fazane z žitom: koruzo, ajdo in ovsem, so mladiči morali imeti kaj boljšega. Prvih 14 dni trdo kuhana, sesekljana jajca, pomešana z rmanom, pozneje pa z mravljinčnimi jajci. Ure daleč naokrog je K. prekopal in prebrskal vsa mravljišča, da so fazančki dobili svojo delikateso. Tuintam je še kateri poginil, pa ostalo jih je vendar 26.

Naslednjo pomlad je šla prva partija v svobodo: 22 sta jih spustila tam pri Sedražu in pod Trnovem. Napravila sta jim iz vej zaklone, notri pa natrosila žita, da so za prve dni imeli še pokrito mizo. V voljeri je ostalo 9 kokoši in 3 petelini.

In zdaj je pričelo dvojno življenje. Ono v kurniku in drugo v naravi. Kmalu se je slišalo, da se vidijo tuintam fazani, — zdržali so. Tudi v kurniku je bilo lepše. Izkušnje so dobili gojitelji. Naslednjo pomlad so valile le najlažje kokoši, ki so se dobile tam v okolici, da niso potlačile jajcev in mladičev. Tri naslednja leta je šlo v prostost vsakokrat po 40 fazanov. L. 1952. so šli vsi, tudi mali, prijazni »svetničci« je šel z njimi in vrli gojitelj K. je točil solze za njimi. Našli so pa tam v gajih svoje tovariše, saj smo

slišali vsako pomlad oglašati se peteline, videli gnezditi fazanke, našli mladiče. Veselje je zavladovalo povsod, čeprav niso vsi fazani ostali okrog Sedraža. Kmalu so bili prvi begunci na Dolu in v Hrastniku. Ravnatelj g. inž. Dr. je dobil 2 kokoši, da jih je pridružil petelinu, ki je samotaril v njegovem revirju nad hrastniškim rudnikom.

Menda l. 1931. je bilo, ko je padla prva žrtev v sajasti trboveljski dolini. Prevneta lovec je prinesel z nasipov ustreljeno neznano ptico, ni vedel, ali je mršnik ali kragulj, pa so jo slednjič spoznali vendarle za fazanko. Nedolgo za tem je visel v Laškem v neki mesnici lep fazan; ustrelil ga je kmečki lovec iz Šmiklavža.

Bati se je bilo, da se bo pričelo splošno klanje teh lepih »živalic«, pa je posegla vmes poleg vzgojitelja tudi trboveljska podružnica SLD, ki je vplivala na članstvo, naj se brzda in naj ne strelja fazanov. Medtem pa sta vzgojitelja dobila še družino »kraljevih« fazanov iz Srednje Štajerske. Ti pa se niso dali ukrotiti in fazanke niso znesle prav nobenega jajca; zato jih je bil vzgojitelj primoran spustiti pod Trnovem v prostost. Nikdar ni več slišal o njih.

Kmetje se prva leta niso pritoževali o škodi, ki bi jo fazani delali na poljih; nasprotno, marsikateri je izražal veselje nad lepimi ptiči, ki so se osobito zaplodili tja proti Dolu, Hrastniku in Trbovljam, kjer žive sedaj v celih tropah. Pa vsaka radost in veselje najde zavist in škodoželjnost, pa tudi ljudi, ki ne morejo trpeti miru in dobrega sožitja med lovcem in kmetom. Po Dolu in Hrastniku so se začeli pritoževati. Zakupniki lovišč so bili klicani na občino, kjer so obljubili, da bodo omejili število fazanov.

Izpolnili so obljubo in imeli veliko sreče. Neki lovec v Hrastniku je z enim strelom pogodil 3 fazane, drugi iz Dola je nesel eno jutro domov 6 ali 7 fazanov, petelinov in kokoši itd. Tudi v Trbovljah so pridno na delu. Ali je lovsko pravično streljati po fazanih na tleh ali v drevesu, hoditi na nje brez psa fermača, tega naši lovci še ne vedo in jim tudi ni zameriti. V celem srezu imamo samo enega fermača. Mislim, da jim tudi vzgojitelj naših fazanov, čeprav je dobil dozdej iz svojega revirja sam 4 peteline in 2 kokoši, privošči vse to veselje, četudi toči njegov drug za svojimi »živalcami« solze, sam se pa boji, da jih bo moral čez nekaj let iznova kupovati, gojiti in rediti.

Da se ta bojazen ne uresniči, naj zdajle ob koncu fazanske lovske sezone dam nekaj nasvetov.

Ne imejte pritožb o škodi, povzročeni po fazanih, za dobrodošlo priliko za pobijanje te plemenite perjadi. Fazan še daleč

ni tak škodljivec, za kakršnega so ga razkričali, zlasti pa ne pri nas, kjer še dolgo ne bo dosegel onega števila, ki bi lahko pomenilo v poštevh prihajajočo škodo. Vse je le zlohotno pretiravanje in vse greši na fazanov rep: domače kure obirajo žitne klase, vrane se v jatah spuščajo na njive, jazbec drobi koruzo. Vsega tega pa je kriv fazan. Poučite kmeta, da škodo, ki jo dela fazan na žitu, močno odtehta korist, ki jo napravi z uničevanjem raznega mrčesa, črvov, kobilic, voluharjev, miši itd. In nikarte streljati kar na slepo: kokoš naj bi bila le nesrečna izjema, petelina imaš pa pri sedanjem stanju te divjadi v našem okraju dva na leto prav gotovo dosti, razen če ti gre samo za meso. V tem primeru pa si rajši kupi fazana na trgu! Predvsem pa nikdar ne pozabite, da je imel oni, ki nam je uvedel fazana v naš okraj, ogromno stroškov, brige in truda in da ga boli, ko vidi današnje početje.

Dr. A. Debeljak

Petru Žmitku v spomin

(Na božič 1935.)

Na rakev že pritrjen je pokrovec,
ujetnik v njej pa mož narave čiste,
ki rad po platnu je potezal kiste
in za oddih je hotel biti lovec.

Prevratnik ni bil, ni bil zemljerovec,
vendàr je duše bil zadosti iskre,
da pesniku je vzbudil vzorec Iskre:
če vodja ne, bil vsaj je mečekovec.

Po Tebi sem sestavil žalostinko,
z menoj podpiše jo še Poc, Tvoj sinko,
in dobri Tvoj prijatelj, Lozič Vinko.

Čez kratko boš priplaval v sveti Nav,
tam znancem vsem sporóči naš pozdrav.
Ko snidemo se, to bo spet živžav.

(Pristavek: po Žmitku je Aškerc v svojih »Junakih« očrtal lik kovača Iskre.)

O poljski tekmi psov-ptičarjev v Mariboru

(Konec.)

Zadnji stavek velja tudi za našega velecenjenega gosta iz Sombora g. Cizelja, ki je vodil svojo psico Jelko-Pratzertal.

Psica išče v dobrem galopu zelo simpatično in razumno, ima prav dober nos, jako lepo stojo in vobče dober apel, ni pa mirna pred zajcem. Le enkrat se posreči njenemu voditelju, da jo zadrži s klicem. Tudi njeno delo na sledi in v vodi kaže prav dobro zasnovo, a manjka ji praktične vežbe. Pogreške popravi ponovno zgolj po instinktu.

Četrti tekmeč je bil nemški žimovec Seppl v. d. Elisabethöhe g. Leona Matajca.

Seppl je kompakten močno odlakan pes, ki je imel to smolo, da je nastopal v času na tekmi, ki je neprimeren za njegovo telesno zasnovo. Žimovec in resavec sta psa, ki izkažeta vse svoje vrline šele v poznejši jesenski dobi, ko brije že hladen vetrič čez poljane. Pisec teh vrstic je sam dresiral in vodil te pasme na tekmah in ve povedati marsikako bridko zgodnico iz svoje prakse. Vedel bi povedati, kako sva odšla s tekme z revno »prav pohvalno omeno« in to s psi, ki so mesec pozneje nadkriljevali prav dobre kratkodlakarje. In tako je bilo tudi to pot s Sepplom. Pes je prvotno iskal v dobrem srednjem galopu, a čim je postajalo toplejše je vplivala vročina vidno nanj; način njegovega iskanja je dokaj robat in nesistematičen. Stoj je pokazal prav dobro in trdno, nos pa pod vplivom vročine le dober. Po oddanem strelu mu je dal vodnik a tempo povelje »aport«. To napravi neugoden vtisk na kritičnega gledalca, ker izgleda, kakor da vodnik po oddanem strelu ni več siguren svojega psa.

Donos zajca na povlečki bi bil napravil odlično, da mu ni nesrečni avto tik pred ciljem pokvaril šanse. Tudi v drugič je šel lepo in sigurno po sledi do gozda, toda zajca je našel v končni fazi prosto ter ga dobro aportiral. Njegovo delo v vodi kaže zelo dobro zasnovo, toda premalo prakse. Mačka se ne boji, toda ga žal ne prime.

Peti in šesti pes sta bila dva lična kratkodlaka iz Maribora, in sicer brat in sestra, Tell in Diana. Prvega je vodil g. Wregg, drugega, psico, pa g. Felber. Oba sta še mlada in imata šele prvo polje za seboj. To se jima tudi pozna, ker ne eden ne drugi še ni dozorel vsem zahtevam poljske tekme. Boljši od psice

je bil na polju pes Tell, ki je v poljskem delu pokazal že precejšnjo izvežbanost, med tem ko je bila psica še v vseh panogah nesigurna in ohlapna.

Pes išče pred vsem neprimerno bolj ugajajoče in živahneje od psice, ki kaže po večini le miren galop, dasi je bila proti koncu poljskega dela boljša kakor v začetku. Pes je imel tudi srečo, da je prišel mnogokrat pred divjačino in je imel zaradi tega priliko več pokazati kakor psica. Pred odletelo divjadjo, na katero je dobro stal oziroma jo natezal, je ostal po strelu miren, dasi sta se tudi njemu pripetili dve manjši pogreški. Enkrat je prišel s slabim vetrom tik pred jerebice in enkrat ga je za hip premotil dolgo-uhec. Pa je že pri naslednji priliki dokazal, da ve, kako se ima obnašati pred številnimi gledalci in naj bi bila divjačina, zlasti pa ponosen fazan, še tako lepa in mikavna. To se pri psici ne da trditi, ker ni zanesljiva pri odletu in tudi ponovno zelo na kratko stoji. Pred zajcem jo zadrži vodnik s klicem. Donašanje je, da se milo izrazim, nesigurno, v tem ko njen brat, vsaj na kopnem, dobro in čedno donaša.

Večjo izvežbanost je pokazal pes tudi pri donosu divjačine po sledi kakor psica, kateri je bila ta panoga udejstvovanja dokaj tuja. V vodnem delu sta si podobna, zasnova ni slaba, toda vežba manjka obema in končno: vedno bolna točka pri vseh premehkih psih — pomanjkanje ostrogi napram roparicam.

Oba velecenjena gospoda lastnika naj mi ne zamerita, ako jih opozorim, da je treba psa pred vsako tekmo v vseh panogah enakomerno vežbati, da more žival na tekmi pokazati z zaokroženim znanjem svojo polnovredno lovske sposobnost in vse vrline svoje rase.

Trudni in telesnega okrepčila potrebni smo se zvečer za kratko urico sestali v gostoljubni vaški gostilni vsi, ki smo na tej lepi in pomembni tekmi sodelovali. Po razglasitvi ocen, ki so priobčene v tabeli zadnjega Lovca in ki so izpadle dokaj dobro in milo in po razdelitvi lepih daril je dr. Lovrenčič v humornem govoru glasil delo tekmovalcev in izrekel zahvalo vsem udeležencem, ki so v dobri volji sodelovali in pripomogli tekmi do uspeha.

Prehitro je potekel čas vsem, ko so nas brneči avtobusi opominjali na odhod in da je konec lovskega praznika ter da se vračamo zopet v suhoparno vsakdanjost.

Poljska tekma ptičarjev angleških pasem.

Št. 1. Senta v. Kleengrund, JRP 1 T; irska seterica, pol. 2. 1. 1950; lastnik in vodnik: ravnatelj v p. Fric Prieger, Bistrica-Limbuš.

Psica, ki se na lovu ne more prav razviti, ker jo vodnik s klicanjem venomer moti. Ubogljiva, vendar kaže hibe pomanjkljive dresure, in se vodnik očitvidno tudi ni mnogo bavil z njo na lovu. Zajca ne prinese, vodnik odkloni preizkušnjo po sledi dlakaste divjadi, pri vodnem delu psica odpove; jerebičjo sled izdelava dobro in prinese ustreljeno jerebico z obotavljanjem in brez vneme; nos šibek. Psica bi se pri intenzivnejši dresuri mogla boljše uveljaviti.

Št. 2. Boj-Savski, JRP 27 L; poenter, pol. 25. 3. 1934; lastnik in vodnik: Bogdan Sežun, Ljubljana.

Poenter je kakor znano angleški pes, ki naj išče hitro na daleč in mora pokazati tudi primerno dober nos. Tega pri tem nekoliko težkem psu žal ni, ker pri različni perjadi, kot jerebicah, prepelici in celo pred fazani ni pokazal prav dobrega poenterskega nosu in je vedno le prav na kratko stal pred to divjadjo. Želel bi psu malo več volje, veselja in hitrosti pri iskanju, kar se je opazilo posebno pri donašanju. Sicer je bil pes dober in uporabljiv; odlična je njegova ubogljivost, ki jo pokaže tudi na večje razdalje; za vodno delo ni posebno vnet.

Jesenska vzrejna tekma ptičarjev.

Št. 3. Sonja von Fuchspass, JRP 93 B, nem. kdl. pol. 27. 3. 1934; lastnik in vodnik: Franc Urbanc, Ljubljana.

Vzorno delo psice je uspeh sijajne dresure vodnika, ki jo ima popolnoma v oblasti. Z absolutno poslušnostjo izvrši vsa povelja vodnika brezhibno; opazovanje dela te psice — ki jo odlikuje tudi prvovrsten nos — je bilo za vsakega gledalca užitek.

Št. 4. Gazelle von Schornbusch, JRP 94 B, nem. kdl. pol. 30. 3. 1934; lastnik in vodnik: Franc Urbanc, Ljubljana.

Na vzornem apelu, izvrstnem nosu te temperamentne psice, ki je brez obotavljanja — edina na tekmi — zagrabila in zadavila mačka — sloni vse ostalo delo te pridne psice. Pri odlični svoji zasnovi se bo s časom v posameznih točkah dela z lahkoto izpopolnila in dosegla popolnost kot Sonja v. Fuchspass.

Št. 5. Wild-Pöttmes, JRP 125 A, nem. kdl. pol. 25. 3. 1934; lastnik in vodnik: mag. pharm. Slavko Hočevan, Ljubljana.

Išče brez sistema, ima pa dobro zasnovo, tudi nos je dober. Pes ni ubogljiv — na lovu pa ne zadostuje, če napravi le poleg gospodarja stoječ — doli — sicer se pa za nobeno povelje ne zmeni. Vsako drugo povelje je tu brez pomena, če psu najvažnejše »doli« ni prešlo v kri in meso. Zaradi tega so se pri delu

tega psa pojavile predvsem napake dresure, katerih ne bi bilo treba, tako glede strelomirnosti, donajanja, aportiranja itd. Svetoval bi vodniku, da prične z nova z dresuro, in bo pes, ki ima veliko ambicije in veselja do lova, postal prav dober in uporaben. Tudi bi mu sedanja divjost pri večkratnem rednem vežbanju na polju prešla. Velika škoda pa bi bila za psa, če bo ostal tak, kot se je pokazal na tekmi. Mačko le ustavi, v vodnem delu je uporabljiv.

Srebrni znak »Vodnik« sta si pridobila predsednik DLP g. Franc Urbanec na širši poljski tekmi za Vero-Petovio, JRP 64 B s Ia oceno, ter na jesenski vzrejni tekmi za Gazelle v. Schornbusch, JRP 94 B s I. oceno, in gospod Oskar Kosler, Ortnek, na širši poljski tekmi za Bibo-Ortneško, JRP 85 B, ki je prejela Ib oceno.

Popravek v tabeli str. 443 lanskega letnika: pri Ilki v. Pratzertal se črta številka učitve (5) pri davljenju mačke ter se isto številko postavi v predmet »ustavitev mačke« in Seppl v. d. Elisabethöh ima telesno oceno — prav dobro — (ne dobro).

Uvedba mladih ptičarjev v poljsko delo in delo po sledi

Vedno bolj se bliža čas, ko se moramo temeljito pripraviti na pomladanske vzrejne tekme naših ptičarjev. Zato naj opozorim na nekatere izpitne predmete, zlasti na predmeta »zasnova za delo po sledi (zdrava sled)« in »glasnoslednost«.

Težko je že, izbrati si pravega psa iz enakšnega legla 4—5 mladičev, ki so si vsi enaki, razen morda v barvi, načelo pa naj bo, da si vzamemo vedno najostrejšega. Kdor ima za to dober pogled, opazi takoj, kateri mladič je oster, kajti tisti mladi psi, ki že v zgodnji mladosti renčeč odpravljajo svoje sorojence od materinih seskov, ki so pozneje vladarji pri skupni skledi, kojih ves značaj nam kaže um in dobro živčevje, to so psi, ki jim moramo kot vzreditelji posvetiti vso pozornost. Seveda ne moremo vedeti, kako se bodo ti psi dalje razvijali, vendar moramo biti nanje pozorni že zato, ker so se že zgodaj povzdignili nad svoje sorojence. Prirojena ostrost se javi torej že zgodaj in tako lahko vzredimo uporabnostnega psa, ki je sposoben za vse mnogovrstne lovske načine in smeri.

Posebno važno je, da uvajamo mlade pse v poljsko delo že v zgodnji mladosti, kajti to zbuja in izobrazja zasnovu za stojo na perutnino. Brez dvoma je potrebna tudi uvedba za delo po sledi. O tem piše Eiserhart v svoji brošuri »Der Waldgebrauchshund und seine Führung« in kaže, katere in kakšne napake se delajo v vodstvu na polju in kako težko je bilo doslej do viška razviti strast za sled in zlasti zanesljivost na sledi. Tudi poizkuša prepričati vodnike, ki so doslej brezskrbno spuščali mladiče za zajcem, da njihov način uvedbe v delo ni več času primeren in da se naj ne vežba več na ta način, ker lahko dosežemo svoj namen na boljši in uspešnejši način. Pisec je prepričan, da bodo sčasoma spoznali in uvideli vsi kinologi in lovski vodniki, da ne potrebujemo psa tirača, temveč radoslednega, sigurnega donošo izgubljene divjačine in zanesljivega psa za krvno sled, torej psa, kakor ga vsakdo nujno rabi, kdor ima lovski revir, v katerem je tudi gozd — in taka so po večini naša poljska lovišča.

Dalje poudarja: Ako si želim takega psa in imam možnost, da ga pravilno upeljem v delo, potem moram kot gozdni lovec dati svojemu psu tudi potrebno izobrazbo na polju na perjad. Ako tega ne storim, si vzgojim specialista, ki je v gozdu izvrstno uporaben, ki pa ne zasluži lepega imena »uporabnostni pes«, ker zaradi

pomanjkljive izobrazbe odpove v enem predmetu, namreč v poljskem delu. Dasi spoštujem zmožnosti in zanesljivost dobrih uporabnostnih gozdnih psov in imam z gozdnim lovom veliko veselja, poudarjam vendar izrecno, da si uporabnostnega psa brez zanesljivega poljskega dela ne morem misliti. Da, baš lepa izobrazba našega dobro vzrejenega materiala zahteva, da izučimo mladiča v sledenju dlakaste divjadi, kakor tudi da mu utrdimo zasnovo za stojo na perutnino. Prizadevati si moramo, da se mladič izuri v obeh strokah obenem, kar je tudi mogoče in ne težko dosegljivo.

O ugodni izobrazbi za mnogostransko uporabo pa ne more biti govora, če mislim vzbujati osnovo psa za sled, ko ga uvajam na perutnino, z vidno gonjo dlakaste divjadi. Ako to kljub temu upam, bom jako razočaran, kajti pes ne postane niti dober jerebičar, niti ne zanesljiv slednik, ker je bila uvedba popolnoma napačna. Napačno vojeni pes bo pri iskanju perutnine na polju brskal po zajčji sledi, da bi zagledal divjad in jo potem tiral. Prisiljen sem torej preprečiti vidno gonjo; to pa je le mogoče, ako psa že v zgodnji mladosti navadim na čednost napram divjadi. Da je to pri dlakasti divjadi prav tako mogoče kakor pri perutnini, katero mladi psi tudi ne smejo tirati, ve vsakdo. Seveda ne smem pustiti, da pes najprej goni, potem pa zahtevam od njega z vsemi krutimi sredstvi baš nasprotno; to bi bila velika pogreška. Izobrazba ni in ne more biti pomanjkljiva, če od psa že v njegovi mladosti zahtevam, da se divjadi v zdravem stanju ne sme dotakniti.

Če mlad pes goni, je to gotovo znak lovske strasti in temperamenta. Iz tega pa sklepati, da so psi, ki se radi privadijo zajčednosti, slabi donoše divjačine, je napačno, kajti izkušnja nam je podala že mnogo nasprotnih dokazov.

Če nam je na tem, da pes poleg veselja za sled ter zanesljivosti in vestnosti po sledi tudi dobro dela na perutnino, potem moramo mladiče kmalu privaditi na čednost napram divjadi.

Ker naj se mladi bodoči uporabnostni pes pri vsaki priliki vadi na jermenu v zanesljivosti po sledi zdrave divjadi tako na odprtem polju kakor v kitem terenu, smo primorani psu, ki lovi na polju, zabraniti vsako gonjo. Ako dosežemo s svojim gojencem na jermenu uspehe v sledenju zdrave divjadi, potem začnemo s poljskim delom. Pustimo mu, da po polju prosto išče, toda gledati moramo na to, da takoj iz početka uboga na žvižg in znake vodnika. Ne traja dolgo, da pes perutnino najprej naznači, potem nehote spodi, končno po daljši vežbi v polju nanjo stoji. Seveda se primeri, da pride pes pri teh vežbah tudi na zajca, da nanj

najprej stoji, potem ga pa požene. Gonja je krajša ali daljša, odvisna od zasnove psa; tira pa seveda tudi pes, ki se vadi že dlje časa v sledi zdrave divjadi, kajti pes še ne ve, kaj sme storiti in kaj ne; te razlike še ne pozna. Za zdaj ve samo, da sme slediti na jermenu vabljivemu vonju dlakaste divjadi in da ga vodnik za to delo še pohvali. Če pride potem pes pri delu na polju na dlakasto divjad, jo bo gonil, toda to mu moramo z vsem podarkom prepovedati. S tem privadimo psa na čednost napram divjadi. Presenetljivo je, kako hitro opazi nadarjen pes, da mora divjad, ki beži pred njim, pustiti pri miru. Nekajkrat jo bo že še udaril za zajcem, toda vedno na krajšo daljo, dokler ne bo lepega dne gonje popolnoma opustil.

Sedaj začne naše delo znova. To se pravi, da delamo s psom, ki se je že navadil čednosti napram divjadi, po starem načinu še nekaj dni, pri tem pa si zapomnimo ležišče zajca in sled njegovega bega. Potem denemo psa na jermen, ga peljemo k ležišču zajca in ga vzpodbujamo na sled. Dobro uvedeni pes bo marljivo in veselo sledil na jermenu vonju divjadi. Ni potrebno, da delo z jermenom na polju traja več kakor na 200 m; glavno je to, da gre pes vneto in z nizkim nosom po sledi divjadi. Če smo s tem delom psa zadovoljni, ga odpeljemo in zopet iščemo jerebice. Ako bi vse pse tako uvedli, bi bil sodnikom pri pomladanskih tekmah prihranjen marsikak neljub prizor in razočaranje.

Psi, ki so uvedeni za delo po sledi po tem navodilu, pokažejo sodniku vedno in povsod svoje zasnove in zmožnosti; psi pa, ki so v mladosti po mili volji smeli goniti zajca, se z nesmotrnim divjanjem po domnevni sledi izognejo presoji sodnikov in izgube s tem izgled na boljšo nagrado.

Na vsak način pa škoduje mlademu psu prepogosto delo na jermenu, zato naj se izdelava le tu pa tam kakšna pripravna sled. Skrbeti pa moramo, da pes pri iskanju perutnine ne povzame zajčje sledi; navaditi ga moramo, da pri prostem iskanju zajčje sledi sploh ne poprime.

Temu bi se lahko oporekalo, češ da je to težko izvedljivo, in ugovor bi bil tudi na mestu. Ako pa se potrudim, da svojega psa že iz početka navadim u b o g l j i v o s t i, in če na polju ne hodim kar naravnost naprej, ampak na daleč zavojito obkrožam zemljišče, kjer lovim, potem bom z žvižgom, klicem in kazanjem dosegel, da bo pes delal po mojem navodilu. Tudi če v precejšnji oddaljenosti brska pes po zajčji sledi, bo slišal moj žvižg in ustregel povelju »naprej«, ki mu ga pokažem še z roko. Kdor na ta enostavni način dela s svojim psom, bo opustil vidno gonjo, zlasti ko bo uvidel, da je taka gonja za mladega psa prav

tako neprijetna kakor za starejšega psa zmotna gonja zastreljene divjadi.

Tudi zajkačedni pes more, če je pametno in pravilno uveden, izvrstno delati na zajčji sledi. Vodnik se mora le potruditi, da ravna s svojim gojencem potrpežljivo in mirno ter da mu ohrani veselje do dela. Kjer se druži strast z dobro zasnovo in z voljo k delu, se doseže uspeh, ki je sicer nedosegljiv. Delo na dolgem jermenu spaja vodnika in psa v eno in baš čednost napram divjadi nudi šele pravo priliko, da se vzbudi in utrdi zasnova psa za delo z nizkim nosom. Zahtevati se mora zato, da se privadi bodoči uporabnostni pes že v zgodnji mladosti čednosti napram divjadi; v času parjenja jerebic mora biti trden in zanesljiv v stoji, dlakasto divjad in sledove pa mora pri tem pustiti vnemar.

Kdor po teh pravilih uvaja svoje lovske pse za parjenja jerebic, ne bo dosegel samo dobrih jerebičarjev, temveč v teku časa pse, ki bodo zaradi veselja in zanesljivosti na sledi ustrezali tudi v gozdu vsem lovskim zahtevam.

Želimo, da bi že na prihodnjih pomladanskih tekmah sodili pse, uvedene po teh navodilih; potem se bo videlo delo teh psov v predmetu »zasnova po sledi«, kajti doslej se je ta izpitni predmet od strani vodnikov pa tudi sodnikov le premalo uvaževal.

Franc Strniša iz Kostriavnice, ki je ustrelil 29. maja 1935 dve divji svinji po 80 in 120 kg teški in prejel od banske uprave nagrado 300 din.

Lovec v februarju

Za mesec februar, ki je v planinskih krajih še zelo oster ter za mesecem januarjem ne zaostaja dosti, velja, kar smo rekli o gojitvi divjadi za januar.

Lov na zaščiteno dlakasto divjad počiva popolnoma. Divje race in gosi se še lahko streljajo pri vpadu na vodo. Ob luninih nočeh in zadostnem snegu lahko proti vremenu utrjeni lovec pri izhodu in vходу vidro uplenja. Tudi spretno položene pasti mu bodo prinesle marsikatero veselo presenečenje.

Kože zverjadi imajo še zmiraj tolikšno vrednost, da se uničevanje roparic kot izpolnjevanje dolžnosti dobro izplača. Pri izvrševanju te dolžnosti naj lovec prostore za krmljenje posebno skrbno opazuje, kajti roparice se zaradi lahkega plena kaj radi drže v bližini takih prostorov.

Fazanom, ki so, kakor znano, zelo požrešni, je tudi v tem mesecu iz že prej navedenih razlogov pokladati obilno krme. Suhi pesek, ki naj se krmi primešava, prisili fazana, da krmo izbira in tako se prepreči, da je prelahkomno ne požira.

Tudi za jelenjad in srnjad je prav in smotrno, da dobi nekaj izpremembe v krmi. Kjer imamo njive za divjad ali jih na novo napravimo, naj se ob kopnem očistijo kamenja ter pripravijo za obdelavo. Če jih je treba pognojiti, naj se za to vzame samo kompost, dobra zemlja, stelja ali apno, ker te vrste gnoj divjadi ne škoduje.

Meseca februarja se začne pojanje vidre in roparic. Zajci in kunci se gonijo, jazbečka povrže tri do pet mladičev, divje gosi odletijo, stari jeleni odvržejo rogovje.

Za razvedrilo

Ing. Lupša Ferdo

Spomini na doživetja v malajski prašumi

(Po zapiskih iz dnevnika.)

Večino malajskega ozemlja pokrivajo rajsko romantične, pa še neproučene, težko prodrhljive prašume. V pradavnih časih je bila malajska zemlja last temnopoltega ljudstva, ki se je pred tisočletji zaradi priseljevanja in preganjanja Siamcev od severa in Malajcev od juga moralo umakniti v notranjost prašum, kjer še danes živijo izumirajoči ostanki v majhnih skupinah svoje prirodno in nomadsko življenje. To so med drugimi divji negriti Semang, ki jih Malajci imenujejo Orang-Utan, Siamci pa Ngo.

Po naročilu siamske vlade sem potoval iz Tranga, v siamski zemlji malajskega polotoka, namenjen proučiti življenje Semangov, ki so živeli v majhnih skupinah nekje v prašumi. Take znanstvene odprave nudijo raziskovalcem, lovcem in prijateljem narave vsak čas obilo zanimivega in poučnega. Na tem pohodu me je spremljal moj osebni siamski uradnik Nai Seng, nosači iz Tranga in Malajec Mat, ki je poznal krajevne razmere in je govoril jezik Semangov.

Setong je bilo zadnje majhno naselje siamsko-malajskih meščancev pred zagonetno, neproučeno prašumo. Tik za tem naseljem nas je objela zamotana slonova trava, ki nam je segala čez glave. Pohod je kmalu postal neprijeten — obdajala nas je prava malajska džungla. Trohnela debela drevesa, ki so ob padcu pomečkala travo in grmičevje, so nas ovirala v hitrem prodiranju in le s pomočjo džungelskih nožev smo si od časa do časa ustvarjali pot. Tu in tam smo si izsekali skozi zamotano rastlinje take luknje, da smo se skozi nje mogli splaziti naprej. Moji tovariši so se gnetli z večjo spretnostjo skozi goščavo kot jaz, ki sem obvisel enkrat levo, potem desno na rotangu ali drugem trnjevem grmičevju. Džungla je bila vendar izredno lepa! Bodeči rotang in velike praproti so se menjavale s pandanusovo goščavo, visoko v zrak so se dvigala orjaška drevesa, ki so bila preprežena z raznimi ovijalkami. Povsod je vladala čudna tišina. Nobena vejica, noben list se ni ganil, le naši koraki so se slišali po divji okolici, ki so od časa do časa preplašili rdečega džungelskega petelina ali tudi divjega pava, ki je kaj kmalu izginil v tej divji rastlinski goščavi. Od časa do časa smo slišali, kako se je z močnim šumom dvignila velika rinoceros-

ptica iz krošnje najvišjega drevesa in z živahnim prhutanjem odjadrala v daljavo. Krošnje drevja so nam zakrivalo pogled na sinje tropično nebo, po prašumi pa se je razširjala čarovna — mračna svetloba. Korakali smo eden za drugim po mnogih ovinkih gorskega potoka, zdaj v čisti, hladni vodi, zdaj po močvirni zemlji ali tudi po naplavinah peska in gramoza. Vsak trenutek smo pričakovali, da zagledamo v džungli tигра, leoparda, bivola ali črnega medveda. Sledovi so nas opozarjali na navzočnost te divjadi. — Nadležne pijavke, ki so visele po travi, so nas nadlegovale in mučile, od časa do časa pa so roji moskitov vznemirjali naše živce.

Prišli smo na vrh gore. Ustavili smo se na majhni livadi, s katere je bil lep razgled čez pragozd, ki se je širil po dolini pred nami. Vzel sem daljnogled in pozorno opazoval daljavo. Videl sem krasno raznobarvnost rastlinske odeje malajske dežele. Že samo kratko bivanje na tem rajskem mestu mi je nudilo dovolj zadoščenja za vse prestane napore in nevarnosti. Že sam ta pogled je bil vreden težavnega prodiranja skozi pragozd. Tu sem bil gospodar nad samim seboj, vsa moderna borba in intrige človeške civilizirane družbe me niso skrbele. Doživljal sem v osrčju najveličastnejšega kraljestva prirode, v templju mojstrskega stvarjenja večnega arhitekta in umetnika tisto pristno in neoskrunjeno veličino prirodnega čustvovanja, ki ga zamore občutiti le iskren lovec in občudovatelj prirode. V ta paradiž, ki je cvetel in kipel od svežosti, ki je dajal zavetje tako slonu, orjaškemu gauru, tigru, leopardu, tapirju, orang-utanu, črnemu medvedu kakor tudi prelepemu in ponosnemu pavu, zlatemu in srebrnemu fazanu in rdečemu petelinu, je sijalo sonce z azurnega tropičnega neba. Ko je pustilo za seboj vse z vitkimi palmami okrašene vrhove vzhodnega obrežja malajske zemlje, že je ogrevalo z vso toploto te bližnje hribe in doline, iz katerih je izpuhtevala prej bistra rosa v obliki lahke megle, da pada na drugem mestu zopet v obliki krepčilnega dežja na rastlinstvo te blažene zemlje.

Po zraku so krožili v velikih vijugah gologlavi jastrebi, ki so iskali mrhovino, ležečo kje v džungli, morda kot ostanek krvave tigrove pojedine.

To je bila poezija prirode malajske zemlje, ki sem jo užival z vsem svojim srcem — — — Res, dolga so pota po taki džungli, vendar če opazuje človek z lovsko dušo in odprtim srcem prirodo okrog sebe, in če stopa po njej z zavestjo vnetega raziskovalca, tedaj se je prav nič ne naveliča.

Ob šumečem gorskem potoku je k meni pristopil Malajec Mat in me opozoril na sveže sledove slona.

»Chang.«

Zdelo se je, da je bil slon samotar, ki se je mudil šele malo pred nami na tem mestu. Slon samotar je navadno star samec, ki je v čredi postal nasilen, ko se mu mlade samice nočejo več vdati, in ga je zato čreda izločila in nagnala. Tak slon je nevarnejši kakor cela čreda, ki jo zamore pregnati že samo slepo streljanje in kričanje. Slon samotar napada, lomi in drobi vse, česar se zamore polastiti. Ob drugi priliki smo imeli neprijetno doživetje s takim slonom. Na sledovih smo opazili, da se mu je nekam mudilo, tu in tam se mu je izpodrsnilo. Morda se je tokrat hotel izogniti srečanju z neljubim človekom.

Čez velike strmine je vodila nadaljnja pot in paziti je bilo treba, da eden ali drugi ni telebnil skozi gosto mrežo lijan in trnjevih ovijalk v nevidno globino prepada.

Nikjer še ni bilo znakov o divjih Semangih.

Iz temne globine prašume se je nenadoma zaslišal zamolklo doneč glas: o-u-um — — o-u-um — —.

Kaj je bilo to? Malajec Mat me je plaho pogledal.

»Söa.«

Plahi obrazi nosačev so pričali o strahu, ki so ga imeli pred tigrom, kraljem džungle. Vsak je prijel nehote za svoj dolgi nož, ki ga je imel za pasom. Moj osebni uradnik Nai Seng in jaz pa sva molče pripravila puški. Vsi smo skrajno pazljivo opazovali džunglo, od koder se je slišalo to zamolklo rjojenje. Džungla je bila gosta, videti se je moglo le na kratko razdaljo.

O-u-um —. Rjojenje se je ponovilo in pretreslo našo okolico malo bliže, končno iz neposredne bližine. Odmev tega rjojenja je bil kaj neprijeten —. Izpostavljeni smo se čutili milosti in nemilosti kralju džungle — —.

V lovskem, nestrpnem pričakovanju sem srčno želel, da bi se zver pokazala kje v okviru vejevja zelenega nereda. Zanesel sem se na svojo in tovariševo puško. Moji živci, vajeni sličnih doživetij, so bili mirni. Hrepenel sem po izrednem lovskem doživetju. Nekaj časa je bilo vse tiho, minevale so dolge minute. Tedaj je nekje v nevidni bližini hipoma nekaj zašumelo, suhljad je pokala — in spet je bilo vse tiho in mirno — —. Rjojenje tigra se je še ponovilo, sedaj pa že v večji oddaljenosti. Previdno smo nadaljevali prodiranje.

»V tej džungli je tiger raztrgal že mnogo ljudi. Požrl je tudi mojega očeta, ko je stikal za medom kraljevske čebele.« Tako je govoril Mat, naš kažipot, potem ko smo dospeli izven nevarnosti.

Od časa do časa je naša majhna karavana vznemirila leteče pse, ki so kakor velikanske hruške viseli po visokih drevesih z glavami navzdol v trumah po sto in tisoč živali.

Bister pogled teh ljudi je pač našel vse, kar je bilo pomembnega v džungli.

»Nai jing link,« gospod, ustreli opico, mi je šepnil najbližnji nosač in pokazal s svojo golo zagorelo roko žival, ki se je skrivala za vejo orjaškega drevesa in nas strahopetno opazovala.

Tako je bilo prirodno življenje in vrvenje v tem malajskem svetu. Človek si v hladnem kulturnem svetu niti predstavljati ne more, kako lahko izgubljajo v taki prirodni okolici Evropci samega sebe. Močne živce in prisotnost duha mora imeti, kdor hoče prenašati to bujno tropično prirodo — a vendar je bilo življenje v njej lepo — prelepo —!

V senci divjega bambusa je bilo zapuščeno taborišče malajskih divjakov, pritlikavih Semangov, ki smo jih iskali. Tu je stalo šest z ovenelim listjem kritih zavetišč, najbolj enostavno narejenih. Znaki so kazali, da so divjaki, kodravi negriti, šele pred kratkim zapustili ta kraj. Ta zapuščena zavetišča divjakov smo si izbrali za nočišče.

Sredi taborišča je plapolal ogenj in obseval gole in zagorele, divje izgledajoče moje tovariše. Naša skupna večerja je bila v obstoječih razmerah prav lukulična: v bambusovih cevih dušen riž z mravlinjimi jajci, na ražnju pečena opica in čaj. Prejšnji večer pa smo za večerjo imeli solato iz bambusovih in rotangovih mladik in meter dolgega gozdnega kuščarja »takoat«, ki nam je dal nežno, okusno pečenko, podobno perutnini. Večkrat smo med potjo pekli družgelskega petelina ali pava. Divjadi je bilo v obilju, le z rižem smo morali varčevati.

Na trdih in zapuščenih ležiščih divjakov smo se vlegli k počitku, le straža je netila ogenj, ki je gorel celo noč v zaščito pred zvermi. Hladna sapica je pihljala sem od Velikega oceana in prinašala kadilo te prirode, aromatični vonj orhidej.

Jutranje sonce, ki je vzhajalo v vsem svojem tropičnem sijaju, je zanetilo radostno in okrepčano razpoloženje v prirodi in naši družbi. Tam na obsevanih vejah drevesnega orjaka je opičja družina sušila svoje rosnate kožuhe in se popevaje veselila življenja. To je bila nepozabna idila, vredna zabeležbe v dnevniku.

V prijetnem razpoloženju smo po džungli prodirali dalje. V samotni goščavi divjega bambusa smo zapazili dva temnorjava gola moška majhne postave, kodrastih las. Vsak je imel zloglasno pihalno cev, nevarno orožje divjih plemen te zemlje, ker rabijo zastrupljene puščice.

»Ngo,« mi je šepnil kažipot Mat.

V tem hipu pa sta divjaka izginila v gošči divje okolice —

(Dalje prihodnjič.)

Iz lovskega oprtnika

Lovci! Ne samo zelena bratovščina, ampak vsi vedo, da je kožuhočinarstvo važna panoga v narodnem gospodarstvu. Ljubljana s svojimi sejmi ali dražbami krzna, ki so že tradicionalni, je postala središče za prodajo jugoslovanske kožuhovine. Kot tako jo priznava tudi inozemstvo, saj so se tudi letošnje prve dražbe kož divjadi dne 27. januarja udeležili zastopniki velikih inozemskih tvrdk. Tako prodajamo naše blago direktno, kar je lovcu-producentu v veliko korist.

Kdor ni oddal svoje kožuhovine za januarsko dražbo, naj jo pošlje vsaj do 7. marca, kajti prihodnja prodaja bo dne 9. marca.

»Divja koža«

Ljubljana, Velesejem.

Nagrade. Kr. banska uprava je priznala za pokončevanje divjih svinj tele nagrade: Strniša Franc, Drevenik št. 18, 300 din za dne 29. V. 1935 v lovišču obč. Drevenik ubiti divji svinji. — Kunstek Franc, Podlehnik, 100 din za dne 27. VII. 1935 v lovišču kat. obč. Stanošina ubito divjo svinjo. — Milavec Rudolf, Cerknica pri Raketu, 100 din za dne 4. VIII. 1935 v lovišču na Kožljeku pri Cerknici ubitega divjega prašiča. — Hönigman Fr., Vrhovec št. 11, 150 din za dne 7. avgusta 1935 v lovišču obč. Stari log ubito divjo svinjo. — Žagar Jože, lovski čuvaj v Žagi št. 2, 100 din za dne 28. avgusta 1935 v lovišču obč. Fara ubitega divjega prašiča. — Luzar Franc, Gor. Suhadol št. 3, 150 din za dne 1. avgusta 1935 v lovišču obč. Brusnice ubitega divjega prašiča. — Ducman Štefan, lovski čuvaj, Strmec, 150 din za dne 6. IX. 1935 v lovišču Rogatec ubitega divjega merjasca. — Lakner Ivan, Špeharji, 150 din za dne 23. XI. 1935 v lovišču Vinica ubito divjo svinjo. — Majerle Rudolf, Predgrad, 100 din za dne 7. XII. 1935 v lovišču Stari trg ob Kolpi ubito divjo svinjo. — Majerle

Peter, Jelenja vas, 150 din za dne 8. XII. 1935 v lovišču Stari trg ob Kolpi ubito divjo svinjo.

Jesenska razstava živali na velesejmu. Zoološko društvo »Noe« priredi na ljubljanskem velesejmu jeseni l. 1936 veliko razstavo vse naše divjadi in prosi vse gg. lovce, da mu sporoče, če imajo kakšno žival, oziroma kadar bodo katero dobili. Vse živali prevzame velesejem odnosno društvo »Noe« že sedaj ali kasneje za primerno odškodnino. Zoološko društvo »Noe«, Ljubljana, Gosposvetska c. 10/I.

Ing. Mirko Šušteršič: Naš gozd. Knjigo s 126 stranmi in 50 slikami je založila Družba sv. Mohorja v Celju. Priznani naš lovski pisatelj, ki je priredil tudi knjigo »Naš lov«, je obenem gozdarski strokovnjak. Na skopo odmerjenem prostoru poučne knjige je podal zanimiv opis postanka naših gozdov iz pradednin ter pojem gozda samega. Predočil je gozd kot združbo nešteti živih bitij, ki jim prvači gozdno drevje, dajajoč tvorbi svojo značilnost. Dojemljivo je opisano življenje gozda v celoti, kakor posameznega drevja, debela in klice, vse do življenja poedine stanice v tkivu rastlin. Živo stoji pred čitateljem gozd, ki se bori z naravnimi silami, z boleznimi in mrčesom za svoj obstanek, pa tudi s človekom, ki je tolikokrat v svoji zaslepljenosti grešil nad njim. Zato avtor v naslednjih poglavjih opisuje pravilno vzgojo, nego, čuvanje in izkoriščanje gozdov. Knjiga se čita, čeprav je poučne vsebine, kot zanimiva povest, polna znanstvenih ugotovitev, navodil in primerov. Omenjen je tudi lov, kateremu je pri nas v glavnem baš gozd podlaga. Mnogi lovci so tudi sami gozdni posestniki in prav tem je delo posebej namenjeno. Lovci kot ljubitelji narave, zlasti pa gozda, najde v knjigi toliko poučnega in važnega, da mu bo prijeten vodnik po gozdu, v katerem

mu odkriva nešteto skritih lepot in znanstvenih zanimivosti, ki so mu do sedaj ostajale morda prikrite. Knjiga vodi lovca do tesnejšega sožitja z gozdom, da ga lažje spoznava in dojemata vsa njegova naravna čuda in veličine. Zato lahko smatramo, da je ta knjiga nekako ozadje in lep okvir knjigi »Náš lov«, ki se v tem pogledu, ker je gozd temelj lovu, harmonično spopolnujeta. — Knjiga je pisana v slikovitem slogu in lepem, čistem jeziku, kar odlikuje poleg vsega drugega tudi to delo. — Cena za ude Družbe sv. Mohorja 39 din, odnosno za vezan izvod 51 din; za neude pa 52, odnosno 68 din.

Lovsko društvo Maribor je na svoji seji dne 14. jan. sklenilo, da se bo vršil v drugi polovici meseca februarja v Mariboru šestdnevni lovski tečaj predvsem za mlajše lovske čuvaje pa tudi za redne člane svojega področja. Vodja tečaja bo g. gozdarski nadsvetnik inž. Zmago Zierfeld, predavatelji pa izkušeni strokovnjaki.

Glavna dva vzroka, da je prišlo do tega sklepa, sta: 1. pomanjkanje sposobnih in izučenih lovskih čuvajev; 2. zahteva zakona o lovu (§ 41.), da so dolžni zakupniki prijaviti kot lovske paznike izučene lovce ali vsaj take osebe, ki poznajo predpise in ki jim oblastvo priznava sposobnost za ta poklic. Oblastva postopajo po zakonu precej strogo, zavoljo tega so na dnevnem redu zavrnitve lovskih paznikov zaradi preskromnega znanja in sposobnosti za lovovarstveno službo. Tem lovskim paznikom želi društvo priskočiti na pomoč s tem tečajem.

Spored tečaja je sledeči: 1. enostavno računanje; 2. lovsko živaloslovje; 3. pravilna vzgoja in oskrba divjadi; 4. razni načini lova; 5. uprava lovišč; 6. lovska organizacija; 7. lovska zakonodaja (paznik v službi in izven službe); 8. zakon o posesti in nošenju orožja; 9. lovsko orožje in streljanje, strupi in zastrupljanje škodljivcev; 10. lovski psi (kinologija); 11. bolezni in škodljivci divjadi in

njih zatiranje; 12. ravnanje z ubito divjačino.

Predmeti se bodo obravnavali s posebnim ozirom na lovovarstveno osebje. Pravico do morebitne izpremembe sporeda si pridržuje vodstvo.

Izdatke za tečaj nosijo redoma pazniki sami, oziroma njihovi lovski gospodarji, v kojih interesu je, da se njihovi uslužbenci tečaja udeleže. Financijelno šibkim ponudi društvo denarno pomoč. Izdatki gredo v glavnem za prenočišče in prehrano. Za prvo naj poskrbe pazniki, oziroma lovski gospodarji sami pri znancih ali sorodnikih v Mariboru, ako bi pa teh ne imeli, bo društvo skrbelo za skromno in ceneno prenočišče. Prehrana bo skupna in ne bo presegala 10.— din dnevno.

Pozivamo gg. zakupnike kakor tudi lastnike lovišč, da pošljejo posebno svoje mlajše paznike v tečaj in tvegajo mali izdatek, ki se bo v bodočnosti izdatno poplačal z znanjem, ki ga pridobi paznik na tečaju. Prijave je treba poslati »Lovskemu društvu Maribor« najkasneje do 15. februarja t. l., ker prične tečaj predvidoma 15. februarja.

V primeru, da bi bila udeležba prevelika, je pripravljeno društvo prirediti dva tečaja, ki bi si sledila drug drugemu.

Tečajniki dobe ob koncu tečaja potrdilo o obisku tečaja.

Iz Ljutomera. — Letos se je opazilo po revirjih silno mnogo slok. Ptice so bile dobro rejene in lepe, kar je vzrok lepa jesen. Mag. g. Tuček F. je ustrelil eno, ki je bila nad povprečno velika in je tehtala 45 dkg. Pri slokah je taka teža in velikost že redkost. — Kakor se opaza, je Ljutomer z okolico zelo važno križišče selivcev, zlasti ptičev močvirnikov in plovecev. Ob selitvi se prehranjuje ob Muri polno redkih kralatih popotnikov daljnega severa (razne vrste rac, kakoške, čaplje, pondirki itd.). V Bunčanih je pred časom lovski paznik ustrelil dve čaplji, obročkani v ornitološkem observatoriju v Rossitten ob Vzhodnem morju. Zdaj sta naga-

čeni v zbirki meščanske šole. Sredi decembra l. l. je mag. g. Tuček ustrelil ob Muri krasnega polarnega slapnika (*urinator arcticus*). Ptica je tehtala 3 in pol kg in je merila v dolgost 75 cm. Ker so slapniki izborni plavači in potapljači, se je gotovo ta prebivalec mrzlega severa dal valovom Mure zaneesti proti jugu, kjer se je naselil v njenih rokavih pri Bunčanih. G. mag. Tuček je velik prijatelj učeče se mladine in, kakor vedno, je tudi tega slapnika poklonil prirodopisni zbirki tukajšnje meščanske šole.

Iz Križanca. V enem zadnjih lovov na fazane je padel samec, ki je bil gotovo križanec med fazanko in domačim petelinom. Petelinjega ni imel nič na sebi, pač pa je bil svetlejše barve, skoro srebrast, grobih telesnih oblik, večji, težji in bolj tršat kakor čistokrvni fazan. — Presl Miro, Ljutomer.

Iz Ptuja. — Zadnji »Lovec« poroča o dveh vrstah lovskih tatov v savski banovini, kjer so se že močno razmnožili na škodo osebja in divjadi. Priznam, da sta nevarni obe, toda tolpa, ki pri nas pustoši lovišča vzdolž Drave, prekaša one lopove v krutosti, zlobi in prekanjenosti zdaleč.

Revirji Ptuj, Breg, Brstje, Spuhlja, Zabovci in Sv. Marko so zaradi majhnih, raztresenih otokov za roparske pohode kakor nalašč ustvarjeni. Lopovi, ki se rekrutirajo večinoma iz vasi Zabovci, Nova vas in Bukovci, vedo to prav dobro. Poslužujejo se ukradenih čolnov, s katerimi se nemoteno kretajo po strugah od Ptuja pa dol do doma. Pokolje nad fazani uprizarjajo s pravcato naslodo in tako temeljito, da otoke temeljito očistijo tudi vran in srak, ki posedajo po drevju. S tovarišem Kodellom sva jih nešteto krat našla razmetane po tleh, znak, s kako krutostjo so brezsrčneži gospodarili v lovišču. Od prve mesečne noči, ko odpade listje, pa vse do tle, dokler ne zapade debel sneg, fazanji zarod ni varen svojega življenja.

Koliko noči sem že prečul v grmovju pri čolnih, da bi tem zločincem z de-

belejšim šprihom na vodi pot posodil, ali takrat je vedno pokalo drugod.

Pod krinko ribičev se plazijo okoli in oprezajo z risjimi očmi, kam hodijo fazani spat, da jih potem ponoči do zadnjega postrele. Kaj malo jim je mar, če najde lastnik svoj čoln več kilometrov daleč. Naj ga išče! Pred brodom v Zabovcih ali v zatišju Vo-pošnice, morda na Hrvatskem! kje ga bo že našel.

Škoda, ki jo povzroča ta svojat na divjadi in kmetom na čolnih, gre že v tisoče. Kako predrzni so, priča odpeljava čolna iz potoka Grajene, torej s teritorija mesta. To je že tretji primer, da je izginil dravski regulaciji čoln, kajti od tod je najbliže na otok, last dr. Šalamuna, kjer je mnogo fazanov. Niti sestradani perjadi ne prizanašajo. V nočeh 5., 7. in 12. januarja t. l. so odnesli še ostanek divjačine, s katerim so menda hoteli zaključiti samovoljno podaljšano jesensko sezono. Čoln, odpeljan iz ustja Grajene, so našli potem v Novi vasi priklenjen in na obeh straneh okrašen s fazanovim perjem.

Za take skrunilce prirode bi bil na mestu strogi rajhovski zakon. Prepričan sem, da bi se primeri, kakor je bil moj v novembru, ko mi je psica prinesla dve obstreljeni fazanki z gnjočimi ranami, ne ponavljali nič več. Bili sta žrtvi lovskih tatov in človek, ki ima le nekoliko srca, si lahko predstavlja, kakšne muke sta ubogi stvarci pretrpeli v dveh dneh, preden sem jih odrešil. Kdo se bo čudil, da mi je vzkipela kri, ko sem videl to razdejanje v najbolj negovanem revirju, kjer čuvam fazanke že preko deset let, in da se mi je porodila želja, naj povzročitelja teh bolečin zadenejo enake bolečine.

Na naši organizaciji je, da s pomočjo oblastev ukrene potrebno za zaščito lovišč, da se vendar enkrat zatre tatinsko divjaštvo. Pa tudi člani sami naj bi iz lastne pobude žrtvovali po redu vsak nekaj noči, kajti se najbolj zanesljivo je: pomagaj si sam — in sicer brez svedokov. Peter Maroh.

Brkati ser v Alpah? — Gypæetus barbatus ali po naše brkati ser — Erjavec mu pravi tudi sop — se drži po gorovju južne Evrope (Pireneji, Sardinija), po severni Afriki in poseben po vzhodni Evropi.

V preteklem septembru pa se je raznesla novica, da sta se dve taki ujedi nastanili v Švici, koder že toliko let ni bilo serov na spregled. V resnici gre za orle, od katerih eden je po izjavi ovčarjev ugonobil 7 janjčkov. Kajti brkati ser, 3 m širok s krili, 8 do 10 kilogramov težak, je gospodoval po švicarskih Alpah v 17. in 18. stoletju. Ker so ga mnogo zalezovali, se je v prvi polovici 19. stoletja umaknil na najbolj nepristopno gorovje. Zadnje gnezdo, povsem overovljeno, je bilo 1884 v Prei de Mievoli, blizu Vrina. Poslednji primer, stara samotna samica, je bila zastrupljena blizu Viègeja v februarju 1886, torej pred 50 leti. V obeh Savojah pa so lovci in ljubitelji zbirke pokončali poslednje »mohikance« že 1844 oziroma 1851. Bolj na jugu — Visoke, Nizke, Primorske Alpe — se je ta ujeda držala dlje časa, gnezdila je še okoli 1900. Toda v okolici Velikega Paradiža in sedanjega italijanskega narodnega parka so jo ujeli pač najkasneje; a po l. 1915, kolikor je znano, se ni več opazila. A. D.

Klic jereba nekaterim ušesom neslišen? V decembrski številki »Lovca« piše —o— o nekem gozdarju in o Plazniku, ki baje ne čujeta jerebovega klica. K temu pripomnim, da imam lovskega tovariša, kateri tudi žal ne čuje jerebovega klica, četudi mu drugače ne uide še tako majhen šum. — Večkrat sva bila na jerebjem lovu, kljub prav živahnemu oglašanju jerebov pa ni nikdar slišal njihovega glasu. Zato sva ostajala drug blizu drugega, da sem mu lahko z očmi in gestami najavljal smer oglašanja. Spominjam se, ko sva septembra 1933 klicala malega petelinčka, da se je isti oglašal 4 do 5 m za hrbtom mojega lovskega druga s svojim kristalno čistim glasom,

vendar čul ga ni. Na moje začudeno vprašanje mi je odgovoril, da ne more razločevati jerebovega klica od vseh drugih glasov v gozdu. — Pozna ta moj tovariš seveda glas piščalke, katerega v sobi dobro zaznava. Ko se piščal oglasi v gozdu, so pa ušesa zopet nesprejemljiva za njen glas, razen če ne vidi istočasno gibov svojih ustnic. — M. S., Oplotnica.

Lov na divje svinje v Fruški gori. Fruška gora v dunavski banovini je širom znana kot odličen lovski revir, pa tudi kot krasna izletna točka edinega hribovitega in gozdnega kraja v okolici Novega Sada.

Najbogatejša lovišča so vsekakor na lastelinstvu Odescalchi v Iloku in okolici. Razen divjadi malega lova je tu dovolj jelenov in mnogo srnjadi, pa tudi lepo število divjih svinj, katerih se vsako leto odstrelili le omejeno število. Sedaj so importirali še muflone, ki tudi krasno uspevajo.

Letos je bilo na divje svinje nekaj pogonov, pa do 4. januarja ni bilo uspeha. Ta dan pa je imel mr. Joca Divild, znani lovec in urednik »Lovčakog glasnika« in predsednik Saveza lovaških udruženja za dunavsko banovino, dober nalet in ustrelil razen mladega prašiča (25 kg) kapitalnega merjasca, ki je kljub bukanju tehtal še 155 kg. Padla je na lovu še 98 kg težka krmača, pa več lisic in zajcev. Vrlim lovcem iskreni »lovski blagor«!

Dr. J. H.

† Benčina Ivan. — Tudi v preteklem mesecu je posegla kruta smrt v naše vrste in nam iztrgala zvestega tovariša, ustanovnika SLD in blagajnikā notranjske podružnice Ivana Benčina o. posestnika in gostilničarja v Starem trgu pri Ložu. Vrlega lovca in zglednega posestnika so spremili številni prijatelji na njegovi zadnji poti in se ob odprtem grobu poslovili od njega po lovsko s salvo in lovskim rogom, kojega turobni glasovi so se glasili iz bližnjega gozda. Z zelenimi vršički so v zadnji pozdrav zasuli krsto, v kateri počiva mož, ki ga ohrani vsak, ki ga je poznal, v najboljšem spominu.

Ornitološki zapiski za št. Lovrenc ob Temenici na Dol. in njegovo okolico za l. 1935. Izmed ptic selivk, ki so se lani med prvimi vrnile k nam, so bili divji golobi. Prva dva, navadna, so opazili 8. febr. pod Dolgo njivo. Potem pa smo jih videli a) navadne: 26. februarja jih je letelo 12 nad Vrhovim. — 21. marca sta letela 2 nad Potokom. — 14. maja 2 nad št. Lovrencem. — 19. avgusta jih je letelo 6 nad Martinjo vasjo. Teh sem opazil letos prav malo. Večkrat pa sem videl b) velike, posebno proti jeseni, ko so se pasli po njivah. 19. maja sem videl 2 na njivi pod Martinjo vasjo. — 25. maja sta letela 2 nad št. Lovrencem. — 20. julija jih je letelo 8 pod Muhobranom. — 27. julija sem jih videl pod Kačjim gričem 14. — 2. avgusta 10—12 pod Muhobranom. — 9. avgusta 6 pod Kačjim gričem. — 17. oktobra jih je letelo 10 nad Martinjo vasjo. — Nazadnje sem videl 5. novembra 2 nad št. Lovrencem in 11. novembra 3 pod Muhobranom.

V naši okolici pa so opazili še pred divjimi golobi škorce, in sicer v Gabru 7. februarja. Bilo jih je, kakor so pravili, velika jata, kakih par sto, ki so posedali po travnikih. Da so se letos tako zgodaj vrnili, bo vzrok pač tako ugodno vreme, kakor je bilo prve dni februarja, saj je bilo 3. in 4. ne navadno lepo, toplo in sončno vreme,

da so ta dva dneva celo čebele letale iz čebelnjakov. — 21. februarja je letela jata okrog 200 škorcev nad Martinjo vasjo. — 20. septembra jih je letelo čez 100 pod Velikim Gabrom. — 18. novembra pa so videli zadnje, kakih 20, nad Martinjo vasjo.

Prve pastiričice so videli pri nas 20. februarja na njivi pod Vrhovim. Bilo jih je skupaj 20—25. — 21. februarja pa so jih opazili 5 nad Vel. Vidmom.

11. marca sem videl 8 kalinov, ki so letali po drevju pod Malo Loko. Ti ptiči so pri nas silno redki in jih naši ljudje ne poznajo. Pač pa se pojavljajo večkrat po hostah proti Zaplazu, kakor sem zvedel.

25. febr. sem videl kakih 40 brinovk na njivah pod Martinjo vasjo proti Muhobranu. Tudi ti se prav redko opazijo, ki se pojavljajo pri nas samo mimogrede, vsaj v naši okolici ni zanje hrane, ker tu ni več brinja.

16. marca je letelo nad št. Lovrencem kakih 10 divjih rac, 9. aprila pa 2. — 24. oktobra pa so letele 4 nad Praprečami. Teh je pri nas vsako leto manj, ko so jih opazovali včasih ob Temenici prav pogostokrat.

Kukavico so slišali prvič 3. apr., ko je snežilo, na Muhobranu. — Zadnje sem pa slišal 25. junija v hosti nad Vel. Vidmom. Letos je pri nas nenavadno zgodaj utihnila. — 4. julija so jo pa slišali, kakor sem zvedel, še na Jančjem.

Prve lastovke so videli pri nas 3. aprila, kakih 8 okoli Vrhovega. — 4. aprila pa so jih videli že večjo jato nad Martinjo vasjo. — Letos jih je bilo pri nas več videti kakor zadnja leta in se je njih število znatno pomnožilo. Menda pač zato, ker imajo zadnja leta tudi v Italiji stroge zakone proti lovu in uničevanju koristnih ptic. Videl sem nekaterikrat jate po 30, 60 in še več. 28. avgusta jih je letelo nad našo vasjo kakih 100 skupaj. Posebno pa smo jih opazovali večkrat in po več skupaj meseca septembra, celo ob času, ko se

druga leta navadno že izselijo od nas, t. j. po mali maši. Tako je letalo 18. septembra ob deževnem vremenu po temeniški dolini kakih 60—80 lastovk. — 23. septembra pa, ko sem maševal na Zaplazu, je letalo ok. 20 lastovk nad cerkvijo in okoli zvonika. Zadnje pa so videli 13. okt. v Trebnjem, kakih 20 skupaj. Iz tega, ker so lastovke v jeseni tako dolgo ostale pri nas, so ljudje sploh sklepali, da bomo imeli milo zimo, kar se je dozdal, t. j. sredi jan., tudi res uresničilo; saj zime dozdal skoraj še nismo imeli, ko cveto ponekod, kakor pišejo časopisi, v začetku januarja zvončki, trobentice in teloh.

Prve postovke, in sicer 4, so videli 19. marca v Žabjeku, 23. marca pa 3 nad Malo Loko. — 27. aprila je letalo nad neko njivo v Martinji vasi, kjer so orali, 12—14 postovk, ki so prežale na črve in gliste. Postovke nas navadno zapuste konec julija, a letos so ostale nekatere pri nas še avgusta in celo do začetka septembra. Tako sem opazil posamezne še 2., 5., 7. in 9. avgusta nad njivami pod Martinjo vasjo. — 21. avg. so videli eno na Mali Loki na zvoniku nad grajsko kapelico in 2. sept. ravno tam še 2. Morda je tudi to, da so ostale letos postovke nenavadno dolgo pri nas, celo do začetka sept., pomenilo, da bomo imeli lepo in milo zimo.

22. maja sta letala 2 kačarja nad njivami nad Praprečami. Teh v naši okolici že nekaj let ni več videti, menda od strašne zime l. 1929. ne več, ko jih je bilo pred kakimi 12 leti precej veliko. Spomladi sem jih bil opazoval večkrat, kako so krožili in pivkali nad hostami nad Št. Lovrencem. Bili so skupaj po 2—4. Tudi okoli Vel. Loke so jih bili večkrat opazovali. A danes jih skoraj ni več. Isto je tudi s kanjami. Tudi te so zadnja leta prav redke in že par let nisem videl nobene.

9. apr. sem videl prvega kovačka na brzozavnih žicah na Krtini. Potem pa sem jih videl še: 22. apr. 2 pod Kačjim gričem, 12. junija 3 in 14. junija 4 na Krtini; 17. jul. 3 in 31. jul.

1 na Krtini. Tudi teh ljubkih in koristnih ptičkov je pri nas vsako leto manj.

20. apr. sem slišal prvič čička in 21. apr. videl prvega grilčka.

Grlico so slišali prvo 25. aprila v Stehanji vasi. Grlic je tu obilo in jih večkrat slišim pa tudi vidim po njivah po 10—12 skupaj, ko se pasejo. — 4. sept. so videli zadnjo.

Prepelico so slišali prvo pod Stehanjo vasjo 2. maja. Potem pa sem jo še slišal: 8. maja pod Dolgo njivo, 28. maja pod Vrhovim, 21. junija pod Velikim Grabnom, 28. junija v Praprečah in 7. julija zadnjič pod Martinjo vasjo. Letos je bilo pri nas prepelice izredno malo, nekateri je niso slišali nobenkrat.

Kobilarja so slišali prvič 26. apr. v Stehanji vasi.

Modro taščico sem videl letos samo dvakrat, obakrat nad cerkvijo nad Zaplazom, in sicer 21. maja eno in 31. maja 2. Kakor se vidi, so tudi te izginile iz naše okolice.

Muharje sem opazil: 26. jul. kakih 14 pod Korenitko in Martinjo vasjo, 30. avgusta 4 na brzozavnih žicah na Krtini, 29. sept. 3 v Praprečah. Tudi teh je bilo prejšnja leta več opaziti.

Jerebice sem videl: 2. jul. 2 pod Muhobranom, 28. jul. jih je letelo 8 nad Malo Loko, 18. avg. je letela ena nad Martinjo vasjo.

15. avg. sta leteli 2 sivi čaplji po temeniški dolini pod Vel. Gabrom. — 18. avg. so videli eno na travnikih pod Malo Loko, 4. in 5. sept. in še nekaj dni potem so opažali eno, ki je iskala po travnikih pod Praprečami hrano. Tudi teh je bilo letos v primeri z drugimi leti prav malo.

28. avgusta so videli 2 galeba pod Malo Loko.

Naj omenim še, da je ustrelil Jože Medved 18. aprila na travniku na »Gmajni« pod Vrhovim obrežno sloko, ki je za naše kraje pač redkost. Opazovali so jo že par dni prej, kako je brodira po vodi in stikala za hrano. Podaril jo je šolskemu vodstvu, ki jo je dalo nagačiti. J. Šašelj.

Kako hitro lete ptice. Lovci vemo dobro, da marsikatera ptica v letu s strelom skoraj ni dosegljiva. Najhitreje lete skobci in kragulji. Profesor Thieneman je opazoval v Rosittenu dolgo časa let ptic in ugotovil, da leti mali kragulj z brzino 11,5 sekundnih metrov, kar pomeni 41 kilometrov na uro. Postovka napravi 59,5 km na uro. Če pa leti zavoljo ropa, potem brezdvomno ptič še poveča svojo brzino, morebiti celo na dvakratno. B. H. S.

Povoženi lisjak. Na progi Beljak-Feldkirch so našli dne velikega lisjaka z odtrgano glavo. Vlak ga je povozil. Telo je bilo nepokvarjeno. B. H. S.

Dobri petelin. Pri Poitsdorfu je upokojeni žandarmerijski inspektor g. Hannus opazil, kako je neki kmet odkosil jerebici glavo in vprav nameraval deset jajec odnesti. Takoj je to preprečil in sam jajca odnesel domači kokoši, ki jih je izvalila. Komaj odrasle mladičke je zopet odnesel na mesto, kjer jih je našel v gnezd. Tam je zagledal petelina, ki je odletel. Previdno je leglo izpustil, se daleč naokrog previdno približal petelinu in ga pregnal. Petelin je vzel prvotno smer in res zagledal mladiče. Začuden jih je ogledoval in po skoraj dveh urah zvodil na polje, jih pričel učiti jesti in iskati hrano. Izgleda, da je bil petelin vdovec in oče mladičev, ki je ostal na kraju tragedije. B. H. S.

V lovišču Reutti na Švabskem je padlo v enem pogonu 64 zajcev in 13 lisic. Toliko lisic v enem pogonu lovska statistika v Nemčiji že davno ni zabeležila. Čudno, da kljub temu ni zmanjkalo zajcev. B. H. S.

Dražbe lovišč

Pri sreskem načelstvu v Kočevju bo dne 5. februarja 1936 ob 10. uri v sobi št. 5 ponovna dražba lovišča bivše občine Smuka, ki meri 2125 ha; lovišče se bo dalo v zakup za 12 let in je izključna cena 300 din. Če ta dražba ne uspe, bo ponovna dražba istotam dne 12. februarja t. l.

Ustanovni občni zbor Lovskega društva v Ljubljani bo dne 10. febr. 1936 ob 20. uri v spodnji dvorani hotela Metropol-Miklič na Masarykovi cesti. Na sporedu so poročila podružničnih funkcionarjev, potem ustanovitev Lovskega društva, volitve društvenega odbora, delegatov za glavno skupščino Zveze, kandidatov za Zvezin odbor ter slučajnosti.

Mariborska podružnica SLD je imela dne 12. decembra 1935 svoj zaključni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Udeležba je bila lepa. Po poročilih glavnih funkcionarjev, ki so bila sprejeta z odobravanjem, je občni zbor odstopajočemu odboru izglasoval odrednico, nakar so se sprejela nova pravila po § 76. zakona o lovu. Po sklepu občnega zbora je predsednik takoj otvoril ustanovni občni zbor »Lovskega društva Maribor«. Pri volitvi je bil z vzklikom izvoljen dosedanji predsednik g. rav. Bogdan Pogačnik ponovno za predsednika in potem se je izvolilo še 20 odbornikov. V širši odbor je bilo poklicanih več gospodov, ki so se izkazali doslej kot vneti delavci pri organizaciji lova.

Lovsko društvo Maribor razpisuje nagrade v višini 25, 50, 100 in 200 din za lovske paznike svojega področja, ki se izkažejo, da so ugonobili največ škodljivcev (kraguljev, skobcev, vran, srak itd.) v pretekli lovski sezoni. Dokaze, obe nogi dotičnih živali, je poslati najkasneje do 1. aprila g. predsedniku Bogdanu Pogačniku, Maribor, Aleksandrova cesta št. 46.

Lovsko društvo Maribor javlja svojim članom, da je g. blagajnik razposlal položnice za plačilo članarine za l. 1936 in prosi, da se članarina čimprej poravnava. V primeru, da kak član ni prejel položnice, naj to javi po dopisnici g. blagajniku Rajku Boltavzerju, Maribor, Ciril-Metodova ulica 22, I. Tajnikov naslov je: A. Schaup, Maribor, Smetanova ul. 38 a.

Kinološke vesti

XI. redni občni zbor Jugoslovenskega kinološkega saveza bo 3. aprila t. l. ob 19.30 v klubovi sobi hotela Metropol Miklič na Masarykovi cesti v Ljubljani.

Dnevni red: Poročila načelstva (predsednika, tajnika, blagajnika, vodje rodovne knjige, gospodarja in računskih preglednikov); proračun in članarina za leto 1936.; razstave psov v letu 1936. v naši državi; samostojni predlogi in slučajnosti. — Samostojni predlogi se morajo vložiti do 16. marca t. l. pri Savezu. K obilni udeležbi vabi odbor JKS.

Nove psarne: JKS prijavlja zaščito sledečih psarn:

a) »Brlog«, za pse jamarje. Lastnik Meden Viktor, veletrgovec, Ljubljana VII., Celovška cesta 73.

b) »Slavija«, za pse jamarje. Lastnica Eisenmann Herta, zasebnica, Maribor, Aleksandrova cesta 65.

Tajnik JKS je na razpolago strankam vsak dan od 15. do 15.30 ure v Ljubljani I., Cesta v Rožno dolino 36. Telefon št. 23-55.

Pomladanska vzrejna tekma ptičarjev za vse pasme bo v nedeljo, dne 19. aprila 1936, v okolici Ljubljane, na katero prireditelj opozarjamo že zdaj vse vodnike in lastnike psov. Na tej tekmi morejo tekmovati samo v letu 1935 položeni psi, ki so vpisani v društvenem vzrejnem registru ali v kaki priznani inozemski vzrejni knjigi. Natančni spored se objavi pravočasno v »Lovecu«.

XIV. redni občni zbor Kluba ljubiteljev sportnih psov bo v sredo, dne 5. februarja t. l., ob 19.30 uri v kmečki sobi restavracije Slamič v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 6, z naslednjim dnevnim redom: Nagovor predsednika, poročilo tajnika, blagajnika, strokovnega poročevalca in vodje vzrejnega registra kluba, gospodarja in računskih preglednikov. Volitve

V psarni **Woodland** je za vpisane psice na razpolago plemenjak Wollescote-Challenger, resasti foksterier, ki je dobil v Zagrebu 1935 oceno odlično. Njegov oče je najboljši angleški plemenjak Int. Ch. Gallant For of Wildoaks. — Prav tam se oddajo tudi tri mesece stari mladiči po tem psu. — Marija grofica Thurn, Ravne-Guštanj.

predsednika, podpredsednika, 10 odbornikov ter 2 delegatov in 2 namestnikov za JKS in 6 delegatov za občni zbor JKS. Raznosterosti.

X. redni občni zbor Kluba ljubiteljev jamarjev bo v sredo, dne 4. marca t. l., ob 19.50 uri v rezervirani sobi restavracije »Slon« v Ljubljani, Tyrševa cesta 2. Dnevni red isti kakor pri KLSp.

Vprašanja in odgovori

G. A. R. v M. — Predsednik odškodninskega razsodišča se sme po § 65. zakona o lovu izključiti v primerih, predvidenih v § 15. zakona o občem upravnem postopku. Ta § pravi:

Upravni organ se mora izključiti od poslovanja v predmetih: 1. v katerih je stranka ali sam ali njega žena (mož), najsi je zakon razvezan ali ločen, ali je zaročenka (zaročenec) ali sorodnik po krvi v premi vrsti ali v stranski vrsti do četrtega ali po zakonu (braku) do drugega kolena, najsi zagona ni več;

2. v katerih je stranka njegov posvojitelj, posvojiteljica, posvojenec, rednik ali rejenec;

3. v katerih je stranka njemu ali njegovim otrokom krstni boter ali obratno;

4. v katerih je bil ali je še pooblaščenec, poslovodja varuh ali skrbnik, varovanec ali oskrbovanec ali pa je pričal o stvari ali je nastopal v njej kot izvedenec;

5. v katerih je pooblaščenec kdo, s katerim je po krvi soroden v premi

vrsti, v stranski vrsti ali po zakonu (braku) pa do drugega kolena;

6. v katerih je iz drugih važnih razlov očitno dvomna njegova popolna nepristranost;

7. v katerih je izdal na nižji stopnji odločbo, zoper katero meri pritožba.

G. M. R. v L. — Koliko je iznašal izvoz žive in mrtve divjačine iz naše države v l. 1955, ne moremo povedati, ker nam je na razpolago zadevna statistika samo za prvih šest mesecev tega leta. V tej polovici leta se je izvozilo žive divjačine 23.754 kg v vrednosti 174.560 din, ustreljene pa 81.653 kg v vrednosti 471.025 din. Za pet let nazaj je izkazan tale izvoz:

Leto	Živa d.	Vrednost
1950	10.395 kg	501.338 din
1951	3.585 „	125.666 „
1952	13.685 „	152.001 „
1953	5.041 „	89.289 „
1954	14.881 „	271.865 „

Leto	Mrtva d.	Vrednost
1950	282.376 kg	3.167.019 din
1951	251.860 „	1.374.538 „
1952	197.895 „	1.961.169 „
1953	271.770 „	1.646.869 „
1954	411.942 „	2.284.571 „

Kož divjačine je bilo izvoženih:

1950	63.696 kg	12.549.000 din
1951	57.512 „	8.976.000 „
1952	61.987 „	5.814.000 „
1953	110.745 „	5.860.000 „
1954	128.102 „	11.207.000 „

G. J. L. v Č. — Da lisice, kune, zlasti pa jazbeci poleg mesne hrane uživajo tudi rastlinsko, je znana stvar. Kune n. pr. kaj rade pobirajo pozimi suho sadje. Moj nekdanji lovski čuvaj je s suhimi hruškami in češpljami že marsikatero privabil v past. — Nemški lovski list »Wild und Hund« poroča o opazovanju lovca, ki je videl, kako sta dve lisici z vidno slastjo jedli v sadovnjaku sveža jabolka, ki so odpadla z dreves.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruga g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Dva paznika lova, samca, se sprejmeta pod ugodnimi pogoji. Prednost imajo upokojeni orožniki. Stanovanje in hrana v naravi, plača po dogovoru. Ponudbe na lastelinstvo Opeka, pošta Vinica pri Varaždinu.

Kupim gordon-setra, mladiča, psa. Ponudbe na tajništvo SLD, Ljubljana, Komenskega 19, pod značko A. V. S.

Grifona, 1½ leta starega psa, še ne dresiranega, odda v dobre roke za majhno odškodnino ga. Käthi Plohl-Lerch v Ptuj, Murščevo ulica 4.

Ugodno prodam psa poenterja »Lord Smledniški«, vpisan v IRP št. 25 L, položen 20. III. 1933, ki ima odlično oceno. — Mr. Bakarčič, lekarnar, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Istrski brak, 3 leta star, prvovrsten za zajce, je naprodaj. — Ivan Petrič, Selšček, pošta Begunje pri Cerknici.

Gg. lovecem naznanjam, da sem otvoril specialno čevljarsko delavnico. Izdelujem prvovrstne lovske in sportne čevlje, kovane ali z gumijastimi podplati za zalaz, kakor tudi specialne čevlje za močvirje iz nepremočljive ruske juhte. Cene solidne. Jakob Krajnc, Ljubljana, Kolodvorska ul. 41, zraven hotela Metropol.

Prodajam »Lovca« letnike IX.—XVIII. in XX.—XXII., potem »Lorenz von Liburnau, Lehrbuch der Forstwirtschaft III. Auflage«, vsi 4 knjige trdo vezane ter »Dr. G. Böhme, Der Landwirtschaftslehrling, V. Auflage«. — Pfeferer Adolf, Jurkloster, p. Laško.

»Lovca« veže solidno, lično, v originalnih platnenih platnicah za 22 din knjigoveznica »Mariborske tiskarne« v Mariboru.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (hamerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Nepremočljive, tople Hubertus-plašče in pelerine iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 Din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Pristen tirolski lodec za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg šte. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno suknjo za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9. — V komisiji so sledeče puške:

Browning puška kal. 16 mm	1600 din
Bock puška kal. 16/8 mm	2250 „
Trocevka petelinka kal. 16/9.3	1800 „
Mauser puška kal. 8 mm	800 „
Hamerles dvocevka kal. 16	1800 „
Dvocevka risanica kal. 16/10	800 „

Lestence in svetilke za lovske in kmetijske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovce se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznane najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič — vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specialnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapri-seženi izvedenec in cenilec, Mari-bor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spa-dajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kвалiteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pa-zite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregle-dati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieg-hoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, stre-liva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvali-tetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, naj-vestnejše in točno pristreljanje pušk.

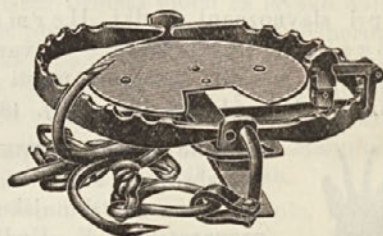
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnil-nih sredstev. Ma-zanje z »NC« oljem in mastjo garantira za hi-gijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje ob-drži prvotno barvo. — Od blata očišče-ne še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absor-birajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čev-ljev. Za pričetek sezone Vam priporo-čam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, kate-rega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitrans-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdeloval-nica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh ve-likosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Pun-tigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokov-no izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta trrdka pasti iz drugih to-varen. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri trrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Beran Josip

V suščevem somraku

Sušec ali marec je mesec, v katerem lovcu prvič v letu kri zavre, kakor pravi Erjavec, drugič pa jeseni, ko začne hrastovo listje rumeneti in odpadati. »Kljunači so tu,« se pozdravljajo lovci in kdor je v kraju ustrelil prvega, nosi s ponosom vrbovo mladiko z mačicami za klobukom.

V naše kraje se prično vračati kljunači z juga navadno nekaj dni pred sv. Jožefom. Staro lovsko reklo pravi, da jih spremljajo drobne taščice, zato se poda lovec z upom na uspeh proti somraku ob gozdno porobje ali v močvirno dolino, poraslo naredko z jelšami in brezami, če je podnevi zapazil, da so se vrnili ljubki ptički z rdečim poprsjem. Tam počaka za gostim grmom, da se prižge na nebu zvezda večernica in se z njo prične tajinstveni sprelet čudaških kljunačev.

Mehke pomladanske sapice božajo brezlistne krošnje posamezno stoječih dreves in komaj vidno se maje vrh ponosne smreke, na katerem žgoli drozeg svojo večerno pesem. Taščica

drobi v grmu svojo ljubezen in od daleč se sliši spevni glas zaljubljenega kosa. V grmu poleg tebe praska s krempeljci hrošč, ki mu je pomlad vrnila življenje, čez suho listje švigne gozdna miška, za hrbtom nekje počasi kobaca jež. Pes, ki ti leži ob nogah radovedno privzdiguje glavo; vsaka žilica drhti v njem; tebi pa bije srce glasneje od radostnega pričakovanja ...

Zdaj se začuje skrivnostni glas »kvog, kvog« in temna ptica preleti ozko nebo nad nami. Za njo čez čas druga, morda dve hkrati, zaganjajoči se druga v drugo kot dva viteška sabljača. V glasne, globoko doneče rastišne glasove »kvog, kvog« se vmešavajo sikajoči vabilni glasovi »pific, pific, pific«. Puško k licu! Vsak strel ne zadene; pa če je pes pobral dva, tri dolgokljune, je bila lovska sreča zadostna in zadovoljen se vrača lovec v temi domov, da jutri in naslednji dan zopet poskusi svojo strelsko spretnost in se naužije lovskega veselja v marčevem somraku.

Menda si lovec nobenega uplenjenega ptiča ne ogleda tako natančno kakor kljunača. Vsega preobrne, pretehta in premeri, prešteje mu repna peresa, izmeri kljun. Starejši lovci so namreč mnenja, da sta dve vrsti ali vsaj sovrsti kljunačev, namreč večji veliki kljunač ali sovoglavец in manjši mali kljunač, rtoglavец ali trnjevec. Tega mnenja doslej prirodoslovci niso mogli potrditi, kajti najti ni ne anatomske, ne vnanje ne življenjske razlike med poedinci, ki bi mogla tako naziranje uveljaviti. Res je le, da se kljunač od kljunača po velikosti in teži precej razlikuje. Dolžina od čela do konca repa menja med 27 in 30,2 cm, teža pa znaša od 250 do 400 g; težji so vobče kljunači jeseni, ko so dobro rejeni na potu proti jugu. Sodobnega lovca zanima še bolj kot teža in velikost spol ustreljenega kljunača. Po vnanjih znakih se spol kljunača ne da določiti. Kdor hoče ugotoviti spol, mora seči po nožu. Pri spomladanskih kljunačih ta določitev ni baš težavna, kajti tako jajčniki kakor moda so že precej nabrekla in zato dosti dobro vidna. Kljunača položimo na mizo tako, da leži na svoji desni strani. Nad stegnom razpihamo perje ali ga nekaj odstranimo, potem pa napravimo z ostrim nožem vzporedno s hrbtenico tako globok urez, da vidimo v trebušno votlino. Če odrinemo črevesje, zagledamo na hrbtni strani trebušne dupline ali jajčnik ali pa levo modo. Jajčnik je grozdast, sestavljen iz več manjših in večjih mehurčkov, modo pa je enotno, belkasto, skoraj fižolove velikosti. Preiskava je še lažja, če kljunača povsem iztrebimo.

Če se o vsakem kljunaču prepričamo, ali je samec ali samica, bomo našli, da so na spomladanskem spreletu ustreljeni komadi po večini sameci. Samice se namreč manj spreletujejo in tudi če

se preganjata dva kljunača po zraku drug za drugim, prvi ni vedno samica, ampak često samec, ki ga tekmeč podi.

Zanimiv je kljunačev kljun. Dolg je 6.65—8.20 cm, povsem raven, temnorjav, na korenu svetlejši in na koncu obdan z občutljivo kožico. Odpira se na dva načina: ali se odpira ves kljun ali pa se privzdiguje samo končna tretjina zgornjega kljuna. Ta posebnost prihaja kljunaču prav, kadar vtika kljun iskaje hrane v zemljo. Če otiplje z občutljivo kožico črva ali ličinko v nižji, navadno rahlejši plasti v zemlji, dvigne sprednji konec zgornje polovice kljuna, da priščene plen in ga izvleče na dan. Na primernih mestih najdemo zemljo na gosto preluknjano. Vendar ta način iskanja hrane ni edini, pa tudi ne najbolj znaten in izdaten. Več hrane si poišče kljunač pod listjem, mahom in v travi, mnogo na pašnikih v kravjaki. Listja ne preobrača kakor n. pr. kosi in drozgi posamezno, ampak v skladih dvigaje ga s kljunom kakor s pošev pod listje vtaknjeno palico. Kravjake preiskuje za žuželkami tako, da stare in trde preobrača, v sveže pa vbada kljun, da je potem kravjak preluknjan kakor rešeto.

Kljunač prebavlja jako naglo, zato je preiskovanje želodca na vrsto hrane otežkočeno. Zvečer ustreljeni kljunači imajo skoraj vedno prazen želodec. Iz tega pa je tudi sklepati, da se podnevi ne pasejo. Njihovo glavno življenje je v mraku in precej daleč v noč, včasih celo do jutra. Velike oči nam kažejo, da je kljunač ponočna ptica. Preko dne ždi v gozdih in grmiščih. Prepojen glasno zaklofota, ne leti daleč in zopet vpade. Če je pri tem zašel iz varnega gozdnega zavetja na plano, se v loku vrne med drevje. Če preganjani kljunač vpade, skoraj vedno leži, dokler nevarnost ne mine, z napol raztegnjenimi perutmi na tleh, vedno pripravljen, da se naglo dvigne v zrak. V tem pogledu sliči vdabu, smrdokavri, ki zavzema v nevarnosti tak položaj menda zato, da ga je težje opaziti. Tudi kljunača je silno težko zagledati na tleh. Perje se ujema po barvi z gozdnimi tlemi in kvečjemu sijaj velikih, črnih oči ga izda.

Ni še povsem dognano, če gnezdi kljunač enkrat ali dvakrat v letu, verjetno pa je, da dvakrat, dasi vsi bližnji njegovi sorodniki vale le po enkrat. Vali samo samica, in sicer vsakokrat po 3—4 jajca. Ko se mladiči izležejo, se pridruži družinici tudi samec.

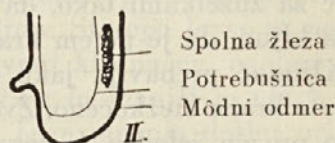
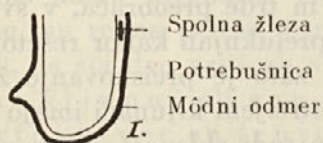
Za lovsko trofejo velja daljše od dveh majhnih, togih peresc, ki se nahajata pred prvim letalnim peresom na robu perutnice nad zgibom. V pretekli jeseni, ko je bilo pri nas izredno mnogo kljunačev, kakor že mnogo let ne, si je marsikateri spretni lovec do trideset takih peresc pritrdil na klobuk ali si sestavil iz njih rožico.

Nekaj o zajčjih spolovilih

V »Lovcu« sem svoj čas čital, da zajec povleče moda v trebušno duplino, zlasti če ga zebe. Drugega nič. Pa bi morda kakega lovca le zanimalo, kako so ustrojena zajčja moda, da jih more v mrazu »spraviti na varno«, dočim druga divjad in druge živali tega ne morejo.

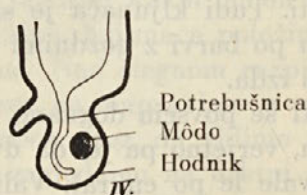
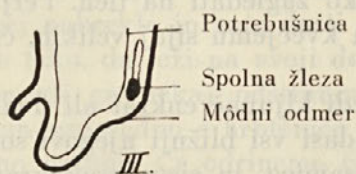
Več kot kopa besedi nam pove nekaj risb, saj je že Napoleon dejal, da je najslabša risba več vredna kot najdaljše poročilo.

Da razumemo stroj spolovil sploh, moramo iti v razvojni dobi precej nazaj. Pri zarodku se napravi najprej kožna guba, v kateri naj leži bodoče, gotovo modo. Modo samo se pa začne v trebušni duplini kot spolna žleza. S potrebušnico (potrebušno mreno) potuje spolna žleza proti kožni gubi, proti modnemu od-

meru (slika I., II. in III.) tako dolgo, da ostane od potrebušnične vreče le še samo ozka guba (sl. IV.), ki se končno zlepi. Potrebušnica sama se jako urno zlepi; če je ranjena, prerezana, se zalepi že v treh urah. Od vse potrebušnične vreče ostane le še dvojna guba nad gotovim modom (sl. V.), nad modom pa majhna, nežna brazgotina, ki se trdno zlepi in zaraste.

S tem je potovanje moda končano in modo samo pritrjeno na mesto, kamor spada. Tako je pri večini sesalcev.

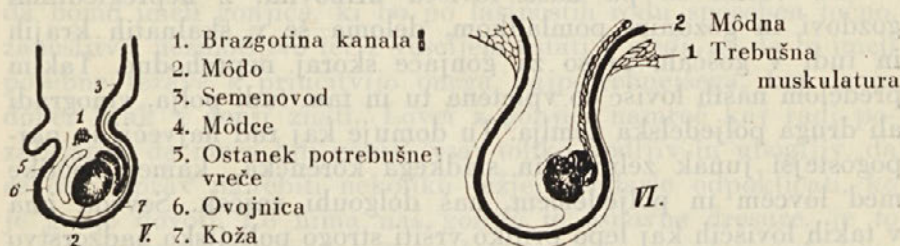

Pri zajcu pa ostane potrebušnična vreča odprta in mišičje, ki obdaja modo in modnik (kožo, v kateri je modo), potegne ob potrebi modo v trebušno duplino (sl. VI.).

Zakaj je stroj zajčjega spolovila takšen? Zavoljo mraza gotovo ne, dasi so baš spolne celice najobčutljivejše napram vsem zunanjim dražljajem in posredno moda kot spolni organ.

Za paritve narastejo moda na dvakratno do trikratno običajno velikost. Izločanje semena bi bilo zaradi tega brez dvoma oteženo ter razvoj žlez oviran, vse to pa pri nezarastlem potrebušničnem žepnu odpade. Sicer ima pa razvoj in ustroj sam še globlje anatomske in fiziološke vzroke, ki pa lovcev ne bi zanimali.

Da moda za parenja res močno narastejo in da lovci to tudi opazijo, služi najlepše primer, ko mi je neki lovec dejal, da je ustrelil letos v januarju zajca, ki je imel moda velika kot šest tednov star osliček...

Kako so pa moda občutljiva, nam pove pa tale zgodba znanege ljubljanskega lovca:

Ponoči je obstrelil zajca, pa ga je lovil, ker se je zajec samo premetaval in prav nerodno skakal. Končno ga je zgrabil za uhlje in živega pobasal v nahrbtnik. V koči si je ubožca natančno ogledal in videl (to tudi kasneje, ko ga je odrł), da je imel samo odstreljena moda in to z eno šibro. Ker ga je kastriral, je zajcu prizadejalo to toliko bolečin, da ni mogel uporabiti svojih urnih nog.

Za zaključek še eno, kako smo se pričkali na nekem lovu o zajcih in zajkah: Trdil sem, da je ustreljeni zajec samec, moj sosed pa, da je zajka. Čez pet minut sva svoji izjavi zamenjala, on je dejal, da je zajec, jaz pa, da je zajka. Obakrat sva imela oba prav, zajec je bil srednjega spola: bil je spolovilec, dvospolnik, hermafrodit. Tudi to najdemo pri zajčkah večkrat.

Brakada

V naših ravninskih loviščih se izvaja lov redno s psom ptičarjem, ki mu je začrtano široko polje udejstvovanja. Izredni lovski užitek je že v samem opazovanju dela dobro dresiranega ptičarja, čigar delo in dresuro je šteti brezpogojno med velike uspehe človeškega duha nad naravo.

Po večini so pa naša lovišča hribovita, z nepreglednimi gozdovi in gozdnim pomladkom, deloma še v skalnatih krajih in tudi v goščah, ki so za gonjače skoraj neprehodne. Takim predelom naših lovišč so vpletena tu in tam tudi polja, vinogradi ali druga poljedelska zemlja. Tu domuje kaj rad največji in najpogostejši junak zelnika in sladkega korenčka, kamen spotike med lovcem in poljedelcem, naš dolgouhi zajček. Seveda ima v takih loviščih kaj lepo priliko vršiti strogo policijsko nadzorstvo lisica, ki ji je zapisanih na grbi toliko zločinov, kolikor ima dlak v poželenem zimskem kožuhu. Taki lovni predeli naših lovišč z vsakovrstnimi gozdnimi zelišči in vsemi dobrotami, ki jih nudijo divjadi zlasti gozdni obronki s polji in travniki, bi morali biti pravi raj za našo divjad, posebej zajcu in seveda z njim tudi tetki lisici, ki nam oba nudita v jesenskih in zimskih mesecih obilo lovskega razvedrila, če že ne upoštevamo gospodarske vrednosti uplenjene divjačine.

Če v večini takih lovišč lovu s psi gonjiči ali braki z lovskega stališča ni oporekati, so tudi prilike teh lovnih predelov take, da je v njih omogočeno le s psi gonjiči racionalno izvajanje lova. Ceho plača navadno naš dolgouhec, ki redno išče rešitve v begu in steče po dvigu iz loža brzih skokov naravnost mimo preže ali mimo lovčevega stojišča, vtem ko mu z glasnim lajanjem sledi gonja. Na preži ga utegne oplaziti lovec tudi tedaj, ko na strel še ni bil povsem pripravljen. Tetka lisica pa ob prvem laježu v pogonu spozna nevarnost, se ne zanaša na lastne tekaške sposobnosti in se raje umakne iz pogona preračunano ter največkrat odnese zdrav kožuh pravočasno, ko se lovci na stojiščih še niso dovoljno nagovorili o prošlonedeljskem lovu.

V lovu s psi gonjiči ali braki začne užitek in veselje za lovca z glasnim dvigom in glasno gonjo divjadi, ko posluša ubrano gonjo. Poedini melodični glasovi mu govore njemu znan in razumljiv jezik, ki mu pove in tudi že na daljavo izda vrsto divjadi pred psi.

Pes gonjič ali brak je še danes malodane ono, kar je bil pred stoletji človeku in ima še vse lastnosti po svojem rodu, le da mu

je v teku časa vcepljenih toliko in toliko želja lovcev pod vplivom mogočne človeške volje na podrejena bitja. Zato izraža pri braku sama gonja vobče le prvotni nagon, da divjad poišče in jo skuša ujeti, gonja izšolanega braka pa leži v uživanju gonje same in ne v upanju na plen.

Po vremenu in dnevnem času gre gonja brakov krajše na divjad, ki se težje goni, in daljše na divjad, ki se po okolnostih lažje goni. Če si izberemo psa gonjiča od prednikov poznano dobrega nosu in drugih dobrih lastnosti, bi bil ustvarjen pogoj, da bomo imeli gonjiča, ki bo po lastnostih rodu sposoben točno, zanesljivo, nezmotljivo ter z veseljem ostati v sledi, ne da bi imeli posebne težave s priučitvijo onega najpotrebnejšega, kar mora dober brak v gonji znati. Lovci z gonjiči namreč kaj radi pozabljam, da mora biti gonjič vsaj toliko vodljiv in ubogljiv, da se da, čeprav morebiti nekoliko težje, vendarle odpoklicati, ko je gonje dovolj. Če nima naš gonjič te osnovne dresure, je to pogrešek, ki mu je vzrok naša malomarnost in povod za našo jezo, če čakamo potem morebiti ure in ure na stojiščih na pse, ki so gnali divjad čez drn in strn preko treh dolin. Izbirajmo zato previdno psa za gonjo in priučimo izbranemu psu osnovne pojme pravilne gonje!

Že pri nakupu in izbiri si moramo prizadevati, da bo gonjič imel vse lastnosti dobro odgojene pasme brakov, da bo tako z neko gotovostjo po sposobnostih in velikosti ustrezal zahtevam baš našega lovišča. Seveda moramo skrbeti že od mladosti za pravilno nego in odgojo, za šolo na vrvi in njegovo ubogljivost in poslušnost. Od vsega početka moramo odgajati gonjiča tako, da ranjene ali ubite divjadi ne trga, ker vsi vemo, da ni žalostnejšega pogleda na lovu kakor je pogled na lovca, ki rešuje ubito divjad pred psi gonjiči.

Premnogokrat se nam nudi na brakadah res žalostna slika, ko vidimo, kakšne štirinožne prikazni se vodijo na lov, da nas tam spominjajo na počestno ljubezen. Vprašati se moramo, zakaj to in zakaj tako, ko imamo danes pač na razpolago za prav malo denarja psičke z vsemi podedovanimi pogoji in lastnostmi, ki nam tako rekoč jamčijo po pasmi in prednikih za to, da jim lahko priučimo z le prav malim trudom najprimitivnejše dolžnosti, ki so tudi gonjiču neobhodno potrebne. Če se po tem ravnamo in upoštevamo, da naša današnja lovišča na žalost niso več od Boga tako obdarjena kakor nekda in da tudi niso tako obsežna, da bi potrebovali morda prav hitre in posebno visokonoge gonjiče, potem bomo imeli glede na lovsko pravičnost na brakadi lahko vedno mirno vest.

Vedno in povsod se moramo zavedati, da z brakado povzročamo pri prizadetih živalih trd boj za obstanek. Pes gonjič in divjad si v gonji sicer nista enakovredna tekmeča, kajti divjad ima pred brakom vedno neke prednosti v hitrosti, v poznanju terena, v instinktih za varnost, v izvrstnih čutilih, že zato ker živi vedno v naravi in z naravo. Te prednosti pa se zelo izravnava na brakadi s tem, da stoji psu, ki teh lastnosti vsaj v taki izmeri kot divjad nima, ob strani lovec, ki sega s puško na daljavo.

Oglejmo si enkrat natančneje lisico, ki se privleče kot po niti ali priplava kot rdeča misel v gonji daleč pred psi. Z nekoliko vitkimi skoki in nekaj kljukami ustvari zasledujočim psom kaj kmalu zaplet, da se potem — skoraj bi rekli — nekam zadovoljna sama s seboj, s kakega porobja zaničljivo ozira in posluša, kako se psi trudijo, da bi sled izdelali. Sicer poizkuša kakor lisica tudi druga divjad, baje celó tudi duševno zaostali zajček, z večjim ali manjšim uspehom na brakadi najneverjetnejša sredstva za svojo rešitev pred glasnim psom. V gonji doživljamo večkrat slučaje, ko prisili trda resnost posameznih trenutkov in prilik divjad k razvijanju izrednega možganskega dela. To gre marsikdaj prav daleč in preko meja instinkta, kar dopušča pri lovcu misel na logično sklepanje, ki se morda v posebnih trenutkih poraja v notranjosti skrivne duše divjadi. Mnogokrat pa opazujemo lahko v gonji po obnašanju divjadi tudi nekako zavest duševne in telesne premoči nad našim brakom. Tako obnašanje zopet dovoljuje sklep, da si naša divjad, vajena v naravi preganjanja, sploh ne dela iz gonje posebnih skrbi in zato še daleč ni ono gonjeno, revno, trpeče in surovo preganjano bitje, kakor se večkrat trdi. Seveda ne opravičuje ta premislek ljubiteljev brakad, da bi ravnali v gonji z divjadjo poljubno ali brezsrčno kakor s kako brezčutno stvarjo z izgovorom, da so odšteli zakupnino.

Lovci na brakadah se moramo zavedati vseh posledic za lovišče samo, za zaupano nam divjad in za čast lovstva sploh v vseh onih primerih, če pridemo v lov z braki na srnjad, na katero naj bo načeloma dovoljen le strel s kroglo. Strel s šibrami na tako plemenito in dragoceno žival kakor je srnjad gotovo ni časten; nimamo je v naših loviščih v taki obilici, da bi smeli riskirati na njo dvomljive strele s šibrami, pa najsi bo dovoljena strelna daljava tudi samo do 35 korakov. Že na to daljavo je strel na srnjad v zimski dlaki, če še pridrvi na lovčevo stojišče, zelo dvomljiv. Nočem oporekati, da so izjeme mogoče in da se da s stališča lovske pravičnosti morda opravičiti lov z gonjiči na srnjad v nepreglednih terenih, kjer teče srnjad redno z zajčkom in lisico, ali kjer se s kroglo sploh ne da priti blizu. Toda že v takih

izjemnih slučajih moramo zahtevati vsaj toliko zavesti in čuta odgovornosti, da vodja lova ali zakupnik omeji take strele, kar se le da, in dovoli le tedaj, če je poedini lovec zrel in sposoben odbrati za odstrel določene kose srnjadi. Vsekakor pa je prepovedati gonjo srnjadi z visokonogimi gonjiči, ki dolgo drže in če hitro gonijo. Taka prepoved pa mora veljati načelno nezkušenim ali nervoznim lovcem, zlasti pa še za strele iz onih predpotopnih lovskih pihalnikov, v katerih se uporabljajo naboji, polnjeni tako, da letijo po strelu v smeri divjadi svetniki iz pratike, ki se je uporabila namesto zamaškov v nabojih.

Če se ljubitelji brakade ozremo nekoliko nazaj na doživljaje na lovu z braki, moremo kaj kmalu spoznati, kako uspeh na brakadi ne zavisi samo od psa gonjiča. Prepričamo se, da zavisi uspeh takega lova, še bolj pa način izvajanja brakade v glavnem od lovcev samih, največkrat pa je v rokah vodje lova, ki naj odloča, kako naj se izvaja lov najupešneje in najpravičneje v posameznih lovnih predelih in kako naj se lovi s psi gonjiči neoporečno ter pošteno in lovsko pravično. Poštenega lova s psi gonjiči ni obsojati, ker se more v mnogih naših loviščih izvajati lov samo tako racionalno. Zato tudi ne smemo istovetiti in primerjati brakov na splošno z nekimi dolgokrakimi zvermi, ki preganjajo divjad do onemoglosti, ki koljejo zdravo ali ranjeno divjad, trgajo srnjad ob živem telesu in si te mrcine kar spotoma delijo gorki plen.

Prijatelji brakade! Tak ali podoben način lova ni lovski, ni lovsko pravičen, še manj pa pošten; tak lov tudi ni brakada in taki psi tudi niso lovski in ne spadajo v lovišče!

Prijatelji v lovu! Opustimo v naših loviščih divje, predvsem nešolane ter previsoke gonjiče in vsaj nekoliko izšolajmo naše štirinožne prijatelje za brakado. Potem ne bomo slišali takega opisovanja lova z braki in pripovedke podobnih primerjav ne bodo poniževale lovskega stanu vobče. Zrno takih primerjav namreč vedno ostane in prikazuje neko naslajanje lovcev ob krvoločnih činih, s katerimi mi lovci in ljubitelji brakade nimamo in ne smemo imeti nič skupnega. Nam ljubiteljem brakade mora biti lov tudi le viteško ravnanje v naravi z nalogo, da najprej gojimo in šele potem po potrebi redčimo stalež. Lov ni le prijetnost iz dolgočasje in samo razlog za neko žiglanje, temveč lov zaradi lova, poln vzhičenja brez nevoščljivosti ali pohlepnosti po mesu. Tako bo pošteno in s trudom doseženi uspeh celega lovnega dne na brakadi sicer morda manjši, pa zato spomin nanj tem lepši.

Lovec, ki hoče in po obrazu svojega lovišča sme loviti s psi gonjiči, se mora kar najbolj upoznati s terenom, z bitjem svojih

psov, biti mora vesten in le dolgoletna izkustva v lovu z njegovimi psi, povezana z odprtimi očmi za naravo in njeno stvarstvo, ga pripeljejo k poštenemu lovskemu cilju.

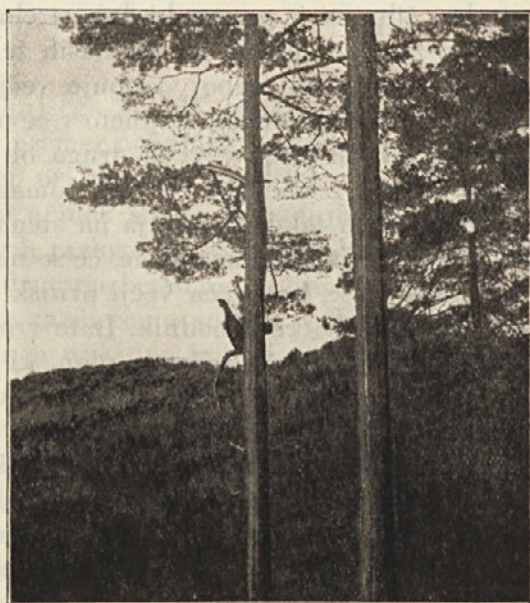
Da se na brakadi izognemo po možnosti vsem neprilikam, se moramo držati določenih načel v lovu in zahtevati vedno in povsod brezpogojno pokorščino vsem odredbam vodje lova.

Na kraju sestanka lovcev, ki naj bo redno nekoliko oddaljeno od nameravanega pogona, napove vodja lova odločno, kaj in kako se bo lovilo ter po možnosti pokaže lovni predel in smer gonje. Krepko napove, kaj se sme streljati, navede dopuščene strelne daljave ter naroči posebno pozornost za obstreljeno divjad v gonji. Brakirju, s katerim izravna uro, naroči, ko presodi potrební čas za odhod lovcev na stojišča, kdaj je gonjiče izpustiti, mu da navodila, kake smeri naj se drži v pogonu in katerim mestom ali jarkom naj posveti v pogonu posebno pozornost, da divjad ne zaostane. Brakirju pove tudi mesto morebitnega prehoda in mesto sestanka po končani gonji. Lovcem še prepove za gonje vsako sklicevanje, zamenjavanje stojišč ali izprehajanje od stojišča do stojišča in jih odpelje ali sam ali po njegovem točnem navodilu in naročilu domači, zanesljivi lovci na odrejena stojišča. Hoja do stojišč naj bo čim tišja. Šele na stojiščih je dovoljeno basanje pušk in prav tako je po končani gonji še na stojišču izprazniti puške. Po signalu »konec pogona« pobere zadnji lovec domačin, ali pa tudi vodja lova sam, vse lovce na stojiščih po vrsti in jih odvede na določeno mesto sestanka. Tukaj se položi plen. Vodja lova prešteva napovedane strele, greške in zadetke, da si tako ustvari sliko, kaj in kako se je streljalo ter po potrebi odredi takoj ali kasneje iskanje nastreljene divjadi. Tukaj se znajde tudi brakir, ki poveže pse in manjkajoče še skliče odnosno počaka.

Prijatelji v lovu! Če kdo misli, da je teh predpisov preveč, mu samo povem, da se mi vedno odvali s srca kamen odgovornosti, ko je konec večje brakade, kajti neprilike in nesreče v lovu, ne samo iz nemarnosti, temveč tudi zaradi površnosti, so prav pogoste in se prav rade dogajajo. Zato ni previdnosti na lovu nikdar dovolj.

H koncu še vprašam, prijatelji v lovu, kje je meja lovske pravičnosti in če ni tudi izvrševanje lova podvrženo vse preveč modi in kritika izvajanja brakad izzvana vse prepogosto kot posledica nekakega dvojnega merila lovske pravičnosti. Trdoglavi predsodki našega podeželskega lovca se ne dajo omajati z degradiranjem ljubitelja brakade na lovca II. kategorije. Zato je dolžnost nas vseh, da s pravično razsodnostjo, kateri se uvidevnost ne bo mogla dolgo upirati, gledamo na našega podeželskega lovca, ki je stopil

v velikem številu v zeleno družčino na korist lova in v zglajenje tolikih upravičenih in neupravičenih sporov med lovci in nelovci. To je zlasti potrebno še v zvezi z dejstvom, da je baš ta lovec po večini navezan na lov s psi gonjiči zaradi obraza svojih lovišč in drugih okoliščin. To bo potem drugi korak, da bomo lahko in uspešno pleli njivo in da se bodo tudi za brakade uveljavila načela, da so narava in stvarstva v nji, to je naša divjad, do neke meje nedotakljiva in da si smemo divjad prilaščati z mirno vestjo in dobrim srcem le tedaj, če smo jo tudi gojili in zanjo skrbeli. Za dosego tega pa ne zadostujejo samo zapisani zakoni, ki so le zato, da omejujejo in brzdaajo slabo delo in slabo hotenje človeka. Priučiti se moramo zlasti, kako naj po lovnih okoliščinah, po prilikah v lovišču ter vrsti divjadi kar najracionalneje izvajamo lov, da bomo vedno puščali kar največ dobrega, plemenitega in zdravega semena in plodu v lovišču tudi bodočemu zakupniku. Le ob takò povsem netrgovskem ravnanju z lovišči bomo lahko pokazali obsežno, tako po številu kakor kvaliteti povoljno inventuro naših lovišč brez visokih bilančnih števil, ko bomo klicani na odgovor odprli sv. Hubertu knjigo svojih lovskih zapiskov in lovskih spominov.

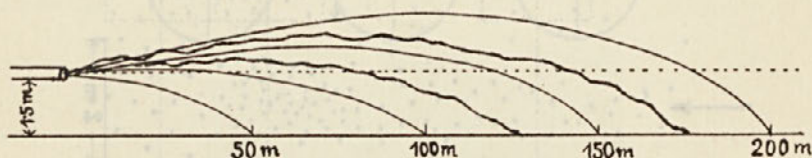
Strel s šibrami

Pod tem naslovom je izšla strokovna razprava v 10. številki »Lovca«, letnika 1955, izpod peresa kapetana Zvonka, ki nazorno s statističnimi podatki in slikami podaja bistvo in naravo strela s šibrami. Ker pa si večina lovcev, ki ne pride do strokovnega slovstva, strel s šibrami napačno predstavlja, si dovoljujem izvajanja uvodoma omenjene razprave malo dopolniti, odnosno temeljne pojme znova podati, kakor sem jih deloma posnel po podatkih nemške preskuševalnice orožja v Wannsee iz lista »Wild und Hund« 1955. Želeti je, da bi sleherni naš lovec imel pravilne temeljne pojme o strelu s kroglo kakor tudi s šibrami, kar bi prihranilo mnogo razočaranj lovcem, divjadi pa mnogo trpljenja, zlasti po strelu s šibrami. Razen tega bi strelci pri slabih uspehih ne zvrčali krivde vedno le na puško, oziroma na puškarja, ki preko meje sodobne tehnike in fizikalnih zakonov pri najboljši volji ne more.

Strel s kroglo si mnogo lažje predstavljamo in ga tudi mnogo točneje računsko ugotovimo. Gre pač pri tem le za eno zrno, kroglo s točno določenimi oblikami in potjo, ki jo ji predpisuje naboj in cev puške. Pri strelu s šibrami je pa cev, ki daje strelu smer, mnogo večja kot posamezno zrno, ki naj bi bilo po naših željah kroglica, kar pa v resnici nikoli ni. En naboj vsebuje večje ali manjše število šiber, ki se po eksploziji smodnika gneto v cevi, se prerivajo in izpodrivajo, pritiskajo ob stene cevi in druga ob drugo ter se pri tem še bolj sploščijo in izmaličijo. Pri tem pomaga še vročina, ki omehča zlitino šiber celo tako, da ostaja na stenah cevi nekaj kovine. To se dogaja s šibrami mehke zlitine, če so naboji polnjeni z brezdimnim smodnikom, ki povzroča večji pritisk in višjo temperaturo pri eksploziji kakor črni smodnik. Iz te vroče stiskalnice pride torej cel trop izmaličenih kroglic na plan, ki v veseli prostosti planejo vsaksebi, kakor curek vode, ki se pod uporom zraka razprši in razleti v kapljice. Tudi pri strelu ima glavno vlogo upor zraka. Razen tega se šibre ne vrte v določeni smeri okrog svoje osi kakor krogla, ki jo vrtež cevi požene v ples okrog njene podolžne osi. In prav to vrtenje daje krogli točno smer v obliki lepe krivulje, kar se pri letu šiber skozi zrak dogaja le v bistvu. V resnici leti šibra dokaj vijugasto in vibasto pot, kakor je na prvi podobi označena s krivenčastimi črtami. To pa je ravno zaradi tega, ker šibra ni popolna krogla, in jo zrak zaradi večje ali manjše sploščenosti zanaša sem in tja, gor in dol v prostoru,

torej v vibasti krivulji, ker ji poleg tega stalnosti poti ne podpira enosmerno smotreno vrtenje kakor pri moderni puškini krogli.

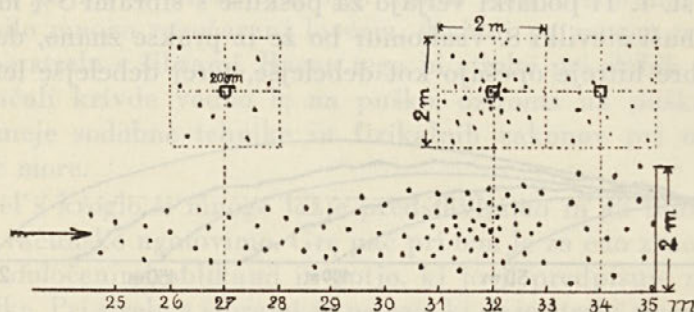
Tako se torej ves roj šiber vibasto krotoviči po zraku proti cilju, slično kakor letajo n. pr. metulji, ne v ravni črti, nego krivuljasto, ker jih zanašajo s poti razni zračni tokovi. Čimbolj pojema gonilna sila smodnika, tem bolj se ta pot oddaljuje od prvotne smeri. Pri strelu, oddanem iz vodoravno ležeče cevi 1.50 m visoko nad tlemi, padejo prve šibre že 50 m pred cevjo na tla, medtem ko nadaljnje dosežejo tla šele po 200 metrih poti, a jedro strela med 100 in 150 metri. To velja za povprečen strel in ne za posamezne šibre, ki se odbijajo ali iz drugih vzrokov izskočijo iz tropa v nepreračunljive smeri. Večina bo pač padla na zemljo v prostoru, kakor sem zgoraj povedal in kakor kaže shematična podoba št. 1. Ti podatki veljajo za poskuse s šibrami $3\frac{1}{2}$ mm, kar ustreza naši številki 8. Vsakomur bo že iz prakse znano, da drobnejše šibre hitreje opešajo kot debelejšše, torej debelejšše lete dlje,

Podoba 1.

ker zaradi manjšega števila odpade na vsako več začetne moči, razen tega pa premer počasneje raste kot se večja masa šibre. Upor zraka je torej pri debelejših šibrah razmeroma manjši kot pri drobnejših. Za učinek sta pa merodajni ravno hitrost in masa. Iz teh in še drugih razlogov se drobne šibre razmeroma bolj razprše kot debele. Z drugimi besedami: šibrenica meče na enako razdaljo debelejšše šibre razmeroma gosteje (bolj skupaj) kot drobnejše, ki jih povprečno in navadno bolj trosi. Vsaka puška in vsak naboj trosi drugače in zato je težko vzeti srednjo povprečno mero, ki za pršenje šiber št. 8 ($3\frac{1}{2}$ mm) znaša na razdaljo 20 m nekako 1 m, na 35 m 2 m, na 50 m 4 m. Večje razdalje za strel pač ne pridejo v poštev, ker šibre ploskev, ki ima v premeru več kot 4 ali 5 m preredko pokrijejo in bi cilj izpustile. To je razvidno iz podobe 3, kjer je podano samo jedro strela, ki srednji krog v premeru 10 cm vedno izpušča ter je kak zadetek povsem slučajen. To so tisti nesrečni streli, ki jih pošteni lovci po pravici označujejo z mrharstvom in ki povzročajo divjadi toliko gorja in žalostnih, mukepolnih smrti.

Če pogledamo na podobi 3 tarčo na 35 m, se nam razširi srce od lepega in gostega kritja. Če pa z isto puško streljamo na bežečo divjad, bomo presenečeni nad ugotovitvijo, da ta izborna puška nudi na isti ploskvi mnogo manj zadetkov kot na mirujočem papirju. Vzrok leži v tem, da se divjad premika in da strelni roj šiber ne leti v eni ploskvi in tudi ne v obliki krogle, nego da je roj raztegnjen v dolg stožčast valj, ki se proti cilju razširja, kakor ga kaže podoba 2. Šibreni roj se pri strelu na 35 m raztegne v dolžino nekako 10 metrov in ima na cilju, kamor prispo prve šibre, obseg kakih 2 metrov, pri oddaljenosti okroglo 25 m od cevi, kjer se nahajajo tedaj zadnje šibre roja, pa preko 1 metra. Šibre v tem snopu niso enakomerno raztresene, nego so nekako v drugi četrti, računano od cilja, najgostejše in tvorijo jedro (glej po-

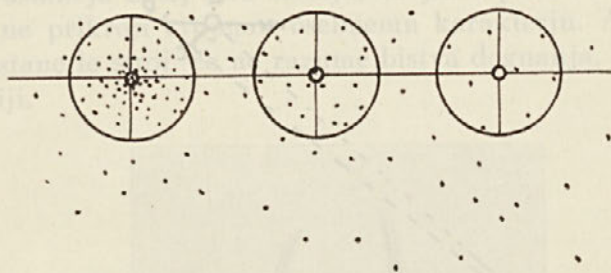
Podoba 2.

dobu 2). Že iz podobe same nam bo jasno, ker je roj tako raztrgan, da prečno bežeča žival lahko uide zadnjim šibram ali narobe, da prve prehite cilj in zadenejo zadnje.

Hitrost šiber je okrog 500 m na 1 sekundo. Ako streljamo na 30 m (40 korakov) na primer na zajca, ki beži mimo nas z brzino 10 m v sekundi, bo pretekel zajec pot enega metra, šibre pa 30 m. Roj šiber je pri tem dolg skoro 10 m in bodo zadnje šibre prišpele do cilja $\frac{1}{30}$ sekunde kasneje kot prve. Med tem se je zajec premaknil za $\frac{1}{3}$ metra. Če so ga prve šibre pri malo zakasnelem strelu jedva ujele, ga bodo zadnje zamudile. Tembolj pride to do izraza pri majhnih ciljnih ptic. Če lete mimo nas v zgoraj dani razdalji s hitrostjo 20 m na sekundo, prelete v $\frac{1}{10}$ sekunde 2 m in v $\frac{1}{30}$ sekunde $\frac{2}{3}$ metra, to je skoraj 70 cm. Da se ptica v velikosti jerebice premakne v zraku pri hitrosti 20 m v sekundi za 15 cm, potrebuje $\frac{1}{150}$ sekunde in v tem času jo more zadeti le nekako dva metra dolg curek šibrenega roja, ves ostali roj pa ptico prehiti ali zamudi. Tu je torej vzrok, zakaj ima lahko brzo se premikajoča tarča manj zadetkov kot mirujoča. Zgornje tri tarče, podobe

št. 2, nam to kažejo, in sicer zadetke 2 m dolgega snopa šibrenega roja na razdaljo 35 m. Mali kvadrat v sredini (20 cm) je za primerjavo in kaže možnost zadetkov majhnih, hitro se gibajočih ciljev na razdaljo 35 m.

Ako torej strelec hitro bežeče ali leteče živali ne ujame na muho tako, da jo zadene jedro strela, to je najgostejši curek roja, potem je že na razdalji 35 m (47 korakov) kritje slabo in učinek negotov. Razlika zadetkov med stoječo tarčo in prečno premikajočo se tarčo iste velikosti pri hitrosti 15 sek. metrov je morda 2:1, to se pravi, če stoječo tarčo 50 cm premera zadene na 35 m od 100 šiber naboja 50, bo zadelo premikajočo se le 25 zrn — po

Podoba 3.

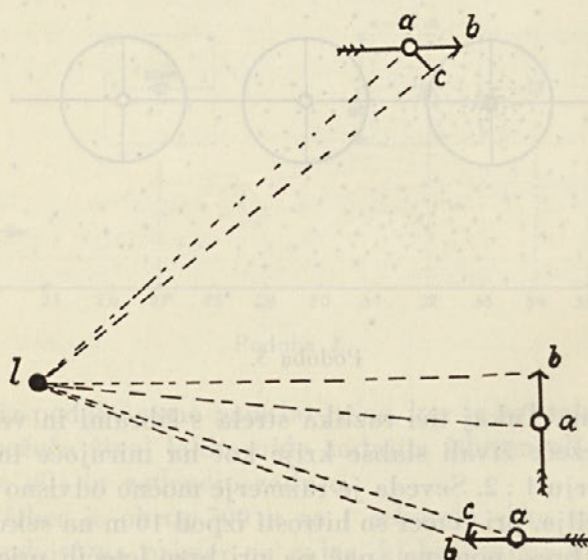
suhem računu. Tukaj tiči razlika strela s šibrami in vzrok, zakaj puška na bežeče živali slabše krije kot na mirujoče in to morda celo v razmerju 1 : 2. Seveda je razmerje močno odvisno od hitrosti in velikosti cilja, pri čemer so hitrosti izpod 10 m na sekundo praktično sploh brez pomena, pač pa pri brzo letečih pticah, kakor nam je zgoraj pokazal teoretični račun. Zato je jako važno, da strelec pri oddaji strela točno vzame v račun zakasnitev šiber na razne razdalje in mu da tak prehit, da premikajoči se cilj ujame ravno jedro, to je najgostejši del šibrenega snopa. To prelito v prakso, se pravi na primer, na tekočega zajca strel tako oddati, da bodo prve šibre v roju zajčjo glavo prehiteli ali zadele, ko bo jedro strela padlo v pleča. Bolje je s strelom malo prehitovati kot zamujati, ker jedro strela ne leži, kakor kaže podoba 2, na čelu šibrenega snopa, medtem ko so smrtni zadetki v sprednji polovici, oziroma sprednji tretjini živalskega telesa.

Najtrši oreh zelene bratovščine je torej pravilni prehit strela. Če hočemo zadeti bežečo divjad, ne smemo torej meriti in oddati strela vanjo, temveč pred njo, kjer je ob času ognja niti ni. In

dokler začetnik svojih živcev z voljo in pametjo toliko ne obvlada, da pomeri in sproži pred bežečo divjad in ne vanjo, kakor ga sili slepi naravni nagon, ostane zgolj začetnik in vajenec. Na papirju nam majhen preudarek že spredaj navedenega primera v hitrosti šiber itd. pove, kako in kaj. Hitrost šiber je povprečno 300 m v eni sekundi. Če žival v eni sekundi preteče 10 m, bo treba dati strelu prehita: na 15 m (20 korakov) okroglo 0'50 m

„ 25 m (33	„)	„	0'85 m
„ 35 m (47	„)	„	1'20 m
„ 45 m (60	„)	„	1'50 m
„ 55 m (73	„)	„	1'85 m

K temu moramo dodati še nekaj zaradi zakasnitve pri sproženju in užigu. Če to primerjamo na zajcu, ki je kake $\frac{3}{4}$ m dolg,

Podoba 4.

moramo pomeriti pri razdalji 20 do 30 korakov povprečno za zajčjo dolžino pred njega, na 30 do 40 korakov za poldrugo dolžino, na 40 do 50 korakov skoro za dve in od 50 do 60 korakov za poltretjo njegovo dolžine predenj. Vse to je seveda močno odvisno od strelca, kako stvar v resnici izpade. Stoji le to, da pri navedeni hitrosti treba, da je strel za navedene povprečne podatke usmerjen in oddan pred cilj. To se menja seveda pri raznih brzinah divjadi. Drugačen je tudi navidezen prehit, če streljamo na poševno od nas ali proti nam bežečo divjad, kar kaže podoba 4. V resnici prehit, na podobi označen s črto a—b, ostaja na enako razdaljo nespremenjen in se spremeni le navidezni, ki ga predstavlja pri poševni

smeri črta a—c, oziroma b—c na podobi. Pri tem pa je predpostavljeno, da s pravim prehitom žival ves čas s puško spremljamo in ne zadržimo premikajočih se cevi tedaj, ko sprožimo. Mnogim začetnikom se to nehote zgodi in zato jim tudi navidezni prehit ne more koristiti. Kajti če v trenutku, ko stisnemo, obstojimo s puško, ni strel več usmerjen pred žival, temveč že vanjo. Zato moramo sprožiti medtem, ko s puško mirno spremljamo žival. Ako pa hočemo žival s strelom ujeti, to je, da jo z mirujočo puško, na neki točki s strelom prestrežemo, tedaj dana navodila ne bodo držala, o čemer naj se vsak praktično prepriča, ko bo z navedeno predmero žival navadno zamudil. Zakaj, naj ugotovi sam. Praktično to ni in nazadnje je težje zadeti, čeprav vprav začetniki radi to delajo.

Sicer pa vsak strelec na svoj način oddaja strel in gorenji podatki ostanejo zgolj siva teorija, če jih s praktičnim udejstvovanjem ne prikroji svojemu osebnemu karakterju. A tudi dober strelec ostane le stroj, če ne razume bistva dognanja, če je tujec v sivi teoriji.

Srnjak, ustreljen 15. decembra 1955 v kamniškem okraju. Iztrebljen je tehtal 25 kg. Višina rogovja 26 cm. Star ca 6 let.

(Sliko poslal Martin Gjurin, Kamnik)

Mednarodno vzrejno pravo — Monaco

Vzorčna pogodba.

Medsebojne pravice in dolžnosti lastnikov plemenskih psov in psic so urejene z narodnim zakonom, z odredbami obstoječih društev za pse ali s posebnimi dogovori. Za primer, da teh ni ali če je potrebna razlaga, so se uredile te pravice in dolžnosti po običajnih navadah, ki so se dopolnile in zakonito zbrale pod naslovom »Mednarodno vzrejno pravo — Monaco«.

*

Čl. 1. Psica se pošilja na račun in nevarnost lastnika. Posestnik psa dolguje psici, dokler je v njegovem varstvu, vso skrb, kakor jo posveča vesten rejec svojim lastnim psom.

Čl. 2. Prevozne stroške tja in nazaj nosi lastnik psice.

Čl. 3. Isto velja za izredne stroške, [ki bi jih moral plačati lastnik psa v interesu psice; stroški radi bolezn, izdatki za nepredvideno bivanje po kritju ali če se psica neha goniti, odpravn, stroški itd.

Čl. 4. Brez formalnega pristanka lastnika psice se ne sme uporabiti namesto dogovorjenega plemenjaka drug pes.

Čl. 5. Pri slučajnem kritju po kakem psu, ki ni bil dogovorjen, naj si bo pred uporabo dogovorjenega plemenjaka ali pozneje, prevzame lastnik plemenjaka vse običajne obveznosti in ne more staviti nikakih zahtev. Nima pa nobene druge posebne obveznosti zaradi slučajnega kritja, kakor da plača dogovorjeni znesek in prevozne stroške za psico.

Če se je zgodilo slučajno kritje pred uporabo dogovorjenega plemenjaka, se more kritje s tem psom (podprto kritje) po izrecnem pristanku lastnika psice izvršiti; v tem primeru ostanejo vse pravice in dolžnosti obeh strank v veljavi kakor navadno. Drugo kritje se naj vsekakor, če je mogoče, odloži za več dni.

Čl. 6. Če so psico plemenili različni psi, se morajo v listini o kritju navesti vsi psi in podatki o njihovi uporabi.

Čl. 7. Ponovitev se izvrši samo po formalnem dogovoru.

Čl. 8. Če bi psica poginila pri lastniku plemenjaka, mora lastnik plemenjaka na svoje stroške ugotoviti vzrok smrti, če mogoče od živino-zdravnika. Lastnika psice mora telegrafično obvestiti in ga vprašati, če si želi na lastne stroške ogledati psico.

Čl. 9. Če je bil dogovorjen denarni znesek za kritje, sme izročiti lastnik psa listino o kritju šele tedaj, ko je prejel denar.

Čl. 10. Za primer, da je lastnik plemenjaka privolil njegovo uporabo, ne da bi že prej prejel plačilo, mu je dovoljeno, da vrne psico s povzetjem zneska za kritje, prevoznih stroškov in morebitnih izrednih stroškov, kakor je to predvideno v členu 3.

Čl. 11. Če plemenjak psice iz kakega drugega vzroka kakor slučajnega kritja ni mogel oplemeniti, ima lastnik psa kvečjemu pravico do prevoznih in v čl. 3. predvidenih izrednih stroškov.

Čl. 12. Če psica kljub kritju ne postane breja, obdrži lastnik psa svoje pravice in dogovorjeni znesek.

Čl. 13. Lastnik psice ali njegov namestnik pa more po svoji izvolji zahtevati, da isto psico ta plemenjak oplemeni, ko se psica prvič ali drugič

zopet goni, ne da bi moral plačati dogovorjeno ceno ponovno. Če ostane tudi novo kritje brez učinka, se ta zahteva ne more obnoviti, preneha pa tudi s poginom psice, odnosno s poginom ali impotenco plemenjaka.

Čl. 14. Če medtem lastnik psa komu odda, mora cesionarja zavezati za dolžnosti, nastale iz gornjih paragrafov. Cedent sicer ne jamči za to, da bo cesionar držal te obveznosti, dolžan pa je izjaviti, da mu je to klavzulo naložil. Če pa cedent prevzema teh dolžnosti ni zahteval ali jih cesionar ni hotel brezplačno prevzeti, je cedent dolžan sprejeti znesek za kritje vrniti.

Čl. 15. Če lastnik plemenjaka proda ali se preseli, da bi bilo treba psico v svrhu ponovnega kritja poslati v drugo deželo ali v kraj, ki je za več kakor 100 km bolj oddaljen od prejšnjih bivališč obeh lastnikov pri prvem kritju, more lastnik psice, če hoče in če se odreče obnovitvi kritja, zahtevati od lastnika, ki je plačilo prejel, povračilo polovice zneska, ki ga je plačal za neučinkovito kritje.

Čl. 16. Če se odškodninski pogoji za kritje niso določili ali če je bil za to domnjen mladič ima lastnik plemenjaka pravico, da si kot prvi izbere iz celega legla med 42. in 49. dnevom svojega psa. Lahko si ga izbere že prej. Sporazumno z lastnikom psice lahko podaljša ta rok do najkasneje 60. dne.

Čl. 17. Če psica pred pokotom pogine, če ni postala breja ali če so vsi mladiči ob času izbire mrtvi, izgubita lastnika vse medsebojne pravice.

Čl. 18. V roku 5 dni po pokotu mora lastnik psice lastniku plemenjaka sporočiti število, spol in, če je pasma za to primerna, tudi barvo skotenih mladičev, pa tudi, če je v tem času kakšen mladič poginil. Lastnik psa mora po sprejemu tega sporočila vposlati listino o kritju.

Čl. 19. V primeru, da se je skotil samo en mladič ali da ob izberi samo eden še živi, pripade ta edinec lastniku plemenjaka. Lastnik psice pa ima vendar pravico, da si edinca pridrži, mora pa plačati za kritje rabljenega psa navadno zahtevano ceno. Če ta cena ni bila znana, jo določi razsojevalec.

Čl. 20. Lastnik psice mora posvetiti leglu vso skrbnost vestnega psogojca. Če predvideva standard pasme skrajšanje repa ali ušes, se mora ta operacija izvršiti seveda po pravilih znanosti v predpisanem času, tako da se rana zaceli popolnoma pred 42. dnem, in sicer pri vsem leglu. Isto velja za odvzem slednjikov, če je bil ta odvzem dogovorjen.

Čl. 21. Lastnik plemenjaka ne prispeva za vzrejo do 49. dne nikakih stroškov.

Čl. 22. Če lastnik plemenjaka kljub priporočeno poslanemu opominu, oddanem po 49. dnevu, mladiča ni izbral pred 56. dnevom, sme lastnik psice to izbiri naročiti živinozdravniku ali drugi kompetentni osebi na stroške lastnika psa. Na ta način izbrani mladič se sme odposlati lastniku plemenjaka s povzetjem stroškov za živinozdravnika, prevoz, zavoj in vzrejo, začeti s 49. dnevom.

Čl. 23. V deželah, kjer se vrši vpis v vzrejno oziroma rodovno knjigo po leglih, mora lastnik psice tekom predpisanega časa dati vpisati celotno leglo na svoje stroške in mora rodovnik mladiča, ki si ga je izbral lastnik psa, brezplačno dostaviti.

Čl. 24. V drugih deželah ali pa, če leglo ni primerno za vpis v vzrejno ali rodovno knjigo, dostavi lastnik psice za izbranega mladiča kolikor mogoče popoln rodovnik, ki sega nazaj do pradedov. Če pa imata plemenjak ali psica pogoje za vpis v vzrejno, oziroma rodovno knjigo in če ima njihov vpis za posledico, da se sprejmejo tudi mladiči v vzrejno ali rodovno

knjigo, je lastnik psa ali psice dolžan, da izpolni zahtevane formalitete za vpis psa odnosno psice, v kolikor to zahteva lastnik izbranega mladiča.

Čl. 25. Če je prišla psica pred pokotom v druge roke ali je bilo leglo oddano pred rokom, določenim za izbiro, mora cedent vse obveznosti naložiti cesionarju. Cedent ne garantira za to, ali se bo držal cesionar teh obveznosti ali ne, dolžan pa je izjaviti, da je cesionarju naložil te obveznosti.

Čl. 26. Če je cedent zanemaril dolžnost sporočiti te obveznosti in zaradi tega cesionar ne dovoli brezplačnega mladiča, ima lastnik psa pravico na odškodnino v višini dvojnega normalnega zneska za oplemenitev po kakem enakovrednem psu, kakor je njegov. V slučaju nesoglasja radi cene odloča razsojevalec.

Čl. 27. Lastnik psa sme, če mu je na tem, zahtevati enojno, po potrebi od sodnika določeno normalno ceno, če bi bil radi lastnika psice (odstop psice, sprememba bivališča itd.) prisiljen, da izbira svojega mladiča v drugi deželi ali v oddaljenosti več kakor 100 km od tiste, ki je obstajala med bivališči obeh lastnikov ob času kritja.

Čl. 28. Če se dovoli kritje za plačilo in obenem za izbiro enega mladiča, ima lastnik psa pravico na drugi izbor, razen če se ni kaj drugega dogovorilo. V tem primeru je upoštevati zgoraj omenjene predpise glede plačila in preusvojitve ter se držati tegale: Listina o kritju se izroči šele po prejemu plačila in obvestila o podatkih o pokotu. Če je psica pred pokotom poginila, če so vsi mladiči ob izbiri mrtvi, če krita psica ne sprejme, ali če se skoti le en mladič, odnosno samo eden ostane živ, obdrži lastnik psa edino in končno veljavno svoje zahteve na denarni znesek, brez obnovitve kritja.

Čl. 29. Ta po običaju določena pravila se ne uporabljajo za nepredvidena, brez sporazuma med lastnikoma ali brez njih vednosti izvršena kritja.

Teodor Drenig

Poročilo

o III. državni razstavi psov vseh pasem v Mariboru
dne 3. in 4. avgusta 1935.

(Nadaljevanje.)

Opisi in ocene psov:

III. Jamarji:

(Sodnik g. Pöcher R., Graz.)

1. Jazbečarji:

a) Gladkodlaki:

Psice: Spl. r.:

Kat. št. 9. Cempi, JRJ 156. — Zelo lahka, rdeča, visokonoga psica, zelo kratka, ima rdeč nos, popolnoma svetle oči, drobne kosti in pokvarjeno zobovje po pasji bolezni; stoja dobra, dobro oplečje in ozadje; oblika zunanjosti dobra. Ocena: dobro.

Kat. št. 10. Lia, JRJ 98. — Dobro zgrajena, rdeča psica z lepo glavo, dobrim hrbtom in brezhibnim zobovjem. V celoti nekoliko ozka, ima težak rep. Oplečje dobro prileženo, dobra stoja; veliki seski nekoliko motijo. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 13. **Dorli v. Braunhirschengrund**, mladinska prvakinja Wien 1935, OeHZB KD 1561. — Večkrat opisana psica z zleknjenim trupom ima prvovrstno gornjo črto, močno oprsje, odlično stojo; dobra akcija (gib). Ocena: odlično; prvakinja Jugoslavije-Maribor 1935 z nadejo na C. A. C. I. B. (sodnik prof. dr. Witzelhuber).

b) Resasti:

Psi: Spl. r.:

Kat. št. 11. je izostal.

Kat. št. 12. **Alf v. Silberwald**, JRJ 169. — Močan, dolg pes močnih kosti, s pomanjkljivo podlanko; dlaka trda; dobro zaokroženo oprsje, jako dobra stoja; lepa ramena, lepa glava z dolgim gobcem in brezhibnim zobovjem; hrbet bi moral biti močnejši in ozadje širše. Ocena: odlično; prvak Jugoslavije-Maribor 1935.

c) Dolgodlaki:

Pes: Spl. r.:

Kat. št. 117. **Ban-Hmeljniški**, JRJ 123. — Močno zgrajen, nizek, rdeč pes, premalo plemenit (star tip), brezhibno zobovje, dobro zaprta ramena, dobra stoja; šape ima preveč na ven obrnjene, ozadje dobro, toda nekoliko pobito, dlaka pomanjkljiva, nošnja repa ni pravilna, glava bi morala biti ožja in gobec nekoliko daljši. Ocena: prav dobro.

(Opomba sodnika g. Pöcherja: Zobni kamen je treba pri razstavljenih psih pred vsako razstavo temeljito odstraniti.)

2. Foksterijerji:

(Sodnik g. svetnik prof. dr. Witzelhuber K., Wien.)

a) Gladkodlaki:

Pes: Ml. r.:

Kat. št. 14. **Filius-Styria**, prvak Jugoslavije-Zagreb 1935, OeHZB F 4586. — Za C. A. C. I. B. žal nekaj dni premlad, jako plemenit pes z izvrstno gornjo črto, jasno izraženim vihom in odličnim ospredjem; jako odlične so noge; uhlji niso posebno majhni, toda v afektu odlični, oči odlične. Ocena: odlično; prvak Jugoslavije-Maribor 1935.

Psice: Spl. r.:

Kat. št. 15. **Rita-Styria**, prvakinja Jugoslavije-Zagreb 1935, OeHZB F 3602. — Izvrsten trup z močnimi boki in širokim kolkom; izrazito dolg prsni koš, ki prikazuje psico po krivici malo predolgo, odlično oko, zelo močan gobec. Ocena: odlično; prvakinja Jugoslavije-Maribor 1935 z nadejo na C. A. C. I. B.

Kat. št. 85. **Fifi**, VZrKLJ 32. — Netipičen, nizek trup, jako dober, polno rjavo oko, ploščate šape, dobre zadnje noge, glava pinča. Ocena: zadostno.

b) Resasti:

Psi: Ml. r.:

Kat. št. 16. **Woodland-s Cyrano**, JRJ 167. — Ima dobre obrisne črte, v celoti nekoliko okoren (velik), plečni lok močno razvit, gobec nekoliko izrezan, majhni uhlji, lep vrat, dobro oblikovan, temno oko; širok v ospredju, visok viher, zelo kratek hrbet; šape naj bi bile bolj vzbočene; po trupu zelo kratka dlaka, zadnje noge bi morale biti bolj v kotnem sorazmerju. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 17. **Wollescote-Challenger**, JRJ 143. — Pikniški tip, dobro zastavljen, močne kosti, težka glava, temno oko, uhelj premočno v zraku, plemenit vrat, telo izredno kratko, močne zadnje noge, ospredje široko, nizka stoja, trda dlaka. V splošnem izredno učinkujoč. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 18. **Dandy**, JRJ 165. — Visoko raščen pes dolge linije, rep močno zakrivljen, prikupljiva glava, uhlji nekoliko težki, dobri v noši, lepo ospredje, dobre noge, dolg hrbet, dober gib. Ocena: dobro.

Kat. št. 122. **Begum Bon Chance**, OeHVB F 5060. — Dolga glava z globokim gobcem, temno oko, visoko nastavljen uhelj, dobra zgornja linija, lepe zadnje noge; šape bi morale biti bolj vzbočene. Ocena: prav dobro.

Psi: Spl. r.:

Kat. št. 19. **Harecote Promise**, OeHVB F 4967. — Ni v dovršeni kondiciji, pa vendar na prvi pogled osvajaajo; zelo dolga, izrazita glava z močnim gobcem, najboljšo oko in uhlji, lepo ospredje, dolg viher, zelo kratek hrbet in jako dober gib. Ocena: odlično; prvak Jugoslavije-Maribor 1955 z nadejo na C. A. C. I. B.

Kat. št. 20. **Kensmark of Carinthia**, JRJ 170. — Zavija rep močno nad hrbet, dober trup, dolg vrat, dobra glava, oko premalo temno, tudi v obliki le še ustrežajoče, dober uhelj, močno mišičaste zadnje noge. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 86. **Derbys Flirt**, JRJ 155. — Jako stasit, čvrst in kompakten; radi stare dlake učinkuje predebelo, kratek trup, glava je prekratka, lobanja težka, širok plečni lok, gobec izrezan, uhelj močno v zraku, oko nekoliko okroglo ali dovolj temno, jako dober trup, zadnje noge lahno podvešene. Ocena: dobro.

Psice: Ml. r.:

Kat. št. 21. **Dempsey**, JRJ 171. — Nekoliko polno oko, uhelj v zraku; vrat bi moral biti daljši; zelo dober trup, globoke prsi, lepo ospredje, zadnje noge zelo lepo mišičaste, dobro nastavljen rep, dlaka trda. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 22. **Woodland-s Carina**, JRJ 168. — Dober splošen izraz, četudi ne sijajen; prsi naj bi bile bolj globoke, močan gobec, zelo temno oko, izvrstne noge in šape, zelo dobra linija, zelo dobre zadnje noge; dlaka prekratka. Ocena: odlično.

(Nadaljevanje drugih vrst psov sledi.)

Pravilnik o lovskih čuvajih

ki je stopil v veljavo 14. decembra 1955.

(Objavljen v Služb. listu 104 z dne 28. XII. 1955.)

Člen 1. Lastniki in zakupniki lovišč so dolžni ob svojih stroških in na svojo odgovornost nastaviti in običnemu upravnemu oblastvu prve stopnje prijaviti kot lovske čuvaje izučene lovce ali vsaj take osebe, ki poznajo potrebne predpise in ki jim oblastvo priznava sposobnost za ta poklic (§ 41., prvi odstavek, z. o l.).

Člen 2. Za lovskega čuvaja sme biti postavljena samo oseba, ki ji je obično upravno oblastvo priznalo sposobnost za ta poklic (§ 41., prvi odstavek, z. o l.).

Sposobnost za lovskega čuvaja se sme priznati osebi:

- a) ki je pismena (§ 42., prvi odstavek, z. o l.);
- b) ki ustreza pogojem, označenim v § 28., točkah 2. do 8., z. o l. (§ 42., prvi odstavek, z. o l.);
- c) ki je izučen lovec (§ 41., prvi odstavek, z. o l.);

- c) ki pozna potrebne predpise zakona (§ 41., prvi odstavek, z. o l.);
- d) ki je duševno in telesno popolnoma zdrava in ima dober vid in sluh;
- e) ki je zadostila vojaški obveznosti.

Člen 3. Kdor želi, da se mu priznaj sposobnost za lovskega čuvaja, mora opraviti pri sreskem načelstvu izpit za lovskega čuvaja.

Natančnejše določbe o sestavi komisije, času opravljanja, prijavi za opravljanje izpita, pripustitvi k izpitu in izpitnem programu predpiše ban.

Članom komisije ne gre nikakršna nagrada ne od države ne od kandidata. Osebi, ki pri izpitu zadovolji in ki izpolnjuje ostale pogoje iz člena 2., izda izpitna komisija izpričevalo o priznanju sposobnosti.

Člen 4. Osebe, ki izpolnjujejo pogoje iz § 135. zakona o gozdih, niso dolžne opravljati izpit po prednjem členu (§ 47., točka 2., z. o l.).

Člen 5. Osebe, ki so lovski čuvaji ob uveljavitvi tega pravilnika, ki pa ne izpolnjujejo pogojev iz člena 2., točk a), b) in d), tega pravilnika, se morajo odpustiti.

Ce taki lovski čuvaji ne izpolnjujejo pogojev iz člena 2., točk c) in e), tega pravilnika, so dolžni v šestih mesecih opraviti izpit po členu 3. tega pravilnika.

Člen 6. Občna upravna oblastva prve stopnje morajo skrbeti, da bodo lovski čuvaji nameščeni v vsakem lovišču najkasneje tri mesece potem, ko stopi zakon o lovu v veljavo (§ 41., drugi odstavek, prvi stavek, z. o l.).

V vseh loviščih, oddanih v zakup, postavijo zakupniki čuvaje lovišč najkasneje tri mesece po odobritvi dražbe lovišča (§ 41., drugi odstavek, drugi stavek, z. o l.).

Ce lastnik ali zakupnik lovišča ne nastavi čuvajev v določenem roku, jih po pismenem opominu nastavi upravno oblastvo prve stopnje ob njegovih stroških in na njegovo nevarnost (§ 41., tretji odstavek, z. o l.).

Člen 7. Lovski čuvaji opravijo pred upravnim oblastvom prve stopnje službeno prisego nastopne vsebine:

»Jaz, I. I., prisegam na Boga vsemogočnega, da bom vladajočemu kralju Petru II. zvest in da bom točno vršil svojo službo po zakonih in naredbah. Posebno prisegam, da bom mojemu nadzorstvu zaupane lovske pravice zvesto in pazno nadziral, da si bom z vsemi silami prizadeval, da po zakonitih predpisih primem osebe, ki bi na kakršenkoli način kršile ali poskušale kršiti lovske pravice. Prisegam, da ne bom zavedno po krivem dolžil ali sumil nedolžnega, da bom, kolikor bom mogel, preprečeval vsako škodo, narejeno škodo prijavljal in ocenjeval in po zakonu zahteval odškodnino; da bom vestno takoj prijavil na pristojnem mestu opažene kužne bolezni med divjačino; da se ne bom nikoli brez vednosti in dovolitve svojega lovskega gospodarja izogibal svojim dolžnostim in da bom o zaupanem mi imetju vedno tako polagal račun, kakor je prav.

Tako mi Bog pomagaj!« (§ 44., z. o l.).

Člen 8. Občna upravna oblastva prve stopnje vodijo točen pregled zapriseženih lovskih čuvajev (§ 45., prvi odstavek, prvi stavek).

Po opravljeni prisegi se izda lovskim čuvajem potrdilo, ki jim služi obenem za legitimacijo in dovolilnico za posest in nošenje lovskega orožja (§ 45., prvi odstavek, drugi stavek).

Člen 9. Zapriseženi lovski čuvaji uživajo zaščito javnih organov po § 78. zakona o notranji upravi (§ 44., poslednji stavek).

Člen 10. Lovski čuvaji nosijo v službi vselej s seboj puško, legitimacijo o opravljeni prisegi, posebni službeni znak lovskega čuvaja in obrazec prisega

z lastnoročnim podpisom in s fotografijo, potrjeno od občnega upravnega oblastva prve stopnje, kakor tudi z gospodarjevim podpisom (§ 43. in § 45., drugi odstavek, z. o l.).

Člen 11. Lovski čuvaji nosijo od lovskega orožja (enocevka, dvocevka, trocevka, lovska karabinka, lovski revolver, pobočno orožje) tisto, kar odredi gospodar.

Člen 12. Službeni znak lovskega čuvaja ima ovalno obliko, je 9 cm dolg in 7 cm širok, izdelan iz bele postekline. V sredi znaka je državni grb. Obod je državna trobojnica. Med obodom in grbom mora biti napis »zaprisežen lovski čuvaj«, in sicer v zgornji polovici v cirilici, v spodnji v latinici.

Znak je treba nositi vidno na levi strani prsi.

Člen 13. Zapriseženi lovski čuvaj se mora pri opravljanju svoje dolžnosti strogo ravnati po opravljeni prisegi, predpisih zakona, uredb in pravilnikov o lovu kakor tudi ostalih zakonov.

Pokoravati se mora odredbam svojega gospodarja, odnosno njegovega pooblaščenca, če so v skladu s predpisi zakona, uredb in pravilnikov o lovu kakor tudi ostalih zakonov.

Člen 14. Lovskemu čuvaju je prepovedano sprejeti od svojega gospodarja namesto prejemkov dovolitev za lovljenje zaščitene divjačine.

Takega lovskega čuvaja je treba po službeni dolžnosti takoj odstraniti iz službe.

Člen 15. Lovski čuvaj ne more biti zakupnik ali podzakupnik lovišča v občini, kjer leži lovišče, za katero je postavljen za čuvaja.

Člen 16. Lovski čuvaj mora poznati meje lovišča, ki mu je poverjeno v čuvanje.

Dolžan je ščititi in vzgajati zaščiteno divjačino, nezaščiteno divjačino pa pokončavati, razen tiste, na katero je postavljena lovna prepoved.

Člen 17. Če se pojavi med divjačino nalezljiva bolezen, katere prijava je obvezna v smislu zakona o odvrčanju in zatiranju živalskih kužnih bolezni z dne 14. junija 1928,¹ javi to čuvaj ali lovski upravičenec občini (§ 20., poslednji odstavek, z. o l.).

Člen 18. Ko izvršuje lovski čuvaj svoje pravice in dolžnosti, ne sme prekoračiti mere, ki jo predpisuje zakon za primer silobrana.

Člen 19. Lovskemu čuvaju je strogo prepovedano odstopiti službeni znak, orožje ali legitimacijo drugemu, da bi jih uporabil.

Člen 20. Lastniki, odnosno zakupci lovišč, morajo skleniti z lovskim čuvajem pogodbo o nastavitvi.

V pogodbi se morajo določiti odredbe za primere nemarnega in nevestnega opravljanja dolžnosti.

Ban predpiše enotni obrazec za pogodbo, v katerem je določiti tudi odredbe za nemarno in nevestno vršitev služb.

Za državne lovske čuvaje, če se nastavijo poleg čuvajev državnih gozdov še posebni lovski čuvaji, veljajo povsem predpisi zakona o uradnikih.

Člen 21. Zapriseženi lovski čuvaji kakor tudi organi, navedeni v § 47. tega zakona, imajo pravico zahtevati od vsake osebe, ki jo zalotijo na lovu, na vpogled lovsko karto (§ 27.), a od oseb, ki prodajajo ali nosijo divjačino, potrdilo o izvoru divjačine (§ 26.). Prav tako imajo pravico, da vprašajo te osebe za priimek in ime, poklic, rojstno leto in odkod so.

Če bi se dotična oseba ne mogla pravilno legitimirati ali če je podan sum, da je lovska karta ponarejena ali tuja, se mu mora odvzeti lovska karta,

¹ »Uradni list« št. 287/80 iz l. 1928. (Lovec, 1935, str. 173.)

lovsko orožje in pribor, kakor tudi divjačina, ki se najde pri njem. O tem sestavijo lovski nadzorni organi prijavo in jo izročijo obenem z odvzetim orožjem in lovskim priborom najkasneje v 48 urah občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje, krajevnemu policijskemu oblastvu ali orožniški postaji (§ 48., prvi in drugi odstavek, z. o l.).

Odvzeta lovska karta in lovna dovolilnica se morata priložiti prijavi in je to v prijavi navesti.

Člen 22. Obrazec za prijavo je naslednji:

Sreskemu načelstvu

Mestnemu poglavarstvu

Orožniški postaji

Prijava

kaznivega dejanja po zakonu o lovu

z o p e r

1. Priimek in ime, vzdevek, očetovo ime, prebivališče (hišna številka, občina, srez), leta starosti, vera in poklic obdolženčev
2. Priimek in ime hišnega poglavarja (gospodarja)
3. Priimek, ime in prebivališče sokrivca
4. Ura, dan, mesec in leto, ko je bil obdolženec pri dejanju zaloten
5. Kraj, kjer se je storilo kaznivo dejanje
6. Ime in naziv lovišča (natančnejša označba davčne in upravne občine, v kateri lovišče leži)
7. Ali se je obdolženec mirno pokoril zakonu ali pa s pretnjo ali silo uprl lovskemu čuvaju?
8. Katerega dejanja je obdolžen?
9. Koliko škode je prizadete s tem dejanjem?
10. S kakšnim orožjem, železom, mrežami, zankami je lovil, ali s psi in s koliko?
11. Ali je bilo obdolžencu, eventualno tudi njegovim sokrivcem in kómu odvzeto orožje, lovska karta, lovski pribor (vse to je natančno imenovati in popisati)?
12. Ali je nastopil primer iz § 49.² in zoper kóga, kakor tudi kateremu oblastvu ga je privedel?
13. Kaj je obdolženec ubil in ali v času lovopusta (lovne prepovedi) [našteti je posamič in po spolu]?
14. Ali je bila ubita divjačina zasežena, kakšna in koliko, in če je bila, komu se je izročila in kaj se je z njo storilo?
15. Ali je obdolženec prijavitelju osebno znan?
16. Priimek, ime in bivališče osebe, ki jo je moral prijavitelj pozvati na pomoč
17. Priimek, ime in bivališče morebitnih prič
18. Popis dejanja po časovnem redu
19. Olajšujoča okolnost
20. Obtežujoča okolnost
21. Druge pripombe

Datum

Prijavitelj,

lovski čuvaj

Člen 23. Občna upravna oblastva prve stopnje, krajevna policijska oblastva ali orožniške postaje morajo predloženo prijavo z odvzetim orožjem in lovskim priborom vred takoj prevzeti in izdati vložilcu potrdilo, na katerem mora biti označena številka in dan vložnega zapisnika, izročeni predmeti pa podrobno opisani, da bi se preprečilo, da se zamenjajo in uničijo.

Za lovski pribor je smatrati: strelivo, lovsko torbo, lovski nož, priprave, s katerimi se divjačina ujema in vabi.

Člen 24. Občine kot krajevna policijska oblastva in orožniške postaje morajo prejete prijave z odvzetim orožjem in lovskim priborom vred najkasneje v treh dneh od dne prejema izročiti pristojnemu občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje.

Občna upravna oblastva prve stopnje uvedejo v smislu § 93. zakona o lovu postopek brez odlaganja in postopajo dalje po zakonu.

Člen 25. V primeru § 49.² zakona o lovu je treba privedeno osebo takoj zapisniško zaslišati in njeno istovetnost ugotoviti.

Zapisnik o zaslišanju se priloži k predloženi prijavi.

Člen 26. Odvzeto divjačino proda nadzorni organ (zapriseženi lovski čuvaj, šumarski uslužbenci, omenjeni v § 136. zakona o gozdih, in ostali organi javne varnosti) takoj z javno dražbo pri najbližji občinski upravi.

O opravljeni prodaji se spiše dražbeni zapisnik, ki ga mora predsednik občinske uprave overoviti.

Dražbeni zapisnik z dobljenim denarjem vred izroči nadzorni organ proti potrdilu takoj občinski upravi, pri kateri je opravil dražbo.

Občinska uprava pošlje zapisnik z dobljenim denarjem vred pristojnemu občnemu upravnemu oblastvu prve stopnje najkasneje v treh dneh od dne, ko je bila dražba.

Člen 27. Zasežene stvari, naštete v § 21., točki 1., zakona o lovu,³ se po izvršnosti sodbe uničijo; ostale pa proda občno upravno oblastvo prve stopnje v korist banovinskega lovskega sklada.

Z odvzetim vojaškim orožjem je ravnati po pravilniku za izvrševanje zakona o posesti in nošenju orožja.

Člen 28. Ta pravilnik dobi obvezno moč za ozemlje uprave mesta Beograda in banovin, kjer je zakon o lovu z dne 5. decembra 1931 že dobil obvezno moč, z dnem razglasitve v »Službenih novinah«, v ostalih banovinah pa z dnem, ko dobi zakon o lovu z dne 5. decembra 1931 obvezno moč za dotične banovine.

V Beogradu, dne 15. oktobra 1935; št. 22.222/1935.

Minister za šume in rudnike

D. Janković s. r.

² § 49. z. o l. pravi: Ako zalotena oseba zataji svoje ime ali ako se z grožnjo ali s silo upre službenemu poslovanju, jo lovski nadzorni organ lahko prime in izroči najbližjemu krajevnemu policijskemu oblastvu, orožniški postaji ali občini.

³ Zanke, pasti, skopci, limanice, mreže in slična lovna sredstva.

Lovec v mesecu marcu

Meseca marca ima lovec priliko, da se prepriča, če je imelo uspeh njegovo prizadevanje za pravilno uravnavo staleža zaščitene pernate divjadi. Iskanje jerebičjih parov s ptičarjem in zasliševanje fazanov mu dasta pravi odgovor. Tudi race se pariyo in jereb pristaja na klic. Četudi se petje velikih in malih petelinov še ne prične povsod, je vendar naloga lovca, da začne z zasliševanjem zjutraj in zvečer pri vpadu.

Lovec, ki nima te vrste divjadi v revirju, ima tem več prilike za lov na kljunače, ki se meseca marca pojavijo v naših krajih. Tudi divji golobi se vračajo. Lovec začetnik ima priliko, da se nauči zgodaj zjutraj zalesti goloba, kar mu prihaja pozneje prav za zalaz druge divjadi. Tudi klicanje golobov nudi lovcu zabavo. Vendar naj se lov na golobe ne izvaja preveč, popolnoma pa seveda opusti s koncem meseca, kajti s 1. aprilom prične za golobe in grlice lovopust.

V ostalem prinaša mesec marec vestnemu lovcu dosti dela, kar se tiče gojitve divjadi. Krmljenje se še ne sme opustiti, kajti lahko še zapade sneg. Fazanom naj se polaga slabša krma. Fazani in jerebice, ki so prezimili doma, naj se na primernih, mirnih in neogroženih mestih izpuste na prosto. Solnice za jelenjad in srnjad naj se spravijo v red in napolnijo; baš sedaj so divjadi najbolj potrebne. Gamsom naj se na mestih, varnih pred dežjem, zaklinijo solni kamni za lizanje.

Divje svinje povržejo, zajke takisto; srnjaki začno čistiti rogovje. Na vodah, kjer gnezdiyo race, je dobro liske postreliti. Na mestih, kjer je nevarnost za povodnji, naj lovec s čestim vznemirjanjem zabrani gnezditve fazank.

Ker se začno vračati ujede selivke, je lov z uharico že uspešen. Posebno pažnjo naj lovec posveča pohajaškim psom in mačkam.

Sparjene poljske jerebice nudijo lepo priliko za uvedbo mladih ptičarjev v poljsko delo.

Za razvedrilo

Ing. Lupša Ferdo

Spomini na doživetja v malajski prašumi

(Po zapiskih iz dnevnika.)

(Konec.)

Ob gozdnem potoku, v sencah velikega prašumskega drevja je bilo sveže taborišče divjakov. Devet zavetišč, kritih z na pol ovenelim listjem, je stalo v krogu. Na bambusovih ležiščih je sedelo nekaj golih moških. Vsi so nas preplašeno gledali, ko smo stopili iz džungle. Že prvi pogled v obraze teh ljudi me je uveril, da imam pred seboj skupino nezaupljivih divjakov, ki nudijo značilen izraz malajskih negritov. Mat je bil posredovalec. Bojzljivo so odgovarjali na stavljena vprašanja. Le z majhnimi darilci, s tobakom, steklenimi biseri, noži in drugimi malenkostmi smo jih toliko pridobili, da se je razvil razgovor. Kmalu po našem prihodu so prišle sem iz prašume gole negrito ženske, obložene s korenjem, gomolji in divjim sočivjem. Nekaj otrok se je plaho držalo svojih mater. Ko sem divjakom sporočil, da želim ostati v njihovi družbi nekaj dni, sem opazil, da jim moja navzočnost ni bila posebno ljuba, vendar se nikdo ni upal ugovarjati. Končno nam je na ukaz negrito poglavarja Lamo v teku poldneva nekaj mož te človeške skupine zgradilo zavetišča, ki so bila podobna njihovim.

Nastopila je noč, lepa, mirna, veličastna, prava tropična noč malajskih pragozdov. Nobena sapica ni pihljala. Iz džungle sem se je slišala večerna pesem neke ponočne ptice. Tisočeri moskiti so nas nadlegovali. Letajoči psi so švigali nad taboriščem in cvilili po krošnjah visokih dreves. Ob zavetiščih so goreli ognji, kjer je sedelo staro in mlado. Povsod se je v bambusovih ceveh dušil riž in pekli razni gomolji, ki so jih žene nakopale v džungli.

Lepo je bilo to doživetje v taborišču s čudno mešanico ljudi — divji Semangi, malajsko-siamski mešanci, Malajec, Siamec in Evropejec. Malajec Mat je bil tokrat glavna oseba, prevajalec našega razgovora iz siamskega v ngo-jezik in obratno. Brez njega bi razvoj obojestranskega spoznanja ne bil mogoč.

Lamo, poglavar teh ljudi, je načeljeval devetim družinam z dvajset osmimi člani. Njegovi ljudje, pravi sinovi prirode, so postali zvečer že izredno prijazni in radovedni in so se hitro privadili naši družbi. Naivno so povpraševali o vseh mogočih zadevah

moje osebe, o mojem domu, starših, otrocih, namenu potovanja i. dr. Star negrito je prisedel k meni, me prijel za roko, jo gladil, obračal in ogledoval, potem pa mi je razgalil prsi in radovedno pogledal še tudi pod obleko. Primerjal je temno barvo svoje polti z mojo.

Tu se je slišal živahen pogovor, tam smeh in tudi prepir. Nočni metulji so frfoleli in izginjali v žerjavicah. Z zanimanjem sem opazoval, kako je mlad Semang polagal svoji izvoljenki bambusov glavnik v njene kodrave lase. Drugi je kinčal svojo ženo s stekleno ogrlico, katero sem ji podaril. Negrito dama ga je v znak zadovoljnosti in morda tudi iz ljubezni udarjala med rebra.

V dobrem razpoloženju je poglavar naročil običajni ples sredi taborišča. Žene in dekleta so se uvrstile čepe ob strani; tri žene, okrašene z zelenjem in orhidejami iz bližnjih dreves, so stopile v sredino. Sramežljivo in smehljaje so se pripravljale. Moški so udarjali v taktu s palicami po bambusovih ceveh, nekateri so ploskali z rokami. To je bila praska, ki je odmevala daleč tja v temno noč. Vendar se je ples razvil povolno v svojo eksotično posebnost šele tedaj, ko so moški pričeli s petjem. Plesalke se niso pomikale s svojih prostorov, le v taktu so se z lepimi gibi nagibavale, priklanjale in zvijale na eno in drugo stran.

Za tem sta stopila dva moška na pozorišče. Njun ples je imel borbeno obliko. Svojo korajžo sta izražala vsak s svojim bambusovim bodalom, ki sta ga vihtela v grozečih gestah drug proti drugemu. Čim bolj sta se ogražala v ubranih gibih, tem bolj je postajala okolica glasna. Vsi so kričali, popevali, udrihali s palicami po bambusovih ceveh ali pa so ploskali z rokami, kakor da je celo taborišče znorelo.

Ples teh prirodnih ljudi in tudi njihove pesmi so bile nekaj posebnega, divje romantičnega. Vse, kar so podajali ti ljudje, je bilo skrajno preprosto in naivno. V vseh dejanjih se je izražala izredna živahnost prirodnega čustvovanja. Kakor nekaka prirodna simfonija, kakor lahko žuborenje gorskega potoka, zopet kakor burno šumenje drevesnih krošenj je odmevala pesem teh divjih ljudi v temni, nepoznani svet neizmerne malajske prašume. Za mene je bil ta večer v družbi tega ljudstva prirode izredno zanimiv in poučen. Bistvo čustvovanja Semangov pa mi je ostalo tuje, vendar povsem razumljivo!

Neko jutro se je skupina Semangov odpravila na ribolov v oddaljeno sotesko gorskega potoka. Za ta posel si je pripravil vsak dolgo bambusovo bodalo. Tudi pihalno cev z zastrupljenimi puščicami je nosil vsak vedno s seboj. Z Matom sva se jim pridružila. Korakali smo po prašumi že nekaj časa, ko smo zaslišali človeške

glasove. V zelenem mraku goščave so gole ženske z drogi kopale iz zemlje korenje in gomolje. Nekaj otrok je stikalo po drevju za divjim sadjem. Videl sem, da je ženska izkopala skoraj meter globoko luknjo, preden se je mogla polastiti gomolja v velikosti buče. Kako se je mučila! Kako je bila vesela, ko je izrjavani gomolj ležal na zemlji pred njo!

Dospevši na mesto, kjer je potok tvoril majhno gorsko jezero, smo na obrežju zapazili sveže sledove seladang-bivolov. Iz čiste vode je molelo večje in manjše kamenje. Kodravec je skočil na kamen enkrat tu, potem tam in čakal na ribo s pripravljenim bodalom. Tik ob kamenu jo je zagledal. Bliskovit sunek, riba je bila nabodena. Za ta posel je bilo treba izredne spretnosti in tudi potrpljenja. Pri teh ljudeh čas ni igral nikake vloge. Če je mož v teku dneva ujel le eno ribo, mu je to bilo dovolj za dobro večerjo.

Bistro oko mladega kodravca je zapazilo v bližini jezera drevo »hoid«, na katerem je viselo nekaj sadežev; hitro je splezal nanj, da ga kdo ne bi prehitel in jih potrgal prej ko on. Hoidov sad je strupen, ima z neužitnim mesom obdan oreh. Oreh se zdrobi, vzame jedro in speče na ognju, ki mu odvzame strupeni učinek.

Pekoče tropično sonce je že prekoračilo najvišjo točko na nebeškem svodu, ko smo se vračali. Imeli smo lep pregled čez dolino, poraslo s poldrugi meter visoko travo »lalang«. Tik pred džunglo onstran doline je bila na lepo vidnem mestu v senci orjaškega drevesa majhna čreda izredno divjih seladang-bivolov. Redka prikazen! Kaj lepa slika za prirodoslovca, še lepša za lovca, ki je že sama vredna napornega potovanja po džungli! Dva orjaška samca sta se sprla. Pred nami sta se borila za prvenstvo v čredi, obstoječi iz petih glav. Kakor dva silna gozdna demona sta se zakadila drug proti drugemu in treščila z glavama, da so težki rogovi kar zapeli. Morda osem minut je trajal srditi boj, potem je nastopil odmor. Zaradi izmučenosti obeh je bilo naslednje dejanje še krajše.

Komu ne bi pogled na krasne orjaške živali vzbudil želje po lovu? Nisem mogel, da ne bi porabil lepe prilike. S puško, ki je na nobenem pohodu po džunglah in prašumah nisem dal iz rok, sem se med tem bojem in pri ugodnem vetru plazil v primerno strelno bližino. Veliki krtini podobna tvorba termitov me je zakrivala, da me bivoli niso opazili.

Izmučena sta tam pred menoj stala nasprotnika s povešenima glavama drug proti drugemu. Ranjena sta bila že oba. Tedaj je hipoma prvi izgubil veselje za nadaljevanje boja in se je bliskovito obrnil v stran, da bi sledil samicam, ki so se pričele polagoma

pomikati v džunglo. V tem hipu je drugi strašno zatulil in izzival na nov spopad. Ponovno se je zagnal v prvega in ga z rogmi sunil v pleča, da mu je iztrgal velik kos mesa. V tem hipu sem nameril puško na zmagovalca, ker pa je v zadnjem trenutku naglo skočil v stran, ga krogla ni dobro zadela. Urno jo je popihal za čredo v globino džungle. Skoraj v istem hipu sem oddal drugi strel na ranjenega bivola, ki je padel na kolena. Še preden se je zopet dvignil, mu je naslednja krogla končala bolečino.

To je bilo veselje za moje divje tovariše. Od vseh strani so občudovali žival. Obetala se je bogata pojedina za celo naselje. Vsak se je obložil z mesom, kolikor ga je mogel nesti. Kar je ostalo, tega so se polastile še druge skupine našega naselja, potem ko smo prinesli novico o bogatem plenu. Zverini in gologlavim jastrebom so naši črnci zapustili le oguljene kosti. Jaz pa sem si prilastil trofejo, prelepe roge seladang-bivola.

Volc Al.

Kaj opazuje gorjanec na orlu?

Mladega orla, ki ne more gledati v sonce, mati vrže iz gnezda. Mlad orel z mehkim kljunom več opravi ko star krokar s trdim.

Mrtvega orla vsaka sraka lahko oskube.

Mrtvemu orlu vsaka vrana lahko oči izkljuje.

Muha orla ne hvali.

Ni orlovska slava, če goloba premaga.

Od malih ptic se orli živé.

Orel, ki hoče do sonca, ne povesi kreljuti.

Orel ne lovi mušic.

Orel ne sede na biček.

Orel se najrajši sam preletava.

Orel se ne meša med kavke.

Orel orla plodi, sova sovo rodi.

Orlica ne izleže golobov.

Orlica ne znese jajc v vrabičje gnezdo.

Orli visoko gnezdiijo.

Orlu volk ne uide.

Orla leteti učiš?

Po vidu orel, po glasu vran.

Toliko mu je za dom ko orlu za Noetovo barko.

Tudi orel ne sme previsoko leteti.

Z orlom ne boš stržka ujel.

Iz lovskega oprtnika

† Jurij Verovšek, veletrgovec v Ljubljani, dolgoletni odbornik SLD, je volil v svoji oporoki Slov. lovskemu društvu znaten znesek 5000 din, ki so ga njegovi dediči te dni po odbitku davčnega predpisa nakazali svojemu namenu. Blagopokojniku hvaležen spomin, dedičem naša iskrena zahvala.

Nezgode, ki se pripetijo lovskim čuvajem v službi, naj se nemudoma javijo tajništvu Zveze lovskih društev v Ljubljani. Zastarele prijave zavarovalnica odklanja, ker je vsaka kontrola o resničnosti in kakovosti nezgode izključena. Zadostuje kratko sporočilo, nakar pošlje tajništvo potrebne tiskovine, da se izpolni.

Poginula divjačina, o kateri naj bi se dognalo, iz katerega vzroka je poginila, naj se pošlje naravnost Drž. veterinarskemu bakteriološkemu zavodu v Ljubljani, Lipičeva ul. 2, s popisom, kje, kdaj in kako je bila najdena. Taka vloga se mora kolkovati s 5 din. Kdor si pa hoče poštne stroške in takso prihraniti, naj naprosi najbližjega državnega živinozdravnika, da pošlje poginulo divjačino veter. bakteriološkemu zavodu uradoma. Ta zavod gre lovcem rad na roko in se mu za mnogo izvedenih preiskav prav toplo zahvaljujemo.

Grmenje zoper zajca z zahtevo, da se izloči kot največji škodljivec vrtnarstva in poljedelstva iz lovnih živali ter vsakomur dovoli, da ga uničuje, se zopet pojavlja po časopisju. Zlasti dolg in borben članek prinaša »Jugoslovenski Lloyd« v številki z dne 15. februarja 1936. Posameznih trditev v tem članku, ki so vse pretirane ali celo smešne, ne bomo zavračali, po-udariti pa moramo, da dvomimo v resnost pisca, ko je zapisal to-le: »Kdor noče, da mu zajec oglođa sadno drevje, naj ga ovije. Lepo! Toda zakaj ne bi rajši lovci svojim zajcem poruvali prednjih zob, da ne bi mogli glodati

drevesc?« — O lovu samem trdi, da »spada lovski šport, atavistična strast nomadov, v gozd in kraje, ki se ne nameravajo privedi kulturi.« Ali pisec res nič ne ve, kako je z lovom v drugih kulturnih državah, n. pr. v Češkoslovaški, v Nemčiji, Avstriji? Zdi se, da člankar nikoli ni bil na lovu, sicer ne bi zapisal n. pr. tega-le: »To je vandalizem, kar počenja lovec n. pr. v vinogradih. Nastopa sam ali z več tovariši in psi, gazi brezobzirno in lomí s svojimi čevlji trtje. Če strelja v vinogradu na zajca, tedaj s svojim skakanjem loimi trto in jo poškoduje s šibrami, da pozneje hira in propada, kjer je bila zadeta.« Menimo, da s takim in podobnim pretiravanjem pisec pri čitateljih, ki sami mislijo in poznajo lov, ni dosegel, kar je hotel, ampak baš nasprotno.

O visokih zakupninah, ki jih plačujemo lovci za mnoga lovišča, kjer je zajec še edina lovna žival, člankar molči. Če bi zajec postal prost, bi ta lovišča sploh ne dobila zakupnikov in seveda tudi ne plačnikov za škodo, ki bi jo zajec kljub svoji »prostosti« še vedno povzročal. Odpadlo bi tudi povračilo za škodo, ki jo prav pogosto napravljajo koze, ovce in govedo, pa jo dobrovoljni zakupnik zaradi ljubega miru plačuje prebrisanemu kmetovalcu. Sicer pa je mnenje, da bi škoda po zajcih prestala, če bi bil zajec prost, napačno. Zajcev bi še vedno bilo toliko, da bi pojedli kakšen šop fižola ali oglodali nezavarovano drevesce, saj je n. pr. voluhar že od nekdaj »prost«, pa le še dela škodo. Razložek bi bil le ta, da bi škode po pravih in namišljenih zajcih nihče ne plačeval, kakor jo plačuje doslej zakupnik.

Piscu članka je v istem časopisu prav dobro odgovoril g. dr. Zoričič, predsednik Zveze za savsko banovino. K zadevi se še povrnemo.

Zajec v sili. V mesecu decembru preteklega leta smo imeli lov pri Sv. Jakobu v Slov. goricah, in sicer v Zg. Hlapju. Na stojišču sem ustrelil zajca, da je padel. Ni se mi zdelo potrebno, da ponovno streljam, a zajec se pri kotanju prevrže čez majhen plaz in mi izgine izpred oči. Tečem za njim, pa ga ne najdem. Hitim po tovariša, ki je imel psa. Pes išče, a dolgo nič ne najde. Ko gre ponovno na pravo sled, končno obstoji pri poševnem drevesu in gleda nanj. Zajec je bil pol-druhi meter visoko na jablani med dvema vrhoma. Ko ga hoče pes prijeti, skoči zajec z drevesa in še nekaj časa teče, dokler ga pes ne ujame. Kaj ne, menda tudi bolj redek slučaj.

K. Knuplež, Jarenina.

V lovišču občine Dobrne pri Celju je ustrelil dne 19. januarja t. l. zvečer lovec Cvikl Anton močnega, 105 kg težkega divjega prašiča, ki se je za-tekkel v naše hribovje. Zadel ga je smrtno že s prvim strelom, vendar pa je imela žival še toliko moči, da je zbežala v gosto šumo, kjer jo je srečni lovec našel mrtvo naslednji dan s pomočjo svojega pridnega psa.

Dober petelin. — V februarški številki »Lovca« (stran 75) poroča B. H. S. o poljskem jerebu, ki je prevzel vodstvo osirotele, doma izvaljene družine. — K temu poročilu dodajam tole: Poljske jerebice so brez razlike spola izredno dobre vodnice, pa naj bo to za mlade poljske jerebice, gozdne jerebe ali tudi fazane. Samo nekaj primerov: Doma izvaljene jerebičke je vzela divja jerebica k lastni družinici in jih skupno vodila. Druge doma izvaljene jerebice je vzel v vodstvo in oskrbo petelin (poljski) in jih vodil ter jim iskal hrane.

Zanimivo je, kaj delajo nekateri lovci: S fermači poiščejo prva gnezda jerebic, pobere jajca ter jih dajo valit v valilnike. Jerebice si napravijo takoj druga gnezda in jih izpeljejo, medtem so tudi prvi mladiči doma že zmožni samostojne prehrane. Neso jih na po-

lja v bližino gnezd in počakajo, da jih jerebičke družine vzamejo »za svoje«, kar se zgodi takoj, čim prično mladiči klicati. Malenkostna razlika med doma izvaljenimi in divjimi, odn. prosto v naravi izleženimi (doma izvaljeni so malo manjši), ne vpliva na razvoj.

Zanimiv primer o vodstvu in adoptaciji sirot sem opazil lani pri jerebih na Krki. Jerebica je imela mladičke dvojne velikosti. Eni so bili že skoro godni, drugi so bili pa še čisto majhni. Dovoljena je tu domneva o združitvi dveh gnezd.

Doma izvaljenim fazančkom so poljske jerebice, samice ali samci, izvrstni vodniki, zlasti ker jih ne pohodijo in ne pomečkajo.

Naši kokošjerejci bi lahko temu še dodali, da so tudi kopuni sijajni nadomestniki kokelj, zlasti ker ne kokajo in ne neso jaje. Dr. J. Herfort.

Zakaj je klic jerebov nekaterim ušesom neslišen? Večkrat sem že čital v »Lovcu«, da nekateri lovci ne slišijo jerebovega klica, čeprav sprejema njih uho vse navadne zvoke in šume. Tudi jaz klica nekaterih jerebov ne čujem, toda samo redkih klicev ne.

Zgodilo se je nekoč, da me je moj lovski tovariš opozoril na klic jereba, ki ga jaz nisem čul. Ko mi je tovariš dal znak, da zopet poje z jasnim glasom v bližini, ga zopet nisem čul. četudi jerebe drugače dobro čujem in rad lovim.

Zakaj? Temu je vzrok naš sluh. Da nastane zvok (glas), se mora kak predmet tresti (n. pr. struna na goslih). Tresljaji se prenesejo na zrak in naše uho ujame te zvočne tresljaje. Ti tresljaji morajo imeti določeno pogostost (frekvenco), da jih občutimo, t. j. slišimo kot zvok. Do sedaj znana najnižja pogostost je 16 tresljajev v sekundi. Ako se trese n. pr. kako telo (struna), manj ko 16 krat v sekundi, ne čujemo zvoka.

Čim hitreje se trese kako telo, tem višji glas čujemo. Ako neprestano

večamo število tresljajev, pridemo do neke zgornje meje, ko ne čujemo več zvoka. Če je število tresljajev preveliko, nimamo več slušnih občutkov, smo torej gluhi za zelo visoke glasove. Zgornja meja ima 30.000 do 40.000 tresljajev v sekundi. Pes n. pr. čuje mnogo višje število tresljajev, namreč preko 40.000. To lahko opazujemo tudi pri mački, ki včasih napeto nekaj posluša in potem očitno gre za glasom, ki ga pa mi ne slišimo.

Zgornja in spodnja meja pa ni pri vseh ljudeh enaka. 16 tresljajev malo kdo sliši, redki pa so, ki čujejo 30.000 tresljajev. Tudi starost ima pri tem svoj pomen. Mlajši ljudje slišijo večje število tresljajev kot starejši. Za stare je gornja meja 15.000 do 20.000 tresljajev. Nekateri stari ljudje n. pr. ne slišijo cričkov v poletnih večerih, drugi ne slišijo cvilenja miši itd.: njihovo uho je gluho za glasove z velikim številom tresljajev.

Toda tudi med zgornjo in spodnjo mejo so praznine za naše uho. Nekateri n. pr. ne slišijo 18.000 do 20.000 tresljajev, nad 20.000 do 22.000 pa zopet čujejo. Drugi so gluhi za 16.000 do 18.000; zopet drugi za 21.500 do 22.000 itd., itd.

Moja najnižja meja je 25 tresljajev; 20.000 tresljajev ne slišim, 22.000 tresljajev čujem bolj slabo, 24.000 tresljajev slišim dobro, 25.000 tresljajev pa ne slišim več.

Zakaj torej ne čujejo vsi ljudje jerebov? Jereb poje z visokim, tankim glasom, torej ima njegov klic veliko število tresljajev. Če je kdo gluha vprav za to število tresljajev, potem jereba ne čuje.

Lovci vemo, da ne poje vsak jereb z enako visokim glasom, torej se lahko tudi zgodi, da kak lovec samo nekaterih jerebov ne sliši, in sicer tistih ne, katerih klic ima tako število tresljajev, za katere je dotični lovec gluha. Tako mislim, da nekateri lovci marsikateriga jereba ne slišijo, a tega ne vedo, kajti za preizkušnjo tega morata biti

najmanj dva lovca skupaj, ki imata različne »praznine« v sluhu.

Zanimivo bi bilo, ako bi se kdo od naših znanstvenikov lotil dela in določil število tresljajev jerebjege klica. Po tej konstataciji in preizkušnji sluha posameznih lovcev bi potem mogoče marsikak lovec spoznal, da je kriv njegovih slabih uspehov na jerebjem lovu njegov sluh sam. Drago Domnik.

Licitacija krzna dne 27. in 28. januarja 1936 v Ljubljani je takole potekla: Kljub temu, da je letošnja mila zima za kvaliteto krzna nepovoljna, so vendar bile kože primeroma prav dobre, kar je pripisovati snegu, ki je zapadel v decembru. Blaga ni veliko na trgu, saj je lov roparic brez snega težak. — Zanimanje za krzno je bilo večje kot lansko leto. Tudi inozemstvo letos še ni prenatrpano z blagom. Na licitaciji izdraženo blago je šlo večinoma v Nemčijo, pa tudi v Avstrijo, Italijo, ČSR, Poljsko in Francijo.

Cene krznu so napram onim lanskega leta znatno poskočile. Za prvovrstno blago so bile dosežene sledeče cene, v oklepaju so naznačene cene lanskeletne licitacije v januarju:

	Din	Din
Lisice, gorske	128—170	(124—150)
Lisice, posebni komadi	200	(180)
Lisice, poljske	122—135	(120)
Kune zlatice	690—850	(500—620)
Kune zlatice, posebni komadi	900	
Kune belice	500—600	(450—520)
Dihurji	80—100	(60—90)
Polhi	2	(brez zanimanja)
Podlasice, bele	70	
Mačke, divje	70	(brez zanimanja)
Vidre	300—340	(380)
Veverice, zimske	6	(6.50)
Zajci divji, zimski	7	(3.85)
Zajci divji, jesenski	1.50	(1.—)
Srne	10	(10)
Jazbeci	113—120	(58—61)

Cene, ki jih je blago na dražbi doseglo, so nad pričakovanje ugodne. Iz tega se vidi, kako potrebna in koristna nam je naša skupna organizirana prodaja.

Da damo priložnost za primerno vnovčenje blaga tudi tistim, ki svoje kožuhovine niso oddali za januarsko dražbo, in pa za vnovčenje novega lovskega plena, bomo dražbo

dne 9. marca ponovili.

Za to dražbo nam izvolite blago čimprej poslati.

Z lovskim pozdravom

»Divja koža«

Ljubljana — Velesejem.

Letošnji ples lovskega društva za Gorenjsko v Kranju, ki se je vršil dne 26. januarja v obširnem hotelu »Stara pošta«, je bil tako sijajno prirejen, zlasti kar se tiče dekoracij prostorov, da zasluži kratek popis v našem glasilu. Daleč vidni napis »Lovski ples« nad glavnim vhodom v hotel, z dvema iglavecema ob vratih, je vabil prihajajoče goste na pristno lovsko zabavo. Stopivšemu v vežo, ki je bila bogato okrašena z zelenjem in lovskimi trofejami, je prikupljiv lovec, stara, pristna gorenjska korenina, postregel z informacijami. Z njegovega obraza si lahko razbral, da že kakih 50 let vztrajno služi zeleni bratovščini. Mimo brhkih lovskih tovarišic, ki so skrbele, da si dobil vstopnico v vse veselice predele, ti je bilo možno v razna zatočišča, kjer si poživiš kri, privežeš in ogladiš podplate. Na desno, kjer je bilo v veliki dvorani glavno plesišče, te je vabil napis: »Srnjad ni brlog«. Dvorana je bila izredno lepo okrašena: po stenah in stropu so se vili zeleni venci, med njimi pa je bilo razvrščeno ogleda vredno rogovje srnjakov, nagačena divjačina, pernata in dlakasta. Posebno lepo so učinkovale starinske tarče z lovsko-šaljivimi slikami in besedilom. Poleg te dvorane je bila manjša sobica s posrečenim nazivom »Jazbina«, kjer

so zasedli mize lovci, da ob pristni kapljici pomožejo o lovu. Sobica je bila značilno okrašena s koruznimi storži, jazbečevu poslastico. — Izpred glavne dvorane so peljale s svežim rastlinjem obdane stopnice v kavarniške prostore z napisom »Kraljestvo zlatoroga«. V tem, ko si v pritličnih prostorih videl divjačino in trofeje poljskega in gozdnega lova, te je v nadstropju presenetila gorska divjačina: kapitalna jelenja rogovja, gamsji roglji in celo rogovi kozoroga. Okras teh prostorov te je v duhu predstavil v skalne višave Triglava, Stola in Kamniških planin. Poleg kavarne je bilo zopet plesišče z namignim napisom »Rukališče«.

Gorskega značaja je bila tudi soba levo od glavnega vhoda, nazvana »V rušju«, opremljena s slečem, nagačenimi ruševci in drugimi gorskimi ptiči. Skozi to sobo si prišel na tretje plesišče, z značilnim napisom »Petelinovo rastišče«, kjer so po stenah stekali svoje vratove in širili pahljačaste repe številni veliki petelini. Poleg plesišča je bil »Zajčji brlog«, mirni kotiček za one, ki niso hoteli »brusiti petâ«. Tudi zvita lisica ni bila pozabljena; njej na čast je bila krščenâ soba »Lisičina«, ki si mogel vanjo le skozi majhno odprtino v zastoru iz smrekovih vej, prav po lisičje »po vseh štirih« ali s prožnim skokom »po žabje«. Za trebušnike je bilo pač treba pomoči od spredaj in zadaj, da so se prerili v lisičji stan, kjer je med dlakasto divjačino in pernatimi roparicami prijazno stregla brhka gospa Francka ožejanim gostom.

Vsa prireditelj je potekla jako animirano ter je uspela tako v moralnem kakor gmotnem oziru kar najbolje. Vsem, ki so z delom pri krasitvi prostorov, s trofejami in drugimi okraski ter s siceršnjo naklonjenostjo pomagali do uspeha, se odbor lovskega društva prav toplo zahvaljuje.

Podkrižnik Martin.

Bel srnjak. V lovišču Gruibinger na Wirtemberškem so ustrelili čisto bellega srnjaka šesteraka. V lovišču se nahaja še en mlad srnjaček in en starejši vilar, oba tudi popolnoma bela.

Na Koroškem blizu Vrbe sem pa letos poleti zagledal na smreki belo veverico. Poskusil sem jo fotografirati, žal slika ni uspela. V hotelu so mi zadržali, da jo je hotelski vratar že ponovno videl. Poskusil jo je tudi živo ujeti, kar mu pa ni uspelo, ker je jako plaha.

B. H. Staré.

Fosfor in divje race. V Zedinjenih državah v Ameriki so v nekem zalivu v Kaliforniji poskusno streljali s fosfornimi granatami, ki vžigajo. Pri tem je bila od fosforja zastrupljena nepregledna množina divjih rac, katerih število cenijo na petdeset tisoč. Vse so poginile. Da škoda ne bo še večja, je vojni minister odredil, da se mora vse blato v zalivu z bagerji izkopati in odpeljati.

B. H. Staré.

Žalostni lov na gosi. Na Gradiščanskem sta se peljala posestnika brata Luntzer na lov na divje gosi. Že med potjo pa jih je preletela lepa tropa. Zada sedeci brat je nameril puško in sprožil. Pri tem se mu je pa njegov pes povzpel na prsi. Strel je pogodil po nesreči spredaj sedečega brata v hrbet, mu prebil hrbtenico in povzročil takojšnjo smrt. Brezmejno žalosten si je hotel nesrečni brat končati življenje, od česar sta ga le s težavo zadržala voznik in spremljajoči lovec. Previdnost je pač vedno in povsod prva stvar dobrega lovca!

B. H. Staré.

Usoden nočni lov. Nočni lov na zajce so si privoščili kmetski fantje v Wartbergu pri Kremsu. Streljali so vse vprek in se srečno tudi medseboj obstrelili. Ker so se zbalí zasledovanja po orožnikih, so jo iz tujega lovišča hitro odkurili in pri tem se je sprožila enemu teh divjih lovec puška in zadela divjega lovca, 21 letnega Holzingerja, v glavo. Pri tem so mu bile iz-

streljene obe oči in je v groznih mukah umrl na licu mesta. Podjetni fantje so vsi v zaporih, kjer bodo še dolgo lahko mislili na nočni pogon. B. H. Staré.

Društvene vesti

Lovsko društvo v Ljubljani je imelo svoj občni zbor dne 10. februarja 1936 v spodnji dvorani hotela Metropol. Razen poročil funkcionarjev, ki jih je zbor brez debate odobril, so se mogle na zborovanju zaradi poimenskega glasovanja izvesti samo še volitve predsednika in odbora, imenovanje delegatov za glavno skupščino Zveze pa je zbor prepustil novo izvoljenemu odboru. Za predsednika društva je bil izvoljen dosedanj predsednik dr. Stan-ko Bevk, v odbor pa dr. Orel Filip, dr. Pfeifer Vilko, Bahovec Ivan, inž. Božič Cvetko, Bizjak Filip, dr. Trampuš Franc (Kamnik), ravn. Pestotnik Janko, Zupan Miroslav, Zupančič Leopold, dr. Majaron Ferdinand, Herfort Viktor st., dr. Leitgeb Avgust (Vrhnika), Skale Janko, dr. Novak Franc, inž. Šušteršič Mirko, mr. Bakarčič Gvidon st., Sila Evgen, Javornik Ivan in Stepič Mirko. — Pregledovalca računov: Kocjan Janko in Breznik Venceslav; njihova namestnika: Babšek Milan in Verovšek Žorž. — Društvo ima 1076 članov, med temi 72 ustanovnikov, 757 rednih članov, 194 lovskih čuvajev in 53 inozemcev.

Zasavsko lovsko društvo v Trbovljah je na svojem občnem zboru dne 18. januarja 1936 izvolilo za predsednika ponovno in soglasno g. rudn. ravnatelja inž. Franja Loskota, ki ima posebne zasluge za to zgledno lovsko organizacijo v Zasavju. Tudi v odbor so bili izvoljeni znani lovci in priznani delavci na polju lovstva, in sicer: Šuligoj Avgust, Letnik Josip st. in Sušnik Franc iz Trbovelj, potem Jenko Metod iz Hrastnika, inž. Homan Tonče in Adamič Franc iz Laškega, dr. Matko Karel in Premierstein Robert iz Radeč, Müller Viktor iz Zagorja, Berdajs Vlado s Save

ter Burnik Rafael iz Litije; pregledovalca računov: Pleskovič Emil iz Laškega in Pust Drago iz Trbovelj; namestnika pa Radej Drago in Ranzinger Miroslov iz Trbovelj. — Zbor je pooblastil odbor, da imenuje delegate za glavno skupščino Zveze, in sklenil širiti zanimanje za pse brake-jazbečarje, razmnožiti »Lovski red za brakade«, ki ga je sestavil g. Jenko, ter prirediti predavanja za vzgojo lovskih čuvajev. — Društvo šteje poleg dveh ustanovnikov 342 članov. — Po občnem zboru se je vršila izredno dobro obiskana lovska veselica, ki je v vsakem pogledu izvrstno odrezala.

Dne 5. februarja t. l. je priredilo društvo predavanje za lovske čuvaje. Predaval je urednik »Lovca«, dr. Stanko Bevk, o dolžnostih in pravicah lovskega čuvaja. Vsi navzoči — bilo jih je okoli 50 — so izvajanjem predavatelja pozorno sledili in obljubili, da pridejo še k ponovnemu predavanju, ki se bo vršilo, ko bo ban izdal uredbo k ministrskemu pravilniku o lovskih čuvajih. Predavanja bodo potem tudi še v Zagorju, Litiji in Laškem.

Lovsko društvo Celje se je preosnovalo iz tamkajšnje podružnice SLD na ustanovnem občnem zboru dne 28. decembra 1935. Tajnik g. Zorko Anton je ob tej priliki podal obširno poročilo o delovanju dosedanje podružnice SLD, ki je bila ustanovljena 19. febr. 1922. To poročilo je izčrpna zgodovina lovstva in lovske organizacije ne samo v področju celjske podružnice, ampak vsebuje tudi vse druge važne dogodke v pretekli dobi SLD. Tajnikovo poročilo je bilo z odobravanjem vzeto na znanje, prav tako tudi poročila ostalih funkcionarjev. — Pri volitvah je bil z vzklikom izvoljen za predsednika zopet direktor Mravljak Franc, katerega zasluge za lovstvo celjskega okrožja je poudaril upr. sodnik dr. Bavdek. — V novi društveni odbor so bili soglasno izvoljeni: dr. Bavdek Jože, Cimprič Ignacij, Cilenšek Fran, Confidenti Fric, Detiček Mirko, Grajzl Tone, Kalan

Franjo, Kralj Drago, Kraupner Rihard, Pajk Karel, inž. Rihtar Ciril, Wagner Janko, dr. Vrhovec Stane in Zorko Anton, za revizorja pa Kostajnshek Jože in šoster Janko. — Društvo ima 724 članov.

Lovsko društvo v Ribnici — Dol. je imelo svoj I. redni občni zbor dne 5. januarja 1936. Zbor je vodil veleindustrialec Klun Ivan, ki je bil ponovno in soglasno izvoljen za nadaljnja tri leta za predsednika. V novi odbor so bili izvoljeni: dr. Siegmund Ferdinand, Bižal Drago in inž. Jenčič Franc iz Kočevja, Primožič Josip iz Jelendola, Rudež Marko in Burger Ivan iz Ribnice, Klavs Alojz iz Gorenje vasi, Ivanc Adolf iz Sodražice in Kosler Oskar iz Ortneka; za revizorja: dr. Michelitsch Franc iz Velikih Lašč ter Picek Franc iz Ribnice; namestnika: Göderer Ivan iz Ortneka in Ančik Josip iz Ribnice. — Za delegate na glavno skupščino Zveze se določijo: Burger Ivan, štiglic Franjo in Klun Ivan. — Občnemu zboru je prisostvoval tudi predsednik Zveze lovskih društev v dravski banovini dr. Ivan Lovrenčič. — Po občnem zboru je bila dobro uspela lovska prireditev, ki je družila lovce in lovske prijatelje »tja do belega dne«.

Notranjska podružnica SLD je imela svoj redni občni zbor dne 15. februarja 1936 v Starem trgu. Poleg običajnega dnevnega reda je bila na sporedu tudi ustanovitev novega lovskega društva. — Po poročilih funkcionarjev, ki so bila vsa soglasno sprejeta, je zbor izglasoval razrešnico staremu odboru. Občni zbor je nato sprejel nova pravila po § 76. zakona o lovu, nakar se je ustanovilo »Lovsko društvo za Notranjsko s sedežem v Starem trgu«. — Pri volitvah je bil z vzklikom izvoljen dosednji predsednik podružnice gosp. Kovač Karel za predsednika novega društva, v odbor pa gg. dr. Pušenjak Stanko, Schauta Leon, Mercina Ivan, Lah Miha, Bizjak Franc, Meden Franc, Furlani Ladislav, Olšak Tone in Vilar Franjo.

Lovsko društvo za srez Novo mesto je na občnem zboru dne 1. jan. 1936 izvolilo tale odbor: predsednik Vozelj Janko, šolski upravitelj v pokoju; odborniki: Avsec Anton, posestnik v Gotni vasi, dr. Furlan Anton, zdravnik v Novem mestu, Bučar Josip, odvetnik v Novem mestu, Avsec Franjo, obč. delovodja v Novem mestu, Rajc Franc, urar v Novem mestu, inž. Sevnik Franjo, nadupravitelj v Straži, Ulm Anton, veleposestnik v Klevevžu, Pakiž Silverij, sodnik okrožn. sodišča v Novem mestu, in Bukovec Alojzij, posestnik v Veliki Loki. — Revizorja: Grom Adolf, višji sod. oficial v p. v Novem mestu, in Pauser Adolf, trgovec v Novem mestu. — Delegate za glavno skupščino Zveze bo določil odbor. — Društvo ima 195 članov.

Lovsko društvo za Gorenjsko v Kranju je imelo jako številno obiskan ustanovni občni zbor dne 26. januarja 1936, ki ga je vzorno vodil predsednik Mohor Ciril. V svojem nagovoru je pozdravil vse lovske tovariše in tovarišice, med njimi zastopnika centrale dr. Bevka in dr. Krejčija iz Ljubljane, in razložil glavni namen zborovanja, da se namreč dosedanja podružnica SLD preosnuje v smislu § 76. lovskega zakona v samostojno lovsko društvo. — Za njim sta podala izčrpni poročili tajnik Podkrižnik Martin in blagajnik Longo Alojzij. Obe poročili je občni zbor brez ugovora odobril. V imenu revizorjev je poročal Hlebš Rudolf, narkar je bila odboru soglasno priznana razrešnica. — Nova društvena pravila je zborovalcem pojasnil tajnik ter predlagal, da se sprejmejo v celoti, kakršna so. Njegov predlog je bil sprejet. — Pri volitvah novega odbora je dobil večino glasov rav. Mohor Ciril, ki je bil s tem ponovno izvoljen za predsednika, za odbornike pa so bili izvoljeni: vet. Bedenk Vinko, Jakofčič Ciril, Kališnik Ivan in Podkrižnik Martin iz Kranja, potem Kališnik Ivan iz Tržiča, baron Lazzarini Henrik iz Smlednika in Primožič Mihael iz Križ;

dalje Fišer Alojzij, dr. Homan Alojzij, Janc Florijan in Patik Leon iz Radovljice ter Šušteršič Slavko iz Lesc; Hafner Ivo in Kafol Dušan iz Škofje Loke ter Weber Jožko s Trate. Za revizorja sta bila izvoljena Hlebš Rudolf iz Kranja in dr. Papež Slavko iz Tržiča. — Po občnem zboru je bila odborova seja, kjer se je odbor konstituiral (podpreds. Fišer, tajnik Podkrižnik, blagajnik Jakofčič, gospodar vet. Bedenk) in so se imenovali delegati za glavno skupščino Zveze, in sicer: predsednik Mohor, bar. Lazzarini, vet. Bedenk, Janc, Šušteršič in Fišer. — Zvečer se je vršila zabavna lovska prireditve v vseh prostorih hotela »Stara pošta«, na kateri je vladalo sijajno razpoloženje. Ogromni obisk prireditve je pokazal, da imajo gorenjski lovci velik ugled in uživajo prirčne simpatije ne samo v svojem področju, ampak tudi izven meja svojega delokroga.

Kinološke vesti

Reichsverband für das Deutsche Hundewesen (RDH) priredi v dneh 25. in 26. aprila 1936 III. državno razstavo prvakov (Reichssiegerausstellung) vseh vrst psov v Kölnu a/R. Na dan 24. aprila t. l. bo istotam I. kinološki kongres. Začetek kongresa ob 10. uri, vstopnine ni. Glavna poročevalca sta: g. prof. H. Henseler iz Münchena za snov »Die Inzucht als Züchtungsmittel« in g. dir. Schaeffer iz Augsburga za snov »Die Art und der Wert der deutschen Zuchtbuchführung«.

Kongresa se lahko udeleži vsakdo, ki je član JKS. G. Fr. Bazille vabi vse kinologe, zlasti strokovne poročevalce, na kongres.

Österreichischer Kynologenverband priredi svojo XIII. mednarodno razstavo vseh vrst psov v dneh 2. in 3. maja 1936 na Dunaju. Za vse vrste psov so razpisana: CACIB, dalje »Prvak Wien 1936« in »Mladinski prednjak Wien 1936«.

1. maja t. l. bo zborovanje raziskovalne sekcije avstrijskega Kynologenverbanda, katerega se lahko udeleži vsak razstavljalec brez posebnih stroškov.

Avstrijska železnica nudi znižano voznino v 3. razredu za 25%, v višjih pa 33½%, in sicer od 0. ure 30. aprila do 24. ure 5. maja t. l.

Programi in prijavnice za Köln a/R in Dunaj so na razpolago pri tajništvu JKS, Ljubljana, Cesta v Rožno dolino 36, tel. 23-55.

Glavna skupščina mednarodne kinološke zveze FCI, ki ima svoj sedež v Bruslju, se bo vršila letos v Kopenhagenu na Danskem, dne 2. aprila 1936 ob 10. uri v hotelu d-Angleterre. Tej skupščini bo predsedoval Comte Aage Moltke, predsednik danskega Kenelkluba. Točka 7. dnevnega reda je sprejem J. K. S. kot federativnega člana F. C. I.

V dneh 3., 4. in 5. aprila 1936 bo mednarodna razstava vseh vrst psov v Kopenhagenu pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Danskega. Na tej razstavi se bo podeljeval C. A. C. I. B.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani je imelo svoj redni letni občni zbor dne 7. februarja 1936 v gostilni

Činkole. Predsednik g. Urbanc je otvoril ob 20.30 občni zbor in pozdravil navzoče, posebej delegate sorodnih edinic J. K. S. gg. mr. Bakarčiča in O. Koslerja kot delegata D. B.-j., ravnatelja B. H. Stareta kot delegata K. L. J. in svetnika Rostana kot delegata K. Sp. P. Spominjal se je v l. 1935 umrlih članov prof. Petra Žmitka in dr. Miče Mičiča iz Dubrovnika. V počastitev umrlih so se vsi navzoči dvignili s sedežev.

Nadalje je imel predsednik govor, v katerem je poudarjal pomen ptičarja za pravilno izvrševanje lova, govoril o važnosti tekm ter povedal, da je največja rak-rana naše lovske kinologije — ne slabi psi, ampak slabi lovci in vodniki. Vsak lovec ima psa, kakršnega je vreden!

Predsednik se je zahvalil mariborski podružnici D. L. P. za prijeten večer ob proslavitvi 25 letnice prvih tekm psov-ptičarjev v Sloveniji. Nato so povzeli besedo po vrsti vsi delegati sorodnih društev in klubov, vsi želeč Društvu ljubiteljev ptičarjev še vnaprej mnogo uspeha.

Sledila so poročila tajnika, gospodarja, strokovnega poročevalca in vodje vzrejnih registrov ter blagajnika, ki so se vsa vzela brez ugovora na znanje. Iz poročil izhaja, da je tajništvo imelo 240 dopisov, da je društvo priredilo 4 tekme, na katerih je tekmovalo 22 psov in da je bilo vpisanih psov v JRP 42, v JRS 8 ter v JRPr 2.

Ko je revizor g. ravnatelj inž. Božič potrdil, da sta z g. dr. Luckmannom našla vse knjige in račune v redu, se je odboru izrekla odrešnica z zahvalo.

Na predlog g. mr. Bakarčiča so se nato izvedle volitve z vzklikom. Za predsednika je bil ponovno izvoljen g. Urbanc, za odbornike pa vsi dosedanji odborniki in razen teh še gg. Leon Matajč, mr. Hočevar ter inž. Puschmann. G. Urbanc se je zahvalil volilcem za izkazano zaupanje in iz-

javil, da sprejme izvolitev. Prav tako so sprejeli ponovno odborniška mesta gg. dr. Pfeifer, insp. Justin, dr. Ivo Tavčar, dr. Eberl, dr. Souvan, inž. Weinberger, Nagy, Schuster in Sežun.

Revizorja sta ostala gg. ravnatelj inž. Božič ter dr. Luckmann, namestnika pa gg. Janko Čepon in Milan Verovšek. Za delegata v JKS sta bila izvoljena gg. dr. Eberl in Sežun, za namestnika pa gg. inž. Weinberger in mr. Hočevnar.

Pri slučajnostih se je oglasil k besedi g. Schuster in predložil spomenico, ki obsega tri predloge za Zvezo lovskih društev v Dravski banovini. Ti predlogi se glase:

1. Vsako lovsko društvo naj ustanovi posebno sekcijo upravnega odbora ali postavi vsaj posebnega referenta za lovsko kinologijo. Naloga sekcije, oziroma referenta naj bi bila, da v področju svojega lovskega društva pospešuje skupne interese lovstva in lovske kinologije, zlasti da skrbi za pravilno izvajanje lova z dobrimi, po strelu uporabljivimi psi. Postopek te sekcije odnosno referenta naj bi bil vedno v sporazumu z JKS in z edinicami, ki so v njem včlanjene.

2. Zveza lovskih društev naj skrbi za to, da se uvedejo zakonski predpisi, po katerih naj se lov izvršuje načeloma le s psi, primernimi za dotično lovišče. Vsak zakupnik pa mora imeti za svoje lovišče primerne, po strelu uporabljivega psa, kajti le s takim psom se more lovsko pravično loviti.

3. Glasilo Zveze lovskih društev »Lovec« naj ne prinaša oglasov, ki ponujajo naprodaj pse, ki niso čistokrvni in niso vpisani v rodovni knjigi JKS. Vsak oglas naj uprava odnosno uredništvo predloži tajniku JKS, da ugotovi, če je naprodaj ponujen pes vpisan ali ne, sicer naj se objava zavrne.

Vsi trije predlogi so se z odobravanjem sprejeli.

Na predlog g. Koslerja se izvoli g. Schuster kot neumorno delavni odbornik društva za častnega člana DLP.

Sklene se, da ostanejo vse takse za l. 1936., kakor so bile, nato pa zaključijo ob 23 uri 15 min. predsednik lepo uspeli občni zbor.

Društvo ljubiteljev ptičarjev obvešča svoje člane, da priredi dne 19. aprila 1936 v bližini Ljubljane pomladansko vzrejno tekmo ptičarjev, poleženih v l. 1935. Na tekmi se ocenjujejo prirojene lastnosti psa, in sicer: nos, način iskanja, natezanje, hitrost, stoja, vztrajnost, zasnova za delo po sledu, ubogljivost in obnašanje pri strelu. — Podružnica DLP v Mariboru priredi enako tekmo v okolici Maribora dne 26. aprila 1936. Vse podrobnosti se bodo še pravočasno objavile. — Nadalje opozarja društvo člane, da so v ljubljanskih kavarnah na razpolago gostom ti-le lovski časopisi: »Wild und Hund«: Metropol, Prešeren, Union, Zvezda; »Deutsche Jagd«: Prešeren, Union; »Der deutsche Jäger«: Emona, Metropol, Union; »Oesterreichs Weidwerk«: Metropol, Prešeren, Union. — Naprodaj je pes poenter Lord Smledniški, JRP 25 L, *20. III. 1935; ocena: odlično. L. mr. Bakarčič, lekarnar, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9.

Kritje: Irski seter Tiras JRP18 je kril dne 11. februarja 1936 psico Sento v. Kleengrund JRP1T, lastnica psarna »Bistrica«, ravnatelj v p. Fric Prieger, Bistrica-Ruše, na kar se opozarjajo zainteresenti.

Klub ljubiteljev sportnih psov je imel 5. febr. 1936 svoj XIV. redni občni zbor. Predsednik Rostan Ivan je ob 20. uri otvoril občni zbor, pozdravil navzoče člane ter delegate: gg. ravnatelja Zupana Ivana za JKS, inspektorja Justina Feliksa in akad. Sežuna Bogdana za DLP, Schusterja Antona in cand. jur. Bakarčiča Gvida za DBJ, g. Černeta Ernesta, žel. urad., za KLB, in g. kapet. v p. Dreniga Teodorja za KLJ. Izvoljen je bil ta-le odbor: pred-

sednik prof. inž. Premelč Stane, podpredsednik Smerkol Lojze, kleparski mojster, tajnik in strokovni poročevalc Drenig T. Teodor, art. kapet. v p., blagajnik Vašl Ciril, brivski mojster, gospodar Vreček Albin, brivski mojster, ter dr. Cepuder Josip, odvetnik, Drenik Bojan, fin. rač. insp. v p., De Gleria Viktor, med. vet., Grošel Ljubisava, soproga podpolkovnika v p., Podobnik Ivan, pol. uradnik, in Rostan Ivan, finančni nadsvetnik v p., kot odborniki, dočim za revizorja dr. Blumauer Robert, primarij, in Možina Alojzij, trgovec. Poslovnica kluba: Ljubljana, Cesta v Rožno dolino 36, tel. 25-55.

Klub ljubiteljev sportnih psov priredi dne 5. aprila 1936 v Ljubljani na prostoru velesejma prvo smotro ilirskih ovčarjev.

VIII. redni občni zbor »Društva Brak-jazbečar« se bo vršil dne 13. marca 1936, ob 20. uri v gostilni »Činkole« v Ljubljani, s sledečim dnevnim redom: 1. Letno poročilo vodstva; 2. poročilo blagajnika; 3. poročilo preglednikov računov; 4. odrešnica odboru; 5. volitve; 6. proračun za l. 1936; 7. slučajnosti. — K številni udeležbi vabi odbor.

XII. redni občni zbor Kluba ljubiteljev brakov bo v soboto, dne 21. marca 1936 v sejni dvorani hotela Metropol-Miklič v Ljubljani na Masarykovi cesti z naslednjim dnevnim redom: Nagovor predsednika, poročilo tajnika, blagajnika, strokovnega poročevalca in računskih preglednikov; volitve odbora, samostojni predlogi in slučajnosti.

Vprašanja in odgovori

G. K. D. v V. — Poslana pljuča poginulega zajca smo oddali drž. veterinarskemu bakteriološkemu zavodu, ki nam je o preiskavi dal tole izčrpno poročilo: Iz pljuč izkultivirani mikroorganizem je cepljeno belo miško zanesljivo ubil po kratki inkubaciji. Preiskava na zajedavce pa je bila negativna. Zaradi še bolj točne preiskave je zelo škoda, da ni bil poslan na preiskavo cel kadaver zajca, kajti preiskava celega trupla bi dala mnogo zanesljivejši rezultat. — Po opazanjih na temelju preiskav sta mogoča dva zaključka: prvi, da je mikroorganizem sam povzročil obolenje in pogin zajcev, drugi pa, ki je verjetnejši, da je mikroorganizem samo sekundarne prirode. Prvotni vzrok bi bilo iskati v oslabljenju organizma zajcev. Tako oslabljenje povzroča že klima sama ali pa predhodno okuženje z virusi (bolezenskimi strupi), ki jih pod mikroskopom ne vidimo. Takih podobnih slučajev je bilo ugotovljenih pri najrazličnejših vrstah živali baš v letošnji zimi. — Za zatiranje kuge med zajci pride le eno v poštev: skrbno pobiranje poginulih zajcev in njihovo neškodljivo uničevanje z zakopavanjem ali še bolje s sežiganjem. — V primeru, da bi se slučaj še ponavljali, prosi drž. veterinarski bakt. zavod, da se mu pošlje še tak material, kar najbolj mogoče svež in pa cel kadaver.

G. G. J. v M. — O vzroku pogina divje kokoši, ki ste nam jo poslali v preiskavo, nam sporoča državni veterinarski bakteriološki zavod v Ljubljani tole: Kura je dospela v zavod v stanju razpadanja in je bila zato za bakteriološko preiskavo manj primerena. Vendar je bilo napravljeno tudi v tej smeri vse, toda rezultat je bil negativen, to se pravi, da kura ni bila okužena in ni poginila na kaki kužni bolezni. Tudi pregled na zajedavce je bil negativen. — Sekcijsko pa je bila ugotovljena nenavadno velika količina

hrane v golši, kar je povzročilo zaprtje golše in požiralnika, in to je bilo gotovo vzrok smrti. — V kolikor je bilo mogoče, je bila izvršena tudi preiskava na strupe (fosfor), ki pa je bila tudi negativna. Proti zastrupljenju govori tudi sekcijski izvid.

G. L. K. v K. — Od česa dobi rogovje srnjakov svojo barvo? — O tem vprašanju se je baš v zadnjem času mnogo pisalo v strokovnem časopisju, vendar je najbolj verjetno, da dobi rogovje barvo od sokov onih rastlin, ob katere jih srnjak drga za čiščenja in tudi pozneje. Da srnjak že popolnoma očistično rogovje še pogosto tare ob debelca, najrajši ob taka, ki rasto posamič, je najnovejša razlaga ta, da pušča na teh drevescih svojski duh svoje žleze med rogovjem in si tako nekako omeji svoje bivališče, kakor si n. pr. pes »ograj« svoj svet s tem, da na vidnih predmetih ostavlja svoj seč.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruga g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Odstrel velikih petelinov se odda posamezno ali skupno. Pojasnila se dobe pri Francu Barbiču, preparatorju v Ljubljani, Igriška ulica 10.

Iščem odstrel 2—3 malih petelinov (ruševcev). Pismene ponudbe naj se pošljejo na naslov: Kornel Büchler, Zagreb, Ilica 21.

Iščem »Lovca«: let. 1912, 1913, 1914 in 1919, 1920. Ponudbe na P. Fabiani, Ljubljana, Stritarjeva 5.

Lovsko puško Mauser, kal. 8 mm, izvrstno, proda za 1200 din Rajko Sajovic, Ljubljana, Ilirska ulica št. 19.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovske puške, kakor petelinke, brezpetelinke (hamerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Nepremočljive, tople Hubertus-plašče in pelerine iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 Din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg šte. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Browning puška kal. 16	1600 din
Bock puška kal. 16/8 mm	2250 „
Trocevka petelinke kal. 16/9.3	1800 „
Mauser puška kal. 8 mm	800 „
Hamerles dvocevka kal. 16	1800 „
Dvocevka risanica kal. 16/10	800 „
Dvocevka Hamerles Bock kal. 16/16	4000 „

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvoru. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovce se preskrbi s potrebnimi jedili pri slavnostni tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolutno šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznано najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članškim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specialnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapri-seženi izvedenec in cenilec, Mari-bor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spa-dajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pa-zite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregle-dati pri puškarnju Albinu Šifrer-ju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieg-hoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, stre-liva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvali-tetno blago. Delavnica za popravila, montiranje dalnogledov na puške, naj-vestnejše in točno pristreljanje pušk.

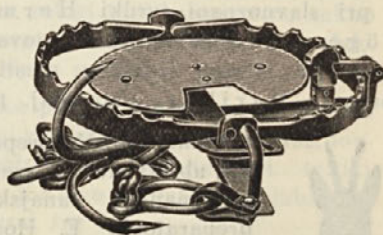
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnil-nih sredstev. Ma-zanje z »NC« oljem in mastjo garantira za hi-gijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje ob-drži prvotno barvo. — Od blata očišče-ne še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mast-jjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absor-birajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čev-ljev. Za pričetek sezone Vam priporo-čam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, kate-rega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitrans-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdeloval-nica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh ve-likosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Pun-tigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokov-no izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta trdka pasti iz drugih to-varen. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri trdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

April

Anton Podlesnik

Ob obletnici izpod Črnega vrha

Aprilsko solnce boža zaspano zemljo in zbuja vse k novemu življenju. Tudi prijatelj Joža, star in hud petelinar, se je zbudil iz dolge zimske dremavice, v kateri uživa svoj zasluženi pokoj. Pa jo primaha solnčnega dne zasopljene sem gori pod Črni vrh, da poskusi v mojem lovišču svojo lovsko srečo. S seboj je pritoril neizogibni nahrbtnik, nabit kakor vamp ješče telice, ki se je preobjedla sveže detelje, podoben bolj polni luni kakor pa lovskemu oprtniku. Ni čuda, da se je mož potil pod njegovo težo, kakor se poti v verskem znanju premalo podkovani ženini, ko ga župnik izprašuje iz krščanskega nauka.

»Letos mi moraš ti dati petelina,« mi pravi Joža, »pri tebi še nisem pihnil nobenega.« No, kaj sem hotel! Petelini so peli, lovec mi javlja šest stalnih. Sevé, dva sem že obljubil: bratranka moja, v kateri se pretaka več lovske krvi kakor v marsikaterem moškem, me je prosila za enega in kajpak tudi za svojega zaročenca enega. Torej dva bosta že padla; saj vem, kako dobro streljata moja sestrična in njen bodoči možek; zdaj še Joža enega, pa jih bo

polovica šla iz lovišča. Tesno mi je bilo pri srcu, pa tolažil sem svojo lovsko vest z upanjem, da eden ali drugi petelina vendar »zapacka« in da na ta način vsaj enemu rešim življenje. In res; Joža ga je tako temeljito »polomil«, kakor ga le more nerodni petelinar — iz mesta.

Svetle zvezde so gledale na lepi naš planinski svet in v zvoniku je udarila ura polnoč, ko sva se z Jožem odpravila v lovišče. Ker njegov nahrbtnik ni imel niti najmanjšega prostora več, sem vtaknil stekleničico »domačega« v žep, tako za »vsak slučaj in primerek«. Tudi kruha in klobase domačih kolin je treba v planine, potem si lovec po vseh pohorskih predpisih.

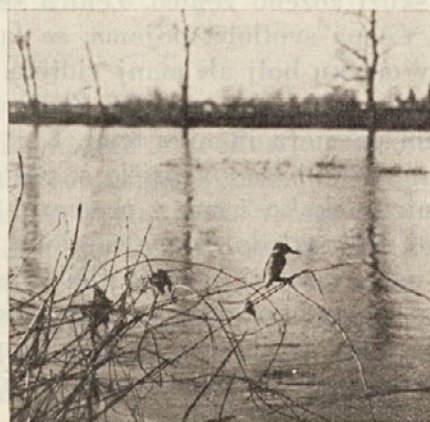
Pot se je vlekla nad dve uri in proti koncu sva le še s težavo rezala strmi klanec. Joža je pihal pod težo svojega nahrbtnika kakor jug preko Senjorjevega doma.

Prišla sva na greben, levo njega je rastišče. Preko strmega terena so stale stare hoje, pomešane z bukvami. Ves gozd pa je redek in vmes štrlijo velike granitne skale, čakajoče pridnih rok kamnoseškega delavca, da jih izoblikuje za trdni tlak naših prestolnic. Po prvem oddihu pogledam proti vzhodu: le ozek pramen zarje se je videl, torej časa še dovolj. Preko grebena je tulil južni veter in naenkrat slišim vmes tisto značilno klepanje, ki požene lovca kri v žile. Rahlo pocukam prijatelja: »Čuješ?« Tudi on ga je slišal, le smeri petja nisva mogla dognati, ker je veter žvižgal in tresel drevje kot bi hodili sloni skozi gozd.

Joža je imel puško, nekako močno flobertovko, še v nahrbtniku, pa sem ga pregovoril, da je vzel mojo puško na šibre, ki je za petelina boljša. Pričel je naskakovati. Enkrat — dvakrat — pri tretjem skoku pa že ni šlo več; nahrbtnik, ta nabita nadlega, ga je oviral. V tem sem že slišal drugega petelina niže naju, v smeri proti potoku, ki goni svoje razpenjene vode izpod Črnega vrha. Joža odloži nahrbtnik, ta pa — ne bodi len — jo začne polagoma ubirati navzdol in tako po svoje naskakovati spodnjega petelina. Nekaj časa je šlo vse v najlepšem redu in petelin je pel naprej. Ko pa je strmina silila nahrbtnik v večjo hitrost, se je to zdelo petelinu le preneumno in je odfrfotal. Zdaj je bilo nahrbtniku vseeno; pognal se je z največjo naglico navzdol —: Črink — črink — črink — se je slišalo še, ko se je mrha kotalil že več kot 200 korakov pod nama. Joža piha od jeze, kliče vse največje gospode pekla na pomoč; škoda le, da zaradi teme nisem videl kakšne barve je »igral« njegov obraz. Joža se duša in kolne, jaz pa smejem kot še nikdar ne na lovu. Petelin pred nama začne znova s petjem. Zadeva z neubogljivim nahrbtnikom je bila zanj končana in zopet je dajal duška svoji

ljubezni. Joža vzame puško in znova se je začelo naskakovanje. Jaz sedim mirno v bukovem listju in poslušam petje. Joža po par skokih obstoji, pa gleda nekam vstran po bukovju; tudi jaz se ozrem tja in že zagledam petelina kakih 25 korakov od Jože. Mirno je hodil po veji, klepal in brusil, burja pa mu je mešala perje in pomagala privzdigovati široki rep. Joža stoji, stoji, vleče na uho; koj sem dobil vtisk, da petelina ne vidi in da slabo sliši. Petelin poje, Joža stoji, posluša... Kar se požene od petelina vstran, še en skok ob nepravem trenutku, pa stisne petelin perje, iztegne vrat in adijo, Joža! —

Kaj sedaj? Oba zgornja petelina sva pregnala, oni nižji so pa za mojo sestrično. Konec. Sedaj pa nahrbtnik; treba ga bo poiskati, že zaradi obilne vsebine. Nizko ob potoku ga najde prijatelj, toda žal, skoraj čisto je prazen. Začelo se je iskanje po bukovem listju. Nikoli bi ne verjel, koliko toaletnih stvari se potrebuje v planine na petelina. Poleg britve, škarij in raznega mila sva pobirala tudi črepinje steklenic z raznimi likerji, pekerskim vinom itd. Žal so ostale samo razbite steklenice, vso dobro vsebino pa je vzel vrag. Na bukovem grmu so visela očala, šatulja je gledala izpod listja kot muren iz kravjeka. Celi dve uri je trajalo naporno iskanje, a našla baje nisva niti polovice: toliko se mora nositi s seboj, če se gre na petelina —. Upam, da drugi pot Joža gotovo ne prinese toliko ropotije seboj, in laže bo ustrelil petelina. Naj bodo te vrstice v svarilo vsem onim mestnim petelinarjem, ki nosijo na planine Bog zna kaj vse s seboj. Kruha — klobaso — pa flaško »žganega«, dovolj je v planine.

Lovski daljnogled

K popolni lovski opremi sedanjega časa spada ustrezajoč daljnogled in si lovca, zlasti pri lovu na veliko divjad, skoraj ne moremo brez daljnogleda dobro predstavljati. Čemu je daljnogled, ve danes vsak šolarček prav tako kot marsikateri lovec ne o sestavi in svetlobnih pravilih daljnogleda in lastnega očesa, ki je odločujoče pri izbiri.

Daljnogled nam mora pokazati jasno in ostro sliko ter jo tako povečati, da iz nje razberemo one podrobnosti, ki jih želimo. Pri polni dnevni luči je to lahko dosegljivo. Toda lovec potrebuje pomoč daljnogleda premnogokrat tudi ob slabi večerni ali jutranji luči, v somraku ali ob luninem svitu. Pri tem je važna svetlost daljnogleda. Vsakdo je že opazil, da se skozi kak daljnogled pri enaki luči in povečavi vidijo predmeti bolj jasno in da je vse obzorje bolj svetlo in čisto kot skozi daljnogled kake druge znamke. To je svetlost daljnogleda, ki je neposredno odvisna od premera snopa svetlobnih žarkov, ki gredo skozi daljnogledove leče. Čim večje so leče, tem večji snop žarkov vpada skozi nje, tem svetlejši je daljnogled. Toda obseg svetlobnega snopa je jako omejen. Na eni strani ne moremo čez mero zvečati leč, ker bi postal daljnogled prevelik in pretežek, ne glede na ceno, na drugi strani pa postavlja mejo naše oko. Očesna zenica, ki sprejema svetlobo za naš vid, ima lastnost, da se pri močni svetlobi krči, pri slabi pa širi. S tem varuje notranje oko poškodb pred premočno lučjo, za gledanje pa zadostuje že ozek žarek, ki vstopa skozi zoženo zenico. Zenica se lahko skrči do $1\frac{1}{2}$ mm premera. Če pa svetloba pojema, se ta stopnjema razširja, tako da še v mraku bolj ali manj vidimo, ker skozi večjo odprtino vstopa v oko lahko več svetlobe. Zenica se more zvečati največ na 8—9 mm premera in to v temi. Ker pa v polni temi itak nič ne vidimo, kar bi za lov prišlo v poštev, je praktična meja velikosti zenice nekako 7 mm v premeru. S tem je že tudi dana meja svetlosti daljnogleda. Snopa svetlobe, ki je torej večji kot 7 mm, oko ne more sprejeti in je za gledanje brezpomemben. Svetlost daljnogleda je za oko izčrpana potemtakem pri okularju s premerom 7 mm. Okular je ona manjša leča, ki jo pri gledanju skozi daljnogled približamo očesu, večji leči pa, ki je obrnjena proti predmetu, pravimo objektiv.

Svetlost daljnogledov v številkah izražamo s kvadratom premera okularja. Če je na primer premer leče na okularju 7 mm.

je svetlost izražena s številko 7², t. j. $7 \times 7 = 49$. Če je premer te leče 5 mm, je svetlost $5 \times 5 = 25$ itd.

Svetlost daljnogleda je še odvisna od povečave. Čim večja je ta, tem manjša je svetlost, tem manjši je okular, ker je oboje v stalnem medsebojnem, nasprotnem razmerju. Pri tem seveda ima vlogo tudi velikost objektiva, to je velike leče na drugi strani daljnogleda. Čim večja je leča objektiva, tem večji snop svetlobe lahko vstopa v daljnogled in tem večje je obzorje. Ker pa v prvi vrsti velikost objektiva določa tudi velikost vsega daljnogleda, je objektivu dana praktična meja, ki pri lovskih daljnogledih ne gre navadno preko 40 mm premera leče. Razmerje med premerom in povečavo nam pa zopet določa premer svetlobnega snopa, to je velikost okularja. Če je na primer povečava $6 \times$ in premer objektiva 40 mm, je svetlobni snop debel $40 : 6 = 7$ mm. Ako hočemo gospodarsko izkoristiti v tem primeru oba dana faktorja, moramo vzeti 7 mm okular. Če bi bila povečava $10 \times$, bi zadostoval po predstojećem okular s 4 mm premera. To pomeni, da bi daljnogled mnogo zgubil na svetlosti. Torej čim večja povečava, tem manjši okular, tem manjša svetlost in narobe!

Vse to ima pa le toliko časa praktično vrednost, dokler se giblje v mejah zmagljivosti našega očesa. Kakor rečeno, se zenica normalnega očesa lahko razširi praktično do 7 mm in skrči na $1\frac{1}{2}$ mm. Tako zmogljivost ima oko le v mladosti, med tem ko s starostjo možnost razširitve zenice peša. Praktično se more zenica povprečno razširiti:

Do 30. leta starosti	do 7 mm,	t. j. svetlost daljnogleda	49
„ 40. „	„ „ „ 6 „ „ „	„	36
„ 50. „	„ „ „ 5 „ „ „	„	25
„ 60. „	„ „ „ 4 „ „ „	„	16

Ostarelemu očesu, čigar punčica je razširljiva le do 4 mm, nič ne koristi daljnogled s svetlostjo 49, ker oko more zajeti svetlobni snop samo do 4 mm premera, kar odgovarja svetlosti 16. Pač pa pri objektivu 40 mm lahko vzame $10 \times$ povečavo, medtem ko svetlosti 49 in objektivu 40 mm ustreza le nekaj manj kot $6 \times$ povečava [$40 : 7 = \sim 6$].

Izbiri daljnogleda moramo torej osloniti na zmogljivost našega očesa ter pri tem gledati na velikost daljnogleda, na svetlost in povečavo. Tudi obzorje ne sme biti premajhno za lovske namene. Ker pa ne moremo za vsako starost kupovati posebnih in dragih daljnogledov, moramo izbrati neko zlato sredino, ki bolj ali manj ustreza vsem zahtevam. Starejši lovec, če bo kupoval daljnogled,

se bo zadovoljil z manjšo svetlostjo 36 ali 25, pa zato vzel jačjo povečavo. Mlade oči bodo izrabile svetlost 49 rajši na račun povečave, da bo daljnogled tudi v mraku še lahko služil namenu, kajti lovec prečesto potrebuje vprav v večernem ali jutrnem mraku daljnogled za oceno divjadi. Sicer tudi polna dnevna svetloba, ki kaže barvasto obzorje, ostrost pogleda moti. Oko vidi predmete čistejše, če ga ne motijo razne barve, ki pri pojemaajoči svetlobi zginjajo. Najdlje pod mrak se drži modra barva, zato vidimo ob večerenju vso pokrajino modro. Nasprotno pa rdeča barva najprej zgine in se rdeči predmeti zlijo s temno sivino ozadja in se ne odražajo od zelenja kakor sicer. Na ta način kaj lahko v mraku prezremo na livadi ali poseki, sredi zelenja rdečega srnjaka, ki ga oko zaznava le kot sivo senco, brez vseh podrobnosti. Ta nedostatek skušamo deloma odpraviti z močnejšo povečavo daljnogleda, ki nam predmet čimbolj približa in poveča ter na ta način na živali razberemo potrebne podrobnosti, ki so za lovca važne. Vendar je delovanje očesa odvisno od jakosti svetlobe, ki zadene vidne stanice očesa. Zato pa majhno svetlost nadomestimo z močno povečavo, da sliko na očesni mrežnici kar najbolj zveča in tako oko dojame še vseeno obrise predmeta.

Iz vsega povedanega sledi, da se ne moremo rešiti iz zakletega kroga optičnih zakonov in če se oprostimo ene zanke, se ujamemo v drugo. Povsod pač obvelja načelo zlate sredine in zato tudi lovec navadno vzame šestkratno do osemkratno povečavo daljnogleda. Pri močnejši povečavi se poleg drugih napasti močno javlja migotanje in poskakovanje predmetov v obzorju daljnogleda pri prostoročni drži, ker se pač tresenje rok tudi tolikrat poveča.

Ista načela veljajo seveda za strelni daljnogled, pri katerem se velikost in teža še mnogo neprijetnejše uveljavljata. Razen tega povečava stopnjema krči in manjša obzorje, če daljnogleda nočemo zvečavati do nepraktičnosti, to se pravi, da ne zvečujemo objektiv. Sicer pa strelnemu daljnogledu ni namen povečava sama, nego možnost točnega in sigurnega strela. To je pa poglavje zase, ki gre preko okvira te skromne razprave.

Pomenki

V letošnji dolgi, kaj muhasti zimi sem premišljeval o različnih vtiskih, ki sem jih dobil v stiku z lovci, pa sem se odločil, da opišem nekaj teh opazovanj. Počasi se je približal čas, ko bo lovec zopet v družbi svoje zveste spremljevalke hodil po lovišču v božji naravi, zato mislim, da ni odveč, če se oglasim. Morebiti bom slišal očitke, da premlevam stare stvari, vendar pa vem, da je dosti tudi takih, ki mi bodo dali prav, da se dobra reč ponovno pove.

V marsikaterem kotu stoji zapuščena, zaprašena in zanemarena lovska puška še od tistega časa, ko jo je lovec po končanem lovu tja postavil, jezeč se, da je imel tekom lovske seziije prav malo ali pa zelo slabe uspehe. Dnevne skrbi in stanovske dolžnosti so bile krive, da je potem na puško pozabil. Ko ga bo lovska žilica pognala zopet v lovišče, bo puško za silo obrisal, jezeč se zopet pri tem opravlku, da ima puška vse druge barve kot ob nabavi. Še več slabe volje pa bo, če je rja med mirovanjem preko lovopusta ponekod opravila svoje delo in glavna krivda bo seveda na slabem materialu.

Tudi mnogi od teh, ki so sicer puško, preden so jo postavili k počitku, sami z zunanje strani kolikor mogoče skrbno ocedili in namazali, bodo neprijetno presenečeni, ker je med tem odpovedala kakšna vzmet, odpustil vijak ali pa se je strl kakšen del. Na razne načine iščejo potem, kaj je temu povod in seveda je končno vzrok »slab« material. Ne pomislijo pa, da jih je puška spremljala v lepem in slabem vremenu. Vлага se je vtihotapila v mehanizem, kjer se je maža sčasoma osušila, ter s tem rji prepuстила svoj delokrog.

Toliko večje bo pa zadovoljstvo tistega, ki je svoje orožje po končanem lovu poslal puškarju, da mu ga je prečistil, pravilno namazal in uredil, pa ga je šele potem spravil v omaro. Čeprav je s tem imel takrat izdatke, je s tem dokazal, da ve ceniti svojo lastnino, pa bo tudi uvidel, da si je precej prihranil.

Leto za letom je slišati ali čitati v časopisju o raznih nesrečah z lovskim orožjem, najsibo to na lovu ali pa kje drugje. V najpogostejših primerih teh nesreč, da je izgubil oče sina, žena moža ali otroci rednika, je krivo zanemarjeno in pokvarjeno orožje. Nekaj časa se o tem govori in piše, potem se pa zmaje z rameni »pač nesrečen slučaj«. Nikdar pa ni bilo slišati, da bi se tako neuporabno orožje, čeprav je bil zanje izdan orožni list, po

oblastvu zaplenilo in uničilo. Najbrž se še vedno nahaja med lovci, da ob priliki zopet lahko povzroči nesrečo. Če kdo na raznih skupnih lovih pozorneje opazuje orožje posameznih lovcev, se mora pogosto zgroziti in čuditi, da se ne pripeti s takim orožjem še več nesreč.

Posebno v žalostnem stanju so puške mnogih lovskih čuvajev. Prednjačijo pač ti, ki nimajo lastnih pušk, temveč puške svojih gospodarjev, zakupnikov lovišč. Nositeljem takega orožja je skoraj vedno odveč, da bi tujo lastnino čuvali in se brigali zanjo. Največkrat jim od dne, ko so puško prejeli, pa do oddaje ne posvetijo nekaj minut časa, pa naj že bodo v kakršnemkoli stanju, ali pa samo takrat, ko morajo puške pokazati gospodarjem. Nekoliko boljše je pri takih poklicnih lovcih, kateri posedujejo svoje lastne puške.

Mislim, da tukaj precej greše tudi gospodarji, lovozakupniki, ker odločno ne zahtevajo v tem oziru reda in ne izvršujejo večkratnega pregleda orožja. Saj se vendar z zanemarjenjem upropašča njihova imovina. Marsikaj bi se dalo v tem oziru izboljšati, če bi zastavili vso strogost v pravem času in na pravem mestu.

Zelo prav pa moram dati poznanemu lovozakupniku, ki načelno ne posoja svojim čuvajem orožja, temveč jim potrebno orožje da takoj po zaprisegi v last, tako da ga morajo z izvrševanjem službe odslužiti. Mesto, da jim izplača polno odstrelnino, jim del odračuna za orožje ter dobi tako svoj izdatek sčasoma povrnjen. Pravi, da je prišel do prepričanja, da lovski čuvaji potem z veliko večjo vneemo pazijo in čistijo revir, da morejo čimprej reči, da je orožje popolnoma njihovo. Prepričal se je tudi, da je orožje vedno v lepem redu, ker lovski čuvaj skrbi za svojo last, lovozakupniku je pa odpadla odgovornost.

Prošlo jesen sem imel na lovu priliko opazovati poklicnega lovca ter občudovati »krasno« njegovo puško. S presenečenjem sem opazil, da je zaklep tako slabo zapiral, da je pri tresenju ropotal kot raglja. Vprašal sem ga, če se ne boji z njo streljati, pa mi je cinično odvrnil: »Ah, kaj bi na to porajtal; če mi jo strel odpre, jo pa zopet zaprem«. Komentar o tem si lahko vsakdo sam napravi. Seveda sem se iz previdnosti držal potem na lovu v primerni razdalji.

Do neverjetnosti se je zadnje čase razpasla strast za iskanjem orožja iz druge roke. Kdor si nabavlja puško za lov, najvestneje povsod povprašuje, če ni mogoče kje dobiti »poceni« kakšno že rabljeno puško. Zakaj se puška prodaja, o njeni kvaliteti, če je orožje prijavljeno ali ne, se ponavadi ne vprašuje, to ni važno; glavno je cena. Marsikdo se je že praskal po glavi, ker je bil

pošteno opeharjen. Kupil je pod roko v veri, da je res poceni kupil, a se na kvaliteto ni razumel in zato tudi močno preplačal orožje. Krivda je v tem, ker ni vprašal za svet strokovnjaka, da bi mu orožje pošteno ocenil in preizkusil, preden se je dokončno pogodil s prodajalcem. Da se ta nezdravi pojav med lovci tako bohotno širi, so v glavnem krive današnje denarne razmere.

Seveda vem, da marsikdo poreče, češ nevoščljiv je, da bi poceni ne prišli do orožja. Stvar pa ni taka. Resnica je pač, da bi se moral, kdor je že lovec ali hoče postati lovec, zavedati, da je »najboljše orožje komaj dosti dobro za lov«. Ta izrek pomeni, da mora biti, čeprav ne najdražje, pač vsaj v kvaliteti in rabi res za lov in lovca primerno orožje, za kar se mu mora nuditi nesebično jamstvo. Doseči to, je pa mogoče le potom strokovnjaka, bodisi puškarja ali pa izkušenega lovca.

Dovolil bi si staviti vprašanje lovcem, če poznajo svoje puške? Nespametno, kaj ne, saj vendar do zamenjav orožja skoro ne pride! Niste pogodili, vprašal sem pač, če so vam znana svojstva vaših pušk, kakor razsipanje in probojnost, če puška nizko ali visoko nosi, kakšna mera črnega ali brezdimnega smodnika najbolj ustreza za naboje. Na žalost, na ta vprašanja bo pač od redkega lovca mogoče dobiti jasen odgovor, ker se jim vse to ne zdi važno, saj se itak naboji dobe vedno izgotovljeni v vsaki puškarni.

Če bi lovci vsaj malo važnosti polagali na te stvari, bi si marsikateri neuspeh na lovu lahko pojasnili in ne bi sebi, ne puški ali nabojem delali krivice. Ni redko, da je poedince treba ob nabavi nove puške skoro siliti, da bi se orožje na strelišču preizkusilo. Boje se pač stroškov, a nekateri se izogibajo tudi z izgovorom, da bodo puške že na lovu v revirju preizkusili! Če je to pravilno, pač lahko vsak sam presodi.

Primerilo se je tudi že, da so si puške nabavljali lovci, katerim je bilo nerodno priznati, da so še začetniki, pa se jim je takoj pri prejemu puške poznalo, da se z njo še dolgo ne bavijo. Na strelišču so se pa čudili, kako da puška meni bolje nosi kot pa njim. Le s težavo in polagoma sem jih potem dovedel do razumevanja, da je poleg dobre puške potreben tudi strelec, ki zna s puško pravilno ravnati. Na ta način se mi je posrečilo že marsikoga pripeljati do pravilnega pojmovanja streljanja in marsikdo od teh je postal že res dober strelec in lovec.

Na skupnih pogonih, kjer je zbrano večje število lovcev, je pogosto slišati različna tolmačenja o zgrešenih streljih. Zlasti na večjih, dobro vodenih lovih, kjer se štejejo strelji, so vzroki zelo različni. Redkokdaj pa se zgodi, da se najde lovec, ki odkrito

prizna, da je zgrešenemu strelu sam kriv. Skoraj vselej se vzrok začne iskati od živali, na katero se je streljalo, pa se že najde kaj verjetnega, preden se pride do strelca. Ko bi se pa vzrok iskal v obratni smeri, to je od strelca do divjadi, bi vzrok zelo pogosto ne bil daleč od začetka. Največkrat je pa krivo slabemu uspehu to, da se razdalja mnogo podcenjuje; strelja se predaleč, ko so šibre že precej izgubile na probojnosti ter se tudi preveč razpršile. Tudi se rado zgreši, če je bežeča žival le preblizu strelca.

Kot pogosti udeleženec na raznih lovih, v različnih krajih in v različni družbi imam pogosto priliko, da kot nepristranski opazovalec vidim različne stvari, zato sem se čutil dolžnega, da lovcem predočim najpogostnejše nedostatke. Daleč sem od tega, da bi hotel s svojimi izvajanjem koga žaliti, če bi se mi pa posrečilo, da z njimi zmanjšam eno ali drugo omenjenih nepravilnosti, je moj namen v polnem obsegu dosežen.

Rogovje jelena iz Zagore.
(Glej str. 151.)

Tečaj za lovske paznike v Mariboru

Po razpisu v februarški številki »Lovca« in v mariborskih dnevnikih ter po zadevnem obvestilu šestim podeželskim odsekom »Lovskega društva Maribor«, ki so imeli nalogo, da porazdele posebna vabila med posamezne zakupnike in lastnike lovišč, je priredilo »Lovsko društvo Maribor« od 24. do 29. februarja t. l. tečaj za lovske paznike.

Tečaj se je vršil v poslopju nižje gozdarske šole v Mariboru z dovoljenjem kralj. banske uprave Dravske banovine in sicer pod vodstvom g. šumarskega nadsvetnika inž. Zmaga Ziernfelda. Vodstvo je dalo širokogrudno tečaju na razpolago svoja bogata učila, aparate, slike, diagrame, nagačene živali, preparate itd. Te ugodnosti so bile gotovo glavni pogoj za uspeh tečaja, ki je bil najbrž prvi te vrste v naši državi.

Srečno naključje je nanese, da je bil vodja tečaja g. nadsvetnik Ziernfeld, strokovnjak v lovskih zadevah in sam navdušen lovec in — kar je posebno upoštevati — izkušena osebnost v poučevanju in prirejanju sličnih tečajev. Razmeroma težko delo pravilne razdelitve ur, smotrene sestave urnika je bilo torej v večjih rokah in je g. nadsvetnik prevzel pouk v najvažnejšem predmetu, namreč v živaloslovstvu in v raznih načinih lova. Oba predmeta je poučeval v 16 urah.

Uspehu tečaja je nadalje pripisovati dejstvo, da je vodji stalo ob strani lepo število požrtvovalnih znanih veščakov v raznih panogah lovske znanosti, po večini odbornikov »Lovskega društva Maribor«, ki so z vestno pripravo dosegli, da se je v čim krajšem času podalo poslušalcem čim več učnega gradiva v poljudni, povsem razumljivi obliki, ki je bila edino primerna za duševno območje pretežnega števila tečajnikov.

G. predsednik društva, ravnatelj B. Pogačnik, je predaval v 3 urah o organizaciji lovskih društev pri nas in drugod, o zgodovini naše mlade organizacije ter o narodno-gospodarskem pomenu lova.

G. dr. Vladko Šmid je v 3 urah podal slušateljem najvažnejše točke lovske zakonodaje s posebnim ozirom na novi lovski zakon, na zakon o posesti in nošenju orožja in na ministrski pravilnik ter banovo uredbo k lovskemu zakonu.

Važno panogo na polju lovstva, kinologijo, je obdelal, kolikor je pičlo odmerjeni čas dopuščal, v 7 urah priznani veščak in dresser g. ravnatelj Rajko Boltavzer, ki je imel tudi namen, da v

lovišču nazorno pokaže delo dresiranih ptičarjev. Deževno vreme določenega dne je to namero žalibog preprečilo.

O lovskem orožju in balistiki ter o polnjenju nabojev je predaval v 4 urah državni strelski prvak g. prof. Pero Cestnik. Predavanju so bili priključeni praktični poizkusi z orožjem za sobno streljanje.

Zanimivo in za vsakega pravega lovca važno snov je podal g. bančni ravnatelj Sterger v 3 urah. Izhajajoč iz načel lovske etike je govoril o nujni potrebi zasledovanja nastreljene divjačine in o sredstvih, ki vedejo lovca do zadevnega zaželenega uspeha. Obravnaval je tudi lovske šege in navade.

Udeležniki tečaja s predavatelji.

G. bančni uradnik E. Vodopivec je v eni uri razložil tečajnikom statistično računovodstvo.

G. primarij dr. Mirko Černič se je v enournem predavanju bavil s prvo pomočjo pri nezgodah ter poudarjal predvsem potrebo, da se na lovu s primernim vedenjem in skrajno previdnostjo preprečijo nezgode ter dal navodila, kaj je lovцу storiti v posameznih slučajih, ako se razne vrste nezgod pripetijo.

Eno uro je porabil g. živinozdravnik Jože Keluc, da je opozoril tečajnike na bolezni lovskih psov, na preprečenje teh bolezni in zdravljenje.

Slednjič je g. inž. dr. Krsto Cazafura tudi v enournem predavanju razložil bistvo, učinek in vrste raznih strupov, ki prihajajo v poštev pri izvrševanju lova.

Tečajnikov je bilo vsega skupaj 25. Sledili so zanimivemu pouku z izredno pazljivostjo in vnemo ter si pridno beležili važnejše stvari, ki bi jih mogli pozabiti. Uspeh tečaja je vsekako jako ugoden in bodo tečajniki, razen dveh, sami mladi ljudje, v svojem življenju v loviščih marsikaj s pridom uporabili, kar jim je nudil tečaj.

Utrudljivo 6 do 7 urno delo so prekinjali razvedrilni odmori, ki jih je vodstvo s srečno roko vrinilo v učno dobo z namenom, da se tečajniki, po večini sinovi s kmetov, seznanijo s kulturnimi dobrinami mesta. Ogledali so si mimo drugega pod vodstvom g. profesorja Baša mestni muzej, prisostvovali so skioptičnemu

Pogled v učilnico, kjer je bil tečaj.

predavanju g. nadsvetnika Ziernfelda ter si ogledali društveno lovsko knjižnico. Dne 27. februarja so prisostvovali društvenemu sobnemu streljanju ter je društvo priredilo zanje tekmo z manjšimi spominskimi darili. Odlikovali so se posebno tečajniki Libnik iz Mežice (49 točk od 50 dosegljivih), Urbančič iz Podolnice (48 točk), Srebro iz Črne (44 točk) ter Trnik iz Marenberga in Lang iz Kamnice (oba po 42 točk).

Tečaj je zaključil sestanek predavateljev in tečajnikov v soboto, dne 29. februarja, v lovski sobi hotela »Orel« z majhno zakusko. G. predsednik Pogačnik je poudaril v svojem govoru narodno-gospodarski pomen tega tečaja za lovske paznike v naši državi ter izrekel zahvalo g. nadsvetniku inž. Ziernfeldu za brezhiben potek tečaja in za vestno izvršitev trudapolnega dela, ki

ga je opravil sam, kakor tudi njegovi marljivi sotrudniki. Zaključil je svoj govor s trikratnim »Živio« Nj. Veličanstvu kralju kot najvišjemu pokrovitelju našega lovstva. V daljšem govoru je nato g. nadsvetnik Ziernfeld orisal pomen uspelega tečaja ter se kot vodja tečaja zahvalil gospodom predavateljem za njihovo plodonosno delo.

Predsedniku društva, vodji tečaja in predavateljem se je zahvalil tečajnik Libnik Jurij ter podal v imenu obiskovalcev tečaja izjavo, da se bodo tečajniki v izvrševanju lovovarstvene službe vestno držali naukov, navodil in vzpodbud, ki so jih prejeli na tečaju.

G. predsednik, ravnatelj Bogdan Pogačnik je nato razdelil med tečajnike obiskovalna izpričevala. Tečajnikom se je izročilo nadalje večje število izvodov knjig naše mlade lovske literature, ki bodo po izdelanem načrtu krožile med vsemi in ki jim naj služijo kot priprava za izpit. Ti izpiti naj bi se vršili po preteku enega leta. Omeniti je treba še posebej, da sta »Klub ljubiteljev ptičarjev« in »Klub brak-jazbecar« na zadevno prošnjo drage volje in brez vsakega pomišljanja darovala vodstvu tečaja v omenjeni namen po 10 izvodov svojih publikacij. Vsekako lep zgled vzajemnosti in lovske požrtvovalnosti! Društvo je dalo na razpolago večje število izvodov publikacije »Naš lov« in »Kratek pouk lovskim čuvajem«.

Končno bi bilo potrebno omeniti, da je bilo prijav za tečaj razmeroma malo. Za en tečaj je bilo prijavitelcev ravno dovolj, a je društvo računalo z dejstvom, da bo treba tečaj ponoviti, ker je pričakovalo mnogo več prijav. Pogoji so bili namreč za obiskovalce tečaja izredno ugodni; skrbeti bi jim bilo edinole za prehrano in prenočišče, kar ne bi bilo nikakor presegalo izdatka 200 Din za osebo za dobo tečaja, to je za šest dni, a bi imel marsikdo v Mariboru prijatelja ali znanca, kjer bi lahko prenočeval, zaradi česar bi se izdatek še izdatno zmanjšal. Društvo samo je vrhtega v svojem razpisu izjavilo, da pojde finančno šibkejšim na roko z denarno podporo, kar je v precejšnji meri tudi storilo. Kljub temu pričakovanega navala ni bilo. Razlogi so različni. Najbolj tehten bo pa najbrž ta, da v prav mnogih slučajih služi čuvaj svojemu lovskemu gospodarju ponajveč v razne druge namene in v kar najmanjši meri kot lovovarstveni organ. Nekateri spravljajo v zimskem času hlode v dolino, drugi so pomočniki v gospodarjevi trgovini, zopet drugi ekspedijenti v lesni industriji, žagarji, drvarji, hlapci itd., a nosijo ob nedeljah popoldne puško po lovišču, prepuščajo pa ves teden lovišče lovskim tatovom na prosto razpolaganje. Seveda, besedi zakona je zadoščeno, v

katastru lovskih čuvajev je dotičnik vpisan, duhu zakona pa ni zadoščeno, ker dotični čuvaj lovovarstvene službe v resnici ne opravlja. Ne velja sicer ta trditev za vsa lovišča, pač pa žal za premnoga in sicer najbrž ne samo za področje »Lovskega društva Maribor«.

Naloga bodi naši organizaciji, da se ta nedostatek, ki hudo zajeda v naše lovske razmere, polagoma odpravi. Ne ravno zadnje sredstvo za to bi znali biti vsakoletni lovski tečaji pri raznih lovskih društvih v Dravski banovini, ki pa ne bi smeli biti namenjeni samo lovskim čuvajem, pač pa tudi marsikateremu »tudi« lovcu.

Oton Payer

Po sledi za petelinom

V družbi dveh gospodov sem se odpeljal 6. maja na Trojane z namenom, da drugo jutro odstrelim petelina v predgorju Kamniških planin. Kot vedno na vsak lov in k vsakemu pohodu po revirju, sem vzel tudi to pot s seboj svojo psičko.*

Prihodnje jutro smo že ob pol treh prišli do prvih rastišč, kjer sta ostala moja prijatelja: jaz pa sem moral naprej. Ker je bil čas že malo pozen, petelini niso več peli bogve kako vneto; šele okrog štirih sem zaslišal svojega petelina. Odložil sem Adi pri nahrbtniku in plašču in pričel naskakovati. S prvo zarjo se je dvignil precej hud veter, da je bilo petelinovo brušenje le malo slišati, toda že sem ga opazil, kako je pel na visoki smreki, ki se je vzpenjala iz goste, mlade kulture. Izključeno je bilo, da bi mi uspelo naskočiti ga na primerno razdaljo za strel s šibrami, zato sem se moral odločiti za kroglo. Strel se je posrečil — petelin je omahnil na tla.

Zadovoljen sem si prižgal običajno jutranjo cigareto in vesel prisluškoval prvim glasovom, ki so jih ubirali krilati pevci. Počasi sem se vrnil k svoji Adi, ki me je pazno pričakovala. Brez nje nisem hotel pobrati petelina. Takoj sem našel mesto, kjer je padel na tla, saj je bilo dovolj perja in krvi, toda petelina — nikjer! Navezal sem psičko na barvni jermen in začel slediti. Po 20 m mi je res nakazala novo kri in peresca, dokaz, da je razumela svojo nalogo, čeprav ji je bil petelin dozdej neznana divjačina. Ko sem Adi pohvalil, je takoj spet nategnila jermen

* Psička, o kateri piše pisec, je znana »Adi-Austriawerke«, brak-jazbecarka.

in sigurno vodila po sledi naprej. Po približno 300 korakih je postala tako živahna, da sem zaslutil petelina v bližini. V oči mi je padla tik pred nami ležeča smreka, ki jo je podrl veter, in pritegnil sem Adi bolj na kratko. Res sem zagledal petelina, ki je čepel med vejami. Prijel sem psičko z levo roko za ovratnik, stopil bliže in se sklonil k petelinu, ta pa jo ubere izpod smreke na drugo stran! Hotel sem streljati za njim, toda — kakor se rado pripeti v takih trenutkih — strel je odpovedal! Če bi imel za tak lov izučenega psa, bi bilo najbolj preprosto psa hitro odvezati; tega pa nisem hotel, da mi ne pokvari repnih peres. Torej mi ni preostalo drugega, kot z Adi na jermenu naprej!

Lepo me je vodila za petelinom, dvignila spotoma zajca z ležišča, kar pa je ni zmotilo, čeprav je drugače zelo navdušena za zajce. Tako je šlo navkreber do grebena, kjer se je na vlažnih tleh poznalo, da je petelin stekel na drugi strani navzdol. Po najmanj 2000 korakih sva prišla zopet do njega; tiščal se je pod majhno smrekco, toda ko nas je zagledal, je že spet stekel. Topot sem bil pa na to pripravljen in moj strel ga je ustavil. Sedaj sem šele ugotovil, da mu je moja krogla prestrelila desno perutnico.

Tako uspešno delo na jermenu čez 2 km na divjega petelina je gotovo bolj redko v zeleni praksi!

Odstrel divjih svinj v Dravski banovini v letu 1935

Kakor prejšnja leta, je kralj. banska uprava tudi v letu 1935. izplačevala iz sredstev banovinskega lovskega sklada nagrade za ubite divje svinje. Iz seznama izplačanih nagrad, ki ga vodi gozdarski odsek kralj. banske uprave in ki vsebuje seveda le one primere, ko je bil odstrel divjih svinj prijavljen banski upravi zaradi izplačila nagrade, se posnemajo sledeči podatki o odstrelu divjih svinj v Dravski banovini v letu 1935.:

Vsega je bilo v letu 1935. ubitih 94 komadov, in sicer: 26 samcev, 50 samic in 18 mladičev. Od tega odpada na srez Kočevje, Črnomelj in Novo mesto 78 komadov ali 83% od celokupnega števila ubitih divjih svinj; na vse ostale srezne odpade le 16 komadov ali 17%. V omenjenih treh srezih pomenijo divje svinje stalno nadlogo, ki se je vkljub vsakoletnemu številnemu odstrelu ni mogoče iznebiti; v ostalih srezih se divje svinje ali sploh ne pojavljajo, ali pa se pojavljajo le v neznatnem številu.

Spol, število in teža divjih svinj po posameznih srezih so razvidni, kakor sledi:

S r e z	Samcev		Samic		Skupaj		Mla- dičev
	število	teža v kg	število	teža v kg	število	teža v kg	število
Kočevje	18	979'5	16	1204'—	34	2183'5	11
Črnomelj	2	265'—	16	1283'5	18	1548'5	7
Novo mesto	2	215'—	6	470'—	8	685'—	—
Šmarje pri Jelšah	2	265'—	2	180'—	4	445'—	—
Laško	—	—	4	265'—	4	265'—	—
Ptuj	—	—	5	121'—	5	121'—	—
Maribor desni breg	—	—	2	175'—	2	175'—	—
Litija	1	87'—	—	—	1	87'—	—
Kamnik	—	—	1	82'—	1	82'—	—
Logatec	1	68'—	—	—	1	68'—	—
Skupaj	26	1879'5	50	3780'5	76	5660'—	18

Povprečna teža brez ozira na mladiče je znašala 74'5 kg na komad brez razlike spola, 72'3 kg za merjasec in 75'6 kg za svinje. Najtežji komad, in sicer merjasec, je tehtal 155 kg. Ustrelil ga je lovski čuvaj Ducman Štefan dne 6. septembra 1935 v lovišču občine Rogatec (srez Šmarje pri Jelšah). V ostalem pa je razdelitev v letu 1935. ubitih divjih svinj po teži sledeča: 155 (1), 135 (1), 130 (2), 125 (1), 122 (1), 120 (1), 117 (1), 115 (1), 113 (1), 110 (3), 105 (1), 103 (1), 102 (3), 100 (1), 99 (1), 95 (3), 95 (1), 92 (3), 90 (1), 87 (2), 86 (2), 85 (1), 84 (1), 83 (1), 82 (1), 81 (1), 80 (2), 76 (1), 75 (1), 68 (1), 65 (1), 63 (1), 62 (3), 60 (1), 59 (1), 55 (1), 54 (1), 53 (1), 52 (2), 49 (1), 46 (1), 45 (1), 42 (1), 41 (2), 40 (3), 39 (1), 38 (1), 35 (2), 34 (2), 31 (1), 27 (1), 25 (2), 24 (2) in 15 (1).

V naslednji tabeli je prikazan odstrel divjih svinj po spolu, številu in teži v posameznih mesecih:

Mesec	Samcev		Samic		Skupaj		Mla- dičev	%	Po- vpredna teža v kg
	število	teža v kg	število	teža v kg	število	teža v kg			
januar . . .	6	464'—	8	741'—	14	1205'—	—	14'9	86'—
februar . . .	3	308'—	10	757'5	13	1065'5	—	13'8	81'9
marec . . .	1	65'—	6	462'—	7	525'—	—	7'4	75'—
april . . .	—	—	2	210'—	2	210'—	18	21'5	—
maj . . .	2	117'—	4	301'—	6	418'—	—	6'4	69'6
junij . . .	2	147'5	2	90'—	4	237'5	—	4'5	59'4
julij . . .	—	—	2	85'—	2	85'—	—	2'1	—
avgust . . .	4	350'—	1	81'—	5	411'—	—	5'4	82'2
september . .	6	281'—	4	319'—	10	600'—	—	10'6	60'—
oktober . .	1	59'—	1	58'—	2	77'—	—	2'1	—
november . .	—	—	3	215'—	3	215'—	—	3'2	71'7
december . .	1	150'—	7	485'—	8	615'—	—	8'5	76'6
Skupaj . .	26	1879'5	50	5780'5	76	5660'—	18	100'—	—

Kakor je iz te tabele razvidno, se je odstrel divjih svinj vršil skozi vse leto skoraj enako; največ lovske sreče pa so prinesli meseci januar, februar, april in september. Povprečna teža se za posamezne mesece žal ni mogla točno ugotoviti zaradi premalega števila ubite divjačine.

Celokupno število v letu 1935. ubitih divjih svinj bo brez dvoma večje, kakor izkazujejo prednji podatki, ker nekateri lovci ne reflektirajo na nagrado in odstrela ne prijavljajo banski upravi in se ti neprijavljeni primeri pri prednjem niso mogli upoštevati. Točnejše število v letu 1935. ubitih divjih svinj bo razvidno iz letnega poročila o šumarstvu in lovu za leto 1935., ki ga sestavi gozdarski odsek banske uprave.

Na račun nagrad za v letu 1935. ubite divje svinje je kralj. banska uprava izplačala iz banovinskega lovskega sklada 11.500 Din. Do 15. marca 1935 so se nagrade izplačevale po določenih razpisa odredb o izplačevanju nagrad za pokončevanje volkov in divjih svinj z dne 25. novembra 1931, Sl. list št. 571/75 iz leta 1931, t. j. 100 Din za komad brez razlike spola do 80 kg teže, odnosno 200 Din za komad brez razlike spola s preko 80 kg teže. Od 15. marca 1935 dalje, katerega dne je stopila v veljavo uredba k zakonu o lovu z dne 20. februarja 1935, Sl. list št. 160/22 iz leta 1935., pa se po določenih člena 35. te uredbe izplačuje: 100 Din za komad brez razlike spola do 80 kg teže, 150 Din za komad brez razlike spola s preko 80 kg teže, 50 Din za mladiča pri sescu.

Z ozirom na določila § 51. novega lovskega zakona, po katerih odgovarjajo za škodo, povzročeno po divjih svinjah, lastniki odnosno zakupniki lovišč, je pričakovati, da bodo le-ti odstrelu divjih svinj posvetili več pažnje in število te divjačine znižali tako, da ne bo kmetovalcem povzročala škode, lovem pa nepotrebnih stroškov.

Poročilo

o III. državni razstavi psov vseh pasem v Mariboru
dne 3. in 4. avgusta 1935.

(Nadaljevanje.)

Opisi in ocene psov:

Kat. št. 23. je izostala.

Kat. št. 87. **Dolly**, JRJ 166. — Visoko raščena psica z dolgo glavo in ozko lobanjo; gobec bi moral biti bolj globok; lepo oko, dolg vrat, dobra postava. Ocena: **p r a v d o b r o**.

P s i c e : S p l . r . :

Kat. št. 24. **Struppi v. New Beauty**, JRJ 115. — Ne kaže krilne dlake, dlaka na dobro oblikovani glavi je svilena, uhelj preveč v zraku, kratek vrat, ploščate šape, močno pobit križec, kolenski kot preveč razprt, nima pogojev za razstavo. Ocena: **z a d o s t n o**.

Kat. št. 25. **Orison-Styria**, prvakinja Jugoslavije-Zagreb 1933, OeHVB F 3506. — Ima krasno glavo, zelo dolg, močan gobec in najboljše uho; oko bi moralo biti nekoliko temnejše; prvovrsten trup, rep nosi izvrstno. Ocena: **o d l i č n o**; prvak Jugoslavije-Maribor 1935 z nadejo na C. A. C. I. B.

Kat. št. 88. **Ruffian-s Glory**, JRJ 154. — Mnogo predebel, mrtev uhelj, preširoko ospredje, zelo lepe noge in šape, temno oko, dober gib, lobanja težka, gobec napram njej prelahak, rep prekratko kupiran. Ocena: **d o b r o**.

3. I r s k i t e r i j e r j i :

P e s : M l . r . :

Kat. št. 105. **Bonzo**, JRJ 164. — Precej velik pes z zelo dobro linijo; prepozno triman; dobra glava z odličnim očesom, uhelj ohlapen in precej velik, lep gib, dobra postava. Ocena: **p r a v d o b r o**.

P s i c a : S p l . r . :

Kat. št. 26. **Solid Colleen v. Unter-Oberndorf**, prvakinja Wien in Budimpešta 1935 z nadejo na C. A. C. I. B., OeHVB IT 149. — Psica, ki jo je isti sodnik že večkrat ocenil, je zelo plemenita z mnogobrojnimi prednostmi. Ocena: **o d l i č n o**; prvak Jugoslavije-Maribor 1935 z nadejo na C. A. C. I. B.

4. L o v s k i t e r i j e r j i :

P e s : S p l . r . :

Kat. št. 27. **Cigo**, prvak Jugoslavije-Zagreb 1935, JRJ 122. — Očividno potomec foksterijerja, zelo dobra glava, lepo temno oko, dobro ospredje, dobro uho, dobra gornja linija, prvovrstna dlaka, nekoliko bel na prsih, grlišču in na koncu prstov. Ocena: **o d l i č n o**; prvak Jugoslavije-Maribor 1935.

S o d n i k : p r o f . d r . W i t z e l h u b e r K . , W i e n .

5. Š k o t s k i t e r i j e r j i :

P s i : M l . r . :

Kat. št. 89. **Petzi**, VZRKLJ 124. Visokonog, z dolgim repom, presvetlo oko, dolg v trupu. Ocena: **p o v o l j n o**.

Kat. št. 90. **Zulu again a. Hohenwarth**, mladinski prednjak, OeHVB ScT 1052. Jako tipičen, nizek, kratek, temno, ne premajhno oko, dobra glava, dobra postava in lep gib. Ocena: **o d l i č n o**.

Kat. št. 91. **Audition a. Hohenwarth**, OeHVB ScT 1096. Jako razveseljiv pojav; dolg močan gobec, črno oko, majhen uhelj, dobre zadnje noge, v splošnem bi moral biti nekoliko krajši. Ocena: **o d l i č n o**.

Psi: Spl. r.:

Kat. št. 92. **Fearjess a. Hohenwarth**, mladinski prednjak, OeHZZ ScT 788. Nizek, zelo kompakten; ravne noge, dober hrbet, črno oko; skočni sklep bi moral biti močnejši. Ocena: odlično.

Kat. št. 93. je izostal.

Kat. št. 94. **Recluse of Rookes**, prvak Brno 34, prvak Jugoslavije-Zagreb 35 z nadejo na CACIB, OeHZZ ScT 1022. V trupu še lepše razvit kakor prejšnji, zelo samsko poudarjen; lepo ospredje, močno mišičaste zadnje noge, dobra glava, temno oko, desni uhelj nekoliko bel. Ocena: odlično; prvak Jugoslavije-Maribor 1935 z nadejo na CACIB.

Psice: Ml. r.:

Kat. št. 95. je izostala.

Kat. št. 96. **Black Princess a. Hohenwarth**, mladinski prvak 35, OeHZZ ScT 1044. Nekoliko prekratka glavica, temno oko, lahek trup, ospredje dovolj široko, dobre noge, dober gib. Ocena: prav dobro.

Psice: Spl. r.:

Kat. št. 97. **Bartinetta of Docken**, ogrski prvak z nadejo na CACIB, OeHZZ ScT 951. Zelo nizka in kratka, najboljša glava, črno oko, dober uhelj, zelo dober trup, pravilne zadnje noge, zelo kratek rep, trda dlaka. Ocena: odlično; prvak Jugoslavije-Maribor 1935 z nadejo na CACIB.

Kat. št. 98. **Diard Wendy**, OeHZZ ScT 1066. Sliči zelo prejšnji ter ima mnogo njenih prednosti, je pa v splošnem nekoliko daljša. Ocena: odlično.

Kat. št. 99. in 100. sta izostala.

6. **Sealyham terijerji**:

Psi: Ml. r.:

Kat. št. 101. je izostal.

Kat. št. 114. **Sky-Light Whisky**, ST ZB 1572. Zelo tipičen samec, krasna glava, zelo temno oko, idealna stojka, najboljše ospredje, stasit hrbet, hoja prinožna, zobovje nekoliko nepravilno. Ocena: odlično.

Kat. št. 124. **Chym**, JRJ 161. Je ohlapna v plečnem pasu, ima presvetlo oko, trup naj bi bil jačji, dobra glava, močan hrbet, dobra gornja linija. Ocena: dobro.

Psi: Spl. r.:

Kat. št. 102. **Yust my Tip a. Hohenwarth**, mladinski prednjak, OeHZZ ST 279. Predstavi se v stari dlaki, lepa glava, dobro oko, kratek trup, močno mišičaste zadnje noge. Ocena: odlično.

Kat. št. 115. **Ale of the Blackpond**, prvak Jugoslavije-Zagreb 1935 z nadejo na CACIB, JRJ 108. Zelo tipičen, trup nekoliko dolg, v vseh drugih točkah očarljiv, najboljša glava z odličnim očesom in uhljem, široka prsa, zelo nizek, močna ledja, zelo lepe zadnje noge. Ocena: odlično; prvak Jugoslavije-Maribor 1935 z nadejo na CACIB.

Psice: Ml. r.:

Kat. št. 103. **Useful a. Hohenwarth**, OeHZZ ST 371. Zelo nizek, ali predolg v trupu, dobra glava, zelo temno oko, močan gobec, dlaka ni dovolj trda, v ostalem zadovoljiv. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 104. je izostala.

Psica: Spl. r.:

Kat. št. 116. **Bibi of the Blackpond**, JRJ 162. Zelo lepa glava, temno oko, močan gobec, zelo dobri uhlji, lepo ospredje, ravne noge, šape so včasih na ven obrnjene, odlične zadnje noge, ledja lahno vzbočena. Ocena: odlično; prvak Jugoslavije-Maribor 1935.

(Nadaljevanje sportnih psov sledi!)

A. K.

Lovske razmere v Vardarski banovini

Dne 14. avgusta 1955. leta je stopila v veljavo uredba za izvršitev zakona o lovu od 5. decembra 1951. leta za teritorij Vardarske banovine in s tem je zakon dobil obvezno moč v tej banovini.

Po čl. 18. uredbe postanejo predpisi poglavja I. §§ 1.—17. zakona o lovu, »o lovnih pravicah in o najemnini lova« obvezni za Vardarsko banovino po 15 letih, kolikor bi se uveljavili pogoji za njih, — torej 14. avgusta 1950. leta.

Posamezne občine, fizične in pravne osebe, ki imajo po zakonu o lovu pravico na izločitev svojih posestev kot privatnih lovišč, lahko po 14. avgustu 1950. leta zaprosijo pri pristojni upravni oblasti prve stopnje za vsa potrebna predдела zaradi omejitve lovišč.

Regalni sistem lova v Vardarski banovini ostane, a kako je v drugih banovinah, kjer je prej obstajal regalni sistem ali pa regalni in najemni, kakor n. pr. v Drinski in Dunavski banovini, mi ni znano.

Mnogo je pisal o vprašanju regalnega ali najemnega sistema »Lovac«, glasilo zveze lovskih društev za predvojno Srbijo in Črno goro; uredništvo je o tem vprašanju izdalo posebno brošuro, v kateri se pisec zavzema za regalni sistem lova v vsej državi.

Napadali so se »prečanski« lovci in uredniki zakona, ki da so s silo, proti narodni volji hoteli vzeti svete pravice lova ljudstvu.

Na dan so privlekli vse mogoče in nemogoče argumente, predlagalo se je to in ono, kako bi se divjačina kljub regalnemu sistemu obvarovala pred propastjo.

V Vardarski banovini je obveljal regalni sistem lova, ali v glavnem ne zaradi lovcev, ampak zaradi tega, ker še ni katastra in zaradi samih razmer, ki gredo njemu v prid.

S takojšnjo spremembo sistema bi prišlo do prave anarhije, ker težko bi si dali stari lovci odvzeti pravico »svobodnega lova«.

Vsakdo bi si pa tudi premislil vzeti v najem, recimo lovišče občine Gornje Količanske ali tudi kako drugo.

Lovišče občine Gornja Količanska meri okoli 10.000 ha in leži pod Solunsko glavo (2540 m). Od Skoplja do spodnje meje lovišča je pet ur pešhoje ali ježe na konjičku, ker drugih prometnih sredstev ni.

V gozdovih pod planino so raztresena naselja Arnavtov in Torbežev, oddaljena drugo od drugega spet po nekaj ur hoda. Za ves rajon je samo ena orožniška postaja v Varvari. Prebivalci so drvarji in deloma živinorejci ter v stalnih sporih z gozdarji zaradi drvarenja in paše na državnih pašnikih na planini. Ti ljudje ne vprašajo, čigav je gozd ali pašnik. Gredo v gozd in nasečejo drv za dom in za prodajo ali za kuho oglja, poženejo živino na državne pašnike, kakor so to delali v turških časih. Love, kadar utegnejo in kadar je po njihovem mnenju divjačina užitna. Love v zanke, v koš, v jame in pasti, s puškami in s palicami, na vse mogoče in nemogoče načine, samo da dobe divjačino v roke.

Sam sem gledal, ko so lovili s palicami. Spustili so v gozd pse in se postavili na čakališča. Zajec je priskakljal po poti in lovec je zagnal palico vanj ter mu strl prednji nogi. Posreči se jim, da s palico ubijejo celo volka.

Razumljivo je, da ti lovci ne poznajo lovske pravičnosti in da se kaj malo ali nič ne brigajo za predpise zakona o lovu.

Pred zasledujočim očesom postave pobegnejo urnih nog kakor srne ali včasih celo napadejo. Ako ni drugače, odvržejo svoje prednjače ali kakor oni pravijo »kapisljare« — saj se že dobi tudi druga puška.

Gozd, pravijo, je njihov in torej tudi divjačina; ne razumejo, zakaj jim postava nagaja. Tuje lovce neradi gledajo, ako jih niso sami povabili.

Kdo bo torej v takih okolnostih vzel v najem lovišče? Kdo bo v lovišču sprejel službo čuvaja? Na dnevnem redu bi bile razprtije, poboji in pravde. O negi in zaščiti divjačine ne bi moglo biti sploh govora.

Torej kljub temu, da je v nekih loviščih Vardarske banovine tudi še dandanes nekaj divjačine, bi se vsakdo premislil vzeti lovišče v najem.

V božični številki skopskega lista »Vardar« je izšel članek »Lov in lovstvo v Južni Srbiji«. V članku pisec toži o vpadanju lova in pravi: »Pri nas (v vsej državi) je prišlo pri lovu do dveh skrajnosti, in sicer na čisto trgovino imovitih najemnikov in na uničevanje divjačine po »svobodnem lovu«. Zaradi svobodnega lova je del Vardarske banovine v takem stanju, da slabši ne more biti — ali za iztrebitev divjačine niso edino lovci krivi. V Vardarski banovini v glavnem ni prišlo do najemnega sistema zaradi tehniških težkoč, ker ni katastra, a upoštevale so se tudi želje »srbijanskih« lovskih krogov, ki so pač zagovarjali siromašne sloje, katerim bi dragi najemni sistem onemogočil vsako lovsko

udejstvovanje. Najemnemu sistemu je uspelo obvarovati divjačino od propadanja in znano je, da je stanje divjačine v krajih s tem sistemom znatno boljše, kakor pa v krajih z regalnim sistemom. Na krožnih lovih pade 400—500 in več zajcev, ali to se takoj proda in je torej v interesu najemnika, da pazi na stanje divjačine; v krajih s svobodnim lovom se je „svobodno“ lovilo, neomejeno in z neko rekordersko manijo. V posameznih krajih nekaterih banovin je zaradi regalnega sistema divjačina popolnoma iztrebljena, tako je tudi v okolici Skoplja in v marsikaterem drugem kraju v Vardarski banovini. Sprva se je začelo v Južni Srbiji uničevanje divjačine visokega lova (gamsov, jelenov, srn, divjih svinj, medvedov) in to od strani tistih, ki so razpolagali z „brzometkami“ in to v nekaterih krajih do popolne propasti. Pri tem so najbolj trpeli gamsi in srne zlasti „v obmejnih zonah“. Stanje te divjadi je bilo še v letih 1923.—24. zelo dobro, ali potem je prišla njihova propast. Skoraj celo desetletje od tega časa je bila perioda njihovega zatiranja za mnoge „prezente“, za mnoga krzna v salonih, za cele sušilnice, pojedine in slave. V zadnjih letih se je stanje sicer nekoliko popravilo, ali še dandanes kljub prepovedi odstrela srn in gamsov se gostje na različnih „slavah“ in praznovanjih lahko najedo srnine in gamsovine. Da ni bilo te udomačene prakse, bi imela danes Južna Srbija na deset tisoče gamsov.«

Žal se mora tem besedam popolnoma pritrditi. Kdor je videl na dvorišču komande granične trupe v Skoplju na dan pred slavo, t. j. 1. decembra vsakega leta zvrhane kupe divjačine, srn, gamsov, fazanov itd., se prav nič ne čudi, da so dandanes predeli Osogova, Car vrha, Kajmakčalana, Peristera, Jablanice itd. brez gamsov in srn.

Imel sem priložnost razgovarjati se z mladim častnikom, ki je bil na izpitnem potovanju ob naši severni meji, torej po Karavankah, Julijskih Alpah in na Krasu. Ves vesel in zadovoljen mi je pravil, da je tudi on postal lovec in si kupil lovski karabin. Ustrelil je v gozdovih pod Snežnikom jelena in nekaj srn. Vprašal sem ga, kdo mu je dal dovoljenje, pa mi je naivno odgovoril, da tam love vsi častniki in mejaši in da jih noben ne preganja, da je to sploh dovoljeno! Res je, da so naši mejaši večinoma doma iz krajev, kjer se lovi po regalnem sistemu in ne vedo, da so v slavni kranjski deželi drugi lovski predpisi, da so posestniki lovišč žrtvovali tisoče in tisoče za dobra lovišča in divjačino, ali — da ne vlada tudi že pri nas »regalni sistem ali svoboden lov« po naših vzornih loviščih, kjer se proti volji lovskega gospodarja brez ozira na lovopust uničuje visoki lov od nepoklicanih —

naši jeleni, srne, medvedi, gamsi in ruševci?! V našem »Lovcu« nisem o tem sicer še nič čital, ali mislim, da mnogo lovskih gospodarjev o tem »regalnem sistemu« ve! Ali so kaj ukrenili, da se ta regalni ali bolje privilegirani sistem nekaterih krogov enkrat za vselej prepreči, da se ne bodo še drugi nepoklicani hvalili o dobrem lovu v snežniških gozdovih. Te besede sicer ne spadajo v okvir tega članka, ali morale so biti povedane.

Torej brzometka mejašev, očes postave in drugih podobnih funkcionarjev je v glavnem kriva, da v Vardarski banovini ni visoke divjačine — po zatrdilu pisca v »Vardarju« — oziroma je zelo malo.

Pisec pravi dalje, da je »nekoliko bolj ostrih naredb poklicanih predstojnikov zaradi nekaterih konstatacij, ki so dobile že javen značaj — posebno pri slavah — še bolj pa zamenjava orožja — avstrijskih manliherc, za katere je bilo povsod dovolj municije naprodaj, z modernimi srbskimi brzometkami z določenim številom nabojev — pripomoglo, da se dandanes stanje divjačine zopet popravlja. Ko je med tem stanje velikega lova tako, se ne more reči, da je ono nizkega lova boljše. Nasprotno, proti nizkemu lovu se je zadnja leta — posebno proti zajcem in jerebicam — zaklela celo priroda. Katastrofalna je bila zima 1928—1929. leta. Takrat so bili celi rajoni popolnoma uničeni in se še dandanes ne morejo popraviti. Lanska zima je v skopski in kumanovski kotlini jerebice gladko iztrebila, a zajce in kotorne decimirala povsod tam, kjer ni bilo dovolj hrane — a kdo se pri »svobodnem lovu« briga za prehrano? Pojavila se je kokošja kolera in ugonobila jerebice in kotorne v krajih, kjer se skoraj nikdar ne sliši strel iz lovske puške. Kotorne se zaradi odpornosti in skromnosti v hrani številčno popravljajo, a poljske jerebice se bodo morale v mnogih krajih zopet umetno zarediti. Dolžnost lovskih društev in njihovih članov bi bila, da se pobrigajo za prehrano divjačine v težkih zimskih časih, ali tej dolžnosti se je temeljito in z uspehom odzvalo samo lovsko društvo v Kumanovem, pri vseh drugih društvih pa je ostalo samo pri slabih poskusih, kakor na primer v Skoplju, kjer so hranili jerebice samo v neposredni bližini Skoplja g. Drobnjak Ilija in še kakih deset drugih članov, ki tudi drugače žrtvujejo čas in denar za prospeh lova. Namesto da bi se prehranila prezebla in izstradana divjačina, so se začeli pravi pogoni na njo od strani kmetov, ki so v visokem snegu s palicami pobijali zajce, da so jih na nekaterih krajih skoraj zatrli. Polmrtve in prezeble jerebice in kotorne so lovili z rokami v masah. V bližini Zelenikova v neki vasi skoraj ni bilo hiše, ki ni ujela v koš po 20—30 jerebic, ki so bile tako in tako samo kost

in perje. Srne so z visokih planin prišle v nižino do vasi, da bi tu dobile zavetje, a prišle so pod nož večkrat vprav tistim, ki so poleg drugega poklicani, da pazijo na pravilno izvrševanje zakonov. Kmetje nastavljajo pasti in pobirajo jajca, posebno pa pastirji. Znan je slučaj, da je samo ena oseba nabrala nad 400 jajc od kotorn. Lovcev, ki love brez lovskih pravic, je vedno več in prav sedaj, ko so predpisi o zaščiti divjačine vedno strožji, se je nadzor kontrolnih organov poslabšal. Ovčarski psi se vedno lačni potikajo od grmičevja do grmičevja in iščejo mlade zajčke, jerebice in jajca, mesto da bi bili pri čredi. Ti psi so mnogo večje zlo za divjačino kakor pa divji lovci in lovski psi. Kjer je najemni sistem lova, mora biti število psov čuvajev v sorazmerju s številom živine in kjer se ovčarski pes najde, da se potika sam po lovišču, se takoj ubije, a pri nas na jugu se potikajo cele trume izstradanih ovčarskih psov po loviščih kakor volkovi in človek brez orožja pred njimi ni varen.«

Pisec našteva mere za poboljšanje lova in pravi: »Kumanovski in veleški lovci so vpeljali numerus clausus za odstrel, vsak lovec je smel na lovu ustreliti, recimo, samo dva zajca in 10 jerebic, pa so prišli v rajon teh lovskih društev člani lovskega društva iz Skoplja in ne držeč se sklepov lovskih društev iz Kumanova in Velesa streljali in ubijali po mili volji.«

Torej to so v glavnem izvajanja pisca v »Vardarju« On popolnoma priznava koristi najemnega lovskega sistema in orisal je vse slabe strani regalnega sistema, ki bi se pač lahko nekoliko omilile, ako bi lovci in »oči postave« spoštovali predpise zakona o lovu in uredbe — ali, kakor poznam razmere, skoraj v to ne upam.

Naj omenim samo še to, da je v mestu Skoplju okoli 450 lovcev, med njimi okoli 100 upokojencev, ki v lovnem času dan za dnevom šarijo po skopeljski okolici, saj drugega dela nimajo. Potem si lahko vsak sam misli, kako je z divjačino v tem kraju.

Kljub temu, da je po zakonu o lovu predpisana točna lovska statistika, lovsko društvo v Skoplju ni moglo dobiti niti približnih podatkov o ustreljeni divjačini, ker jih kratkomalo člani niso poslali ali pa so napisali v izkazu nemogoče številke. Enako je pri drugih društvih. Po vaseh love vsi učitelji, občinski delovodje in pisarji ali redko kdo od njih ima potrebne dokumente in prav ti največ pobijejo. Kako je na kmetih, sem omenil že v začetku članka.

Orisal sem v širokih potezah stanje lova v Vardarski banovini, da bi dobili tudi slovenski lovci nekaj pojma o tem in bi ocenili prednosti najemnega sistema pred regalnim, saj že sami lovci iz krajev »svobodnega lova« to popolnoma uvidevajo.

Iz lovskega oprtnika

† Franc Lenarčič — Lakovniček — nestor dolenskih lovcev. Ta, menda najstarejši dolenski lovec je dne 29. februarja 1936 ob 7 zvečer v 90. letu starosti umrl. Rodil se je kot sin posestnika in lovca iz Pristave pod Gorjanci. Rojenice so mu že pri rojstvu poklonile pravega lovskega duha, ki ga je od sedemnajstega leta spremljal po vseh loviščih in ga ohranil čilega in vztrajnega do smrti. Prvo lovsko karto je prejel l. 1867. in jo spoštljivo hranil do smrti.

Lenarčič je bil dobrodošel gost vsaki lovski družbi. Vedel je marsikatero povedati, tudi resnično. Vsakemu lovcu, katerega je postavil na stojišče, je zatrjeval: »To je dober štant, če bo prišlo, pa bodo streljali.«

Davno, ko je bil še mlad in neizkušen lovec, je po Gorjancih lovil v pasti jazbece; ujel jih je po njegovem zatrjevanju 84 v življenju. Nekoč mu je ujeti jazbec s pastjo ušel v jazbino. On se je pa splazil za njim. Na sredi rova ni mogel ne naprej, ne nazaj in v tem položaju je ostal 32 ur. Rešili so ga nabiralci malin.

Na lovu poganške graščine je bil tudi princ Lichtenstein. Na posebno priporočilo graščaka Langerja, naj postavi ekselenco na dobro mesto, je ta rekel ekselenci: »Gospod »zelenc« (namesto ekselence), pa se postavite tukajle sem.«

Rajniki je bil tudi dober prijatelj in vodnik po Gorjancih pisatelja Janeza Trdine.

Pri zadnjih pogonih je rad pogledal v kozarček in zapel svojo najljubšo pesmico: »Oj ti ajdova potvica.« Poslednji kozarček pa je vedno imenoval: »Nur noch eine Perle.«

Kot grajski lovec je bil uslužben pri graščaku Gorianiju v Ruprčevrhu in skoraj pol stoletja pri graščaku Smoletu na Grabnu in od leta 1915. pri g. inž. Langerju v Poganjcih. Na smrtni postelji je podaril svojo baltico, ki ga

je spremljala 60 let, g. Rudolfu Smoletu v spomin.

Nestorja dolenskih lovcev ohranimo v lepem spominu. Grom.

† France Reitz. Vsem lovskim tovarišem naznanjamo prežalostno vest, da je izpadel nov list iz zelene bratovščine, naš France, star šele 42 let.

Franceta ni več, je završalo v lesu in odmevalo v naših srcih; pokopali smo ga. Z njim smo izgubili dobrega tovariša, vnetega lovca, dobrega strelca ter blagajnika lovskega društva.

Kdo ga ni poznal? Saj ni bilo lova v okolici, da se ga ni udeležil. Dobro je poznal vse gozdove in stojišča v njih, bil nam je vodnik po Gorjancih, katere je močno ljubil.

Prazna bodo ostala njegova stojišča, utihnil bo rog, ki je tako milo pel ob vznožju Sv. Miklavža in Trdinovega vrha. Utihičila bo pesem ob košu. Le Francetov duh nas bo spremljal in bo ostal v naših srcih.

Prinesli smo mu rož in zelenja iz Gorjancev. Solznih oči smo ga spremili na zadnji poti, mu v slovo streljali in rog mu je zapel: France, naj Ti bo zemljica lahka! Grom.

† Mohor Mihael. V Kranju je umrl v lepi starosti 77 let eden najstarejših kranjskih lovcev g. Mihael Mohor, bivši organist in zvest pristaš ondotne lovske družbe. Če se v svoji starosti ni več udeleževal lovov, pa je po svoji vnanjosti vedno kazal svojo ljubezen do lova in prirode ter v tem pravcu tudi vzgojil svojega sina g. Cirila, ki je kot znan nimrod predsednik Lovskega društva za Gorenjsko v Kranju. Naj bo blagemu pokojniku lahka zemljica gorenjska!

Častni večer dr. Ivanu Lovrenčiču. Ko je potekalo 25. leto, odkar predseduje dr. Lovrenčič Slovenskemu lovskemu društvu, ki ga je ustanovil sam

z malim številom ožjih lovskih tovarišev pred 30 leti, smo hoteli slovenski lovci to obletnico praznovati. Toda namera se je zavlekla in šele 28. marca 1936, ko teče že 27. leto njegovega predsedovanja, smo mogli proslaviti ta jubilej svojega predsednika. — Na verandi hotela »Union« v Ljubljani se nas je zbralo 40 starih lovcev; med njimi smo videli dr. Vl. Ravniharja, ki je slavljenca pomagal ustanoviti SLD, podpredsednika JKS Franca Urbanca, ki je z jubilanom ustanovil DLP in JKS, ing. Cvetka Božiča, direktorja šum, zastopnika Društva ostrostrelcev, odposlanca Strelskega okroga itd. — Slavnost je otvoril z gorkim nagovorom na slavljenca podpredsednik SLD ravnatelj Pogačnik ter mu izročil krasno spominsko diplomo. Nato je dr. Bevk v lepo zasnovanem sestavku poudaril najvažnejše momente iz četrstoletnega delovanja slavljenca na lovskem polju in mu dal spominsko knjigo, v katero naj slavljenec vpisuje nadaljnje podatke iz svojega lovskega udejstvovanja. Profesor Schaup iz Maribora je poklonil jubilanu obširen album slik, ki predstavljajo slavljenčeve sodelavce, proseč ga, naj ohrani vse te tovariše v lepem spominu in naj zbirko izpopolnjuje z novimi sotrudniki. — Nato je bila večerja, ki jo je prav okusno priredil hotelir g. Šterk. Po njej je dvignil čašo podžupan mesta Ljubljane g. dr. Vladimir Ravnihar ter v izbranih besedah napil slavljenca. V imenu JKS je čestital jubilanu g. Franc Urbanc proseč ga, naj ostane vsaj tej organizaciji zvest predsednik, če že mora zapustiti predsedniško mesto v SLD. Direktor ing. Božič je poudarjal zeleno barvo kot vez med šumarji in lovci ter slavil dr. Lovrenčiča kot ustanovitelja »Lovca«, ki iz njegovega besednega zaklada črpajo tudi šumarji. Ko je še s. a. s. g. Mladič govoril v imenu Društva ostrostrelcev in g. dr. Šalamun napil slavljenčevi soprogi gospej Zori dr. Lovrenčičevi, se je slavljenec toplo zahvalil za prosla-

vitev z obljubo, da ostane ves, z dušo in srcem, zvest lovstvu in lovskemu tovarišem.

Zgodnje vračanje selivk. Prva dva divja goloba, vračajoča se iz južnih krajev, je videl lovski čuvaj Bovha pri Šmihelu nad Laškim (revir Sv. Krištof) letos, dne 29. februarja. Tudi sova je začela koncem februarja vriskati. Ščinkavci, taščice i. dr. se že oglašajo v prvih akordih. —o—

Črna sova. V Črnem lesu blizu Sv. Lenarta v Slov. goricah sem ustrelil 15. februarja t. l. popolnoma črno sovo, veliko kakor uralska sova. Dal sem jo nagačiti in je sedaj ta zanimiva zastopnica ptujske favne v posesti Joška Serneca v Sv. Lenartu, kjer si jo vsakdo lahko ogleda. Feliks Ciuha, lov. čuvaj.

O kapitalnem jelenu, ki smo o njem kratko poročali v lanskem »Lovcu« na str. 411, smo prejeli natančnejše podatke od g. F. Schulza, revirnega gozdarja iz Grčarevca pri Planini in tudi sliko, ki jo priobčujemo na drugem mestu. Ta jelen, dvanajsterak, se je stalno držal v revirju Zagora na italijanski strani planinskega veleposestva. Tam je bilo najdenega tudi več njegovega odvrženega rogovja. Prav tam se nahaja še en močnejši jelen, tako po rogovju kakor po stopinjah. Revir pa je žal zaradi vojaške zasedbe jako vznemirjan. Kljub temu, da se v lovišču jako skrbi za divjad, da so zanj posebne njive, prirejene močvare in solnice in da se pozimi divjad stalno krmi, je divjad zbegana, ker nima potrebnega miru. Največ škode povzročajo divjadi psi volčjaki, policijski psi. Prav ti so bili vzrok žalostni usodi jelenu, kojega rogovje vidimo na sliki. Dva volčjaka sta namreč nagnala jelena v žične ovire, kjer si je odtrgal na prednji desni nogi v kolenu kito. Gonja je šla potem na jugoslovansko stran revirja, kjer je dobil ranjeni jelen milostni strel, pa tudi volčjaka sta prejela svoje plačilo.

Rogovje jelena je tehtalo z lobanjo 8,20 kg. Mere pa so tele: Dolžina desna

104, leva 105 cm; obseg venca 28 cm; nadočesni paroček desni 47, levi 41 cm; razkredenost rogovja 116 cm. Iztrebljen je tehtal jelen preko 200 kg, star je bil kakih 16 let; podočnik je imel en sam, pa še ta je bil jako majhen. Parklji sprednjih nog so merili $7,5 \times 11$ cm, zadnjih pa $7 \times 8,5$ cm. H.

V žaru in čaru šumovitega Pohorja je naslov lepo ilustrirani, 190 strani obsegajoči knjigi, ki jo je spisal in založil dr. Franc Mišič, profesor v Mariboru, Smetanova ulica št. 54. Pisec opisuje podrobno Pohorje, ta lepi in jako zanimivi kos naše ožje domovine v tako pristrčni obliki, da knjige skoraj ne moreš dati iz rok, preden je nisi prečital. O Pohorju izveš v nji vse: geološko sestavo, zgodovino, sedanje gospodarske razmere itd. Zlasti planinci in lovci najdejo v knjigi mnogo zanimive in poučne snovi, zato jo toplo priporočamo vsem našim čitateljem.

Odvzemanje mladičev srnam in udomačena srnjad. Bliža se zopet čas, ko bodo polegla srne mladiče. Na žalost moramo leto za letom ugotavljati, da napravljajo nevedni ljudje našemu lovu z odvzemanjem mladičev občutno škodo.

Srna si poišče, ko poleže mladiče, varen prostor, navadno gost, mlad nasad in prihaja od tam prve dni sama brez mladičev na pašo. To izkoristijo taki nevedneži in z lahkoto odvzamejo prve dni neobglenega mladiča, ki brezskrbno spi za kakim grmičkom in se še ne briga za svojo okolico, kar je često zanj pogubno.

Ako pokličeš takega neusmiljenega na odgovornost, se izgovarja, češ, srna je zapustila mladiča in ga je hotel samo rešiti pogina. Pa ta je prazna. Prav nasprotno je res. Ko bi pustil kozlička na miru, bi gotovo prišla srna po njega in ga skrbno negovala dotelj, da bi ji mogel slediti in bežati pred sličnimi sovražniki. Navadno izve poklicni lovec prepozno za takega odvzetega mladiča, da bi ga mogel vrniti pravočasno materi srni. Po poteku nekaj dni se nam-

reč srna mladiču že toliko odtuji, da ga ne vzame več k sebi in tudi se ji že mleko prisuši, tako da bi bil mladič izgubljen, tudi če bi se vrnil k srni.

Zaradi nepravilne prehrane odvzeti mladič navadno pogine, če pa ostane živ, se počasi udomači. Koliko strahu pa tako udomačeno revše prestane pred podivjanimi psi, sem imel že večkrat priliko videti.

Srne so prav krotke; drugače je pa s srnjaki. V drugem letu postanejo srnjaki navadno bojeviti in so napravili ljudem s svojim rogovjem že več manjših ali večjih ran. Navesti hočem samo nekaj primerov.

Znan mi je primer, ko je napadel srnjak ženjice na njivi in je v nekaj sekundah slekel s svojimi roglji eni ženjici krilo; zahvaliti se je imela ta ženska le svojim tovarišicam, ki so ji prišle na pomoč in ubranile, da se ji ni primerilo kaj hujšega.

Drugo zgodbo mi je pripovedoval izletnik, ki je obiskal Peco in se v gozdu srečal z udomačenim srnjakom ondotne graničarske straže. Ker se je srnjak pripravljaj za napad, je čvrsto stopal tik za izletnikom, ki je mislil, da ima srnjak »revmatizem«. Toda ko je dobil sunek z rogovjem v nogo, je spoznal, da ima opravka s popolnoma zdravim srnjakom.

Tretji primer mi je znan o udomačenem srnjaku, ki so ga zaradi njegove bojevitosti zaprli v skedenj. Ker so hodili ljudje v ta skedenj po seno, jih je srnjak napadal in nekega moškega pošteno vbodel v nogo, kar je imelo za posledico, da mož več tednov ni mogel iz postelje.

Navadno se posestniki udomačene srnjadi kmalu naveličajo in se je potem skušajo kmalu iznebiti na lep način. Često jo oddajo za dobitke pri raznih igrah, n. pr. tombolah, kegljiščih in streliščih in tako se muči uboga divjad dalje, dokler ne pogine na kakšen prav žalosten način.

Tako se odtegne in nikdar več ne vrne lovu veliko število srnjadi, več

kakor se splošno domneva. Zanimiva bi bila statistika o udomačeni srnjadi, koliko se te nahaja v ujetništvih. V našem kraju n. pr. se nahaja v treh občinah nič manj nego 8 komadov udomačene srnjadi in sicer 5 srnic in 3 srnjački.

Kakšne številke bi dobili, ako bi pregledali ves srez ali vso dravsko banovino?

Naloga nas poklicnih lovcev je, da poučimo nevedne ljudi in jim dopovemo, kaj se naj dela in kaj se naj ne dela s srnjadjo in končno dopovemo tudi to, da spada srnjač v gozd, v naravo, v hlev pa domača koza in ne narobe!

Anton Metarnik, logar v Guštanju.

Poljska jerebica med domačo perutnino. Dne 7. avgusta lanskega leta smo pri žetvi ovsu naleteli na jerebičje gnezdo z desetimi jajčki. Ker je bilo gnezdo že popolnoma odkošeno in ni bilo upanja, da bi se stara dva vrnila, smo odvezli dve jajčki in jih nesli domov. Bili sta popolnoma godni, kar se je poznalo na lupini. Ker doma slučajno ni bilo nobene koklje, smo obe jajčki v mali košarici preko noči podložili — štedilniku.

Prihodnje jutro — presenečenje je bilo veliko. V košarici je čivkalo. Le škoda, da nismo na isti način rešili še ostalih.

Kaj zdaj? S čim ju hraniti? Mali stvarci sta stali veliko truda in časa. Mravljinčna jajca so jima bila že prvi dan prav dobrodošla. Žalibog se je družica kljub skrbni negi kmalu skrčila na enega samega člana. Toda ta se je prav lepo razvijal. Dobrih šest tednov smo ga pitali večinoma s samimi mravljinčnimi jajci, vmes se je v kuhinji že prav pridno poganjal okoli štedilnika za ščurki. Seveda je imel na razpolago tudi dovolj drobnega peska in različne trave. Ker sem imel stalno opravka z njim, se me je navadil kakor pes svojega gospodarja. Dal se mi je prijeti — nikdar komu drugemu — vedno mi

je bil za petami in če me je izgubil, je klical kakor v naravi, ko se razkropljena jata kliče. Šla sva na travnike in takrat je bilo kobilic še dovolj. V jutranjih urah ali proti večeru, ko so bile okornejšče, se jih je nabral, da je komaj stopical. Dobri so bili tudi različni pajki in polžki. Posebna poslastica pa so mu bili murni. V opoldanski toploti se je rad kopal. Če ni bilo kaj primernejšega, si je kratkotalo razgrebel krtino.

Peruti so rasle, rasla pa je tudi samozavest. Kratkim spreletom so sledili vedno daljši, včasih je izginil čisto izpred oči, toda vedno se je sam vrnil.

Ako je med drevjem zapihal veter in se je dvigalo listje, če se je v bližini oglasila šoja, tedaj se je prihuljeno skril v travo.

Komaj tri mesece je bil star in ni še nosil za samca značilnega znaka na prsih, že je dal razumeti, kaj bo po spolu, in to v družbi z mladimi piščanci. Dostikrat jih je skupil od koklje, toda nič ni zaleglo; ni se dal pregnati. Z našopirjenim vratnim perjem, odprtim kljunom, z nabreklo podočesno rožo in povešenimi krili je plesal in dvoril nevesticam, brez razlike petelinčkom in kokoškam.

Teh se je sčasoma tako privadil, da ga ni bilo videti nikoli samega. Čez dan je brskal z njimi na dvorišču ali jim sledil na pašo v sadovnjak ali pa

tudi v priložnostnem trenutku z njimi vred izginil po stopnicah na skedenj ali celo na podstrešje, čez noč pa nočil v kokošnjaku, nikdar sicer na gredah, ampak vedno na tleh sedeč.

Posmatrajoč za svojo domeno celo mlajše leglo kurjega zaroda, je čestokrat prišlo do pravcatih petelinjih bojev med njim in odraslejšimi petelinčki, iz katerih pa je skoraj vedno izšel kot zmagovalec. Ni, kakor imajo petelini navado, poskakoval od tal ali stal nepremično obrnjen proti enako nepremično stoječemu nasprotniku. Udarec je sledil udarcu, in to vseeno kam. Kakor klop se je nekoč oprijel svojega nasprotnika za greben. Začela sta se kotaliti po tleh in šele mrzla kopel v gnojnici, kamor sta padla, ju je sprostila.

Kljub prijateljstvu s kokošmi sem se vendarle bal, da se bo moj gojenec prej ali slej pridružil kakšni v bližini se nahajajoči prosti jati jerebic. Ta strah je bil docela neupravičen. Ko je v začetku decembra zapadlo precej snega, sem nalašč s pomočjo več zasilnih krmišč, ki sem jih pa drugo za drugim opuščal, privabil celo gnezdo jerebic h komaj deset korakov od kokošnjaka oddaljenem krmišču na majhni kopnici. Jata se je tu držala noč in dan. Ko se udomačeni jereb za slobodno družbo, ki se je vsak dan glasno zabavala okoli krmišča, še vedno ni prav nič zmenil, sem ga nekoč zanesel do krmišča. Ničesar sluteč je mirno zobal okoli krmišča natreseno semenje. Ko se je čez kake četrt ure jata vrnila, ni sprva vedel ne kod ne kam, postal je silno nemiren, začel je pihati kakor ruševac, končno pa se je, ko so ga bratci že popolnoma obkolili, dvignil v zrak in prifrčal na dvorišče. Zanimivi prizor sem opazoval skozi podstrešno lino. Značilno je tudi to, da se odsihmal pri tem krmišču niti malo ni hotel več zadržavati, dasi ni bilo jerebic več v bližini.

Pobega se mi torej zaenkrat vsaj do pomladi ni bilo treba bati, pač pa so

mu že večkrat pretile druge nevarnosti, in to od strani različnih ujed. In najbrž je na večer novega leta postal žrtev le-teh. Ni ga bilo več na spregled. Iskali smo ga, klicali, toda žalibog, vse je bilo zastoj.

G. Br. — Prevalje.

Lovsko društvo v Celju razpisuje za leto 1935/36 nagradno tekmovanje za pokončavanje lovu škodljivih ptic po lovskih paznikih. Tega tekmovanja se lahko udeležijo vsi zapriseženi lovski pazniki, organizirani v celjskem lovskem društvu.

Nagrad je 14 v skupnem znesku 3000 Din in se razdele sledeče:

ena nagrada	500 Din
dve nagradi po 400 Din . .	800 Din
dve nagradi po 300 Din . .	600 Din
dve nagradi po 200 Din . .	400 Din
sedem nagrad po 100 Din . .	700 Din

Pokončavati je lovu škodljive ptice, izvzemši zakonito zaščitene, stare in mlade, z odstrelom ali na drug način ter z odvzemom jajc iz gnezd:

a) skobce (*Accipitres Briss.*) in kragulje (*Astur Bechst.*);

b) vrane, šoje in srake.

Nagrade se odmerijo proti predložitvi dokazil, in sicer ujede, navedene pod a) s parom krempljev in kljunom, za ptice, navedene pod b) s parom krempljev na ta način, da štejejo skobci in kragulji šestkratno, vrane, šoje in srake pa enkratno.

Razpis nagrad je imel že v minulih letih izreden uspeh. Kjer so bili pokončani škodljivci, se je okrepila koristna lovna divjad. Pokončavanje je torej velike važnosti za vsakega lovskega zakupnika, koristi pa tudi lovskim paznikom, ki dobe nagrade.

Nagrade bodo razdeljene v nedeljo, dne 19. aprila 1936 ob 9. uri dopoldne v gostilniških prostorih hotela »Hubertus« v Celju.

Lovsko društvo v Celju.

Lovsko društvo v Celju objavlja pravilnik o podeljevanju denarnih nagrad za zatiranje lovske tatvine.

§ 1.

Lovski tat je vsak, kdor v lovišču brez predhodnega dovoljenja lovskega upravičenca lovno dlakasto ali pernatoto divjačino s kakršnimikoli sredstvi zasleduje, lovi ali ubija in si jo prilasča, kakor tudi vsak, ki si na tak nedovoljen način prilasča njene uporabljive dele, kakor rogovje, jajca, kože itd.

§ 2.

Za vsakega posameznega prijavljene- ga lovskega tatu, ki je bil pri sodišču pravomočno obsojen, se določi nagrada v znesku 100 Din.

§ 3.

Ovadtelj o sebe, katera se pregreši zoper zakon o posesti in nošenju orožja in zoper določila zakona o lovu, ki pa ni ne lovski zakupnik, ne član kake lovske družbe, niti imejitelj lastnega lovišča in ki je bila pred upravno oblastjo (sreskim načelstvom, bansko upravo) pravomočno obsojena, se izplača nagrada v znesku 50 Din.

§ 4.

Pravico do nagrade ima vsak ovadtelj, naj bo lovski čuvaj ali kdo drugi, razen imejiteljev lastnih lovišč, zakupnikov, podzakupnikov in članov lovskih družb in klubov.

§ 5.

Ako več oseb skupno in istočasno zasači ali izsledí lovskega tatu in pri tem vsi aktivno sodelujejo ter tudi podajo ovadbo, se med nje razdeli nagrada po enakih delih.

Isto velja glede ovadb in nagrade za lovske prestopke, ki jih zasleduje in kaznuje upravna oblast.

§ 6.

Ako zasači ali izsledí lovskega tatu več oseb ločeno, ne da bi vedele druga

za drugo in ga vsaka zase ovadi, se nagrada razdeli med nje po prostem preudarku odbora Lovskega društva v Celju.

Isto velja tudi glede ovadb in nagrad za upravne prestopke.

§ 7.

Nagrada se izplača v 15 dneh od dneva, ko je odbor dobil obvestilo o pravomočnosti sodbe in ko se je uveril o tem, kdo ima pravico do nagrade.

Pravica do nagrade ugasne, ako je upravičenec ne uveljavi pri Lovskem društvu v roku treh mesecev od dneva pravomočnosti sodbe, odnosno ako odbor v tem roku sicer ne izve za ime upravičenca.

§ 8.

Ovadb je podati pri orožnikih, pri sreskem načelstvu, pri sodišču ali pa pri odboru Lovskega društva v Celju, ki bo ovadb odajalo pristojni oblasti. V primerih, v katerih se ovadb ne poda pri društvenem odboru, mora ovadtelj odboru vsaj naznani, da je podal ovadbo in pri katerem oblastvu, ker je drugače v nevarnosti, da društveni odbor ne izve za njegovo ime in mu ne more nagrade podeliti.

Lovozakupniki, člani lovskega društva v Celju, naj puste v lastnem interesu izklicati ta pravilnik pred cerkvijo ali pa ga razglasiti tam na običajni način.

Celje, dne 14. marca 1936.

Direktor **Mravljak** l. r., t. č. predsednik.

Zorko l. r., t. č. tajnik.

Kuna si je shranila strup. Zaradi slabih snežnih prilik se je bilo v pretekli zimi najpazliveje ozirati na dneve, ki bi prišli v poštev za polaganje strupa škodljivcem, predvsem lisici. Kljub vsem najvestnejšim ukrepom pa se je primerilo v našem lovišču nekaj prav redkega.

Preko noči od 19. do 20. decembra sta zmanjkala dva komada vabe, in sicer v loj in ocvirke zavite »Cyanan«

kapsule v velikosti za »lisičji grizljaj«. Kjer je ležal strup, se je sledila lisica, pa tudi kuna belica. Zaradi ne prav dovoljnega snega sta obe sledi po daljšem času izginili na kopninah.

Zagonetka, kam je izginila vaba in z njo plen, je ostala nerešena do 10. januarja t. l., ko se je pokazal učinek zavžite vabe. Ta dan, ki ga prištevamo med srečne, smo našli borih 50 korakov od vabišča preko gorskega potoka ob visoki pečini ležečo kuno belico. Očitno je kuna ležala na tem mestu kvečjemu dva dni, ker je ni dotlej nihče opazil, čeprav je bila ondotna okolica v času, odkar je zmanjkala zastrupljena vaba, ponovno prav vestno in natančno preiskana. Tudi kožuhošina je bila prvovrstna. Prepričani smo, da si je žival v decembrski noči vabo shranila na primernem mestu, kjer jo je v stiski poiskala in jo hotela zavžiti. Dokaz temu so bile od stekla zarezani čeljusti in ustnici.

Opozarjamo lovske tovariše na ta primer s priporočilom, da v primerih, ko jim izgine zastrupljena vaba, posvetijo vso pažnjo na bližnjo okolico.

H. W. S. M.

Lovski psi in kačji pik. Ni vsak pes enako odporen proti kačjemu pik. Spominjam se na lov pri Sv. Petru nad Poljčami pri Begunjah, kjer je med pogonom neki jazbečar bil pičen od gada. V pol ure je zatekel in postal skoraj bolj širok kot dolg. Nesli smo ga takoj v gostilno šturm in tamkaj vlili v njega skoraj dva litra žganja. To se je zgodilo dopoldne. Po lovskem odmoru med pogonom, nekako ob dveh popoldne jo je pa jazbečarček naenkrat primahal za nami in prijazno pozdravil svojega gospodarja. Lovil ni več in je po enem mesecu popolnoma izgubil svoj izvrstni nos. — Pred nedavnim pa mi je poročal lovski prijatelj, da je bil njegov foks-terijer v spodnjo ustnico ugriznjen od gada. Cvilil je in zatekel, a sicer še precej veselo skakal okoli in hotel ponovno kačo ugonobiti. Po nekaj urah je zateklost popustila in mu pik ni nič

škodil. Le na mestu gadovega ugriza ima še danes nekako tršo kožo. V nekem primeru na Dolenjskem je pa pes ptičar po gadjem pik v par urah klavrno poginil. Odpornost pač pri psih ni enaka.

B. H. Staré.

Srnjak-napadalec. Da srnjaki, ki so v ograjenih prostorih, v starejši dobi pobesne in kaj radi napadejo človeka, ni nič novega. Nekaj posebnega se je pa dogodilo g. Schmit-Sibetu, ki je 20. oktobra lanskega leta baš sprožil na fazana. Takoj nato je zagledal v visoki travi par korakov pred seboj srnjaka-vilarja. Srnjak ga je mirno gledal. Lovec je preudaril položaj in si mislil, da bo najboljšje, da srnjaka ne moti in da se previdno vrne. Ritenški je napravil počasi in previdno dva koraka nazaj. Pri tretjem se je pa srnjak bliskovito vzdignil in naskočil lovca, hoteč ga nabosti na rogovje. S puškino cevjo je pariral naskok. Srnjak je odskočil in poskusil svojo srečo s strani in nato s čudovito okretnostjo še od zadaj. Lovec se je branil še enkrat s puškino cevjo, nazadnje pa uvidel, da srnjaku ne bo kos, nakar je sprožil in srnjaka ubil. Boj je trajal le par sekund. Pri ogledu je ugotovil veliko rano nad kolonom srnjaka, kar ga je gotovo zadržalo na ležišču. Kaj ga je pa gnalo v napad, pa ni mogel ugotoviti.

B. H. Staré.

Lisica plavalka. Kdor je videl bobra plavati, ve, da je to jako lep pogled, ko okretna žival moleč sprednjo polovico glave iz vode, reže valove. Lepši pogled je pa užival Anderson na reki Labi, ko je zagledal v vodi veliko lisico, kako je sicer nemirno in večkrat menjajoč smer plavala na drugo stran in se nato izgubila na travniku. Rep, hrbet in cela glava so ji gledali iz vode. Njena barva je izrazito odsevala od vode. Bil je prekrasen in redek primer, katerega je v decembru le enkrat bilo dano videti opazovalcu. Ker so v bližini lisičji rovi, domnevajo, da ponoči lisica večkrat preplava vodo, katere se kljub mrazu nikakor ne boji.

B. H. Staré.

Društvene vesti

Ustanovitev Zveze lovskih društev v Dravski banovini. Dne 29. marca 1936 dopoldne je bila v restavraciji na glavnem kolodvoru v Ljubljani letna glavna skupščina Slovenskega lovskega društva, ki je sklenila soglasno razid društva, da se namesto njega ustanovi v smislu § 76. zakona o lovu banovinska zveza lovskih društev. Zborovanje, pri katerem je bilo navzočih 51 do glasovanja upravičenih delegatov Lovskih društev, je vodil zaradi odsotnosti predsednika dr. Lovrenčiča v prvem delu podpredsednik g. ravnatelj Pogačnik. Predlagal je udanostne brzozjavke pokroviteljici SLD Nj. Vel. kraljici Mariji, potem Nj. Vel. kralju Petru II., ministrskemu predsedniku ter ministru za šume in rude. Predlog so navzoči sprejeli z navdušenjem. Nadalje je sporočil, da je predsednik dr. Lovrenčič poklonil Nj. Vel. kraljici Mariji v imenu SLD krasen relief blagopokojnega kralja Aleksandra I. Zedinitelja, delo kiparja Stovička, kar so vzeli zborovalci z zadovoljstvom v vednost, nato pa je prešel na dnevni red, poročila društvenih funkcionarjev, ki so se vsa odobrila. Revizor insp. Prime je po poročilih predlagal zahvalo blagajniku za vestno delo in odrešnico vsemu odboru, kar je zbor soglasno sprejel. Tajnik Lovskega društva za Dolenjsko g. Burger je nato stavil samostojni predlog, naj glavna skupščina v znak posebnih zaslug za SLD in lovstvo sploh izvoli za častne člane SLD gg. Pogačnika, dr. Bevka, Zupana, Mladiča, dr. Šalamuna in Mravljaka. Tudi ta predlog je bil soglasno in z odobravanjem sprejet. Nato je predlagal predsedujoči podpredsednik Pogačnik v smislu § 20. in 34. društvenih pravil, da se Slov. lovsko društvo prostovoljno razide in vse svoje premoženje s skladom »Zelenega križa« vred izroči Zvezi lovskih društev v Dravski banovini, ki se bo danes ustanovila. Predlog je bil soglasno sprejet. Končno ugotavlja

predsedujoči, da prenehajo z likvidacijo SLD tudi vse dosedanje funkcije v SLD, ter preda predsedstvo zborovanja najstarejšemu delegatu insp. dr. Bevku.

Dr. Bevk poroča, da so zvezina pravila že bila sprejeta in tudi odobrena od kralj. banske uprave. Pove, da si je odbor SLD mnogo prizadeval, da bi predsednik SLD dr. Lovrenčič še nadalje vodil lovce v Dravski banovini tudi kot predsednik Zveze, pa da je dr. Lovrenčič vse želje in prošnje odklonil. Treba je zato iti na volitve novega predsednika. Na vprašanje, če predlaga kdo kekega kandidata, se oglasi predsednik Lov. društva za Gorenjsko ravnatelj Mohor in predlaga za zvezinega predsednika dr. Viljema Krejčija, odvetnika v Ljubljani. Zborovalci pozdravijo ta predlog in, ker ni bil predlagan noben drug kandidat, soglasno z vzklikom izvolijo dr. Krejčija za predsednika Zveze.

Dr. Krejči se zahvali za izvolitev v daljšem govoru, ki je bil sprejet z zadovoljstvom in navdušenjem, prevzame predsedstvo zborovanja in preide k volitvam zvezinega odbora. V odbor se izvolijo kandidati, kakor so jih imenovala posamezna Lovska društva, in sicer iz Ljubljane: dr. Bevk (namestnik inž. Šušteršič), Zupan (dr. Novak), dr. Orel (J. Pestotnik), dr. Eberl (dr. Leitgeb), Mladič (dr. Souvan); iz Celja: Mravljak (inž. Rihtar), Kralj (dr. Bavdek), dr. Vrhovec (Zorko); iz Starega trga: K. Kovač (dr. Pušenjak); iz Ribnice: Burger (Kosler); iz Krškega: Langer (Praznik); iz Trbovelj: inž. Loskot (Šuligoj); iz Maribora: Pogačnik (inž. Ziernfeld), Schaup (dr. Senekovič), Boltavzer (Vodopivec), dr. Šmid (dr. Lipold), dr. Kovačec (Stergar); iz Kranja: Mohor (dr. Homan), bar. Lazarini (Bedenk); iz Novega mesta: dr. Kaučič (Mramor); iz Ptuja: dr. Šalamun (Mazlu). — Za Belokranjsko lovsko društvo in za Ljutomer pooblasti zbor zvezin odbor, da

privzame za odbornike naknadno javljene kandidate. — Za revizorja sta bila izvoljena insp. Primec iz ptujskega in Fišer iz gorenjskega lovskega društva, za namestnika pa Jenko iz zasavskega in Hvala iz celjskega društva.

Po volitvah razvije rav. Zupan proračun za l. 1936. Po nekaterih pojasnilih na vprašanja delegatov inž. Miklava, dr. Bavdka in dr. Kaučiča se proračun sprejme, kakor je bil predložen. Prispevek Zvezi od strani včlanjenih lovskih društev ostane za letos v dosedanji višini, namreč po 60 Din od vsakega člana v društvu.

Samostojne predloge glede izpremembe lovopusta je obravnaval že širši centralni odbor SLD na svojih sejah dne 18. in 28. marca t. l., zato se sklepi odkážejo zvezinemu odboru v izvršitev. Glede onih samostojnih predlogov pa, ki se tičejo izpremembe pravil Zveze, odnosno Lovskih društev, se po daljši debati, v katero posežejo zlasti dr. Kaučič, potem dr. Šalamun, Mladič in dr. Krejči, sklene: Vsa lovska društva naj se pozovejo, da v roku dveh mesecev predlagajo Zvezi, če se jim zdi potrebna kakšna izprememba pravil. Zvezinemu odboru se nalaga dolžnost, da potem v treh mesecih te predloge in že vložene predloge prouči in izdela poročilo, ki ga pošlje vsem lovskim društvom, nato pa skliče izredni občni zbor Zveze, da se pravila uredi in izpremembe predlože banski upravi v odobritev.

Pri slučajnostih se izvolijo delegati za zborni Središnje uprave, in sicer: dr. Krejči, Pogačnik in Zupan, odnosno njihovi namestniki: dr. Orel, Mravljak in dr. Novak. Končno se sprejme predlog s. a. s. Mladiča, naj se prosi kralj. banska uprava za odredbo, da bodo vsa sreska načelstva razpisavala dražbe lovišč in ribolovov tudi v »Lovcu«, nakar predsednik zaključi zborovanje.

Po zborovanju je bila takoj odbo-rova seja, na kateri se je odbor takole konstituiral: podpredsednik rav-

natelj Pogačnik, tajnik insp. dr. Bevk, njegov namestnik s. a. s. Mladič, blagajnik ravnatelj Zupan in gospodar insp. Justin. — V ožji odbor v smislu § 11. zvezinih pravil se izvolijo: predsednik dr. Krejči, podpredsednik Pogačnik, tajnik dr. Bevk, blagajnik Zupan ter odbornika dr. Eberl in inž. Loskot.

Iz zapisnika odboro-ve seje **Lovskega društva za Dolenjsko v Ribnici** posnemamo: Ker je predsednik bolan, vodi sejo tajnik Ivan Burger. Odbor se konstituira tako, da se izvoli dr. Sigmund za podpredsednika, Burger za tajnika, Klavs za blagajnika in Rudež za gospodarja. — Inž. Jenuč priporoča, naj si društvo nabavi lovske klasike, kakor Diezla, Raesfelda, Brema i. dr., ter te strokovne knjige izposoja članom proti reverzu. Potem poroča, da se opaja pri dražbah lovišč, kako noče že skoraj nihče več licitirati istih zaradi odgovornosti za škodo po divjih svinjah. Lovišče Smuka je bilo že štirikrat na dražbi. Dasi je društvo nagovarjalo svoje člane, naj ta ali drugi vzame to lovišče v zakup, ga nihče ni hotel, in končno ga je prevzela Začasna uprava razlaščenih gozdov za letnih 200 Din pri izmeri 3000 ha. — Stari trg pri Črnomlju pojde zdaj tretjič na dražbo. Lanska škoda po prašičih je bila ocenjena v tej občini na 9000 Din, v majhni občini Čeplje pa na 5000 Din. — Srnjad se pred svinjami umika kakor pred jeleni, cene loviščem pa zato in zaradi odškodnine padajo. Sprejme se soglasno predlog: V vsakem srezu, ki je v njem mnogo divjih svinj, naj se ustanovi poseben odbor za pokončavanje te divjadi. Denarni viri za take odbore naj bi bili: 1. prispevki banovine, zveze lovskih društev in sreskega lovskega društva; 2. vse premije za divje svinje, in 3. 10% donos od zakupnine. Delo odbora naj bi sličilo onemu, ki je bil v Kočevju za pokončavanje volkov, katerih je uplenil 127. Le na ta način bi se moglo skrajno omejiti število divjih svinj.

Magyar Ebtenyésztők országos egyesülete, sočlan F. C. I., priredi 17. maja 1936 svojo mednarodno razstavo vseh vrst psov v Budapešti (Manége Natinal). Za vse vrste psov so razpisana: CACIB in »Prvak Madžarske«.

Saint-Hubert Club du Grand-Duché de Luxembourg, Section canine, sočlan F. C. I., priredi dne 7. junija 1936 svojo 7. mednarodno razstavo vseh vrst psov v Luxembourg. Za vse vrste psov so razpisana: CACIB in »Prvak Luxembourg«.

Programi in prijavnice za Budapest in Luxembourg so na razpolago pri tajniku JKS.

Sodniški pripravniki: a) Društvo ljubiteljev ptičarjev je prijavilo kot sodniška pripravnik za pse ptičarje vseh pasem mag. ph. Slavka Hočevarja, lekarnarja, in Leona Matajca, uradnika TPD, oba v Ljubljani. — b) Klub ljubiteljev sportnih psov je prijavil kot sodniška pripravnik za ilirske ovčarje Alojzija Možino in za službene pse Ivana Podobnika, polic. uradn., oba v Ljubljani.

Nove psarne: J. K. S. prijavlja zaščito sledečih psarn: a) »Metlika«, za nemške kratkodlake ptičarje. Lastnik Leopold Weiss, Metlika. — b) »Srijem«, za nemške pinče (šnauzerje). Lastnica: Antonijeta princesa Lobkowicz, Vukovar, in c) »Šarplanina«, za ilirske ovčarje. Lastnica Ljubisava Grošel, soproga podpolkovnika v p., Ljubljana, Kapiteljska 7. — Zaščita postane pravomočna, če ne bo v roku štirih tednov nobenih prigovorov.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi 19. aprila 1936 v lovišču Ježici, ki ga je društvu blagovoljno dal na razpolago g. Bogdan Žilič, trgovec v Ljubljani, svojo vsakoletno pomladansko vzrejno tekmo ptičarjev, in sicer poleženih v letu 1935.

Preizkusili se bodo tile predmeti: kakovost nosu, način iskanja, stoja, natezanje, hitrost, vztrajnost, zasnova za delo po sledu, ubogljivost in strelomirnost.

Vodja tekme bo s. a. s. dr. Erik Eberl, sodniki pa F. Urbanc, insp. Justin, sv. Križaj in A. Schuster.

Zbirališče udeležencev je v nedeljo, dne 19. aprila 1936 ob sedmih zjutraj na dvorišču hotela Miklič na Masarykovi cesti. Kosilo bo ob enih popoldne pri »Alešu« na Ježici. Po kosilu bo smotra psov, nato pa nadaljevanje tekme. Kje se bodo razglasili uspehi, se bo določilo na dan tekme.

Prijavnina znaša za člane 25 Din; poklicni lovci, ki vodijo lastne pse, ne plačajo prijavnine. Zmagovalec dobi lepo predmetno darilo, ostali diplome, poklicni lovci pa denarne nagrade. — Društvo vabi vse lastnike ptičarjev, kakor tudi druge lovce, da se tekme udeleže.

Prijavljena legla ptičarjev. — Dne 2. februarja t. l. je plegla nem. kdl. psica »Diana-Dravska«, JRP 75 B, po »Udo v. Fuchspass«, JRP 120 A, osem mladičev (5 + 3). Lastnik psice je direktor Hinko Rosenberg, Zagreb, Bakčeva 1/I. — Dne 24. februarja t. l. je plegla nem. kdl. psica »Selma v. Fuchspass«, JRP 95 B, po istem plemenjaku šest mladičev (2 + 4). Lastnik psice je Leopold Weiss, trgovec v Metliki. — Dne 22. marca t. l. je plegla angleška seterica »Ela«, JRP 12 N po »Tesu« JRP

19 M tri (2 + 1) mladiče. Lastnik poklicni lovec Janko Dovč, Stožice 73, pošta Ježica.

Pomladansko vzrejno tekmo ptičarjev priredi Podružnica društva ljubiteljev ptičarjev v Mariboru dne 26. aprila 1936 v loviščih Zirkovce in Digoše s sledečim sporedom:

Ob 7. uri zjutraj sestanek vseh tekmovalcev in lovcev, ki se želijo udeležiti tekme, pri hotelu »Orel« v Mariboru, in smotra tekmujočih psov. — Po smotri pričetek tekmovanja. — Po končani preizkušnji psov sestanek tekmovalcev v gostilni Vrus, Sv. Nikolaj, in razglasitev ocen po sodnikih.

Preizkusili se bodo sledeči predmeti: 1. kakovost nosu, 2. način iskanja, 3. stoja pred divjačino, 4. natezanje, 5. hitrost, 6. vztrajnost, 7. delo na sledi zdrave divjačine (zajca), 8. ubogljivost, 9. strelomirnost.

Vodja tekme je Josip Pirich, Maribor, sodniki pa Franc Urbanec, Feliks Justin in Anton Schuster, vsi iz Ljubljane.

Prijavnina za vsakega psa znaša 25 Din za člane. Za tekmovalce, ki niso člani društva, 50 Din. Poklicni lovci, ki vodijo lastne pse, ne plačajo nikake prijavnine.

VIII. redni občni zbor »Društva Brak-jazbečar« se je vršil dne 13. marca 1936 v gostilni »Činkole« v Ljubljani. — Predsednik g. Kosler otvoril ob pol devetih občni zbor in pozdravi g. Antona Schusterja kot zastopnika DLP in gosp. T. Dreniga kot zastopnika JKS in KLJ. — Počasti se spomin umrlega člana g. prof. P. Žmitka. — V svojem govoru se g. predsednik zahvali odboru in po-

da na kratko njegovo delovanje. Društvo je importiralo iz Avstrije tri mladiče in iz Češkoslovaške dva, ker si je zadalo predvsem to nalogo, da čimbolj osveži in poživi svojo pasmo. Zato bo tudi v bodoče gledalo na to, da pride čim več nove krvi med brake-jazbečarje in je že naročilo par novih mladičev in eno odraslo, že oplemenjeno psico. — Gg. Schuster in Bakarčič ml. sta vršila 1. marca 1936 v Hrastniku in Trbovljah neoficielen ogled brakov-jazbečarjev, ki pa je pokazal tako velik interes za naše pse, da se je društvo odločilo na iniciativo g. inž. Burgerja napraviti krajevno smotro brakov-jazbečarjev v drugi polovici maja meseca v Hrastniku.

Po poročilih ostalih odbornikov predlaga revizor g. dr. Souvan odrednico odboru, ki se soglasno sprejme. Odborniki gg. bar. Lazarini, Bernetich in Bakarčič ml., ki bi morali po žrebu izpasti, se nanovo izvolijo z vzklikom. Proračun za leto 1936 poda g. Schuster. Članarina ostane ista — 30 Din, za poklicne lovce pa 15 Din. Vpis mladih brakov-jazbečarjev do treh mesecev v vzrejni register stane 5 Din, pozneje 20 Din.

Pri slučajnostih se je razvila živahna debata o reji naših psov. Ker se je pokazalo, da vzreditelji niso imeli vedno srečne roke pri izberi plemenjakov, se je društvo odločilo, da bo svetovalo lastnikom onih psic, ki so za rejo sploh sposobne, s katerim psom naj jih krijejo. Glede mladičev se pa že sedaj naprošajo vsi vzreditelji, naj stavijo one pse, ki jih ne nameravajo obdržati zase, na razploago društvu, kjer stalno narašča povpraševanje po mladih psih. S takim skupnim delovanjem članov vzrediteljev in društva bi se mogla doseči tudi mnogo višja cena za brake-jazbečarje.

Ob pol enajstih zaključil g. predsednik Kosler občni zbor.

Smotra brakov-jazbečarjev se bo vršila dne 17. maja 1936 v Hrastniku pri g. inž. Burgerju ob treh popoldne.

Vabijo se vsi zasavski lovci, ki imajo brake-jazbečarje, da se te smotre polnoštevilno udeleže. Prijavnina za enega psa je 5 Din.

Klub ljubiteljev brakov bo priredil v nedeljo, dne 19. aprila 1936 ob desetih dopoldne v Mokronogu na dvorišču gostilne Aleksandra Majcna in istega dne ob treh popoldne v Sevnici na dvorišču hotela »Trst« smotro brakov.

Pozivamo lovce teh okolišev, da privedejo svoje brake, katere bo posebna komisija pregledala in ocenila. Lastniki lepših psov bodo dobili častne nagrade, poklieni lovci nagrade v denarju.

Nadaljnje smotre se bodo vršile dne 10. maja 1936 dopoldne v Gornjem gradu in istega dne popoldne v Mozirju, dne 24. maja pa v Šoštanju. Lovce že sedaj opozarjamo na te prireditve. Podrobnejša navodila bomo sporočili v majski številki »Lovca«. KLB.

Klub ljubiteljev brakov je imel dne 21. marca 1936 svoj XII. redni občni zbor v hotelu »Metropol«. Predsednik Jakil Venče je ob 20.30 otvoril zborovanje, pozdravil navzoče, posebej še gg. dr. Lovrenčiča Ivana, predsednika SLD in JKS ter Drenika Teodorja kot zastopnika JKS, KLJ in KLSp. Spomnil se je tudi med letom umrlega zaslužnega člana pok. prof. Žmitka in v počastitev spomina nanj so vsi navzoči vstali.

Nadalje je predsednik orisal klubovo delovanje, ki tudi letos ni doživelo pravega razmaha zaradi pomanjkanja zanimanja pri loveih, ki love z braki. Dejstvo je, da se pri nas 80% lovcev udeležuje brakad, v klubu jih je pa vpisanih le neznatno število, kaj še, da bi imeli vpisane pse.

Po izvajanjih predsednika je povzel besedo dr. Lovrenčič, ki je v daljšem govoru objasn timer, kako bi se klub poživil, in je predvsem svetoval, da naj se v raznih krajih napravijo smotre, ker bi na ta način dobili tudi material za razstave.

Sledili sta izčrpn timer poročili tajnika Lovrenčiča Ladislava in blagajnika

Črnet timer Ernesta, nakar je bila prečitana izjava računskih preglednikov, da so vse knjige v redu, in predlog, da se da blagajniku, kakor tudi vsemu odboru razrešnica, kar je bilo soglasno sprejeto.

Pri volitvah je bil ponovno izvoljen prejšnji odbor s predsednikom Jakilom Venčetom na čelu.

Pri slučajnostih se je na predlog tajnika Lovrenčiča sklepalo o tem, da se š. 1. klubovih pravil spremeni v toliko, da naj bi se klub imenoval Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov. Predvsem bi bilo s tem poudarjeno, da ni klubov delokrog omejen le na Slovenijo, ampak določen za vso našo državo. Predlog je bil soglasno sprejet, vendar bo pa klub o tem še prej obvestil JKS. Sporazumno se je tudi določilo, da bo klub napravil več smoter brakov in sicer bo prva že 19. aprila 1936 v Mokronogu in Sevnici, druga 10. maja v Gornjem gradu in Mozirju, tretja 24. maja v Šoštanju.

Ob 22.30 je predsednik zaključil zborovanje.

Dopise pošiljajte na naslov: Lovrenčič Lado, cand. iur., Ljubljana, Tavčarjeva 12.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruga g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Zveza lovskih društev v Dravski banovini razpisuje službi tajnika (pisarniškega uradnika) in urednika »Lovca«. Prošnje z dokazili o sposobnosti in navedbo plače naj se pošljejo Zvezi do 30. aprila 1936 na njen naslov v Komenskega ulici 19.

Službo lovskega čuvaja ali slično zaposlenje išče v lovu in delu na žagi dobro izvežban, zdrav mož, srednje starosti. Ponudbe na tajništvo SLD v Ljubljani.

Gospodarski odbor Meščanske korporacije v Kamniku razpisuje za svoje gozdno posestvo v Kamniški Bistrici službo upravitelja s sedežem v Kamniku. — Zahteva se fakultetna izobrazba s šumarskim državnim praktičnim izpitom. — Prošnje z zahtevkom plače je vložiti na Meščansko korporacijo v Kamniku.

V psarni Woodland je za vpisane psice na razpolago plemenjak Wollescote-Challenger, resasti foksterier, ki je dobil v Zagrebu 1935 oceno odlično. Njegov oče je najboljši angleški plemenjak Int. Ch. Gallant For of Wild-oaks. — Prav tam se oddajo tudi mladitci po tem psu. — Marija grofica Thurn, Ravne-Guštanj.

Klub ljubiteljev brakov odda brezplačno nekaj psičkov-brakov iz spomladanskih legel. Zadevne želje naj se sporoče predsedniku kluba Venče Jakilu, veleindustrijalcu v Krmelju na Dolenjskem.

Iz zapuščine prof. Petra Žmitka so naprodaj kompletne letniki »Lovca« 1924, 1925, 1926, 1927 in od 1929 do 1935, poleg tega posamezne številke letnikov 1910, 1921—1935 ter nekaj drugih lovskih knjig. Proda se tudi dvocevka petelinka kal. 16, razne lovske potrebščine in nov lovski kroj. Vprašati na naslov: Gdč. Eliza Žmitek, Ljubljana, Cesta 29. oktobra št. 2.

Topinambur (papeževo repico), ki je izvrstna krmilna rastlina za divjad, posevek, oddaja oskrbništvu graščine Neukloster, Sv. Peter v Savinjski dolini pri Celju.

Poceni prodam »Wild und Hund« letnik 1932 in »Österr. Weidwerk« letnike 1932—1935. Naslov v pisarni SLD.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (hamerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Nepremočljive, tople Hubertus-plašče in pelerine iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 Din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg šte. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno suknjo za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Trocevka petelinka kal. 16/8	2200 din
Trocevka petelinka kal. 16/9,5	1800 „
Dvocevka petelinka kal. 16/10	800 „
Browning puška kal. 16	1600 „
Repetirka kal. 6,5	650 „
Dvocevka Hamerles kal. 16	2000 „
Dvocevka Hamerles kal. 16 Bock	4000 „
Dvocevka Hamerles Sauer i Sin	kal. 16 2200 „

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kože v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvoru. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovce se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absol. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznane najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specialnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strele. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurično, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapri-seženi izvedenec in cenilec, Mari-bor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spa-dajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pa-zite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregle-dati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetški cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieg-hoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, stre-liva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvali-tetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, naj-vestnejše in točno pristreljanje pušk.

»NC« olje in mast za lovske in turistske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnil-nih sredstev. Ma-zanje z »NC« oljem in mastjo garantira za hi-gijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje ob-drži prvotno barvo. — Od blata očišče-ne še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absor-birajo in bolje vežejo.

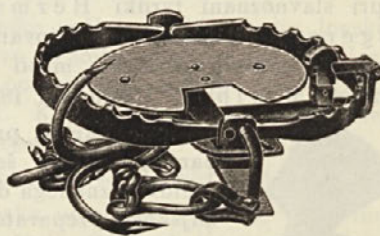
»NC« olje in mast za lovske in turistske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnil-nih sredstev. Ma-zanje z »NC« oljem in mastjo garantira za hi-gijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje ob-drži prvotno barvo. — Od blata očišče-ne še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absor-birajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čev-ljev. Za pričetek sezone Vam priporo-čam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, kate-rega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

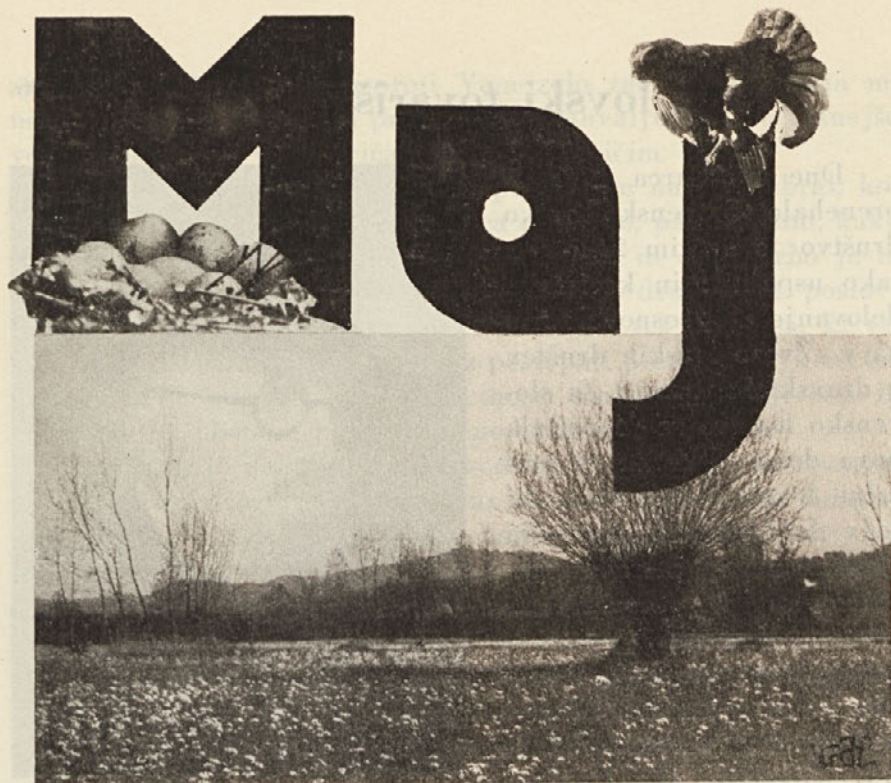

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitrans-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadrans«, kem. izdeloval-nica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh ve-likosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Pun-tigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokov-no izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta trvdka pasti iz drugih to-varen. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri trvdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetški cesti.

Silvin Sardenko

Vir

Nad večernim gozdom
se je zarja zataknila
z rujnim pasom;
gozdni vir jo je zaprosil
s šibkim glasom:

»Dej, pomúdi še se!
Rujna zarja z milo lučjo
in toploto:
da čez noč me led ne vklene
v to samoto!«

Zarja se je tiho
zarosila in zakrila.
Jutro drugo
pádalo je snežno ivje
v mrtvo strugo.

Dragi lovski tovariši!

Velika noč 1936.

Dne 29. marca 1936 je prenehalo »Slovensko lovsko društvo« s svojim 27 letnim tako uspešnim in koristnim delovanjem. Preosnovali smo ga v »Zvezo lovskih društev v dravski banovini«. Za slovensko lovstvo se je pričela nova doba. Iskrena in pri-srčna lovska hvala vsem, ki so v dolгих letih njegovega plodonosnega prizadevanja sodelovali v »Slovenskem lovskem društvu«, vsa čast in priznanje, nevenljiva hval-ležnost in globoka vdanost prvoboritelju slovenskih lov-cev, tovarišu dr. Ivanu

Lovrenčiču, čigar trajnih in neprecenljivih zaslug za slovensko lovstvo nihče več doseči ne bo mogel!

Silo važna je ta preosnova ne le zaradi osamosvojitve naših podružnic v samostojna društva in zaradi ustanovitve skupnega organa teh društev, naše Zveze, v kateri je zopet zaokrožena naša decentralizacija v skupno enoto, temveč je važna naša preosnova zlasti tudi zato, ker smo postali v zakonu priznani sodelavci naših oblasti v vseh zadevah, ki se tičejo lova. Tega dejstva ne smemo pri svojem nadaljnjem delu nikdar prezreti. Vprav v tem je ona velika pridobitev našega preroda, da bomo na eni strani mogli skrbeti za to, da se zakonski predpisi glede lova izvršujejo, kakor to najbolj ustreza našim prilikam, volji naših lovcev in koristim našega naroda, a da bomo na drugi strani imeli priliko uresničiti v zakonodaji in drž. upravi to, kar je v okviru lov. pravičnosti in interesov naroda volja našega članstva.

Ko sem bil na ustanovni skupščini izbran za Zvezinega predsednika, sem se v polni meri zavedal, da se za svojo izvo-litev nimam zahvaliti simpatijam in prijateljskim vezem, temveč le potrebi in golemu pričakovanju članstva, da bo namreč mož, ki so ga postavili na čelo slovenskim lovcem, delal in da bo v svoje delo vložil vsa svoja izkustva, svojo dobro voljo in vso svojo delovno silo. To Vaše pričakovanje je bilo zvezano z

zaupanjem, ki me je nasproti Vam zelo zadolžilo; vzbuja mi nove moči in se Vam zanj prav od srca zahvaljujem. Najresnejšo voljo imam, da Vaše pričakovanje uresničim.

Ko sem prevzel predsedniške posle, sem naglo razbral, koliko dela me čaka. Ni še pol meseca preteklo, pa že vidim, kako se delo kar pod roko kopiči in kako resno in odgovorno je to delo, ki gre daleč preko meja običajnih društvenih poslov; izprevidel sem, da more to delo opravljati res le oseba, ki ve, kako je ravnati z zakoni, kako je postopati pred oblastvi, oseba, ki ima neko organizatorno spretnost, obilo potrpežljivosti in dobre volje, obenem pa neskončno ljubezen za stvar.

Kakor je to delo Zvezinega vodstva vseskozi resno, stvarno, važno in odgovorno, tako vendar ne bomo kot lovci nikdar smeli ostati v ozkih mejah, ki nam jih kaže naš društveno-upravni aparat, temveč bomo morali v svoje delo vložiti vse svoje srce ter svojo veliko ljubezen za lov in prirodo. Kljub vsej resnosti in odgovornosti dela ne bomo smeli nikdar izgubiti idealizma, one žive vere in zaupanja v plemenitost in uspeh svojega pokreta. Vsa umetnost bo obstajala v uravnovešenju stvarnega dela z ideali pravičnega lovca.

K takemu delu Vas pa vabim vse, ki ste pripravljeni k stvarni pomoči in ki Vas vodijo idealni nameni. Osebnosti naj ne igrajo nobene vloge, nevšečnosti naj bodo plemeniti stvari na ljubo pozabljene. Spodbujajte nas k delu, pokažite nam novih smeri, prinašajte nam novih misli, grajajte naše slabosti in obsojajte, če smo kaj zakrivili — toda vse to ne zaradi oseb, temveč zaradi koristi, ki naj jih ima naša stvar, vse le iz ljubezni do prirode in lova, vse pa tudi s pravo lovsko iskrenostjo, četudi s primernim poudarkom, a vendar z dobrohotnostjo, uslužnostjo, vljudnostjo, zlasti pa z dobro voljo! Kdor koli prihaja s temi načeli, so mu na široko odprte duri, odprta so mu naša srca; za vsak resen in stvaren predlog in za vsak dobrohoten nasvet mu bomo hvaležni, z vso uvidevnostjo in brez slehernih predsodkov ga bomo vzeli v pretres. Seveda pa ne bi mogli nikdar priznati nobene struje in nobenega pokreta, ki bi mu manjkale lastnosti pravičnega lovca, osobito pa bi morali z vso odločnostjo odbiti vsak prvi pojav razdvajanja v naših vrstah, naj ima to ali ono smer.

Nas vse, brez razlike stanu in prepričanja, naj družijo le ljubezen do prirode in lova, iščimo le, kar nas na tej naši poti spaja in trebimo vsak plevel z naše njive!

Prav iskren in prisrčen lovski pozdrav!

Dr. Viljem Krejči.

Petelin

V mraku, ko so se prižgale zvezde, se je speljal preko doline. Zdavnaj je že onemelo grlo drozga in kosa, ko je prvršal v košate gole bukve krilati gospodar gorskih gozdov. Lovcu je zastal dih, ko je petelin s truščem vpal v gredi.

Za divjega petelina spomladi, ko poje, gotovo ne drži pri-slovica, da hodi s kurami spat. Navadno pride pozno, v svetlih nočeh celo tako pozno, da zamudi lovca, ki ga je zasliševal na vpadu. Drugo jutro se lovec nemalo čudi, ko mu petelin že od daleč drobi svojo pesem v pozdrav s prav tiste bukve, kjer ga je sinoči pričakoval. Petelin se spreleti v svoje stalne gredi tudi ponoči. Večkrat pride peš od daleč, pasoč se spotoma. Včasih je pa že pred mrakom v bližini.

Navadno imenujemo petelinje gredi, to je njegovo nočišče — rastišče. Možno je, da so kokoši na mestu, kjer poje, ali da med jutrnjim petjem tja pridejo ali prilete ter jih potem na tleh rasti. Premnogokrat pa petelin po končanem petju odleti daleč h kokošim. Zlasti daleč odleta na pašo in zato ne smemo misliti, da so petelinja rastišča, nočišča, paša in gnezdišča na enem mestu. Navadno niso in v tem pogledu je težko postaviti kaka pravila, ker je vse to odvisno od krajevnih razmer. Večkrat je vse skupaj, kar je za lovca ugodno in ker ima na ta način precej gotovosti, da njegovih varovancev pri spreletanju ne bo uplenil sosed, ki morda vzame na muho tudi pasočega se petelina sredi dneva, ako lovsko vest in poštenje rad pozablja doma.

V toplih jasnih nočeh maja prebudi ljubezen petelina celo sredi noči, da malo zakleplje in zaškriplje. Ko je pod njim v dolini češnja bela, poje rad tudi zvečer. Lovec, ki se drži reka, kar danes lahko storiš, ne odlašaj na jutri, opravi kar zvečer. Nekateri niti ne čakajo, da bi petelin odprl kljun in snamejo raz vejo kepo perja in mesa zato, da že zvečer v koči spijo mero na zdravje »divnega lova in užitka« in zato, da lahko na lovskih lavorikah v svojih jaslih lenarijo v pozno dopoldne.

Kdo bi se trudil sredi noči nazaj v strmino in vstajal opol-noči! Človek je tedaj čemerren, ves potoglav in ob majhni iskrici luči je hoja dolgočasna. Petelin pa ni zaspanè in lenuh, saj je pomlad, ko jezdi zeleni Jurij v deželo.

Dve uri čez polnoč že tleska in kleplje, ko vriska sova v dolini in zora še ne kliče iz spanja. Še nekdo »kleplje« tedaj navkreber. Ob medlem soju luči spe v hrib lovec, tisti

lovec, ki mu nista gospodarja ne čas in ne trud. Ni prva in ne zadnja noč, ki ga spremlja na samotnih pohodih po skrivnostnih črnih gozdih. Zaslišal je vse peteline, vsakega po večkrat zaskočil, ga opazoval in poslušal, do nekaterega spremil lovske goste ali tovariše. Sedaj odcveta češnja, bukovo zelenje gre v gore, pa hoče utešiti lovsko slo.

Vsako leto enega! Dovolj je za tradicijo in simbol, ker sicer ne bi bil lov. Dovolj pa tudi zato, ker ni preveč te pravadne in silne ptice. Ni zgolj prevelik odstrel kriv, da stalež pri nas, kakor v vsej srednji Evropi, upada. Velika kuretina je izrazito gozdni prebivalec, ki ljubi razsežne, mešane gozde, kjer rasto iglavci in listavci, kjer poleg starih sestojev daje gosto mladje, prepreženo z neprodinim grmovjem in raznim jagodičjem, varnih gnezdišč in skrivališč in obilo raznolike hrane, poleg mnogega mrčesa v debeli plasti stelje in prsti. Vsa ta prijetna in naravna domovanja je divji kuretini uničil gospodarski gozd. Moderno gozdarstvo je namreč naše gozde, razen kmečkih, spremenilo v enolične, puste zaloge lesa, kjer ne raste ne grmovje, ne jagodičje, kjer ni zaklonišč in ne paše. Vse večje živalstvo se je moralo zaradi tega izseliti oziroma izumreti. Razen tega turizem in trušč prometa segata po najodročnejših predelih sveta, da niti gorski gozdi nimajo več tistega miru, ki je mnogi divjadi važen pogoj njenega obstanka. Na vse to se lovske vrste s streljači množe kot kobilice v suhih letih, tako da uničuje puška, kar se je rešilo pred kugo človeške kulture in civilizacije v preostale naravne gozde. Napačno je naziranje, da bi lov mogel in moral biti zabava in razvedrilo širokih ljudskih plasti.

Če je torej katera plemenita divjad potrebna zakonite zaščite, je gotovo črna kuretina, ker ima itak v napredujoči človeški kulturi življenjskega sovražnika. Odstrel petelinov bi se moral uravnavati pač krajevno tako, da bi imel okoliš z enakimi in sličnimi razmerami ustrezajoče določbe. Nikakor ne zadostuje enaka omejitev odstrela, n. pr. za vso dravsko bauovino. Zaradi posebnih razmer, razlika v času pravnega in dopustnega odstrela, lahko dosega mesec dni. Kar je za sredogorje sredina aprila, to je za visokogorje sredina maja. Na splošno pa bi morala veljati določba, da je dopusten odstrel le do polovice zaslišanih in pojočih petelinov. Seveda je to pobožna želja preko naših upravnih razmer, ki niso, da bi mogli dejansko izvesti take določbe, kaj šele, da bi jih uspešno in aktivno nadzirali. Kajti šele v aktivnem in efektivnem nadzoru je jamstvo za izvedbo predpisov, ki sicer ostanejo kos

popisanega papirja na že itak preobloženih mizah uradov naše upravne oblasti.

Pa se vrnimo nazaj v noč pod zvezde v gozd, kjer lovec kot pravljичni vitez v začaranem gradu išče svojo srečo, ki ga ob poznanju petelinjega petja privede do plena. Tragična krivda petelina je pač v tem, da je ob zadnjih zvokih svoje burne pesmi domala gluha in skoraj slepa. Razen tega ima vendarle samo kurjo pamet. Oprezen je res in njegova čutila so izvrstna, a vendar so njegove pradačne navade, čeprav skrite v jutrnji mrak, take, da igrajo same lovcu v roko, kakor vitezu grajski strahovi, ki jim je otežilo čudotvorno geslo.

V škripanju petelinjega napeva je skrit ključ, ki odpira lovcu pot do prestola krilatega gozdnega kralja. Dih zastaja lovcu, ko čaka sredi noči prvega tleska petelinovega kljuna. Vsaka žilica posebej podhrteva v sladki grozici pričakovanja. Vsak šelest vetra skozi veje, vsak glas nočne ptice ali šumot miši po stelji vzburi kri, da plane do srca, da se napno vse mišice v grozičavem prisluškovanju. Sila čuječ je črni graščak v svojem zračnem dvorcu. Ima pa tudi vzroke za to, kajti pripeti se mu, da ga v ljubezenski zamaknenosti sredi speva napade roparska kuna ali divja mačka, da ga zgrabijo kremplji velike uharice. Dandanes ga seveda največkrat zasači mrzla svinčena smrt lovčeve puške, da jutrnji pevec omahne raz vejo v večnost.

Dolgo časa tleska in kleplje ter opreza na vse strani, da spreleta nestrpne strelca srh. Večkrat prestane ali tleska komaj slišno, ker je še čas do zore, saj se dan še nič ne opoka. Medtem se je lovec do dobrega shladil, zlasti če je kobalil po predirajočem se snegu. Tudi zaskakovanje ni šala, če je obronek strm, morda kamnit in poln dračja. Večkrat ni pravega kritja, ne trdne stopnje. Kamenček, ki se strklja po listju, ali smrekov storž, ki zasrši po srenju, lahko napravita lepi pesmi hiter konec, kakor prezgoden korak pred klonkom ali stopinja, ki je zamudila škripanje. In če je sneg, ki se predira, pa zraven že velik dan! Kolikokrat skoči srce prav v grlo, kolikokrat opeša noga, ki jo je petelin z utrganjem kitice ujel v nerodni stoji. Ko je lovec prebredel vse težave in drhtavice in stoji že na pragu gradu, se petelin prestavi ali preleti, in ples prične znova. To je ples, pri katerem se srce navriska in razkači! In če že mora temu plesu slediti smrt krilatega pevca, mora lovec ravnati kot se za plemenitega pevca spodobi. Če naj nosijo smrt šibre ali krogla, je stvar okusa in okoliščin. Stvar vesti pa je, kako lovec odda strel. Najmanj, kar zahteva lovska pravičnost, je brezpogojno zanesljiv strel, ki v hipu ugasne mo-

gočno in žilavo življenje petelina. Plemenitost lovca se kaže največ v tem, da ne skrivi usodnega prsta, dokler je samo malo v dvomu, da bi mogel zaželeni učinek strela izostati. Predvsem ne sme biti oddaljenost za šibre preko 30 korakov, z zadostno strelno svetlobo, da lahko točno pomerimo, da petelina ne zastirajo veje in da ga streljamo od strani in nikakor strmo od spredaj ali naravnost od zadaj. Pred strelom počakajmo, da se umirimo od zaskakovanja in da se poleže morebitna lovska mrzlica. Preudarimo vse hladno in trezno in potem, če nam vest prav nič ne očita, skrivimo med škripanjem prst brez pre nagljenja, s spoštovanjem in resnostjo, ki jo terja od lovca svečani trenutek.

Tako sta hodila skoraj pred tri četrť stoletja lovec Janez Urbas in njegov gospodar skozi tiho zvezdnato noč. Zadnje dni meseca aprila je bilo, mi je ljudskošolskemu paglavcu pravil Janez, ko je odiral neko popoldne tolsto lisico v naši drvarnici: »Gospod je hodil pred menoj, jaz tik za njim z malo lučjo in gospodovim oprtnikom. Za seboj sva imela že več kot tri dele poti, zato sva hodila počasi skozi visok smrekov gozd. Zgodaj je še bilo in hotela sva dospeti do petelina ohlajena. Stopala sva po zložni stezi, tiho zatopljena v svoje misli in pozno noč. Medtem je izšel mesec in toliko razsvetlil pot, da sem na željo gospodovo utrnil luč. Ko tako brez luči hodiva v somraku, se gospod ustavi in zazre predse na pot. Hipno se zdramim iz male dremavice, ki so jo povzročale tihota in neprespanske noči ter zapičim oči predse v mrak, kamor je zrl gospod. Ob deblu košate smreke je lepela svetla senca. Oči so se mi razširile in napel sem vid. Dober streljaj od naju se mi je zdelo, da vidim sključeno človeško postavo v beli halji. Mnogokrat sem hodil to pot podnevi in ponoči, poznal sem vse drevje in skale ob poti, a tega ni bilo še nikdar. Bog, hudiča, sem si mislil, sam vrag naju trapi. Sprva so mi vstali lasje, kajti toliko sem razločil, da mora biti neka živa stvar, a ne žival. Nazadnje bom le srečal gorskega duha, gorenmoža ali vedomca! Nevede sem prijel za puško. Tudi gospod je snel puško v nared in napel petelina. Z vprašujočim pogledom se je ozrl vame, ki sem stopil k njemu tik ob stran. Dobro, da je bil mrak, ker najina obraza gotovo nista bila tisti trenutek preveč duhovita. S pripravljenima puškama pričneva šepetaje ugibati, kaj bi ta prikazen bila. Po vseh ugibanjih in motrenju tiste lise ob deblu sva prihajala vedno bolj do prepričanja, da je tisto zdelo človeška postava. Na predlog gospoda sva se korakoma bližala. Medtem je počil tudi prvi svit in spoznala sva, da mora biti

človek. Vendar se nisva več bližala in zaklical sem, kdo je? Tudi na ponovno klicanje se ni nič odzvalo in nič ganilo. Končno se je jelo daniti in zaznavala sva posameznosti na čudni beli postavi. Čepela je v dolgi srajci, glavo in ramo oprto na deblo — ženska. Nobenega znaka življenja ni kazala. Počakala sva, da se je zdanilo in svetloba pregnala vse strahove, vedomce in gorenmoža. Stopila sva tik k čepeči ženski v dolgi srajci ter ugotovila, da diha, da je živa. Ogovarjal sem jo, a brez odziva. Dvignil sem ji povešeno glavo, ne da bi odprla oči in ko sem spustil njeno brado, je glava zopet klonila do debela. Vsa trda je bila ženska od mraza in oslabela od lakote. Imela sva torej velik in žalosten plen. Odhitel sem v dolino povedat ljudem o najdbi. V neki vasi sta bili namreč slaboumnii sestri, ki sta imeli slo, uiti v gore. Nekaj dni za tem so našli tudi drugo. Petelinjega lova pa je bilo tisto jutro in tisto leto konec.»

Slika k članku »Častni večer dr. Ivanu Lovrenčiču« v prejšnji številki »Lovca«, str. 150.

SLD je 28. marca 1936 priredilo v Ljubljani svojemu zaslužnemu častnemu predsedniku večer, na katerem so njegovi ožji sodelavci in tovariši-lovci počastili veliko četrstoletno delo slavljenca ter se obenem poslovili od voditelja, ki je po 27 letih odložil mesto predsednika SLD, katero se je drugi dan preosnovalo v »Zvezo lovskih društev v dravski banovini«.

Albini in nigrini

Pred kratkim je zopet nekdo prišel in pravil:

»Videl sem belega vrabca. Ali je to kakšna posebnost? Pa tudi kosa sem videl, ki ima več belih letalnih in repnih peres. Obe ptici sem večkrat videl skakati po mestnih vrtovih. Belega vrabca sem tri dni opazoval, nato sem se namenil, da ga dobim živega ali mrtvega in vam ga prinesem. Toda zaman sem čakal in prežal nanj, naslednje dneve se ni več pokazal, bržčas je postal žrtev kakšne močnejše živali.«

Razložim mu:

Ta pojav se večkrat javlja pri živalih, pa tudi ljudeh, imenuje se albinizem; take živali pa albini ali beličniki.

»Kako pa pride do tega pojava?«

V koži, v spodnjih plasteh povrhnice, je v stanicah drobno zrnato barvilo ali pigment, od množine in razdelitve tega barvila je odvisna barva kože, ne samo barva kože, temveč tudi kožne tvorbe kot lasje, dlaka in perje. Tako je v normalnih slučajih. Če pa zaradi kakšne prirojene napake manjka pigment, koža in kožne tvorbe pobelijo. Bolno stanje tega pomanjkanja pigmenta se imenuje albinizem ali leucopathia.

»Ali se to stanje javlja pri vseh vrstah živali?«

Ne, javlja se pri vretenčarjih, večinoma pri domačih živalih, dočim albini svobodno živečih živali v naravi kmalu poginejo, ker so bolj izpostavljeni sovražnikom, nimajo namreč varovalne barve pokrajine, v kateri žive.

»Ali se podedujejo te lastnosti od rodu do rodu?«

Seveda so te lastnosti podedljive. Delno podedovanje privede večkrat do različkov.

»Zanimalo bi me videti, kakšen vtis bi naredile name druge živali kot beličniki?«

Lahko bi si jih ogledali v kakem muzeju ali pa pri kakem preparatorju. Tako sem pred kratkim videla pri nekem preparatorju popolnoma belo veverico iz okolice Ptuja, nato vrano od Sv. Jurija ob Ščavnici, ki ni bila popolnoma bela, pa tudi fazana samca in samico iz lovišča pri Sv. Lenartu, ki sta po glavi, hrbtu, repu in nogah belo lisasta. Ta pojav imenujemo parcijalni ali delni albinizem. Zelo zanimiv primer nepopolnega albinizma imajo tudi v mariborskem muzeju; je to rumeni strnad — znana ptica v mariborski okolici — samčevo perje je v odtenkih mnogo svetlejšje kakor v navadnih slučajih.

»Ali je pojav, da hermelin pozimi pobeli, tudi v zvezi s tem?«

To je pa zopet nekaj drugega. Ta pojav pa imenujemo sezonski dimorfizem, dvoličnost; to je prilagoditev živali snežni okolici, da je varna pred sovražniki, v prvi vrsti pred ujedami, in da laže bolj neopaženo naskakuje svoj plen.

»Planinski zajec in polarna lisica najbrž tudi iz istega vzroka pobelita?«

Seveda, alpske in polarne živali. V splošnem namreč živali v naravi posnemajo nežive predmete, da se prilagodijo in pri-
ravljajo barvi pokrajine, kjer živijo. Nekatere posnemajo sneg, druge kamenje, rastline, dele rastlin, bodice, trne in dr. To vse govori v prilog smotrnosti v naravi. Mogoče Vas zanimajo novejši rezultati analognega pojava pri metuljih?

»Kaj je tudi pri metuljih kaj takega?«

Pri nekaterih vrstah metuljev se pojavljajo temni eksemplari. Ta pojav imenujemo melanizem v nasprotju s prej omenjenim albinizmom; takega metulja pa melana ali nigrina. Angleški entomologi — raziskovalci žuželk — so prvi zapazili v preteklem stoletju, da so nekatere vrste metuljev, ki so bile svetlejših barv, začele vedno bolj temneti.

»Kako pa so mogli to ugotoviti?«

Po dolгих opazovanjih so prišli do tega, da je nigrinov v oddaljenosti od središč velikih industrijskih mest čim dalje manj. Prof. Hasenbrock pravi, da so ta pojav melanizma zapazili na Nemškem v Porurju že l. 1880. na smrekovem prelcu, ki je navadno sivkaste barve. Od tedaj so se začeli pojavljati smrekovi prelci v velikih industrijskih mestih v črnorjavih odtenkih. Iste pojave so opazili pri nekaterih drugih nočnih metuljih v Hamburgu, ki so bili lepo črnožametasti.

»Kaj domnevajo, da so se priselili ti metulji z Angleškega?«

Malo verjetno bi bilo, da bi ti melani prešli iz Anglije na Nemško.

»Kje je iskati vzrok, da so metulji svetlejših barv postajali vedno temnejši?«

Raziskovalci pravijo, da je treba gotovo iskati vzrok v vplivu plinastih snovi atmosfere na pigmentni hormon (pobudnik) metuljev.

»Kako pa so prišli do tega mnenja?«

Potrtili so to poskusi na podlagi umetno izzvanega melanizma. Metulji so v 50% postali temni. Vpliv teh plinov na spremembo pigmenta bi se vršil po dihalnih organih metuljev skozi vzdušnice, dihalne cevke.

Barska pomlad

Suščevo sonce je z jugom in toplim dihom pomladi odgrnilo z rjavozelene barske ravni zadnje zaplate snega. Svetli trakovi jarkov in voda so se blesteli v krasni temnomodri barvi neba, po katerem so hiteli beli oblaki na brzih perutih poslanca morja — juga. Pognale so sveže trave, ozelenele so trate. Ob vodah, kjer so se sklanjale nad zrcalno gladino starikave vrbe, je za-blestelo vitko šibje v sivobelih srebrnih mačicah, ki so se rado-vedno ogledovale v čisti gladini mirujočih voda. Le zdaj, zdaj jih je zamajal mlačno topel veter in kodral čisto gladino v mehkih drobcenih valovih.

Tam, kjer je ob bregu strnilo bičje gosto neprodarno steno, se je s toplim jugom in prvimi pomladnimi utripi pričelo živ-

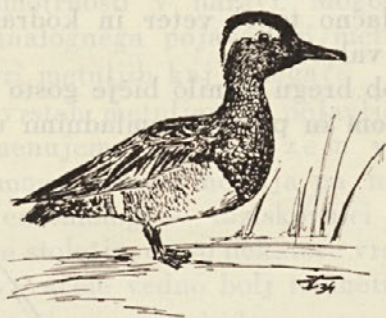
ljenje, ono pestro, bujno barsko življenje. Ves oni mali svet je oživel in zažarel. Da, na pomlad požene mati narava v vsa živa bitja čudovite sokove, ki dajo ono prelepo pestrost in živ poudarek življenju, vsemu dejanju in nehanju.

Med bičjem si je napravila gladina prostor, stena trsja se je umaknila čistemu zrcalu vode. Tu so kot čepi iz plute plaval ponirki, samci so postali pestri, zažarele so barve njihovih oblačil, dvoriti so pričeli samicam. Že je odšel sveti Gregor in že je poženi ptičke.

Ponižne, a vendar gizdavo vitke tukalice so zažarele v pestrih barvah, zasijala jim je rdečerumena lisa na čelu, lepe zelenordeče obroče so dobile na nogah.

V hipu je zasičalo po zraku, urna ozka krila so rezala ozračje in na vodno gladino se je spustil trop ptic, jata rac! Glej jih v vsej njihovi razkošni pestrosti! Glava jim je temno-

rjava, preko oči, vse do temena in vratu se jim vleče bela proga, iz katere živo izstopajo temnorjavi očki. Vrat in del prsi nekako do grodnice je belo sivorjav, vsako pero posebej temnejše rjavo obrobljeno. Po hrbtu se peresa krijejo lepo kot opeka na strehi, čedalje daljša so in prehajajo od belih rjavozeleno lesketajočih se obrobljenih peres do lesketajočih se ozkih dolgih, okrasnih peres, ki jih veter nagajivo maje. Po sredi je le ozek trak beline, a obrobljena so od širšega temnozelenega izpreminjačega se pasu. Koničasta so ta peresa, ozkim vrbovim listom podobna. Glej, pet se jih vidi na vsaki strani. Perotke so temnorjave, le ramena so jim pepelnato modra, golobje sive barve.

Samček se je obrnil proti nama, prav v naju plaval! Vidiš, podbradek ima temnorjav, trikotast, trebuh bel, boki so pa fino drobno črtkasti, vsako pero ima drobno temno črto tik ob robu peresa. Prav pri repu imajo samci — najin, ki ga opazujeva, je samček — lepa, široka, bela, zelenorjavo obrobljena peresa. Repek je kratek in sivorjave barve. Manjše so kot domači golobi te race — regeljci so to.

Na breg, prost bičja, je šla samica, prav podobna je samici navadne divje race, le da nima bleščečih peres v perutih, za njo je šel urno njen samček — par! Glej, kako otresata z repki, kako ljubko se obračata! V hipu pa so se ponirki potopili, kokoške so z glasnim klicem zginile v goščo trsja. Glasen »krek-krek« in naša jata regeljcev je odletela! Opazovala sva preživo in sva se premaknila. Komaj dober streljaj od naju so že sedli z značilnim krek-krek. Regeljci niso tako boječi kot velike divje race, urno sedejo, komaj so zarezali zrak s svojimi lastavičje ozkimi, strelovito urnimi krili, že se spuste spet v vodo.

* * *

Ljubljana je napravila ovinek. Globok, strm breg je bil. Gladina vode je bila vsa živa samih regeljcev. To je bilo pestro življenje! Zdaj si videl samo repek, zdaj vso ljubko ptico, samci

so plavali za samicami, jim dvorili in se kopčali. Živžav je bil ves dan. Vrbe so ob bregu veselo odprle rumene prašnike, veter je trosil rumeni pelod in izvrševal svoje delo, po travnikih so kimali temnordeči tulipani in nudili žužkom in zgodnjim metuljem svoj sladki zaklad, zraven jim pa obešali na hrbet rumeni pelod. Pomlad je kraljevala, s pomladjo mlado življenje in ljubezen.

Čez noč so regeljci zginili. Njihova ozka krila so jih urno in varno ponesla v daljne kraje, kamor so šli gnezditi. Kje gnezdijo te ljubke pestre ptice? Harterd trdi, da v Nemčiji gnezdijo, vendar baje še niso bile opazovane. Prav tako trdijo pri nas, da so gnezdile na Cerkniškem jezeru, a točnih dokazov za to še nimamo.

Obširne so zemlje, kjer gnezdijo regeljci. Palearktična zona od Atlantskega oceana do jugovzhodne Anglije, Francija, srednja in južna Evropa, Kavkaz, Turkestan, Pamirsko višavje, južna Sibirija, Amur, Kamčatka, vse do Tihega oceana, to so kraji, kjer gnezdijo te lepe race!

Ko si par odbere prostor za gnezditev, krožita oba, samec in samica vsak dan v tej okolici cele pol ure daleč, da le ne bi nihče našel gnezda. Gnezdo regeljcev odkrije le — slučaj!

V bičju, ob vodi, na bregovih, travnikih ali žitnih njivah zgrade in skrijejo te prebrisane ptice svoja gnezda. Gnezditi se pa spravijo običajno precej daleč od vode, do par sto korakov daleč! Gredo pa z gnezdi, podobno kot velike divje race, tudi v hrib, v nizko borovje, dva do tri metre od tal, ali pa na kako lepo poseko v visoko travo. Kako so z gnezdodom previdne! Dolgo letajo okoli, pazno motreč okolico in končno sedejo stran od gnezda in gredo k njemu — peš!

Samica si zvije gnezdo iz trave ali bičja, kar pač dobi. Gnezdo je njeno delo. Konec aprila ali v začetku maja prične

samica leči. Devet do dvanajst jajec znese. Lepa, vitka so, na obeh koncih enako sloko zaokrožena. Lupina je izredno tanka, gladka, a vendar ne svetlikasta. Rumenorjave barve so, le sveža imajo zelenkast odtенок. Ko prične samica leči, si puli na trebuhu perje in z njim pokriva jajca, ko odhaja iz gnezda. Samček ji je veren drug vse do pričetka golitve. Tedaj se samci poskrijejo v gosto bičje in samice skrbе za zarod same. Čim so izvaljeni mladički, jih pelje mati v najbližjo vodo. Avgusta so legla dorastla, se združijo v jate in takoj odlete v zimovališča. Vse dežele ob Sredozemskem morju posetijo, do severne, vzhodne in centralne Afrike gredo, Abesinijo, Črno in Kaspiško morje vidijo, v Indiji, Burmahu, na Javi, Filipinih, južni Kitajski, Japonski in Formozi zimujejo. Na pomlad se vračajo v svoja gnezdišča in tedaj dajo našim tihim vodam, mimo katerih je že šel dih pomladi, pestrost življenja južnih dežel, katerih pozdrave nam prinašajo.

Krasna oblačilca imajo tedaj samci, avgusta se pa pregolijo v preprosto, samicam podobno obleko. Le ramena jim ostanejo modrikasto siva, ostala obleka pa veliko temnejša kot samicam. Za pomlad, za ženitev jim da mati narava spet lepo, pestro obleko, da si laže osvoje ženice, da laže dosežejo cilj, da laže ohranijo rod in vrsto.

O selitvi in gnezditvi regeljcev po Harterdu in Naumannu.

Pozor, lovci in lovski čuvaji!

Letos je pomlad zgodnja. Zato bo tudi košnja trave in zlasti detelje izredno zgodaj. Zaradi rane košnje bo mnogim gnezdом poljske kuretine, zlasti jerebičjim pa tudi fazanjim, preti la nevarnost uničenja.

Lovski čuvaji in lovoposestniki, storite svojo dolžnost kot in kosci, da vam proti primernigojitelji. Dogovorite se s kmeti odškodnini takoj javijo ob košnji najdena gnezda. Preskrbite si kokelj, da jim podvalite pobrana jerebičja jajca, fazanja pa puram. Čuvaji, bodite noč in dan na nogah, nadzirajte polja in košnje in skrbite, da se ne bodo brezsrčno uničevala gnezda. Prijavite vsa nepoštena in protizakonita dejanja oblasti. Pazite na po polju stikajoče pse in mačke ter na druge roparice, zlasti podlasice, pa tudi na vrane in srake. Bodite s kmetovalcem v dobrih odnosajih, razložite mu vaše namere, poučite ga, kajti le obojestranska dobra volja more rešiti ogrožene zarode.

Prepevajoče grude

(Črtica.)

Začel je palček - drobnič. Povzpел se je na še zasneženo trnovje ter zacvrčal v svet preprosto svojo kitico. Pa je odnehala zima. Sonce je z večjo vnemo zasijalo na krajino ter raztalilo nekoliko sneg po prisojnih rebreh. Črni teloh je razvil bohotne svoje cvete. Marjetica je zadela košarico belordečega in rumenega cvetja. Leska se je povесila z bledezelenimi abranki.

Pa palčkov glas je bil prešibek, da bi mogel zbuditi prirodo iz zimskega spanja. Več sreče je imela sinička-zvonilka.

Priletela je na jablano sredi sadovnjaka ter zazvončkljala: »cin-cin-cin-sneg! izgin'!« Pa je čez noč zmanjkalo snega. Vijo-ličasti cveti nunke so prikukali iz zemlje. Mrtva kopriva je pordečila tla. Vzcveteli so tulipani v cvetličnjaku ter hijacinte pobarvale gredice modro, rdečkasto, rumenkasto in belo.

Zletela je v reber ter zapela: »Iz prsti že brsti.« Pa so porumenela tla trobentic, lapuha in lopatic. Po mužah so zakimali zvončki in norice ter posipali zelenje s snežnim cvetjem. Ob robu gozda so zablesteli beli cveti vetrnic poleg rdečih in modrih pljučnika. Po jarkih listavcev je višnjelil pasji zob, kamniti svet pa se je ponašal s sinjimi cveti jetrnika in rdečimi petelinčki. Dren je požoltel; pod njim je zaduhtel volčin. Iva je rodila svilene mačice. Jelša je zaprašila.

Zbrnela je v gozd ter pozivala: »Cicipe-pridite!« Pa so se zbrali krog nje ščinkavec in kos, taščica in detel. Zapeli so vsak po svoje na čast prihajajoči Vesni. Ščinkavec je žvrgolel, kos je sviral, taščica je drobnela, detel pa je zabrčal po pre-perelem štoru, da je donelo daleč naokrog. Kmalu na to so se pridružili zboru še grivar-basist, grlica in drozg. Od dne do dne bolj se je množila pevska družba v gozdu. Pa tudi polje je oživeło.

Krt se je dokopal iz globine na površje, mikastil grude in nagrinjal prst. Po grmičih so smukale miši in cvičale vse bolj živahno ko prej. Jerebja jata se je čimdalje bolj vzburla in razletala. V družbi vran in srak so se pojavili nekega dne škorci na polju, da ga vznemirjajo z glasnim živ-žav. Ko pa je zaukal na večer skovir s hrasta ob robu gozda z vso vnemo v mrak: »Ju-hu-hu — pomlad je tu,« je hušknila spodaj na njivo v skoraj brezslisnem poletu senca ter izginila nekje v

brazdi. Prvi škrjanec je došel na kraj svojih misli in želja. Truden od potovanja se je ločil od družbe ter se pognal v brazdo, da prespi noč v jamici med grudama.

Polje je živelo.

I.

Napočilo je jutro, sivo in vlažno. Rdeče je vzhajalo sonce. Meglena koprena je plavala nad poljem. Škrjanec je skočil na grudo, se pretegnil in si zlikal perje. Nato pa se odpravi na pot, da si poišče zajtrk. Peš se napoti prek brazd in gruč. Neveselo sliko mu kaže njiva. Tu pa tam leže še kupi umazane snega, vobče pa je gruda prazna in še brez znaka rasti. Le modrooki jetičnik kuka mestoma bojazljivo iz zemlje.

Hrane baš ne primanjkuje. Semenja, ki ga je natrosil plevel med brazde in raznesel veter po njivi, je v izobilju. Mestoma se najde tudi že kak mrčes. Sicer se pa tak skromen želodček kaj kmalu napolni. Veliko vredni sta pri poslu hitri nogi. V kratkem času prekoračita tako izdatne razdalje in preiščeta mnogo sveta. Enako važni pa sta i bistri očesi.

»Pozor! Tam v brazdi se je zganilo nekaj.« Škrjanec se vgrezne v zemljo ter se stopi tako dovršeno z okolico, da ga prezre celo muc, ki se plazi po razoru proti domu. Ko pa se oddalji nekoliko korakov od mesta, mu zapove nos: »Stoj! Po ptiču diši!«

Muc se okrene ter se prav tako vgrezne v zemljo.

»Oha! Z mano bi se rad bratil? Pa nismo sinoči prilezli iz jajca.« Nekako te misli so prešinile škrjanca tedaj. S kratkim zaletom se je pognal v zrak ter se porogal tihotapcu z glasnim: »trili-trili.« Ta pa se je povzpел s spredkom kvišku, dvignil visoko glavo ter zrl sila poželjivo za ubežnikom...

Škrjanec biti ni lahka stvar. Vse, kar čisla meso, mu streže po življenju, podnevi in ponoči, pa naj nosi ostre derače ali kljukast kljun. Vse mu je za petami, od človeka do podlasice, od orla do škrjančarja, od kraljeve uharice do pritklavega čukca. Ves božji dan se pravi imeti pažnjo na vse, kar v bližini lazi in leta; ponoči pa se je treba skrbno skriti med grude, vsaj dokler je bilje še nezaznatno, kajti zdrava koža je najmanj toliko vredna kakor poln želodec.

Megla se je dvignila in zagrnila nebo s sivo preprogo. Ostra sapa je zapihala od severa ter ledenila vlažno grudo. Jerebice, ki že nekaj dni niso več marale za družbo, so se proti večeru zopet sklicale, da se združijo v jato in tesno druga ob drugi zavarujejo proti nočnemu mrazu. Škrjanec pa si je poiskal

prenočišče v trnoljici na omejkju. Šop suhe trave ga je tam za silo branil burje, ki je čimdalje bolj besno brila prek polja.

Noč je nastopila temna in vihrava. Rožljaje je znova stopala zima preko zledenelih poljan ter jih posejala povsod z drobnim snegom. Proti jutru pa je ponehal vihar. Nebo se je zvedrilo. Jasno in jarko je vzhajalo sonce nad obzor.

Brez utehe je bil pogled na krajino. Do gležnja jo je prekrila bela gmota. Sneg se je lesketal in plamikal v sončnih žarkih, da je jemal vid. Tu pa tam se je dvigalo iz ravnine zasneženo drevje in grmičje.

Škrjanec se je pognal v zrak, da se ogreje in ogleda polje. Tiho se je klatil daleč naokrog, posetil tu vzvišeno kopnino, se spustil tam pod grmičje, kjer je mreža mladik zadrževala sneg nad zemljo ter brskal in raziskoval svet, da zadosti želodcu. Pa slabo bi se mu bilo godilo takrat, da ni proti pol dnevu zasledil mesta, kjer je bil natrosil zjutraj lovski paznik plev in zrnja jerebicam. Tu se je krepčal, dokler ga ni prepodila prav tako gladna jerebičja jata.

Mesta, kjer se poceni in dobro obeduje, si je treba pomniti. Tudi škrjanec ni pozabil kraja. Tako dolgo je oprezal okoli, da je tudi pozneje v dobi bede in pomanjkanja prišel na račun. Tako je srečno prestal razmeroma kratko pozno zimo. Ko pa sta sonce in jug na novo raztalila sneg in pregnala mraz, je bilo zopet živeža v izobilju povsod...

Nekega jutra jo maha Gornikov Mihec s torbo na hrbtu čez polje v šolo. Tedaj mu zadoni na uho iz njive ljubko rahlo cvrčanje in petje. Deček obstoji in se ozira naokrog. Kakor daleč mu sega oko, ne opazi drugega kakor grude, same sive in rjave grude.

»To je zanimivo. Hajdimo za zvoki!« Deček zapusti pešpot. Žvrgolenje utihne. Navzlic temu gre Mihec v dozdevni smeri petja po njivi naprej. Tedaj se zgiblje taka gruda dečku za hrbtom ter odbrzi brez šuma v razgon, kjer obstoji. Ko pa pride deček po brezuspešnem iskanju po njivi zopet na pot, mu zadoni od daleč zopet na uho rahlo cvrčanje.

V šoli pripoveduje deček doživljaj učitelju ter ga vpraša, če znajo grude tudi žvrgoleti. Gospod se mu nasmehne ter meni:

»Potrpi, Mihec, še nekoliko dni, pa boš videl, kako ti bo taka gruda sfrčala v zrak, zavila visoko med oblake ter cvrčala prav tako — le nekoliko bolj glasno in vztrajno, kakor si jo slišal danes! Ptiček, ki ga zaradi njegove barve tako lahko prezremo in zamenjamo z grudo na njivi, je škrjanček, eden izmed prvih selov pomladi na polju.«

(Dalje prihodnjič.)

V medvedjem objemu

Ruska pisateljica Alja Rahmanova trdi, da je našla pri vsakem, še tako zlobnem človeku kako lepo srčno potezo. To velja tudi o medvedu. Dasi ga slikajo kot robatega divjaka, kot strahotnega gospodarja naših gorâ, dasi ga celo pesnik¹ ošteva:

...Al' medved je mrha,
zaróbljen in kósmat od
pete do vrha:

budil z godrnjanjem prezgodaj jih je
in s tacami sodil pravično al' ne,

vendar lahko rečem, da medved ni čisto brez srca, to je, da mu poleg slabih lastnosti ne manjka tudi dobrih. Nisem sicer odpiral medvedjega trupa in ne otipaval reber na njegovi levi telesni stranici — saj srca in oči ni mogoče otipati — vendar iz raznih lovskih doživetij vemo, da ima medvedje srce poleg temnih tudi svetle strani. Če pravijo, da ima žensko srce predelov toliko kot makova glavica, če so trdili Rimljani o človeškem srcu vobče: *In corde humano sunt latebrae multi-que recessus* — v srcu človeškem je mnogo vrat in koticov —, zakaj ne bi isto veljalo o srcu medvedovem? Ni li dobro srce največkrat skrito pod rásasto suknjo?

Vsako srce, tudi živalsko, je podobno studencu. In naj je studenec tako globoko v zemlji zakrit ko Save izvirek v skalnem osrčju Ponce, studenčnica vendar priteče na dan in razodene lastnost studenca. Tako se nam odkrivajo tudi lastnosti medveda iz njegovega ponašanja. Srce je zrcalo dejanj.

Temeljna občevalna lastnost medvedova je ta, da je izredno širokogruden. On skuša objeti vsakogar, pa najsi je prijatelj ali sovrag. Zgledi naj so dokaz te trditve.

¹ M. Vilhar.

Da medved objemlje svoje drage domače, je naravno. Objem je telesna vez na zunaj, na znotraj pa znak srčnih vezi. Te so pa najtesnejše med materjo in otroki. Belovratenim medvedkom je nadvse dobro, dokler jih vodi zaskrbljena mati. — Logar Jože Rus, ki je trideset let pasel medvede v Medvêdjeku, delu revirja Podpreska, je pravil, kako medvedka nežno goji in varuje svoje mladiče. Malim svojim kôcljem lomi stroke s koruznih stebel in smuče sladko zrnje na ovsenih njivah, puli mlečno travo in strn, trga mesnato popje, odkriva mravljinjake, ôsja in čmrlja gnezda, odkazuje užitne gobane in jih vodi po fratah, kjer rdé maline, jagode in natikûje (môčnice) in kjer črné borovnice. Razdeva jim žlâmbore z medenim satovjem. Ne straši se pikov, da le preskrbi ljubljeni zarod. Ujame mladičem ribo v tolmunu in potegne raka iz luknje. Spleza na hrast, drobníco ali lesniko in otročajem natrese želoda, hrušic in jabolčkov. Za priboljšek jim pritrese zajca iz gošče ali srno z jase. Na mrhovišču ne pusti blizu nikogar in tudi sama rajši cedi sline, da se le do grla nažókajo njeni kodrinčki. Celo svojega starega nalibra, če se predčasno približa mrhovini. Dokler negodniki čepé še v brlogu, slepi in majhni kot podgane, jih varuje pred požrešnim očetom. Ko pa zapuste brlog in začno laziti za njo, jih junaško brani pred napadi volkov in pred nasiljem človeka. S štirimi ali petimi volkovi hitro opravi. Seveda ji tudi volkovi ne ostanejo ničesar na dolgu in večkrat močno načnó njen kožuh. Pa se nič ne zmeni za praske in rane, zasekane od volčjih potepov. Če se približa človek mladičem na nedopustno razdaljo, plane proti njemu ko blisk in razkačeno gode in brunda. Ko je sovražnega dvonožca odgnala, od skrbi in togote rjove. Za svojo mladino zastavi kri in življenje.

V začetku 19. stoletja je francoski maršal Marmont, guverner ilirskih province, med katere je spadala tudi Kranjska, izpopolnjeval Auerspergov živalski vrt na Studencu, na mestu današnje umobolnice. Hlepel je tudi po mladih medvedih. Zato je obljubil veliko darilo tistemu, ki mu za omenjeni zverinjak ujame dva mlada medvedka in ju izroči živa. Obetani lepi dar je mikal posebno nekega starega Kočevarja, izkušenega lovca. Ker je bil malo dni poprej iztaknil medvedkin brlog, je nemudoma sklenil, da se polasti njene mladine.

S seboj ni vzel drugega kakor veliko vrečo in hlapčka z nabasano puško in se napotil v gozd. Dospevši do brloga,

pregleduje starec z bistrimi, v tej reči izvedenimi očmi, katera sled je najnovejša in kam drži, ali je medvedka v brlogu ali ne. »Ni je doma!« veselo vzklikne. Ob teh besedah že v duhu vidi, kako mu v Ljubljani štejejo na roko bele dvajsetice. Reče hlapčku: »Jaz grem z vrečo v brlog, ti pa ostani s puško pred njim. Ako bi utegnila priti medvedka, preden izidem, glej, da jo pogodiš v glavo ali v srce. Drugače je po tebi in po meni!« Nato zleze z vrečo na rami po vseh štirih počasi v brlog.

Kar se mu zalesketajo nasproti štiri lučce. Bilo je četvero oči dveh mladičev, ki so se bleščale v temi. Lovec stegne roko po njih in pobaše oba medvedka v vrečo. Zadrgnjeno vrečo vrže na hrbet, se splazi spešno iz brloga in s tovarišem urno odmikata pete. Toda revna medvedčeta sta v vreči tako neizrečeno béčila, da je mati njiju vek od daleč zaslišala in razkačena lomastila proti brlogu. Strašna je predla lovcema. Gromeči medvedkin glas se je čedalje bolj približeval. Kot šiba na vodi sta se tresla Kočevarja ob misli: Zdaj pa zdaj bo nama medvedka za hrbtom! K sreči sta bila že pri potoku, ki se je vil po gozdu, preden ju je medvedka zapazila. Nagloma jo mahneta vprek vode in koracáta po gošči strahoma dalje, na vse strani se skrbno oziraje.

Ker medvedka svojih mladičev ne najde v brlogu, še bolj zdivja in z nepopisljivo togoto sledi roparjema do vode. Pri vodi pa sled izgubi. Nepotrpežljivo išče in stiče sem in tja, ali sledi ne najde. Medvedčeta v vreči sta bila utihnila. Polna srda jo vreže medvedka ob vodi, da bi se kje namerila na hudobneža, ki ji je odvzel draga otroka. Kočevarju in njegovemu hlapčku, ki sta se po goščavi pehala tihoma navkreber, zdaj popolnoma odleže. »Na to stran,« pravi stari, »je ne bo. In četudi pride, v hrib ne bo šla!« Pa kaj se zgodi?

Še nista bila vrh hriba, že jima je prirušila razgadena medvedka od one strani nasproti. Smrten pot jima stopi na čelo. Kaj naj storita? Kot bi trenil, vrže stari vrečo od sebe in oba jo pobrišeta plaha v stran. Mladiča začneta vnovič révkati. Ko starka to sliši, po bliskovo šine k vreči, da najprej reši svoja otroka. Milo je bilo gledati, kako se je pri tem delu vedla. Rada bi bila mladiča hitro rešila in vrečo nagloma raztrgala. Po materini skrbi se je pa ni upala, boječ se, da ne bi ranila katerega mladičev.

Medtem pa, ko se je medvedka motala okoli vreče, Kočevar — ne bodi len — iztrga hlapčku puško iz rok in pomeri. Tresk! — in medvedka se zgrudi s prestreljeno glavo mrtva na tla. — Srčni Kočevar je dobil v Ljubljani obljubljen darilo za živa

medvedka in povrh še postavno nagrado za ubito medvedko. Toda kmalu bi bil lakomnost na denarje plačal s svojim življenjem.²

Kaj se mara medvedkom ob taki ne samo skrbni, ampak tudi junaški materi!

Ob napornih pohodih za hrano pod varstvom matere se pa mali kobacelji kmalu upehajo, postanejo nevečni in komaj čakajo, da prihacájo do rodnega brloga. Tam sladko in varno zaspé v materinskem objemu.

*

Toda tudi medvedku ne godejo vedno mladostne gosli. Mirno ostane njegovo srce, dokler

ne vé, kaj slast je srčnega pogleda,
prijaznega iz ljubih ust pozdrava.

Jos. Stritar.

Ko se namreč medved po končanem četrtem letu zavé, spozna, da je sam. Oče in mati sta ga odslovila. Mlajši otroci so jima prevzeli srce. Tedaj se medved ozira okrog in zamišljeno hodi. Nima veselja do jedi in pijače. V misli zadolben s pobešenim gobcem motoglavi po hosti in bega po rebri. Samija mu stiska srce. Kar se mu omili in k srcu priraste mlada medvedka iz Medvedjega dola. Ogleduje jo in opazuje. Vse na njej, vsak njen gib in okret se mu zdi prelep in vzvišen. Rad bi bil v besedi z njo. Imel bi jo rajši ko devet zim brez snega. Čuti, da mu srce bije burneje ko po navadi. Z zadnjo taco tiplje po rebrih, če se mu ni morda vnela rebrna mrena. Spozna, da je središče bolezni globlje in višje. Srce mu trepeče. Kaj je vzrok?

Čim bliže medvedki, tem laže mu je. Toda, ali naj ji prijateljstvo vsiljuje? Ne bo njegove ponudbe čemerno odbila in ga useknila, češ, naj ne nosi smrčka za njo? Bi mogel prenesti tako ponižanje? Bi se ji upal še kdaj približati? Prerezano nit sceliti? — Kôcman ne ve, kaj storiti. Ona se mu prilizuje in zopet odvratna postaja. Ga sreča pod Srnjaki, mu prijazno pokima, ga sreča v Rutču, še pogleda ga ne. Prelestivo stopica lepo šopirnica mimo, v gladkem previtku skoči na štor, sede polahno na zadnji nožici, se liže po svileno-dlakastih prsih in si nežno popravlja kodre na ljubki glavi. Vstane, z očmi hipno trene po snubcu, se zvedavo ozira, kakor da hoče zapeti:

Nikjer enake stvarce ni,
za mano grejo vse oči!

A. Praprotnik.

² Vedež 1850, 139.

Medved je kajpak prepričan o resnici te samopohvale. Medvêdica se mu zdi lepa, da nikdar tega. Oči mu migljajo za njo, ko se ziblje proti krušljivim obronkom Vitranca, spremljajo vsak njen korak, se ne morejo strgati z nje. Kar se srcu dopade, se zdi lepo očem. Kde srdce leží, tam i oko běží, pravijo Čehi. Sam sebi se zdi zaljubljenec vpričo kocinke silno neroden in kolena se mu šibé, ko se kobali čez Kališje za njeno sledjo. Ob vsako suhljad obrsne njegova tôga končina.

Čuj pokanje dračja! S Petelinjeka dol prišundrá — Klek jo potipal! — že postarna medvedka in se željno ozira po mladem medvedu. Brž skoči mlada prešernica k njemu nazaj, se mu sladko približa in šukne zaupno besedo: Kateri brlog si bova vendar izbrala za skupno domovje? — Medved je dobrega srca. Pozabi na prejšnje dvomljivo vedenje in jo odguga za njo. Pred brlogom na Medvêjeku jo zobêroč pritisne na svoja kockasta prsa. Njeno nestalno srce se upokoji v njegovem objemu.

(Dalje prihodnjič.)

Vole Al.

Kaj pravi narod o psu?

Ako ima pes tudi odveč kosti, jih drugemu ne prepusti.

Ako stopiš psu na rep, zacvili.

Bližnji pes je najhujši.

Če nimaš boljše kosti, si poišči drugega psa!

Če pes ošantí, ga vse lovi.

Če psi grizejo travo, prihaja hudo vreme v bližavo.

Če se psu ne ljubi loviti, se vozi po riti.

Da je na volčje in pasje, bile bi drage polne mesa.

Dober je krajcar, če ga pes na repu prinese.

Dvoje psov na kost enó, skoljeta se med seboj.

Dum canis os rodit, socium, quem diligit, odit.

Ein Knochen und zwei Hunde, geben keine ruhige Stunde.

Kde dva psi kost jednu hryzou, brzo se sperou.

Enkrat po volčje, drugič po pasje.

Enkrat z betóm, drugič s psom.

Gleda na besedo ko pes na kost.

Gledata se kakor pes in mačka.

Godi se mu ko psu v cerkvi.

Gola kost še psu ne tekne.

Gospoda jedó, a psi gledajo.

Moj prvi petelin

Zasavje, ta diven kraj naše lepe slovenske domovine, s svojimi romantičnimi prehodi in strminami, krasnimi izletnimi točkami, ki hrani v svojih temnih gajih toliko lepega, prelesti polnega življenja. Slehernemu, bodisi lovcu ali turistu, ostane v trajnem spominu. Komu izmed lovcev in kateremu človeku, ki je prehodil naše pogorje od velikega Kuma do Mrzlice, Sv. Planine pa do Čemšenika, ni dalo polnega zadovoljstva, užitkov in nepozabnih spominov.

Spomladi, ko se pričenja narava zopet prebujati v novo življenje, ko začnemo poganjati novo brstje in ko se vse usmerja v novo, mlado, po soncu hrepeneče življenje, tudi lovcu kri na novo zakroži po žilah in duša mu je polna hrepenenja po prerojenem življenju, po pojočih gajih in svežih gozdih.

V tem času teče med lovci ponajveč pogovor o petelinjem lovu. Premnogokrat sem bil priča takim nekam skrivnostnim pomenkom in zahotelo se mi je z vso silo po takem doživljaju, po trofeji. Svojo tiho željo sem omenil našemu lovovodji. Namuzal se je, pogladil si svojo brado, krepko potegnil iz pipice, puhnil oblak dima mimo moje glave, ter nadaljeval z malo pridržanim glasom: »Bi pa jaz malo napeljal pogovor in poprosil lovonajemnika. Ne bo ga težko dobiti, petelina.«

Kot naiven začetnik nisem imel še večšine o zaskakovanju, nisem vedel, kako kleplje in škriplje. Vse to sem ujel med pogovori le mimogrede, in to, da je treba ponoči od doma, v gozdu čakati in vleči na ušesa, kje se oglasi itd. Vse mi je bilo še nekam tuje. Mislil sem si, lovonajemnik mi da dovoljenje, ker je dobra duša, pa bova šla z lovovodjem malo bolj zgoda proti Sv. Planini in v Javor, tam bom zagledal petelina na bukvi ali smreki — strel, pa ajdi z njim v dolino.

K temu so me še podžigali tovariši iz zelene bratovščine, da bo letos gotovo moj.

Ob zaključku nekega lova, ko smo bili dobre volje in lovonajemnik pri pravem razpoloženju, mu zaupam svojo željo, da bi rad šel na petelina. Nasmejale se je ter dejal z močnim in počasnim glasom: »No, pa ga daj, saj jih imam v revirju dosti.« Minila je zima in prišla zame toliko zaželena sončna pomlad. Že to, da sem imel dovoljenje za odstrel divjega petelina, me je navdajalo s takim veseljem, da nisem pomislil na težkoče, ki so zvezane s tem veličastnim lovom.

Leta 1951. je bila prav lepa pomlad, in že takoj v mesecu aprilu mi je dal lovonajemnik g. H. svojega zapriseženega lovca, in še v istem mesecu sva šla zasliševati. Pogostokrat sva obiskala lovišče, posebno tam, kjer bi moral, po mnenju lovcev, biti petelin. Toda petelina nisva našla, čeprav so sledovi pričali o njegovi navzočnosti. Morda sva ga prepodila ali pa se je sam preselil. Moja srečna želja se ni izpolnila.

Zopet sva tako krenila na lovski pohod 1. maja proti Javorju. Bil je krasen dan pomladi, dan cvetja in življenja. Prišedši na označeno mesto, kjer je petelin po navadi prebival, moj spremljevalec na mah obstane, posluša pritajeno ter mi nato zašepeče: »Slišiš?« »Nič!« sem dejal prav tako pritajeno. Šepne mi: »Petelin je v bližini!« in se prične oprezno plaziti naprej. Jaz sem molčal in mu previdno sledil. — »Pst, tiho!« mi zašepeče moj spremljevalec iznenada; in obstal sem na mestu kot ukopan. Dihati si nisem upal, akoravno

moja stara pljuča potrebujejo precej zraka, kajti kakih šesdeset korakov pred nama je bila zbrana družinica s svojim glavarjem — petelinom. Poskakoval je tako razposajeno, da sem se nehote iz srca pritajeno smejal.

Prelep je bil pogled, kako je vozil kočijo, kako je odskakoval za cel meter visoko, zraven pa tleskal in sigal ter sedal zopet med svoje neveste. Ves prizor je trajal kakih deset minut. Nato pa, kot da se je kuri zahotelo na izprehod, se je dvignila, nato druga; pa zbogom ženin. Obstal je za hip sam kot razočaran snubec, na to se postavil pokoncu, poravnal malo perje in se bliskovito spustil za kokošima proti Jelovci. Meni in spremljevalcu je zaprlo sapo in šele na Sv. Planini, ko naju je po okrepčilu vino ogrelo, se nama je razvezal jezik, da sva podoživljala jutrnji prizor s petelinom.

Tisto pomlad je sonce toplo grelo vse naše vrhove. Javor je ozelenel, začela je pomlad svojo simfonijo preko Planine in konec je bilo petelinjega petja in mojega upanja.

Zaman so bili moji pohodi, zaman prečute noči, akoravno je tisto spomlad pel in tudi padel v Javorju.

Leto je minilo, zima se je bližala h kraju in zopet je pričel lov na petelina l. 1952. Prvega si je pridržal lovonajemnik zase, drugi je bil namenjen meni. Gospod P. H. je kmalu prinesel svojega in neizmerno sem bil tega vesel, kajti sedaj je bil red na meni. Zopet sem začel s pohodi v Javor. Toda usoda je zasukala zadevo drugače. Ugleden gospod je dobil prednost za odstrel in moral sem zaostati.

Tako je prišla pomlad leta 1953. Zopet mi je lovonajemnik dal petelina, in sicer prvega, ter dodal, naj se požurim, ker pridejo še drugi gostje.

Takoj drugi večer še pred polnočjo jo s tovarišem Bartlom pomakneva proti Planini, akoravno je bila pot težavna ter je lilo kar v curkih. Ker sva bila »mokra« tudi znotraj, nisva mnogo marala, če naju je malo shladilo in močilo še po zunanji plati. Prezgoda sva prispela na Planino, da bi bil čas za v Javor. Dež je prenehal, in obetal se nama je ugoden dan. Poklicala sva Zofko, da nama je skuhala čaja, dokler ni ura pokazala štiri, čas za odhod. Zofka nama je še voščila srečo! Šla sva na mesto, kjer je tisti gost pred letom uplenil mojega petelina. Naš Jože imenuje ta kraj petelinji hlev. Bartl posluša, pokaže z roko proti nasprotnemu griču in reče: »Slišim ga.« Ko tako govoriva, morda ne pretiho, naenkrat zaropče nad mojo glavo, in že se je peljala velika senca skozi drevje v nasprotni grič. Onemela sva za hip. Tovariš meni: »Bila je kura, petelin še kleplje — poslušaj, tam bo na robu — slišiš?« Nategoval sem ušesa, ali čul nisem drugega kot enakomerno padanje dežnih kapelj z drevja. Stopila sva malo naprej — obstala, poslušala, in čul se je zares enakomerni: tek tek telek... Prave orientacije pa še nisva imela, ker je motilo kapljanje z drevja. Tovariš svetuje, da greva naprej, ali čim stopiva pet korakov, tedaj se po vsej dolžini in z vso svojo težo položi tovariš preko pota ob kamen, ki je štrlel sredi ceste, in kakih trideset korakov pred nama se zopet spelje velika temna senca skozi drevje v jutrnji mrak. Tovariš se je zgrabil za glavo ter pridušeno zaklel: »Prokleta smola, koliko jo jê! Motilo me je to kapljanje, pa nisem mislil, da je tako blizu.« Jaz pa sem zamišljeno zrl za tisto veliko senco, ki je odpeljala mojo srečo in hrepenenje. Nekaj časa sva še stala, prav skesano seveda, nato pa je povzel tovariš: »Ti pojdi proti vrhu Javorja, jaz grem pa proti griču nad Medvednico.« Jaz kot nevešč petlinar, povrhu pa še s težko glavo od pijače in prečute noči, sem v svoji nerodnosti prepodil še dva petelina. To pa naj bo bodočim petlinarjem v pouk, da gredo nanj le čili, z jasno glavo. Tudi

drugi dan je bil za naju brezuspešen. Bilo je sicer jasno, toda vetrovno, pa ni bilo nikjer čuti glasu. Zaradi takšnih okolišnosti dveh dni mi je up splahnel, da bi bilo letos kaj z mojim petelinom.

Po teh brezuspešnih pohodih se lepega dne zopet zgledi pri meni tovariš Košir; stara lovska korenina, ki lovi že več kot trideset let po zasavskih planinah. Po pozdravnih besedah me bolj od strani počasi in malo porogljivo vpraša: »No, Janez, kaj pa petelin, — ga že imaš?« čeprav je sam dobro vedel, da ne. »Figo imam!« sem mu nejevoljno in kratko dejal. »Smolo imam, če se le ganem — ne dobim ga, pa ga ne dobim in konec!« »Čudno,« pravi tovariš, »da bi se ne dal dobiti.« Malo je počakal, pa zopet začel z malce namuznjeno besedo: »Prav čudna je res tale reč. Zdi se mi, da, ali ne znate, ali te pa vlečejo vsi skupaj za nos: petelin in pa tvoji spremljevalci. Če je petelin v Javorju, bi ga že moral dobiti.« »Tudi meni se zdi stvar malo čudna,« sem dejal ter mu povedal svoje doživljaje s petelinom. Ko pa sem končal, pravi: »Prav, ako mi obljubiš, da greva čisto sama in da nihče ne bo vedel, kdaj greva, pojdem s teboj, in ni hudič, da ga ne bi dobila.« »Velja!« sem rekel po kratkem premisleku. V soboto, to je osmega, na moj rojstni dan, lahko greva. Določila sva čas in uro odhoda ter se razšla.

Na določeni dan, točno ob drugi uri zjutraj, sva jo odrinila, akoravno ni bilo vreme ugodno. Noč je bila dokaj temna, in težki, kot pošasti temni oblaki so se podili po nebu. Besedi sva bila prav redkih, kajti bila sva slabe volje, če sva pomislila na neugodno vreme. Tovariš Košir me je potolažil, rekoč: »Če je petelin razporežen, tudi v takem vremenu poje!« čeprav sam ni dosti verjel svoji besedi.

Dospela sva v Javor, ter se napotila po znani poti, kjer sem imel že toliko smole in nerodnosti. Obstaneva, poslušava — ali ničesar se ne oglasi. »Greš ti naprej,« me vpraša tiho moj tovariš? »Ne!« sem mu dejal, »pojdi ti, ki si starejši in bolj izkušen.« »Tedad ostani najmanj deset korakov zadaj, da ne slišim niti tvojega dihanja,« je dejal ter pričel polagoma z največjo previdnostjo stopati dalje. Če je obstal, sem isto storil jaz. Videl sem, kako je napenjal ušesa, poslušal, in zopet polagoma stopil. Iznenada mi da znak z roko, da naj se mu približam. »Slišiš?« mi tiho šepne na uho. Odkimal sem. »Že kleplje, tam nekje blizu roba bo, le pojdiva še malo bliže.« Zopet se je tiho premaknil tovariš za kakih dvajset korakov naprej, malo postal, pa mi zopet dal znamenje, da naj se pomaknem do njega. »Ali slišiš?« Molče sem odkimal, kajti v resnici nisem ničesar čul. Nasmejal se je pritajeno in me pogledal prav začudeno ter dodal: »Že poje, prav pridno dela, tega bova lahko dobila, le priden bodi.« Prav neverjetno sem ga pogledal. Odložil je svojo prtljago, isto sem storil tudi jaz. Posluhnil je malo za hip, pa naenkrat kot da bi ga pičil gad, je poskočil za dva dolga koraka naprej ter nepremično obstal kakor štor; zopet je to v presledkih večkrat ponovil, jaz pa sem stal kot ukopan na svojem mestu. Nisem si upal, da bi mu sledil. Bal sem se, da bi ga zopet kaj ne polomil. France, videč, da mu ne sledim, obstane. »Stopi!« se oglasi njegovo povelje. Ustrašil sem se, misleč: ne dobiva ga, če bo tako robantil, a ubogal sem. »Stopi! stopi!« je poveljeval. Jaz pa sem skakal, kot sem videl njega. Čim pa sem prispel do njega, je on zopet nadaljeval zaskakanje, jaz sem mu pa molče sledil. Obstala sva za hip. Takrat pa sem že tudi jaz slišal pesem tega čarobnega zaljubljenca, ki me je že tolikrat vodil za nos. Dirka se je zopet pričela. Zvesto sem posnema tovariša, tako da sem mu bil vedno za petami. Naenkrat zavije iz poti v hrib, ki je bil sicer dokaj raven, ali meni se je zdel preveč prislonjen. Tako j

pri prvem skoku je France padel in obležal kot hlod, ob ugodnem trenutku se je dvignil, in dirka se je nadaljevala. Jaz sem mu sledil le še po kolenih zaradi gladkih podplatov, pa tudi zato, ker so noge malce odpovedale pokorščino precej veliki moji teži.

Previdno sva se prerila skozi grmovje, pa sem hotel takoj ustaviti zaskakovanje; kajti kakih štirideset korakov pred sabo na veliki bukvi sem že videl v mraku — črno liso. Mislil sem na takojšen strel, toda France se ni dal ugnati, kot nor je silil naprej, dokler se mu ni približal na kakšnih deset korakov. Nepremično je obležal z obrazom obrnjenim proti petelinu ter samo gledal ptiča na veji, mene poleg sebe, ter neznansko užival. Z obraza sem mu bral, češ: »Tu ga imaš, če boš ravnal previdno.«

V tej bližini sem klečal poleg svojega tovariša ves razburjen in vznemirjen nad petelinovim petjem, ne vedoč trenutno, kaj naj počnem. Otresel sem se trenutnega razburjenja ob ponovnem petelinjem petju in snel sem z rame nabito puško ter jo po gibih spravil v lego za strel. Za strel sem se težko odločil, kajti prelepa je bila slika mogočnega pevca, ki v tako zgodnjih urah poje svoji družici. Prekinil je svojo pesem, se pomaknil moško od debla, gledal in se oziral na vse strani. Morda je čutil, da se muha moje dvocevke igra po njegovem telesu. Trajalo je kakih pet minut, meni pa se je zdela cela ura, in nekako sumljivo so se začele majati cevi moje puške. Zopet je zakrožil svoj spev, vedno znova in še in še. S tovarišem sva kakor zamaknjena gledala in poslušala to čudovito prikazen. Bili so nepozabni trenutki.

Odločil sem se. Krepko sem stisnil puško ob ramo, da se je umirila, in v sredi najlepše pesmi je švignil iz cevi ogenj. Končana je bila nebeška pesem, za večno je utihnil zgodnji pevec... Z glasnim truščem je komaj dva metra pred nama telebnil na tla; mahal je še s perutmi in krilil, kot bi hotel odgnati smrt. Tovariš ga je za vrat držeč dvignil in nežno gladil po kovinastih prsih. Mene je hip tako prevzel, da sem obstal na mestu nepremično kakor Lotova žena, spremenjena v solnat steber. Šele ko mi je tovariš zaklical: »Zavriskaj, Janez!« sem se zdramil iz vznemirjenosti in prelepih sanj ter res dal iz sebe vrisku podoben glas. Stopil sem k Francetu, mu stisnil roko ter iskreno dejal: »Hvala ti, France, tega ne pozabim nikdar.« Drugega nisem spravil iz grla, nato sem oddal v zrak še drugi strel in dva iz samokresa na čast sv. Hubertu in gospej smoli, ki je to jutro najbrže zaspala, da ni vedela, kdaj sem odšel na Sv. planino.

»Do ceste ga bom nesel jaz,« je dejal tovariš. Ko sva prispela na cesto, je odlomil smrekovo vejico, jo pomočil v kri na petelinovem kljunu ter mi jo prav dostojanstveno podal. Segel sem v žep po steklenico in krepko sva si privezala duši. Prav zadovoljna sva se podala proti naši sajasti dolini, medpotoma pa se pomalem oglašala tu in tam, kjer molí Bog svojo roko ven.

Bliskovito se je razširila vest po Trbovljah, češ, Teržan je prinesel petelina s Planine...

Zajček na zatožni klopi

V zagrebškem dnevniku »Jugoslovanski Lloyd« od 15. februarja, št. 88, je objavljen članek kmetijskega strokovnjaka g. Dragotina Turka pod naslovom: Zajec, kmetovalec in lovec. V tem članku slika g. Turk našega obtoženca kot največjega škodljivca poljedelstva in ga predstavi kot pravega zločinca, katerega je treba obglaviti, poljskega zajca pa popolnoma iztrebiti, odnosno pregnati v gozd. V naslednji številki istega lista mu tehtno in dokazilno odgovarja naš priznani lovski strokovnjak dr. Milovan Zoričić. Mislim, da ne bo kvarno, če dobe tudi naši lovci vpogled v to zanimivo »zajčjo vojno«, ki se bije že nekaj časa sem med raznimi kmetijskimi strokovnjaki in zagrebškim lovskim ter ribarskim društvom.

Na kratko hočem podati vsebino omenjenih člankov iz Jug. Lloyd, gotove značilne izjave pa dobesedno citirati.

Gospod Turk pravi: Zajec je zapreka vsakemu intenzivnemu poljedelstvu, zlasti pa onemogoča gojenje sočivja, predvsem finejših vrst fižola in graha. Lovski zakon bi se moral po njegovem mnenju imenovati »zakon za zaščito zeceva i lovca«. Zajec je zaščiten in polnopraven, a kmetovalec pa nezaščiten in brezmočen. Predpisi o lovski škodi so ugodni za lovca in ne za kmetovalca, ograditi sadne nasade je nemogoče, ker nima kmetovalec zato potrebnih sredstev, niti ne more pričakovati kakih subvencij v te namene s strani javne oblasti. Ako se pa taki nasadi ne ogradijo, postanejo »džungla u kojoj caruje zec po miloj volji, a da ga nitko, osim njegovog povlaštenog gospodina lovca, ne smije dirnuti«. Glede določevanja lovske škode pravi, da so se dogodili naravnost smešni slučaji, ker je sodišče odklonilo tožbo oškodovanega, ker ta ni mogel dokazati, da izvira zajec, ki je napravil škodo, vprav iz lovišča toženega lovskega zakupnika. Tudi proces za določevanje škode se mu zdi nepraktičen in zopet pogodujoč lovcu. Naš kmetovalec ne sadi finejših vrst fižola, ampak samo one vrste, za katere ne mara zajec. »Gdjegod je u nas započeo gospodarski napredak, odmah nastaju ogromne štete od zeca.« Zajec uničuje cele vinograde in nasade! V savski banovini znaša letna škoda več deset milijonov dinarjev, a lovci pravijo: »Neka vočku omota, tko neće da mu zec ogloda!« Lijepo! »A zašto ne bi radje lovci svojim zečevima povadili prednje zube, pa da ne glodju vočke.« Letno bi bilo treba oviti 10 milijonov stebel, kar povzroča več stroškov, kakor donese zajčji lov v savski banovini. Zato »zeca treba satjerati sa polja u šumu — lovski sportavistička strast nomada spada u šumu i krajeve, koji se ne kane privesti kulturi«. Dalje pravi g. pisec članka, da tudi lovci sami delajo škodo, ker gazi po polju, hodijo po vinogradih, obstreljujejo mlade trte in tako onemogočujejo pravilno rast trt in mladik. Gospod Turk pravi: »Na visoko kultiviranim površinama obradive zemlje, ne samo što nema mjesta zec, nego ne bi u opće smio imati pristupa niti lovac kao takav. Pa to je vandalizam, što gdje koji lovac počinja na pr. u vinogradima. Nastupa on tu sam, ili sa više drugova i lugara i sa psima, gazi bezobzirno, ne uklanjajući se niti mladim, naknadno cijepljenim trsovima itd., gura i lomi sa svojim čizmama na što god naidje. Ako puca u vinogradu na zeca, tada pogotovo svojim skakanjem polomi lozu u blizini i zatjera sačmu u mnogo trsova i rozgi, koja će kasnije kunjati, kržljaviti, propadati, na mjestima gdje je sačma ozlijedila drvo ili se zabila u nju.«

Končno zahteva g. Turk, da se proglasi zajec za največjega škodljivca in da se zaradi tega dovoli kmetovalcu, da ga sam iztrebi na svoji zemlji. Predlaga, da se izmenja lovski zakon tako, »da odsele ne bude više na svakom zecu jašio žandar — kako kaže narod«.

Na navedene izjave odgovarja dr. Milovan Zoričić in pravi, da se taka vprašanja ne smejo reševati enostransko, zlasti pa iz razloga, ker je lov vsekakor važen faktor narodnega gospodarstva. V vseh kulturnih državah, kjer je poljedelstvo na visoki stopnji razvoja, je zajec mnogo bolj zaščiten, kakor pri nas.

Države z visoko zemeljsko kulturo, kakor Francija, Belgija, Italija in Švica, uvažajo letno velike množine zajcev, da posvežijo razplojevanje istih. V Franciji, največjem svetovnem vinogradniku, je zajec izredno zaščiten. Odškodninski proces je po novem lovskem zakonu primeren, praktičen ter pravičen; oškodovanec pride zanesljivo do povračila škode. Proti razsodbi celo ni mesta apelacije. Člen 29. lovskega zakona celo navaja lovske zakupnike, da poskrbe, da se divjad prekomerno ne razširja. Dalje ugotavlja dr. Milovan Zoričić, da je v naši državi skoraj 80% lovozakupnikov poljedelcev, ki imajo tedaj priliko »zajčka« iztrebiti. Končno predlaga dr. Zoričić, naj bi se taka vprašanja reševala v medsebojnem sporazumevanju med poljedelskimi strokovnjaki in zastopniki lovskih organizacij.

Iz teh člankov je razvidno, da se je gospod Turk vsekakor namerno nekoliko prenaglil. Tudi nas slovenske lovce mora ta zajčja vojna zanimati. Res je, da se nanašajo te izjave predvsem na razmere v savski banovini, vendar je ta problem tudi za našo banovino aktualen. Tudi pri nas imamo poljske zajce, ki pa vendar niso tako grozanski škodljivci. Mislim, da zakupnik lova prav za prav koristi poljedelcem s tem, da iztrebi na leto toliko in toliko dolgouhcev. Lovec je tudi eden izmed največjih prijateljev prirode in kot tak skrbi, da se priroda ohranjuje, ne pa uničuje. Koliko škodljivih roparic pobije letno vsak lovec, predvsem na korist kmetovalca. Lov ima v narodnem gospodarstvu gotovo važen pomen, tvori važen dohodek javno-pravnih teles in pa posameznika. Lov vzgaja človeka k plemenitosti in je malo verjetno, da bi se obnašali lovci kot vandali po vinogradih in nasadih. Pravica, ubijati zajce na svojem zemljišču, pa bo rodila popolno lovsko anarhijo, saj se še v tako moderni državi, kakor je USA, ta sistem popolnoma ne obnese. Priznavamo, da more pod nekimi pogoji nastati po zajcu škoda, ki jo pa dobi kmetovalec povrnjeno. Priznati pa moramo tudi, da je zajec potreben zaščite, ker je najvažnejši objekt lova, lov pa važen gospodarski faktor.

Teodor Drenig

Poročilo

o III. državni razstavi psov vseh pasem v Mariboru
dne 3. in 4. avgusta 1935.

(Nadaljevanje.)

IV. Sportni psi:

Opisi in ocene psov:

(Sodnik g. svetnik prof. dr. Witzelhuber K., Wien, in kapt. v p. Drenig T. Teodor, Ljubljana.)

1. Ilirski ovčarji:

Psi: Ml. r.:

Kat. št. 28. Igo-Mirnski, JRSp 257. — Dobra splošna pojava, gobec nekoliko predolg, prerez lobanje sliči na leonberžana; dobro oko in uho, dobra stoja, noge in šape, hrbet pohvalen, ozadje lahno v kravji stoji. Ocena: **prav dobro**.

Psi: Spl. r.:

Kat. št. 119. Hrast-Mirnski, JRSp 259. — Gobec predolg, rumena barva ni zaželen, temno oko, dobra postava, ozadje bi naj bilo bolj okoteno. Ocena: **dobro**.

Kat. št. 29. Dečko-Mirnski, prvak Jugoslavije-Ljubljana 1934, prvak Graz 34 in z nadejo na CACIB Ljubljana in Merano 34, JRSp 158. — Izrazito tipičen v glavi in izrazu; top gobec, zelo temno oko, zelo lepo ospredje, močne kosti; uhljev ne nosi vedno dobro; dober v postavi, dobro nosi rep, hodi nekoliko prinožno. Ocena: **odlično**; prvak Jugoslavije-Maribor 1935 in z nadejo na CACIB.

Kat. št. 30. Čarugo-Osoje, JRSp 229. — Tudi zelo tipičen; zelo dobra postava, dobra hoja, gobec nekoliko dolg. Ocena: **odlično**.

Kat. št. 31. Črna-Osoje, JRSp 230. — Zelo temno oko, tipična glava, odlično ospredje, močne kosti, dobre šape; uhljev ne nosi sigurno. Ocena: **odlično**; prvakinja Jugoslavije-Maribor 1935.

2. Nemški ovčarji:

Psi: Ml. r.:

Kat. št. 32. Bill v. Leckerl, SZ 464.724. — Prevelik, sicer dovolj dolg; dobra glava, popolno zobovje, v trupu še negotov, koti členkov bi morali biti manjši. Ocena: **dobro**.

Kat. št. 33. Bes v. Rheingold, JRSp 126. — Že večkrat ocenjen; zaradi starosti naj se več ne razstavlja. Ocena: **prav dobro**.

Kat. št. 34. Aldo-Piry, JRSp 175. — Močan, toda ne prevelik, dovolj dolg; dobrega ospredja, živahne hoje. Ocena: **prav dobro**.

Kat. št. 106. Nickelmann v. Haus Klimburg, OeHVB DS 5440 SchH. — Razmerja in višina pravilna, tako tudi velikost in teža; lepo ospredje, temno oko, dobro okotene zadnje noge; skočni sklepi bi morali biti manjši. Ocena: **prav dobro**.

Psice: Ml. r.:

Kat. št. 35. Bera v. d. Prachenau, SZ 465.470. — Preveč visokonoga, ima slabo ležeč križec, ozadje povešeno, ozko razdaljo v koraku. Ocena: **po-
voljno**.

Kat. št. 36. Blanka v. d. Ruine Gösting, OeHVB DS 5858. — Psica s premalo globokimi prsi; kot zadnjih nog preveč razprt, lahka hoja. Ocena: **dobro**.

Kat. št. 37. **Pega-Almegg**, OeHVB 5642 SchH. — Dobra postava; dolgo vleknjena, lepa ramenska lega, raven hrbet, ozadje skoraj iz kota, dobro ospredje. Ocena: prav dobro.

Psice: Spl. r.:

Kat. št. 38. **Gorka-Rožniška**, JRSp 178. — Močna, postavna, veliko oprsje, močne noge, oko precej svetlo; pri gibanju nosi rep preveč živahno. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 39. **Aliksa-Piry**, JRSp 258. — Plemenitejša od prejšnje, toda dovolj postavna; dobro ležeča ramena kakor tudi nadlaket, dobra postava in koti, krivec nekoliko povešen. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 41. **Heda v. Lurloch**, JRSp 140 je izostala.

3. **Doberman-pinči**:

Psi: Spl. r.:

Kat. št. 41. **Arko v. Rabeswalde**, JRSp 255. — Zaradi uvoza je pes v slabem stanju, sicer zelo plemenit, z najboljšo barvo; zelo lepa glava, dobro oko, lepa gornja linija do križca, ki je nekoliko pobit; plemenito ospredje, močne kosti, zelo dobre šape, po naših zahtevah trup ne dovolj globok, tudi ospredje bi moralo biti bolj razvito. Z dobro hrano bo pes dobil močnejši trup. Ocena: odlično.

Kat. št. 42. **Tell-Emonski**, JRSp 246. — Tudi pomanjkljiv v trupu; plemenit, dobra glava, dobro oko, dovolj ospredja, plemenit vrat, nekoliko padajoč križec. Ocena: prav dobro.

Psica: Spl. r.:

Kat. št. 43. **Laska-Zlatka-Emonska**, JRSp 234. — Že mnogokrat ocenjena psica. Ocena: prav dobro.

4. **Airedaleterijerji**:

Pes: Ml. r.:

Kat. št. 44. **Guzzi Spring ins Laub**, OeHVB AT 1902. — Dobra glava, temno oko, lepo ospredje, dobre noge in šape, plemenit vrat, ledja nekoliko vzbočena, uho široko in premalo naprej vzbočeno. Ocena: prav dobro.

Psica: Spl. r.:

Kat. št. 107. **Frigga v. Drauquai**, OeHVB AT 1862 SchH. — Zelo lepa psica, res lepa glava s temnim, dobro oblikovanim očesom, vrat in ospredje plemenito, dobra gornja linija, zelo lepe noge in šape, dobro ozadje, lep gib. Ocena: odlično in prvakinja Jugoslavije-Maribor 1935. (Dalje prihodnjič.)

Iz lovskega oprtnika

Proizvodi lova v naši zunanji trgovini. Naša uradna statistika izkazuje za leto 1934 vrednost izvoza skupnih proizvodov lova na 12.825.000 din, a za 6 mesecev leta 1935 7.594.000 din. Ako upoštevamo uvoz lovskih proizvodov, ki je povsem neznan, vidimo, da je naš lov v dobi od 1920. do 1935. leta prispeval k naši trgovinski bilanci aktiven saldo od okroglo 450 milijonov dinarjev. Najvažnejšo postavko v izvozu predstavljajo kože, ki jih statistika od leta 1928 deli v navadne in fine. Kot fine izkazuje kože onih vrst, ki se porabljajo za izdelavo finega krzna.

Izvoz kož od 1920—1935. leta je bil naslednji:

Leto	Količina v kg	Vrednost v din
1920	147.083	4.084.000
1921	107.771	4.649.000
1922	129.114	18.799.000
1923	171.601	59.526.000
1924	200.577	154.521.000
1925	120.933	42.058.000
1926	118.837	20.451.000
1927	72.069	10.539.000
1928	95.743	15.538.000
1929	142.998	38.028.000
1930	63.696	12.349.000
1931	57.512	8.976.000
1932	61.987	5.814.000
1933	110.745	5.860.000
1934	128.102	11.207.000
1935 (6 mes.)	97.162	6.948.000

Kože so najvažnejši predmet proizvodov lova in tvorijo 90% tega izvoza.

Med navadnimi kožami je najvažnejši izvoz zajčjih in lisičjih kož. L. 1934 smo izvozili 91.044 kg zajčjih kož v vrednosti 2.499.000 din, leta 1935 (šest mes.) 75.690 kg v vrednosti 1.729.000 din. Lisičjih kož je bilo v letu 1934. izvoženih 10.856 kg za 2.766.000 din, v letu 1935 (šest mes.) pa 5034 kg v vrednosti 1.316.000 din.

Zajčje kože so šle največ v Italijo, USA, Grčijo, Avstrijo, Čehoslovaško in Madžarsko, a lisičje v Nemčijo, USA, Italijo, Avstrijo in Anglijo.

Izvoz žive in ustreljene divjadi je bil v letu 1934: živa divjad 14.881 kg v vrednosti 271.865 din; ustreljena divjad 411.942 kg v vrednosti 2.284.571 din. V pol leta 1935: živa divjad 23.754 kg v vrednosti 174.560 din; ustreljena divjad 81.653 kg v vrednosti 471.025 din.

Od ostalih vrst dlakaste divjadi pridejo v poštev še srne z maksimalnim izvozom leta 1928: 42.226 kg. Po tem letu izvoz upada, a leta 1934 doseže zopet 25.167 kg. Od perjadi izvažamo največ fazane (leta 1934 14.717 kg in to predvsem v Švico, potem v Italijo in Francijo). Jerebic je bilo leta 1934 izvoženih 4147 kg in sicer v Švico, Italijo in Francijo.

(Po Jugoslovanskem Lloyd, Zagreb, 28. januarja 1936.) Venče Jakil.

Planina pri Rakeku. Letošnja zgodnja spomlad je privedla tudi k nam ptice selivke zelo zgodaj. Poedine lastovice je bilo opaziti že 24. marca, postovke 28. marca, dočim je bilo dne 9. aprila razen nebroja krehelnov, regelc in žvigalk tudi opaziti že štor-klje, čaplje in še celo eno čoketo. Istega dne so se tudi že vsepovsod oglašale kukavice. —d—.

Podlasica. Morda je res tako krvoločna kakor se ji očita in da je posebno nezaželen gost v lovišču, a sadjar in kmetovalec pa ji smeta biti vendarle hvaležna. Poleg ptic pevk je ta brhka živalca menda edina, ki jima največ koristi, saj očisti kmalu sado-nosnik škodljivih krtic in polje vseh miši. S kako krutostjo zagospodari v naselju glodavcev, priča kaj zgovorno moj primer, ki sem ga doživel prvič pred leti na Zabukovskem polju.

Jeseni 1933 sva se domenila s tov. Kodellom, da prezračiva ob Borovski

meji koruzo za prepelicami. Ker sem se z delom v čebelnjaku požuril, sem prispel mnogo prej na dogovorjeno mesto in legel na robu deteljjišča v koruzo ter čakal. Ko tako naslonjen na bučo zrem preko strnišča, zaslišim od nekod iz zemlje cviljenje. Radoveden kaj to mora biti, hočem že vstati, kar se zruši vrh krtinovca pred menoj in iz odprtine plane miška bežeč preko njive pred nečem. Begala je sem in tja ter iskala zavetja pred podlasico, ki se je kmalu pojavila pri isti luknji. Postala je kratek čas in ko je zapazila svojo žrtev, je planila skokoma za njo in jo z enim samim ugrizom ugonobila. Plen je pustila ležati in zdrvela naglo nazaj v rov, kjer je na nasprotni strani spodila še štiri miške in jih ravno tako na brutalen način uničila. Prizor sem opazoval iz daljave dveh metrov in reči moram, da z mešanimi občutki.

Drugi, nič manj zanimiv primer s podlasico sem doživel leto kasneje v družbi g. Lebna, ko sva se sprehajala ob Dravi proti Budini. Pri kolenu, kjer zavije danes del Drave v strugo stare Grajene, sva v senci počivala. Tudi tokrat sem slišal cviljenje ob vodi navzgor proti nama in res po poti je tekla podlasica, oprtana z večjim tovorom v gobčku. Pasirala je gladko z istim plenom ter naglo brzela mimo naju, imela je krtico. Nedaleč vstran od pešpoti je hotela žrtev stlačiti v luknjo, a ni šlo; zato je poskušala ritenski in ker je tudi tako bil trud zaman, je krtico odvrгла in se vrnila ponjo šele čez kake četrt ure. To pot je pa pravilno prišla in izginila z butaro v tunel.

Ker se mi je letos sličen primer ponovil, vidim, da je podlasica tudi zelo koristna in zasluži zato nekaj parda.

P. M.

Kako sem se znebil revmatizma? Izmed vseh bolezni, kar sem jih sploh kdaj iztaknil v življenju, se me je najtrdovratneje držal — revmatizem. Proti zadnjemu vobče ni bilo več zdravila, katerega ne bi jaz že parkrat

poskusil. Edini uspeh takšnega zdravljenja je bil — skvarjen želodec.

Na srečo me je usoda seznanila leta 1929 z odrešiteljem v osebi Mihe Čeha, pos. v Spuhlji, kateremu gre še danes hvala, da pogrešam od tiste dobe poleg drugih predmetov tudi 14 let stari revmatizem. Čudežno ozdravljenje po nasvetu tega preprostega brodarja zasenči skoraj slavo vsem, na tem polju znanim specialistom. Da se morejo še drugi poslužiti tega recepta, ga rade volje objavim s pridržkom, da me ne posnemajo v Dravi, ampak v svojem okolišu, kjer je manj življenjske nevarnosti.

Kakor je še vsem v spominu, ki so leta 1929 ozebli v uhlje in stojala, je razsajala takrat po Dravski dolini pravcata sibirski zima. Bajte nam je zapazila z do oken debelim snegom v nemalo jezo raznim obiskovalcem. Blagoslavljali so jo kvečjemu trgovci s kurivom ter nekaj članov SLD, katerim je poklanjala na Dravi in Studenčnici neverjetno veliko divjačine. Astronomska števila te perjadi so spravila našega Cirila čisto iz ravnotežja kakor druge, h koncu pa še mene, da sem jo 8. februarja že zarana mahnil proti Zabovcem. Pa volil sem slab dan. Nasajen itak že zaradi svežih pridig, treščim še pred sosedo v Pečkovo mlekarico, ki se je, vrag vedi odkod, naenkrat izluščila iz goste megle. Po temeljitem komisijskem ogledu na tleh sem s tiho željo, da bi babo — vrag, nadaljeval pot proti Budini.

Pred Sadnikovo pristavo srečam, odetega v ivje, Čeha Miho, ki mi brez nadaljnega ponudi prostor v čolnu in prevoz do lovišča. Vesel ugodne prilike krenem nazaj mimo doma k plinarni, kjer sem vstopil z nekam bedastimi občutki. Vajen vode z mladih nog, me je ta polarna megla vendarle vznemirjala, ker nisva videla niti prednjega konca korita. Zgubljajoč orientacijo, sva vsak hip zajezdila kak štor ali drevo ter včasih tako sumljivo zdrknila

čezenj, da mi je postalo vroče kljub 38 stopinjam mraza. Z oguljenimi lakti in nekaj vedri zajete vode sva kaj naglo pasirala Spuhljanski otok in kmalu potem v najlepšem zaletu torpedirala enega od petih pilotov, ki so zijali grozeče iz vode. Sunek je bil tako močan, da je Čeh kot kepa zletel v loku v vodo, jaz pa istočasno mirno zaplaval nad pogreznjeno podrtijo. Pred menoj so se odmikali v spoštljivi razdalji že klobuk, nahrbtnik in palica, za menoj pa Diana. Da rešim vsaj svoje dragoceno življenje, sem plaval s puško na roki mesto v vrtinec raje proti Zabovskemu otoku, kjer sem srečno izkrcal svoje truplo. Ker ni bilo žive duše v bližini, sva kričala, in res se je po štiriurnem čakanju prizibal paznik Korošec Janez ter nama prišel bolj iz radovednosti na pomoč. Če bi mu ponudil liter žganja, se ne bi tako smejal, kakor se je najini pločevinasti obleki.

Zato, da me je transportiral k pos. Vrtiču, je bil kot junak dneva deležen iste pozornosti ko jaz in spil čaja z vinom na moje zdravje, da se nisem mogel dovolj načuditi prisrčnosti, s katero je praznil pollitrške posode. Ko je odšel iskat mojo psico, bi moral slišati, kako so ga zaradi te možatosti hvalile babe, ki so se priteple od nekod izražat mi svoje sočustvovanje.

Lajež psice je naznanjal okoli štirih popoldne njen in moje žene prihod, ki je zvedela za to smolo po pismo-noši Jungerju. Vesela oba, da se je tako dobro izteklo, se poslovim od dobrih ljudi. Ob šestih zvečer sem imel tak naval strank kakor nikdar poprej. Mnogim je bil teren znan, kjer sem padel v vodo, a uganka obenem, kako je bilo mogoče plavati 700 m daleč s protezo in puško na roki ter vztrajati štiri ure na otoku, ne da bi čutil kakšne posledice. Čudim se še danes, kako da nisem dobil prehlada niti kašlja, a kar je največje čudo, šel je k vragu tudi revmatizem.

Ptuj, dne 26. marca 1936. P. M.

Jazbec v zimski suknji in mladi zajčki. Brez običajnega pustnega mačka naju je zanesla pot na pepelnično sredo v najlepši del našega revirja. Namen: pogledati za vevericami in obhod po lovišču. Pred nama stopa ponosno ptičar Tref, ki se spozna tudi na veveričji lov, kadar je lovopust.

Prva tretjina poti je bila bolj mrtva. Kmalu pa je začel Tref na vso moč lajati s prav nizkim in nenavadnim glasom. Pospešiva korake in neobičajen lajež nama je bil kmalu jasen. Ob debelu debele smreke je v majhni kotanjici branil jazbec svoj ščetinasti kožuh pred psom, ki je bil kar bojno nastrojen. Strel je še gromko odmeval po gozdu, ko sem tovarišu mogel pokazati svojega »prvega« jazbeca. Veselje je bilo veliko, posebno ker je grela jazbeca še prava zimska suknja. Lepo vreme ga je izvabilo iz jazine, da si poišče prvih grizljajev, saj je imel izkopani do drevesnih korenin že kar lepi dve luknji.

Plen sva odložila pri čuvaju in sva se namenila po drugi strani proti domu. Tudi na tej poti naju je čakalo presenečenje. Zopet je bil pes tisti, ki nama je odkril novo sliko. Zaradi ovohavanja kupa praproti in robidja z vseh strani, naju je opozoril na mrtvega mladega zajčka. Star je bil do teden dni. Nisva se mogla temu zgodnjemu leglu dovolj načuditi. A drugi primer nama je prvega samo še podkrepil. Proti nama se je namreč prikobalila kepa, s katero se je pes hotel poigravati. Bil je to zajček v starosti najmanj treh tednov. Če računamo nazaj, kdaj je bila njegova mati oplojena, pridemo do zaključka, da novi predpisi o lovopustu za zajce ne bi smeli veljati, ker gotovo so bile, zlasti letos, vse samice oplojene v prvi polovici januarja. O najdbi prav zgodnjih letošnjih zajčjih leglih nam poročajo tudi iz sosednjega lovišča.

Igra prirode, najti jazbeca izven jazine v prav dobrem zimskem kožuhu in najti hkratu mlade zajčke v sta-

rosti najmanj treh tednov, se nam dozdeva res igra.

H. W. S. M.

Zviti oven. Ob koncu vsake lovske dobe prirejajo po Nemčiji gonje z namenom, da med veliko divjadjo iztrebijo prestare ali slabotne samce in jalove samice. Ko so nedavno na ta način iztikali po hanovskih stepah in hostah okoli Lüneburga, se je raznesel glas, da precejšnje krdelo srn z izredno spretnostjo uhaja zasledovalcem, ki so ga obkrožili in skušali prignati lovca na streljaj. Tropo je vodila čudna žival, ki so jo šele pozneje spoznali. Poudariti je, da je bila čreda dosti večja nego po navadi. Lastniki, lovski zakupniki kakor tudi njih logarji so si glave belili, kajti novi nemški zakon je neizprosni. Ako se mu ne ugodijo, kar dežuje glob.

Po dolgem in napornem prizadevanju se je posrečilo ugotoviti prebrisanega taktika, ki je vodil trumo srn in jim omogočil uiti obkoljevanju z zvijačo, kakršne divjad običajno ne uporablja v svojo obrambo. Po izjavi paznikov je bil to muflon ali divji oven (ovis musimon), pritepen bržkone iz Harza, koder živi peščica teh hribovskih prežrekovalcev. Na neumljiv način je moral prebrzeti vsaj 180 km skozi malo obljudeno pokrajino, presekano z znatnimi vodotoki. Nepridiprav pa ni neomejeno kazil nimrodov veselja. Na veliko razdaljo ga je podrl lovec, ki ga je zalezel po indijanskem načinu in se prepričal, da je domnevni izseljenec iz Harza krepak oven s krasnimi zavojitimi rogovi. Poizvedbe so do gnale, da je bil pred tedni ušel z voza mesarju, ki ga je bil obsodil na smrt. S čudovito naglico se je vživel v taktiko, ki je toliko koristila njegovim divjim sorodnikom.

(Journal de Genève, 4. febr. 1936.)

A. D.

Prevejani hotelir. Znano je, kolikoga pomena je v anglosaksonskem svetu »week-end«: v soboto popoldne in v nedeljo so mestne ulice prazne, mnoge gostilne so zaprte, ljudje se razbegnejo

na kmete in na obrežje. Tako se je zgodilo krčmarju v Njeriju (Kenja), ki je trumoma prejemal taboriščnike iz Nairobija. Pred 6 leti pa so začeli izletniki izostajati. Že je mislil g. Shooter, pri nas bi se pisal Strelec, shraniti ključ pod prag, kar zasledi v ilustriranem tedniku sliko: bivališče domačinov na Novi Gvineji. Ta hiša je bila na drevesu, kakih 10 m nad zemljo, vanjo pa si zlezal po lestvi iz ovijalk.

»To bo zame!« si reče Shooter in s pomočjo nekega naselnika tesarja postavi v gozdni jasi hišo po novogvinejski šegi, seveda z lestvico. »Tree-top« ali krošnja (drevesni vrh), kakor so krstili hotelček, je stal blizu mlake, kamor je hodila pit vsakovrstna zverjad, od leoparda do nosoroga, od slona do žirafe. Nalašč sta bila izbrala to lego. »Krošnja« je imela skraja tri sobe in verando, kamor so pod noč hodili prežat letoviščarji, željni opazovanja afriške favne. Vse je moralo biti tiho, tudi kaditi ni smel nihče. Kmalu se je raztrosil glas o znameniti privlačnosti. Čeprav je podjetnik opremil še tri bližnja drevesa na sličen način, so bile vse sobe po cele tedne naprej oddane. Tudi prvotni bar v Njeriju je bil venomer poln, kajti bistroumni Shooter je stvar uredil tako, da je bila to neizbežna postojanka na potu k blaženi »Krošnji«.

A. D.

Previdnost je mati vseh čednosti. Nikoli ni lovec dovolj previden. Nesreča ne miruje in nepazljivega dohiti prej. Kolikokrat skočimo lovci preko jarkov, čez ograje ali druge ovire, mnogokrat se spustimo v diru po strmem pobočju — največkrat se nam mudi — saj lovska strast nam narekuje hitri tempo — in najmanjkrat skrbimo v takih primerih, da je puška dobro in varno zaprta ali še bolje, da vzamemo iz nje naboje. Pol minute zadržka in marsikatera nesreče ne bi bilo! Tako se je mudilo tudi lovcu Hugo Frankhausseru na lovu na gamse v lovišču grofa Auersperga. Skočil je preko majhne skale, pri čemer se mu je

sprožila puška. Kroglja ga je zadela pod koleno. Nogo so mu morali v bolnišnici odrezati, toda pomagalo to ni. Zgubil je preveč krvi dotlej in je iz slabosti podlegel rani ter prerano umrl. Ne moremo dovolj ponovno pozivati lovce, da naj bodo previdni, kadar je puška na rami nabasana! B. H. Staré.

Selitev ptic. V severno Nemčijo je došlo nebroj štokelj, ki so morda s seboj pripeljale tudi sorodnike, ki so pa obstali na potu v Šleziji, kjer so zapazili več flamingov (plamencev). Vsekakor redek pojav! B. H. S.

Abesinski psi. Znano je, da Italijani s posebno vnemo bombardirajo iz letal abesinske vasi in mesta. Ljudje se dolgo niso znali hitro kriti in se podati na varno. Poginilo jih je mnogo in z njimi tudi veliko število psov, ki so se mirno podili po ulicah. Psi, kate Abesinci zelo čislajo, pa so kaj hitro doznali, da brnenje motorjev ne prinaša nič dobrega. Že dolgo, preden človeško uho more čuti brnenje, postanejo psi nemirni in se poskrijejo. Abesinci so v naravni dovtetnosti to takoj opazili in sedaj budno motre ponašanje psov, ki jih pravočasno opozore, da se bo treba skriti pred letali.

B. H. S.

Črne srne. Za mojega potovanja po Porenju me je g. A. Langer iz Kölna povabil na lov na črne srne. Skoraj nisem verjel, da te res žive. Pokazal mi je kožo ustreljenega lepega srnjaka in pojasnil, da jih je posebno na Westfalskem večje število. Imenujejo jih tam močvirne srne ali kratko »črнице«. Srnjaki so lepo razviti in na lovskih razstavah navadno prvaki po rogovju. Vsekakor zanimiv pojav! B. H. Staré.

Društvene vesti

Zveza lovskih društev in Lovsko društvo Ljubljana se sredi prve polovice maja t. l. preselita s pisarno in knjižnico v Trdinovo ulico št. 8, to je ulica med Tyrševo cesto in sodnijsko palačo v Ljubljani.

Inspektor dr. Stanko Bevk, predsednik Lovskega društva v Ljubljani in urednik »Lovca«, je odšel s svojo soprogo na zdravljenje in oddih na naše morje. Iskreno mu želimo, da mu južno sonce in morski zrak skoraj vrnete popolno zdravje in da se prerojen vrne v naše vrste.

Tovariši lovci naj vse društvene zadeve do nadaljnjega naslavlajo na Zvezo lovskih društev, Ljubljana, Komenskega ulica 19.

Banovinska taksa na lovske karte. Kakor znano je za leto 1935 znašala banovinska taksa na lovske karte 50% državne takse, ki ni stalna in se ravna po številu psov.

Brez psa je znašala državna taksa 30 din in banovinska v tem primeru 15 din.

Banovinski svet je pa za proračunsko leto 1936/37 uvedel ne glede na število psov enotno takso na lovske karte, in to za lovca po 100 din, za lovskega čuvaja po 50 din. Glede na to bo treba za leto 1936. doplačati razliko na banovinski taksi lovskih kart. Ker pa proračunsko leto pričinja šele s 1. aprilom, je banska uprava upravičena pobirati samo razliko za tri četrti leta. To razliko bo tudi izterjalo oblastvo, ki je lovsko karto izstavilo, in sicer po temle računu:

Za vse leto znaša banovinska taksa za lovca 100 din, za tri četrti leta torej 75 din. Če pa je na ban. taksi plačana za vse tekoče leto že 15 din, je treba torej za zadnje tri četrti leta odbiti znesek 11.25 din ter tako v danem primeru doplačati vsega skupaj še 63.75 din.

Za lovskega čuvaja se račun seveda spremeni, ker je zanj taksa določena le na 50 din. Prav tako je drugačen račun pri onem, ki ima psa ali več psov, in je večjo, že vplačano takso pri doplačilu upoštevati. Zveza lovskih društev je pa pri Središnji upravi v Beogradu vse potrebno ukrenila, da se taksa za bodoče zniža.

J. K. S. federativni član F. C. I. Kakor nam sporoča gospod Comte de T. Serclaes de Wommersom, predsednik de la Societe Royale Saint-Hubert, ki je blagohotno prevzel zastopništvo J. K. S. pri glavni skupščini mednarodne kinološke zveze (F. C. I.) v Kopenhagenu na Danskem, dne 2. aprila 1936, je bil J. K. S. na tej skupščini brez ugovora sprejet kot federativni član F. C. I.

Občni zbor J. K. S. J. K. S. je imel letošnji občni zbor dne 3. aprila 1936 v lovski sobi pri Mikliču. Zaradi službene odsotnosti predsednika dr. Ivana Lovrenčiča je vodil zborovanje podpredsednik Franc Urbanc. Poleg predstavnikov vseh klubov (društev) pozdravi predsedujoči predvsem dr. Viljema Krejčija kot predsednika Zveze lovske družbe za dravsko banovino, in prečita pozdrave Društva prijatelja pasa iz Zagreba in Kinološkega kluba iz Beograda. Nadalje se spomni pokojnega prof. Petra Žmitka, ki je bil dalj časa tudi tajnik J. K. S. in v počastitev spomina nanj so vsi navzoči vstali. Predlagal je udanostne brzogovorne pokrovitelju Nj. Vis. kraljeviču Andreju in ministrskemu predsedniku. Po izvajanjih podpredsednika se je oglašil k besedi dr. Viljem Krejči in se zahvalil za pozdrave ter poudaril, da bo tudi Z. L. D. stala ob strani J. K. S. in podpirala njegove težnje.

Sledilo je obširno poročilo tajnika Teodorja Dreniga, dalje blagajniško poročilo Ivana Zupana, poročilo vodje rodovne knjige Oskarja Koslerja in

poročilo gospodarja Ivana Rostana. Vsa poročila so bila sprejeta in soglasno odobrena. Sledilo je poročilo računskih preglednikov, ki so našli vse knjige v redu in so predlagali odrešnico vsemu odboru, kar je zbor soglasno sprejel.

Pri slučajnostih se je med drugim razvila živahna debata glede psarne in revizije pristojbin. Sklenilo se je: Za prijavo psarne je potrebno imeti najmanj 2 psi ali 1 psico in 1 psa, ki morata biti iste pasme. Pristojbine: Članarina za leto 1936 ostane 1000 din; a) za vpis v JR ostane vpisnina 30 din, in sicer ostane vodilni edinici 20 din, ostanek 10 din pripada J. K. S. Če je to na teritoriju D. P. P. ali K. K. B., odpade na to organizacijo 10 din, vodilni organizaciji 10 din in J. K. S. 10 din; b) za zaščito psarn ostane pristojbina 100 din, od tega pripada vodilni organizaciji ali D. P. P. oz. K. K. B. 50 din in J. K. S. 50 din; c) pristojbina za sodniški izpit je 150 din, kateri pripadajo J. K. S. — Ob 23. uri je podpredsednik zaključil zborovanje. Savezni tajnik.

I. smotra ilirskih ovčarjev. Klub ljubiteljev sportnih psov je priredil dne 5. aprila 1936 v Ljubljani, na prostoru velesejma, prvo smotro ilirskih ovčarjev. V polni meri je dosegla svoj namen in pokazala, da razpolaga Slovenija že danes, torej po komaj 5 letih sistematične vzreje, z lepim številom tipičnih predstavnikov te lepe domače pasme.

Na 45 vabil je bilo za to smotro prijavljenih 37 ovčarjev, 4 pa so izostali, tako da je bilo pripeljanih 33, od tega 18 psov in 15 psic. Sodil je g. dr. Ivan Lovrenčič kot sodnik, gg. dr. Josip Cepuder in Teodor Drenig kot ocenjevalca, prideljena sta bila kot pripravnika gg. Alojzij Možina in Ivan Podobnik.

Vsak ovčar je bil natančno stehtan, zmerjen in pregledan. Na podlagi skrbne preiskave je dobilo odlično oceno 10 psov in 2 psi, prav dobro 8 psov in 8 psic, dobro pa 5 psic. Kot vedno, se je odlikovala tudi pri tej priliki psarna Osoje notarja Števa Šinka v

Škofji Loki. Na smotro je postavila 5 lastne pse, ki so dobili vsi odlično oceno, ter 3 po njej vzrejene, sedaj v drugih rokah nahajajoče se živali, od katerih sta bili 2 ocenjeni odlično, ena pa prav dobro. Poleg te psarne je treba omeniti psarno Šar planina, last ge. Ljubosave Grošljeve, ki kaže resvestno in požrtvovalno, zaradi tega pa tudi uspešno delo. Psarna Golovec, last g. ravnatelja Ivana Pestotnika, in psarna g. dr. Ivana Lovrenčiča pa sta bili prvi, ki sta začeli sistematično rediti tega našega domačega psa in sta tudi na tej smotri predstavila res lepe živali. Ker je težko dobivati lepe plemenske živali z našega juga, zlasti s Šar planine, je treba z razpoložljivim materialom postopati zelo previdno. Lastniki psov so dobili zaradi tega pri tej smotri tudi navodilo glede plemenjenja, da bo naraščaj res dober in da bo ta naša lepa, vsaki drugi vsaj enakovredna pasma polagoma izpodrinila in nadomestila tuje, iz inozemstva za drag denar uvožene pse. Ilirski ovčar je naš, jugoslovanski pes, kdor želi imeti res dobrega in zvestega čuvaja in vdanega spremljevalca, ta naj si ga nabavi. KLSp vodi evidenco vseh legel ter bo vedno lahko preskrbel vsakemu interentu čistokrvno in lepo žival.

Tajnik in strokovni poročevalec Teodor T. Drenig.

Smotra brakov-jazbečarjev se bo vršila dne 17. maja t. l. v Hrastniku pri inž. Burgerju ob 3 popoldne. Vabijo se vsi zasavski lovci, da se s svojimi psi udeležijo te smotre. Prijavnina za enega psa znaša 5 Din. Po smotri se bo vršilo predavanje o bra-

ku-jazbečarju, predvsem o njegovi vzreji in vsestranski uporabljivosti.

Društvo brak-jazbečar vljudno naproša svoje člane, da poravnajo člana-rino, zlasti one, ki so v zaostanku še za leto 1955.

Smotra brakov se bo vršila v nedeljo, dne 10. maja 1956 ob 10 dopoldne v Gornjem gradu na dvorišču gostilne »Trobej«, ter istega dne ob 3 popoldne v Mozirju na dvorišču gostilne Goričarja Matije.

Pozivamo vse lovce teh okolišev, da privedejo svoje brake, katere bo posebna komisija pregledala in ocenila. Lastniki lepših psov bodo dobili častne nagrade, poklicni lovci nagrade v denarju. JKL.B.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Razglas. Občinsko lovišče Kapele, v izmeri 1461 ha, 74 a, se bo z izključno ceno 600 din oddajalo na javni dražbi v zakup za dobo od 1. junija 1956 do 1. aprila 1948 pri sreskem načelstvu v Brežicah v torek, dne 5. maja 1956, ob 8. uri.

Lovišče, srez ljubljanski, bogato na srnjadi, zajcih, lisicah — oddam ali sprejem družabnika. Poizve se v pisarni SLD.

Dobro gozdno lovišče z vsemi vrstami divjadi, ležeče v bližini Ljubljane, se da za dve leti v podzakup. Pojasnila se dobe pri tajništvu SLD.

Iščem odstrel 2—3 malih petelinov (ruševcev). Pismene ponudbe naj se pošljejo na naslov: Kornel Büchler, Zagreb, Ilica 21.

Mlado srno kupim. Ponudbe na Josip Käser, Maribor, Ob bregu 16.

Sprejemem pse ptičarje v dresuro, stare od 6 mesecev do 1 leta. Cena dresuri po dogovoru. - Naslov pove tajništvo SLD v Ljubljani.

Pisarna dolgodelskih jazbečarjev Hmeljnik—Novo mesto proda vpisane, pol leta stare pse in mladiče. Starši so odlični v uporabi in lepoti.

Prodaj psa ptičarja, nem. kratkodlake, starega devet mesecev, nekoliko dresiranega, z rodovnikom — ali ga zamenjam za tirolski loden in Hammerles dvocevko, kal. 16 ali 20. Juro Vrečer, Ponikva ob juž. žel.

Brak-jazbečarka, 3 in pol leta stara, prvovrstna lovka, z rodovnikom odličnih staršev, ter »jagdterijerka«, 1 leto stara, z rodovnikom, črnorjava, lovske staršev, naprodaj. Lojze Možina, Ljubljana VII., Zg. Šiška 41.

Savez lovaških združenj u Splitu nam sporoča, da sta njegovima članoma, Karaman Mitar in Bagat Stipe, v zadnjem času izginila dva psa. Prvega brak »Brzi«, majhne postave, črne dlake, vrhu repa bel, na prsih belih dlak; na prsih ima kakih 10 cm dolgo brazgotino; drugemu pa ptičar »Boy«, bele barve z bledorječimi lisami, srednje velikosti, star 5—6 let, debele glave, repa na polovico skrajšanega. — Kdor bi o teh psih kaj zvedel, naj sporoči navedenemu savezu.

Prodaj poceni bosansko pištolo-kremenjačo kot okras lovski zbirki in lepo starino. Naslov: Zupančič Franjo, Vinkovci, Starčevićeva ul. 85.

Prodaj poceni: »Lovca«, letnike 1924 do 1935, Allgemeine Enzyklopädie der gesammten Forst- und Jagdwissenschaften von Raoul Ritter von Dombrowski, 8 zvezkov, vezanih, in nekaj starinskega orožja. Naslov v pisarni SLD.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovske pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (hamerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Nepremočljive, tople Hubertus-plašče in pelerine iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 Din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg šte. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Trocevka petelinke	kal. 16/8	2200	din
Trocevka petelinke	kal. 16/9.3	1800	„
Dvocevka petelinke	kal. 16/10	800	„
Browning puška	kal. 16 mm	1600	„
Dvocevka Hamerles	Bock		
	kal. 16	4000	„
Dvocevka Hamerles	Sauer in		
	Sin	kal. 16	2200 „
Mauser rep.	8 mm	1200	„
Risanica Bock	kal. 16/8		
	z daljnogledom	5000	„

Lestence in svetilke za lovske in kmetijske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovce se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franz Barbič, preparator, absol. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst

ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznane najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti član-skim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specialnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapri-seženi izvedenec in cenilec, Mari-bor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spa-dajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pa-zite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregle-dati pri puškarnju Albinu Šifrer-ju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieg-hoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, stre-liva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvali-tetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, naj-vestnejše in točno pristreljanje pušk.

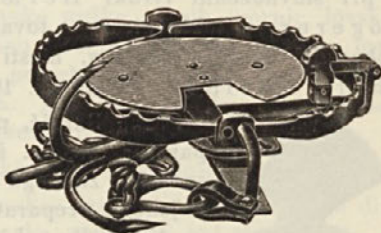
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnil-nih sredstev. Ma-zanje z »NC« oljem in mastjo garantira za hi-gijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje ob-drži prvotno barvo. — Od blata očišče-ne še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mast-jjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absor-birajo in bolj vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čev-ljev. Za pričetek sezone Vam priporo-čam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, kate-rega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitrans-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadranc«, kem. izdeloval-nica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh ve-likosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Pun-tigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokov-no izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta trrdka pasti iz drugih to-varen. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri trrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Dr. Viljem Krejči

Zaokroženje in razmejitev

K najvažnejšim pogojem za pravično izvrševanje lova prištevam pravilno zaokroženje lovišč in tako ureditev meja, ki omogoča nemoteno in smotrno izvrševanje lova ter prepreči ono izkoriščanje lovišč, ki kvarno vpliva tudi na soseščino. Največ naših lovišč trpi vprav na tem, da nerodno segajo eno v drugo, da meje niso naravne in ne zaokrožijo lovišča v prirodno enoto, da so često tudi nejasne in negotove. Taki nedostatki so vedno zelo neprijetni, dostikrat povzročajo obilo nevšečnosti, mnogo nerazpoloženja in celo mučne nastope med sosedi, vedno pa zelo škodljivo vplivajo na razvoj divjadi.

Zastonj je vse prigovarjanje, naj se še počaka z odstrelom, — petelin, ki poje ob meji, pade takoj prvi dan, še preden je izvršil dolžnost, ki mu jo nalaga narava, da se ne bi prestavil preko meje in da ne bi imel sosed onega veličastnega užitka, o katerem tako radi govorimo in pišemo. Že v prvih junijskih dneh mora končati tam na jasi ob sosedovem srnjak, naj bo tak ali tak; ob mejah padajo komadi, na katere sredi lastnega lovišča nikdar

ne bi streljali. Cele družine jerebic in fazanov zateče prezgodnji konec, ko komaj dobro frčijo, samo zato, ker so ob meji. Ko pridejo race, tekmujeta soseda, kdo jih bo o prvem jutranjem svitanju prvi zalezal ob potoku, ki se vije pri meji. — Vse to se godi po znanem načelu: »Če jih ne bom jaz, jih bo pa oni« in »Kdor prej pride, prej melje«, malokdo pa pomisli, da obstoji še en pregovor, ki pravi: »Ne stori drugemu, česar nočeš da drugi tebi store!« O tem, da ob mejah divjadi nikdar ne krmijo, niti ji ne postavljajo tam solnic, kakor da bi samo ona bila potrebna oskrbe in ljubezni, ki se nahaja sredi lovišča, — o tem še ne govorim ne. Nešteto je neprijetnih doživljajev in bridkih razočaranj ob mejah. Tiho in oprezno se bližaš mestu, ki si ga določil ob meji, da ga počakaš tamkaj, ki vsak dan ubira svojo pot v sosesčino in že najdeš tam ljubega soseda; srečo še imaš, če ga pravočasno opaziš, da se ogneš nevarnosti, ki ti nehote preti iz njegove puške. Kolikokrat čujemo pripovedovanje, kako je sosed onkraj meje s svojim žvižganjem in kašljanjem pokvaril čakanje in zalaz. Dober del srnjakov pade na klic privabljenih preko meje iz sosednega lovišča. Brakade prirejajo najrajši v obmejnih predelih — pa nič za to, če psi tudi malo »čez udarijo« in še iz sosesčine kaj priženejo. Koliko divjadi žalostno pogine uteklih s smrtnim strelom preko meje. V predelih, kjer meja ni gotova, lovita oba.

Če pri vsem tem upoštevamo, da se vse to godi i tokraj i onkraj meje in da si meje ne izbirajo prav najkrajših potov, naglo razberemo, kako veliki predeli lovišč se na ta način docela iztrebijo, vidimo, kako končajo nešteti nedozoreli komadi in, kako veliko zastreljene divjadi se pogubi — vse to pa samo zaradi onega nesrečnega, neprestanega in pretiranega lova ob meji in — iz gole zavisti. V marsikaterem lovišču napravijo zakupniki sami na ta način več škode, kakor lovski tatovi in vse roparice, kajti tak »lov ob meji« se vrši korenito, sistematično in brez obzirno, že takoj prve dni po lovopustu, po možnosti še s številnimi gosti v nepretrganih vrstah, in sme tam ob meji streljati tudi službeno osebje, lovi pa se redoma »od meje stran«, da le ne bi kaj »čez šlo«.

Niso prijetna taka razmotrivanja, ne za onega, ki jih prednaša in še manj za onega, ki se čuti z njimi prizadetega. Da bi jih bilo čim manj! Če nam je pa dvig lovstva res pri srcu, si bridkih resnic, ki jih prečesto opazujemo, vendar ne smemo prikrivati. Ne vem, zakaj naj bi pisali vedno le o vsem lepem in dobrem in zakaj bi o napakah, ki jih vidimo najrajši le pri drugih, a jih pri sebi preziramo, govorili le na tiho v svojih

družbah in na sejah; zakaj naj bi ne bili tudi v svojem glasilu iskreni in si enkrat odkrito povedali, kaj ni prav in kaj je škodljivo? Naši stvari bo samo v korist, če brez ovinkov priznamo lastne slabosti in grehe in se pomenimo o tem, kako bi nelovske in neplemenite ter škodljive pojave čim koreniteje odpravili.

Da sta tu vzgoja naših lovcev in dvig lovske morale v prvi vrsti potrebna, je jasno in si v tem pogledu naša društva in naši pisatelji dosti prizadevajo. Treba bo pa seveda storiti še mnogo mnogo več in naj zato v tej smeri vsak, ki čuti lovsko pravično in plemenito, prispeva, kar le more. Tu naj bo zaenkrat le glasno povedano, da je grajano postopanje lovišču do skrajnosti škodljivo, obenem pa pravičnega lovca nevredno. Bojim pa se, da samo apeliranje na lovsko moralo in opozarjanje na škodljivost takega početja povsod ne bo zadostovalo, saj je lovec človek, podvržen slabostim in je meja, kjer baje ni ničesar škoda, tako vabljiva.

Po mojem mišljenju bi odpomogli grajanim nedostatom v izdatni meri tudi s pravilnim in pravičnim zaokroženjem lovišč in tako ureditvijo meja, ki, kar se da, onemogoča grajano postopanje. Predvsem je treba, da so meje jasne in nesporne in da vsak dobro ve, do kje mu sega pravica. Kjer take jasnosti ni, bo najbolje, da se sosedu glede meje in lova v mejnih predelih domenita tako, da bo prav za oba — zlasti pa za razvoj divjadi. Kjer tak sporazum ni mogoč, naj meje določi oblast — prizadeta naj jih pa dobro zaznamujeta. Naš novi lovski zakon nam daje za arondacijo lovišč in ureditev meja dosti prilike. V interesu lovstva smejo po določbah četrtega odstavka § a 5 zak. o lovu upravna oblastva bodisi iz lastnega nagiba, bodisi po predlogu prizadetih, t. j. lastnikov izločenih lovišč, lovskih zakupnikov in občin popraviti meje lovišč potem, ko so zaslišala Zvezo lovskih društev. To je važna pridobitev, ki lahko prinese našemu lovstvu velikih koristi, če se bodo te zakonske določbe izvajale pravilno, če bodo pri arondaciji sodelovali res strokovnjaki, ki poznajo razmere in če bodo pravično upoštevali interese obeh sosednih lovišč. Našo Zvezo lovskih društev bo zadelo novo, odgovorno in neprijetno delo, kateremu se ne bomo smeli izogibati; kjer bo naša strokovnajška pomoč potrebna, bomo morali biti na razpolago, četudi bo delo zahtevalo žrtve in bo opravilo nehvaležno, saj bo treba upoštevati samo interese pravičnega lova in bo zamer dosti ali tu, ali tam, ali pa na obeh straneh. Malo je lovišč, ki imajo idealne meje, pravične popravke bodo sosedje malokje sporazumno dogovorili. Dela nas čaka dovolj.

Kdor želi arondacijo, popravo meja med lovišči, vloži stvarno utemeljen predlog na upravno oblastvo, sresko načelstvo, in predloži naris, iz katerega je točno po parcelah razvidno, kako naj bi se meja lovišča prestavila. Brez stvarnih razlogov, ki govore z občega vidika in z vidika lovsko-vzgojnih koristi obeh sosednih lovišč, ne bo moči predlogu ugoditi. Po katerih načelih naj pri arondacijah postopajo oblastva, piše pravni referent gozdarskega oddelka kr. banske uprave v Ljubljani, gospod Franc Žnidaršič v štev. 2—3 Samouprave (Ljubljana, Resljeva cesta 7/II.) iz leta 1936; upam, da bo tudi knjiga, ki v kratkem izide o našem lovskem zakonu in njegovih stranskih predpisih, vsebovala primerna navodila.

Tovariši lovci — sodelavci!

V smislu sklepa II. seje zvezinega odbora od 16. maja 1936 mi je bilo poverjeno uredništvo našega strokovnega glasila »Lovec«, ker je dosedanji urednik g. insp. dr. Bevk to funkcijo zaradi zrahljanega svojega zdravja, žal, odložil. Težka je ta naloga, tembolj, ker nasledujem uredniku, ki je bil mojster.

Vendar urednik ni sam ustvarjalec, temveč je kakor zidar, ki gradi hišo iz materiala, kakršnega mu dovažajo. Mi lovci smo, ki skrbimo za gradivo in na nas je torej kakšna je hiša, v kateri živi naš »Lovec«. A še nekaj je poleg ličnosti, ki daje zgradbi šele pravo vrednost. Kamenje mora biti iz domačih gora, les iz domačih gozdov in v nji mora prebivati naš lovski duh! Kajti iz naših gora in dolin, iz naših gozdov in polj vro sokovi, ki so veke pojili kri slovenskega lovca in divjadi. Vanjo so vlili svojo bit. Zato kri čuti tisto, kar je iz te zemlje njenega in obenem našega. In to je, kar moramo slovenski lovci dojeti in vzdati v našo kulturno zgradbo, zato da bo »Lovec« po obrazu in bistvu resnično naš. V vsakem perišču te zemlje je drobec naše bitnosti, ki je, vzdana v marmor naše kulture, neminljiva. Vsako zrno je dragoceno.

Toda urednik je brez sodelavcev kakor sejalec brez žita. Zato prosim in vabim vse, ki znajo in morejo, da ostanejo in postanejo zvesti sodelavci na tej naši kulturni zgradbi.

Naš »Lovec« je kakor gozd, ki ti odgovarja, kakor vanj kličeš. Ta klic pa naj bo slovensko lovstvo.

Inž. Mirko Šušteršič, t. č. urednik.

Lovska steza

Kakor je za obsežno gozdno posestvo dobro razpredeljena cestna mreža odličnega pomena, tako so za dobro lovišče smotrno izpeljane lovske steze velikega pomena. Večkrat čitamo v inozemskih strokovnih listih o tem poglavju in potrebno je, da tudi v našem »Lovcu« odmerimo prostora razmotrivanju o pomenu lovskih stez, ki morajo krasiti vsako dobro lovišče in so potrebne, kot gozdu izvozna pota.

Sicer pomeni izpeljava in vzdrževanje lovskih stez v bilančnem računu med denarnim prometom pasivno postavko, vendar se dober lovski gospodar, kateremu je lovišče v ponos, ne bo strašil izdatkov za vzdrževanje stez, ker se mu vračajo v času gojitve in lovljenja, ko postane lovska steza umetna zveza med lovцем in divjadjo, v obliki uspeha v lovskem gospodarstvu. V samolastnih loviščih, kjer je lovski gospodar obenem tudi imejitelj gozdnega posestva, izpeljava lovske steze ne pripravlja težkoč, medtem ko v zakupnih loviščih ustvarja lovske steze dobra beseda in smotrni sporazum med posestnikom in lovskim zakupnikom.

V nižinskem gozdnem lovišču, kjer gojimo po največ srnjad, naj nas vodi lovska steza neopaženo po obronskih gozdnih sestojin ob soteskah, ki se razširjajo tu in tam med gozdovjem v goličave in senožeti. Gozdne kulture, kjer je dobro stajališče divjadi, naj lovska steza obide in kjer je to nemogoče, naj kulturo prečka v ravni črti, kjer divjad vzdrži neustavljajočega se lovca iz neposredne bližine.

V hribovju in sredogorju nas bo vodila lovska steza položno navzgor in navzdol in nas s tem ohranila fizično v dobrem razpoloženju, po predelih bukovja in smrekovja do obronkov posek, kjer se pase vse, kar živi v prelepih srednjegorskih revirjih. Prečkala bo mokre prehode divjadi, kjer lahko na sledovih razberemo izpričevalo lovišča.

V višjih skalnatih legah, v domovju gamsa pa bomo zasnovali stezo po načrtu, ki ga nam v razkrečenem skalovju s svojo »gamsovo stezo« podaja gams sam. Važno je tudi tukaj, da naj prečka lovska steza gorske skupine brez napornega strmca, da nas pri izvajanju lova ne utruji preveč, posebno ob zimskem času gamsovega prska, ko vremenske neprilike včasih zahtevajo od lovca največje požrtvovalnosti. Vodila nas bo tod steza preko sipin, drč, ob prepadih do skalnatih skupin, kjer v zaklonu

vejatega gorskega mecesna lahko kot z razglednega stolpa opazujemo okoliš lovišča.

Naravno je, da se na papirju ne dajo izdelati načrti razporedbe lovskih steza in je ta izvedba vedno odvisna od terenskih prilik in neprilik. Za lovca, ki svoje lovišče prav dobro pozna, izpeljava smotrnih lovskih steza ni pretežka naloga.

V današnjem času, ko se turizem in zimski sport razvijata v tolikšnem razmahu, napravimo lovci dobro, ako novo osnovano lovsko stezo prikrijemo izletnikom na ta način, da se steza pričenja v neki oddaljenosti od turistijske steze in končuje zopet, preden pride do kakšne turistijske poti. Kjer pa iztakljivim turistom tudi to ne ostane prikrito, pa napravimo prekinjeno stezo, t. j. stezo, ki se naenkrat konča in po kakih 60 korakov zopet nadaljuje.

Žalostno je, da se mora lovec posluževati takih in enakih zvijač, da si ohrani svoje lovišče manj oškodovano po turizmu in smučarstvu. Sportni svet vkljub tolikšnim prošnjam in opozorilom pozablja svojo sveto dolžnost, da naj ne onečašča s svojim brezvestnim vpitjem in drugim nemirom veličastnost narave in planin. Kolikšna obojestranska zadovoljnost bi bila, ako bi sportni forumi v zvezi s smučarskimi in plezalnimi šolami navajali sportnike do lepega vedenja in uvaževanja prošenj lovcev, ki so danes žal tako osameli čuvarji naravnih lepot in da bi zavest spoštovanja do veličastne narave pri sportnikih napredovala, kot napreduje sportna tehnika.

Še ena okolnost včasih pripravlja na lovskih stezah lovcu mnogo jeze. V gorskih loviščih, ki so nekod oblagodarjena s krivičnimi lovci, le ti dajejo duška svojemu sovraštvu do lovca s tem, da mu puščajo n. pr. drobovje ukradene divjačine na stezi in slično. Nasprotno pa včasih dobi lovec na lovski stezi zadoščenje s tem, da po poletnem popoldanskem naliveu, ali pa ob mesečini iz zasede naskoči krivičnega lovca, ki se smuka po lovski stezi skozi goščavo.

Umestno je, ako v bližini lovske steze na skritih mestih uredimo solnice in krmišča, do koder se lahko mirno in neopaženo približamo in zopet odstranimo ter na ta način lažje ob krmiščih ocenjujemo pravičen stalež divjadi, ob solnicah pa preprečimo zalaz divjadi po krivičnih lovcih.

Koliko dobrin nam nudi dobra lovška steza, se lahko prepričamo spomladi ob petelinjem lovu, ko lahko nemoteno izsledimo petelina in ga zaskočimo s steze. V poletnem času nam bo omogočila uspešen zalaz na močnega srnjaka, medtem ko jako

previdnega starejšega srnjaka pod drugimi okoliščinami le težko na zalazu dobimo pred puškino cev. Ob času srnjakovega klica lahko mirno posedamo na lovski stezi po lovišču in kličemo srnjaka, ki se nam javlja s šumom bukovega listja in drugega, ali pa nam ga napoveduje »gozdni policaj« šoja.

Neobhodno potrebna pa je lovska steza pozimi v gorovju, ko lovimo gamsa. Brez nje nam v zimskem času skoraj ni mogoče doseči pravega gamsovega domovja.

Ko nastopi huda zima in zasuje hrib in dol z debelo snežno odejo, nastopi za lovca odgovoren čas. Treba je oskrbeti divjačini možnosti dobrih prezimovališč. Tudi to pot se izkaže lovska steza pravi pomočnik, ko napravimo po njej v predebelem snegu gaz ali jo razorjemo s smučmi, da po njej divjad lažje doseže svoja krmišča. Ob njej lahko lepo razpodelimo krmišča, ki so vedno pod nadzorstvom.

Lovska steza nas razveseljuje pri naših revirnih pohodih z raznimi lovskimi doživetji. Ob poletnih jutranjih urah po stezi rad pricaplja jazbec, lisica rada postaja po stezi in mnogo drugih srečanj nam v lovišču nudi steza. Lovska steza, ki je enkrat dobro urejena, ne zahteva mnogo vzdrževalnih del in je potem vidno izpričevalo dobrega lavskega gospodarstva. Ohranjujmo jo, da bo v dobrobit lovišča in nas samih!

Jos. Primožič

Rogovje močnih srnjakov

V času, ko je bil v bivši Kranjski lovopust za srne in mladice od 1. januarja do 15. septembra, v negovanih loviščih zaradi uravnovešenja spolnega razmerja, niso streljali starih srn, ampak v prvi vrsti srnice in srne-mladice (enoletnice). V pravem spoznanju, da se s strelom na vodečo srno lahko uniči kar 5 komadov naenkrat, t. j. srno, ki ima v sebi dvoje embrijev ter dvoje mladicev, ki postaneta brez vodstva izkušene matere - srne kaj lahko žrtev zime in drugih pretečnih nevarnosti. Stanje srnjadi je bilo v teh loviščih zelo povoljno, in čeprav takrat odstrel srnjakov še ni bil podvržen preveč strogemu izbiranju glede plemenitve in podedovanja, je že samo pravilno razmerje med srnjaki in srnami imelo za posledico prav močno rogovje.

V takem revirju sem bil neke jeseni na pohodu, da izvršim delikatno nalogo in odstrelim par srn. Opremljen s Zeissom in

izborna risanico, zgrajeno pri znani tvrdki Josef Just v Borovljah, na katero je bil montiran ličen daljnogled, sem bil za tak lov kar najbolje opremljen.

Nedaleč od svojega bivališča sem opazil v visokem lesu srno - mladico. Nepremično je stala, kakor da je prikovana. Imel sem dosti časa za opazovanje, v različnih legah sem tudi izvrševal vaje z risanico. V tem predelu revirja mi ni bilo mnogo do strela. Z navadno hojo sem se oddaljil, ne da bi bila moja znanka iz prejšnjega časa odskočila.

Ob robu neke kulture sem skrbno nadaljeval zalaz. Slučajno mi je preskočil pot srnjak ter na kakih 20 korakov obstal. Visoko dvignjeno sivo glavo je krasilo močno, sistematično rogovje temne barve z blestečimi konicami. V svojem zimskem plašču je tudi po postavi izražal posebno moč. Čeprav nisem imel dovoljenja za odstrel srnjaka, me je pogled na to divjad močno pogrel. Ko se je počasnih korakov oddaljeval, sem mu v mislih zaklical: Na svidenje prihodnje leto!

Nedaleč odtod sem v kulturi zapazil srno z dvema mladičema. Močnejši je bil srnjak, slabejši srnica. Kdor strelja srnjake ima dolžnost, da po skrbni izbiri zadosti potrebam odstrela srn. Položil sem srnici križ med rebra, rezek pok je odjeknil in brez smrtnega boja je končala.

Še dvakrat sem bil s to nalogo v revirju ter odstrelil še eno srno - mladico ter eno enoletnico. To je bilo moje prvo lovsko udejstvovanje v tem revirju.

Prihodnje leto je sledilo plačilo. Odstreliti sem smel tri srnjake. Iskal sem svojega znanca iz pretekle jeseni. Našel sem

vse znake, ki so pričali o njegovi navzočnosti. V precej valovitem, obraščenem terenu pa vkljub vsemu prizadevanju vse poletje ni prišlo do srečanja. Ustrelil sem že dva dobra srnjaka, kot tretjemu pa je bila krogla rezervirana temu, ki nikakor ni maral na spregled.

Jesen se je približala ter vdihnila pokrajini svoj obraz. Nekateri listovci so že pričeli rumeneti, dan se je krčil ter mi jemal vedno več upanja na uplenitev tega srnjaka. Nekega sončnega popoldneva, ko je narava željno usrkavala dar toplote in svetlobe, sem bil spet v revirju. Čez dolino mladega nasada sem zapazil srnjaka temnordeče barve z osivelo glavo ter visokim, temnim rogovjem z belimi odrastki. Nepremično je stal on, ki sem ga iskal, ter se kopal v soncu. Razdaljo sem cenil na 150 metrov in moja puška bi jo bila brez težkoče premagala. Vkljub temu pa ne streljam rad do skrajnih meja, ki jih dopuščata tehnika in kemija, obe spretno združeni v moji risanici. Akoravno je bilo približevanje zelo riskantno, sem rajši tvegalo to, kot pa strel čez dolino. Končno sem cenil razdaljo na 110 metrov. Prislonil sem k deblu male hoje ter naravnal križ dlan široko za pleče. Po strelu je srnjak za trenotek izginil, nato pa z značilnimi, visokimi skoki drvel proti staremu sestoju. Od obronka je bilo še slišati otepanje nog, potem je svečan mir zavil širne gozdove v svoj plašč.

Oddahnil sem se in menjal naboj. Počasnih, opreznih korakov sem šel na nastrel ter od tam držal dobro krvavo sled. Pod staro, kakor sveča ravno hojo, je ležal moj znanec, ki sem ga iskal. Nisem se mogel nagledati njegovega rogovja, do mraka sem držal temu kapitalnemu častno stražo. Šele tedaj sem ga iztrebil ter si ga natrpal na pleča.

Stebela tega rogovja so dolga 24,5 in 24 cm, razkrečenost je 14,5 cm, obseg posamezne rože po 14 cm, obseg stebel brez jagod strogo merjen 7 cm. Barva je skoro črna. Ni to ravno najboljši srnjak, kar jih premorejo ondotna lovišča, vsekakor pa zasluži pridevek »kapitalen«. Moji bralci ga vidijo na sliki št. 1, str. 212.

(Konec bo sledil.)

Strel s šibrami

K izpopolnitvi članka enakega naslova v tretjem zvezku letošnjega »Lovca«, str. 92, navajam spodaj nekatere podatke iz tabele nemške preizkuševalnice orožja v Wansee. Te številke nam predočujejo učinek strela s šibrami na puško samo, v kolikor gre za pritisk plinov, kakor tudi učinek na divjad, kar izražajo odstotki zadetkov in udarna sila šiber na žival.

Namen teh natančnih raziskavanj nemških preizkuševalnic v zadnjem času je stremljenje, da bi nemško lovstvo poenostavilo municijo in po geslu »Gleichschaltung« dobilo enotno patrono za šibre, medtem ko so tovarne že ali še bodo reducirale naboje za kroglo na nekatere najboljše tipe, vse ostalo pa vrgle v staro šaro. S tem bo vsaj Nemčija odpravila strašno zmedo glede lovske municije, ki povzroča lovcem in puškarjem toliko preglavice, tako glede nabave kakor glede cene, ki se bo na ta način izdatno znižala, blago bo pa na višku kakovosti.

Za boljše razumevanje spodaj navedenih oznak v tabeli, podajam nekaj pojasnil: Pritisk plinov v trenutku eksplozije smodnika je podan v atmosferah (at). Atmosfera je pritisk 1 kg teže na ploskev 1 cm². Toliko znaša normalni zračni tlak na gladini morja.

V_5 pomeni hitrost šiber 5 m pred ustjem cevi, torej hitrost, ki jo imajo šibre, ko so po strelu 5 m oddaljene od ustja puškinih cevi. To hitrost izražamo v metrih na sekundo (m/s), kakor na primer pri vlakih ali letalih v kilometrih na uro. V_{35} je hitrost 35 m pred ustjem cevi. To je razdalja, na katero navadno preskušamo šibrenice. E_{35} pomeni učinek strela na razdaljo 35 m, ki ga izračamo v kilogrametrih (kgm). Kilogrammeter predstavlja moč, ki je potrebna, da dvigne 1 kg teže 1 m visoko.

Za primerjavo povem še, da je meja za največji pritisk plina za šibrenice mednarodno določena na 600 at. Po natančnih preizkušnjah sodobnega jekla, za puške na šibre je bilo namreč dognano, da je pri 600 at skrajna meja za varnost proti razstrelbam cevi. Pri modernih šibrenicah znaša V_5 povprečno 350 m/s. Za šibre 3 mm (št. 10) je V_{35} nekako 200 m/s.

Znano je tudi vsakemu lovcu, da imajo streli iz istih cevi z enakimi naboji dokaj različne učinke. Na to vpliva poleg vseh neizogibnih tehničnih napak in slučajev, še različna vlažnost, toplota, zažigalna sila netila (kapsljev) ter mnogo drugih malenkostnih okoliščin, ki onemogočajo pri isti municiji enakomerne uspehe.

V tabeli so podani povprečni uspehi in učinki devetih različnih vrst nabojev dveh kalibrov (12 in 16) ter šiber dveh debelosti ($2\frac{1}{2}$ mm = naša št. 12 in $3\frac{1}{2}$ mm = št. 8). Iz podatkov so pa razvidne tudi velike razlike med posameznimi vrstami nabojev. Kdor bo te na videz suhe številke pazljivo pregledal in pretehtal, bo lažje odgonetil marsikak strel, ki je razočaral in ki je bil za neukega nerazložljiv. Primerja naj samo učinke pod E₃₅ in hitro pojemajočo brzino šiber od V₅ do V₃₅, pa mu bo jasno, zakaj na večje razdalje divjad pusti komaj le dlako in zato mora zastreljena toliko bolj žalostno poginiti. Iz E₃₅ pa tudi lahko posname, kako važna je dobra znamkaaboja za zanesljivo učinkovitost strela.

naboj št.	pritisk plinov at.	V ₅ m/s	V ₃₅ m/s	zadetki %	E ₃₅ kg/m	pritisk plinov at.	V ₅ m/s	V ₃₅ m/s	zadetki %	E ₃₅ * kg/m
Kal. 12, šibre 2 ¹ / ₂ mm (št. 12)						Kal. 16, šibre 2 ¹ / ₂ mm (št. 12)				
1	409	371	189	66	36	561	370	187	52	23
2	313	348	185	62	33	405	349	181	60	26
3	314	319	188	58	31	408	328	182	54	23
4	332	324	182	53	28	440	347	182	45	20
5	405	362	198	69	41	492	367	192	61	28
6	485	360	194	62	37	544	343	188	48	23
7	418	382	201	57	36	510	386	193	58	28
8	377	358	194	72	49	442	359	192	59	34
9	484	352	197	65	44	438	350	191	62	33
Kal. 12, šibre 3 ¹ / ₂ mm (št. 8)						Kal. 16, šibre 3 ¹ / ₂ mm (št. 8)				
1	363	343	228	64	51	500	359	221	65	41
2	322	334	221	66	50	401	337	211	58	39
3	388	342	229	71	57	469	344	216	62	37
4	336	339	225	66	52	478	343	216	50	33
5	390	352	228	67	52	434	349	219	55	34
6	456	350	233	62	52	470	347	226	59	39
7	387	369	238	66	58	435	360	233	65	46
8	434	366	233	71	68	459	363	228	66	52
9	475	371	228	65	58	578	372	225	64	47

* Sila E₃₅ se razdeli pri naboju: kal. 12 na 320 šiber 2¹/₂ mm, št 12
 „ 120 „ 3¹/₂ „ „ 8
 „ 16 „ 260 „ 2¹/₂ „ „ 12
 „ 104 „ 3¹/₂ „ „ 8

Spomladansko zastrupljanje vran

Vrste vran se počasi redčijo, jate postajajo redkejšje, kajti črni in sivi gostje s severa so odleteli v svojo domovino, da tam nadaljujejo delo svojih prednikov. Kar je ostalo, to so naši naselniki ali — če rečem od srca — naši stalni nepovabljeni gostje — vsiljivci, kajti ne mara jih ne kmet ne lovec, še manj pa naši krilatci pa tudi dlakasti pomladek ne. Že zunanost ni prikupljiva, kaj šele če pomislimo na črno dušo, ki se skriva pod sivim in črnim plaščem in ki spominja na smrt toliko rojenih in nerojenih bitij. Toda tudi lovec ni od muh, maščuje se nad grdim sivuhom, ki je drugače zelo, zelo prekanjen, izrabljač njegovo požrešnost na vse, kar kali in klije ter hoče postati samostojno v življenju od semena in jajc do mlade divjadi vseh vrst. Odtod zastrupljanje.

Letošnja zima ni bila pripravna za zastrupljanje vran pozimi, ker ni bilo snega, pa tudi je uspeh zimskega zastrupljanja zelo problematičen, ker padejo večinoma le vrane — selilke, domače — prave naše škodljivke — pa ostanejo, morda res v malenkostno zmanjšanem številu, ki se pa dopolni iz števila selilk in vran sosednjih revirjev. Pravi čas za zastrupljanje je šele tedaj, ko odlete selilke; tedaj bomo v živo zadeli naše škodljivke. Ne moremo odreči koristi zimskemu zastrupljanju, da se divjad zaščiti, ko bedna in lačna išče hrane kjerkoli pač ter večkrat pade v žrelo nenasitnicam. Toda to so odrasle živali, ki se znajo kolikor toliko braniti in skriti, medtem ko so gnezda in pomladek izpostavljeni neusmiljenemu izropanju.

Ker letos ni bilo ugodne zime za zimsko zastrupljanje, smo se odločili na priporočilo lovskega ovariša g. E. Č. za spomladansko. Naročili smo iz lekarne Margulit iz Križevcev 200 g fosforne emulzije, nazvane »Emphorin«. Sredstvo je rodilo presenetljive uspehe.

Kratko pred veliko nočjo smo kupili 100 jajc, jih zastrupili z »Emphorinom« ter jih tik pred prazniki raztrosili po njivah, kjer je vsejana pomladanska setev, ki je ravno poganjala in kjer se vrane najraje drže, da pulijo baš kaleče sladko semenje.

Pri polaganju nič ne de, če prepodimo vrane, kmalu bodo sedle na drugo njivo. Torej bomo tudi tam nastavili jajca. To gre tako dalje, dokler nismo položili jajc po vseh njivah, kjer se zbirajo vrane, odnosno dokler nam jajca ne poidejo. Tako je naredil tudi naš tovariš sozakupnik, ki je polagal jajca na velikonočno sredo. Ko je prepodil vrane z zadnje njive, kamor so sedle, so zletele zopet na prvo, kjer so bila jajca že položena. In glej! Prvi uspeh se je pokazal že po dobri uri.

Sedeč na bližnjem holmcu je tovariš sozakupnik opazoval, kaj bo, če bodo šle vrane v nastavljeno past. Naenkrat bučno krakanje, nervozno kroženje, vpadanje na isto mesto, zopetno dviganje, vrane od vseh strani skupaj. To se je ponavljalo dobrih pet minut; vsaka nova vrana, ki je priletela, je bučno krakala, zakročila parkrat, vpadla, se zopet dvignila. Tovarišu je bilo takoj jasno: Posmrtni ples za tovarišico, ki je padla v tem lovišču kot prva žrtev »Emphorina«. Prva smrtna obsodba za lastne grehe in grehe drugih je bila izrečena. Počasi se je zvečerilo. Krakanje je ponehovalo, vrane so odletele v bližnji gozd, »potem pa vse tiho je bilo«. Padla je noč, črna kot je bila črna duša smrtne žrtve na njivi.

Takoj po praznikih je odšel tovariš sozakupnik, da pregleda in ugotovi uspeh. Ni bilo treba povpraševati, takoj pri vstopu v lovišče je zvedel: »Gospod, v vsakem gozdičku leže poginule vrane, vse polno jih je, sosed je na njivi dobil kar tri, eno srako in dve vrani. Letos imate pa res lep uspeh, še nikdar kaj takega. Kadar ste pozimi zastrupljali, res da so bili uspehi, toda ne tolikšni kakor letos. Prav je, da ugonabljate tega škodljivca! Pregled nastavljenе vabe je žal preprečil dež, toda tudi v gostilni, kamor se je tovariš zatekel pred dežjem, mu je gostilničar pravil, kako ljudje hvalijo uspeh letošnjega zastrupljanja: »Povsod, vse polno, izreden uspeh...« so bile hvaležne besede. Kako hvaležne bodo jerebice in druga divjad, bomo ugotovili — če ne prej — gotovo jeseni.

Na koncu tega poročila naj povem še zgodbico, saj brez teh ne gre.

Ko je tovariš, ki je hotel ugotoviti uspeh, prišel mimo kočice, so ga že čakali mamica na vratih: »Dober dan, gospod, vejo, tam leži ena vrana, tam druga, vse polno jih je, pa tudi enega goloba sem našla, malo je bil načet, pa sem ga vendar vzela s seboj, saj veste, meso je pri nas redko. Toda spomnila sem se, da je bilo oklicano, da boste zastrupljali vrane, pa sem mislila: Vraga, kaj pa, če bi bil tudi golob zastrupljen! Vrgla sem ga mački, pa vrag ni crknil.«

»E, mama, veste, golobi ne žrejo jajc, zaradi tega bi bili goloba lahko pojedli, če bi vam dišal že kot mrhovina. Pa je vendarle bolje,« ji je odvrnil tovariš, »da ste tako naredili: sigurno je le sigurno, bolje na tem svetu en dan, kot na onem celo večnost, ki nam tako ne uide!« Torej tretja priča uspeha, seveda ne z golobom.

Sedaj pa nekoliko o načinu zastrupljanja!

Potrebščine: jajca, injekcijska brizgalka vsebine 3 cm³, Emphorin in nekaj mavca.

Način priprave: s šilcem vtremo vsa jajca na koničastem delu, tako da nastane majhna luknjica. Ko smo s tem gotovi, izvlečemo z brizgalko iz vsakega jajca po 3 cm³ vsebine, beljaka ali rumenjaka ali obojega, kar je vseeno. Namesto izvlečene jajčne vsebine vbrižgamo v vsako jajce po 2 cm³ »Emphorina« ter luknjice z mavcem (gipsom) zamažemo. Jajca so pripravljena za položitev.

Najbolje je, če se priprave izvrše v lovišču na prostem, kjer je v bližini voda. Delo izvršita najbolje dva. Prvi luknja jajca, drugi izvlači vsebino. Potem eden vbrižguje, drugi pa maže luknjice z mavcem. Seveda se mora mavec pripravljati sproti v malih količinah, ker se hitro strdi.

Da se priprava vrši na prostem, je priporočljivo iz razloga, ker ni treba toliko paziti zaradi vnetljivosti fosforja, ki je v emulziji sicer malenkostna, vendar mogoča. Prepreči se tudi zasmrajenje po fosforju, ki tudi ni prijetno. Izogne se pa tudi eventuelno prevozu po železnici, s katero se ne smejo prevažati zastrupljeni predmeti.

Če bi se »Emphorin« med pripravo slučajno zlil po jajcu, naj se jajce opere, nato pa posuši. Sicer so pa natančna navodila itak priložena strupu, ki ga dobavlja tvrdka.

Preden smo začeli letošnje spomladansko zastrupljanje, smo to oglasili običajnim potom samo pri občini, ker smo bili mnjenja, da veljajo določbe banov. uredbe Sl. l. dravske banovine z dne 16. III. 1935, V. poglavje, čl. 15—19, samo za zastrupljanje dlakastih roparic, ne pa tudi za zastrupljanje pernatih škodljivcev. Za enkrat nam še nihče ni ničesar rekel in upamo, da nam tudi ne bo, vendar bi bilo na mestu, da izda pravni odsek SLD tozadevna točna navodila, kako je postopati v tem slučaju, ker se bodo radi doseženega uspeha gotovo tudi drugi lovski zakupniki poslužili tega načina pokončevanja vran v svojih loviščih. Uredništvo prosimo, da pokrene to vprašanje.

Priporočljivo bi bilo tudi, da izposluje SLD pri banovini naredbo, da morajo vsi lovski zakupniki vsaj enkrat v letu zastrupljati vrane.

Če bomo složno spomladi in pozimi na ta način ugonabljali to golazen, poleti pa pogledali še za njihovimi gnezdi, se bo uspeh kmalu pokazal tako pri dlakasti kot pri pernatih divjadi, pa tudi pri naših pevcih, kajti grdobe pri iskanju hrane — kakor se vidi — nimajo nobenega obzira.

F. Bračun

Prepevajoče grude

(Črtica.)

(Nadaljevanje.)

II.

Vrh še gole tepke se nasmiha razcveteni grmič zelene omele svilenim žarkom jutranjega sonca. Sočni zobci ozimine se jim klanjajo in jih radostno pozdravljajo. Zlatenkasti koški lapuha se jim smehljajo nasproti.

Podlasičnemu samcu pa, ki je baš smuknil iz vodnega jarka ob njivi, je po človeško rečeno bolj na jok ko za smeh. Pust ga je nahudil. Ruval in grizel se je s samci naokrog, da še danes ne more prav rabiti desne prednje noge. Plesal in rajal je s samicami po cele noči, da je pozabljal na živež in plen. Ljubezen ga je posušila, da krzno kar mahedra po kosteh. »Oj pust, ti čas presnetil!«

Razen tega mu je še želodec prazen kakor žabi, ki je ne-pretrgoma spala tri mesece v blatu. Odkar je včeraj na večer zgrabil tisto mršavo miško zgoraj ob robu gozda, še ni imel toplega grižljaja v gobčku. Pod tepko leži sicer nekoliko stuhlih plodov. Toda taka roba godi sicer na jesen, spomladi pa — brrr — proč z njimi!

V daljavi začirika jerebica. Samec pod tepko zraste v možica ter posluša.

»Grdobe so se iznova sparile. Malo daleč je. Noga tudi ni v redu. Pa glad je neizprosno gospod. Poskusimo srečo!«

Samec švigne v ozimino. Skoraj neslišno se vije po razoru dalje, postoji mestoma ter posluša, pa šine zopet naprej prek ogona. Le nihajoče bilke označujejo pot.

Hipoma pa se zopet ustavi podlasica ter zre ostro pred sebe. Prst se je zgibala tik pred njo enkrat, dvakrat, trikrat.

»Tako! Tako! Torej si se ti tudi že preril na površje!«

Podlasica se pripravi na skok. V trenutku, ko pokuka rožičast rilček iz zemlje, ga pograbi roparica ter izvleče ostalega krta na dan, ki cvili in praska, kar more. Pa ničev je vsak odpor. Na mah ga obrne, se mu zagriže v tilnik ter mu izpije kri. Mrhovino pa pusti na mestu. Kdo bo neki žrl smrduha?

Naprej z njive na travnik, pa zopet v njivo! Stoj! Tam v brazdi se je premaknila gruda in — glej! — njej nasproti se je zgibala druga in tam — je tretja!

»Ne ganimo se! To bo zanimivo!« Podlasica zibne v bilju. Škrjanka obsedi na mestu, samca se pa spopadeta ter obdelujeta drug drugega s perutmi, kljunoma in ostrogami na nogah. Prav kakor petelina na dvorišču odskakujeta in priskakujeta, se branita in napadeta, odbijata in delita udarce. Ves ostali svet jima je izginil izpred oči. Vsak vidi le svojega nasprotnika pred seboj.

»Tako! Torej ravs in kavs vama roji po glavi. To ne gre!«

Skok! Navzlic pohabljeni nogi skoči podlasica, kakor da jo je izprožilo pero, na pretepača v trenutku, ko sta se v razdalji koraka znova naskočila. Zgornjega pograbi z zobmi ter ga ukroti, spodnjega obdrži z zdravo šapico. Škrjanka pa odrfči vsa prestrašena z mesta.

»Ho! Ho! To pa, to! Hrst! Hrst! Nežno in slastno je — hrst! — le malo rodo še. Hrst! Hrst!«...

Škrjanka je v smrtnem strahu odletela daleč proč na deveto njivo ter se stisnila v jamico med bilje. Tu je ždela, dokler je ni našel tretji vitez z ostrogami, ki ji je začel takoj dvoriti

z veliko vnemo. Razvijal je tako zgovornost, cvrčal in čebľjal je tako zapeljivo, da mu je sledila in mu obľubila zvestobo, dokler — ne pride močnejši. Pa takega ni bilo blizu. Stari samec je znal varovati svoje pravice. Neizprosno je pregnal vsakega tekmeca iz bližine. Nato se je pa pognal kakor puščica v zrak, se vil v mogočnih zavojicah med oblaki in nad njimi ter cvrčal in žgoľel, vriskal in pel iz vse duše, kakor zna le škrjanec. Ko pa mu je pošla sapa, je prifrčal iz višav na njivo ter si poiskal tovarišico, da se združi z njo med strastnim tleskanjem peroti...

Gornikov Mihec je gledal. Kar čeljust se mu je povescila od začudenja, ko jo je nekega sončnega jutra zopet brisal čez polje v šolo. Iz sočno zelenih njiv so frčale rakete v zrak. Plavale so nad njim in krog njega. Vijugale so se visoko v zrak ter padale nazaj med zelenje. Pri tem so cvrčale tako ľjubko in veselo, da je pozabil deček na torbico na hrbtu, sedel na mejnik ob potu ter gledal in posľušal. Zlasti škrjanec tam na deveti njivi od gozdička je bil neutrudľljiv. Ko so se vsi drugi že umirili, se je poganjal ta še vedno v zrak ter škrľel in pel. Tedaj privrši ptica, velika kakor grlica, nad polje, se dviga vedno više in više za škrjancem, ki pleza kakor po nevidni lestvici naprej v nebesno sinjino ter cvrči in poje. Deček napenja oči ter vidi, kako se neznana ptica pribľiža zopet zemľji ter izgine v gozdičku. Iz ozračja prihaja še vedno na uho komaj sľišno žvrgolenje, videti pa ni ničesar. Šele čez nekoliko časa opazi Mihec drobno pičico na nebu, ki se večja ter žvrgoli nenehoma. Na mah pa utihne, pritegne peruti k telesu ter pade naglo kakor kamen na njivo.

Tedaj se oglasi ura iz stolpa župne cerkve. Brneč udarijo zvoki osemkrat dečku na uho. To ga zdrami iz zamaknenosti. Z največjo naglico steče proti šoli.

Zasopľjen pride v razred. Pouk se je že pričel. S solzami v očeh pripoveduje Mihec jecljaje in opravičujoč se po resnici svoj doživľjaj. Učitelj ga pokara, vendar pa mu odpusti kazen za enkrat ter nadaljuje:

»Pojdi sedaj v klop ter se mi na tak naćin ne spozabi več! Ptica, ki je zasľedovala škrjanca, je bila skoraj gotovo ostrĩž ali škrjančar. Ta sokolič se preživľja deloma z žuželkami, zatira pa tudi miši in manjše ptice, zlasti škrjance. Ti imajo tak strah pred njim, da se vržejo, ako se nahajajo pod njim v zraku, kakor kamen na tla, večkrat kar pred človeka, kjer obležijo, da jih moremo z roko uloviti. Ako so pa nad njim, se vijejo v višave, kamor jim sokolič ne more slediti. V tem

primeru se navadno rešijo zasledovalca. Na isti način se običajno ubranijo tudi golobi kragulja, ako ga morejo prekositi v višini. Drugače je zadeva zaradi izredne hitrosti in spretnosti omenjenih ujed dokaj dvomljiva. Škrjančar more v svojem okolišu iztrebiti vse škrjance.»

Popoldne pa je gospod učitelj vzel puško s seboj na izprehod, da odstrelí sokoliča in ga nagači za šolsko zbirko. Pa sreča mu ni bila mila. Videl ga je sicer nekolikokrat, zalesti pa ga ni mogel. Sila oprezní ptič se je znal spretno odkrižati lovca. Naslednji dan je učitelj na veliko razdaljo nalašč streljal po njem, da ga oplaší. V resnici ga od takrat ni bilo več na izpregled. Škrjanci so se oddahnili... (Dalje prihodnjič.)

Volc Al.

V medvedjem objemu

(Nadáljevanje.)

2.

Tudi človeku bi se medved rad približal in sklenil z njim prijateljsko zvezo. Pa kaj, ko Adamovec strašljivo beži pred njim kakor golob pred kraguljem. Prav smešen je večkrat človekov strah pred medvedom.

Požleпов Janez je vzoren vinogradnik. Ima snažno posodo in užitno kapljico. Njegova zidanica stoji nad vasjo Drenje. V dolgih zimskih večerih smo se radi zbirali pri njegovih sodih in pokušali okusno žametno črnino. Janezova zidanica je čedna in prostorna, opremljena z majhnim železnim »gašperčkom«, ki je našo vinsko gorkoto ugodno izpopolnjeval z lastno. Pod to streho se je tudi marsikateri ljubljanski lovec, ki je prišel v naše hribe iskat lovske sreče, oteščál po truda polni hoji in si dušo privezal. Pravim »oteščál«, da ovržem ono staro, pretirano in za nas lovce obrekljivo nemško prislovico, ki trdi: Der Jäger und sein Hund fressen alle Viertelstund'. Po naše bi se ta kleвета glasila: Kruha ni nikoli sita psína, lovec pa nikoli vina. Kolikrat mora lovec vstati pred dnem, ko se kuhinjsko osebje še ziblje v sladkem spanju, oditi z doma s praznim želodcem, preden petelin prvič zapoje, in si s teščo slino namazati roko, katero si rani ob bodeči robidi! — Nekoč je bil tudi Martinček v Janezovi zidanci med nami. Bil je drvar po poklicu. Bog mu daj dobro — padel je v svetovni

vojski. Dasi je malo jecljal, smo vendar radi poslušali njegovo vedro govorico. Pogovor je prišel tudi na medveda. Tonček je poznal na tem žalostnem svetu samo dvojno veselje: pritrkavanje, na Dolenjskem pravimo klenkanje, in polhanje. Da, pečeni polhi so bili njegova ljubljena jed in priboljšek v težavnem drvarskem poklicu. V hosti na Prelógah je mnogo polšin in tam je Tonček prebil marsikatero jesensko noč in nastavljal pasti in tulce polhom, ki so se zredili ob žiru preloških bukev. Da bi nočnega plena ne bilo treba deliti, je po navadi polharil kar sam. Nočnih strahov ni poznal. Pač pa ga je nekoč v tem oziru prevarilo, kakor nam je razlagal v Janezovi zidanici. — Vsako jesen se priklati kak medved iz kočevskega Roga čez Krko v revir Brezova reber, kamor spadajo tudi Preloge. Medved ljubi želod in drobníce in tega drobiža je v teh gozdovih dovolj. Ko Tonček neke jesenske noči sedi na Prelogah samcat ob ognju in čaka, kdaj bo treba iti »pohájat«, to je gledat, če se je že ujel kak polh v past ali tulec, zasliši šumôt listja in pokêt brstí, znamenje, da se nekdo približuje. Tončka to ni razburilo, ker je mislil, da ga gre obiskat kak polhar. Toda doživel je imenitnejši obisk. Velik kosmatinec stopi iz grmovja in se ustavi onkraj ognja njemu nasproti. Svojih srčnih občutkov, ki jih je imel ob tem obisku, Tonček ni sicer natančneje razkladal, povedal je le to, da je pustil sekiro, ki jo je imel pri sebi ob ognju, na licu mesta in da je storil isto kot nekoč Finžgar, ki je nekje v izanskih hribih obstrelil medveda in se je obstreljena mrcina vrgla proti njemu — namreč, da je planil pokoncu in da noben grm ni bil tako visok, da ga ne bi bil preskočil, ko je mimo preloške luže po strmi soteški rebri jadrno bežal proti domu. — Napeto smo poslušali Tončkovo pripovedovanje in bili radovedni, kako je po Tončkovem odhodu, oziroma odletu, medved gospodaril okoli ognja na Prelogah. Vprašamo ga, kdaj je šel nazaj po sekiro, po ujete polhe in če je kaj posebnega opazil. Razodel nam je, da je šel takoj ob svitu na Preloge, da je bila sekira pač še poleg hloda, na katerem je sedel pri ognju, le toporišče je medved neusmiljeno razgrizel, gotovo iz maščevanja nad njim. Še nekaj zelo važnega je ondi zagledal: Od hloda sem, v smeri njegovega bega proti domu, je videl na tleh iztrebek — tu je Tonček precej bolj zajêcal kakor navadno — iztrebek, dolg en meter in pol. — Tedaj mu pa hudomušni Jože iz Žalne vpade v besedo z vprašanjem: »Čigav je pa bil, medvedov ali — tvoj?« — Na to vprašanje Tonček ni dal odgovora. Rajši si je poplaknil grlo z žlahtno črnino.

Je trebalo Tončku tega strahu? Da ni na bojnem polju končal, bi zaradi medveda gotovo živel še danes in ubiral zvonove v soteškem zvoniku.

»Pa je medved le premetaval in grizel Tončkovo sekiro! Tako bi bil mikastil in žmikal tudi Tončka, če bi mu bil prišel pod kremplje!« bo kdo ugibal. To naj pomisli, da je Tončkova sekira dišala po slastni polhovi masti, ker jo je prijemal s pošmaščenimi rokami. Tonček bi bil kljub medvedjemu obisku lahko obsedél na Prelogah pri ognju in pekel svoje polhe naprej.

*

Edino nedolžni otroci hranijo v sebi one srčne vezi, ki so nekoč vezale medveda na prva človeka v raju.

Stara slovenska knjiga vé tole povedati: Bogatin je imel jezljivega mrmravca, medveda, po imenu Muri, v posebnem hlevu zaprtega. Muri je bil večji del slabe volje in tako nepriljuden, da še pogleda mimo gredočih ni mogel mirno pretrpeti. Vsakemu ogledovavcu je pokazal zobe. Bil je strah vse okoliške mladine. Matere so nepokorne otroke strašile z Murijem. — Nekega mrzlega zimskega večera mali Ljudevit, zapuščen sirotek, nikjer ni dobil prenočišča in se je, sem ter tja hodeč, nameril proti hlevu hudega mrmravca. Zleze v njegov hlev in zbudi dremajočega kosmatinca. Ta strašno zareži, dvigne šapo in hoče kaznovati mladega predrzneža s svojo mogočno krtico. Deček se pa trepetaje vleže medvedu ob stran. To otrokovo zaupljivo dejanje je genilo divjega Murija, da je dečku prizanesel, da ga je celo objel in ogreval. V medvedjem objemu je spalo otročè do belega dne. Tedaj šele zapusti Ljudevit svojega živalskega dobrotnika in gre s trebuhom za kruhom. Vsak večer je pa hodil spat k medvedu, ki je malega sospavca težko pričakoval in mu tudi kaj hrane prihranil.

Dolgo sta medved in Ljudevit živela tako tovariško in nihče ni zvedel za njuno prijateljstvo. Nekoč pa pozabi strežaj prinesiti Muriju večerjo. To stori šele, ko mali Ljudevit že sladko počiva v medvedjem objemu in se mu morebiti veselo sanja o skrbnih starših, ki mu že davno počivajo pod zeleno travno odejo. Ko strežnik to vidi, tiho odide in pove to čudno prigodbo gospodarju. V kratkem se zbere množica gledavcev ob medvedovem hlevu. Vsi se čudijo mirnemu vedenju sicer razdražljivega Murija, ki malega prijatelja stiska v svojem objemu, kakor da se boji zbuditi ga iz spanja. Ko se Ljudevit prebudi

in zagleda množico radovednih ljudi, se prestraši, misleč, da bo kaznovan zaradi svoje predrznosti. Toda dobri gospodar se v milosrčnosti ne da prekositi od nespametne zverine. Prijazno sprejme osirotelega Ljudevita in ga odredi s svojimi otroki. Muri se dolgo žalosti za izgubljenim tovarišem, ker mora zopet sam prenočevati v hlevu. Vedno pa od veselja zarjove, kadar ga sirotek obiše, da ga pogladi in mu v znamenje hvaležnosti kaj posebnega jesti prinese.³

O nežnem vedenju medveda do otrok priča tudi naslednji dogodek:

Dva otroka, v starosti 4 do 6 let, sta se oddaljila od vasi in zašla v gozdu. Skrbno in neutrudno so ju iskali. Slednjič ju najdejo. Igrala sta se z velikim medvedom. En otrok je mašil zverini kruha v gobec, drugi mu je pa sedel na hrbtu. Medved je otroške navade potrpežljivo prenašal. Krik preplašenih staršev je šele razdvojil neobičajne prijatelje in pogнал medveda v beg.⁴

*

Če je pa medved napaden, se srdito brani. Razjarjen škriplje z zobmi.⁵ Vendar pa tudi sovraga skuša objeti, kakor da ga hoče pomiriti in mu očitati pogrešno dejanje. O takem medvedjem objemu velja: Kar sovražnik sovražniku stori, dobro ni. Lov na medveda je zaradi tega njegovega objemanja nevaren in razburljiv. Lovcu v takem slučaju ne preostaja drugega kakor obramba z nožem, ki pa nima vedno srečnega konca.

V Starem logu so nekoč na lovu obstrelili medveda. Zavlekel se je v bližnjo dolino. Eden gonjačev, Sever po imenu, je tihotapil za njim. Ko pride do ranjenca, se ta s poslednjo močjo vzpne in požene proti gonjaču. Mož odskoči in hoče ubežati njegovemu objemu. Toda krvaveči medved ga dohiti, a obenem opeša. Preden se pa zruši, kakor za slovo s krempljato taco oplazi gonjača po plečih in mu ondi odtrga obleko in kožo.

Tako srečna pa nista bila ne špik in ne Kamnik, dva slovenska lovca, o katerih nam pove naša lovska zgodovina. V naslednjem njiju doživetek. (Dalje prihodnjič.)

³ Vedež 1850, 81.

⁴ Martin, Naturgesch. 244.

⁵ Rebau, Vollständige Naturg. 1855.

Pomladanski vzrejni tekmi ptičarjev

Za letošnje pomladanske vzrejne tekme ptičarjev je vladalo v splošnem veliko zanimanje, saj je društveni odbor z veliko vnemo izvršil vsa pripravljala dela, in to ne samo pri lastnikih in vodnikih mladih psov, ki so bili poleženi v l. 1935, ampak tudi v drugih lovskih krogih, zlasti pa pri poklicnih lovcih, ki so se v večjem številu udeležili mariborske tekme kot vodniki in gledalci. V društvenem vzrejnem registru je bilo v l. 1935 vpisanih 11 legel s 66 mladiči; od teh je 11 poginilo, 5 pa je bilo oddanih v daljne kraje, tako da je prišlo v poštev za naše poml. tekme 50 psov. Korona je bila zlasti v Ljubljani številna. Zastopana je bila oficijelno na obeh tekmah tudi Zveza lovskih društev v Dravski banovini, ki je tudi mnogo prispevala in se ji za to podporo moramo še posebno zahvaliti. Razen društvenih odbornikov je sodelovalo tudi nekaj naših sodniških pripravnikov, med njimi tudi gosp. Leo Matajc, ki je sestavil o tekmah naslednje poročilo:

D. L. P. v Ljubljani in podružnica v Mariboru sta priredila letošnjo pomlad dvoje vzrejnih tekem ptičarjev, prvo 19. aprila v lovišču g. veletrgovca Bogdana Žiliča iz Ljubljane na Ježici, drugo 26. aprila v lovišču gg. dr. E. Kupnika in hotelirja F. Zemljica iz Maribora v Dogošah na Dravskem polju.

Po številu prijavljenih in tekmujočih ptičarjev sta bili tekmi največji od obstoja društva. Za ljubljansko tekmo je bilo prijavljenih 18 nemških kratkodlakarjev in po 1 angleški in irski seter. Od prijavljenih psov nista bila dovedena k tekmi 2 nemška kdl., 2 pa sta bila med tekmo odvezeta. Za mariborsko tekmo pa je bilo prijavljenih 11 nemških kdl. in 1 irski seter. Od teh nista bila dovedena k tekmi 2 nemška kdl., vodnik irskega seterja pa je odstopil od tekmovalja.

Tekmo na Ježici je vodil s. a. s. dr. Eberl, kot sodniki pa so sodelovali v dveh skupinah gg.: predsednik D. L. P. Urbanc, svetnik Križaj, inspektor Justin, Schuster ter pripravniki Mr. Hočevar, Matajc in ing. Weinberger. Mariborsko tekmo pa je vodil g. Josip Pirich iz Maribora, sodili pa so sodniki iz Ljubljane gg. Urbanc, insp. Justin, Schuster in pripravnik Matajc.

Oba dneva tekem sta bila vremensko lepa, le pri ljubljanski žal ni bilo ozračje posebno ugodno za delo psov zaradi neprestano menjajočih se vetrov. Oboje tekem pa je precej ovirala prezgodnja rast poljskih kultur, kar je povzročalo mladim, še nezkušenim psom pri iskanju divjadi dosti težkoč. Kljub temu pa

je imel vsak pes večkrat priliko, priti tako na jerebice ali fazana, kot tudi na zajca.

Na eni kot drugi tekmi smo videli predvsem močno zastopana legla že tu vzrejenih nemških kdl. po starših, ki so bili v zadnjih letih importirani le iz prvovrstnih nemških psarn. Udejstvovala so se kakor sledi:

Psarna »Kriška«, lastnik K. Polajnar, Ljubljana, 6 psov nem. kdl., leglo z dne 30. VI. 1935 od »Cere Paffendorf« I. R. P. 83 B po »Udo Fuchspass« I. R. P. 120 A:

- Ljubljana št. 1: »Azor«, pes rjavoprogast, lastnik dr. Vladimir Ravnihar, vodnik Evg. Ravnihar, dobil 90 točk, ocena II c.
- » št. 3: »Alka«, psica rjavoprogasta, lastnik dr. Vilko Pfeifer, Ljubljana, vodnik poklicni lovec Ivan Štular, Vrhnika, dobila 74 točk, ocena III c.
- » št. 7: »Ali«, pes rjavoprogast, lastnik Valter Stuzzi, Kamnik, vodnik Valter Stuzzi, Kamnik, dobil 86 točk, ocena III a.
- » št. 14: »Aga« (Drava), psica rjavoprogasta, lastnik dr. Janko Drnovšek, Maribor, vodnik Fric Valand, Hajdina, dobila 73 točk, ocena III e.

- Maribor št. 2: ista kot št. 14, Ljubljana, dobila 63 točk, ocena pohvalno priznanje.
- » št. 3: »Abe« (Tref), pes rjavoprogast, lastnik Anton Koder, notar, Murska Sobota, vodnik Toplak Blaž, Bukovci 110, poklicni lovec, dobil 72 točk, ocena III d.
- » št. 8: »Astor«, pes rjavoprogast, lastnik Juro Vrečer, Ponikva, vodnik Juro Vrečer, Ponikva, dobil 68 točk, ocena pohvalno priznanje.

Psarna »Samoborska«, lastnik A. Cizl, Samobor, 5 psov nem. kdl., leglo z dne 26. VI. 1935 od »Ilke Pratzertal« I. R. P. 81 B po »Udo Fuchspass« I. R. P. 120 A:

- Ljubljana št. 2: »Stop«, pes rjavoprogast, lastnik K. Büchler, Zagreb, vodnik Mihajlo Vrečer, Brežice, gozdar in poklicni lovec, dobil 97 točk, ocena II a.
- » št. 4: »Stoj«, pes rjavoprogast, lastnik mr. ph. Ljubomir Rikati, Ljegrad vodnik Mladen Rikati, dobil 83 točk, ocena III b.
- » št. 5: »Stoja«, psica rjavoprogasta, lastnik dr. Vilko Pfeifer, Ljubljana, vodnik dr. V. Pfeifer, Ljubljana, dobila 111 točk, ocena I b.
- » št. 6: »Skok«, pes rjavoprogast, lastnik ing. Jos. Bricelj, Vrhnika, vodnik Ivan Štular, Vrhnika, poklicni lovec, dobil 68 točk, ocena pohvalno priznanje.
- » št. 8: »Sam«, pes rjavoprogast, lastnik dr. Ferd. grof Attems, Slov. Bistrica, vodnik Ivan Štular, Vrhnika, poklicni lovec, dobil 83 točk, ocena pohvalno priznanje.

Psarna »Poljanska«, lastnik Teodor Korn, Ljubljana, 4 psi nem. kdl., leglo z dne 18. VII. 1935 od »Bore Prulske« 34 B po »Dan-u« 117 A:

- Ljubljana št. 15: »Gleks«, pes rjavoprogast, lastnik T. Korn, Ljubljana, vodnik T. Korn, Ljubljana, dobil 87 točk, ocena pohvalno priznanje.

- Ljubljana št. 18: »Iris«, psica temnorjava, lastnik Tom. Brajković, Čakovec, vodnik Fric Valand, Hajdina, dobila 55 točk, ocena pohvalno priznanje.
- Maribor št. 4: ista kot št. 18, Ljubljana, dobila 85 točk, ocena III c.
- Ljubljana št. 19: »Tann«, pes rjav, lastnik Karl Galle, Ljubljana, vodnik Karl Galle, Ljubljana, dobila 92 točk, ocena II b.
- » št. 20: »Ali«, pes rjavoprogast, lastnik Vlado Iglič, Ljubljana, vodnik Vlado Iglič, Ljubljana, dobil 75 točk, ocena III d.
- Psarna »Dravska«, lastnik D. Klobučar, Maribor, 4 psi nem. kdl., leglo z dne 9. IV. 1935 od »Rie Dravske« 67 B po »Mars v. Laa« 114 A:
- Maribor št. 5: »Dita«, psica rjavoprogasta, lastnik Pavel Pirich, Ptuj, vodnik Ivan Regul, Hajdina, poklicni lovec, dobila 104 točke, ocena I.
- » št. 6: »Dora«, psica rjavoprogasta, lastnik Gustav Osmec, Ormož, vodnik Fric Valand, Hajdina, dobila 58 točk, ocena pohvalno priznanje.
- » št. 9: »Droll«, pes rjavoprogast, lastnik Ervin Pirich, Ptuj, vodnik Ivan Regul, Hajdina, poklicni lovec, dobil 96 točk, ocena II.
- » št. 10: »Dago«, pes rjavoprogast, lastnik in vodnik Ivan Caf, Pobrežje, dobil 87 točk, ocena III b.
- Psarna »Podpreska«, lastnik Karel Miklič, Ljubljana, 1 pes nem. kdl., leglo z dne 7. III. 1935 od »Diane« 82 B po »Dan« 117 A, »Ari«, rjavoprogast, lastnik in vodnik Štefan Rodošek, Ljubljana, dobil 78 točk, ocena pohvalno priznanje.
- Maribor št. 7: »Bolli«, psica nem. kdl., temnorjava, poležena 20. III. 1935 od »Burgel v. d. Bode« 54 B po »Črt Dravski« 61 A, vzreditelj Franjo Kalan, Celje, lastnik Pavel Skoberne, Braslovče, vodnik isti, dobila 96 točk, ocena III a.
- Ljubljana št. 16: »Škrat«, irski seter, pes, mahagonijevordeč, poležen 24. VI. 1935 od »Jerice Bistriške« 2 T po »Rabitt Schloss Rohoncz« 5 Š, vzrediteljica Eleonora Šverljuga, Bled 1, lastnica ista, vodnik Peter Pavlovič, Brežice, poklicni lovec, dobil 82 točk, ocena pohvalno priznanje, smotra prav dobra.
- » št. 17: »Kora«, angl. seter, psica, poležena 17. V. 1935 od »Lady« 6 N po »Fery« 15 M, vzreditelj, lastnik in vodnik dr. F. Luckmann, Ljubljana, dobila 113 točk, ocena I a.

Kakor torej že iz prejšnjega sestavka razvidno, so bile odane tri I. ocene, katere sta pridobili angl. seterica »Kora«, ki jo je vodil dr. F. Luckmann iz Ljubljane, s 113 točkami, in »Stoja Samoborska«, nem. kdl., vodena od dr. Vilka Pfeiferja iz Ljubljane, s 111 točkami (I. b), obe na ljubljanski tekmi, na mariborski pa nem. kdl. »Dita Dravska« s 104 točkami, last tovarnarja Pavla Piricha iz Ptuja, ki jo je z velikim razumevanjem prav dobro vodil poklicni lovec Ivan Regul iz Hajdine. Za I. a oceno je prejel za »Koro« dr. F. Luckmann častno darilo D. L. P. v Ljubljani in diplomo in za I. oceno v Mariboru tovarnar Pavel Pirich za »Dito Dravsko« poleg diplome srebrno plaketo, darilo

ondotne podružnice. Vodniki poklicni lovci pa so prejeli večje in manjše nagrade v denarju.

Od tekmujočih angleških ptičarjev sta bili v prav dobri formi »Kora« in »Škrat«. Prva sicer ni še telesno popolnoma dovršena, najbrž tudi ne bo nikdar dosegla zaželenih višine, vendar je v splošnem zadovoljiva. »Škrat« pa bi dosegel pri smotri gotovo odlično oceno, da bi bila glava pravilneje izoblikovana in s tem plemenitejša. Način iskanja je pri »Škratu« sicer lep in sistematičen, vendar za seterja prepočasen in se hitro upeha, tudi nos bi moral biti boljši. Ne kaže tudi nikakega zanimanja za zajčjo sled, kar ga je pri oceni zapostavilo. Pes pa je skrajno ubogljiv, drži ga pa vodnik preveč na kratko.

Ker je namen pomladanskih vzrejnih tekem ugotoviti predvsem le zasnovo psov, ki temelje pretežno na podedovanih lastnostih, ne pa toliko na vzgoji in vodljivosti, se ne spuščam dalje v opis posameznih učinkitev, ki so razvidne iz tabele. Omenim naj le, da kažejo na obe tekmi dovedeni nemški kratkodlakarji dober telesni ustroj in zasnovo, več pa bodo pokazali seveda šele v jeseni, ko se bodo med tem časom še v vsakem oziru izoblikovali in izpopolnili. Nekaj pa je bilo med temi tudi takih psov, ki telesno ne ustrezajo in ne bodo nikdar priporočljivi za plemensko reditev. V tem oziru se je polagalo in se še polaga pri nas vse premalo pazljivosti pri izberi mladičev. Tudi vzreditelji sami bodo morali paziti na to, da odstranijo že sami iz vsakega legla prekošteviline in slabotne mladiče.

Pri preizkušnjah »zasnove za delo po sledi«, torej na zdravi zajčji sledi pa so povečini vsi psi odpovedali, le z izjemo dveh, to sta »Stoja Samoborska« in »Dago Dravski«, kateri slednji je odlično glasno izdelal sled. Vprav zaradi nedostatka v tem predmetu je večje število psov zaostalo v boljši oceni. Vzrok pa leži v tem, da se boje vodniki vaditi psa na zajčji sledi, da bi ga s tem ne napravili za neubogljivega zajčjega goniča, česar pa se pri pravilnem učenju ni bati. Gre tu za delo psa po sledi zajca, katerega pes ne vidi, oziroma je treba nekaj časa počakati, da zajec izgine iz vida. Nikakor pa ni priporočljivo, da skoči pes za zajcem, ki ga prepodi in ga potem goni bodisi že tiho ali glasno toliko časa, dokler ga vidi.

Pripomniti bi imel še nekaj o vodnikih, med katerimi so prav redki taki, ki znajo voditi psa pri preizkušnji tako, da pes res lahko pokaže, kaj zmore. Večina vodnikov ne polaga nikake važnosti na to, da bi pes iskal proti vetru, temveč gredo s psom navadno naravnost v smeri, katera se jim zdi zanje najprikladnejša. S takim postopanjem gotovo ni delo psu olajšano. Izkušen

pes si zna v takem slučaju sam pomagati s tem, da išče iz lastnega nagiba proti vetru, neizkušen, ki si pa ne zna sam pomagati, pride pri tekmi v slabo oceno. Dalje je vse graje vredno, da vodnik, ko jedva spusti psa z vrvice k iskanju, ga že kliče ali mu piska, kar je mučno za opazovalca, še bolj pa za psa, ki ne more priti na ta način do pravega razmaha. Seveda se neprestanemu klicanju pes tudi primerno odziva. Spočetka se parkrat lepo vrne k vodniku, potem le še do pol pota ali pa tudi ne, sčasoma pa postane gluh za vsa povelja.

Tudi nekaj takih psov je bilo, ki niso pokazali najmanjše poslušnosti in ubogljivosti. Spuščeni za iskanje so divjali na kilometre daleč brez pravega iskanja, tako da je zgubil vodnik vsak stik s psom in ni zalegel ne klic in ne pisk ter je vodnik ostal odvisen le od volje psa, kadar se je temu zljubilo, da se je vrnil. Najmanj kar se more zahtevati od vodnika na vzrejni pomladaski tekmi je to, da ima psa popolnoma v roki!

Za letošnje jesenske tekme vlada že sedaj vsestransko zanimanje. Kolikor je do sedaj znano, se bo vršila ena poljska tekma v ljubljanski okolici, ena pa v mariborski, poleg teh pa pripravljajo lovci Savske banovine enako tekmo tamkaj.

Preglednice tekem bodo objavljene v prihodnji številki.

Udeleženci pomladanske vzrejne tekme ptičarjev
v Mariboru 26. aprila 1936.

Teodor Drenig

Poročilo

o III. državni razstavi psov vseh pasem v Mariboru
dne 3. in 4. avgusta 1955.

(Nadaljevanje.)

5. Nemški bokserji:

Psi: Ml. r.:

Kat. št. 45. Tytl v. d. Teigitsch, JRSp 238. — Plemenit, dobra glava, zelo temno oko, lep gobec, dober vrat in ospredje, trup še nerazvit, dobra kotna stoja. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 46. Tasso, JRSp 239. — Preskromen trup, premalo globoka prsa, v ostalem tipičen. Ocena: dobro.

Kat. št. 47. Bruno v. Hartlieb, JRSp 236. — Okorna lobanja, skromna šoba, zobovje skoraj normalno, ledja precej dolga, hrbet premalo močan. Ocena: dobro.

Kat. št. 48. Moritz v. Grabenwart, JRSp 257. — Gobec dolg in lahek, oko precej svetlo, križec lahko pobit, prsti lahko razprti, v ostalem tipičen. Ocena: dobro.

Kat. št. 118. Ali-Pascha v. Casellfeld, OeHZZ DB 2724. — Prijazen tip, lepa glava in gobec, temno oko, lepa gornja linija, prsa bi morala biti globlja, plemenit vrat in dober križec, nekoliko premršav. Ocena: prav dobro.

Psi: Spl. r.:

Kat. št. 49. Dorat-Rožnodolski, JRSp 181. — Težka glava, gobec z mnogimi gubami, ospredje nekoliko široko, mnogo prsi, lepa gornja linija, šape bi bile lahko bolj izbočene, prsti na zadnjih šapah nekoliko razprti. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 50. Sinaida bath Satan, JRSp 227. — Precej dolg gobec, lepo oblikovan nosni hrbet (gredelj), rjavo oko, nagubano grlišče, zaželjeno močnejše ospredje in oprsje, dobro mišičast. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 51. Čika, JRSp 121. — Je izostal.

Kat. št. 52. Ris, JRSp 158. — Že večkrat ocenjen. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 108. Cerik v. Schutzgeist, prvak Wien in Linz 1952, ameriški in italijanski prvak z nadejo na CACIB, OeHZZ DB 986, SchA, WRA. — Nenavadno stasit pes, najboljša glava s temnim očesom, izrazit gobec, lepa hrbtna linija, opazi se na njem zrela starost 7 let. Ocena: odlično, prvak Jugoslavije — Maribor 1955 z nadejo na CACIB.

Kat. št. 109. Miranda bath Satan, prvak Wien 1955 z nadejo na CACIB, OeHZZ DB 2204. — Zelo elegantna, najboljša glava, lep gobec, temno oko, zobovje nepravilno postavljeno, zelo lepa linija ospredja, plemenit vrat, lepa obrisna linija, dobro mišičevje, sočna barva. Ocena: odlično.

Kat. št. 110. Drolly v. Monte diavolo, OeHZZ DB 2502. — Plemenita glava in vrat, odlično oko, lepe noge in šape, lepa obrisna linija, ni pokazala lepe hoje. Ocena: odlično.

Kat. št. 111. Konja v. Grabenwart, OeHZZ DB 1414. — Kaže znake, da je pred kratkim povrgla mladiče, dobra glava, skromna šoba, gredelj preveč raven, lepo ospredje, dober trup, nizko stoječa. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 53. Alba Rožnodolska, prvakinja Jugoslavije — Zagreb 1955, JRSp 95. — Večkrat ocenjena, gobec bi moral imeti več šobe, temno oko, dobro ospredje, plemenita splošna pojava, lahka prostorna hoja. Ocena: odlično. (Konec sledi.)

Iz Podravja

Dne 15. aprila so našli na Rdečem bregu pri Sv. Lovrencu n. P. v revirju g. Löschnigga 50 cm dolg rog, ki ga je odvrigel jelen vilar.

Na Pohorju in Kozjaku je bilo včasih zelo mnogo jelenjadi, kakor poročajo stare listine in pričajo še danes ohranjena krajevna imena. Ko so pa l. 1848. prenehale fevdalne predprave in ko se je naslednje leto tudi kmetom in meščanom dovolilo nositi orožje, so začeli to divjad neusmiljeno preganjati in bi jo bili popolnoma zatrli, da je niso ščitili ogromni gozdovi. V zadnjih desetletjih so bili jeleni v teh krajih zelo redki in niso ostali dolgo živi, brž ko so zapustili svoje pribežališče ter se podali v naseljene predele. V tem času je padel jelen, čigar rogovje smo videli na lovski razstavi Mariborskega tedna l. 1933, last pokojnega dr. Faschinga v Sv. Lovrenca n. P., drugega so pa ustrelili l. 1902 na Fali pri Štiblerju, kjer rogovje še danes visi na zunanji steni pod streho. Gotovo pa je iz tega časa še večje število trofej, ki se nahajajo v graščinah in lovskih domovih, vendar se danes ne da več dognati, kje in kdaj so bili ustreljeni.

Pohorski jeleni so pa preživel tudi povojno morijo in se rešili v čase, ko smatra vsaj velika večina lovcev za svojo sveto dolžnost, da ohrani kralja naših gozdov in mu zagotovi obstanek. V loviščih grofa dr. Attemsa nad Slov. Bistrico samotari stara košuta, ki pa z ostalo jelenjadjjo ne pride v dotiko. Z avstrijske strani pridejo posebno v severnozpadnem kotu vsako leto posamezni komadi v naša obmejna lovišča, ne da bi se brigali za državno mejo in obmejne straže. Jeleni se držijo tudi na Uršlji gori v loviščih grofa Thurna, vendar pa za to kolonijo nisem mogel dobiti točnejših podatkov. Lovci iz dravograjskega sreza nam bodo o njej gotovo natančneje poročali.

Glavno zatočišče so pa našli jeleni na Rdečem bregu pri Sv. Lovrencu n. P., kjer nimajo samo odličnih življenjskih pogojev, ampak so tudi lastniki in najemniki lovišč pravi lovci in jih čuvajo kakor zaklade. Z Rdečega brega hodijo posebno jeseni, ko pade želod, žir in kostanj, na Kozjak. Tak pohod preko Drave se je predlanskim tragično končal za staro košuto iz te skupine, ki so jo ustrelili v časovem lovišču. Ravno tako jih sledijo večkrat v sosednih občinah na desnem bregu Drave. To tropo cenijo na 5 komadov, med katerimi je star dvanajsterak in, kakor dokazuje zgoraj omenjena najdba, lanski vilar.

O varstvu jelenov na Rdečem bregu se je že mnogo govorilo in predlagalo, toda doslej vse brez uspeha. Kakor čujemo, pripravljajo posestniki in najemniki teh lovišč organizacijo, ki bo uredila čuvanje jelenjadi, plačevanje škode, kakor tudi odstrel v tem smislu, da se ostanku pohorske jelenjadi ne osigura samo obstanek, ampak tudi širjenje v za to prikladnih revirjih.

Miroslav Hanzlowsky

Tudi ženske znajo

Z gozdarjem B. sva bila dobra prijatelja. Bil je seveda veliko starejši nego jaz, toda to ni nič škodovalo najinemu razmerju. Večkrat sva si pripovedovala razne lovske in gozdarske dogodke, od katerih naj bo le eden ovekovečen. On ga ne more več napisati, ker ga že krije črna zemlja.

V letu 1895 smo imeli gozdarji obilo posla s povečanim sekanjem, pa tudi s krivolovstvom. Je pač tako, kakor hitro opazijo ti nesrečni ljudje, da ima

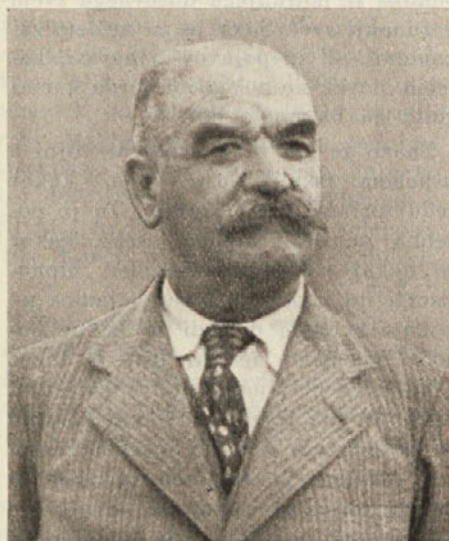
gozdar več dela v revirju, pa mu nagajajo potem še s tatvino divjačine. Najhuje pa je trpel v tej zadevi revir sosednjega gozdarja. Ta je bil sicer kot gozdar na mestu, vendar lovec ni bil. Nosil je s seboj puško na en strel, toda v puški ni bilo naboja že ne vem koliko časa. Zato nas povabi pred nekim praznikom v svojo pisarno naš šef in nam raztolmačil zadevo. Določeno mi je bilo, naj stražim čez noč pešpot, ki vodi iz vasi v državni gozd. Popoldne sem šel in zasedel pot. Skrivališče sem si napravil tik meje v bukovi goščavi. Tu sem sedel do noči, menda ni bilo nikogar. Torej se je bilo treba pripraviti še za noč. Svoje skrivališče sem zapustil in šel opazovat tik pota. Ker sem poznal skoro vse prebivalce vasi, mi je bilo jako težko kaj reči. Tako sem sedel in pazil. Menda je šlo že na polnoč, ko me zmore. zaspanec in dremal sem nehote menda do druge ure. Tu me pa zdrami nenadoma iz rahlega spanca neko škrtanje kamenja. Prislunhem in čujem, da se mi nekdo bliža s strani od vasi. Pripravim si puško in se spravim v čepeč položaj, da bi lahko skočil naprej. Rahel svit zadnjega krajca mi je razsvetljeval okolico ravno toliko, da sem ločil postavo, ki se mi je približevala. Bila je ženska, s pravo hojo in s košem na rami. Ker smo pa imeli nalog, drvarje in tudi manjše lesne tatove spustiti neopaženo naprej, sem spustil tudi to žensko, ker sem jo poznal. Bila je hči privatnega lovskega čuvaja, ki pa zaradi bolezni ni mogel več opravljati službe. Od tega časa pa do 7. ure zjutraj je bilo vse mirno. Ko je zazvonilo sedmo uro, sem šel zopet nazaj proti upravi, da javim, kaj sem videl in slišal. Medtem, ko poročam svojemu šefu, pa prideta v pisarno še ostala gozdarja, ki sta bila tudi čez noč zunaj in javita, da ni bilo nič posebnega. Toda komaj smo odgovorili vsak svoje, priteče na vso sapo v pisarno gozdni čuvaj in pove, da je slišal pravkar gori v Skalah strel in da bo treba obstopiti ta teren. To je učinkovalo na nas kakor bomba. Hitro smo stekli ven proti skalam, ki so bile od nas oddaljene dobrih 20 minut, mene pa je poslal upravitelj zopet nazaj na staro mesto. Ravno pridem tjakaj, ko pripopiha po poti iz drž. gozda dekle, ki je ponoči romalo s košem v drž. gozd. — Ustavim jo, ter jo vprašam, kaj nosi v košu. Nobenega odgovora. Vprašam jo še enkrat kaj nosi ter primem za nosilko koša. Divji ogenj ji je zaplapolal v njenih očeh. Z naglo kretnjo se otrese bremena in skoči naprej živahno kot srna. Na tak dogodek seveda nisem bil pripravljen, zato mi je ušla in mi pustila le koš, ki je bil napolnjen z vejicami in mahom. Ko prebrskam vrhnjo plast, najdem spodaj ustreljenega — kozliča, ki pa je imel pri kolenih porezana tekala. Kaj takega! Hitro zgrabim koš in grem z njim k upravi. Spotoma sem pa premišljeval, kdo bi bil krivolovec, ki je ustrelil srnjačka. — Toda tudi to sem zvedel kmalu, kajti ostali gozdarji, ki so se vrnili tudi kmalu, so nosili s seboj puško, ki jo je vsakdo poznal — puško lovskega čuvaja P. — Pripovedovali so mi, da so našli nastrel divjačine in drobovino tik pod Skalami, da je gozdar N., ki je šel malo bolj za stranjo naletel na dekle s puško v roki, in ko je ustrelil v zrak, da je puško odvrгло in začelo bežati s košem na rami tako naglo, da se mu je kmalu izgubilo v goščavi. — Ko povem še svoj dogodek, smo imeli docela jasen dokaz, da je bila krivolovka le hči lovskega čuvaja. Hitro je šel gozdar N. nato po občinskega moža, dočim smo mi hiteli, da zastražimo čuvajevo hišo. Toda prišli smo prepozno. Ko je dospel gozdar N. z zastopnikom občine, smo šli v hišo in našli lovskega čuvaja v zadnjih zdihljajih, dočim ni bilo o njegovi hčeri ne duha ne sluha. Tudi pri pogrebu je ni bilo zraven. Šele čez dolgo časa smo zvedeli, da je nekje v Kairu, kjer si služi svoj kruh kot služkinja.

In če se kdaj vrne, naj ji bo oproščeno, saj je skrbela le za svojega očeta.

Iz lovskega oprtnika

† Josip Šušteršič.

Dne 26. aprila t. l. ob 4 zjutraj, ob času, ko je na pobočjih Jeterbenka prepeval divji petelin svojo zmagovito jutranjo pesem, je priplaval smrtni angel nad hišo v Seničici pri Medvodah št. 1 in vzel s seboj vzornega gospodarja in zaslužnega lovskega nimeroda Josipa Šušteršiča.

S smrtjo Josipa Šušteršiča je nastala v zeleni bratovščini velika in nenadomestljiva vrzel. Pokojni Šušteršič je bil eden izmed redkih lovcev idealistov, ki mu ni bil glavni cilj plen, temveč čuvanje in povzdiga lovišča, in v ta namen mu ni bilo žal nobenih denarnih žrtev.

Bil je nad 20 let lastnik oz. sozakupnik lovišča občine Medvode. Njemu, kakor tudi ostalim bivšim sodelavcem, ki so bili prav tako v prvi vrsti prijatelji in čuvarji prirode, gre za sluga, da je danes to lovišče na taki višini. Le žal, da je neizprosna smrt prežgodaj posegla v njihove vrste in jim ni bilo dano uživati sadov mnogoletnega truda. Pred šestimi leti so

skupno Malenšek Josip, Verovšek Jurij in Šušteršič Josip ponovno zdražili medvodsko lovišče. Sedaj pa so že vsi v večnem lovišču, kamor so odšli v kratki dobi dveh let. V februarju 1954 nas je najprej zapustil Malenšek, kmalu za tem Verovšek in sedaj še Šušteršič.

Kako spoštovan in priljubljen je bil pokojni Šušteršič, je pričala ogromna udeležba vseh slojev prebivalstva in raznih korporacij pri njegovem pogrebu. Nad vse številno je bila zastopana zelena bratovščina, ki je svojega zvestega in dobrega tovariša spremila na njegovi poslednji poti na pokopališče v Presko.

Lep pomladanski popoldan je bil, ko smo polagali ob vznožju slikovitih medvodskih gričev pokojnega Joškota k večnemu počitku. Sonce se je že pomikalo k zatonu in je pošiljalo iznad grebenov Homa in Osovnika poslednje pozdrave. Na sosednji jablani je živčirikal ščinkavec, iz bližnjega Fabjanovega hriba pa se je glasila otožna pesem kosa, da se je zdelo kot da poje tisto turobno:

Pomlad spet prišla bo,
al' Tebe več na svet' ne bo,
Te bojo djali v črno zemljo.

V imenu lovskega tovarišev se je ob odprtem grobu od pokojnika poslovil z v srce segajočimi besedami g. Lenart Zupan, ki je svoj nagrobni govor zaključil tako-le:

»Odšel v večno si lovišče,
kamor prišli bomo tudi mi,
saj temu ne izbegne nihče,
kdor rodi se in živi.

Telo bo tvoje tu trohnelo,
ali živel bo svetel spomin,
na Te in Tvoje dobro delo,
ker bil si domovine pravi sin.

V slovo to vejico zeleno,
zraslo sredi teh dobrav,
polagam v Tvoj grob čustveno,
kot zadnji lovski Ti pozdrav.«

Ko je v slovo še otožno zapel lovski rog in smo lovci položili smrekove vršičke na svežo gomilo, je bila pogrebna svečanost zaključena.

Odšli smo s tužnim srcem izpod vzhajajočih medvodskih gričev, zavedajoč se težke in nenadomestljive izgube.

Počivaj v miru, predragi Joško! Tvoj spomin bo v naših srcih, dokler Ti ne sledimo.

Iskanje divjadi z bajanico. V preteklem mesecu smo brali v dnevnikih, da so za turistovsko kočjo na Polževem na Dolenjskem poiskali vodo s pomočjo čarobne palice.

V letošnjih aprilskih številkah pri naša znani nemški strokovni list »Wild und Hund« popise, kako so lovci, ki so dovzetni za znake čarobne palice, bajanice, iskali na polju jerebice in zajce, za časa rukanja jelene, in sicer kar izpred kočje itd. Tudi zastreljeno ali mrtvo zgubljeno divjad so poiskali z bajanico.

Med njimi inženjer R. Holstein podaja razlago tega pojava z dejstvom, da vsa živa bitja oddajajo v prostor na vse strani žarke, katerih valovna dolžina znaša približno 24 cm, kot so to ugotovili na posnetih diagramih. Slične žarke raznih valovnih dolžin odpošiljajo v svet tudi mrtva telesa, rudnine, voda itd. S pomočjo rogovilaste palice ali bakrene žice se ti žarki javljajo prav posebno občutljivim osebam, ki pa morajo osredotočiti vse svoje misli in voljo samo na dotično stvar, ki jo iščejo. Ker pa bega skozi prosor toliko žarkov raznih valovnih dolžin, je iskanje z bajanico težka stvar, ker zaznavanje motijo razni žarki in pojavi, katerih navaden človek niti ne sluti. Zato ne ve, od kolikih nevidnih sil je odvisen uspeh

ali neuspeh, čeprav je na videz stvar prav enostavna in lahka, zlasti v rokah izkušenega »čarovnika«.

Znanost za enkrat pojav bajanice odklanja, kot objektivno nedokazano dejstvo. To pa je za enkrat skoraj nemogoče dokazati, ker še nimamo aparatov, ki bi zaznamovali te vrste pojave, ki jih morejo sprejemati le prav redke osebe s posebnim darom. Najmanj je morda za spoznavanje takih skrivnostnih sil primerna sedanja materialistična doba, ki se vedno bolj odmika iz notranjega duševnega sveta v zunanji svet. Sicer je pa nešteto zagonetnih sil in pojavov v naravi, katerih človek ne pozna in morda komaj sluti, da bi mogle biti.

Znano je, da so v svetovni vojni z uspehom iskali zlasti vodo, kakor sedaj pri nas na Polževem. To je posebna zmožnost dotične osebe, kakor so nekaj sličnega jasnovidci, hipnotizerji itd. Zakaj bi torej bajanica ne pokazala razne divjadi in kakor poroča omenjeni nemški list, je lovec z bajanico celo napovedal oddaljenost živali in pri jerebicah število. Morda se pojavi tudi v naših lovskih vrstah tak iskalec, ki nam bo pokazal to čarovnijo. Upamo pa, da se jih ne bo preveč pojavilo, ker bodo sicer naši lovski psi ob veljavo. M. Š.

Čuden pojav. Za razplod sem spustil začetkom aprila dve močni družini fazanov, ki so bili ujeti od 1. do 15. decembra 1935, ter jih odnesel daleč v gozd občine Novo mesto in Prečne. Toda nekaj dni za tem sem zvedel, da so se razkropili in zašli po vaseh med kokoši. Ker sem jih obročil z obročki Grom - N. m., sem ugotovil, da so eno samico pobili s kolom v vasi na nekem dvorišču več kilometrov daleč od kraja, kjer sem jih spustil. Nekega starega zelo divjega samca so pa ujeli živega v občinski pisarni v Bršljinu. Baje je prišel s kokošmi v vežo. Kaj naj to pomeni? Gg. solovce okoliških lovišč prosim, da mi javijo, če opazijo

v svojih revirjih kakega fazana. Upam, da jih ne boste streljali, ker je želeti, da se tudi na Dolenjskem ta lepa divjačina razplodi.

Lovski plen. Kadar utegnem, se oglašim pri mojstru Wallnerju v Slovenski ulici, kamor pošiljajo svoje trofeje vsi lovci iz Maribora in okolice, ki jim je bila Diana posebno naklonjena. Med vsemi so petelini in srnjaki najbolj zastopani. Petelini pojoči v vseh mogočih pozicijah, pa tudi viseči kot trofeja, za kar ima naš mojster posebno dobro oko in roko. Še bolj pa občudujem kakor z umetniško roko iz mramorja izklesane glave srnjakov. V dveh letih je nagačil g. Wallner že 7 pižmovk, od katerih so zadnje ustrelili v Sv. Marjeti ob Pesnici. Pri zadnjem obisku mi je pokazal sinico, najdeno 8. I. 1956 v vinogradu g. Luckmanna v Slivnici, ki je nosila obroček veleposestva Kanje v Chelmu pri Lublinu.

I. F.

Lovsko društvo Novo mesto je naročilo nekaj zajcev samcev in jih izročilo članom zakupnikom lovišč zaradi osveženja krvi. Tudi ti zajci so zaznamovani s plombami v ušesih. Grom.

Planina pri Rakeku. Priselitev ptic selivk se bliža koncu. 1. majnika je bilo slišati že srakoperja in kobilarja. 5. majnika je videl moj lovec že 14 mladih rač (anas boschas), starih približno 10—14 dni. 7. majnika pa je bilo čuti prvič prepelico in kosca. Vreme je za razvoj mladičev divjačine zelo ugodno.

—d—

Tiskarski škrat je v 5. številu »Lovca« pod naslovom »Pozor, lovci in lovski čuvaji!« premetal v drugi in tretji vrsti drugega odstavka besede, ki bi morale biti v tem-le redu: ... dolžnost kot gojiteljji. Dogovorite se s kmeti in kosci, da vam proti primerni odškodnini takoj javijo ... Prosimo, oprostite in popravite. - Uredništvo.

Lov in sankcije v Italiji. Ni ga skoro več človeka, ki ne bi vedel, da so države, včlanjene v Društvo narodov,

izrekle, da je v abesinskem sporu Italija napadalka in da se zabranjuje zato izvoz blaga in živil v Italijo. Italija je seveda po svoje vse odredila, da vpliv te zabrane zmanjša. Izšlo je nešteto naredb glede prehrane naroda in razne korporacije same od sebe in navdušeno pri izvajanju sodelujejo. Tako je tudi lovska zveza kraljevine Italije odločila, da bo vlado v njenem stremljenju kar mogoče podprla in je v ta namen odredila čim večji odstrel divjadi v vseh revirjih. V privatne pravice lovcev zakupnikov se sicer še ni poseglo, odredila se pa je prosta trgovina z divjačino, kar je bilo poprej prepovedano. Do meseca maja je dovoljeno loviti na vse načine in povsod vse vrste ptic, torej tudi na vseh gorskih prelazih, kar je bilo do sedaj strogo zabranjeno. Ker maja meseca večina ptic že gnezdi, bo škoda seveda velika. Tako so padle vsled sankcij vse stroge naredbe, ki so stoletno uničevanje nedolžnih ptic na barbarski način prepovedale in končno odpravile. Vse, kar je kultura in srčna omika po dolgih letih v zaščito ptic selilk ustvarila, je uničeno. Odstrel vseh zaščiteneživali je v privatnih loviščih tudi do maja meseca dovoljen! B. H. Staré.

Hvaležne divje race. Znano mesto Florido v Miami v Ameriki obdajajo močvirja, iz katerih so deloma naredili lepe parke. Paznik teh nasadov je neki John Cowleson. Tega race in druge povodne ptice kaj dobro poznajo. Če se vsede na pomol ob vodi, jih prileti nešteto, med njimi največ divjih rac, ki ga obletavajo, se vsedajo poleg nje in celo nanj ter mu jemljejo krmo iz rok in celo iz žepov. Če pride kak drug človek v bližino, takoj plaho odlete in se ne vrnejo, dokler se jim ne zdi varnost v redu. Nešteto ljubkih fotografij priča, da se celo divja in nadvse plaha vodna ptica, kot je divja raca, posebno velika raca (mlakarica), navadi na dobrosrčnega človeka in mu izkazuje ljubezen na svoj način.

B. H. S.

Zanka ga je usmrtila. Znani lovec g. Avguštin Haban, trgovec iz Bratislave, se je v svojem lovišču ujel v zanko. Pri tem je strmoglavil naprej, puška se mu je pa zadela ob smrekovo vejo, ki je sprožila strel. Strel ga je zadel v vrat. Težko ranjenega so prenesli v bolnišnico, kjer pa je izdihnil svojo blago dušo. Tako je bila zanka povod njegove smrti. B. H. Staré.

Uprašanja in odgovori

Vprašanje: Zakupnik sem občinskega lovišča in sem zaprosil sresko načelstvo, da obenem mene zapriseže kot lovskega čuvaja, ker hočem sam vršiti nadzorstvo nad svojim lovom; sresko načelstvo je pa mojo prošnjo odbilo.

Odgovor: Stališče sreskega načelstva je pravilno, ker v smislu določb čl. 15 minist. pravilnika o porabi III. poglavja in § 95. zakona o lovu z dne 15. okt. 1935 lovski čuvaj ne more biti zakupnik ali podzakupnik lovišča v občini, kjer leži lovišče, za katero je postavljen za čuvaja. Tudi smisli zakona o lovu, ki tičejo lovskih čuvajev, govore zoper to, da bi oblastva mogla ugoditi vaši želji.

Društvene vesti

Še nekaj o lovskih kartah in banovinski davščini, kot dopolnilo k obvestilu o taksah za lovske karte v majski številki »Lovca«:

Od vsake lovske karte, izdane po 1. aprilu 1936 (izvzemši karte, izdane članom kraljevskega doma, poslanikom, če so tuji državljani — po načelu vzajemnosti —, in državnemu ter samoupravnemu gozdarskemu osebju) — se pobira banovinska taksa Din 100.—; za lovske karte, ki se izdajo zapriseženim lovskim čuvajem, se pobira banovinska taksa Din 50.—.

Od mesečne karte, ki se izdaja po § 30. zakona o lovu tujim državljanom, ki ne bivajo stalno v naši državi, se pobira banovinska taksa

100 Din; ako ista stranka dobi v enem koledarskem letu dve ali več mesečnih kart, plača za drugo in naslednje mesečne karte 50 Din banovinske takse.

Od lovcev, ki stalno bivajo v drugih banovinah in so si tam nabavili državno lovsko karto, se pobira ta taksa le tedaj, ako imajo v dravski banovini samosvoje lovišče, ali pa kako samosvoje ali občinsko lovišče v zakupu, sozakupu ali podzakupu. Ing. A. Š.

Banovinska davščina na lovišča je glede višine ostala v bistvu ista, kakor je bila dosedaj:

Od občinskih lovišč in osredkov, pa tudi od polosredkov in arondiranih površin plačujejo zakupniki 10% letne zakupnine, poleg tega pa še 20 par od vsakega hektarja lovišča.

To davščino plačujejo tudi zakupniki onih lastnih lovišč, ki jih oddajajo v zakup občeupravna oblastva prve stopnje po § 15. zakona o lovu.

Če zakup lova prestane, ali če se prične med letom, se odmeri zakupniku sorazmerni del letne davščine.

Lastniki samosvojih lovišč (lastnih in rezervatnih lovišč) plačujejo banovinsko davščino v letnem znesku 50 par od vsakega polnega hektarja zemljišča. Izvzeti so seveda oni, kojih lovišča oddajajo v zakup občeupravna oblastva prve stopnje po § 15. zakona o lovu. Ing. A. Š.

Okrožnica kr. banske uprave dravske banovine, Ljubljana, 21. aprila 1936. III/7 No. 1338/1. Obrazci za odškodninska razsodišča, naročitev.

Vsem sreskim načelstvom, sreski izpostavi v škofji Loki, mestnim poglavarstvom v Ljubljani, Celju, Mariboru in Ptuj. — Opozorite vse občine iz svojega področja, odnosno predsednika odškodninskih razsodišč, da ima obrazce (1, 2, 3 in 4) za občinska razsodišča za ocenitev škode po lovu ali po

divjačini, kateri obrazci so objavljeni v Službenem listu, št. 165/22 iz leta 1935, v zalogi tiskarna »Merkur« v Ljubljani, Gregorčičeva ulica 23. Ti obrazci se naročajo neposredno pri imenovani tiskarni.

Opomnite predsednike občin in predsednike odškodninskih razsodišč, da o vsakem zahtevku in povračilu škode po lovu in po divjačini poslujejo točno po predpisih §§ 58. in slednjih zakonov o lovu, da ne bi imela redna sodišča povodom morebitnih vloženih ničnostih tožb povoda zaradi nedostatnega postopanja izreči njih odločbe za nične.

Po odredbi bana,
šef šumarskega odseka:
Ing. Šivic, s. r.

Izveček iz seje širšega odbora Zveze lovskih društev v dravski banovini dne 18. maja 1936, ki se je vršila že v novih društvenih prostorih v Janez Trdinovi ulici. Poleg g. predsednika je bilo navzočih še 21 odbornikov.

Po pozdravnih besedah g. predsednika in poročilu predsedstva o dosedanjih sklepih ožjega odbora, ki so se odobrili soglasno, se je soglasno sklenilo sestaviti pravni odsek iz 6, finančni odsek iz 6, slovstveni iz 4, kuratorij »Zelenega križa« iz 4, odsek za izpite lovskih čuvajev in sestavo vprašanj za te izpite iz 6, odsek za kinologijo iz 6 članov. Razen tega naj imajo v pravnem odseku nezastopana društva pravico, v pravni odsek, dokler bo ta obdeloval spremembo pravil »Zveze« in lovskih društev, poslati po enega delegata k sejam. Sedeži odsekov naj bodo v Ljubljani. — Stroške potovanj zunanjih članov k sejam naj trpe dotična društva. Odseki so sklepni ob navzočnosti vsaj treh članov.

V pravni odsek so bili izvoljeni dr. Šmid, namestnik dr. Kovačec (Maribor), dr. Bavdek, nam. Detiček (Celje), dr. Homan, nam. Mohor (Kranj). Društvi v Ljubljani in Novem mestu bosta imenovali člane in namestnike naknadno.

V finančni odsek so poslani Zupan, dr. Orel (Ljubljana), namestnika se bosta imenovala pozneje. Boltavzer, nam. Sterger (Maribor), dr. Šalamun, nam. Peček (Ptuj), Kralj, nam. Detiček (Celje), Loskot, nam. Šuligoj (Zasavje).

Za imenovanje članov slovstvenega odseka, kuratorija »Zelenega križa« se pooblašča ožji odbor »Zveze«.

V odsek za izpite in sestavo vprašanj se imenujejo Mazlū, inž. Rihtar, inž. Ziernfeld, inž. Šušteršič, inž. Božič in Mladič.

V odsek za kinološka vprašanja pa dr. Pfeifer, Justin, Bakarčič, Jakil in Boltavzer.

V Zvezino razsodišče se pošljejo dr. Bavdek, inž. Božič, dr. Eberl, dr. Majaron, inž. Rihtar, dr. Souvan, inž. Šušteršič, dr. Senekovič.

Mesto plačanega »Zvezinega« tajnika se vsled pojasnil, ki jih je podal gosp. predsednik, ne zasede.

Mesto urednika se poveri dosedanjemu uredniku dr. Bevku, le, če bi ta mesta nikakor ne mogel sprejeti, se nastavi kot urednik do konca leta 1936 inž. Šušteršič.

Vse predlagane spremembe pravil naj se pošljejo vsem društvom v izjavo ter se rok za vložitev predlogov za spremembo pravil podaljša do 30. VI. 1936.

Glavni skupščini se bo, če se prizadeji društvi »Zasavje« in »Krško« ne sporazumeta, priporočalo, odcepiti lovišča št. Jurij pod Kumom in »Radeče« iz področja lovskega društva v Krškem in prideliti »Zasavskemu lovskemu društvu«.

Občni in ustanovni zbor lovskega društva Ljutomer sta se vršila dne 26. aprila 1936 v hotelu Seršen v Ljutomeru. Predsednik dr. Stanjko otvori ob 15.30 redni letni občni zbor ob veliki udeležbi članstva. Po spominu na blagopokojnega kralja in po zdravju na mladega našega kralja ter dobrodošlici navzočim zastopnikom in članom poda svoje poročilo ter pojasni, da se občni

zbor vrši šele sedaj, ker je oblast morala prej potrditi nova društvena pravila. Da pa se članstvu prihrani dvojna pot in strošek, se vrši letni občni zbor obenem z ustanovnim.

Omeni zlasti občni zbor Središnje uprave saveza, ki se je vršil 7.—9. decembra 1935 v Ljutomeru in se posebej zahvali grofici Zichi iz Beltinc, ki je dala gostom na razpolago lovišče.

Občni zbor soglasno sprejme poročilo kakor tudi poročila ostalih funkcionarjev in izglasuje razrešnico odboru. Po izčrpanju dnevnega reda predsednik po sklepnih besedah zaključí redni letni občni zbor ob 16.55 in s tem delovanje podružnice.

Ob 17. otvori najstarejši član tov. Tuček Franc ustanovni občni zbor. Tov. B. Pogačnik predlaga, naj občni zbor sklene, da se ustanovi posebej lovsko društvo Ljutomer in posebej lovsko društvo Murska Sobota in Dolnja Lendava. Po formalnem uvodu preide takoj na dnevni red. Soglasno z vzklikom izvolijo člani za predsednika lovskega društva tov. dr. M. Stanjka, ki prevzame predsedstvo in izvede volitve ostalega odbora s sledečimi člani: F. Samec, živinozdravnik, Gornja Radgona; Reich Ciril, dentist, Ljutomer; Seršen Franc, veletrgovec, Ljutomer; dr. Porekar Ciril, zdravnik, Ljutomer; Jureš Alojz, gostilničar, Boreci, p. Križevci pri Ljutomeru; Zel Janko, šolski upravitelj, Apače; Vračko Ludovik, gostilničar, Police, p. Radgona; Kolerič Anton, posestnik, Ščavnica, in Ferš Alojz, lovski čuvaj, Podgrad, p. Gornja Radgona. Namestniki: Ing. Lupša Ferdo, Mala Nedelja; Štic Anton, Negova; Jakob Vavpotič, posestnik, Lukavci, p. Križevci pri Ljutomeru, in Strakl Matija, posestnik, Zbigovci. Pregledovalca računov: Kuharič Lovro, Žitek Franc; namestnika: Rus Joško in Herndl Hans, vsi iz Ljutomera. Dopisnik »Lovca«: Dominkuš Maks, učitelj iz Ljutomera.

Občni zbor pooblasti izvoljeni odbor, da na prvi seji določi člane za glavni

odbor zveze, delegate za zvezino skupščino, zaupnike in člana za kinološki odsek.

Med samostojnimi predlogi se soglasno sprejme predlog zastopnika zveze tov. B. Pogačnika, da se ustanovi kinološki odsek, ki bo posredoval poleg drugega nabavo čistokrvnih lovskih psov ter predlog, da društvo naroči divjačino in jo po zmernih cenah sorazmerno razdeli po okolišu.

Odboru se poveri naloga, da izdela predloge za izpremembo društvenih in zvezinih pravil.

Pri slučajnostih pozdravi zborovalce v imenu zveze podpredsednik tovariš ravnatelj B. Pogačnik iz Maribora z lepim stvarnim nagovorom, ki ga navzoči sprejmejo z velikim odobravanjem.

Opozarjalo se je zlasti na važnost pokončevanja škodljivcev in pižmovk, ki se v vedno večjem številu pojavljajo v naših krajih. Organiziralo se bo tudi tekmovalno streljanje. Ob 17.50 zaključí predsednik lepo uspeli ustanovni občni zbor.

Na prvi redni odborovi seji, ki se je vršila 14. maja 1936 v Ljutomeru, se je izvoljeni odbor lovskega društva Ljutomer konstituiral sledeče: podpredsednik Samec Franc, tajnik Reich Ciril, blagajnik Seršen Franc, gospodar dr. C. Porekar, kinološki odsek Reich Ciril; član glavnega odbora zveze dr. Matko Stanjko, namestnik Samec Franc; delegata za glavno skupščino zveze Reich Ciril in dr. Anton Farčnik; namestnika Jureš Alojz in Vračko Ludvik. Tajništvo.

Lovsko društvo v Celju je razdelilo dne 19. aprila 1936 nagrade, katere je razpisalo za pokončevanje ptic roparic. Tekmovanja se je udeležilo 16 lovskih čuvajev, ki so v dokaz svojega dela prinesli kremplje roparic. Skupno je bilo uničenih 67 kraguljev, 139 skobcev ter 1765 vran, srak in šoj.

Tekmovalci so bili le iz celjskega in šmarskega sreza. Če bi se tudi po gornjegraškem, konjiškem in slovenj-

graskem srezu, ki spadajo tudi pod celjsko društvo, zatiranje vršilo tako sistematično, bi bil uspeh tem večji.

Prvo nagrado v znesku 500 Din je dobil Esih Karl, lovski čuvaj v št. Vidu pri Grobelnem v lovišču g. Alojzija Kovača, drugo in tretjo nagrado po 400 Din sta dobila Likovič Anton, lovski čuvaj celjske lovske družbe, in Samec Valentin iz lovišča g. Almoslechnerja v Škofji vasi; četrto in peto nagrado po 300 Din sta dobila Klepej Fran, lovec celjske lovske družbe, ki je pobil 41 kraguljev in skobcev ter Perisich Viktor iz lovišča g. Rakuscha iz Celja; šesto in sedmo nagrado po 200 Din sta dobila Lorgier Fran, lovec g. ing. Zoisa iz Šmarja ter Videmšek Karel, lov. čuvaj celjske lovske družbe.

Nadaljnje nagrade po 100 Din so dobili: Bezenšek Branko za lovišče lovske družbe Lindek v Frankolovem, Trebovc Jože za lovišče celjske lovske družbe, Savinek Polde za lovišče lovske družbe Braslovče, Drobne Jože za lovišče g. Ivana Dolinarja iz Petrovč, Ferlič Anton za zakupno lovišče Rogatec, Vihernik Mat. za lovišče g. Vinke Jordana iz Gotovelj, Horvat Andrej za lovišče celjske lovske družbe, Sajberl Ignacij za lovišče celjske lovske družbe in Škrabel Jože za zakupno lovišče Rogatec.

Odkar se je pričelo s sistematičnim zatiranjem ptic roparic, so se lovišča, posebno glede perjadi, silno dvignila. V neposredni bližini Celja, kjer je bil veliki petelin redek gost, jih je letos pelo in jih še poje nad 20. Prav tako je s poljskimi jerebicami in gozdnimi jerebi.

Lovsko društvo bo tudi za prihodnje leto razpisalo nagrade, zato bi bilo želeli, da bi se tega tekmovanja prihodnje leto udeležili tudi lovci iz ostalih srezov.

Lovsko društvo v Kranju objavlja sledeči sklep odboroze seje:

A. Nagrade lovskim čuvajem za pokončavanje ptic roparic za l. 1936 so določene na sledeči način: Posestniki

samolastnih lovišč in zakupnih lovišč spravljajo gradivo svojih zapriseženih lovcev in v jeseni predložijo Lovskemu društvu za Gorenjsko v Kranju s svojim mišljenjem, kateremu najbolj zaslužnemu lovskemu čuvaju naj se podeli nagrada za pokončavanje ptic roparic. Posestniki lovišč naj tudi sami primerno nagrade lovske čuvaje, kateri so se pri pokončavanju ptic roparic najiniciativneje udejstvovali.

B. Društvena knjižnica se nahaja pri gospodarju g. Bedenku Vinkotu, sres. veterinarju v Kranju, Grajska ulica. Po pošti naročene knjige se dostavljajo članom samo proti predplačilu poštnine. — Odbor Lovskega društva za Gorenjsko v Kranju.

Lovsko društvo v Krškem opozarja vse redne člane in čuvaje, ki članarine za leto 1936 še niso plačali, da to nemudoma store. Po pravilih se članarina, ako ni v prvi polovici leta plačana, lahko sodnim potem izterja. Članarina za stare redne člane znaša 85 Din, za stare čuvaje 65 Din. Pristopnina za člane, kakor čuvaje po 25 Din. Bagajnik posluje in daje pojasnila v zadevah društva vsako sredo in vsak petek od 8 do pol 11 v svojem stanovanju.

Zakupnikom in članom L. D. Ptuj sporočamo, da je LDP zaprosilo in dobilo odobrenje, da smejo vsi zakupniki občinskih lovišč v srezu Ptuj polagati zastrupljena jajca zaradi uničevanja vran in srak. Ker je posameznikom neprijetno pripravljati zastrupljena jajca, jih izdeluje L. D., ki jih odstopa članom proti delni povrnitvi stroškov.

Zastrupljanje vran in srak z zastrupljenimi jajci je doslej najboljši in najsigurnejši način uničevanja teh škodljivcev.

Uspeh pa bo sorazmerno večji, čimveč nas bo sodelovalo pri tej akciji. Zastrupljena jajca in vsa pojasnila, kako je ravnati z jajci, dobite pri tajništvu.

Lovski zdravo!

A. Mazlu.

J. K. S. federativni član F. C. I. V dopolnilo poročila v »Lovcu«, stran 200, je sedaj F. C. I. s svojim dopisom z dne 11. aprila 1936 potrdila sprejem J. K. S. kot federativnega člana. J. K. S. je bil že od dne 10. maja 1929 dalje (asociiran) član F. C. I. S sprejemom za federativnega člana je J. K. S. po vrstnem redu sprejemov 15. član in ima ob priliki zborovanj F. C. I. aktivno glasovalno pravico, nadalje bo v doglednem času določeno, da bo sedež F. C. I. eno leto v Jugoslaviji, pri čemer bo takratni predsednik J. K. S. predsednik F. C. I., eno leto prej pa podpredsednik F. C. I. Članarina je bila določena za najmanj 100 belgov. Novost je, da je bila določena v zaščito psarn za posamezno psarno pristojbina v znesku 5 belgov. Dalje je bila F. C. I. zaradi močnega porasta članov prisiljena, da je vpostavila plačano mesto direktorja. Naravno je, da morajo sedaj F. C. I. društva skupno plačati stroške za poslovanje. Zagotavlja se pa, da se bodo za naprej vse zadeve reševale točno in hitro. Plača direktorja je letno 4000 belgov (10.000 franc. frankov).

Za poslovno leto 1936/37 je bil izvoljen za predsednika g. Comte de Danne, predsednik Société Centrale Canine de France, za podpredsednika prof. dr. Karl Witzelhuber, predsednik Oesterreichischer Kynologenverband, za generalnega tajnika Comte de T-Serclaes de Wommersom, predsednik Société Royale Saint-Hubert, za tajnika Louis Tabourier, za tajnika-pomočnika dr. R. Radice, generalni tajnik Ente Naziona-

le della Cinofilia Italiana in Henry Larsen, direktor Jardin Zoologique à Genève in za direktorja Vicent d'Andrimont, ki je bi prej tajnik. Vse dopise je treba nasloviti na naslov: Le Secrétariat Général de la F. C. I. à Boitsfort (Bruxelles), rue de l'Abreuvoir 5. Priporočene dopise in pristojbine je treba poslati prav na ime g. direktorja Vincent d'Andrimanta.

Sodniški pripravnik. Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov je prijavil kot sodniškega pripravnika za istrske in ostale domače pasme brakov ter francoske basete (bassets griffons vendeens) cand. iur. Lado Lovrenčiča v Ljubljani, Tavčarjeva 12.

Nova psarna. J. K. S. prijavlja zaščito psarne »Dugoselo« za nemške krakodlake ptičarje, angleške seterje in jazbečarje. Lastnik Hinko Rosenberg, Zagreb. — Savezni tajnik.

Prijavljena legla. Dne 15. decembra 1935 je polegla nem. prep. »Kratzbürste vom Selberg« JRPr/7 Pr; RZB-DW 171/34 po »Alfu v. d. Zwillingshütte« JRPr/6 Pr; DHStB 2990/50 — štiri mladiče (5 — 1); lastnik psice je Edmund Mocher, Plavna, Bačka. Mladiči so že vpisani v VRPr in oddani.

Dne 19. marca 1936 je polegla nem. kdl. psica »Burgel v. d. Bode« JRP 54 B po Črtu - Dravskem, JRP 61 A — štiri mladiče (1 — 3); lastnik psice je Franjo Kalan, Celje. Mladiči so že vpisani v VRP in oddani.

Dne 20. aprila 1936 je polegla nem. kdl. psica »Diana« (Huss) JRP 82 B ÖHZB DK 735 po »Udo v. Fuchspass« JRP 120 A, St K 733 i — sedem mladičev (5 — 2); lastnik psice je psarna »Podpreska«, Karel Miklič, Ljubljana.

Dne 21. aprila 1936 je plegla koker španijelka »Dolly-Čemšeniška« JRŠ 6 V po »Sirius v. Haim« JRŠ 15 U — pet mladičev (4 —1), lastnik psarne »Čemšenik« Franc Urbanc v Ljubljani. Dva psa se še oddasta.

Dne 30. marca 1936 je plegla špringer španijelka »Dijana - Pohorska« JRŠ/21 Z po »Götz von Torval« JRŠ/22 Ž štiri mladiče. Vzreditelj je Simon Pečovnik, šmartno pod šmarno goro.

Dne 30. marca 1936 je plegla koker španijelka »Nigma di Rocca Guglielma«, JRŠ 15 V, K. C. I. št. 15.085, prva-kinja Budapest 1936 in CACIB, I ocena na uporabnostni tekmi v Avstriji 1935 po »Flock von Krastowitz«, ÖHZZ CS 363, mladinski prednjak Wien 1935 in I ocena na mladinski tekmi — pet mladičev (2—5). Vzreditelj: psarna »Piry«, lastnica Thea Pirich, Maribor, Aleksandrova 21.

X. redni občni zbor Kluba ljubiteljev jamarjev se je vršil dne 4. marca 1936 v posebni sobi restavracije »Slon« v Ljubljani. Predsednik g. Bruno Hugo Starè otvoril ob 20 občni zbor in pozdravi vse navzoče, predvsem delegate za J. K. S. in K. L. Sp. g. Teodorja Dreniga, za D. L. P. in D. B. j. g. Ant. Schusterja in za K. L. B. gg. Ladota Lovrenčiča in Leopolda Zupančiča. — Navzoči počaste spomin umrlega člana in dolgoletnega tajnika kluba g. prof. Petra Žmitka. O 10 letnem klubovem delovanju poda predsednik poročilo. Po poročilih ostalih odbornikov predlaga revizor g. Schuster odrešnico odboru, ki

se soglasno sprejme. Na predlog predsednika se je sklepalo o tem, da se klubova pravila spremene v toliko, da naj bi se klub imenoval Jugoslovenski klub jazbečarjev in terijerjev. Predlog je bil sprejet. Pri volitvah je bil izvoljen odbor, kateri se je na odborovi seji z dne 20. aprila t. l. sestavil takole: predsednik Bruno Hugo Starè, podpredsednik Ivan Bahovec, tajnik in strokovni poročevalec Teodor T. Drenig, blagajnik Ivan Kenda, gospodar Valentin Kopač, odborniki: Riko Debelak, Beno Gregorič, Ivan Klemenčič, dr. Ivan Lovrenčič, Viktor Meden, Jos. Pirc, Ciril Vašl, Milan Verovšek in Franc Vilhar. — Predsedstvo in klubov lokal je na Aleksandrovi cesti 5, tel. 38-84, tajništvo: Cesta v Rožno dolino št. 56, tel. 23-55.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruge g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Vsled sklepa seje širšega odbora »Zveze« z dne 16. maja 1936 oddamo več kompletnih letnikov nevezanega »Lovca«, letnikov 1924, 1928, 1929 in 1930 po znižani ceni 10 Din za letnik; dalje kakih 300 izvodov »Slavnostne številke Lovca« iz l. 1932 po znižani ceni 5 Din, kakih 70 letnikov vezanega »Lovca« iz l. 1924 po znižani ceni 25 Din in kakih 80 iztisov Marinovičeve knjige »Prirodni značaj lova u Jugoslaviji« po znižani ceni 15 Din. — Poštino nosi naročnik. Reflektanti se naj obrnejo na pisarno Zveze lovskih društev v dravski banovini, Ljubljana, Janez Trdinova ulica.

Pozor, lovska društva! Nudi se vam izredno ugodna prilika za nakup lovske knjižnice, obstoječe iz 45 večinoma novih knjig, kakor dr. Engelmann — die Raubvögel Europas, Diezels Niederjagd, Bergmillers hohe Jagd, Wald und Wild, Grashay-Handbuch des Jägers, Hegendorf die Dressur des Gebrauchshundes, Hegendorf die Hebung der Niederjagd, Riesenthals Jagdlexikon, Fahrten Spuren und Schußzeichen, Fallen und Fangmethoden, der Jäger als Sammler und Präparator, Dr. Müller — der kranke Hund itd. itd. in 15 letnikov vezanega »Lovca« od leta 1920 do leta 1935. Knjižnico prodam za 1500 Din. Nabavna cena 4850 Din. Naslov v tajništvu.

Šumska uprava razlaščenih gozdov v Kočevju oddaja v svojih loviščih na Rogu in Ravnah odstrel srnjakov. Glede pogojev se je obrniti na Začasno državno upravo razlaščenih gozdov v Ljubljani, odnosno na šumsko upravo v Kočevju.

Kupim psa fermača z rodovnikom in vsemi lastnostmi, ki naj ga odlikujejo, in par psičkov jazbečarjev brakov pomladanskega legla. K. Čeč, Ljubljana, Grubarjevo nabrežje 6.

Zlate fazane, leto stare, in njihova jajca, ima naprodaj Alojz Lapornik, Trbovlje, Loke 390.

Prodam udomačeno kanjo (mišarja), lovski nož in več letnikov »Lovca«. Donko Ivan, lovec, Šoštanj.

Prodam »Lovca«, letnike 1914, 1915, 1916, 1917, 1918 in letnike 1929 do letošnjega 1936 vsak letnik 30 Din. Jurko B., Vojnik pri Celju.

Dobro ohranjene nevezane letnike »Lovca« od l. 1926—1935 prodam. Naslov v upravi »Lovca«.

Nepremočljive, tople **Hubertus-plašče** in **pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (hamerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 Din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporočata tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg šte. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Trocevka petelinka,	
kal. 16/8 mm	2200 din
Trocevka petelinka,	
kal. 16/9,5 mm	1800 din
Dvocevka petelinka,	
kal. 16/10 mm	800 din
Browning puška, kal. 16 . . .	1600 din
Dvocevka Hammerles Bock,	
kal. 16	4000 din
Dvocevka petelinka, kal. 16,	
brezdimna	850 din
Mauser rep., kal. 8 mm . . .	1200 din
Risanica Bock, kal. 16/8 mm,	
z daljnogledom	3000 din

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absol. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Ateljé za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznane najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je znanovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkuless«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specialnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurično, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapri-seženi izvedenec in cenilec, Mari-bor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spa-dajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pa-zite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregle-dati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovaren Gebrüder Merkel in Sempert & Krieg-hoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, stre-liva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvali-tetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, naj-vestnejše in točno pristreljanje pušk.

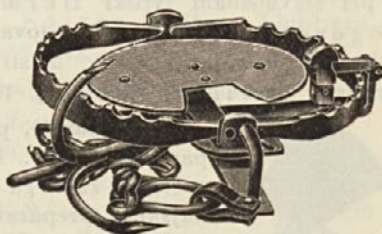
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnil-nih sredstev. Ma-zanje z »NC« oljem in mastjo garantira za hi-gijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje ob-drži prvotno barvo. — Od blata očišče-ne še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja masčobo lažje absor-birajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čev-ljev. Za pričetek sezone Vam priporo-čam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, kate-rega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitrans-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadrana«, kem. izdeloval-nica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh ve-likosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Pun-tigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokov-no izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta trrdka pasti iz drugih to-varen. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri trrdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Dr. Viljem Krejči

„Divji lov ni tatvina“

Pod tem za lovske tatove tako blagoglasnim napisom je izšel pred kratkim članek, ki poroča o neki odločbi vrhovnega sodišča. Članek je spisan na način, ki jasno razodeva, da pisec ali nima pojma o lovu in krivem lovstvu, ali pa je tako kratkoviden, da ni že vnaprej razbral, kake moralne posledice utegne imeti način njegovega pisanja. Če so naši vrhovni sodniki utemeljili svoje pravno stališče nasproti lovski tatvini s pravnimi izvajanji, ki le na videz in le zaradi razlikovanja med enim in drugim zakonskim določilom jemljejo v zaščito krivo lovstvo proti očitku preproste tatvine, s tem še ni rečeno, da je treba ta pravniška izvajanja objaviti v dnevnikih na široko in dolgo in z vsemi podrobnostmi, ki so namenjene pravnikom, ne pa široki masi naroda in s primesjo, ki kaj malo navaja ljudstvo k spoštovanju tujih pravic in reda v državi. Preprosto ljudstvo ne sprejme pravniških utemeljitev tako, kakor so mišljene, temveč jih razlaga po svoje, a lovski tatovi v takih objavah vidijo močno vodo na svoj mlin.

Če je Stol sedmorice odločil, da krivo lovstvo ni kaznivo kot tatvina po določbah § 314 i. s. k. z., temveč kot protipravna prisvojitve po § 322 k. z., s tem še ni rečeno, da je to stališče vrhovnega sodišča dokončno in pravilno in da se ne bodo nekega dne znašli pri našem vrhovnem sodišču sodniki, ki bodo drugega mnenja in bodo zopet obravnavali tistega, ki krade divjačino, kot tatu, kakor se je to godilo vse do tedaj, ko so nekateri učeni pravniki na temelju mrtvih paragrafov — ne na podlagi, ki jo nudi življenje samo — pričeli mileje gledati na lovsko tatvino. Pisec omenjenega članka pravi, da »ljudstvo ne vidi« v divjem lovcu tatu; ne pove nam pa, od kdaj naše ljudstvo govori o »protipravni prisvojitvi«. Treba je šele bilo, da so v naš kazenski zakon sprejeli ta v narodu do tedaj docela neznan pojem, ki se prav gotovo ne sklada z dejanjem onega, ki si zaradi svoje koristi prilasti stvar, ki ni njegova, ali pa tudi brez koristi zase napravi škodo drugemu. Če hočemo premotriti to vprašanje z vidika volje in mišljenja naroda, moramo priti do edinega in pravega zaključka, da vidi ljudstvo v prisvojitvi stvari, ki ni prisvojilčeva, navadno tatvino, v storilcu pa navadnega tatu; o onem pa, ki dela škodo na tuji imovini, ki reže mlado sadno drevje, ki zavdaja živini in požiga, pravi ljudstvo, da zanj ni nobena kazen preostra; tudi trpinčenje živali obsoja narod po načelu »zob za zob«. Tako misli in tako sodi naše ljudstvo.

Pri presoji krivde se ni prav nič ozirati na lovsko »strast«. Tudi pri drugih kaznivih dejanjih in tudi pri preprostih tatvinah igra navadno strast svojo odločilno vlogo. Ali ste onega, ki je iz strasti do kartanja goljufal, ali pa onega, ki je iz nagnjenja po razkošju nasilno odpiral blagajne, ali pa onega, ki je iz poželenja po dragocenih preprogah in starinah tihotapil, kdaj drugače imenovali in presojali kakor preprostega goljufa, vlomilca in tihotapca? Ali je zaradi tega, ker je ravnal iz strasti, njegovo dejanje kaj manj ostudno?

Kdor si prilasti poljskih pridelkov, pa če jih je vzel tudi le toliko, da se z njimi enkrat dodobra naje, ali pa kdor v gozdu poseka drevesce, da si na praznik ogreje stanovanje, ta je po besedilu zakona in tudi po stališču vrhovnega sodišča zagrešil tatvino, ta je tat in ga kot takega obravnavajo z vsemi težkimi posledicami, četudi za take lahke primere pregreškov zoper tujo lastnino zakon predvideva le milo kazen. Tak človek je in ostane kriv tatvine, je predkaznovan zaradi tatvine in je enkrat za vselej zapisan za tatu, pri čemer ne igra prav nobene vloge, ali bi oškodovani kmetovalec one pridelke sploh spravil domov, ali jih ne bi nemara uničile poplave, suša ali pa druge neprilike, in

ne glede na to, ali bi se tisto drevesce v hosti samo ob sebi posušilo ali ne. Tudi je vseeno, ali je tak tat napravil škodo posameznemu posestniku ali pa na »gmajni«, ki ni last tega ali onega, temveč pripada vsem srenjskim upravičencem.

Le pri lovski tatvini naj bi bilo drugače, pa ne morda zato, ker je storilec nemara imel kako pravico, da si prilasti divjačino, ki ni njegova, temveč ker so učeni pravniki prišli do zaključka, da postane po besedilu zakona — ne po mišljenju naroda — lovski upravičenec lastnik divjačine šele takrat, ko jo ustreli. Samo iz tega razloga, ki izvira le iz formalnih določb o načinu pridobitve lastnine po lovskem upravičencu — ne pa iz lastnosti storilčevega dejanja — naj divji lovec ne bo tat! Lovski zakupnik je kupil divjačino, jo spustil v svojem lovišču, jo vso zimo gojil in krmil, plačal je drago zakupnino z državnimi in bano-vinskimi dokladami, zaposlil je lovske čuvaje, da ima marsikateri od njih s svojimi družinami vred od tega življenjski obstanek, plačuje vso po divjačini povzročeno škodo in pomaga s svojimi nabavami k prežvljanju številnim obrtnikom. Če preračuna vse te svoje izdatke in njih vsoto primerja z doseženimi uspehi, vidi, koliko ga stane vsak komad divjačine. To so težki stotaki, pa tudi tisočaki. In ti pride »protipravni prisvojitelj«, ti polovi v zanke ali pa postreli vse brez razlike, ne glede na to, ali žival vodi mladice ali je oplojena, ali jerebica in fazanka valita ali vodita svoja jedva izvaljena piščeta; ne ozira se niti najmanj na to, kako strašno se vsaka v zanko ujeta žival muči, dostikrat po več dni, da končno zadušena ali pa sestradana žalostno pogine. Lovski tat prav nič ne upošteva, kako zelo opasne so zanke celo za človeško življenje in ni leta, da ne bi čuli, kako malo razlikujejo lovski tatovi med življenjem divjačine in med človeškim življenjem, kadar v »obrambi« svoje lovske tatvine dvignejo strelno orožje tudi proti človeku, proti lovskemu čuvaju, ki vrši le svojo poklicno dolžnost in brani pravico, ki jo lovskemu upravičencu priznavata zakon in država.

Ta preprosta primerjava med »tatvino« in »protipravno prisvojitvijo« nam razodeva, kako zgrešeno je stališče, ki ga nekateri zavzemajo, ko mislijo, da je lovska tatvina kaj manj grdega, manj obsodbe in zaničevanja vrednega kakor pa navadna tatvina.

Kako slabo uslugo je pisec v uvodu omenjenega članka napravil čutu odgovornosti in morale, vidimo tudi pri preudarku, da bi lahko na enak način, kakor pisec lovsko tatvino, zagovarjal poljsko in gozdno tatvino. Določbe § 320 k. z. pravijo, da se kaznuje, kdor ukrade živila in življenjske potrebščine v vrednosti do največ 100 din zaradi neposredne porabe zase ali za

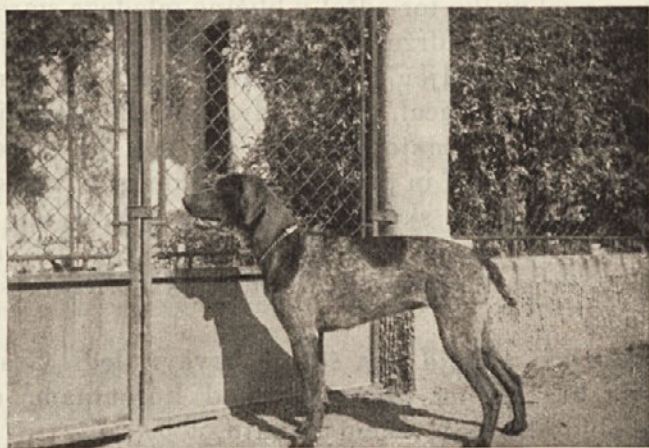
svojo rodbino, le z navadnim zaporom ali celo le v denarju in da sme v posebno lahkih primerih sodišče storilca tudi oprostiti vsake kazni. Kam bi prišli, če bi med narodom razglašali in v dnevnikih hvaliti tako zakonsko določbo! Ali ne bi s tem naravnost ščuvali nepoučeni narod k tatvini, če bi pisali po dnevnikih, da se taki mili pregreški le neznatno kaznujejo in da je mogoča celo popolna oprostitve kazni? Ali ne bi bilo tako pisanje zapeljivo, da siromaki, ki jim je shramba prazna, gredo in si naberejo na polju in po vrtovih, kar potrebujejo za preživetje? Zakon ne določa milih kazni za take lahke primere tatvine zato, da bi narod imel manj pomislekov proti dejanju, temveč le zato, da sodnik lahko mileje obravnava izjemne in posebnega upoštevanja vredne primere.

Sicer naj se pa lovski tatovi nikar preveč ne vesele, če bodo sodišča njihova dejanja res obravnavala le po določbah § 322 k. z. kot protipravne prisvojitve. Ni dvoma, da je za lovskega tatu praktična posledica njegovega dejanja mnogo težja in mnogo strožja, če ga presojava kot protipravno prisvojitve, kakor pa, če ga smatramo kot preprosto tatvino. Vrednost ukradene stvari je pri lovski tatvini redkokdaj večja od 300 din, vsaj po praksi naših sodišč, ki se dostikrat povsem pogrešno kljub zakonsko predpisani ceni ne ozirajo na vrednost žive divjačine, temveč le na vrednost ukradenega mesa. Tatvino stvari v vrednosti do 300 din je kaznovati po § 320 k. z. le z navadnim zaporom ali celo v denarju in je pod prej omenjenimi okolnostmi mogoča celo oprostitve vsake kazni. Pregarjanje takih primerov tatvine se vrši le tedaj, če oškodovanec zahteva kaznovanje in sodijo taka dejanja sreska sodišča. Kdor pa si temu nasproti »protipravno prisvoji« tujo stvar, se kaznuje z zaporom in zakon za tak primer ne predvideva denarne kazni; kaznuje se po § 322 k. z. celo že sam poskus in ni treba predloga oškodovanca, temveč preganja sodišče storilca na vsak način, naj je prizadeti zahteval kaznovanje ali ne; v posebno težkih primerih pa se taka protipravna prisvojitve po § 322 k. z. kaznuje celo z robijo do 5 let; sodijo pa take pregreške okrožna in ne sreska sodišča.

Nekateri sreski sodniki so lovske tatvine sodili izredno milo in lovskega tatu, če je bilo le količkaj podlage za to, celo oprostili. Spričo obilice sreskih sodišč je bilo postopanje in kaznovanje zelo neenakomerno. Zveza lovskih društev je morala ponovno opozoriti oblastva na napačno razumevanje zakonskih določb in prositi, naj vendar postopajo proti lovskim tatovom strožje. Čim pa obravnavamo lovske tatvine po § 322 k. z., se bo moral vsak tak »lovski protipravni prisvojitelj« zagovarjati pred

okrožnim sodiščem, moral bo najprej pred preiskovalnega sodnika, proti njemu bo izdana obtožnica državnega tožiteljstva, razprava se bo vršila v Ljubljani ali Celju ali Mariboru ali Novem mestu, sodba bo v rokah sodnikov, pri katerih bodo združeni vsi primeri lovskih tatvin vsega okrožja in ki bodo tudi uvedli enoten način postopanja; kazni bodo gotovo pri okrožnih sodiščih strožje kakor so običajne pri sreskih sodiščih; ne glede na to pa bo imel storilec tudi mnogo več stroškov. Naš novi kazenski zakon ne določa ostrih meja za odmero kazni pri tem ali onem kaznivem dejanju, temveč daje sodniku proste roke. Sodnik, ki pravilno pojmuje vse okoliščine, ki govore za čim strožje preganjanje lovske tatvine, bo lahko storilcu naložil prav tako izdatno in težko kazen, če dejanje obravnava kot protipravno prisvojitve, kakor če bi bil storilec tožen zaradi tatvine. Kaznuje naj se obtoženi zato, ker se je pregrešil zoper pravice drugih in ne zato, ker so učenjaki tega ali onega naziranja.

Da bomo vsaj mi lovci o posledicah razlike med »lovsko tatvino« in »lovsko protipravno prisvojitvijo« poučeni, je bilo glede na v uvodu omenjeni članek treba v našem strokovnem glasilu tega pojasnila. O tem pa, kakšna druga zelo uspešna sredstva za pobijanje krivega lovstva so nam še na razpolago, prihodnjič!

»Stoja Samoborska«, nem. kratkodl., J. R. P. 104 B, pol. 26. VI. 1935 od Ilke Pratzertal L. O. L. 254 po Udo v. Fuchspass St. K. 753 i. — Vzreditelj A. Cizl, Samobor, vodnik in lastnik dr. V. Pfeifer, Ljubljana. — Poml. vzr. tekma, Ljubljana 1936: 1. b nagrada.

Rogovje močnih srnjakov

(Nadaljevanje in konec.)

Nekaj let je minulo od tedaj. Prestavljen sem bil v druga lovišča in imel tudi tam mnogo prijetnih lovskih doživetij. Najlepše pa je to, kar hočem v naslednjem pripovedovati.

Neke pomladi, ko sem se v mraku vračal s sprehoda po lovišču, sem slišal lomastenje v svoji neposredni bližini. Obstal sem in čakal. Srnjak je preskočil kolovozno pot. Nosil je visoko rogovje, ki pa po mojem spoznanju še ni bilo očiščeno. Čudil sem se in menil, da je temu vzrok gotovo kako obolenje, če srnjak ni bil napaden od nosnega oboda. Vsekakor mi je bilo vse to nekam zagonetno. Mnogo časa sem posvečal temu srnjaku, ne da bi ga dobil pred oči. Nekoč, spet skoro v temi, sem še enkrat videl njegovo senco in tudi tokrat se mi je zdelo, da nima oguljenega rogovja. V ilovici sem našel odtisnjeno njegovo sled, vse drugo pa je ostalo skrivnostno. Naposled se mi je zdelo, da srnjaka ni več v tem okolišu. Proti koncu prska sem pa vseeno sklenil, da poskusim še s klicem dognati kaj več jasnosti o tem srnjaku.

Bilo je deževnega dopoldneva, proti 10. uri pa se je zjasnilo in tedaj sem vzel puško ter odšel v bližino mladega smrečja, kjer bi se srnjak utegnil zadrževati. Našel sem mesto, kjer je bil razgled še precej dovoljen ter pripravil sedež ob smreki. Čez nekoliko časa sem zaklical, enkrat, dvakrat. Že sem slišal pihanje srnjaka ter takoj nato opazil rdečo liso, ki se je bližala. Med smrekami je obstal in prisluškoval. Videl sem visoko, močno rogovje, srnjaka pa so skrivala debla. Še enkrat sem zaklical. Srnjak je prihajal ter na 10 m obstal. Rezek pok. Divjad je naznačila strel ter se z drobno hojo odstranila. Kmalu sem slišal otepanje nog.

Po izmenjavi naboja sem šel po krvavi sledi. Gost mah je pokrival tla liki krasna preproga. Med koreninami debelejšje smreke je obležal, ves v takem zelenju.

Ko sem zagledal rogovje, mi je skoro zastalo srce. To, kar sem videl, je bilo kakor v snu. Položil sem mokro plast mahu na svoje čelo, da bi se vzdramil.

Pokril sem divjačino z vejevjem ter odšel po tovariša. Ta se je močno prestrašil, ko mi je pogledal v obraz, ki je bil bled kakor zid. Peljal sem ga do srnjaka, da sva skupno držala stražo.

Dvakrat poprej sem mislil, da je to kapitalno rogovje ne-
očiščeno. Sveže izkuhano je tehtalo 480 g, z leti pa se je teža
skrčila na 400 g. Po Biegerjevem obrazcu bi bila ocena:

Povprečna dolžina stébla, 25 cm $\times$ 0.5	12.50
Teža, 400 g $\times$ 0.1	40.—
Volumen, 240 cm ³ $\times$ 0.5	72.—
Barva, temnorjava	4.—
Jagodičavost, prav dobra	4.—
Rože, zelo močne	4.—
Razkrečenost, med 30 in 40% povprečne dolžine stebel	2.—
Konice odrastkov, bele	2.—
Sa: 140.50	

Če rogovju prisodimo za posebno simetričnost, dobre
odrastke ter idealno formo od dosegljivih 5 vsaj točke 3.—

znaša celotna ocena v točkah 143.50

Pripominjam, da sem volumen meril na najprimitivnejši
način. Ta ocena torej ni povsem točna. Lahko je nekaj višja,
lahko pa tudi nekoliko nižja. Obseg posamezne rože meri 170 mm,
širina istih 23 mm. Rože te vrste spadajo že med velike redkosti,
vsaj jaz se ne spominjam, da bi že videl slične.

Rogovje tega srnjaka, starega 6 let, vidimo na sliki šte. 2.

Leto kasneje sem nekega jutra klical jereba. Ta mi je od-
govarjal ter se tudi že petkrat prestavil. Še kratek prelet in
ustrelil bi ga bil. Kar naenkrat sem zaslišal velik ropot in po-
kanje dračja. Jereb se je preletel ter se lepo nastavil za strel.
Ker sem pa mislil, da bo kak pes tiho prignal srnjad, sem pri-
pravil kroglo. Mimo mene je pribežal mlad srnjak z visokim,
šibkim rogovjem. Starejši srnjak ga je podil. Ta je imel nizko,
močno okrasje z zelo obsežnimi rožami. Nisem pa imel dovolje-
nja za strel, pa tudi jereb mi je med tem odletel.

Pozneje srnjaka nisem več videl. Tudi prihodnje leto ga
vkljub iskanju nisem zasledil. V precej oddaljenem predelu
lovišča pa sem našel vse znake boljšega srnjaka. Na bližnjem
pašniku, ki je bil močno zaraščen z leščevjem, mi je na zalazu
odskočil parkrat srnjak z nizkim rogovjem, nikoli pa ga nisem
mogel oceniti. Nekoč sem na precej oddaljeni nasprotni strani
sedel na štoru in opazoval, kako so se mlade sove spreletavale. Pa
je s pašnika nekdo motil srnjaka, da je ozlovoljen zmerjal z
globokim glasom. Večkrat sem čakal v lesu, kjer se je zadrževal.
Vsakokrat pa me je zabavala samo veverica. Nekega jutra, ko
je sonce že posvetilo skozi smrečje, sem spet stal med debli. V
suhem listju bližnje goščave sem slišal brskanje in šumenje.

Mislil sem na svojo veverico. Toda šum je postal le nekam drugačen in zato sem dvignil risanico. Zagledal sem temnorjavo liso, ki se je pomikala proti meni. Siva glava srnjaka se je pokazala, krasilo jo je nizko rogovje. Ko je stopil med odprtino debel, ga je krogla, usmerjena na nastavek vratu, brez bolečine položila na zemljo. Ko sem segel v grmovje, sem v srnjaku spoznal svojega znanca iz prejšnjega leta.

Slika št. 2

Slika št. 3

To rogovje, komaj ped visoko, kaže na enem steblu šesteraka, na drugem pa naznačuje osmeraka. Rože po obsegu prekašajo mojega prejšnjega, merijo posamič 175 mm, na širino pa seveda dosti zaostajajo.

Slika št. 3 prikazuje to, meni zelo drago rogovje.

Na mednarodni lovski razstavi v Leipzigu v letu 1930 smo, kakor znano, z našimi srnjaki, žal, prav klavrno odrezali. Gotovo nismo odposlali mnogo močnega rogovja, kajti naš najboljši je dosegel le 130 točk. Dravska banovina, da ne govorim o vsej Jugoslaviji, je predstavljala pokrajino, ki ima vse naravne pogoje za doseg močnega rogovja. Saj moji srnjaki, ki so tukaj prikazani, niso predstavniki najboljših revirjev, niti povprečnih ne. Mislim pa, da z dosedanjim lovopustom ne bomo dosegli svojih ciljev, ne kvalitativno, ne kvantitativno. Višek gojitve pa je in ostane stremljenje za doseg močnih trofej.

Pasji govor

Znano je, da za oznako živalskega obnašanja uporabljamo iste besede kakor za človeško obnašanje, ki je v neposredni zvezi z notranjim doživljanjem. Ta okolnost enakega poimenovanja živalskega in človeškega obnašanja vodi razumljivo do mnenja, da gre tu za enaka dogajanja, torej pri živalih za nek človeški način mišljenja. Tako je tudi s pojmom »govora«. Ker govorimo o »živalskem govoru«, smatramo mnogokrat, da živalski govoriči pripadajo iste funkcije kot človeškemu govoru. Vendar moramo strogo ločevati človeški govor od živalskega.

Kakšne funkcije pripadajo človeškemu govoru? Človeški glasovi služijo: 1. izražanju lastnih nastrojenj, 2. vplivu na druge individije, 3. oznaki stvari, dogajanj, opisu dejanskega stanja itd. Živalski govor more obsegati samo funkciji pod 1. in 2., medtem ko je tretja funkcija lastna le človeškemu govoru.

Žival kakor človek izražata lastno nastrojenje s pomočjo določenih glasov na ta način, da posebni miki in dražljaji, ki žival ali človeka zadenejo in izzovejo neka čustvena razgibanja, zajamejo tudi neke predele mišičevja, zlasti grla, ustne votline in slično ter jim s tem vzburjanjem izvabljaajo posebne glasove.

Ti glasovi so torej izraz posebnih fizioloških nastrojenj in njihovih čisto čustvenih doživetij. Take zgolj čustvene oblike izražanja določenih vzburjenj so pri človeku n. pr. vzkliki »au«, »ah«, »ojej«, »aj« itd. Teh govorov se poslužujemo čisto avtomatično, če nas kaka okoliščina ali dogodek razburi in to tudi tedaj, če smo čisto sami in obvestilo drugih sploh ne pride v poštev. Ti glasovi niso, vsaj v svoji prvotni obliki, nobeno sredstvo za sporočanje, temveč so to postali šele zaradi družabnega življenja. Predstavljajo pa početek govornega udejstvovanja, iz katerega sta se polagoma razvili ostali dve govorni funkciji.

Glasovi, ki jih dajejo živali, niso torej nič drugega kot nekaj instinktiven, t. j. na živčevni organizaciji temelječ izraz nekih vznemirjenj, ki v določenih situacijah sproščajo glasove. Značaj teh posameznih glasov je na splošno odvisen od ustroja in življenjskega načina živali, predvsem pa zgradbe in delovanja njenih možganov ter seveda tudi od tega, kako je organ za glasove ustvarjen in v kaki zvezi je s posameznimi možganskimi centri itd. Mnoge živali se oglašajo le v prav posebnih okoliščinah, kakor n. pr. sicer nemi zajec, če je obstreljen, druge le v času paritve ali v nevarnosti, ob negi mladičev itd. Razni ptiči in se-

salci so pa zmožni, da se v različnih okoliščinah različno oglašajo. In zlasti naš domači pes poseduje obširen glasovni zaklad. Zmožen je, da laja, tuli, cvili, zavija, renči, gode, bevska itd. Večina teh glasov je vse prej kot enolična, nego se lahko močno spreminja tako glede jakosti kakor dolžine in višine glasov. Glasovne oblike pes tudi veže z značilnimi kretnjami ter posebno držo in gibi vsega telesa kakor posameznih delov. Vsaka teh telesnih in glasovnih kretenj, oziroma njihovih kombinacij, je fiziološko utemeljena in se pojavlja pri čisto opredeljenih vzburjenjih in ne pri drugačnih. Na ta način nam je tedaj omogočeno, da iz teh izraznih oblik sklepamo na nastrojenje živali.

Pes ima torej svoj govor le, v kolikor lahko kakor človek svoja nastrojenja izraža z glasovi in kretnjami. Ta govorica pa glede množine in sestave uporabljajočih glasov in glasovne vezave še zdaleka ni tako mnogolična in komplicirana kot človeška. Predvsem ji manjka soglasnikov. Oddajani glasovi so le samoglasniki, nanizani drug ob drugega. Dalje ji je predvsem tuja vsaka artikulacija, t. j. jasna razčlemba in medsebojna odredba glasov. Pes sploh ni zmožen, da bi posamezne glasove svojega govora izoliral, t. j. da bi podal vsakega za sebe ali da bi jih poljubno medsebojno vezal, temveč more posamezne glasove ali glasovne zveze podati le v nekem določenem nastrojenju, katero jih zaradi dražljajev šele sprosti. Zato pes tudi ne more svojih govornih glasov poljubno in prosto dajati, ker so neločljivo spojeni z ustrezajočimi vzburjenji kot njihova fiziološka sestavina.

Vsi glasovni izrazi živali so vedno le odraz nastrojenja, v katerem se žival ravno nahaja. Zato se živalski govor ni mogel razviti v pravi govor, temveč le v nekak pripomoček za označbo stvarnega stanja. Vsi živalski glasovi so še tako trdno povezani z določenimi vzburjenji, da niso uporabljivi za sporočilo dejstev. O kakem zavestnem sporočanju v živlaskem govoru torej ne more biti govora, ker vsem živalim manjka zmožnost, da bi mogle podajane glasove odločiti od vzburjenj, na katerih ti temelje in bi tako proizvajale glasove kot znake, »označbe« za predmete, dogajanja itd. Ta funkcija nazornega opisovanja in podajanja je bistvena samo za človeški govor in le temu lastna. Živalski glasovi niso nikaka imena za stvari, torej nikak besedni govor. Zaradi tega se živali s svojim govorom ne morejo zabavati.

Potemtakem morejo živali pač izražati vsakovrstna, zgolj nagonska ali čustvena nastrojenja. Ponovno pa naglašam, da tudi to izražanje ni namerno, temveč izvira iz nuje dane situacije, telesnega ustroja in življenjskega načina, medtem ko jim je

vsakršno podajanje zaključkov intelektualnih dogajanj nemogoče in nedostopno. To velja tudi za glasotvornost človeških opic, katerih možganski ustroj in ustroj grla najbolj sliči človeškemu. Kakor nam je danes znano, obstajajo v zgradbi živalskih možganov pomanjkljivosti, ki živalim onemogočajo pravi govor, t. j. da ne morejo uporabljati glasovnih simbolov za predmete, za stanje stvari itd. Vsem živalim namreč manjka govorni možganski centrum, ki je za človeške možgane značilen.

Izrazi živalskih kretenj in glasov niso torej nobena hotena in namerna sporočila, temveč zgolj pogojni anatomično-fiziološki sopojav nekih vzburjenj, ki jih izzovejo določene okoliščine. Če se n. pr. pes, ki gloje kost, ob bližanju človeka ali kake živali »grozeče« postavi in renči, ne dela to, da bi namenoma grozil, temveč zato, ker ta okoliščina v njem izzove podedovan način reakcije, ki ima kot posledico baš te določene kretnje in glasovne kombinacije. Pri starejših živalih pa bogata skušnja uspeha končno lahko vpliva na njihovo zadržanje, tako da dejanje more vzbujati videz neke hotene namernosti. Zadržanje in uspeh sta pri starejših živalih zaradi dolgoletnih izkušenj tako vsestransko in tesno spojena in tako globoko vrastla v spomin, da okolnost dražljaja obenem s priučenim načinom reakcije ne izzove v spominski predstavi le situacije uspeha, ampak obratno tudi ustrezajoči način vedenja. Z razpoznavo ali namero pa to nima nikake zveze in zato temu načinu obnašanja ne moremo pripisovati karakterja namembnosti. Drugače povedano: Pri psu izključujem zavestno namero obveščanja s kretnjami in glasovi.

Navzlic temu, da pes nima namena in nagiba obveščanja, se njegove kretnje in glasovi človeku in drugim živalim dojmijo kot sporočila. Zakaj? Dojem pri človeku je lahko razumljiv. S točno opredeljenimi vzburjenji so namreč v neposredni zvezi določene kretnje in glasovi, iz katerih vedno lahko sklepamo na ustrezajoče nastrojenje in stanje živali. To pomeni, da ljudje na podlagi našega sklepanja razumemo pasje kretnje in glasove kot indirektna sporočila o njegovem stanju.

Teže je rešiti vprašanje, ki sploh še ni razjasnjeno, kako se vpliv sporočila odraža pri drugih psih oziroma živalih in če se sploh. Navadno tak odziv pri živalih imenujemo medsebojno »sporazumevanje«. Ta označba ni baš dobra, ker pri »sporazumevanju« mislimo vedno na človeški razum in na namero sporočanja. Skratka, če se poslužimo teh zopet iz človeške duševnosti privzetih pojmov za označbo nekih dogajanj med živalmi, nas bo — hočeš nočeš — zopet zaneslo v tir razlage, ki počloveča. S tako oznako že v naprej polagamo v žival dogajanja, ki tvorijo

temelj človeškemu sporazumevanju, a ne prihajajo v poštev za sporočanje živalskega glasovnega izražanja.

Psihologi živalske biti, ki počlovečuje živali, to odklanjajo in si dogajanja razlagajo nekako takole: Višje živali se iz bioloških vzrokov najživahneje zanimajo za dogajanja v njihovi neposredni okolici, ki jim je kot njihovo življenjsko obzorje jasno obmejena in vseskozi poznana. One jo sproti dojemajo, občutijo njen utrip, tako rekoč v svojih lastnih pretresljajih in skupnem gibanju, ki prehaja iz okolice nanje.

Vsaka močna čustvena vzburjenost, ki jo spremljajo značilne oblike telesnih in glasovnih izrazov, se po neposredni reakciji zgolj čustvenega posnemanja prenaša na druge živali, tako da zaznava telesnega znaka nekega vznemirjenja po drugi živali v tej zbudi isto stanje vznemirjenja. Če se n. pr. pes, ki zasleduje živalski tir, temu vzburjenju ustrezajoče značilno oglašča in mu drugi psi slede, ni to niti namerno sporočilo prvega psa niti razumevajoče sprejetje obvestila ostalih. To je samo na enakem ustroju in podedovanem načinu reakcije — in ne najmanj na enakem dojetju situacije — sloneča sprostitev enakih vzburjenj prvega psa. Ta pojav je »duševna nalezljivost«, kakor bi ga lahko označili in nastopa povsem slično v čustvenem življenju človeka, zlasti ob enakosti splošnih okoliščin in neki skladnosti nastrojenja. Po čustvenih izražanjih drugih se n. pr. naleze smeh, jok itd., ki nehote sili v posnemanje. Iz te tenkočutnosti za posnemanje izvira medsebojno sporazumevanje pri živalih, zlasti pri onih z enako organizacijo in enako okolico. Žival dojema dogodke čustveno, ne da bi jih razumela, to je, ne da bi si bila svesta njihove smiselne zveze. Iz tega posnemanja izvira tudi tako zvano razumevanje človeškega zadržanja pri živali.

Sodniki in pripravniki na poml. vzrejni tekmi ptičarjev v Ljubljani, 19. IV. 1936.

Uničujte vrane

V lanskoletni 7. številki »Lovca« sem priobčil pod naslovom »Uničevanje vran v območju mariborske podružnice« članek s priporočilom, naj se za ta posel ne uporablja več fosforna pasta, pač pa naj to nadomestijo s fosfiginom zastrupljena jajca. Povod za to so mi dala poročila o doseženih uspehih s tem sredstvom. Na koncu članka sem obljubil, da podam ob koncu leta natančno navodilo, kako se jajca zastrupljajo, kje se dobi strup in kako je ravnati pri izstavljanju jajc. Te obljube tedaj nisem izpolnil iz vzroka, ker sem se hotel še v eni sezoni prepričati o učinkovitosti tega načina zastrupljanja vran.

Poročila, ki sem jih dobil od raznih mnogih strani letos, so tako ugodna, da se več ne obotavljam priobčiti vse potrebno, da se ta način uničevanja vran udomači.

Lanskoletni prvi poizkusi in uspehi in — vsaj domišljam si to — moj gori omenjeni članek so dovedli veliko število zakupnikov in lastnikov lastnih lovišč v srezih Maribor desni in levi breg, Ptuj, Ljutomer in v nekaterih predelih Medjimurja do prav intenzivnega tozadevnega dela. Našli so se pač v nekaterih lovskih središčih posamezniki, ponekod pod pritiskom pristojnega »Lovskega društva«, drugod brez tega vpliva, ki so pridno preparirali kurja jajca in žrtvovali temu vse prej ko prijetnemu delu cele dneve, ponajveč brezplačno. Še so idealisti med nami! Čast jim!

V Mariboru je bilo prepariranih nekaj nad 3000 jajc, v Medjimurju 2000, v Ptuj 2300, na Ptujski gori 700, v Gornji Radgoni in v Apačah 3640, pri Sv. Lenartu, od koder nimam poročil, tudi precej visoko število. Zanimivo je nadalje, da so avstrijski lovci vzdolž naše meje, južno od Mureka, položili 5400 zastrupljenih jajc. Menda ne pretiravam, ako trdim, da je bilo v letošnji zimi in pomladi položenih v omenjenih pokrajinah, in sicer v precej strnjem kompleksu, okoli 20.000 zastrupljenih jajc in to seveda tudi glede na ne dospelata poročila od Sv. Lenarta in mnogih drugih središč, kjer so se lovski zakupniki ravno tako pridno udeleževali s tem poslom.

Uspeh ni izostal. Karakteriziram ga s sledečim vprašanjem uglednega veleposestnika z Dravskega polja, kjer so domovali doslej celi oblaki vran: »Kako, da ni letos vran na Dravskem polju?« Žal, nekaj te črne sodrge se je preselilo pozneje od drugod... trebalo je zopet iti na delo.

Morda bo kdo vprašal: »Zakaj pa taka križarska vojna proti vranam?« Odgovor je jako enostaven. Vrana je huda škodljivka za lovca in kmetovalca. Pretkana in bistrooka roparica je velika ljubiteljica jajc zaščitene perjadi, jerebic, prepelic, fazanov, divjih rac itd., ki jih požre, kjer koli jih najde, kakor tudi jajc zaščitene ptic pevk, ki so kot uničevalke najrazličnejšega škodljivega mrčesa za poljedelstvo in sadjerejo kar največje važnosti. Vrana pa ne uničuje samo jajc, ampak se loti tudi mladih zajčkov, jerebic in prepelic. Spravi se pa tudi uspešno na kito odraslih jerebic, ki so v hudi zimi oslabele zaradi mraza in pomanjkanja hrane in jih decimira.

Vsako leto sem na zajčjem ali fazanjem lovu meseca decembra z zadovoljstvom opazoval močne kite jerebic, po 20 in več glavic skupaj, kako

so brskale za hrano na prostem polju v kopnih ali polkopnih legah. In koliko je bilo teh kit v dobro gojenih loviščih, n. pr. na Dravskem polju! Vse te so ušle smrtonosnim strelom v jeseni, sem si mislil, in vzbudila se je v meni nada na kar najizdatnejši jerebičji lov v bodoči jeseni, češ da se bo iz tolikih močnih kit združilo spomladi na stotine srečnih parov... Pa se je dvignil tam onkraj borovega gozdiča kar črn oblak zloveših ptic s svojimi nesimpatičnimi kra- in krr-klici in upadli so upi za precejšen odstotek, ki se je še zvišal ob misli na druge sovražnike občutljivega jerebičjega rodu, na razne ujede, lisice, podlasice, hudo zimo, pomanjkanje hrane, zgodnjo košnjo, zanke itd. Pa je prihodnje leto bilo zopet slabo z jerebicami. Očividec, lovski čuvaj, mi je pravil, da je ponovno videl, kako se je jata vran zaganjala v strnjeno kito, in sicer tako dolgo, da se je posamezna jerebica ločila od skupine. Po njej je bilo takoj: tolpa lačnih črnuhov jo je s svojimi trdimi kljuni v trenutku premagala in raztrgala. To taktiko so uporabljale vrane tako dolgo, dokler niso revne živalce našle kakega zavetišča v gozdičkih ali robidovju. Seveda se je naslednjega dne pričela gonja znova.

Navajam primer, ki naj dokazuje, s kako vnemo uničuje vrana jajca. Lovski zakupnik poroča: Neke nedelje popoldne smo izstavili v lovišču 50 zastrupljenih jajc. Po dveh in pol urah smo se vračali iz sosednje vasi skozi lovišče in kontrolirali jajca. V tem kratkem času je bilo od 50tih odnešenih, ubitih in deloma použitih celih 47, drugega dne so izginila še zadnja tri. Ta sam primer opravičuje domnevo, da je fazanje ali jerebičje leglo, čim ga vrane zapazijo, v kar najkrajšem času uničeno, ko vrh vsega ta jajčka ne zaudarjajo po — fosfiginu.

Kmetu delajo vrane občutno škodo na raznih kulturah, posebno pa na koruzi. Čim zaslede s koruzo posejano polje, se vržejo kakor besne nanj, se s svojimi kljuni in nogami dokopljejo do zrn in jih požro. Kar ostane zrnja neodkrita in vzkali, je ravno tako zapadlo uničevalki, ki ji gredo nežni, sladki in sočni poganjki ravno tako v slast kakor zrnje samo... Poljedelec se je že lanskega leta prepričal, da mu je zastrupljanje vran jako koristno. Dokaz temu je dejstvo, da so kmetje v prav mnogih primerih drage volje darovali kurja jajca za uničevanje vran.

Po prejetih poročilih poginjajo po zastrupljenih jajcih tudi šoje, toda v manjšem številu; so pač bolj prebrisane in previdne. Zanimivo in važno je tudi dejstvo, da požirajo mrtve vrane mačke-pohajačke in lisice. Prve poginejo, druge obole in se le slabo in polagoma razvijajo. Lisica je baje proti fosforju zelo odporna. Neredko se je tudi zgodilo, da je poginilo po zaužitju zastrupljenih jajc tudi nekaj dihurjev in podlasic. Vsi ti so hudi škodljivci lovišč. Dihurju in podlasiči gredo v slast jajca naše perjadi, nič manj pa se podlasica ne poganja za zajčki, jerebičkami in fazančki.

Iz vsega tega sledi, da mora lovstvo z vso vnemo in z vsemi razpoložljivimi sredstvi stremeti za tem, da se število vran po možnosti zmanjša. Glava naše lovske organizacije, Zveza, bi morala prijeti to akcijo krepko v roke ter jo smotrno izvesti po svojih organih, »Lovskih društvih«, ta pa po zakupnikih in lastnikih samolastnih lovišč svojega področja. Vsem tem pa naj

bi šla na roko s podporami iz banovinskega lovskega fonda banovina, sreska načelstva in — občine. Da, tudi občine! Te ne smejo pozabiti, da ima bogato in dobro gojeno lovišče pri dražbah popolnoma drugo ceno kakor pa prazno in oropano, pa najsi bodo ti roparji vrane, drugi škodljivci iz živalstva, ali pa divji lovci.

Za zmotno smatram trditev poročevalcev, da pade na položeno število jajc komaj 50—60% vran. Verjamem, da jih toliko najde lovski zakupnik ali čuvaj v dostopnih delih lovišča. Vprašanje pa je, koliko jih ne najde na manj dostopnem terenu, v grmovju n. pr., koliko jih odneso lisice in mačke, koliko jih odleti v druga lovišča. Upoštevati moramo tudi dejstvo, ki sem ga že omenil v lanskoletnem članku, da vrano, ki je použila nekaj fosfigina, silno žeja, da odleti k potokom in rekam, kjer se napije in pogine ter jo voda odnese. Odstotek je gotovo neprimerno večji, kakor je gori omenjeni.

Kdaj naj se polagajo jajca? Pri odgovoru na to vprašanje ne maram sedati na visoki stolec in izreči sodbe, pač pa le nasvet, ki mi ga diktirajo poročila in deloma lastno opazovanje.

Strinjam se z naziranjem g. Rudija Jagrovskega (glej »Lovec«, št. 6 t. l.), da naj bo spomladno zastrupljanje izdatno iz vzrokov, ki jih navaja pisec. Smatram pa za potrebno izdatno zastrupljanje tudi v decembru in januarju zaradi zaščite oslabljenе prezimujoče perjadi, pri čemer poudarjam, da se vrane kaj kmalu izognejo loviščem, kjer jih uničujejo zastrupljena jajca. Izsele se — drugam seveda, kjer lovski zakupniki ne skrbе za zaščito svoje perjadi. Drugo, pomladno zastrupljanje naj bi se vršilo sredi aprila ali v začetku maja, kakor je pač pomlad bolj ali manj zgodnja, ko se seje koruza in ista kali in kadar pri nas ostale vrane gnezdiyo. Rešen bi bil s tem marsikateri zajček in marsikatero leglo perjadi.

Kako se zastrupljajo jajca? Zaradi lažjega in hitrejšega dela uporabljaj eno ali dve deščici, izžagaj v vsako v eni vrsti po 20—25 primerno velikih lukenj ter postavi v nje jajca s topim koncem navzgor. Z ostrim šilom ali vrtilnim svedrom (Drill-bohrer) napravi v lupino primerno veliko luknjo. S sesalko, ki stane 110 din (enkratni izdatek!) in za katero je treba dati napraviti debelejšo cevčico — kupljene cevčice so navadno pretenke — izsesaj približno 8 cm³ vsebine jajca. Lestvica za mero se nahaja na sesalki. Premešaj s cevčico v jajcu ostalo vsebino, da se beljak združi z rumenjacom. Ko si celo vrsto jajc tako pripravil, vsesaj polno sesalko fosfigina in ga vbrizgni po 2 cm³ v vsako jajce. Več ga v jajce ne gre, ker se v njem razvijejo takoj plini in nastane kipenje, pa ga tudi več treba ni. Ko si

vsa jajca tako napolnil, prižgi lojenko ali stearinko ter pokaplja luknje v lupini. Jajce opremi z žigom »strup« ali s sliko mrtvaške glave — oboje je bolje! — in jajce je pripravljeno. Ko razpošiljaš jajca, postavi jih v karton ali posodo, iz previdnosti z luknjo navzgor, da se kakšno ne razlije zaradi tresenja pri prevozu.

Fosfigin ti napravi iz olja ali glicerina in fosforja mirodilničar ali lekarnar, ako nisi sam več tega posla. Previdnost je pri tem poslu jako potrebna, ker je fosfigin jako gorljiv. Pripravljen fosfigin stane v lekarni 100 din za 1,5 kg in se s to količino preparira okoli 600 jajc; strup za eno jajce stane torej približno 17 par. Iz polne posode boš prvič posel prepariranja lahko opravljal. Ostala količina fosfigina se pa čez nekaj časa strdi in jo je treba glede razredčenja segreti, in sicer v posodi s toplo vodo (ne direktno nad ognjem! Fosfor se vžge!) in ji pri-liti majhno količino glicerina. Vse to delo naj se vrši na prostem, ker fosfigin močno zaudarja in bo marsikdo oster in neprijeten duh le težko prenašal.

Ta način pripravljanja jajc se bistveno ne razlikuje od načina, ki ga priporoča g. Jagrovski. Emphorin in fosfigin vsebujeta fosfor, morda v različnih količinah. Količina izsesane vsebine jajca in vbrizganega strupa je tudi različna, cena strupu najbrže tudi, a so uspehi skoraj gotovo isti. Lovci bodo gotovo segli po onem sredstvu, ki je cenejše, oziroma uspešnejše, kar bo pa pokazala šele izkušnja. Kje si nabaviš vse potrebno za prepariranje jajc, ti drage volje na zahtevo sporoči Lovsko društvo Maribor.

Ne pozabi končno pred polaganjem jajc ugoditi zahtevam banovinske uredbe z dne 16. III. 1935, pogl. V, čl. 15—19!

Dr. Fric Luckmann s »Koro«, ki je dobila pri letošnjih poml. vzrejnih tekmah najboljšo oceno.

Izraba smodnika v puški

Smodnik je kemična spojina, v kateri so zgoščene velike speče sile v obliki toplote, brez katere si ne moremo predstavljati nobenega gibanja niti življenja. Gram brezdimnega, to je nitroceluloznega smodnika vsebuje približno 1 kalorijo toplote. Kalorija je množina toplote, ki 1 l vode segreje za 1° C. Kalorijo toplote vsebujejo nekako tri vžigalice in se nam zdi na prvi pogled skromno, če gram nitroceluloznega smodnika ne razvija pri zgorenju več toplote kot trije neznatni klinčki lesa. Če pa pomislimo, da sila ene kalorije popolnoma, brez izgube porabljenega v mehanično delo, dvigne v sekundi 425 kg meter visoko (425 kgm/sec), takoj zraste njen ugled.

Naboj za kroglo (in samo o teh hočem govoriti) vsebuje brezdimnega (nitro) smodnika povprečno 3 g, ki bi dali 3 kal., to je $3 \times 425 = 1275$ kgm/sec. Tak naboj bi teoretično vrgel v 1 sek. 1 kg 1275 m visoko. V resnici pa ni tako, kajti puška je stroj, ki izrabi le okroglo 30% vložene sile, torej dela z učinkom 30% kakor približno stroji na plinski pogon. Vsekakor je izraba še ugodna, če pomislimo, da imajo parni stroji navadno le polovico tega učinka in da štedilnik za kuhanje izrabi le 2% gorilne toplote, vse drugo pa uide ponajveč skozi dimnik. Pri strelu se torej zgubi 70% vse toplotne sile na razne načine, kakor je segretje cevi, tresenje in odsun puške, vrtež krogle, trenje itd. Samo trenje krogle ob steno puškine cevi pogoltne 20% sile. Razen tega znaša izguba na neizrabljenih plinih, ko krogla zapusti ustje cevi, dvakrat toliko kot pri zgoraj omenjenih pojavih. Če bi hoteli izrabiti pritisk plinov do stvarne možnosti, bi morali znatno zdaljšati cevi, kar bi hitrost krogle izdatno zvečalo. Moderna risanica je pa praktičen kompromis vseh teh postavk, ki pri 3g smodnika in izstrelku 12.1 g težine dá ob ustju cevi — 397 km/m sile. Ne smemo si misliti, da je izraba žive sile vedno 30%. Že pri eni in isti vrsti nabojev so razlike velike, če nepravilno ravnamo. Važno je torej, da naboj, to je smodnik kar najbolje izkoristimo. Za to je treba nebroj poskusov, ki jih vrše preizkuševalnice orožja. Oprt na podatke nemške preizkuševalnice v Wannsee hočem podati o tem nekaj temeljnih pojmov, ki naj bodo skromen kažipot po slabo poznanih stezah balističnega sveta.

Izrabo smodnika ugotovimo tako, da izračunamo živo silo krogle ob zapustitvi cevi (energija ustja). Če to podelimo z množino smodnika v gramih, dobimo izrabo za 1 gram smodnika, to

$$\text{je izkoristni faktor} = \frac{\text{energija ustja}}{\text{množina smodnika}} = \frac{397}{3} = 132 \text{ kgm/g}$$

kar velja samo za določen naboj pri enaki dolžini cevi in enakem pritisku plinov. Razlika nastane ob isti količini smodnika pri različni dolžini tulca ali pri istem tulcu zaradi različne množine smodnika. Na ta način se menja nabojna gostota, ki se izraža v prostoru, ki je v tulcu na razpolago enemu gramu smodnika. V tem določenem prostoru zgori 1 g smodnika in zato označujemo prostor v tulcu, kjer se nahaja smodnik, zgorilni prostor. Večji nabojni gostoti ustreza torej manjši zgorilni prostor in obratno. Ugotovljeno je, da večja nabojna gostota ne da večjega izkoristnega faktorja, kot bi morda pričakovali, torej slabše izrabi silo smodnika. Če je nabojna gostota večja, zadene netilna iskra vžigalne kapice gostejše zložen stebriček smodnika in zato ne more vanj tako globoko prodreti. Zato naenkrat ne zažge take množine zrnca kot pri manjši nabojni gostoti, kjer so smodnikova zrnca manj gosta, tako da netilna iskra skoči globlje v smodnik in upali večje in razsežnejše ognjišče. Posledica tega pri manjši nabojni gostoti je hitrejšo zgorenje smodnika in obratno ter s tem zvečanje začetne hitrosti izstrelka, pri večji nabojni gostoti pa zmanjšanje hitrosti. Zmanjšani učinek počasneje zgorjavajočega smodnika, bi se dal nadomestiti z daljšo cevjo, kar pa ima v praksi precej ozke meje. Seveda gre pri tem za neznatno majhne ulomke sekunde. Iz tega sledi, da učinek strele ni odvisen samo od večje množine smodnika, ampak tudi od velikosti zgorilnega prostora v tulcu. Na ta način dá lahko manjša množina smodnika z manjšo nabojno gostoto enak strelni učinek kot večja množina smodnika z večjo nabojno gostoto. Potemtakem ni glavno, da stlačim v tulec čim več smodnika, temveč da ga nabašem v pravilni nabojni gostoti, ki znači razmerje med prostornino smodnika in nabojnim prostorom tulca. Na podlagi teh dognanj je možno za neko puško in določeno patrono dano silo smodnika najracionalneje izrabit, to je ustroju puške naboj tako prirediti, da bo izraba vložene sile smodnika čim večja. Pri tem je pa upoštevati, kako je puška zgrajena in predvsem tlak plinov, ki ima glede na varnost svoje meje. Zato taki poskusi v neveščih rokah nimajo praktične vrednosti, vedno pa vsebujejo veliko nevarnost za nesrečen izid nestrokovnjaških raziskovanj. To je delo preizkuševalnic orožja, katerim ga prepuščamo. Žal jih mi nimamo in smo navezani v vsem na dognanja inozemstva.

Za primerjavo izrabe koristne sile (izrabe) kakega smodnika, upoštevajoč pri tem vpliv na puško (obremenitev puške), izra-

čunamo atmosfersni pritisk, ki je potreben za 1 m hitrosti v sekundi (1 m/s). Moderna risanica potrebuje za 1 m/s 3—4 atmosfere (at/m/s) pri nabojni gostoti (g/cm^3) 0.75—0.85 cm^3 in 600—680 mm dolgi cevi. Prosto povedano: risanici, ki ima 600 do 680 mm dolge cevi s 3 g smodnika v zgorilnem prostoru od 2.25 2.55 cm^3 , ustreza za 800 m začetne hitrosti krogle pritisk 2400—3200 atmosfer.

Kako vpliva na učinek strela pri isti puški in istem smodniku, če spremenimo količino smodnika ali težo izstrelka, nam nazorno kaže preglednica, ki jo navaja omenjena nemška preizkuševalnica:

Kaliber v m/m	Naboj smodnika v g	Spreme- njena teža izstrelka v g	Pritisk at/m/s	Izraba kgm/g	Spre- mema hitrosti m/s	Spre- mema pritiska at
6.5	+ 0.1	—	3.21	95.91	+ 22	+ 280
6.5	—	+ 2.2	4.26	73.35	— 118	+ 720
7.—	+ 0.1	—	4.13	112.61	+ 50	+ 570
7.—	—	— 1.2	3.16	96.59	— 22	— 280
8.—	— 0.1	—	4.05	127.26	+ 50	+ 530
8.—	—	+ 2.—	4.60	114.94	— 52	+ 500

Iz teh podatkov n. pr. sledi, da pri povečani množini smodnika za 3 % izstrelak pridobi na hitrosti za okroglo 7 %, pritisk plinov se pa zveča za 10 % in več. Pri zvečanju teže izstrelka pa plinski tlak razmeroma še hitreje stopnjuje. Iz tega je tudi razvidno, zakaj je nestrokovnjaško poskušanje z močnejšo municijo opasna zadeva. Zgoraj podani primeri seveda ne drže v vseh slučajih enako. Kažejo pa nedvomno, da je zvečanje teže izstrelka mnogo izdatnejše kot pa zvečanje množine smodnika in, pri tem ko pritisk nesorazmerno hitreje stopnjuje kot pa se večja množina smodnika, zlasti pa teža izstrelka, je kritična točka lahko kaj kmalu dosežena. Pri plinskem tlaku je treba upoštevati tudi vrtež, ki poleg naboja vpliva na to najkočljivejšo točko vsega problema pri zgradbi strelnega orožja. Kajti strelna orožja mora poleg vseh balističnih zahtev, ki dandanes niso majhne, nuditi tudi zadostno varnost pred razstrelbo.

Naboji za kroglo, ki so v prometu in so za lovske svrhe že ustaljeni, so bili od preizkuševališč za orožje nešteto krat preizkušeni in pretehtani, tako da so brezdvomno glede učinka gotovo kar najboljše uravnovešeni in izrabljeni. Zato jim lahko zaupamo, ker sami brez temeljitega znanja in potrebnih pripomočkov gotovo ne bomo ustvarili nič boljšega.

Preglednica pomladanske vzrejne tekme pičarjev dne 19. aprila 1936 v Ljubljani. Skupina A.

Številka žreba	Številke učinitve: 0 = nezadostno 1 = zadostno 2 = povojno 3 = dobro 4 = prav dobro		Predmeti preizkušnje											Vsota	Ocena	Smotra	Darila
	Ime psa	vpisan v VRP s št.	Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Nate- zanje (3)	Hitrost (3)	Vztraj- nost (3)	Zasno- delo po sledu (4)	Ubog- ljivost (3)	Strelo- mirnost (2)						
1	Azor - Kriški nem. kdl.	155	(3) 18	(2) 8	(3) 12	(3) 9	(4) 12	(3) 9	(3) 12	(2) 6	(2) 4	90	II c	vsi psi sposobni za vpis v JRP			vodnik Din 200'— vodnik Din 300'—
2	Stop-Samoborski nem. kdl.	145	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(3) 9	(3) 9	(3) 9	(2) 8	(4) 12	(4) 8	97	II a				
3	Alka - Kriška nem. kdl.	160	(2) 12	(2) 8	(3) 12	(1) 3	(2) 6	(3) 9	(3) 12	(2) 6	(3) 6	74	III c				
4	Stoj-Samoborski nem. kdl.	148	(2 1/2) 15	(3) 12	(4) 16	(3) 9	(2) 6	(2) 6	(1) 4	(3) 9	(3) 6	83	III b				
5	Stoja - Samoborska nem. kdl.	152	(3 1/2) 21	(3 1/2) 14	(4) 16	(3) 9	(4) 12	(3) 9	(4) 16	(2) 6	(4) 8	111	I b				
6	Skok - Samoborski nem. kdl.	149	(2) 12	(2) 8	(3) 12	(2) 6	(3) 9	(3) 9	(0) 0	(2) 6	(3) 6	68	p. p.	po- voljna			
7	Ali - Kriški nem. kdl.	157	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(3) 9	(2) 6	(2) 6	(2) 8	(3) 9	(3) 6	86	III a				
8	Sam - Samoborski nem. kdl.	151	(3) 18	(2) 8	(4) 16	(4) 12	(2) 6	(2) 6		(3) 9	(4) 8	83	p. p.				
9	Suljo - Samoborski nem. kdl.	146	ni bil priveden														
10	Arab - Podpreski nem. kdl.	119	ni bil priveden														
Vodja tekme: dr. Erik Eberl.																	
Sodniki: Evgen Križaj, Franc Urbanc.																	

Preglednica pomladanske vzrejne tekme pičarjev dne 19. aprila 1936 v Ljubljani. Skupina B.

Številka žreba	Številke učinitve: 0 = nezadostno 1 = zadostno 2 = povojno 3 = dobro 4 = prav dobro		Predmeti preizkušnje							Vsota	Ocena	Smotra	Darila
	Ime psa	vpišan v VVRP s št.	Nos (6)	Nacin iskanja (4)	Stoja (4)	Nate- zanje (3)	Hitrost (3)	Vztraj- nost (3)	Zasno- va za delo po sledu (4)	Ubog- ljivost (3)	Strelo- mirtost (2)		
11	Ada-Podpreska nem. kdl.	121											
12	Tell-Poljanski nem. kdl.	180											
13	Ari-Podpreski nem. kdl.	118	(2 ^{1/2}) 15	(3) 12	(3) 12	(3) 9	(2) 6	(3) 9	(0) 0	(3) 9	(3) 6	p. p.	vsi psi sposobni za vpis v JRP
14	Aga (Drava) Kriška nem. kdl.	159	(2) 12	(2) 8	(2) 8	(3) 9	(4) 12	(3) 9	(2) 8	(1) 3	(2) 4	73	
15	Gleks-Poljanski nem. kdl.	183	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(2) 6	(3) 9	(4) 12	(0) 0	(4) 12	(3) 6	87	
16	Škrat irski seter	143	(2 ^{1/2}) 15	(3) 12	(4) 16	(2) 6	(2) 6	(3) 9	(0) 0	(4) 12	(3) 6	82	
17	Kora angl. seter	174	(4) 24 14	(3 ^{1/2}) 14	(4) 16	(4) 12	(4) 12	(4) 12	(2) 8	(3) 9	(3) 6	115	
18	Iris-Poljanska nem. kdl.	178	(1) 6	(2) 8	(1) 4	(1) 3	(4) 12	(2) 6	(1) 4	(2) 6	(3) 6	55	p. p.
19	Tann-Poljanski nem. kdl.	179	(3) 18	(3) 12	(3) 12	(3) 9	(3) 9	(4) 12	(2) 8	(2) 6	(3) 6	92	II b
20	Ali-Poljanski nem. kdl.	177	(2) 12	(3) 12	(3) 12	(2) 6	(2 ^{1/2}) 7 ^{1/2}	(2) 6	(1) 4	(2 ^{1/2}) 7 ^{1/2}	(3) 6	73	III d

Vodja tekme: dr. Erik Eberl.

Sodnika: Feliks Justin, Anton Schuster.

Preglednica pomladanske vzrejne tekme ptičarjev dne 26. aprila 1936 v Mariboru.

Številka zreda	Številke učinitve: 0 = nezadostno 1 = zadostno 2 = povoljno 3 = dobro 4 = prav dobro		Predmeti preizkušnje											Ocena	Smotra	Darila	
	Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Nate- zanje (3)	Hitrost (5)	Vztraj- nost (5)	Zasno- va za delo po sledu (4)	Ubog- ljivost (3)	Strelo- mičnost (2)	Vsota							
Ime psa			vpisan v VVRP s št.														
1	Nora-Bistriška irski seter	166		vodnik odstopil												neza- dostno	
2	Aga (Drava) Kriška nem. kdl.	159	(2) 12	(1) 4	(2) 8	(2) 6	(4) 12	(3) 9	(2) 8	(0) 0	(2) 4	63	p. p.	dobro			
3	Abe (Tref) Kriški nem. kdl.	156	(2) 12	(2) 8	(3) 12	(3) 9	(3) 9	(2) 6	(1) 4	(2) 6	(3) 6	72	III d	za- dostno	vodnik Din 150—		
4	Iris Poljanska nem. kdl.	178	(3) 18	(2 ^{1/2}) 10	(3) 12	(3) 9	(4) 12	(4) 12	(2) 8	(0) 0	(2) 4	85	III c	dobro	vodnik Din 100—		
5	Dita Dravska nem. kdl.	132	(3 ^{1/2}) 21	(3 ^{1/2}) 14	(4) 16	(4) 12	(3) 9	(3) 9	(2) 8	(3) 9	(3) 6	104	I	dobro	vodnik Din 200— srebrna plaketa podružnice v Mariboru		
6	Dora Dravska nem. kdl.	133	(2) 12	(2) 8	(2) 8	(2) 6	(1) 3	(2) 6	(2) 8	(1) 3	(2) 4	58	p. p.	za- dostno			
7	Bolli nem. kdl.	123	(2 ^{1/2}) 15	(4) 16	(4) 16	(3) 9	(3) 9	(4) 12	(1) 4	(3) 9	(3) 6	96	III a	dobro			
8	Astor Kriški nem. kdl.	154	(2) 12	(1) 4	(3) 12	(2) 6	(1) 3	(1) 3	(2) 8	(4) 12	(4) 8	68	p. p.	za- dostno			
9	Droll Dravski nem. kdl.	150	(3) 18	(3) 12	(4) 16	(4) 12	(3) 9	(2) 6	(2) 8	(3) 9	(3) 6	96	II	po- voljno	srebrna plaketa podružnice v Mariboru		
10	Dago Dravski nem. kdl.	129	(2) 12	(2) 8	(3) 12	(4) 12	(2) 6	(2) 6	(4) 16	(3) 9	(3) 6	87	III b	dobro			
11	Bode Titus nem. kdl.	126				ni bil priveden											
12	Dari Dravski nem. kdl.	131				ni bil priveden											

Vodja tekme: Josip Pirich. Sodniki: Feliks Justin, Anton Schuster, Franjo Urbanc.

Vodja tekme: Josip Pirich. Sodniki: Feliks Justin, Anton Schuster, Franc Urbanc.

Prepevajoče grude

(Črtica.)

(Nadaljevanje.)

III.

Žitne bilke so se daljšale z dnevom. Vzpenjale so se kvišku. Hitele so soncu nasproti.

Škrjanci so jim sledili. Vsako jutro so se dvigali više, vsako jutro so se vili bolj zgodaj v višave, da se okopljejo v zoru.

Posamezni škrjanci so obkrožali le določen del polja. Ako sta pa ponesli peruti katerega preko mej lastnega okoliša in je trčil tu s sosedom skupaj, sta se spoprijela med vriskom in petjem. Kakor ščinkavca sta se prekopicavala po zraku, dokler se nista znašla na tleh. Tu pa je pridirjala po navadi še samica nad vsiljivca. Tedaj je deževalo klofut in udarcev od dveh strani, dokler ni rogovileža beg odtegnil premoči. Urna kraka sta res zlata vredna.

Na tleh so se samci radi kazali po nekoliko vzvišenih mestih, kakor večjih grudah, gnojnih kupih, krtinah, mejnikih in kolih, saj se da iz takih točk vse lepše prezirati okoliš. Bolj skrivnostne pa so bile samice. Te so prihajale le redkokdaj na izpregled. Imele so pač — svoje skrbi.

Zgodilo se je tistega dne, ko je zaduhtela prva vijolica pod šipkovim grmom na omejku. Škrjanec iz devete njive desno od gozdiča je baš skončal svojo jutrnjico, pritegnil peruti k telesu ter padel kakor hruška z drevesa na njivo. Tik ob tleh pa je zopet razprostrl kreljuti, da zaustavi padec. Tako je sfrčal še nekoliko korakov naprej, preden se je dotaknil zemlje. Tedaj mu prihiti samica nasproti, našopiri perje na glavi ter mu zacvrči nekaj na uho. Nato steče oziraje se nazaj po ogonu naprej. Starec jo razume takoj ter jo ubere za njo, dokler se ta ne ustavi ob večji zaraščeni grudi sredi njive. Tu začne razkopavati kakor koklja z nožicama po tleh, prepusti pa kmalu delo soprogu, ki poglobi nekoliko mesto. Tako brskata in praskata izmenoma, dokler ne nastane tik grude jamica, gladka in lepo zaokrožena. Tedaj pa steče stari nekoliko korakov v stran, se požene iznova v zrak ter zavriska in zažgoli vnovič v mlado jutro, razodevajoč vsemu svetu svojo radost in srečo. Iz polnega grla je pel, ko je samica spletala gnezdo v jamici iz travnih šopov, koreninic in bilk ter ga blazinila z živalsko dlako. Pel je, ko je že ležala

kopica jajčec prstene barve v gnezdu, pa je še pel, ko je stara že pitala zarod na gnezdu.

Ko pa se je naužil nebesne sinjine, se je spustil k tlom nekje v bližini v strn ter pritekel med biljem do gnezda. To se je z vso vsebino tako prikladalo kraju, da ga je le vajeno oko iz bližine ločilo od sosesčine. Pri pogledu iz daljave pa se je tako dovršeno ztilo z okolico, da ga niso zasledile niti tatinske srake niti bistroidne vrane, ki so se dnevno izpreletavale nad njivo. Tega dejstva se je tudi samica zavedala. Podnevi ni izlepa sedla na gnezdo, niti pozneje, ko so se že izvalili mladiči. Iztikala pa je pridno okoli po polju za prikladnim živežem ter ga neumorno prinašala mladim. Le ob slabem vremenu in ponoči je grela zarod. V deževju pa je stari zalagal družino s hrano.

Živeža je bilo tedaj povsod na izbiri Polje je gomazelo raznovrstnih žuželk, bub in ličink. Tudi semenja je bilo v izobilju. Pri tečni in izdatni hrani so se mladiči naglo razvijali. Kmalu jim je zrastle perje in so se tako okrepili, da so zapustili gnezdo.

Samica je večidel sama skrbela za zarod, ga vodila in učila, ga vabila in svarila po svoje; samec pa je vriskal in pel včasih na tleh blizu gnezda, da kratkočasi družico, večinoma pa v zraku. Pel je vsakikrat drugače. V začetku je bila njegova pesem bojevita. V stihih se je rogal premaganemu tekmeču in ga pozival na boj. Pozneje pa, ko so se sparili škrjanci in se je umirilo polje, je opeval svojo družinsko srečo in izpremembe v gnezdu in krog njega. Opeval je lepoto žitnega polja ter v vseh barvah leskeče se rosne kapljice na bilkah, cvetju in zelenju. Njegova pesem se je razvila v visoko pesem ljubezni. Obstajala je iz le malo zvočnih, čistih, jarnih zvokov, ki jih je pa vezal med seboj na nebroj načinov v kitice. Zato se je glasila zdaj kot žvrgolenje, zdaj zopet kot sviranje ali brnenje. Nekatero zvoke je opetovano ponavljal.

Žito se je sklásilo in rumenelo od dne do dne bolj. Mladi škrjančki so se osamosvojili in hodili lastna pota. Samica je vdrugič valila. Takrat na primer je pel nekega dne nekako takole:

Krili sta čili mi, sonce žari,

polje plamika, kjer družja vali.

Čuj!

Tri-tri-tri-tri-tri-tri jajčka ima

ljubica moja tam sredi polja.

Hoj!

Kri-kri-kri-kri-kri-kri dal bi za te,

dal bi za sončni sij, jaro polje-je —

Glej!

Žito zlati se tam, mak že gori,
kokolj višnjeli, modriš se sinji —
Čuj!

Lepa plavica je, kadar cveti,
strn je lepša še, kadar zori,
vseh pa najlepša je ljuba moja
tam med cveticami sredi polja-ja —
Hoj!

Kri-kri-kri-kri-kri-kri dal bi za te,
dal bi za sončni sij, jaro polje. — —

Tako nekako je vriskal in pel visoko blizu ovčic na nebu.
Samica ga je poslušala in mladi škrjančki na njivi so pričeli z
rahlimi zvoki posnemati starega mojstra v zraku. Grude so živele.
Grude so pele. —

(Dalje prihodnjič.)

Jeleni v laškem okraju

Na hodniku sreskega načelstva v Laškem visi jelenovo rogovje, ki ima
letos svoj 200 letni jubilej. Pod njim so v nemščini naslednji stih:

»Das erste Wült war ich vor allen stracks erwöhlet,
das werden solt in ney — erkaufften Forst geföhlet,
da kurz vorhero ich dahin mich hab gewaget
zu ziehen köck hinein: gleich war auf mich gejaget.
Ganz flichtig brach ich fort durch Stäuden und durch Tücke,
da kaum dem Waidtman sach (dass er mich auch nicht blicke),
schnell stösst ich wait von ihm nach Büsch nach Gstaten ab,
da krachte schon sein Rohr, da lage ich in Grab.
Hörbst — monaths sübent-tag geschehen dieses war,
im sübenzöchen hundert sechs und dreisigst Jahr.
Er hiesse Johann Max grave von Wildenstein;
ich edler, stoltzer Hürsch, Viertzöchner zaig zu sein.«

V prostem slovenskem prevodu po dr. P. pa bi se glasili:

»Kot prva sem divjad pred vsem izbrana bila,
ki v novopridobljenem gozdu smrt storila.
Sem komaj prišel tja, že šla nad me brakada;
zbežati skušal sem, kot moja je navada.
Ko lovec videl me in jaz zagledal njega,
že puška počila — in konec bil je vsega.
V letu tisočsedemsto pa trideset in šest
septembra sedmega sem prišel mu v pest.
Grof Ivan Wildenstein bil ta možak;
jaz jelen pa močan štirinajsterak.«

Laška graščina, v kateri se nahajajo uradni prostori sreskega načelstva in drugih državnih uradov, je last dr. Morica grofa Vetter von der Lilie, predsednika bivšega avstrijskega parlamenta, ki nam je iz svoje rodbinske kronike dal naslednje podatke:

Sin starejšega brata ustanovitelja moravske linije grofov Vetter, ki so se v 30 letni vojni naselili na Moravskem, poročil je že v starejših letih mlado baronico Zollern in je živel z njo na svojih posestvih v Slov. Bistrici in v Laškem, ki je bilo v 16. stoletju dokupljeno od baronov Moscon. Ker je bil grof Vetter že star in bolehen, izbrala si je grofica ljubimca v osebi nekega grofa Wildenstein. Po smrti svojega moža je podedovala celo njegovo imetje, nato pa se je poročila s svojim ljubimcem, veseljakom in lovcem grofom Wildensteinom. Na stara leta je začela grofico peči vest, pa je ustanovila fidejkomisni majorat, po katerem naj pripade po smrti zadnjega grofa Wildenstein, posestvo zopet na grofe Vetter, kar se je zgodilo l. 1824. Takrat so bili pa le še ostanki velikega posestva, ki so ga zapravili lahkoživi Wildensteini.

No, in oni grof Wildenstein, ki je poročil veselo Vetrovo vdovo, je ustrelil pred 200 leti v okolici Laškega jelena, katerega rogovje je obenem z grofom ovekovečeno z zgorajšnjimi verzi. Komu so namenjeni ali grofu, ali jelenu ali rogovom.

Vsekakor si je nečimerni grof dal kaditi, ko je podrl kapitalnega jelena z izredno močnim in pravilnim rogovjem, ki je bilo tudi takrat v naših krajih nenavadno. Bili so pa menda tudi že jeleni pri nas zelo redki in se je ta divjad umikala v mirnejša zatišja, ko je bil laški okraj že precej gosto naseljen, kakor je to čitati v Vatovčevi dizertaciji.

180 let je minilo, kar je padel ta znameniti jelen, pa je zopet završalo v laških lovskih krogih. Po strmem Humu nad mestom se je potikal jelen, prihajač od bogvekod, degeneriran potomec one plemenite veledivjadi, ki je nekdanj kraljevala v naših gozdovih. Da se ne umakne dalje, je šla lovska deputacija na okrajno glavarstvo v Celje prosit za odstrelno dovoljenje v lovopustu. Kajpada se je dovoljenje izdalo in velika lovska družba je zasedla humske strmine. Kmalu so psi prignali in pod strmo steno na severni strani Huma je prišel jelen samotar pod strel pokojnemu našemu lovskemu tovarišu Benedeku in g. Henkeju, ki sta ga z več streli pogodila. Do globokega jarka se je še zavlekel in tik ob meji obležal. Pa so ga psi še dvignili, da je preskočil jarek, tam pa izdihnil. Mestno lovišče so imeli Nemci, okoliško pa Slovenci (pok. dr. Kolšek) in bila je velika zavist, končno pa le skupni zadnji pogon. Bilo je to 16. marca 1916. Jelen je tehtal iztrebljen 115 kg. Rogovi, prava karikatura onih iz l. 1736. En rog dolg 65 cm z enim odrastkom, drugi pa 4 cm. Rogovje visi v Henkejevi lovski sobi. Kako žalosten konec plemenite divjadi!

—o—

V medvedjem objemu

(Nadaljevanje.)

3.

V objemu medveda iz Trente

Špik je bil Trentar. Bil je torej doma v oni divji gorski kotlini tam za Vršičem, kjer je bajeslovni trentarski lovec zasledoval zlatorogega gamsa. Trenta je tako glôbasta in čerovita, da je prišla v pregovor: V Trenti se še na zelniku koza ubije. — Ko je Špik prihajal v Kranjsko goro po moko in sol, smo se otroci vsuli za njim, da od blizu vidimo moža, ki je imel nesrečen opravek z medvedom. Strahoma smo zrlí v njegov na polovico zakriti obraz. V živi otroški domišljiji so nam zaživelí prividi njegovega obupnega boja s kosmatincem. Nam otrokom medved tudi sicer ni bil

neznana zverina. Saj sta tiste čase kranjskogorska duhovnika vsako nedeljo po pridigi molila: »Še en očenaš za pastirje in živino v planinah«, za kar sta jeseni prejela vsak po en velik hleb sira. Starši so nam razlagali, da ta očenaš velja pastirjem, ker se ne morejo udeleževati nedeljske službe božje, živini pa, ker je v nevarnosti zaradi prepadov in zaradi medvedov. Takrat smo imeli Kranjskogorci in Korénci še v lasti planino na Vršiču, za Prisankom in za Razóro (ca 3000 ha), ki je bila l. 1933. prodana italijanski šumski upravi za 300.000 lir. Na to planino se je v onih časih medved najrajši priklatil od Trente sem. Tu se je tudi Špik srečal z njim.

Špik je bil korenjaške, toda suhljate postave. Hlače so mu segale do kolen, piščali pa tičale v debelih volnenih nogavicah. Po navadi Trentarjev je bil obut v domače, s svinjino obšite opanke. Trentarje smo takrat kratko imenovali Bovčane, dasi je Trenta bolj oddaljena od Bovca ko od Kranjske gore in so Trentarji bolj zahajali sem kot v Bovec. Čez Vršič, 4—5 ur hoda, so prinašali na prodaj sir, volno in kozličje. Borovci (Kranjskogorci) so imeli velik dobiček od njih. Trentarska govorica je bila pojoča in lepa. Kjer rabi Gorenjec v, so izgovarjali l, n. pr. sem šva, sem šla. Pritrdilno so mesto »da« rekli »ká-bi« (seveda, kajpak). S to besedo smo jih poredni otroci oponašali. Bili so Trentarji brihtni ljudje, toda nezaupnega pogleda. V Trento smo šli o Mali Gospojnici. Na ta praznik so imeli v Trenti cerkveno žegnanje in obenem semenj za dróbnico. Goveje živine so imeli namreč v vsej Trenti eno samo kravico. Ko sem gledal ondi okoli male cerkvice privezane rogate kozle in pritlikave koštrune in poslušal, kako se je njihovo meketanje mešalo med petje, ki je donelo iz cerkve, mi je prišel na misel kupčijski prizor iz jeruzalemskega templja. Za kosilo so nam domačini postregli z gamsovo juho. »Nunc« (župnik) je nosil irhaste hlače in zelene nogavice-dokolenke.

V Kranjski gori se je Špik redno oglašal pri Žnidarju (Lavtižarju), kjer je kupil sirka (koruze) in pri Vandótu, kjer je imela moja teta Neža gostilno in prodajalno. Tukaj sem se s Špikom seznanil. Dosledno je bil okrog ust obvezan z višnjevim robcem. Vsi smo vedeli, zakaj. Medved mu je odtrgal spodnjo čeljust. Pri Vandótovih je sêdel najrajši na stopnice, ki so peljale v podstrešje, si odvezal robec od ust, se nagnil daleč nazaj, nastavljal na grlo lijak in izlival vanj mleko, kavo, juho ali kako drugo tekočino. Strahota je bila, gledati to razdejanje? njegova usta brez spodnje skranjî. Kako drago je plačal sprijem z medvedom! Rad je pobesil glavo in mižé gledal dogodke, ki mu jih je spomin klesal v srcu. Oči, sicer žive in ostre, so mu večkrat plaho pale pod noge. Tegobno mu je odjeknil spomin. Molčati je moral o svoji težki bolesi. — Teta Vandotnja ga je navadno brezplačno pogostila in mu tudi za popotnico skozi razrito strugo Pišence kaj navrgla. Njegov sin Tôna še danes domuje poleg cerkvice v Trenti in je lovec, kakor je bil njegov nesrečni oče.

Pretresljiv doživetek, kako se je Špik boril z medvedom, je zelo nazorno opisal Kranjskogorec Jožef Lavtižar, sedaj župnik v Rátečah, ki se je kot dijak udeležil pogona na istega medveda, ki je Špika tako grdo razmesaril. Lavtižar piše:

»Velikonočni ponedeljek leta 1871. sta prišla s planine dva drvarja z razburljivo novico, da sta videla medveda pred Vršičem. Bil je prav blizu njiju, stopal mimo štorov posekanega gozda in izginil v gošči. Onadva še besede nista upala izpregovoriti. Samo gledala sta to veliko kosmato zver temnorjave barve, kratkih ušes in kratkega rilca.

Medvedje so takrat še radi prebivali v naših gorah in delali škodo posebno med ovčjimi čredami. — Pri velikonočnem izpraševanju je župnik vprašal moža: »Katera reč je najhujša na svetu?« — in mož je brez pomisleka odgovoril: »Medved«. Seveda je pričakoval župnik drugačnega odgovora.

Še isti večer, ko so ljudje izvedeli o medvedu pod Vršičem, je obhodil občinski sluga Jôk vso Kranjsko goro z ukazom župana Antona Hribarja, da mora iti drugo jutro iz vsake hiše en možak na medvedji lov. Orožje naj vzame s sabo kakršno koli; zadostujeta tudi sekira ali okovana palica, če ni drugega.

Takrat sem bil doma na velikonočnih šolskih počitnicah. Z Jôkom sva bila dobra znanca. Zato mi je prigovarjal, naj grem še jaz nad kosmatinca. Ker me to vabilo ni posebno mikalo, sem imel več izgovorov. Končno sem pa vendar snel očetov »štuc« s kljuke in šel s tovarišijo. Zunaj vasi nas je občinski sluga naštel sedemdeset. — »Danes ga moramo dobiti!« je govoril ves ponosen na to, da je načelnik oboroženim vaščanom.

»Le brez skrbi bodite!« je nadaljeval in žvečil tobak. »Čeprav zavoha medved človeka že na sto korakov daleč, ga vendar ne napade brez povoda, temveč še beži pred njim. Saj bi ga tudi mi ne preganjali, ako bi ne delal v poletnem času take škode med dróbnico. Predlanskim je raztrgal Rogárju dve ovci, lani Černetovega koštruna in letos si bo izbral zopet kaj okusnega, če ga ne dobimo. To pa strogo naročam, naj tisti, ki ga bo streljal, dobro pomeri, ker ranjeni medved postane besen in ne prizanese preganjavcu. — Zêp! Nate se najbolj zanašam. Ti si prinesel že marsikakega gamsa iz Velike Pišence. Če vzameš medveda ti na muho, ne bo več strašil po naših planinah. Dobil boš pa tudi od visoke vlade lepo nagrado v denarju.«

Po potu nam je Jôk še veliko drugih reči pripovedoval iz medvedjega življenja, nekaj resničnih, nekaj pa tudi izmišljenih. Jaz sem bil tisto leto že v osmi latinski šoli, toda sem moral kar molčati in poslušati Jôka, ki je znal le za silo citati in podpisati svoje ime.

»Nekdaj je bilo več divjih živali, kakor jih je sedaj,« je razlagal dalje. »Od starih ljudi sem slišal, da so medvedom kopali

jame, v jame nastavljali meso in jih pokrivali z vejami. Medved je stopil na veje in padel v jamo, iz katere ni mogel več nazaj. Bil je živ ujet. On je največja in najmočnejša zver naših krajev in kljub svoji teži hitrejši kakor nas eden. Žré vse od kraja, tako da je v tem oziru najbolj podoben svinji. Videli so ga že na drevesu, raz katero je tresel sadje; dobili so ga v žitu, ki ga je več potlačil ko snedel. Tudi čebelarju je naredil marsikako škodo, ker mu med posebno dobro diši. Zato ga vidite v pratiki s panjem na rami. Kadar pa zaduha meso domače ali divje živali, pozabi na vse drugo. Poklal bi vso čredo, ako bi ne bilo pastirja pri njej. Ko ga pripeljemo danes zvečer v Kranjsko goro, bo vse pokonci. Pa ne samo to. Po vsi deželi in še naprej bodo govorili o nas. Vsi časniki bodo pisali o našem junaštvu.«

Pod strmimi stenami Prisanka je razdelil Jôk svoje ljudi po štiri in štiri vkup. Odkazal jim je gozd, skozi katerega naj bi prodrli vedno više in tako spravili medveda na planino vrhu Vršiča. Na Vršiču pa smo ga čakali tisti, ki smo bili oboroženi s puškami.

Po sebi je umevno, da ne more biti človek pri takem delu hladnega srca. Kadar je kaj zašumelo, smo že mislili, da prihaja tisti, ki smo ga iskali. Kmalu smo zaslišali vpitje, ki pa ni dolgo trajalo. Nastal je mir, razburjenje je prenehalo in nihče ni sprožil strele. Ob dveh popoldne so začeli prihajati k nam na vrh oddelki gonjačev. Izvedeli smo, da sta dva gonjača videla v snegu široke stopinje in opazila nekaj temnega, ki je izginilo na trentarsko stran. Gotovo je bil medved. Vpila sta nekaj časa, da bi opozorila tovariše nanj, pa ga nihče drugi ni videl kakor samo onadva.

Proti večeru smo se vrnili v Kranjsko goro. Veliko ljudi nam je prišlo naproti, toda nismo jim mogli povedati drugega nego to, da smo brez medveda. Tudi Jôk ni bil več tako gostobeseden, kakor je bil zjutraj.

O tem dogodku je izvedel špik iz Trente.

Trenta je raztreseno selo onkraj Vršiča na goriški strani, štiri ure od Kranjske gore. Po skaloviti dolini šumi Soča, ki ima tukaj svoj izvir. Težko bi dobili tak samotni in divji kraj. Hišice stojijo ob vznožju najvišjih gorá: Jalovca, Mojstrovke, Prisanka in trentarskega Grintovca. Siromašno ljudstvo nima nič polja in zato nič pridelka. Moški iščejo zaslužka po svetu, ženske oskrbujejo male domove. Turist pa sodi nasprotno in pravi: Trenta je najlepši kraj, kakršnega si more misliti prijatelj gorá. Veličastni snežniki obkrožujejo ta nepopisno divni košček zemlje.

Kdo je bil špik? — Mlad, takrat tridesetleten mož. Pisal se je Anton Tožbar. Hišo je imel poleg trentarske cerkve. Zato je opravljal cerkveniško službo. Najbolj ga je veselil lov na divje koze. Poznal je vse steze po ondotnem skalovju. Kot človek jeklenih živcev je plezal brez omotice po najopasnejših strminah.

O medvedu je sklepal takole:

Če so ga Kranjskogorci prepodili s severne strani Prisanka, bo sedaj na južni strani. Ker ga niso dobili oni, ga dobim jaz. Ni verjetno, da bi bil šel medved nazaj, ker so ga preveč ostrašili. Prej bi jo bil mahnil čez Luknjo v Vrata. Najbolj gotovo je ostal v gozdovih nad Trento, kjer ga sedaj čaka moja krogla.

Tako je računal špik in napravil imeniten načrt. Ni pa iskal velike tovarišije, ker bi ga samo motila. Svojo misel je razodel le sosedu štruklju, prav tako vztrajnemu lovcu, kakor je bil on. Nič nista odlašala, temveč takoj odšla na usodno pot, vsak z dobro nabito puško in z zadostnim strelivom. Tudi živeža sta vzela s seboj za tri ali štiri dni, ker takega dela nista upala izvršiti v enem dnevu. Špikov lovski pes je videl te priprave in iz njih sklepal, da njegov gospodar namerava nekaj posebnega. V začetku je cvilil, pozneje pa je hotel kar utrgati verigo, na kateri je bil priklenjen poleg ovčjega hleva. Špik ga je gladil in mu prigovarjal, naj ostane lepo doma. Kadar bo lov na zajce ali na srne, da ga bo že vzel s sabo, danes pa ga ne more.

(Dalje prihodnjič.)

Pomladna vzrejna tekma ptičarjev v Ljubljani, 19. IV. 1956.

Pozor pred obadom

Kakor že dolgo vrsto let, sem se podal tudi letos na Lipovec pri Špitaliču v zasebni revir g. barona Apfaltrerna.

S seboj sem vzel tudi svojega prijatelja g. Ivana Lavrenčiča iz Zgornje Sv. Kungote, ki se je sicer že izkazal na raznih strelskih tekmah, na srnjaka pa še ni odal strela. Zaradi tega sem mu že pred odhodom obljubil, da bom poskrbel, da pride on prvi do strela. Vse dni je lilo kot iz škafa. Ta sreča me spremlja z neverjetno doslednostjo že 10 let, zato me pa tudi Lipovec ne bo videl nikdar več pred 10. junijem.

Zvečer sva spala v novo dograjeni lovski bajti, ki še ni imela svojih oken in vrat. Prepriha ni manjkalo. Ker sva bila vsa premočena, naju je tako zeblo v kolena, da vso noč nisva zaspala, čeprav sva bila oba precej trudna in ne spadava med nedeljske lovce.

Drugo jutro, ob sedmih sva prišla na rob velike poseke, premočena do kože. Ker se je končno prikazalo sonce izza črnih in zastrtih oblakov, sva se usedla na štor velike posekane bukve. Sonce je začelo pripekat v najina hrbta, iz katerih se je začelo kmalu kaditi kakor iz kake pralnice.

Prijatelja Ivana sem opozoril, da bova začela z zalazom po stezi, ki se vije ob robu velikanske poseke. Samo tu je zaradi gostega malinovja in robidovja mogoč zalaz. Opozoril sem ga, naj se takoj priplazi k meni, čim bo videl, da poklekнем, češ pred seboj imam srnjaka.

Pogled se mi je odprl na drugo poseko, ki meji na trojansko občinsko lovišče in še ni obraščena, ampak kar posuta s samimi štori, ki kaj radi v mraku varajo oko in so prevarali že marsikakega starega lovca na srnjad.

Kakih 400 korakov pred seboj sem zagledal med dvema štoroma srnjaka, ki je stal nepremično kot vlit, obrnjen proti meni z zadnjim delom svojega telesa.

Kakor dogovorjeno, sem takoj pokleknil. Prijatelj Ivan, katerega obraz se je zasvetil od samega veselja kakor polna luna, je bil takoj za mojim hrbtom. Kazal sem mu srnjaka, katerega ni mogel za nobeno ceno zagledati. Končno se je vdal, da je ona točka, katero sem mu kazal, srnjak.

Svetoval sem mu, naj si sezuje škornje in naj sključeno zalezuje po stezi navzdol, dokler se srnjaku ne približa na 200 korakov in naj šele takrat strelja.

Zalaz je bil naravnost idealen, kajti steza je bila vsa premočena in obdana z visoko travo in robidovjem.

Ko se je Ivan začel premikati proti srnjaku, sem šele uporabil svoj daljnogled. Ko se je približal srnjaku na 200 korakov, mi je zaklical: »Mirko! Saj to ni srnjak, ampak štor.« Padlo mi je takoj v oči, da se srnjak ni niti obrnil na njegov klic, pač pa da se bo vsak hip zrušil brez strela. Ivanu sem zaklical, da je to srnjak in ne štor in naj pritisne. Malo sekund pozneje je zagrmel strel. Srnjak je napravil nekaj korakov prav leno naprej in se zrušil.

Spremljevalcu sem takoj zaklical, da srnjak ni normalen, ampak da mora biti smrtno bolan ali pa ranjen. Šel sem v bajto in naprosil pastirja, naj gre s košem ponj, kajti z Ivanom sva bila že dosti zamazana in premočena.

Ko je prinesel pastir srnjaka pred bajto, me je opozoril Ivan, da leze srnjaku iz smrčka velik obad, kateremu jih je sledilo še devet! Dolgi so bili

2 do 3 cm, debeli pa približno kakor zeta-cigareta. Vsak pravi član zelene bratovščine si lahko predstavlja, kake neznosne muke je morala pretrpeti uboga žival in kako potreben ji je bil smrtonosni strel, da jo je rešil nadaljnjih muk. Bila ga je tudi sama kost in koža in rogovje je bilo jedva za najslabšega šilarja, čeprav je bil sicer šesterak. Rad bi bil ostal še nekaj dni na Lipovcu, da bi bil skušal odstreliti bolne komade. Toda večnega deževja sem bil sit do grla, ker me to spremlja, kakor omenjeno, že 10 let in sem se vrnil v Maribor, čeprav ni bilo mojega dopusta še konec.

Teodor Drenig

Poročilo

o III. državni razstavi psov vseh pasem v Mariboru
dne 3. in 4. avgusta 1935.

(Nadaljevanje in konec.)

6. Bernhardinci:

Psi: Ml. r.:

Kat. št. 54. **Davor** (Kuno), VzKLSp 241.

Kat. št. 55. **Dušan** (Cezar), VzKLSp 244. — Dva prav tipična brata, ki še nista popolnoma razvita, glavi še nista dovolj markantni, gredelj pri obeh predolg, postava obeh dobra, ravno tako zadnji nogi in šapi, močnih kosti. Ocena: oba prav dobro.

7. Nemške doge:

Psi: Ml. r.:

Kat. št. 56. **Faun v. Rivalta**, VzKLSp 281. — Zelo velik, toda v slabem stanju, zelo plemenita glava, globoko ležeče oko, dobra šoba, prelahkih kosti, plemenit vrat, globoka prsa, šapi spredaj nekoliko na ven zaviti, skromni zadnji nogi, dober rep. Ocena: dobro.

Kat. št. 57. **Corro v. Schützen-Eichert**, JRSp 244. — Zelo prijazen, zlato-progast, plemenit, gobec bi moral biti nekoliko močnejši, odlična linija, plemenit vrat, premalo oprsja, jako lepe noge in šape, prav dober gib, odličen rep. Ocena: odlično.

Psi: Spl. r.:

Kat. št. 58. **Guido v. d. Trattnach**, JRSp 155. — Je izostal.

Kat. št. 59. **Nestor v. Inn**, DDZB 24.720. — Skoraj popolnoma bel, lisast le na glavi, eno stekleno oko, zelo dobra glava z lepim gobcem, nekoliko gub na grlišču, močnih kosti, dobre noge in šape, dobri mišičasti zadnji nogi, odličen rep. Ocena: odlično.

Kat. št. 60. **Bosko**, VzKLSp 166. — Robusten, premalo plemenit, prekratko kupirani uhlji, zelo dober trup, jako dobri zadnji nogi, dober v hoji, glava premalo markantna. Ocena: dobro.

Kat. št. 61. **Dušan**, JRSp 185. — Nekoliko majhen, glava primerna, dobro ospredje, noge in šape, trup bi moral biti močnejši, v celoti jako tipičen. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 62. **Ossy v. Greiffest**, OeHZB DD 447. — Zelo plemenit, odličen vrat, lahka glava, gobec bi moral biti oglat, lepo ospredje, dobre noge, dobra linija, dobro mišičasto ozadje, križec bi moral biti bolj vodoraven, lepa splošna pojava. Ocena: odlično.

Kat. št. 63. **Harras**, JRSp 106. — Predebel, vrat kratek in debel, premajhen čelni nastavek, premalo šobast, globoka prsa, robusten, debel rep, črn z belim znakom na prsih, beli gležnji, medenica bela. Ocena: dobro.

Psice: Spl. r.:

Kat. št. 64. **Desa**, JRSp 186. — Dolg in mehak hrbet, široka lobanja, gobec premalo oglat, ploščato čelo, dobra hoja, v celoti majhna. Ocena: dobro.

Kat. št. 65. — **Barica**, VzKLSp 167. — Je izostala.

Kat. št. 66. **Aja**, JRSp 254. — Majhna, bela s črnimi lisami na ramenih, preveč šiljast gobec, odličen križec, lahkkih kosti. Ocena: dobro.

8. **Koder**, volnati (pudel):

Pes: Spl. r.:

Kat. št. 67. **Alex** (Ponto), JRSp 108. — Že večkrat ocenjen, zelo prijazen pes, zaželeno nekoliko temnejše oko. Ocena: odlično.

9. **Šnavcer**:

Pes: Spl. r.:

Kat. št. 68: **Akko v. Treuimfeld**, OeHZB SM 9286. — Dobra glava, oko precej svetlo, dober trup, zelo dobra obrisna linija, dobre noge in šape, trda dlaka, zadnji nogi prinožni. Ocena: prav dobro.

10. **Chow-Chow**:

Pes: Spl. r.:

Kat. št. 69. **Pu-Yi**, prvak Jugoslavije — Zagreb 1935, JRSp 241. — Jako tipičen, oko bi moralo biti nekoliko temnejše, v celoti pasemsko pravilen, premalo odlakan, odličen izraz. Ocena: odlično, prvak Jugoslavije — Maribor 1935 z nadejo na CACIB.

11. **Francoski buldogi**:

Psice: Spl. r.:

Kat. št. 70. **Goscherl v. Schulhof**, JRSp 229. — Je izostala.

Kat. št. 71. **Fifi**, JRSp 250. — Zelo dobra glava, spodnja čeljust bi morala biti širša, zelo temno oko, dobro zaokrožen uhelj, precej visok, postati mora še širši, zelo dobri zadnji nogi, kratek svedrast rep. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 72. **Therry** (Schmiderer), JRSp 252. — V ospredju preozek, stoji previsoko, predolg v trupu, dobro oko, dobro mišičasti zadnji nogi, dober gib. Ocena: dobro.

Kat. št. 121: **Molly**, DPPZ. — Prav tipičen, dobro zaokrožena spodnja čeljust, ki bi morala biti širša, nos precej dolg, dobro oko in uho, ospredje dovolj široko, kratek hrbet, dobra hoja. Ocena: prav dobro.

12. **Pinčerja opičji**:

Psice: Ml. r.:

Kat. št. 73. **Pitzi** (Pöchern), OeHZB AP 53. — Jako dober trup, dobra glava, dober izraz, temno oko, smrček pravilen. Ocena: odlično.

Spl. r.:

Kat. št. 74. **Urschl v. Jetti**, prvakinja Merano 34, Wien 35 z nadejo na CACIB, OeHZB AK 46. — Odličen izraz, zelo temno oko, dober trup, lepi

zadnji nogi, zelo plemenit, pravilna postava. Ocena: odlično, prvak Jugoslavije — Maribor 1935, z nadejo na CACIB.

15. Pekingezze:

Pes: Ml. r.:

Kat. št. 75. **Pong of Chinahome**, prvak Jugoslavije — Zagreb 1935, JRSp 215. — Pes, ki ga je isti sodnik že ocenil, ima dolg raztegnjen pravilen trup, prav lepó glavo, lepo oko, plemensko pravilno hojo. Ocena: odlično, prvak Jugoslavije — Maribor 1935.

Psice: Spl. r.:

Kat. št. 76. **Mink Toy**, JRSp 235. — Je tudi prav tipičen, nos bi bil lahko krajši, dobri sprednji krivi nogi, bogata šoba, veliko temno oko, rahli lakti, dobro nastavljeno uho, rep dvigne samo pri kretanju. Ocena: odlično.

Kat. št. 77. **Jou Jou**, JRSp 194. — Je dolga in globoka, lobanja, uho in oko hvalevredno, nos obilno dolg, šoba naj bi bila obilnejša. Ocena: prav dobro.

Kat. št. 78. **Du Du**, JRSp 228. — Spodnja čeljust premalo upognjena, podlaket premalo zakrivljena, trup le za silo, v ostalem pač tipična. Ocena: dobro.

14. Ruski hrti (Barzoi):

Psica: Ml. r.:

Kat. št. 79. **Volga — Celeja**, JRSp 256. — Čedna psica, ali preskromna v dlaki, dobra glava, lepo ospredje, noge in šape, prsa morajo postati še globokjša, dober rep, lepa hoja. Ocena: prav dobro.

Psica: Spl. r.:

Kat. št. 80. **Kitty-Dravopoljska**, JRSp 197. — V splošnem pasemsko pravilna, dobra glava, lepo oko, dobro ospredje, lep gib, premalo dlake. Ocena: prav dobro:

15. Angleški hrti (Greyhounds):

Pes: Spl. r.:

Kat. št. 81. **Bor**, JRSp 240. — Obilno težka glava, dobro oko, lepo ospredje, globoka prsa, ledja bi bila lahko močnejša, izredno močni mišičasti zadnji nogi. Ocena: prav dobro.

16. Špic:

Pes: Spl. r.:

Kat. št. 82. **Miško**, VzKLSp 337. — Tipičen špic z dobrim splošnim izrazom, plemensko pravilna glava, gobec dovolj dolg, oko srednje, uhlji majhni, rumene sence ob robu, bohoten vrat, dober rep, dlaka leži preveč ob trupu. Ocena: prav dobro.

Ob zaključku kataloga naknadno prijavljeni psi:

17. Perzijski hrti (Saluki):

Pes: Spl. r.:

Kat. št. 112. **Harun äs Kasr i Chudajan**, OeHZB PW 10. — Večkrat od istega sodnika ocenjen, nenavadno plemenit, pasemsko pravilen. Ocena: odlično, prvak Jugoslavije — Maribor 1935 z nadejo na C. A. C. I. B.

Psica: Spl. r.:

Kat. št. 113. **Prinzessin Guelnare, äs Kasr i Chudajan**, OeHZB PW 15, mednarodna šampionka. — Sestra prejšnjega in ima iste vrline. Ocena: odlično, prvakinja Jugoslavije — Maribor 1935 z nadejo na C. A. C. I. B.

Iz lovskega oprtnika

V spomin tovarišu Jožetu Kropivšku.

Preden se je nagnil kristalno čisti pomladanski dan k zatonu, je tužni glas zvona presekala tišino in naznanil, da je nekomu zopet pretrgana nit življenja. Vsakdo se zazre pred sé in trpko vprašuje, komu je ugasnil zadnji življenjski dan.

Ljudje so z boljo v srcu šepetali, da se je Jože, naš dragi lovski tovariš, za vedno poslovil od nas. Ugasnil je v najlepši moški dobi. Še preden je mogel pozdraviti cvetoči maj, ga je objela sladka, brezskrbna tišina večnosti.

Dragi Jože! Že v otroški mladosti te je čaral zeleni gozd in ti vzbujal ljubezen do prirode. Z leti je naraščala ljubezen do narave, naraščala strast do planin, strast do lova. Bil si dolgoletni član SLD, postal zvest lovski čuvaj, postal zakupnik našega lovišča, postal si z dušo in srcem — lovec. Ni bilo brakad brez tebe. In kadar se je ponoči prikradla ona bleda znana zapeljivka in te laskavo vabila v čarobno zimsko noč, si se odzval njenemu vabilu. Nisi hodil na lov, da si utešiš strast z ubijanjem, nisi oskrnil lovske časti, temveč si iskal v temnozelinem gozdu in tajinstveni zimski noči lepote stvarstva in tihe romantike nevenljivih prirodnih čarov. Bil si mehkega srca, zato si bil plemenit lovec. Ako nisi bil svest, da upihneš življenje komadu, zrelemu za odstrel, nisi dvignil puške. Pokončal pa si mnogo ujed in roparic. Tudi si bil med najboljšimi strelci. Komaj si na visoko krožečega jastreba dvignil puško, že je poslednjič sfrfotal s kroglo zadet...

Vendar pa so ti bili vsi ti vabljivi čari združeni z neko zagonetno, tiho bolestjo: na tvoje življenje je jela padati mrka senca, obdajale so te mračne sanje, tvoj korak je bil kakor korak človeka, ki je zanj umrl sleherni up. Vse to je bil daljni odmev — svetovne vojne.

Že v začetku svetovnega viharja te je poklical vojni rog kot 19-letnega mladeniča. Odšel si poln mladostnega ognja na bojne poljane. Nisi padel kot so padli drugi, da bi trpel en sam trenutek, zahrbtno te je napadla smrt. Oklenila se te je in te mučila počasi, dokler te ni pred zadnjo zimo priklenila na posteljo. Preko neizprosne bolezni, preko sto in sto različnih žalostnih misli ti je vendar še potrkala na okno tako težko zaželjena cvetoča pomlad, da podeli vsemu žitju novih življenjskih sil. Začutil si, da gozd vprašuje, kje je njegov zvesti obiskovalec. Sledil si ves zmučen s trudnimi koraki po ozkih stezah preko Resja in dalje, kod nekdanj pod ponosnim Kropivškovim hribom, divjačino. Hodil si ob pečeh Belšici, pod divno Menino, kjer preko skal veselo šušlja gorsko pesem. Poslušal si pesem zvonov belske cerkve, kot da bi slutil, da bodo tudi ravnokar naznanjali, da si odšel tja, kjer se boš odpočil od zemskega trpljenja.

Oddahni se med bujnimi venci, kateri pričajo, da smo te vsi spoštovali, vsi radi imeli, saj nisi imel nasprotnika.

Dragi Jože, dragi tovariš, prejmi poslednji lovski pozdrav od tvojih tovarišev. Turobno naj zajekne lovski rog in puške naj zadone preko livad in planin v zadnji lovski pozdrav. Sv. Hubert naj ti odloči v večnem lovišču tiho, mirno stojišče, a mi pa ti bomo ohranili blag spomin kot tovarišu lovecu in dobremu prijatelju. — Počivaj sladko!

Tovariši.

Vsa lovišča vzdolž Mure in Apaške kotline do Razkrižja zaradi poplav popolnoma uničena. V letu 1953 je reka Mura preplavila vsa lovišča od Apaške kotline do Razkrižja ter s tem uničila pretežni del skoraj najboljših lovišč, v katerih so prevladovali v pretežni

večini fazani. Lovozakupniki so se zavedali te katastrofe ter so deloma to leto popolnoma čuvali divjad, deloma pa jo še nabavili iz drugih krajev, da tako izpopolnijo svoje revirje na staro stanje. Veselo je bilo opazovati konec aprila in v začetku maja t. l. uspehe lanskega čuvanja in nabavk. Toda to veselje je bilo zelo, zelo kratko. V noči od 23. na 24. maja je začela Mura z veliko naglico naraščati in je preplavila vsa lovišča vzdolž Mure v višini 1.50 do 1.80 m. Ta katastrofa se je dogodila ravno v času, ko fazani in jerebice deloma vale, deloma pa imajo že mlade fazane ali jerebice. Vse, kar je bilo v teh loviščih, je bilo v teku enega poldneva popolnoma uničeno. Kako katastrofalna je bila poplava, je razvidno iz tega, da so čolni vozili nad 1.50 m visokim žitom, ne da bi se isto v vodi videlo. V vseh teh revirjih ni duha ne sluha po kateri koli divjačini. Marsikatero lovsko oko zarosi, ko vidi prej polno lovišče popolnoma prazno in brez vsakega glasu. Vzrok te katastrofe je nezregulirana Mura. Kaj storiti sedaj? Ali ponovno gojiti divjad, katero ti bo prihodnja poplava spomladi zopet uničila? To vprašanje je težko rešiti. Pač pa moramo misliti na to, da plačamo visoke najemnine in povrh babinovsko takso za že dve leti prazna lovišča.

R. C.

Štorklje. Tipična ptica za Dolinsko in Ravensko Prekmurje je štorklja. Skoraj v vsaki vasi v tem delu Prekmurja vidimo njeno gnezdo, bodisi na dimniku ali na »oslici« (t. j. kopa slame za gospodarskim poslopjem) ali pa na hrastu ali na jesenu. Pri nas v Tešanovcih so se štorklje v teku zadnjih let pomnožile. Prej sta bila eden ali dva para, lani pa smo jih imeli pet parov. Teh pet parov je imelo devet mladičev, od katerih sem jih pet obročkal z obročki našega O. o.

Druga leta jih je bilo v sosednjih vaseh več, lani pa jih je bilo pri nas največ. Pred nekaj leti sem jih naštel na travniku južno od naše vasi 24.

Zanimivo je bilo opazovati štorklje v lanski suši, ko jim je primanjkovalo hrane. Ko sem se lani, 8. VIII., vračal iz sosednje vasi, sem videl na njivi orača, za njim pa sta hodili štorklji po razoru in pobirali miši, ogrce in dr. Isti prizori so se ponavljali skoraj vsak dan.

Ljudje varujejo štorklje, le to ne radi vidijo, ako si dela gnezdo na dimniku. Njeno gnezdo na dimniku je namreč največje skrivališče vrabcev.

Še več kot v naši okolici pa je štorkelj v jugovzhodnem delu Prekmurja. Lani, na Petrovo, sem jih videl na travnikih ob cesti Črenšovci-Hotiza 8 parov.

Hbr.

Razširjenost pižmovke v Prekmurju. Ta nevarna žival se vedno pogosteje pojavlja ob Muri in njenih pritokih. V mesecu aprilu t. l. je v lovišču Črni log, na kanalu Bukovnica, lovski čuvaj Štefan Kavaš ustrelil dve veliki pižmovki. Po sledih je soditi, da jih je tam še več. Pižmovko so nedavno opazili tudi v starem rokavu reke Mure v Murski šumi, kjer dela občutno škodo ribištvu. Večkrat je prišla v mreže, postavljene ribam (perutnjake), ter pregrizla mreže in požrla ribji plen.

Pojav pižmovke, ki se jako hitro množi, je zelo nevaren tudi za regulacijske naprave (nasipe kanalov) v dolnjelendavskem srezu. — Priporoča se vsem lovskim upravičencem, ki imajo lovišča ob vodah, da pazijo na pojav pižmovke in jo zatirajo z vsemi sredstvi, preden se preveč ne zaplodi. Kasneje bo zatiranje mnogo težje in kakor vidimo v drugih državah, mnogokje brezuspešno, a škoda, ki jo dela pižmovka lovstvu, ribištvu, kmetovalcu in vodnim napravam, lahko postane velika.

Inž. Fr. Jurhar.

Iz kočevskih lovišč. Po mili zimi nas je kakovost srnjega staleža malo razočarala. Nosni obad se je, kakor se zdi, močno razširil in trpinči srnjad. Srnjaki slabo izstopajo na travnike, ker

je zaradi neugodnega vremena trava slaba. Močno so zrastle samo trde trave.

Odkar imajo medvedje zaščito, jih nihče več ne krmi s konjskim mesom, kakor je to predvsem delala uprava knežjih posestev pred razlastitvijo.

Zato kolovratijo nemirno iz lovišča v lovišče, išoč mrhovišč, na katere so bili vajeni in zlasti na konjsko meso. Tudi se zdi, da so se nekaj pomnožili. V občinskem lovišču Grčarice se je tamkajšnji kosmatinski koloniji pridružila velika medvedka, ki gotovo ne bo brez družine.

Preteklo leto so kmetje zahtevali precej odškodnine zaradi divjih prašičev. Neki znani lovozakupnik je imel dober domislek, da bi mu avto z žarometi služil pri ponočnem čakanju na te mrcine. Vse je bilo skrbno pripravljeno, le račun je bil brez krčmarja. Ščetinearji so namreč na njihovo srečo izstopili izjemoma na drugem mestu, obšli nevarni avto in prišli ovohavat čakajočega lovca — za hrbet, tako da je ta prav čutil njihovo sapo, ne da bi v egiptovski temi in takem položaju mogel kaj storiti.

Glede na škodo je predlagal kmetom, da bi po možnosti tako posejali in posadili polje, da ne bi bila koruza ravno ob robu gozdov. Pa so naši kmetje takoj zapopadli stvar in nasadili ob gozdih čim več koruze — da bo več odškodnine!

Po kočevskih gozdih si tudi pripovedujejo divji petelini zgodbo o nekem Nimrodu, ki je šel baje nekam na Gorenjsko nad peteline, kjer se je pogodil za štiri po 100 din. Pa jih je kar devet poklepal, da so se vsi gostili z njimi. Sedaj so kočevski petelini v strahu, da ne bi prišla ta kuga tudi mednje. Vsekakor tudi »lovski blagor«!

D.

Vzorno delovanje orožništva. V Dobrovniku, v dolnjelendavskem srezu, je orožn. postaja pod poveljstvom orožniškega narednika Mateja Štefeta v letu 1935 prijavila 31 primerov nošenja

orožja brez orožnega lista, zaplenila 23 kosov orožja, ki ni bilo krito z orožnim listom, in odvzela divjim lovcem 16 lovskih pušk.

Tako vestno orožništvo je zlasti ob državni meji izrednega pomena in povsod največji varuh in zaščitnik lova. Kraljevska banska uprava je na predlog tamošnjega sreskega načelstva priznala orožniški postaji nagrado za vzorno in požrtvovalno vršitev službe. Isto tako je podelila nagrado Zveza lovskih društev. Mi lovci se temu zaslužnemu priznanju pridružujemo z iskrenimi čestitkami in zahvalo vrlemu orožništvu, da nas s takim razumevanjem podpira. Izredno bomo veseli, če bomo mogli zabeležiti še mnogo vesti o podelitvi nagrad našemu zavednemu orožništvu za zaščito lovstva.

Medved na Pokljuki. Dne 14. junija t. l. je bil gozd. svetnik z logarjem na službenem obhodu po Pokljuki. Pod noč okrog šeste ure sta prišla v Medvedovec, ko naenkrat pred njima ob stezi nekaj močno zaprha, slično kot srnjak, če goni srno, ter zalomasti. Komaj trideset korakov pred njima poskoči iz ležišča medved ter jo ubere po preseki, da sta razločno videla, kako jima je kazal podplate. Medved pa ni bil velik, komaj v tretjem poletju, kar naj bo v tolažbo vsem obiskovalcem lepe in širne Pokljuke. Požrl ne bo nikogar. Pač pa bo ubogega kosmatinčka najbrž požrla svinčena smrt, ker medvedje v radovljiškem srezu niso zaščiteni.

Sklepajo, da je medvedič prišel s Komne, kjer so ga pred nedavnim videli delavci. Mnogo let že v teh gozdih ni bilo medveda. Morda je ta mladenič, željan dogodivščin in sveta, šel na potovanje iz notranjskih gozdov in prišel preko Jelovice in Bohinja v podtriglavske gozde in namerava še kam naprej.

Lovci mu želimo srečno pot, da bi se zdrav vrnil v sreze, kjer ga ščiti zakon, in da bi se mu še mnogo let na njegovih potovanjih dobro godilo. R.

Lovski koledar za julij

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	4 ²⁵ ^h
„ zahaja:	„ 11. „	19 ⁴³ ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	4 ³¹ ^h
„ zahaja:	„ 21. „	19 ³⁷ ^h
„ vzhaja:	„ 31. „	4 ⁴³ ^h
„ zahaja:	„ 31. „	19 ²⁶ ^h

Mesec je dne 4. v ščipu, 19. v mlaju.

Vprašanja in odgovori

G. A. L. v B. — O nosnem obadu je »Lovec« že ponovno pisal. Zlasti sta o njem napisala daljša članka dr. G. Fuchs (l. 1922, str. 324) in prof. J. Kremenšek (1930, str. 337). Iz teh člankov lahko posnamete, da razen odstrela napadenih kosov srnjadi ne poznamo uspešnega sredstva za uničevanje tega škodljivega zajedalca. Nekateri strokovnjaki priporočajo, da napadeno srnjad pogonijo psi, češ da upehana srnjad potem laže izkiha ličinke.

G. F. M. v L. — Razsežnost lovnega okoliša ujed je pri posameznih vrstah različna in zavisí v prvi vrsti od tega, koliko je na razpolago hrane v obližju stalnega bivališča dotične ujede, v drugi vrsti, kako ujeda svoj plen lovi. Vobče imajo pravi sokoli večji lovni okoliš kakor n. pr. sove ali kanje, ki pobirajo plen tudi s tal. — Časopis »Der deutsche Jäger« objavlja v tem pogledu v številki od 31. jan. 1936 zanimivo poročilo, da so našli v gnezdu sokola selilca nogo goloba z obročkom ter ugotovili, da je bil ta golob pobran 40 km daleč od gnezda.

G. I. R. v M. — Za spoznavanje domačih ptic je še vedno prav dobro Fr. Erjavčevo delo Živali v podobah, III. del., ptice. — V nemščini imate na razpolago nebroj knjig o pticah. Za vaše namene bi vam povsem zadostovala najnovejša knjižica z naslovom »Was fliegt denn da?«, ki sta jo napisala dr. W. Götz in A. Kosch in je izšla v založbi »Kosmos«. Knjižica stane samo 42 din in vam jo preskrbi vsaka knjigarna. V njej so barvne slike vseh srednjeevropskih ptic s potrebnimi podatki, tako da lahko

vsako ptico zanesljivo določite. Seveda so navedena samo nemška in znanstvena (latinska) imena ptic, toda slovenska imena lahko pripišete ali iz Erjavčeve knjige ali pa še bolje iz Izvestja Ornitološkega observatorija v Ljubljani (Narodni muzej), ki ga za majhno odškodnino dobite pri tem zavodu.

Društvene vesti

Pozor !

Pisarni Zveze lovskih društev in Lovskega društva Ljubljana se nahajata v Ljubljani, Trdinova ulica št. 8, in ne več v Komenskega ulici.

Uredništvo opozarja, da je v »Lovcu« možno objaviti članke, vesti in oglase v prihodnji številki le, če jih uredništvo prejme najkasneje do 22. v predhodnem mesecu, ker je vezano na dogovor s tiskarno. Le za nujne oglase, ki obsegajo samo nekaj vrstic, je zadnji rok do 25. v predhodnem mesecu.

Začel se je lov, zato opozarjamo vse tov. lovce na zakonite določbe dokaza o izvoru divjačine in kož. (Službeni list, 7. kos, od 27. I. 1932, §§ 24., 25., 26.) Bistvene določbe teh členov so: Po 8 dneh, ko prične lovopust, je prepovedano dotično divjačino razstavljati, prodajati in kupovati. Po nadaljnjih 10 dneh se ne sme več ponujati kot jed v gostilnah, razen one, ki je bila v lovnem času uplenjena in hranjena v hladilnicah. Lastniki hladilnic pa morajo v 8 dneh po nastopu lovopusta prijaviti sreskemu načelstvu v hladilnici hranjeno divjačino, ki se plombira.

Osem dni po nastopu lovopusta za samice velike zaščitene (parkljaste) divjadi se ne sme več pošiljati, razstavljati, prodajati in kupovati te divjadi, pri kateri ni mogoče zanesljivo ugotoviti spola.

Kdor prodaja divjad ali njene dele, se mora izkazati s potrdilom. Kupovati se sme divjad le od oseb, ki imajo to

potrdilo, na katerem je poleg drugega navedeno ime lovskega upravičenca, lovišče, število, vrsta, spol divjadi, čas uplembe in izdanega potrdila, podpis lovskega upravičenca, žig občine, ki potrjuje pristnost upravičenčevega podpisa. Potrdila izstavlja lastnik oziroma zakupnik lovišča.

Potrdilo za divjad velja 8 dni, za kožo mesec dni. Prevoz divjadi je dopusten samo na podlagi potrdila o izvoru.

K § 24. z. o l. je izšla banovinska uredba v Sl. l., 22. kos, VI. poglavje, od 16. III. 1935.

Tiskovine za potrdila o izvoru divjačine ima v zalogi Zveza lovskih društev v Ljubljani, Trdinova ulica št. 8.

Kinološke vesti

Visoka zahvala.

Predsedstvo Jugoslovenskega kinološkega saveza je prejelo dve zahvali:

Njeno Veličanstvo Kraljica Marija blagovolela je narediti, da predsedništvu jugoslovenskega kinološkega saveza u Ljubljani izjavim blagodarnost na toplim i iskrenim pozdravima upućenim sa svoje redne skupštine. Prenoseći prednji Najviši nalog, molim Vas poštovani Gospodine da izvolite primiti izraz mog odličnog poštovanja.

Adjutant Nj. V. Kralja
na sl. Nj. V. Kraljice
potpukovnik, podpis nečitljiv.

Po nalogu Predsednika Ministarskog saveta g. Dr. M. Stojadinovića, čast mi je zahvaliti Vam na telegrafskom pozdravu, upućenom g. predsedniku, sa skupštine od 4. aprila o. g.

Izvolite primiti, gospodine potpredsedniče, uverenje o mom odličnom poštovanju.

Za šefa Kabineta
Dr. Jovan Marković, s. r.

Reichsverband für das Deutsche Hundewesen (RDH) priredi v dneh 28., 29. in 30. avgusta 1936 v Berlinu-Bohnsdorfu svojo državno uporabnostno tekmo (turnir) za pasme službenih, uporabnostnih in čuvajnih psov. Pogoji in prijavnice so na razpolago pri tajništvu J. K. S.

Nove psarne: J. K. S. prijavlja zaščito psarne: a) Volos za nemške doge. Lastnik Heinz Reichenberg, Košaki 62 pri Mariboru. b) Gračane za vse terijerje. Lastnik Vilko Kamler, Zagreb, Medulićeva ulica 2a. — Savezni tajnik.

Fédération Cynologique Internationale (F. C. I.)

(Sestava z dne 1. maja 1936.)

- A. Federativni člani (po vrsti vstopa):
1. Francija: Société Centrale Canine pour l'Amélioration des Races de Chiens en France, rue des Mathurins 38, Paris.
 2. Belgija: Union Cynologique Saint-Hubert, chaussée St-Pierre 391, Etterbeek-Bruxelles.
 3. Holandija: Raad van Beheer op Kynologisch Gebied in Nederland, Heerengracht 270, Amsterdam Z.
 4. Španija: Sociedad Central de Fomento de las Razas Caninas en Espana, Los Madrazo 18, Madrid (14).
 5. Italija: Ente Nazionale della Cinofilia Italiana, via Monforte 36, Milano.
 6. Švica: Société Cynologique Suisses, Largitzenstrasse 60, Basel.
 7. Monaco: Société Canine de Monaco Sporting Club, avenue des Beaux-Arts, Monte-Carlo.
 8. Nemčija: Reichsverband für das Deutsche Hundewesen (R. D. H.), Rothenwaldstrasse 83 a, Stuttgart.

9. Danska: Dansk Kennelklub, Vin-gaardsstraede 13, Kopenhagen.
 10. Avstrija: Österreichischer Kynologen Verband, Minoritenplatz 3, Wien I.
 11. Madjarska: Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete, Rákóczi-út 29, Budapest VIII.
 12. Norveška: Norsk Kennelklub, Akkersgatan 18, Oslo.
 13. Švedska: Svenska Kennelklubben, Beridarebangatan 17, Stockholm.
 14. Finska: Suomen Kennelklubi - Finska Kennelklubben, Johanneksentie 6, Johannesvägen, Helsinki-Helsingfors.
 15. Jugoslavija: Jugoslovenski kinološki savez, Cesta v Rožno dolino 36, Ljubljana I.
- B. Pridruženi člani (po vrsti vstopa):
16. Irska: Irish Kennel Club, Eden Quay 25, Dublin.
 17. Luksemburška: Section Canine du Saint-Hubert Club du Grand Duché de Luxembourg, rue Notre Dame 41, Luxembourg.
 18. Portugalska: Section Canine du Club dos Caçadores Portugueses, Pracça D. João da Camara 4, Lisbonne.
 19. Romunija: Association des Propriétaires des Chiens de Race de Roumanie, Pasajul Roman 11, Bucarest I.
 20. Brazilija: Brasil Kennel Club, Ladeira Senator Dantas 7, Rio de Janeiro.
- C. Pogodbni član:
21. Anglija: Kennel Club, Piccadilly 94, London W. I.
- Č. Sprejeti član (afiliran):
22. Holandija: Union Internationale des Clubs de Léviérs, Huize Spanjaardsduin, Hoek van Holland.
- D. Pripoznana rodovna knjiga: Livre des Origines du Griffon à poil dur (L.O.G.), rue du Parc de Clagny 41 bis, Versailles (Seine-et-Oise).

Lastnike psarn opozarjamo, da v lastnem interesu čimprej prijavijo nova legla, ker znaša vpisnina za posameznega braka-jazbečarja do 3 mesecev 5 Din, pozneje pa 20 Din. Prijavnice se dobe pri Društvu brak-jazbečar v Ljubljani po ceni 1 din za komad.

Mali oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruga g. Zupana Ivana, ravnatelj, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Lovska knjižnica potrebuje za izpopolnjenje svoje knjižnice posamezne številke raznih revij, in sicer Hugos Deutsche Jagdzeitung, celi letnik 1903, Deutsche Jägerzeitung, celi zvezki št. 87, 88 in 89, Mitteilungen des niederöstr. Jagdschutzvereines, št. 8—12 letnika 1913, št. 2 in 12 letnika 1914, št. 2, 3, 6, 7, 9 in 12 letnika 1915, št. 4—12 letnika 1916, celi letniki 1917—1923, celi letniki 1927—1929, br. 8 Lovačko ribarskog vjesnika letnika 1927, dalje od francoskega lista »Saint Hubert« št. 8 iz l. 1935 in št. 1 iz l. 1934. — Kdor bi imel omenjene zvezke na razpolago, se vljudno naproša, da jih proti primerni odškodnini odda knjižnici Lovskega društva Ljubljana.

Šumska uprava razlaščenih gozdov v Kočevju oddaja v svojih loviščih na Rogu in Ravnah odstrel srnjakov. Glede pogojev se je obrniti na Začasno državno upravo razlaščenih gozdov v Ljubljani, odnosno na šumsko upravo v Kočevju.

Lovski družabniki, 2 do 3, za lepo lovišče, 1500 ha veliko, 25 km od Ljubljane, zaželeni. Divjad od zajca in jerebice do divje kože in divjega petelina. Ceste do lovišča dobre. Cena pod 1500 din. Odstop vsega lovišča ni izključen. Naslov pove pisarna Zveze lovskih društev, Ljubljana, Trdinova ulica št. 8.

Dva lepa pava, samca in samico, do dve leti stara, ima za 600 din naprodaj Alojz Kandek, Oplotnica pri Slov. Konjicah.

Psar ptičarja, nemškega kratkodlakega, s polno dresuro in čistim rodovnikom, kupim. Pogoj je, da je v 2. ali 3. polju in da ima izvrsten nos. Ponudbe po 15. juliju na naslov: Direktor Wrentschur, Šoštanj.

Pse ptičarje, do 1. leta stare, sprejemem v dresuro s prav dobrim uspehom, ali pa v dovršilno dresuro po enem letu. Naslov pove tajništvo SLD v Ljubljani, Trdinova ulica 8.

Psar in psico z rodovnikom, 3 leta stara nemška kratkodlakarja, popolnoma izvežbana, prodaja Boltavzar Rajko, Maribor, Ciril-Metod. 22.

Priporočajo se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Nepremočljive, tople Hubertus-plašče in pelerine iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporočajo tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg št. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Hammerles puško-dvocevko, kal. 12, zelo dobro ohranjeno, prodaja Jožko Kučič, mesar v Krškem. Cena po dogovoru.

Jurko B. v Vojniku nudi »Lovca«, (še kot nove) letnike: 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935 po 20 din.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 Din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovske puške, kakor petelinke, brezpetelinke (hamerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporočajo cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Dvocevka Hammerles Bock,	
kal. 16	4000 din
Dvocevka petelinka Bock z	
daljnogledom, kal. 16/8	3000 din
Dvocevka petelinka,	
kal. 16/10	800 din
Trocevka petelinka,	
kal. 16/8	2200 din
Trocevka petelinka,	
kal. 16/9,5	1800 din
Trocevka petelinka,	
kal. 20/10	1500 din
Dvocevka petelinka, kal. 16	850 din
Dvocevka petelinka, kal. 16	800 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	1200 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	800 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	600 din

Lestence in svetilke za lovske in kmetijske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza / Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovce se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franč Barbič, preparator, absol. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznane najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič, vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specialnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapri-seženi izvedenec in cenilec, Mari-bor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spa-dajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pa-zite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregle-dati pri puškarju Albinu Šifrer-ju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon štev. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieg-hoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, stre-liva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvali-tetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, naj-vestnejše in točno pristreljanje pušk.

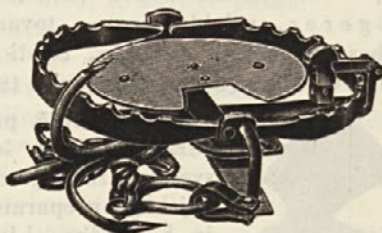
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnil-nih sredstev. Ma-zanje z »NC« oljem in mastjo garantira za hi-gijensko obutev, ker napravi usnje mehke in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje ob-drži prvotno barvo. — Od blata očišče-ne še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mast-jjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absor-birajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čev-ljev. Za pričetek sezone Vam priporo-čam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, kate-rega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitrans-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadranc«, kem. izdeloval-nica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh ve-likosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Pun-tigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokov-no izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta trvdka pasti iz drugih to-varen. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri trvdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Dr. Černič Mirko

Izkušnje in opozorila lovca-zdravnika¹

I. Puška: glavni vzrok nezgod; krivec: lovec sam.

Velika večina, da, skoro izključno se pripete vse nezgode na lovu iz puške. Puška je torej tista stvar, ki na videz nosi vso krivdo — na videz pravim, ker jasno je, da puška sama po sebi nikomur ničesar noče in tudi nič žalega ne more. Če je puška vzrok — krivda je in ostane zmerom na nosilcu puške, to je na lovcu! Le v lovčevih rokah namreč je puška lahko nevarna za njega samega kakor tudi za njegove lovske tovariše: solovce, gonjače, lovske pse in tudi za nelovske ljudi.

Ni tukaj moja naloga in tudi ne moja namera, da v tem sestavku razlagam sestav puške in njeno delovanje, vrste pušk in njihovo uporabo. Ne puške in ne naboja; to nalogo so opravili oziroma naj opravijo drugi! Moj namen marveč je ta, da po-

¹ O tej snovi sem predaval na lovskem tečaju za paznike v Mariboru meseca februarja 1936. Ker bo marsikaj iz tega predavanja poučno tudi za lovski naraščaj sploh, zaradi tega ta članek priobčujem.

kažem, kako se s puško ne sme ravnati, oziroma kako se naj ž njo ravná, da bo ta instrument za lovske namene res čudovit, pri tem pa nikomur nevaren.

Začnimo kar doma, v lovčevi hiši!

Da je treba puško o pravem času očistiti, namazati in tako preprečiti, da jo rja — prav za prav lovčeva nemarnost — ne razje, o tem je vsaka beseda odveč; kakor bi bilo odveč pridigovati, da se je treba zjutraj umiti, počesati in očediti zobe in usta tudi tiste dni, ko gremo na lov. In vendar se še vedno dogaja, da naboj zarjavelo in razjedeno puškino cev raznese in strelca rani.

Druga, nič manj važna zadeva je, kje se naj puška doma shranjuje? Tu je treba naglasiti, da puška nikakor ne spada na zid, kjer se praši in kjer jo doseže vsaka izprememba sobne toplote, marveč da spada v omaro. Najbolj pravilno bi bilo, da bi imel vsak lovec posebno lovsko omaro s ključem, kjer bi shranjeval in zaklepal orožje in strelske potrebščine ter lovsko obleko, nahrbtnik, termos itd. In najbolj pripravno bi bilo, da bi ne bil noben lovec brez torbe (toka) za puško, bodisi usnjene, bodisi take iz močne jadvovine, v kateri se puška shranjuje, vzame na voz, oziroma na vlak, nosi v lovišče ter šele takrat zloži in zadene na ramo, ko gremo na stojišče ali na prežo. Da je neodpuštljiv greh obešati nabito puško ali tako postavljati v kot, na mizo ali kamorkoli, o tem bi bilo treba posebnih oblastvenih določb, v katerih bi stalo, da se takim neprevidnežem vzame orožni list vsaj za leto dni, pri trikratni ponovitvi pa za vedno. Kdor namreč ne zna ali noče z orožjem ravnati pravilno, ta nima pravice do orožja! Kakó namreč pridemo drugi ljudje do tega, da nas taka neroda ogroža in pokvari na zdravju ali da nam celó vzame življenje. Edino izjemo vidim v primerih, kjer mora biti puška za obrambo takoj pri roki, n. pr. pri gozdarjih in lovskih paznikih na samoti, kjer so mogoči nenadni napadi roparjev, tatov, divjih lovcev. Pa tudi tu ne spada puška na zid, nabita pa sploh ne! Dovolj je, da je zložena in da so naboji pri roki — oboje pa mora biti na takem mestu, da ne more do njih deca in druga radovedna družčina.

Pri tej priliki omenjam še, da so puške petelinke zeló nevarne. Čas bi že bil, da se prično opuščati, oziroma da jih tvornice sploh ne bi več izdelovale. Sodobni lovec si bo nabavil puško brezpetelinko s sigurno zaklopko. Res je sicer, da je dražja od petelinke, toda večji izdatek je samo navidezen; kakor drugod, je tudi tu boljša roba cenejša od slabše. Le pomislite, koliko nevšečnosti in izdatkov imate, če se vam samim ali po vaši krivdi

komu drugemu kaj pripeti z manjvredno puško, kar je brezdvomno petelinka proti brezpetelinki.

Če torej na kratko posnamemo, kar sem do sedaj povedal, bi bilo sledeče: Pameten lovec ima puško brezpetelinko, katero shranjuje v toku, jo ima doma v lovski omari z drugimi lovskimi potrebščinami vred, in sicer samó s temi, jo vozi ali nosi v lovišče razloženo v toku, naboje seveda posebej, in jo zloži šele, ko se lov v resnici prične, to je, ko gre na prežo ali na zalaz, oziroma preden se lovci razidejo v določenih smereh. Nabaše jo pa šele takrat, ko je došel na svoj prostor, oziroma ko začne divjad zalezovati ali prežati nanjo.

1
Nošnja prazne puške
na desni rami s cevjo
zadaj navzgor.

2
Nošnja prazne puške
na levi rami s cevjo
spredaj navpik.

3
Nošnja prazne puške
spredaj z jermenom
preko pleč, s cevmi
navpik navzgor.

4
Nošnja prazne puške
pošev preko hrbta z
jermenom preko
prsi.

Kakó se puška v lovišču pravilno in varno nosi?
Če je lovec sam, če jih je več?

Pri različni obliki ozemlja, po katerem lovca vodi lovska smer?

Že prej sem naglasil, da puško nabašemo šele na čakališču, oziroma pri pričetku lova samega. Drugače pa jo nosimo prazno. Seveda velja isto za pozneje, ko se lov konča, da nam reč puško takoj izpraznimo, kakor hitro se mislimo oddaljiti od čakališča, oz. kakor hitro smo prekinili ali prenehali z zalazom in prežo. Ta zahteva mora veljati brez najmanjše izjeme za vse puške petelinke, ki nimajo zaklopke — za brezpetelinke z dobrimi zaklopkami je morda ta zahteva prestroga, na videz celo sitna, toda nič manj upravičena, zakaj kdo nam jamči, da tudi najbolj previden

lovec ne pozabi enkrat zaklopko zapahnuti? In kaj šele izgube, katerih tudi med lovci ne manjka! Ta pozabljivost je seveda človeška lastnost — vsak lovec je vsaj v tem oziru pravi človek — in nam narekuje, da ravnamo z vsako zloženo puško takó, kot da bi bila nabasana in nezavarovana. Držati se imamo tega pravila ne le sami, ampak zahtevati to tudi od vsakega, ki puško vzame v roko ali jo zadene na ramo, pa najsi bo to bogataš ali berač, visok gospod ali navaden zemljan, širokoplečat možak ali nežno žensko bitje. Ne pozabimo nikdar, da je puška nevarno orožje, s katerim nismo nikdar dovolj previdni.

Dokler se ne začne sam lov v ožjem smislu, t. j. dokler se ne prične bližanje k divjadi, ki se lahko vsak hip pokaže, nosimo puško prazno na jermenu na desni rami s cevjo zadaj navzgor, kakor to kaže slika št. 1.

To je najbolj pravilna nošnja puške!

Ona druga, ponekod zelo pogosta, na levi rami s cevjo spredaj vodoravno ali poševno navzgor, kakor nam jo kaže slika št. 2, je morda manj priporočljiva. Prav posebno pa je treba grajati razvado, da je pri taki nošnji puška poševna in roka na ustju cevi. Kakó lahko nastane na ta način nezgoda oziroma poškodba roke! Za ustje cevi velja latinski izrek: »Nolli me tangere«, to se pravi: ne vtikaj vanj ne prstov ne nosu. Pri daljši hoji se puška nosi tudi takó, kot kažeta sliki št. 3 in 4.

Nekateri lovci imajo navado, da pri slabem vremenu, dežju in snegu, nosijo puško navzdol (slika št. 5), s kopitom zgoraj, zadaj ali spredaj, češ da sicer skozi cev zamaka nabojišče. Priznati moram, da mi ni bilo to utemeljevanje nikdar prav jasno. Na zamakanje skozi ustje oziroma cev bi verjel le, če bi lovci nosili cev navpično navzgor in če bi prihajale dežne kaplje in snežinke navpično navzdol. Ker pa ni ne eno ne drugo, zaradi tega smatram, da je strah pred zamakanjem prazen, v sredi votel, okoli ga pa nič ni. V tem mojem prepričanju me potrjuje opazovanje nepokritih dimnikov, ki so vendar mnogo širši od puškinih cevi. In vendar ne zamaka skozi nje niti pri plohah. (Taka nošnja puške je pripravna pod pelerino.)

Torej pred lovom samim, to je preden pridemo v lovišče tako daleč, da smo tik pred divjadjo, je najbolj pravilna nošnja puške na jermenu na desni rami z ustjem zadaj navzgor. Seveda prazne puške! In seveda s takim jermenom, ki puško vzdrži tudi pri krepkejši hoji.

Takó smo prišli do lova v ožjem smislu, ko puško nabašemo in se divjadi približujemo. Naravno je, da bomo sedaj držali

puško takó, da jo vsak hip lahko vzdignemo k licu, pomerimo in sprožimo. Ta misel je, kakor rečeno, naravna. Nič manj naravna pa je zahteva, da se mora zgoditi vse to takó, da ne ogroža prav nikogar, ne lovskega pomočnika, ne solovca, ne strelca samega, pa seveda tudi ne lovskega psa.

Če je lovec sam, brez spremstva in brez psa, n. pr. pri zalazu srnjaka ali pri zaskakovanju petelina, tedaj je najbolj primerna drža puške, kakor jo kaže slika št. 6. Tudi drži puške na sliki št. 7 ni kaj prigovarjati, zlasti na neravnih tleh, ko prosta leva roka lahko ravnovesi telo pri skoku ali hoji.

5

Nošnja prazne puške s cevjo navzdol in kopitom zgoraj, zadaj. Pri slabem vremenu pod pelerino ali plaščem.

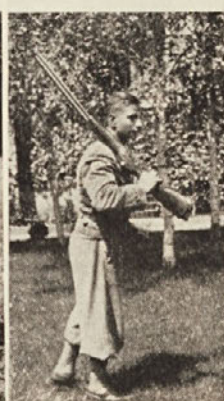
6

Drža nabasane puške tik pred divjačino.

7

Drža nabasane puške v desni roki, ravnovesenje z levo roko. Jermen ob cevih napet.

8

Nošnja nabasane puške na desni rami z napetim jermenom ob cevih.

Kaj pa pri prilikah, ko je več lovcev? Na polju, ko gredo v vrsti, ali ko se delajo krogi, ali pri gonjah v gozdovih?

Na polju, bodisi pri hoji v vrsti ali v krogu, se puška nosi pravilno tako, kot to kažejo slike št. 8 do 11. Od teh je drža na sliki št. 9 najmanj priporočljiva, kvečjemu z močno povešenimi cevmi izpod 45°. Le lovec na skrajnem levem krilu lovske vrste sme nositi puško tudi takó, kot kaže slika št. 12, ker le krajnik na levem krilu ne ogroža nikogar. Seveda se stvar spremeni, če ima tak levi krajnik razvado, da se suče okoli svoje osi kot vremenski možicelj.

Za pogon v gozdih velja predvsem to, da puško nabasemo šele na odkazanem stojišču in izpraznimo pri odhodu s stojišča. Drugo važno pravilo je, da se lovec s stojišča ne oddalji, dokler ga ne pride vodja lova oziroma nastavljač iskati, ali ga zdo-

govorjenim znamenjem ne od pokliče. In tretje lovsko pravilo je, da nikdar ne streljamo nobene divjadi, dokler ni dano znamenje za pričetek gonje, in tudi ne več potem, ko je znamenje oznanilo, da je gonja končana. Koliko nesreč se zgodi prav zaradi tega, ker se lovci samovoljno odstranjajo z odkazanega jim mesta, ne da bi o tem obvestili vodjo lova in svoje sosede lovce. In kako nevarno in obenem smešno je opazovati pri lovih na polju ali v gozdu, ko se lovci že zbirajo za nov krog ali za novo vrsto, pa se nenadoma pokaže divjad in vse strelja

9

Nošnja nabasane puške na desnem podlehtju s podporo leve roke. Jermen ob cevih napet.

10

Nošnja nabasane puške v levem komolčnem zgibu, cevi skoro navpik. Jermen ob cevih napet.

11

Nošnja nabasane puške s cevmi skoro navpik spredaj. Jermen ob cevih napet.

12

Nošnja nabasane puške preko levega podlehtja pri iskanju divjačine v vrsti, toda samo na skrajnem levem krilu.

nanjo kot za stavo. Navadno ostane pri takem streljanju divjad zdrava, lovci pa se obkladajo z očitki, češ ta in ta je zgrešil, drugi pa se ustijo, češ če bi bilo takó in takó, pa bi jo bil zadel.

Naj že tu povem, kar bom pozneje še enkrat naglasil: Divjad, ki se pokaže, ko lovci niso nared, ima pravico, da gre brez strela! V lovcu, ki strelja na vse, kar vidi, ne meneč se za to, da ogroža solovce, je več mrharja kot lovca. Pravi lovec gleda na varnost solovca in upošteva ter spoštuje tudi pravico divjadi.

Da mora biti lovec prav posebno previden, kadar se plazi z nabasano puško na zalazu ali pri naskakovanju po grmovju, gre preko plotov in skače preko jarkov, je jasno kot beli dan. Doživel sem že, da si je lovec preko žive meje krčil pot na ta način, da je puško obrnil, zagrabil puškino cev in udrihal s kopitom po ograji. Puška pa je bila pri tem nabasana! Tako ravnanje je poskus samomora, ki se marsikaterikrat posreči na

ta način, da gre strel v trebuh ali prsi takega blazneža. Pri zaprekah je treba seveda puško izprazniti in skakati preko plotov in jarkov z naboji v žepu, zraven pa pomniti, da je puška za streljanje in sicer zgolj za streljanje, ne pa cep za mlatvo.

Naj omenim še nekaj, na kar bi bilo treba paziti pri vzgoji lovskega naraščaja oziroma pri vseh strelnih vajah. Že prej sem povedal, da si sodobni lovec nabavi puško brezpetelinko. Tu naj naglasim, da je treba imeti puško vedno zasigurano in zaklopko odpahnniti še le tedaj, ko puško dvigujemo k licu, da pomerimo. Brez vaje se bo seveda marsikdaj zgodilo, da bomo pozabili pri dvigu zaklopko odpahnniti in da bomo skušali puško sprožiti, ko bo zaklopljena (zapahnjena). Z vajo, in ta je vsakemu lovcu brez izjeme pred vsakoletno lovsko dobo nujno potrebna, pa se bomo temu kaj kmalu privadili, takó da bo palec kar sam od sebe pri dvigu puške porinil zapah naprej, en sam trenutek prej, ko se bo kazalec skrivil in sprožil.

S tem se nadejam, da sem navedel glavne primere, kako se puška pravilno nosi in pravilno drži, da nikogar ne ogroža. Vseh možnosti, ki lahko v življenju in na lovu nastanejo, ni moči v članku naštetih. Kakor povsod na svetu, je treba tudi na lovu vedeti, čemu so človeku čuti in možgani: zato, da vidi in sliši, potem da premisli in po preudarku ravna. Z vajo pa pride pravo ravnanje kar samo od sebe v pravilo.

Preden zaključim ta del snovi, naj omenim tudi še popolnoma jasno zahtevo, da ne sme biti puška nikdar nabasana med počitkom, med južino, med dajanjem navodil. Še danes me strese groza, kadar se spomnim, kar sem videl kot mlad zdravnik na kliniki na Dunaju: Neke lepe jeseni so pripeljali še ne 20 let staro lovko, ki je dobila strel od šiber v desno ramo prav od blizu. Zgodilo se je bilo to takó, da je neki prismojenec prislonil pri južini na bližnje drevo nabasano puško. Lovka je poklicala psa, nudeč mu založaj jestvine; pes je skočil preko puške, jo podrl, pri čemer se je puška sprožila in zadela nesrečno lovko naravnost v desno ramo. S tem, da smo ji na kliniki takoj izrezali roko v rami, se nam je sicer posrečilo oteti ji življenje, toda mislite si mlado ženo brez desne roke gor do plečeta! In obup njenega, komaj poročenega moža, ki jo je bil zvabil na lov, da ji odstre tajne svoje strasti. Za povzročitelja te nesreče bi bilo pač najbolje, da bi bil na mestu posnemal Judeža Iškarijota po izdaji; za take grehe namreč ni prav nikake razlage, prav nikakega opravičila, prav nikake odveze!

(Dalje prihodnjič.)

Boji med srnjaki

V pragonu živih bitij je zapisan boj. Če se stepo fantje na vasi, če se naskakujeta petelina na dvorišču, če se vojskujejo mravlje med seboj ali pa prerivata srnjaka, je bistveni vzrok temu povsod isti, namreč boj za prostor. Prostor je temelj za vse izživiljanje, ki niha med tečajema prehrane in spolnosti.

Dokler so srnjaki mulasti, so nekam miroljubni, ker se dobro zavedajo svoje nebogljenosti brez rogovja. Kakor hitro pa ogulijo in zbrusijo rogovje, jih prime strast do rvanja in si poskušajo svoje moči in spretnost drug nad drugim. Boj je značilna lastnost moškega spola, kakor je rogovje pri srnjadi neposredni, sekundarni spolni znak. Z rastjo rogovja se srnjak otresa nekake delne moške okrnелosti ter postaja bojevitejši. Ločujemo pri tem srnačje boje, ki se sproščajo pri iskanju in obrambi prostorov za prebivanje in pašo, ter boje za čas prska. Vendar tudi boji okrog prska izvirajo prav za prav iz obrambe ali iskanja stalnega prebivališča, to je prostora.

Kakor so med fanti na vasi ali petelini na gnoju spretni in dobri pretepači, tako se loči tudi srnjak od srnjaka. Na splošno je srnjad temperamentna in srnjaki drzoviti in jeznoriti kakor nobena naša parkljata divjad; vendar je tudi med njimi velika razlika v značajih. Pretepačem je lastna večja temperamentnost, saj je naravno, da si vročerkvneži hitreje skočijo v lase kot po naravi leni ali mrzlokrvni.

Večina teh bojev med srnjaki ni resnega značaja, nego je le nekako rvanje za vajo in skušanje prekipavajočih moči, igračkanje in izzivanje iz prešernosti in objestnosti. Razmeroma malo je resnih bojev, ki se večkrat sprožijo iz šale kakor med fanti in ki potem celo žalostno končajo. Če pa gre zares, so boji tako srditi, da bojevnika pozabita na okolico in sta pri siceršnji veliki opreznosti gluha in slepa za vse dogodke okrog sebe.

Po opazovanjih je dognano, da tudi med srnjaki prvači mladina glede pretepov. To so po največ 2—3 letni srnjaki, ki si šele iščejo stalna bivališča oziroma si morajo izbrane braniti pred vsiljivci. Zato je starin malo med bojevniki, ker imajo ustaljene domove in se mladeniči izogibajo premočnih godrnjačev. Na drugi strani je pa starih srnjakov malo in zato pride redko do boja med enakovrednima tekmece. Navadno močnejši napodi vsiljivca, tako da do boja niti ne pride. Povsod so pa izjeme in tudi med srnjaki so izraziti pretepači in parači, ki

jim je boj sla. Taki morilci slepo napadajo, kar srečajo na svoji poti in kar se jim približa. Tak jeznoritež napada tudi druge živali in celo psa. Vendar so to izjeme in mnenje, da so starejši srnjaki-šilarji morilci in natikači, ne drži. Saj ta lastnost, ki se preko navadne meje redko pojavlja, ni v nikaki zvezi z obliko rogovja. Nasprotno imajo zakrnelo rogovje navadno tudi telesno slabejši srnjaki, ki jih krepki šesteraki z močnim rogovjem in dolgimi odrastki gotovo nadkriljujejo. Boj postane nevaren šele tedaj, če pride napad od strani, kar se navadno zgodi, ko slabejši skuša ubežati, pa pri obratu nudi napadalcu za hip nezaščiteno stran.

Boji se odigravajo kaj različno. Navadno se v bojni pripravljenosti napadalca nekaj časa gledata ali se zalezeta kot mački, nakar se zapodita drug v drugega, prerivata sem in tja, nato odstopita, da se krepkeje trčita in bôdeta drug drugega, največ v glavo, rogovje na rogovje. Tako rvanje in trkanje traja včasih tudi četrť ure. Boje pa ista bojevnika rada med seboj ponavljata. Če se srečata prava vročekrvneža, gre boj do onemoglosti. Vedno pa je glavni motiv, kakor sem uvodoma rekel, boj za prostor. Zato najdemo v posebno ugodnih prebivališčih vedno močnega srnjaka, ki si je s svojo silo priboril prijetno domovanje. Značilno je, da tak izpraznjen prostor zavzame takoj prejšnjemu gospodarju skoraj enakovreden, ki je za odstreljenim najmočnejši v okolici in ki se je do tedaj držal malo ob strani, ker ni bil čisto kos prvemu. Nikjer pa ni zapisano, da je največji najmočnejši, kajti pri tem odločujeta mnogo sposobnost, korajža in pa zdravje. Nepovoljno zdravje je često vzrok, da sicer močni in starejši srnjaki odnehajo ali pa kažejo večjo miroljubnost in spravljivost kot je v njihovi naravi. Najbolj bojeviti so vsekakor mladi srnjaki, bodoči plemenjaki, ki so in morajo biti dobri pretepači.

Temu primerno je tudi ustvarjena srnačja glava, ki mnogo-kaj vzdrži, tako da srnjaku nekaj vbodljajev nič ne de. Tudi nič ne de, če si vročekrvneža polomita konice rogovja, nalomita krone ali čelne nastavce in malo zrahljata nosne kosti. Včasih si brez posebne škode prebijeta črepinjo, če gre prav zares. Naj-nevarnejši je napad in sunek od strani v rebra ali v mehko, kakor sem omenil, ki konča tudi s smrtjo enega ali celo obeh. Vsekakor so pa to normalni pojavi posameznih vročekrvnežev, zaradi katerih je nastala bajka o morilcih, ki s krvavimi očmi tekajo okrog, iščoť žrtve, ki jih v svoji sli za zabavo natikajo na šilasto rogovje. Taki pojavi so omejeni na človeka, kajti narava pri živalih to sama zajezi. Dvomim tudi, da bi tak »srnjak-morilec«, ki začenja svoj krvavi posel že v mladeniških letih, ko je srboritost največja, kmalu ne dobil med starini svojih moj-

strov, ko bi jim motil mirno domovanje. Ne smemo pozabiti, ker se srnjad pozimi druží v tropíče, da se srnjaki medsebojno do potankosti poznajo kakor fantje domače fare in dobro vedo, s katerimi ni češenj zobati. Zato se največkrat samo izzivajo in malo prete, zraven pa delajo mnogo ropota za prazen nič po znani fantovski: »Če ne bo nič, se ne bojimo; če bo pa kaj, pa koj stecimo. Fantje, fantje, le korajžo...« Poznajo pa tudi zgagarje, ki jih oni, ki hočejo mir, solidarno ukrote ali spravijo s pota.

Kakor sem rekel, boji pričenjajo, ko so srnjaki ogulili rogovja in zbrusili odrastke, to je v maju, ko jim zleze v kri neka srboritost in prešernost, kar traja nekako do konca junija. Tedaj postanejo namreč srnjaki debeli in v julijski vročini in svoji tolšči — leni. To je premor pred boji, ki se začenjajo tik pred prskom, se med prskom poležejo in proti koncu ploditve še enkrat malo vzplamte. Pred prskom, ko pojavih koza še ni, spolni nagon že buri srnjake, se boji odigravajo med njimi, ker vsak brani svoje domovje, svoj prostor. Srnjaki, med katerimi je naravno največ mlajših, stikajo nemirno za srnami in zaidejo v tuja domovja, kar povzroča spopade in preganjanja. Sličen položaj nastaja, ko prsk pojenjuje in pojavih srn še nesprskanim srnjakom manjka. To so navadno slabejši, to je mlajši srnjaki, ki so jih odbijali močnejši, pa pri svojem nervoznem iskanju motijo starejše, ki so se že umaknili v svoja domovja. Torej tudi v teh primerih se vrše boji za prostor, za posest domovanja in ne za posest srne. Značilno je, da za časa prska boji domala prenehajo in so srnjaki nekam miroljubni, pohlevni in strpljivi ter gredo raje drug drugemu s poti. Tedaj ko imajo druge važnejše naravne dolžnosti in sle, enostavno nimajo časa za prepire. Razen tega do prska in med prskom marsikakega srnjaka pobere krogla, tako da so njihove vrste redkejše in je manj sovražnih srečanj. Vsekakor med prskom resnih bojov ni. Pri bojih srn navadno ni navzočih. Če pa slučajno so, se za taka razračunavanja prav nič ne brigajo, kot da se jih ne tiče in kot da jih sploh ni.

V času pred prskom se mladi srnjaki radi sele, ker iščejo srn in s tem dajejo največ povoda do bojov, ko jih domači kot pritepence in vsiljivce odganjajo. Kot tujce jih preganjajo še po prsku in to so potem pojavi zadnjih bojov v teku septembra tistega leta. Ti mladi skitalci in pritepenci so pa obenem izredno važni zaradi mešanja in osveženja krvi, ki varuje staleže pred urodom (degeneracijo).

Večkrat kak star samotar napodi kakega vsiljivca-šilarja, ker ga dramí pri njegovem počitku. Znano je, da rad tak mladič,

v dostojni razdalji seveda, stalno spremlja starega. Če je pa prevsiljiv, jo drsneti po bregu in livadi. Tedaj se čudi lovec, da srnjak tako zgodaj goni (ali pa tako pozno) — ker je v naglici šilarja zamenjal s srno-mladico.

Povsem napačno je torej, da smatrajo lovci bojujoče se srnjake za nevarne pretepače in po vrhu še za sive starine, godne za odstrel. Prav narobe je res. Navadno so to, kakor rečeno, mladi, krepki srnjaki, ki se v svoji prekipevajoči moči in mladosti igrajo, poskušajo in pretepajo. In če imajo ustrezajoče razvito rogovje, so to doraščajoči plemenjaki. Zato spoštovanje bojujočim!

Planincem in drugim prijateljem prirode

Planine so zopet ozelenele in vabijo na poset vse, ki imajo smisel za našo prekrasno prirodo. Gozdovi nas kličejo, čeri nas mičejo in kdor le more, gre, da se razvedri in oddahne v prosti naravi: sezona za turiste je tu. To priliko porablja Zveza lovskih društev v dravski banovini, da se obrača do vseh, ki posečajo hrib in dol, gozd in plan, s prošnjo, naj na svojih izprehodih in turah ne vznemirjajo živalstva. Vprav sedaj, za časa mladičev je vznemirjanje živali jako škodljivo: z vpitjem, ropotom, proženjem kamenja in sličnim pregnana samica često zapusti svoje mladiče, ki potem žalostno poginejo. Že sama hoja po celem v gozdu more pregnati divjad iz njenega stalnega bivališča, da se zateče v nedostopne kraje, kjer nima življenjskih pogojev. Zato prosi Zveza, naj se planinci drže javnih potov in hodijo po njih mirno brez ukanja, vpitja ali celo streljanja. Resen planinec hoče videti lepote planin, zato hodi tiho in previdno, pa odprtih oči. Kdor dela hrup, mu uide mnogo lepega; zlasti živalstva ne more opazovati, ki je morebiti še zanimivejši sestavni del planinske prirode kakor rastlinstvo.

Res je, da človek, prišedši iz tesnega mesta v prosto prirodo, čuti nekako potrebo, da da duška svoji sproščenosti z glasnim »juhu«, vendar naj bo ljubezen do naših planin in dolin z vsem, kar živi v njih, večja od take potrebe. Svojo ljubezen do prirode pokažemo najlepše, če jo pustimo, da snuje po svoje v miru, da je ne motimo v njenem žitju in bitju.

Z vedenjem, ki je v skladu z ljubeznijo do prirode, bodo planinci dosegli, da lovci ne bomo samo mirno živeli z njimi, ampak da bomo prijateljski delali drug za drugega.

Na Veliki Šmaren

Kamnekov Matijc in Mežnarcev Pavle sta bila med najhujšimi lovskimi tatovi na Jelovici. Gonil jih je gozdar z Martinčka, grofov oskrbnik gospod Tomaž, zasledovali so jih lovski zakupniki in njihovi lovci od Ribnega čez Lancovo do Selc in Železnikov, ali le redko so jima prišli do živega.

Večkrat sta imela opravka z gosposko bodisi zaradi ribjih ali lovskih tatvin. Navadno sta se izrezala z nekaj dni zapora. Najhuje so zašili Matijca gospodje v Ljubljani, ko je zažgal domačijo in je zraven pogorelo še skoraj polovico vasi. Matijc je namreč pri Roku v kamnolomu ukradel nekaj kilogramov smodnika in ga je doma v hiši prebiral in presejal. Pri tem je kadil cigareto, ogorek je pal v smodnik, plamen je švignil v leseni strop in skozi špranje na podstrešje, kjer je zažgal seno in požar je bil tu.

Matijca je hudo osmodila eksplozija, še bolj pa ljubljansko sodišče in dve leti je delal pokoro v Gradiški.

Po vrnitvi iz zapora se je spet potepal po Jelovici. Na vodiški podrtiji so našli v zanko ujetega srnjaka; kmetice, ki so brale na Jelovici maline, so tožile, da jih večkrat vznemirja neki moški, ki ima veliko črno brado in s sajami namazan obraz. Sum je sicer šel na Matijca, ali dokazati se mu nič ni moglo.

Pavle in Matijc sta imela v dolini svoje pajdaše in prikrivače. Napravili so pogon na gamse pod Ratitovcem, zajeli so jih lovski čuvaji, prišlo je do medsebojnega streljanja in neki čuvaj je bil celo ranjen. Posrečilo se jim je vseeno, da so ušli in čez selško planino so srečno pribežali na radovljiško stran. Spet jih je imelo sodišče v preiskavi in spet jim niso nič dokazali. Matijc in Pavle sta postala tako predrzna, da sta se javno bahala z lovskimi tatvinami in pretila lovcem.

Leta 1913, na Veliki Šmaren, sta Matijc in Pavle na planini Kocjajnarci pri belem dnevu zagledala trop srn, ki so se mirno pasle. Zalezla sta jih in pričela streljati. Srne se niso zmenile za streljanje in se pasle dalje. Naenkrat se je pognal iz trave proti Matijcu velikanski modras. Matijc je zakričal, puška mu je padla iz rok in začel je bežati, a modras za njim. Tudi Pavle, ki je videl napad modrasa, je tekel, kar se je dalo.

Pribežala sta že vsa iz sebe do Primoževe bajte pod Vodicami. Ko sta bila v bajti, se je le-ta sama od sebe vžgala in komaj sta se rešila iz nje. Preplašena in upehana sta celo noč taval

po Jelovici in drugi dan zjutraj so ljudje, ki so prišli na dan sv. Roka na Dobravo na semenj, vsi začudeni videli, kako sta Pavle in Matije po dolgih letih bila v cerkvi. Stala sta v kotu pod korom in pobožno molila.

Kar ni zmogla gosposka, to je napravil Veliki Šmaren; začasno je poboljšal dva izgubljenca. Lov sta opustila in se lotila poštenega dela. Drvarila sta in kuhala oglje.

Kakor mnogo drugih, so tudi ta dva pobrali v vojake. Skupaj sta služila v isti četi in srečno prebila vse vojne tegobe v Karpatih in poljih Galicije.

V poletju leta 1917 so poslali polk s severa na laško stran. Ko je vlak vozil iz Ljubljane, je Matije poželjivo gledal po gorenjskih hribih; zahotelo se mu je prostosti na Jelovici. Kratek pomenek s Pavlom in ko je tovorni vlak ponoči obstal na stranskem tiru v Otočah, sta vzela puški in vse drugo ter se iztiho-tapila iz vagona. Ko je sonce posijalo nad Kranjem, sta bila že na vrhu Velikega Gregorjevca.

Skrivališče sta si uredila daleč tam za Martinčkom v neki jami.

Hrane ni bilo, v dolino si takoj nista upala in glad jih je primoral na kriva pota.

Po Savi in njenih pritokih so pokale bombe in pri marš-bataljonih so kuhali ribe kar v kotlih.

Gamsarija iz obmejnih gora fronte se je privlekla v strmine Ratitovca, v Kroparsko goro, v Fajfo in v skale nad Kolnico. Gospodje častniki so lovili ne glede na lovopust in lovski gospodarji so jim šli povsod na roko, ker so se bali šikan.

Na Jelovici je bilo več vojnih beguncev, ki so živeli kakor so pač znali, in divjačina je izginjala.

Na jesen, ko so zagrmeli topovi pri Kobaridu in vzdolž Soče, na Jelovici skoraj da ni bilo ne gamsov ne srnjadi. Posamezni kosi so se preplašeni potikali po goščavah in nedostopnih strminah.

Beguni so stradali in v dolini so se množile tatvine in napadi. Kar ni pobrala soldateska, so hoteli imeti oni, lovili so pse in mačke, vse je bilo dobro za želodec.

Huda je bila nadloga in gosposka je poslala posamezne vojaške oddelke v gozd na človeški lov. Nekaj beguncev so ujeli in prignali do Suhega bajerja in sličnih ustanov vedno problematične pravice, nekaj jih je kljub snegu in zimi ostalo.

Med njimi sta bila Pavle in Matije. Stradajoč, odvisna od milosti sorodnikov in prijateljev, sta prebila zimo.

Prišla je pomlad, nekaj hrane je dal gozd, nekaj sta je dobila drugače. V poletju je bilo dovolj zrelih sadežev, v zankah sta imela uspehi in tako sta živela.

Ni bilo pritrkavanja na delopust pred Velikim Šmarnom v letu 1918. Žalostno so zvonili posamezni zvonovi pri Sv. Trojici v Kamni gorici, pri Sv. Roku na Dobravi, pri Sv. Lenartu v Kropi in vseh drugih nebeških varuhih ljudstva pod Jelovico.

Pavle in Matije sta ležala pred jamo v večernem mraku. Ni jima bilo lahko pri srcu. Opazila sta bila sledove zasledujočih oddelkov, iz doline sta dobila vest, da naj se pazita. Razmišljala sta o tem, da si poiščeta drugo skrivališče.

Soparno je bilo in gozd je od soparice onemel. V zraku je bilo nekaj težkega.

Zaslišal se je Sv. Jošta zvon in za njim se je oglasil Sv. Primož nad Jamnikom.

Ali slišiš zvonjenje z juga, je rekel Pavle Matijcu — huda ura bo.

Čez Kroparsko goro in Vodiški vrh so se privlekli črni oblaki. V vrhovih smrek in jelk je završalo. Grmelo je in bliskalo, dež je lil — bila je prava jelovška nevihta — kakor je včasih rekel Rožmanov Janez iz Kolnice.

Prenehala je ona, privlekla se je druga nevihta od Stola sem. Celo noč je bilo kakor v peklu. Vihar je tulil in lomil in ruval drevesa. Gozdni mož, ki prebiva v luknji pod Suhrno in deli dobro in slabo nad Jelovico, se je bil razhudil in stresel ves svoj srd in sovražstvo nad prirodo.

Beguna sta čepela v jami in z grozo ozapovala besnenje elementov.

Proti jutru je prenehalo. Oblaki so bili razgnani. Nad dolino Lipnice, ki je besno drvela v strugi in trgala zemljo in mostove, je zasijalo sonce. Nekje je zazvonilo dan, praznik Velikega Šmarna.

Beguna sta stala pred jamo in gledala zamaknjena proti dolini, srce jih je vleklo k ljudem, njih dva, ki sta bila brez pravic, liki zverini.

V goščavi so se posvetili bajoneti, s hripavim glasom je nekdo nekaj zaklical. Pavle in Matije sta skočila proti goščavi, zagrmelo je nekaj strellov in plačala sta svobodo na Jelovici dva Jelovčana.

Zavita v stare odeje so jih madžarski vojaki privlekli v mrtvašnico pri Sv. Trojici in našla sta mir doma po dolgem trpljenju na — Veliki Šmaren.

Čudno udejstvovanje pri lovu

Članek v 6. števu »Lovca«, kako se išče zastreljeno divjačino potom »čarodejnih palic« in »magnetnih igel«, mi je razvezal jezik, da tudi jaz napišem v »Lovcu« o čudnih doživetjih, o katerih pa sem bil dosedaj tiho kakor grob, sicer bi me imeli naši lovci seveda za čarodeja ali pa smešnega prifrknjenca. Ta imeniten članek (gospoda ing. Šušteršiča) me pa seveda reši vseh takih priimkov. No, danes, ko odpira znanost tudi tajne sile človeštvu, se ni čuditi tajnim migljajem, ki jim prej še nismo znali določiti prave poti.

V prvi vrsti moram priznati, da sem se intenzivno bavil v svojih mladih letih s sugestijo in drugimi znanostmi. Zato sem vedel, da izžarevajo vsa telesa, živalska kot človeška, živa kakor mrtva, iz sebe neki fluid ozir. žarke, ki so zaznavni človeku, ki se direktno na to specializira. Tako so dostopni tudi človeškimi možganom, ako izločimo vse druge misli ter gredo le za tem smotrom. Seveda, potom čarodejnih palic ali pa bakrenih žic, gre to še bolje. Kajpak, danes sem star in menim, da bi ne šlo več tako gladko kakor nekdaj, ko sem bil še mlad, ter navajen na vsak migljaj svojih možgan. Naj vam v naslednjem navedem izmed mnogih slučajev samo dva zanimiva primera, ki naj osvetlita vso zadevo.

Prišla je neki popoldan nevihta; in kakor je v gorovju navadno, je tudi kmalu prešla. Moje prvo delo je seveda bilo, da jo odkurim takoj ven, da pregledam stalež divjadi, ki je prišla na plan, da se otrese neljube vlage, ter se posuši na soncu. Kajpak, je bilo tudi meni veliko ležeče na tem, da najdem starega znanca, sivega srnjaka, ki mi je bil zapisan že več let v odstrelni knjigi, toda še neustreljen. Tako sem korakal po svežem ozonu ob robu posekov in jas. Daljni grom mi je oznanjeval, da se zgublja nalive v daljavi. Videl sem mnogo divjadi, seveda največ koz z mladici, a tudi srnjakov je bilo med njimi. Pa mi pride na misel, da bi bilo dobro obiskati starega znanca. In mahnil sem jo skozi visok smrekov gozd proti jasi, kjer je bil on doma. Toda grom, ki se je oddaljeval, se je nenadoma začel jačati, bolj in bolj. Mislim si pač, da je zasukal veter ploho nazaj. Toda v tem hipu je udarila strela presneto blizu mene. Obstal sem in začel premišljevali, če naj grem še kratko pot do svojega cilja, ko naenkrat zagledam komaj 50 korakov od mene v smrekovi goščavi nekaj rdečega. Hitro je bilo kukalo pri očeh in pokazalo mi je mojega starega skrivača s sivo glavo, toda preklicano slabim rogovjem. Brez daljšega odlaganja sem naperil puško in odjeknil je strel. Po strelu je izginil tudi srnjak, kakor bi se udril v zemljo. Grem na nastrel in ga preiščem, toda našel nisem razven nekaj kapljic krvi ničesar. V tem trenutku pa se je zopet vsula ploha kakor iz škafe. Ni mi preostajalo drugega, kot da sem si poiskal nekaj starih skorij lubja ter se za silo pokrtil z njimi. Seveda sem zbog silnega treskanja odložil svojo puško precej daleč vstran. Ko je pa čez četrto ure nekoliko pojenjalo, sem šel takoj na iskanje srnjaka. Bil sem premočen do kože, ko sem ga iskal sem ter tja, a brez uspeha. Kaj storiti? Da je zadet, sem vedel predobro, toda kako? Že sem mislil, da bi preložil iskanje na drugi dan ter pritegnil k delu še kekega gozdnega čuvaja, ko mi pride na misel autosugestija. Izločim torej vse misli iz svoje čelade ter se osredotočim samo na srnjaka. Rahel občutek mi je šepetal ozir. rekel, da je na moji levi strani. Grem v to smer in kluvanje v možganih postaja vedno močnejše. Grem po klancu vkreber. Vedno huje je trkalo v mojih možganih. Ko pridem do vrha, sem zagledal pred seboj že mrtvega srnjaka. Kroglja, ki jo je dobil, je sedela malo previsoko pod hrbtom in je, kakor sem

pri iztrebljevanju dognal, ranila pljuča le nekoliko. In ta rana je bila zadostna za smrt. Ležal pa je od nastrela dobrih 180 korakov proč.

Moj drugi slučaj je bil tale. Bilo je že sredi meseca januarja, ko smo morali odstreliti še — če se ne motim — 10 košut. Lovci so dobili od mene že ponovno nalog, da se naj požurijo z odstrelom, sicer nam odidejo košute na sončno stran v tuje lovišče. Toda kljub temu, da so bili to izvrstni lovci, niso imeli nobenega uspeha. Zato sem se odločil, da jim pomagam.

Meni je bilo največ na tem ležeče, da zalezem kako staro košuto, ker se nisem rad ukvarjal z mladežjo. Zato sem šel neko pusto popoldne na lov. Ko sem stal že precej visoko v gorovju, je pa začelo naenkrat vedno bolj in bolj snežiti. Zato sem se napotil proti jarku, po katerem je tekla voda, da bi šel po njem navzdol. Komaj pa sem prišel k jarku, že vidim, da stoji ob vodi stara košuta brez teleta ali kake druge prtljage. Pretehtam jo z očmi — 150 do 160 kg. — Razdalja od mene do košute je bila približno 100 do 120 korakov. Torej pomerim na njo in strel je naznačila z vzpetjem prednjega dela, se nato stresla, potem jo pa odkurila v strmino. Na nastrelu je bilo obilo temnordeče krvi ter je bil tudi njen tir desno in levo ves v krvavi sledi. Začel sem takoj zasledovati obstreljeno košuto, toda moja pot ni bila dolga, ker mi je zmanjkalo v strmini tal in sem se naglo znašel s plazom vred v jarku. In tu ni šlo drugače, kot da sem izločil vse misli in mislil samo na košuto. In čeprav je šla košuta v strmino, mi je povedal moj čut, da se nahaja na nasprotni strani pod skalovjem. Poskušam drugič in še tretjič, toda vedno z istim učinkom. Šel sem nato ob jarku navzdol in potem domov. Naročil sem doma lovcu, naj gre s pomočnikom na kraj, ki sem mu ga natančno označil in kjer bo našel košuto.

Cez tri ure sta se vrnila s košuto! Ker me je pa lovec nekam postrani gledal, sem ga vprašal, kaj me tako postrani ogleduje. Rekel mi je: »Čudno se mi vidi, kako ste streljali na košuto, ki ima nizek strel, a vas ni bilo slediti daleč naokrog prav nič.« Pa sem bil raje tiho, kot pa da bi mu povedal, kako se je zgodilo. Če bo čital te vrstice v »Lovcu«, bo vsaj vedel, kako sem določil, kje leži mrtva košuta.

Na nekaj bi še rad opozoril gospode lovce. Čudno se mi zdi, da postanejo nekateri lovci ob pogledu na divjačino nervozni, drugi zopet pri mrtvi divjačini. Poznam lovce, ki so izborni strelci s kroglo na tarčo ali kak drug predmet, so pa za nič, kadar streljajo na divjačino. Tudi to razburjenje spravljam v zvezo z snovjo, ki jo izpuhteva iz sebe divjačina. Tudi meni se ne godi nič drugače, če stojim poleg mrtve divjačine. Sodim torej, da oddaja živa divjačina žarke drugega pola kakor pa mrtva.

Na tem polju, menim, bo treba še temeljitih raziskovanj, da pridemo na pravo pot.

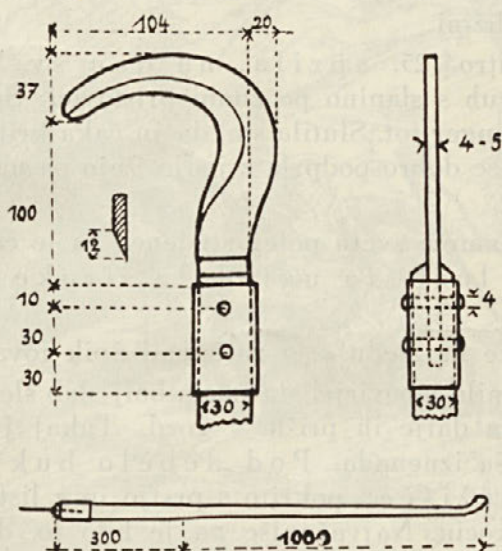
Jos. Primožič:

Priročno orodje za čiščenje lovske steze

Gospod Stangl Stanko je v »Lovcu«, štev. 6 od 1936. leta, napisal izvrsten članek o lovski stezi. Jaz bi pa v sledečem opisal orodje, s katerim najlažje očistimo stezo vseh nadležnih rastlin. Je to v obliki srpa skrivljen nož, nasajen na 1.30 m dolgem držaju, kateri omogoča, da se pri delu ni treba sklanjati in posegati z roko v trnje. Slednje je tudi zelo opasno, zlasti še pri črnem trnju (*Prunus spinosa*). Znano mi je več primerov zastrupljenja krvi, povzročenih z ma-

lenkostnimi vbodi tega trnja. Kjer se ni iskala pravočasno zdravniška pomoč, je bila pozneje potrebna celo amputacija ranjenega prsta ali pa še cele roke. Napram sekirici ima ta »krivec« (»fovč«) tudi to prednost, da je rez zavarovana proti poškodbam, ker se nož s hrbtom dotika zemlje in kamenja.

Konstrukcija mojega krivca je podana z risbo. Nož sam bodi skovan iz dobrega jekla za obdelavo lesa, katero dolgo obdrži ostrino. Ustreza material, iz katerega se kujejo sekire. Rez se izpili in izbrusi v obliki enostranskega klina. Če je nož lepo izpiljen in oglajen s smirkovim platnom in oljem, pridobi na dobri izdelavi ter je boljše zavarovan zoper rjo. Kaljen naj bo skrbno in samo do tja, do kamor sega rez. Ako bi se kalil nož v svoji celotni dolžini, bi obstajala nevarnost, da se ob ročaju odlomi. Na vsak način mora biti konica zaokrožena, ker je s tem odstranjena možnost nevarnim poškodbam. Ker je debelina noža v vsej dolžini enakomerno 4–5 mm, je zaokrožena konica sama popolnoma topa.

Držaj je iz bukovega ali jesenovega lesa. Dolg je, kakor rečeno, 1,30 m. Prvih 30 cm dolžine ima 30 mm v kvadrat, od tam se držaj polagoma zožuje ter konča s krivino, slično kakor pri cepinu. Izdolbina za nož bodi precizno izdelana. Radi boljše trpežnosti se izgotovljen držaj lahko napoji s firnežem.

Tesno izdelana, trdo zvarjena štirioglasta manšeta, z notranjim premerom 30×30 mm iz 0,75–1,00 mm debele črne pločevine, se natakne čez izdolbino ročaja. Nato se hkrati izvrtata luknji za 4 mm močne zakovice. Ko so te pritrjene, je montaža gotova. Paziti pa je, da ima krivina ročaja pravilno lego.

Ta krivec pa ne bo samo lovцем dobrodošlo orodje, še raje bodo posegali po njem gozdarji za čiščenje nasadov. Nezaželjene rastline se hitro in brez posebnega truda skoraj igraje odstranijo. Kjer je potrebno zeleno hleščenje vej, bo to orodje spet na mestu, ker nož ostro odreže vejo blizu debla.

Za čiščenje telefonskih vodov skozi gozdove se pa nož pritrdi na 5–6 m dolg držaj, da se dosežejo višje veje.

Planšarji bi čistili s lahkoto planine zlasti tam, kjer je gorska jelša (Alnus viridis) zrasla v večjih poljih.

Debelejše rastline, katerim ta nož ni več kos, pa odstranimo s sekiro.

V medvedjem objemu

(Nadaljevanje.)

Prvi dan sta Špik in Štrukelj gledala bolj po tleh ko okrog sebe. Dobro sta poznala sled divje koze. Toliko prej bi bila spoznala sled medvedjih stopal. Hodila sta po peščenem, deloma zasneženem in z ruševjem obrastlem svetu, ki mu pravijo: V Kontah. Pa prišel je večer in lovca sta o medvedu toliko vedela kot zjutraj. Prenočila sta v skalnati duplini. Toda kljub mrazu nista upala vžgati ognja, da ne bi prestrašila kožuharja, ki je bil morda v bližini.

Drugo jutro, 25. aprila, na dan sv. Marka, sta zajtrkovala kruh s slanino po znani prislovcici: Speck mit Brot schlägt den Hunger tot. Slutila sta, da ju čaka kritičen dan prve vrste. Zato sta se dobro podprla z jedjo, žejo pa ugasila pri bližnjem studencu.

Na močvirnatem svetu poleg studenca ju je čakalo prvo iznenadenje. V luži sta ugledala široke medvedje stopinje.

»Sva mu že na sledu!« je zašepetal Špik tovarišu.

Ko je izginilo močvirje, sta imela bolj slab sled. Tiho in počasi sta stopala dalje in prišla v gozd. Tukaj ju je osupnila druga, še hujša iznenada. Pod debelo bukvo je bilo izkopano ležišče, pokrito s prstjo in z listjem. Vmes je ležalo nekaj kocin. Najvažnejše pa je bilo to, da sta opazila ob ležišču kup svežih odpadkov, pomešanih s kostmi. Nedvomen dokaz, da je medved tukaj prenočil.

Špik, Špik, bliža se velik trenutek!

»Smo že vkup.« je govoril Špik Štruklju na uho. — »Ti greš nazaj do studenca, potem pa ob robu gozda navzdol tako dolgo, da prideš do konca gošče. Tam se obrneš in hodiš po gozdu sem in tja, da boš vedno bliže mene. Mogoče, da tako spraviš medveda polagoma v mojo bližino. Poglej ono skalo v Belem potoku! Za njo skrit bom čakal medveda. Ako je v gozdu, pojde gotovo proti ležišču, kjer je bil čez noč, in lahko bom nanj streljal. Streljaj pa tudi ti, samo glej, da dobro zadeneš!«

Štrukelj je odšel, Špik se je pa stisnil za skalo, od koder je imel obširen pogled naokrog. Čakal je dolgo in nestrpno... Kar začuje med drevjem pokanje trhljih vej in suhega listja.

Špik, Špik, pokaži, da si velik mož!

Zagrmelo je... Medved se je stresel, mahal s sprednjima šapama okoli sebe, zdrsnil na tla in zarjovel tako, da je strašno odmevalo med skalovjem. Kmalu pa je vstal in šel v gozd nazaj.

Špik je hitro nabil puško in šel po krvavem sledu za njim. Toda na ovinku sta zadela skupaj, ker se je medved vrnil, ko je ugledal prepad pred seboj. Špik je streljal še enkrat, žal, brezuspešno. — Pozneje so ugotovili, da v naglici pri nabijanju puške ni dal vanjo krogle. — Stal je pred medvedom in zamahnil s puškinim kopitom po njegovi glavi. Začel

se je boj na življenje in smrt... Razkačena zver je bila hitrejša od njega. Imela je še toliko moči, da se je postavila na zadnji nogi, da je s prednjima tacama objela Špika in mu odtrgala spodnjo čeljust z jezikom vred. To se je zgodilo ob robu prepada.

Tačas je prišel Štrukelj na pomoč. Hotel je streljati, toda ni upal, ker bi bil lahko zadel Špika. Vendar je bil toliko pogumen, da je skušal medveda odgnati. Ta se je pa, čeprav ves oslavljen, zagnal proti Štruklju. Štrukelj je v naglici skočil čez skalnato razpoko, a medved ga je dosegel z gobcem in mu odgriznil peto na nogi. Potem je začel medved pojemati. Padel je na tla, hrkal, pihal in tulil in končno telebnil po strmini v prepad. Tudi Špiku je izpodrsnilo, pa se je ujel za borov grm in obvisel na njem. Le s težavo ga je potegnil Štrukelj na vrh.

Lahko si mislimo, kako težko sta hodila ranjenca v dolino. Dosti huda je bila Štrukljeva rana na nogi, in malenkostna v primeri s Špikovo poškodbo. Špik je bil ves polit s krvjo, ki mu je tekla brez prenehanja z obraza. Tovariš mu je rano izpiral z vodo in ovijal z robcem. Dolgo sta hodila domov. Domači so ju z grozo sprejeli. Špik od tega časa nič več ni mogel govoriti. Le kak težko umljiv zlog je spravil iz sebe. Znal pa je za silo pisati, da so ljudje vsaj iz pisanja zvedeli, kako se mu je godilo na medvedjem lovu.

Prva skrb domačih je bila, da so iskali za Špika zdravniške pomoči. Štrukljeva rana na nogi se je celila sama po sebi; drugače pa je bilo s Špikovo. Dva moža sta ga spremljala čez Vršič v Kranjsko goro in odtod v ljubljansko bolnišnico. Zdravniki še niso imeli takega poškodovanca. Zato so mu oskrbeli boljšo postrežbo. V kratkem času so bile rane zaceljene, toda spodnje čeljusti in jezika mu ni mogel dati nihče več. Tak je prišel v Trento nazaj.

Najbolj ga je zanimalo, kako je bilo z medvedom, ko je on odšel v Ljubljano. Zvedel je, da so ga dobili v prepadu mrtvega in ga z velikim trudom spravili v Trento. Tehtal je blizu 200 kg. Krogla mu je šla ob vratu med pleča. Meso so si razdelili Trentarji med seboj, kožo pa hranili doma, ker so vedeli, da bo zgodovinskega pomena.

Špik je živel po tem dogodku še trideset let. Vsa dela je lahko opravljal. Z znamenji je kazal, česa želi. Obraz, ki ga je imel pod očmi vedno zavezanega z robcem, je bil tako potvorjen, da ga ni nihče rad gledal. Robec si je odvezal samo takrat, kadar je potreboval hrane. Uživati je mogel le tekočine. Legel je vznak, si z eno roko pritrdil livo v požiralnik, v drugi roki pa držal žlico in z njo polnil livo. Jed je tekla po požiralniku v želodec tako, kakor natakamo vodo ali vino v sod.

Medvedja koža mu je nesla dobre obresti. Hodil je z njo po bližnjih in daljnih krajih ter jo kazal ljudem. Vsak ga je miloval in mu rad dal podporo v denarju ali v blagu. Kožo je pozneje kupil grof Coronini in jo oddal deželnemu muzeju v Gorici.

Kakor je bilo Špikovo življenje nenavadno, tako nenavadna je bila tudi njegova smrt. Ko sta leta 1900 s sinom podirala smreke pod Prisankom, je padlo deblo na Špika in ga ubilo. Učakal je 61 let.

Če prideš v Trento, obišči na ondotnem pokopališču grob junaka, ki se je boril z medvedom.⁶ (Dalje prihodnjič.)

⁶ Slovenec, 15. dec. 1925.

Na jerebji klic

Ko jeseni zažare naši listavci v vsej svoji pestrosti, tedaj lovec jerebar žanje skromne sadove iz vrst naše ljubke gozdne perjadi, med jerebi. Kdor ceni pojave prirode in kdor se zadovolji z malim, mu bo baš ta čas prinesel mnogo razvedrila in tihega lovskega uživanja. Vsak pa zato nima razumevanja. Poleg vsega tega je treba poznati življenje te perjadi. Znati je treba pravilno klicati in, kar je za uspeh jerebjega lova silne važnosti, lovec mora biti zelo potrpežljiv. Ti predpogoji dovedejo do uspeha, če — je tudi jereb voljan ustreči našim željam. Ta lepa čednost pa ne diči vsakega jereba. Narava je poskrbela za to, da človek kljub vsej iznajdljivosti ostane v nekih mejah, vsaj kar se tiče jerebov. Kjer je pa njegov posežek v naravne zakone bil le preučinkovit, je bilo opazati še povsod reakcijo, ki se je nad njegovim početjem hudo maščevala.

Kakor so povedali že mnogi drugi, pred vsemi mojster vseh jerebarjev, profesor Franc Valentinitš, klic jereba vzdrami tudi drugo živalstvo, zlasti roparice. Naravni nagon do plena to popolnoma utemeljuje. Povedati hočem, kaj sem sam doživel zanimivega na tem polju.

Znano je, da v letih bukovega žira polhi priromajo iz oddaljenih krajev, kjer bukev tisti čas ni obrodila. Iz tega vidika bo tudi tolmačiti pojav veveric v izrednem številu nekega leta, ko so smrekove veje globoko visele pod težo storžev. V kočevskih gozdovih prevladuje hoja in bukev, smreka v teh pa nastopa večinoma le posamič. Tam pa, kjer so zarasli nekdanji pašniki naravnim potom, nudi tudi smreka strnjene čiste sestoje z mnogovrstnim listnatim podlesjem. Seme smreke je bilo pač najbolje usposobljeno za daljši polet in za razmnožitev. Nastali so smrekovi gozdovi v izmeri tudi po več sto hektarjev, ki so deloma še prekinjeni po pašnikih, deloma pa obrobjeni ali s polji ali pa z mešanim gozdom hoje in bukve. Da je torej dotok veveric v semenskih letih v smrekove gozde velik, je povsem umevno.

Da veverica kaj rada kriče na jerebji klic, ve vsak jerebar. Tisto leto so se že po prvih klicih zazibale veje. Primeri, da je prišlo 5—6 veveric hkrati, niso bili redki. Njim lastno »cmokanje« kakor tudi urno gibanje po drevju in po tleh je lov na jerebe v teh predelih skoraj da popolnoma onemogočilo.

Prevladuje mnenje, da je radovednost vzrok privlačnosti veverice na jereblji klic. Povsem tega prepričanja jaz nisem. Po

ponašanju veveric sklepam, da jih spravi jerebji klic v nekako ekstazo, za kar pa ne vem vzroka.

Omenim naj, da nisem ne poprej in ne pozneje doživel tako obilnega semenskega leta na smreki in tudi invazija veveric je bila temu primerno manjša.

Z lisicami sem imel na jerebjem lovu večkrat opravka.

Nekoč slišim, da skoči po prvih klicih nekaj čez v bližini se nahajajoči plot, ki je ograjal mali travnik. Mislil sem, da je pes iz bližnje vasi, ko pa še parkrat zakličem, pride lisica. Bil sem dobro skrit, lisica pa tudi tako zaverovana v jerebji lov, da me ni ne zapazila, ne zavohala. Oddaljena je bila samo kakih osem metrov od mene. Zanimivo je bilo opazovati, kako je strigla z uhlji in kako je vse telo izražalo skrajno napetost. Ker je bila lisica dobra v kožuhi, sem ji vsul točo 2,5 milimetra premera na vrat.

Drugo jesen sem klical skoraj na istem mestu. Dve mladi lisici sta prišli kakor iz topa izstreljeni. Ker še ni bil čas za odstrel, sem jih samo opazoval. Ti začetnici jereba ne bi bili prevarali. Zanimivo je, da sta me ti lisički v presledkih nekaj dni še dvakrat naskočili. Zadnjikrat sem se jima pokazal ter me od tedaj nista več motili na lovu.

Neko drugo jesen mi pride stara lisica v času, ko se še ni smelo streljati. Strel na lisico brez dobrega kožuka ne dela veselja.

Kuna me še ni naskočila, pač pa so razne ujede večkrat iskale dobrega plena.

Precej svojevrsten doživljaj sem imel ob drugi priliki.

Neko jutro kličem na sicer dobrem prostoru, toda jereb se ni odzval mojemu vabilu. Prestavil sem se na drug prostor, kjer sem bil prepričan, da ustrelim jereba. Že po drugem klicu zaslišim lomastenje v bližnjem podlesju. Po skokih sem sklepal, da pride težja divjad. Takoj pripravim strel za kroglo. Tedaj zagledam znanega mi srnjaka, ki me naskoči kakor v najboljšem prsku. Na kakih 15 metrov razdalje se ustavi in motri okolico. Strel skozi rebra ga položi v zeleni mah.

Kaj je bilo povod, da me je srnjak tako vehementno naskočil, si ne morem prav tolmačiti. Mogoče ga je varal njegov posluš in je jerebji klic zamenjal s kakimi glasovi srnjadi, in je v tej zmoti drvel pred cev. Radovednost to ni bila, v tem primeru bi bil prišel drugače.

Tega srnjaka sem opazoval, ko je imel še kosmato rogovje. Zelo dolga stebila so bila tako ozko nastavljena, da sem se bal

spopadov z drugimi srnjaki, za katere bi bil boj lahko usoden. Ocenil sem ga tudi iz stališča podedovanja za odstrel zrelega pred prskom. Znal pa se je varovati in njegova uplenitev je bila pridržana posebnemu doživetju na jerebjem lovu.

Rogovje ni nič boljše kakor večina povprečnih šesterakov v tem okolišu. Stebla pa so dolga 26 cm, razkrečenost znaša samo 5 cm, kar pomeni posebno opasnost v boju in rvanju. Starost po zobovju znaša 4—5 let. V dnevniku je vpisan dan odstrela: 11. X. 1933.

Smrtni boj tega srnjaka je bil kratek, tembolj globok pa je bil vtis name, ki ga je vzbudil padec v njegovo zadnje mehko ležišče.

O tem pa mogoče v bodočnosti kaj več.

Kadar bomo pa v poučne svrhe tudi pri nas razstavljali rogovja za pleme nezaželjene divjadi, bo tudi rogovje tega mojega srnjaka na razstavi.

F. Bračun

Prepevajoče grude

(Črtica.)

(Nadaljevanje in konec.)

IV.

Lovski paznik Klemen se ustavi sredi krompirišča, si obriše pot s čela ter zakolne jezno:

»Vrag vzemi Kocjana, jerebice in neumnega Peruna po vrhu! Dobri dve uri že begam zastonj v tej vročini sem ter tja po polju kakor nor, da odstrelim tistih šest jerebic, ki jih hoče imeti Kocjan za svoje goste. Vsako živo dušo na polju sem vprašal, če ve zanje. Njivo za njivo sem prebrskal, pa je, kakor da so se v zemljo vgreznile. Pa še ta butasta pasja mrha povrhu! Tam, glej, že zopet stoji in vleče na nos!«

Lovec prime puško z obema rokama ter se v loku bliža psu. Tedaj ti sfrli izpod fižolovega grma škrcjanec z glasnim »cirili« kvišku ter izgine v turščici.

Klemen udari z nogo ob tla:

»Saj sem vedel. Tu sem, Perun! Fej, ptič! Mrcina mrcinasta! Si boš vendar enkrat že zapomnil, da takega drobiža ne streljam. Satan vedi, odkod izvirajo letos škrcjanci, da jih ni ne konca ne kraja!«

Tako kolne in se jezi lovec nad še mladim psom, ki kaže še vse premalo izkušenj v vonju različnih živali ter stoji pred vsem, kar nosi toplo kri v sebi. Zlasti pa se srdi nad škrjanci, ki so se, odkar so kmetje odstranili strn z njiv, razpeljali po vsem polju. Klemen ne briga, da ima škrjančji rod nešteto sovražnikov, da zahtevajo toča, povodnji in slične vremenske neprilike premnogo žrtev, da jih uničujejo na debelo za časa selitve naši mejaši onstran Jadrana. Zato tudi ne ve, da ga je obdarila narava z veliko plodovitostjo, da se po možnosti nadomeste izgube in ohrani plemo. Neznano mu je, da vali škrjanka dva- do trikrat in vzgoji deset do petnajst mladičev na leto. Poklicnega lovca zanima predvsem le lovna perjad in ujede. Strnadi, škrjanci in sličen drobiž pa, ki mu moti psa pri lovu, ga draži in vznevolja.

Pa tudi Klemenu se pomiri kri, ko zadene spodaj v kotanji, porastli z vrbovjem, kjer izvira neusahljiv vrelec, kar na dve jati že povsem dorastlih jerebic. V dobro usmerjenih streljih jih naklati predpisano število iz zraka, jim iztrebi čreva ter jih ponese gospodarju na dom. — — —

Gozdiček ob vasici si je nadel pisan plašč. Zadnje mršave plavice venejo kraj razoranih krompirjevih njiv. Po travnikih višnjeli podlesek. Po prabah pa kuka še vedno sinjeoki jetičnik bojazljivo v svet. Ta je zvest polju kakor škrjanec. Istočasno se pojavita oba na grudi, da jo oživita na spomlad, istočasno jo oba zapustita v pozni jeseni, da ji omogočita počitek.

Jata liščkov pleza spretno po bodiki ob kolovozu, puli dlakavo seme iz glavic ter se pogovarja venomer: »cik-cik-cikelit«. Zraven na njivi pobirajo vrabci, ščinkavci in konopke semenje, s katerim je jesenski plevel posul tla pod seboj. Na mah pa se dvigne vsa družba v zrak ter poleti na vrbovje v kotanji. Tam se da sila prijetno čofotati po vodi.

Škrjancev pa ni videti nikjer. So li mar že izginili iz polja?

Glej! Pravkar se je eden tam iz repišča pognal v zrak. Toda njegova pesem ni več vesela in radoživa. Turobno in otožno prihaja na uho izpod belih oblakov na nebu.

Čudno! Don istih zvonov se glasi kakor vrisk in smeh v sončno velikonočno jutro, se razlega kakor jok in stok v megleni dan vseh mrtvih. V tem primeru prenaša človek čustva, ki ga imajo v oblasti, na zvoke brona. Škrjanec pa je živ stvor z lastnim čustvovanjem, ki ga zna izborno izražati v petju. Zato hrumi njegova bojna pesem v zgodnji pomladi kakor hudournik nad okolico, žubori prijetno kakor studenec izpod skale poleti ter kaplja kakor pršavica rahlo in otožno na jesen izpod neba.

Skoraj golo je polje. Kmalu prekmalu bo treba vzeti slovo od priljubljenega kraja. — — —

Slovo. Lahek puh leži po njivah, preoranih na sveže. Po zraku plavajo srebrne niti, se nosijo nizko nad poljem, se zvi-jajo, se krotičijo, padajo na tla ter se obešajo na vse, kar jim zapira pot. Na vsaki leteči nitki ždi drobcen, črn pajek. Ustvaril si je lahek zrakoplov ter se prepustil sapi in sreči, da ga ponese iz polja v prezimišče v gostem gozdnem mahu. Ako pristane prezgodaj ladja, jo zapusti, požene novo nit v zrak ter vesla s trebuhom navzgor naprej proti cilju.

Bela preja visi iz grmičja in bilja, prepreza brazde in grude. Rosne kapljice leskečejo na pajčini ter lomijo sončno svetlobo v neštivilne barve. Polje se iskri in planika.

Škrjanec se požene v zrak, frfota trepetaje s kreljutima ter zakroži in zažvrgoli otožno nad poljem. Drugi mu sledi, tretji, četrti. V kratkem času doni od vseh koncev in krajev polja škrjančja poslovilna pesem. Zrak drhti od zvenka nebeških pevcev, ki se spenjajo više in više ter izginjajo drug za drugim za sivimi skladi v višini. Od trenutka do trenutka bolj pojema petje ter preneha, ko je zibnila zadnja pičica za nežnimi zavesami na nebu.

Zaman napenjaš vid in sluh. Končano je. Le oblački se premikajo komaj vidno proti jugu. Prazno in golo je polje. Trudno je in željno počitka.

Kakor pa zatisne in odpre oči še opetovano utrujenec, preden zaspi, kakor se obrača zdaj na levo, zdaj na desno, preden se umiri, tako utihne in oživi polje še večkrat na jesen.

Čez nekoliko dni se izliva zopet mnogoglasna škrjančja pesem po polju. Gostje so ti pevci iz poljan ležečil bolj pred severu. Izbrali so si kraj, da se odpočijejo od potovanja. Poleg poljskih škrjancev opazujemo večkrat tudi gozdne in čopaste. Prišli so, da zasedejo in oživijo polje za nekoliko dni. Kakor pa so se nepričakovano pojavili v kraju, tako nenadoma izginejo proti jugu. Včasih jih vzame dan, večerni mrak, posamezne tudi noč, zlasti pred slabim vremenom. Nove trope pritiskajo za njimi, da jih zamenijo. Po cele tedne traja škrjančji vlak.

Nekega jutra pa zablesti polje v deviškem lesku. Mehka bela blazina mu zakriva trudne ude. Polje spi. Debela snežna gмота mu ne da slišati burje, ki besni čez plan. Grude počivajo. Grude spavajo — — —

Pogon na lovsko karto

Ne bom vas prevaral, pogon, resničen pogon! Prav pošteno sem upehan, no, ujel sem jo pa le! Sicer sem bil pa lovec in gonjač, boljše, priganjač obenem.

Po novem letu sem izpraševal svojo borno lovsko vest, posebnih grehov ni bilo, namreč takih, zavoljo katerih bi moral opraviiti kako posebno božjo pot, da bi mi bili odpuščeni.

Edino, kar bi moral povedati in izpovedati lovskemu izpovedniku, je bilo to, da sem si lovsko karto nabavil precej kasno. Priznanje je prva pot k poboljšanju, no, pa sem si nabavil letos, ko je baš prestopno leto, lovsko karto zelo zgodaj — že v januarju.

Že v decembru sem slutil burjo, če ne nevilhte s točo, ko sem bral v »Lovcu« pravilnik k uredbi za izdajo »lovaških karata«.

Pa sem si kupil v naši društveni pisarni obrazec za cel dinar. Sicer je to lenoba, ozir. podpiranje lenobe, zakaj obrazci, če je »tiskovina« natisnjena v »Lovcu«, toda — kupil sem jo pa le!

Pazno sem jo čital in obračal, štel kovače in dinarje, pa premišljeval, kam naj oddam to »prošnjo«. Ker da sedaj nisem bil Ljubljčan, sedaj sem »velikoljubljčan«, sem šel na okrajno (sedaj sresko) načelstvo. Prišel se je pogon, tovariši v sv. Hubertu, pozor! Poslali so me na rotovž, po novem na mestno načelstvo, češ da okrajno glavarstvo zame ni več merodajno.

Na mestnem načelstvu: »Proračunsko leto je do 1. aprila (značilna številka in mesec!), do tedaj še niste Ljubljčan. Pojdite na občino.«

Malodušja poln sem jo mahnil k domačemu županu, toda, sedaj je bil v pisarni blagajnik, delovodja itd. »Prošnjo« so ogledovali kot Mojzesove table in mi važno dejali:

»Vi ste prvi!«

»Ne, v družini sem predzadnji!«

Zavzeli so uradno pozo in ton in mi dejali, da sem prvi v njihovi občini, pri njih zaprosil za lovsko karto.

Blagajnik me je pogledal od glave do peta in pregledal prošnjo: »Torej, kolek za 30 in 25 din v gotovini. Tako stoji tukaj tiskano.«

»Izvolite! Kolek, torej državna taksa je tu, in za banovinsko davščino in lovski sklad 25 din v gotovini.«

»V redu!«

Obrnil je »prošnjo« in zastrmel v prazne in potiskane stolpce. Prijel se je za glavo in dejal: »Kaj čem?« (Zdel se mi je kot Pilat, ko je vprašal Jude: »Kaj se vam zdi?«)

Pomislite, zapreke za izdajo po paragrafu...

»Ah, nič! Zapišem kakor hočem: »Se priporoča!«

Pika. Žig na akt, meni blagajniško potrdilo na pet in dvajset din, potem pa k delovodnji. Ta je obračal, obrnil in napisal uradno potrdilo, da sem vložil »prošnjo« za lovsko karto in priložil to, pa to in to.

V nedeljo sem šel na lov in oprezoval za orožniki; no, nisem jih srečal. Cel teden sem čakal, kot Job na gnoju, potrpežljivo, kdaj bom dobil slavno novo karto in kdaj bodo moje pravice (za lov) popolne.

Prihodnjo nedeljo sem iz previdnosti ostal doma, v ponedeljek pa šel na občino.

»Le nič ne hodite spraševat, ko bo, vam bomo že poslali!« Kaj sem hotel! Vdal sem se v usodo in čakal še teden dni. Ker pa divjačine (oh ne, samo lovske karte) od nikjer ni bilo, sem šel drezat, ne telefonirat na sresko ali okrajno načelstvo ali glavarstvo. Na dolgo in široko so mi razlagali pomen taks, potem pa dejali, da je akt na poti proti rotovžu.

Počakal sem spet dan ali dva, pa šel na mestno knjigovodstvo, tam k onemu okencu, kjer si prej dobil v dveh minutah lovsko karto, in vprašal po moji zadevi. Tekanje, brskanje, nato: »Akta še ni! Morda je na rotovžu v vložišču, pojte tja ponj, če hočete karto še danes.«

Komaj sem zaprl vrata, zahvalil sem se tudi, so zaklicali za menojo:

»Počakajte, akt je tu!« Hvaležno sem se vrnil, pa na aktu je bilo drugo ime, samo mojemu je podobno zvenelo. Torej, pogon je v polnem teku, preganjancu sem za petami, upehan sem že.

V vložišču: »Akt je tu, toda protokoliranega akta vam ne damo v roke, mora priti ponj sluga. Sicer pa, ali rabite karto že danes?«

»Če se pa mislim danes odpeljati na lov!« — »No, naj pride po akt sluga!« Spet sem se zahvalil in se vrnil v knjigovodstvo. Dobil sem spremstvo sluge in moral sem z njim, da mi je dal on (uradna oseba) akt v roke in da sem ga ponesel na knjigovodstvo.

No, sem si dejal, sedaj pa bo! Vraga je bilo, le poslušajte! »Tako, tako!« je ljubeznivo dejal tovariš sv. Huberta, ki je slučajno tam za knjigami, tam za okenci... Ker me je nemirno vprašal, kje da je banovinski kolek in kje banovinska taksa za lovski fond.

»Ne boš me!« sem si tiho dejal, na glas pa zinil, da je plačana in mu pomolim pod nos blagajniško potrdilo moje ljube občine.

Posmehljal se je tisti gospod in mi kar moč ljubeznivo dejal: »Še ena pot bo — po banovinski kolek morate, dobite ga pa v glavni trafiki, tam na meji Mestnega in Starega trga!«

Kaj sem hotel, ponj sem šel, saj mi je obljubil, da bom dobil tiste dinarje in kovača povrnjenega, podplate pa itak lastne rabim. Da ne boste napačno razumeli: svoje čevlje in v čevljih so šele moji podplati...

Prisemejal sem se s kolekom ali bansko znamko in mu jo zmagoslavno ponudil.

»Sedaj pa prosim še deset din za ban. lovski fond, dva din za tiskovino in dva in pol din za rešenje mestnega akta.«

Pobledel sem in ga najbrž prav neumno pogledal.

»Veste«, je nadaljeval, »občina je denar poslala na sresko načelstvo in načelstvo ga nam še ni poslalo. Potrdilo imate itak, pa pridite po denar, kadar bo prišel, ali pa vam ga bomo poslali.«

Dejal sem: »Dobro«, plačal še štirinajst in pol din (in postal suh), dobil karto in šel domov, klavrn, zbit, zmučen od pogona. Gnal sem se za lovsko karto točno 16 dni, dve uri 22 minut in pognal zadnje dinarje, ostal v nedeljo zato doma in si pel najnovejšo popevko:

»Stari šimel, hižo, ho...«

P. S.

Dragi tovariš v Sv. Hubertu!

Nikar ne misli, da sem ti pisal tole zato, ker so sedaj pasji dnevi in čas kislih kumar. Meni ni niti malo do norčij, posebno če se spomnim, da sem gonil lovsko karto šestnajst dni, dve uri 22 minut. Želim pa tudi tovariškemu lovcem-inozemcem dober pogled pri pogonu na to zvito divjačino!

Poročilo o smotri brakov-jazbečarjev v Hrastniku

Dne 17. maja t.l. je vršilo Društvo brak-jazbečar smotro v Hrastniku. Predsednik g. Kosler je ob 15. uri otvoril smotro in pozdravil številne udeležence, zastopnika Zveze lovskih društev g. inž. Puschmanna in zastopnika JKS g. kap. Dreniga in posebno še g. inž. Burgerja, ki mu gre precejšnja zasluga za tako veliko udeležbo in ki je dal iz prijaznosti na razpolago prostor za smotro. Ker je bilo prijavljenih 40 brakov-jazbečarjev, se je smotra zavlekla do večera in tako je, žal, moralo izostati nameravano predavanje.

Ker se je smotre udeležilo tudi precej takih psov, ki še niso vpisani v društveni vzrejni register, je preds. g. Kosler že pred smotro poudaril, da se bodo sicer ocenili vsi psi, vendar pa se ocena za nevpisane ne bo razglasila. Sodila sta gg. Kosler in Göderer. Uspeh smotre je bil sledeči.

1. Tilla-Hrastnik, DVR 188/j, pol. 11. IV. 1931 iz Ute (Confidenti) po Königu v. Arlhau; lastnik inž. F. Drolz, Hrastnik. — Ocena: dobro.

2. Aser (Barachini), DVR 114/j, pol. 20. I. 1929 iz Diane II-Hrastnik po Pater-Wiesenau; l. isti. — Ocena: prav dobro.

3. Flora (Barachini), DVR 322/j, pol. 14. V. 1933 iz Tille-Hrastnik po Aser (Barachini); l. isti. — Ocena: dobro.

4. Karo, DVR 388/j, iz Nore-Sapotske po Stopku-Hrastnik; l. F. Letnik, Loke. — Ocena: dobro.

5. Hera (Müller), DVR 244/j, pol. 7. VI. 1930 iz Here-Waldsepp po Schuftl I-Pernerhof; l. V. Müller, Zagorje. — Ocena: prav dobro.

6. Fido (Müller), DVR 330/j, iz Here (Müller) po Fidu-Hrastnik; l. isti. — Ocena: povoljno.

7. Dar (Müller), DVR 329/j, iz Here (Müller) po Daru-Lom; l. J. Ernejc, Zagorje. — Ocena: dobro.

8. Boj-Sapotski, DVR 288/j, pol. 13. III. 1934 iz Bore-Lom po Fidu-Hrastnik; l. mr. ph. F. Peharc, Trbovlje. — Ocena: prav dobro.

9. Bessy-Sapotska, DVR 287/j, isto kot 8. — Ocena: dobro.

10. Lila-Sapotska, DVR 161/j, pol. 5. IV. 1930 iz Bore-Lom po Daru-Lom; l. isti. — Ocena: prav dobro.

11. Grad-Hrastnik, DVR 308/j, pol. 14. V. 1934 iz Belle-Hrastnik po Fidu-Hrastnik; l. isti. — Ocena: dobro.

12. Brandl-Sapotski, DVR 289/j, pol. 13. III. 1934 iz Bore-Lom po Fidu-Hrastnik; l. Ferd. Roš, Hrastnik. — Ocena: povoljno.

13. Cigo; l. dr. F. Roš, Laško. — Kot pri 4.

14. Barin-Hrastnik, DVR 134/j; l. isti. — Se ne oceni (prenizek, močni beli odznaki).

15. Jason; l. isti. — Kot pri 4.

16. Kupi; l. isti. — Kot pri 4.

17. Šajtan; l. isti. — Se ne oceni, ker se ne da dognati pokolenje.

18. Zala-Vranca, DVR 194/j, pol. 24. IV. 1931 iz Maze-Hrastnik po Fidu-Hrastnik; l. isti. — Ocena: dobro.

19. Tempo - Orlik, DVR 240/j; l. isti. — Se ne oceni (prenizek).
 20. Gaber; l. isti. — Kot pri 4.
 21. Bubi; l. A. Premrou, Slov. Konjice. — Kot pri 4.
 22. Sonja - Kumska, DVR 320/j; l. inž. Žmave, Hrastnik. — Se ne oceni (previsoka).
 23. Stopko - Hrastnik, DVR 187/j, pol. 11. IV. 1931 iz Ute-Savinjske po Königu v. Arlhau; l. F. Sušnik, Retje. — Ocena: dobro.
 24. Waldi - Orlik, DVR 243/j, pol. 26. III. 1932 iz Waldine I-Hrastnik po Fidu-Hrastnik; l. isti. — Ocena: dovoljno.
 25. Guši, DVR 339/j, iz Nore-Sapotske po Stopku-Hrastnik; l. M. Ivšek, Loke. — Ocena: dobro.
 26. Fida; l. J. Jesih, Retje. — Kot pri 4. in prenizka.
 27. Neuganeš, DVR 68/j; l. F. Plaznik, Hrastnik. — Se ne oceni (prenizek).
 28. Pok - Vranca, DVR 000/j, pol. 18. IV. 1934 iz Maze-Hrastnik po Aser (Barachini); l. C. Jenko, Hrastnik. — Ocena: dobro.
 29. Pik - Vranca, DVR 303/j, isto kot 28. — Ocena: prav dobro.
 30. Tref - Hrastnik, KZR 1335/ö, pol. 10. VII. 1926 iz Huberte-Hrastnik po Brandlu; l. isti. — Ocena: dobro.
 31. Karafi - Hrastnik, DVR 317/j; l. F. Kauser, Hrastnik. — Se ne oceni (prenizek).
 32. Dolli - Gerbin, DVR 294/j, pol. 23. IV. 1934 iz Here (Hornitzky) po Fidu-Hrastnik; l. inž. O. Strzelba, šmartno. — Ocena: prav dobro.
 33. Fina - Pernerhof, KZR 1574/ö, pol. 12. VII. 1932 iz Were II-Pernerhof po Etzel v. Nibelungengau; l. B. Hofbauer, Hrastnik. — Ocena: odlično.
 34. Uta - Santuzza, DVR 290/j, iz Here (Müller) po Fidu-Hrastnik; lastnik inž. F. Burger, Hrastnik. — Ocena: odlično.
 35. Grane - Hrastnik, DVR 309/j, pol. 14. V. 1934 iz Belle-šentjanske po Fidu-Hrastnik; l. isti. — Ocena: prav dobro.
 36. Wastl v. Hochbliemel, KZR 1930/ö, pol. 17. X. 1934 iz Bassy v. Maltein po Solo v. Sulmtal; l. isti. — Ocena: prav dobro.
 37. Bolero (Hofbauer), DVR 277/j, pol. 18. VIII. 1933 iz Fine-Pernerhof po Fidu-Hrastnik; l. isti. — Ocena: dobro.
 38. Schalk - Kumski, DVR 314/j, pol. 20. X. 1934 iz Fine-Pernerhof po Fidu-Hrastnik; l. isti. — Ocena: dobro.
 39. Czibi - Pernerhof, KZR 1950/ö, pol. 1935 iz BistrePernerhof po Ceru-Suchverwundt; l. Društvo brak-jazbečar, Ljubljana. — Ocena: prav dobro.
 40. Arno v. d. Gamsburg, KZR 1326/ö, pol. 23. II. 1929 iz Adi-Austria-werken po Pater-Wiesenu; l. F. Perles, Ljubljana. — Ocena: prav dobro.
- Oni psi, ki so bili ocenjeni z odlično, prav dobro in dobro, so prejeli diplome od Društva brak-jazbečar. Oceno psov, ki bodo event. pozneje vpisani, bomo naknadno objavili.

Iz lovskega oprtnika

Zajčka brez mamice. Na obhodu, v lovišču g. L. Kopača iz Novega mesta, sem našel to leto dva zajčka 10—12 dni stara. Ker navzlic iskanju nisem našel ostale družine, ki je bila najbrže pregnana ali uničena po koscih, sem neobglenčka vzel s seboj, ker se mi jih

ni zdelo varno puščati sama. Odločil sem se, da jih vzredim. Iz ventilne gumijaste cevke za bicikle sem naredil dojko ter ju krmim iz steklenice s kravjim mlekom. Začetek, prvi dan, je bil težak. Pa sta sirotici kmalu zapopadli moj namen in kmalu brez težkoč gladko pili. Ko to poročam je že 14 dni, kar jih imam v reji. Slika kaže junaka, ki pije. S tem sem hotel opozoriti tovariše-lovce, da na ta način lahko rešimo marsikateremu mlademu dolgouhcu življenje. R. Smola.

Fazani na Gorjancih. V »Lovecu« sem čital, da so v okolici Bršlina fazani. Jaz sem s svojim prijateljem tudi opazil ob meji na Gorjancih dva fazana, čemur sem se močno čudil. Skoraj se nisem mogel nagledati lepih živali, da sta v tem kraju. Pobrigali se bomo, da jih ohranimo. Damjanovič — Suhor.

Jerebičje jajce v fazankinem gnezdu. Na lovskega pohodu, dne 24. junija t. l., sem našel v ječmenovi njivi gnezdo fazana — Phasianus colchicus Linne.

Ječmen je bil prejšnji dan požet. Je to kratka ozka njiva, ki leži tik ob banovinski cesti Maribor—Ruše, po kateri drvi vsak dan 20 do 30 avtomobilov, veliko število tovornih voz, rešeto kolesarjev in drugih vozil. Gnezdo je bilo v sredi njive 30 m oddaljeno od omenjene močno frekventirane 6 m široke ceste. Vsebovalo je samo še lupine 7 zvaljenih fazanov, ki so zapustili gnezdišče pred tremi ali štirimi dnevi. Znotranje lupine jaje so bile še mehke in prožne. Med temi lupinami sta ležali dve nezvaljeni jajci poljske jerebice — Perdix cinerea Linne — obdani od znotranjih lupin fazanjih jajc in močno zamazani. Domneval sem že po obliki, da sta jerebičji in šele, ko sem jih opral in očistil, po barvi dognal, da imam opravka s pristinimi jajci poljske jerebice. Tudi mere 35+26 mm so to dokazale.

Kako sta prišli ti dve jajci v gnezdo fazanke? Mogoče, da si je jerebica izbrala prvotno tam mesto za gnezditve, znesla 2 jajci in iz neznanih vzrokov pa zapustila ti dve, in je to kotanjno porabila fazanka ter se tam naselila, izvalila svoje leglo, jerebičji jajci pa sta ostali neizvaljeni, ker sta bili zaradi vremenskih vplivov pokvarjeni ali neoplojeni. Mogoče je pa tudi slučaj, da je jerebica samica morala zapustiti prvotno narejeno gnezdo vsled tega, ker ji je jajce uničila ropna žival ali človeška roka, in si ni mogla ustvariti novo gnezdo ter je kratkoma znesla eno jajce v gnezdo fazanke, ko je ta med valjenjem iskala hrano, in pri isti priložnosti tudi drugo. V enem kakor v drugem slučaju se ti nista zvalili, ker sta bili pokvarjeni ali pa prepozno poleženi v gnezdo fazanke. Dotični dve jajci sta v posesti poročevalca in sta interesentom, ki bi zadevo hoteli preiskati, na razpolago. Vse opazovalce narave bi pa vljudno prosil, če so doživeli enak slučaj, da ga objavijo v

»Lovcu«. — Godec Anton, Limbuš pri Mariboru.

Ali je to lovsko pravično? V letošnji petilinijski sezoni je odstrelil v lovišču občine Prevalje, ki ga ima v namenu g. I. V. iz Dravograda, g. E. P. iz Kočevja 9 ali 10 velikih petelinov. Bil je dan za dnem, oz. noč za nočjo v gozdu. Ali res ni mogoče ničesar ukreniti proti takemu izkoriščanju lova? Nekateri lovski najemniki mislijo, da jim morajo petelini plačati lovišče. Če bo šlo tako naprej, bo kmalu izginil veliki petelin iz naših gozdov. Sosedje, ki svoja lovišča ščitijo, so ogorčeni nad takim početjem. Š-c.

Fazan! Popolnoma udomačene sva imela s tov. Kodellom priliko opazovati na dvorišču Franca Korošca, pos. v Zabovcih. Zvalila jih je domača kokoš, kateri je podložil jajca pokošene fazanke. Na žalost je jeseni učakal samo petelinček, ostale je podavil vse gosak, ki ni mogel trpeti teh neboljenčkov. Kakšna dva meseca je hodil rad spat na kurnik, ko pa so mu zrastla krila, je zamenjal istega s prenočiščem na orehu, odkoder se je po očetovski navadi vedno oglašal.

Ker je plel le boljšo travo, zobal zrnje in lovil mušice po gnojišču, se je razvil v teku mesecev v najlepšega fazana. Čeravno brezobziren na sosedovih gredah, so ga ljudje kaj radi gledali, na kar je bil ponosen. Izbirčen med kokošmi si je pozneje izbral še svoje krdelo, katero je vodil na izlete po polju in sadonosnikih. Sredi novembra 1935 se ni več povrnil, ulovili sta ga v svojem skednju 2 babnici in ga požrli. P.M.

Primer albinizma. Dne 7. junija je ustrelil g. Ivan Lužnik, lovski čuvaj g. H. Köllnerja, tovarnarja v Slovenjgradcu, v njegovem lovišču, obč. Pameče, revir Gmajna, krasnega lisjaka, ki je redek primer popolnega albinizma. Lisjak je bil snežnobel, brez vsake sledi rjave ali črne dlake, star 3 do 4 leta, ter je tehtal čez 7 kg. Oči so bile svetlo rumene.

Prišel je lovcu na zalazu srnjaka na približno 40 korakov. Prvi strel ga je podrl, a se je opomogel ter jo poskušal odkuriti. Obležal je šele po drugem strelnu.

Zanimivo je, da so tega lisjaka opazovali že 2 leti. Zlasti so se pritoževali nad nim kmetje, katerim je znosil ne-

številne kokoši. Bil je tako predrzen, da je prihajal kar podnevi na dvorišča ter si tam izbral in odnesel pečenko. Kokoši se ga niso nič bale, ker so menda mislile, da je pes. Tako si je lahko popolnoma nemoteno in udobno izbral svojo žrtev.

Kmetje so g. Köllnerju grozili že s tožbami, češ da je dovedel v svoje lovišče novo vrsto belih lisic, ki so posebno krvoločne. G. Lužnik, kakor tudi kmetje, trdijo, da lisjak ni bil sam, temveč da je v lovišču tudi še lisica, ki je tudi popolnoma bela.

Žal, lisjaka ni bilo mogoče nagačiti, ker mu je dlaka zelo izpadala, zlasti po hrbtu, tako da smo mogli rešiti ta redek pojav zgolj na sliki. Š-c.

Vidre na Gorenjskem. Je sicer precej redka ta lepa zver tu pri nas na Gorenjskem, vendar je letošnja zima pokazala, da vidra pri nas še ni popolnoma izumrla in da ni tako redka, kakor se misli. Meseca januarja t. l. je v Mojstrani ob Savi streljal g. I.

Zupan po dveh vidrah. Eno je pobral, a druga mu je obstreljena ušla, pač jo je našel sredi februarja ter mi jo je poslal v nagačenje. Žal, da je voda že davno napravila svoje delo. Vidra je bila prav lepa samica, dolga 65 cm, rep sam 32 cm. Rešiti sem mogel le glavo, ki jo hranim skeletizirano. — Kranjska ind. družba ima na tako zvani Pristavi še nekake ostanke nekdanjih ribnikov, kjer se še dobi tuintam kaka lepa postrv, a prav mnogo žab. Tu sem se je zaletela to zimo — po sledovih sodeč — prav močna vidra, ki je gospodarila prav po razbojniško. Marljivi gozdni in ribiški čuvaj I. Polajnar je kmalu opazil to neracijonelno gospodarstvo in je nastavljal past. Past je bila preslaba in vidra se je lepo poslovila, pustivši v pasti nekaj dlak v spomin.

—a.

Medved v Gornji Radovni. Lovec kralj. revirja v Krmi, p.d. Požrl, mi je povedal, da se je v drugi polovici junija pojavil medved v revirju. Dva graničarja sta ga videla, ko je prišel iz Možaklje in nadaljeval pot v Črno goru, t. j. hrib, ki leži med dolinama Kot in Vrata. Graničarja, ki poznata medvede iz svoje domovine, sta ga opisala kot manjši kos, po njih mnenju star komaj nad 2 leti. Lovec, kateremu sta graničarja točno opisala pot, ki jo je vzel medved, se je po sledovih prepričal, da je pripovedovanje graničarjev resnično. Poizvedel je tudi še, da so medveda par dni prej sledili v Spod. Radovni. Pozneje se o medvedu ni ničesar več slišalo. Gre očitno za istega medveda, katerega so 14. junija videli na Pokljuki. Dr. Jazon.

Od Sv. Ane nad Trzičem. Letošnja zima je bila za divjad ugodna in zato je bilo malo izgub na staležu. Vendar je poginil kapitalen jelen (glej sliko), ne da bi mogli dognati pravi vzrok. Morda je k smrti pripomogla tudi njegova starost.

V splošnem so srnjaki letos nastavili nadpovprečno dobro rogovje. V juniju je bil uplenjen kapitalen srnjak s 25 cm

visokim krasno gabrastim rogovjem, s širokimi strehastimi venci. Za gorsko lovišče izvrsten uspeh.

Tudi stalež divjih petelinov si je napram zadnjim letom opomogel na sedem pojočih od katerih sta bila odstreljena dva. Žal so bili bolj redki ruševci. S preteklo zimo smo lahko zadovoljni.

Kako škodo povzroči huda zima v gorskem lovišču navajam številke pale divjadi iz sibirske zime 1928/29. Poginilo je tedaj 54 kosov jelenjadi, od te 11 jelenov, 32 telet in 9 košut; 52 kosov srnjadi, od te 30 srnjakov, 13 srn in 10 mladičev; 12 kosov gamsarije, od te 2 kozla, 3 koze in 7 kozličev; 2 zajca, 1 divji petelin, 1 kokoš, 2 kuni. To je bilo najdeno in ugotovljeno.

Zanimivo je, da od mraza trpi tudi stara, krepka divjad, ne samo mladiči. Zlasti prizadene mraz srnjad in po gorenjih navedbah pred vsem srnjake.

Med poginulimi jeleni je bil morda kateri, ki je bil za časa rukanja zastreljen pa ne najden.

Naravno je, da v teh loviških pogine vsako leto neko število srnjadi, zlasti

starih srn, ki jih že mnogo let skoro da ne odstrelujemo.

Brez dvoma pa so za ugodno prezimitev divjadi važna dobra, mirna in topla zaklonišča v katerih žival prebije zimo, če dobi količkanj paše. S-r.

Zajec s tremi nogami. Bilo je meseca decembra 1895 in sicer v prvi polovici tega meseca. Sneg je zapadel za ped debelo, prav idealen za zajca. Kmalu po kosilu vzamem puško, pokličem fermača Pozorja in hajd v Kolečevke nad železniško postajo v Dol. Logatcu na zajce. Kmalu opazim prav čudno sled. Na prvi pogled sodeč bi moral biti zajčji. A motilo me je, ker so bile le tri noge, spredaj ena, zadaj dve. Ko prideva na vrh leve Kolečevke, potegnem pes in prične prav polagoma in oprezno stopati po domnevnem zajčjem sledu. Mahoma obstoji pred nizkim, s snegom pokritim grmovjem. Pripravljen na strel, čakam kaj bo. Tisti trenutek skoči prav lep zajec iz grmovja, pritisnem in zajec obleži. Pohvalim se psa in stopim k zajcu, da ga poberem. Začudim se, ker ima zajec le tri noge: sprednje leve ne morem najti. Mogoče sem jo odstrelil, mogoče jo je izgubil na kak drug način, a nobene zastarele rane. Šele ko sem ga del iz kože, sem se prepričal, da je revež bil rojen le s tremi nogami. —a.

Vztrajnost fazanke! Radi vsakoletnih poplav spomladi ne more uboga perjad, kar je uide jeseni zankam in puškam divjih lovcev, nikoli pravočasno odgojiti svojega naraščaja. Komaj odloži na enem mestu nekaj jajc, že mora bežati iz gnezda in se umakniti drugam na višjo točko, od koder jo po nekaj dnevih ponovno prežene še večja povodenj.

Akoravno vsled vedne selitve izčrpana, hoče vseeno zadostiti naravnemu nagonu, pa bilo kjerkoli, samo da vzgoji svoj zadnji, četudi maloštevilni zarod.

Kako zvesto zna čuvati fazanka klijočče življenje pod seboj, priča slučaj

iz Zabovkega Malenašaka dne 24. junija. Pregnana, najbrž z otoka pri predzadnji povodnji, je to pot zvalila samo 9 jajc za Dravo na manj dostopnem kraju, ter se ni zmenila med košnjo ne za ljudi ne za koso, ki je zdrsnila preko nje. Pa ne samo ta brezbržnost, dala se je celo z gnezdom vred vložiti v cekar, v katerem mi jo je po nalogu mojega brata izročil v trafiki sin pos. Krajničiča iz Zabovec. Po vzroku nisem maral vprašati, ker sem predobro vedel za nagibe, ki so mu veleli gnezdo odstraniti. Uverjen vnaprej, da ne bo hotela v novih razmerah valiti že zaradi vznemirjajoče okolice, sem dal jajca podložiti koklji, fazanko pa takoj po g. Krajniku vrnil v svobodo.

H koncu bi še dodal sličen slučaj z jerebico iz tako zvanih Raut, odkoder jo je moj oče pred 5 leti ob košnji prenesel z jajci vred z enega mesta na drugo in mi ves srečen že po štirih dneh sporočil, da je našel samo še lupine, dan pozneje pa že ne daleč vstran v travi jerebico z mnogobrojno družino.

P.M.

Štorklje. Poznega popoldne v drugi polovici maja se vračam z mojo hčerko z lovskega sprehoda domov. Medpoto ma me hčerka opozori na velike ptice, ki so od daleč letele proti nama. V prvem trenutku ji nisem vedel povedati, katere ptice so to. Ko so pa letele nad nama, sem točno spoznal pet črnih štorkelj. To je bilo prvič v dobi 11 letnega bivanja v Ptuj, da sem videl tu črne štorklje. Letele so od severozahoda proti jugovzhodu.

Pred trinajstimi leti sem videl par črnih štorkelj v bližini Slovenjgradca. Bilo je v deževni dobi. Sele so na zamočen travnik. Opazoval sem jih približno pol ure, nato so odletele.

Ko sem ta opazovanja pripovedoval g. pl. Pongratzu, mi je pravil, da ima v svojem revirju (Dornava) nad petdeset parov navadnih štorkelj. Ker so pri nas štorklje le bolj redki gostje, si razlagam njih bivanje v naših krajih

letos, kot posledico mnogega dežja. Pesnica je pri nas izstopila in se razlila po travnikih in pašnikih, kjer je stala voda nad mesec dni. Ko je odtekla, pa so še vedno ostale velike luže in močvare, ki nudijo štokljam dovolj hrane. Res je, da štrk včasih zamenja mlado jerebico ali fazančka z žabo. Ali kaj mu hočemo, če uživa zaščito in končno, sicer ne vem kako se to ujema, prinaša srečo in otroke! A. Mazlu.

Kakšno bo letošnje stanje divjačine v območju LD Ptuj? Ne mislim prerokovati, ker nisem prerok, le par besed bi rad spregovoril o naši divjačini, ki je letos zaradi neugodnega vremena precej trpela.

Rogovje srnjaka, izrazitega osmeraka, ki ga je 4. julija letos uplenil v revirju Mozelj pri Kočevju g. dr. Rudolf Marn. Teža srnjaka brez drobovja 28 kg.

Kdor ne obesi ob pričetku lovopusta puško na klin in je ne pusti rjaveti do prihodnje lovske sezone, se lahko sam prepriča, kako se godi naši divjačini v lovopustu. V hudi zimi trpi pomanjkanje, prepuščena sama sebi in roparicam, ki prihajajo v tem času k nam iz severnih krajev. Ob času valitve pa hrani naša koristna perjad lakomne vrane in njih mladice s svojimi jajci.

Letošnje leto je bilo še posebno neugodno v času gnezditve in tako nam dajejo vsa dejstva prav malo upanja na dober pogled v jeseni. Res je, da sem našel že koncem januarja mladiče zajcev, in je skoro gotovo, da je tudi drugo leglo odneslo srečno pete pred vodo. Zajcev bo nekaj, če jih ne bo pobrala metljivost, ki se zlasti letos prav lahko pojavi. Huje pa je s perjadjo, ki je že sedaj za nas pokopana. Narasla Drava je preplavila vse otoke, kjer so kaj radi gnezдили fazani. Ker je voda naraščala tudi ponoči, je zelo verjetno, da je odnesla tudi valeče kokoške. Večkrat zaporedoma smo imeli take nalive, da je še dolgo stala voda na travnikih, poljih in remizah. Zaradi tega so se jajca prehladila. Jerebice in fazanke pa so na teh jajcih sedele tako dolgo, dokler jim ni minil gon po valjenju. Zato opazimo mnogo kur brez zaroda. Da bi te kure ponovno gnezdile, dvomim, ker navažno gnezdi drugič fazanka ali jerebica le, če gnezdo zapusti ali ji ga uničimo. Veliko škodo nam je prizadela letos košnja, ki je pala ravno v najkritičnejši čas valjenja. Znani so mi mnogi slučajji, ko so kosci presekali s koso fazanke in jerebice. Pri vseh teh primerih se je ugotovilo, da so bili v jajcih živi mladiči, ki bi se čez par dni izlegli. Drugače fazanka kakor tudi jerebica ne sedi tako trdno na gnezdu. Drug slučaj mi je pripovedoval lovski prijatelj, ko je kosec pravočasno opazil fazanko, pobral njo in jajca ter vse skupaj prinesel zakupniku. Jajca so bila že naključvana.

Opazil sem, da letos tudi življenjske odpornosti nima mladi zarod. Od cirka

70 izvaljenih fazančkov in jerebičk, mi ni ostal pri življenju niti en kos čeravno sem jih lansko leto z lahkoto vse vzgojil. Mladina je prišla že na svet tako klavrna, bodisi iz valilnice ali izvaljena po domači kokoši. Povešene peruti so bile slab znak. V mladini ni bilo nikake živahnosti in veselja do hrane. Pojavila se je griža, znak prehlada in v par dneh je drugo za drugim poginilo. Pišče se je prevrnilo, malo vztrepetalo in konec ga je bilo. Prav lahko je mogoče, da tudi v prosti naravi ne bo mnogo bolje.

Kakor vse kaže, bomo letos imeli prav malo perjadi v našem okraju.

A. Mazlu.

Društvene vesti

Cene divjačini. Kakor vsako leto je skušal Zvezin blagajnik pri trdki Vajda tudi letos regulirati cene divjačini. V Čakovcu pa je ugotovil, da ima trdka še lanskih 500 kosov srnjadi v svojih hladilnicah neprodanih. Radi sankcij je izvoz v Italijo nemogoč. Mogoč bi bil izvoz samo v Nemčijo in deloma v Avstrijo, toda je kontingentiran, medtem ko imata Češkoslovaška in Ogrska sami dosti divjačine in za izvoz ne prideta v poštev. V Nemčiji je bila jeseni cena za kg 1 RM. Ta je padla sedaj na 0.75 RM. Dovoljenje za izvoz je zelo težko dobiti in Vajda čaka na tako dovolilo že 4 mesece. Skušal je svojo robo oddati tudi drugje, pa nikjer ni za to zanimanja. Vajda je obljubil, da bo s 1. julijem t. l. nanovo postavil ceno. Vsi v juniju poslani kosi — v kolikor pošiljalec ne zahteva takojšnjega plačila, so brezplačno vloženi v njegove hladilnice in če pošiljalec cena ne bo konvenirala, lahko s pošiljko prosto in brez odškodnine razpolaga.

Lovsko društvo Ptuj je na svoji slavnostni seji dne 26. junija t. l. izročila gg. dr. Franju Šalamunu, Gvidu pl. Pongratzu in Ivanu Strohmayrju diplomo častnega članstva SLD podružnice v Ptuj.

V gostilni Beli Križ se je zbral odbor, častni člani in po njih vabljeni lovski tovariši.

V zbranih besedah je podpredsednik A. Brenčič povdarjal zasluge navedenih, za kar jih je občni zbor imenoval častnim članom. Za njim je spregovoril tajnik nekoliko besed, ki so nam pokazale slavljenca tudi v idejnem smislu kot častilce sv. Huberta. Temu je sledila izročitev krasnih, naravnost umetniško izdelanih častnih diplom.

Prisrčnost, ki je zavladala med navzočimi pri izročitvi nam je jasno pokazala, v kolikšni meri uživajo slavlenci simpatije lovskih tovarišev.

Strelesko tekmo je priredilo Lovsko društvo »Orao« v Zagrebu, 5. julija t. l. s sledečim uspehom:

Tarča »Golob« 10 glinastih valjčkov:

I. Boček Henrik, 9 zadetkov z 10 streli.

II. Pleteršnik Vlado, 9 zadetkov z 11 streli.

III. Šuljok Stjepan 9 zadetkov z 11 streli.

IV. Bombeles grof Josip, 9 zadetkov z 12 streli.

Tarča »Orel«, 20 glinastih valjčkov:

I. Bombeles grof Josip, 19 zadetkov s 23 streli.

II. Janežič, Maribor, 16 zadetkov s 26 streli.

III. Dr. Šibenik Šandor, 15 zadetkov s 24 streli.

IV. Pešić Branko, 15 zadetkov z 31 streli.

Tarča »Srňjak«, premični srňjak, 5 strelov, razdalja 100 korakov:

I. Sprager, Maribor, 5 zadetkov, 47 krogov od 60 mogočih.

II. Janežič, Maribor, 5 zadetkov, 46 krogov od 60 mogočih.

III. Perša Franjo, Zagreb, 5 zadetkov, 43 krogov od 60 mogočih.

Tarča »Lovec«, kombinirana tarča in sicer 20 glinastih valjčkov in 5 strelov na bežečega srnjaka:

I. Marko Selanec, Zagreb, 95 točk od 120 mogočih.

II. Janežič, Maribor, 95 točk od 120 mogočih.

III. Bombeles grof Josip, 91 točk od 120 mogočih.

IV. Dr. Šibenik Šandor, Zagreb, 88 točk od 120 mogočih.

V. Uraić, Zagreb, 85 točk od 120 mogočih.

Tarča »Srce«, 10 strelov z malokalibrsko puško v krožno tarčo srce. Samo za dame.

I. Ga Samardžija Marija, Zagreb, 72 krogov od 100 mogočih.

II. Ga Vidović Zorka, Zagreb, 66 krogov od 100 mogočih.

III. Ga Fuks, Zagreb, 56 krogov od 100 mogočih.

Proti koncu leta društvo ponovi tekme in bo pravočasno poslalo povabilo našim lovcem.

Kinološke vesti

Jugoslovanski kinološki savez priredi letos svojo V. mednarodno razstavo vseh vrst psov v dneh 19. in 20. septembra na prostorih Ljubljanskega velesejma v Ljubljani, pod pokroviteljstvom Njegovega Visočanstva kraljeviča Andreja.

Razstava se bo vršila pod okriljem Federation Cynologique Internationale in se bodo podeljevali naslovi: Prvak(-inja) Jugoslavije, Ljubljana 1936, in nadeja na C. A. C. I. B.

Od inozemskih sodnikov so povabljeni gg. dr. Hauck Eduard za sportne pse, španije in jazbečarje, dr. Witzelhuber Karl za sportne pse, oba iz Dunaja, in Marosi Paul za foksterijerje iz Budimpešte.

Od tuzemskih sodnikov pa so povabljeni gg. pl. Bernetich Ernest za pse brake-jazbečarje, pl. Führer Viljem za pse brake-jazbečarje in pse brake, baron Lazarini Henrik za pse brake in Schuster Anton za pse ptičarje.

Prijavnina znaša za vsakega prvega in drugega psa po 35 din, za vsakega naslednjega psa po 20 din, in sicer za pse članov v J. K. S. včlanjenih organizacij. Za vsakega psa nečlanov po 70 din. Za vsakega psa, ki je last poklicnih lovcov, pa samo po 10 din. Nadaljnje pristojbine bodo objavljene v prijavnicah, ki se bodo izdale v začetku meseca avgusta.

Opozarjamo na to že sedaj interese, posebno pa v J. K. S. včlanjene kinološke organizacije, da opozore na to prireditelju svoje člane, ki naj pravočasno poskrbe za čim boljše nego zunanosti psov, ki jih nameravajo razstaviti.

Vse pismene pošiljke je naslavljati na tajništvo, Ljubljana I., Cesta v Rožno dolino 36 (tel. 23-55).

Razstave v Avstriji: Österreichischer Kynologenverband prijavlja mednarodno razstavo vseh vrst psov v dneh 15. in 16. avgusta t. l. v Celovcu in 6. septembra t. l. v Welsu. Za vse vrste psov so razpisane: C. A. C. I. B., dalje prvak in mladinski prednjak Klagenfurt oziroma Wels 1936.

Programi in prijavnice so na razpolago pri tajnistvu J. K. S.

Savezni tajnik.

Nove psarne: JKS prijavlja zaščito sledečih psarn:

a) »Grosuplje«, za pse brake. Lastnik Fabjani Pavel, trgovec v Ljubljani, Stritarjeva ul. 5.

b) »Sodražica«, za pse brake. Lastnik Ivanc Adolf, trgovec, Sodražica.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi letošnjo jesen, 4. oktobra, v okolici Ljubljane jesensko vzrejno tekmo ptičarjev, poleženih 1. 1935.

Prijavni termin je do 15. septembra.

Podružnica društva ljubiteljev ptičarjev v Mariboru priredi dne 11. oktobra v okolici Maribora jesensko vzrejno tekmo za pse, poležene 1935, in razširjeno poljsko tekmo ptičarjev za starejše pse.

Kinološko društvo v Zagrebu priredi letošnjo jesen, 18. oktobra, prve tekme ptičarjev na Hrvaškem, in sicer jesensko vzrejno in razširjeno poljsko tekmo, ki se bo vršila v revirju Vrabče pri Zagrebu.

Prijavljeno leglo. Dne 11. maja 1936 je plegla nem. kdl. ptičarka »Vera-Dravska« JRP 52 B po »Flott-Petovio« JRP 95 A — osem mladičev (6—2); lastnik psice je psarna »Dravska«, Dragotin Klopučar, Maribor. En pes se še odda.

V psarni Čemšenik sta naprodaj še dva psa (koker španijela), poležena 21. aprila t. l. iz Dolly-Čemšeniške JRŠ 6 V po Sirius v. Haim JRŠ 15 U. Oba roditelja sta v vsakem oziru lovsko in telesno odlična.

Lovski koledar za avgust

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	4 ⁵⁵ ^h
„ zahaja:	„ 11. „	19 ¹⁵ ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	5 ⁰⁶ ^h
„ zahaja:	„ 21. „	18 ⁵⁷ ^h
„ vzhaja:	„ 31. „	5 ²⁰ ^h
„ zahaja:	„ 31. „	18 ⁵⁸ ^h

Mesec je dne 3. v ščipu, 17. v mlaju.

Oglasi

Razglas. Dne 10. avgusta t. l. ob 10 se bo pri sreskem načelstvu v Kranju v sobi št. 5. vršila dražba lastnega lovišča »Planina Šija«, ležečega v davčni občini Sv. Katarina, za dobo od 1. aprila 1936 do 31. marca 1948. Lovišče meri 243.2886 ha. Izklicna cena je 1500 din. »Šija« je obremenjena z realnim bremenom predprave zakupa lova in uporabo lovske kočice v korist dr. Borna Karla in njegovih pravnih naslednikov. Vsak dražitelj mora pred pričetkom dražbe položiti varščino 1500 din v gotovini in se izkazati z veljavno lovsko karto.

Ako dražba ne bi uspela, se bo vršila ponovno dražba brez posebnega oklica dne 17. avgusta t. l. ob isti uri in na istem kraju, eventualno tudi pod izklicno ceno.

Podrobni pogoji so interesentom na vpogled pri sreskem načelstvu med uradnimi urami. — Zastopa sreskega načelnika sreski pristav: Lojk Leo, l. r.

Zbirka vseh predpisov o lovu, opremljenih s pojasnili, ki sta jih napisala ing. Šivic in upr. pravnik Žnidaršič, izide v kratkem kot posebna knjiga.

Zbirka ima (na približno 350 straneh) sledečo vsebino: Zakon o lovu. Vsakemu paragrafu je dodana razlaga (komentar) dotičnih predpisov.

Banovinska lovsko uredba.

Pravilniki ministra za gozdove in rudnike, kakor: o upravljanju državnih lovišč; o lovskem katastru in lovni statistiki; o lovskih kartah; o lovskih čuvajih; o lovskem skladu. Pravilnikom so dodana potrebna pojasnila.

Pravilniki in naredbe bana dravske banovine, kakor: obrazec za lovsko zakupno pogodbo, lovopust v dravski banovini, zaščita redke divjačine, obrazci za poslovanje odškodninskih razsodišč, pravila za izpit lovskih čuvajev, navodilo za namestitelne pogodbe čuvajev.

Nekaj važnih okrožnic banške uprave glede postopanja po nekatereh odredbah zakona o lovu.

Končno celotni lovopust za dravsko banovino in abecedni izkaz koristnih, zaščitnih ptic.

Ker so predpisi zakona o lovu mestoma nejasni in zamotani, bo s pojasnili opremljena zbirka služila kot pripomoček občinam, predsednikom odškodninskih razsodišč, zakupnikom lovišč, lastnikom lastnih lovišč, gozdnim upraviteljem, vsem gozdarskim in lovskim nameščencem, vsem lovcem in večjim posestnikom.

Naročila na knjigo sprejema tiskarna »Merkur«, Ljubljana, Gregorčičeva št. 23. Cena v platno vezani knjigi je 76 din, trdo kartonirani pa 64 din, po pošti 3 din več.

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačina): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcov na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruga g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogacarjev trg.

Šumska uprava razlaščenih gozdov v Kočevju oddaja v svojih loviščih na Rogu in Ravnah odstrel srnjakov. Glede pogojev se je obrniti na Začasno državno upravo razlaščenih gozdov v Ljubljani, odnosno na šumsko upravo v Kočevju.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Nepremočljive, tople Hubertus-plašče in pelerine iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg št. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Dvocevka petelinka z daljnogledom, kal. 16/8 mm . . .	3000 din
Dvocevka petelinka, kaliber 16/10 mm	800 din
Trocevka Hammerles, kaliber 12/8 mm	2500 din
Trocevka petelinka, kaliber 16/8 mm	2200 din
Trocevka petelinka, kaliber 20/10 mm	1500 din
Dvocevka petelinka, kaliber 16 mm	850 din
Dvocevka petelinka Grener kaliber 16 mm	1200 din
Dvocevka petelinka, kaliber 16 mm	800 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	1200 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	800 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	600 din

Lestence in svetilke za lovske in kmetijske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza / Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovce se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franč Barbič, preparator, absol. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznane najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je znanomovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specialnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurično, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapri-seženi izvedenec in cenilec, Mari-bor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spa-dajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kвалiteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pa-zite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregle-dati pri puškarju Albinu šifrer-ju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieg-hoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, stre-liva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvali-tetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, naj-vestnejše in točno pristreljanje pušk.

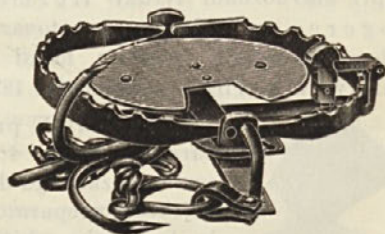
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnil-nih sredstev. Ma-zanje z »NC« oljem in mastjo garantira za hi-gijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje ob-drži prvotno barvo. — Od blata očišče-ne še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mast-jo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absor-birajo in bolj vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čev-ljev. Za pričetek sezone Vam priporo-čam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, kate-rega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitrán-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdeloval-nica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh ve-likosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Pun-tigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokov-no izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta trvdka pasti iz drugih to-varen. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri trvdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Dr. Fran Ogrin

Lov in lovska zabava

Lov je gojitev posebne narodno-gospodarske panoge, namenjene čuvanju in odstrelu divjadi v meri, da ni škodljiva zlasti našim gozdnim kulturam. Lov je pa tudi ena redkih vej našega udejstvovanja, ki prinaša poleg koristi razvedrilo v širni naravi, ki je potrebno za našega duha in zdravje.

Lovstvo ima sedaj podlago, da združuje »dulce cum utili«. Koristnost pa je seveda bolj na strani občine, ki oddaja lov, nekaj tudi morda pri imejitelju lastnega lovišča, dočim najemnik, ki je pravi lovec, nikdar ne išče v lovu dobička. Toda o tem in o racionalnem izvrševanju lova se je že dovolj pisalo: jaz nameravam pisati nekaj le o idejni strani lova.

Lov nas sili v naravo in nas nagiba k razmišljanju o njenih pestrih pojavih in o vsem njenem snovanju. Po njem vzljubimo mile ptice in razne četveronožce. Lovec se tako približa stvarstvu, da se smatra tesno povezan s širno naravo. Zato mu vedno lebdi pred očmi slika jasnih, sončnih gorá, temne, šelesteče šume, zelenih polj

ter njih prebivalcev, naše ljube divjadi. Spomini raznih doživetij se mu budijo, družec se s sanjami, kaj še pride:

Zdaj, ko je dahnila pomlad v hrib in dol,
Ah, ko bo pokala puška sredi jesenskih polj.

Naše lovsko razpoloženje in čisto veselje pa doletevajo tudi sence neugodja. Namen lovskih pohodov sicer ni, da bi moralo vse obležati, na kar se naperi lovčeva puška, a vendar lovca boli, če zgreši, še bolj, če je žival slabo zadeta in se navzlic iskanju ne najde. Seveda, lovčeva dolžnost je, da se tako izuri v orožju, da so taki slučaji redka izjema. Sicer pa dostikrat ne pomaga še tolika izurjenost: veja odnese zrnje; žival priteče in pridrvi, človek je trenutno premalo pripravljen, a vendar strelja. V naglici se ne zave, da greši zoper žival in da ne bo uspel, a je že — prepozno.

Pa še dvoje stvari zmanjšuje lovsko zabavo in radost: lovska zavist in — lovska blebetavost.

Ti oprezaš na dobrem ali slabem stojišču, divjačina pa, kakor začarana, leti od vseh strani k tebi, da pokaš in podiraš kar naprej. Ali imaš dober, tvoj tovariš slab lovski dan, da zgreši cilj. Lovski drug, ki se dá voditi po lovski zavisti, te komaj pogleda, ko se snide družba po pogonu, razpravljajoč in smejoč se. In čarovitost tvojega lovskega užitka se zmanjša ali sploh splahne.

Na lovu se vse pripeti, pravijo. Da to potem za posameznika ne more biti samo dobro in lepo, je jasno. So uspehi in neuspehi, spretnost in nerodnost ter iz te izvirajoče ali samo ob sebi nastopajoče nezgode, pa tudi siceršnji dogodki. Vse slabo bi moralo ostati bolj ali manj pozabljeno daleč tam v lovišču in zaklenjeno v srcih lovskih tovarišev. Kaj še! Takole gre, dasi imamo tudi častne izjeme:

Danes lovi ta lovska družba, prihodnjič druga; gost zamenjuje gosta. Zanimiva je pot v breg, ko se odmikaš nižinski ničevnosti in te objema gorsko prelestje z vsemi pričakovanji. Ob tebi koraka lovski čuvaj, prevzet kakor ti po namenu pota. Pomenek se suče kajpada o lovu, sedaj še samo od lepe strani. Od izida lova je odvisno, kako se pogovor presuče. Tu izda dostikrat čuvaj stvari, ki bi jih moral praviloma zamolčati. Pa kaj, ko je tudi marsikak gost silno radoveden in še sam dodaja lovske dogodivščine. In tako se odvija zgodovina lovišča in lovcev kakor v filmu. Izveš natančno, kako se je kdo obnašal ob strelu, in drugo.

Pri takem opisovanju se kaj rado tudi pretirava in marsikaj je že po nepotrebnem zašlo v tisk.

Naj navedem primer iz lastnega doživetja! Bil sem na lovu na petelina. Večer je minil v običajnih lovskih pogovorih in prerokovanjih za drugi dan. Ob drugi uri zjutraj smo lezli v hrib. Po četrty uri se že vračamo s petelinom, naslajajoč se ob krasnem majskem jutru. In se je že začelo — nagib je postranska stvar. »Ja, pred vami pa je bil tu ta in ta. Petelin je padel na tla in imel je le peruti prestreljene. Skakal je nama iz grma v grm, midva pa za njim, dokler ga s težavo nisva dobila.«

»No,« sem si mislil, »hvala sv. Hubertu, da mi je petelin, dobro zedet, padel z viška kakor snop. Kaj bi se vse pripovedovalo!«

Ne trdim, da bi se med udeleženci lova, zlasti pri opoldanskem odmoru ali na večernem pogonu, ne smela katera reči na račun nevšečnih lovskih dogodljajev. V dobronamerni šegavosti izrečene opazke ne škodujejo splošnemu razpoloženju. Ne gre pa, da se posamezne dogodivščine širijo preko udeleženega lovskega kroga in da prihajajo morda na uho tudi nepoklicanim osebam. Obzirnost je potrebna nasproti gostom, pa tudi nasproti lovskemu gospodarju, dasi se morda njegove razmere in običaji komu ne dopadejo. Njegovo vabilo samo je počastitev in ni zahtevati še kaj drugega, posebno, ker ima vsak kraj svoje navade.

Pomniti je tedaj: Lovci naj bodo vedno dobri, ustrezljivi lovski tovariši! Ne zavidajmo sreče in ne streljajmo divjadi, ki je namenjena drugim! Netrosimo okrog lovskih nezgod in grehov, in čese vršimo izjemoma, ravnajmo se po pravilu: Greh se pove, grešnik pa ne!

Pozor, lovci,

na spremembo lovopusta za srnjad, ki jo objavlja Službeni list 51/578—1936, in sicer za srnjake od vključno 16. decembra do vključno 31. maja, za srne (samice) od vključno 16. decembra do vključno 30. septembra.

Lovopust se je torej za srnjad podaljšal za pol meseca, kar naj tovariši lovci upoštevajo, da ne pridejo navzkriž z veljavnimi predpisi.

Nekaj o povzdigi lovišč z nabavo žive divjadi

Večkrat je bilo poudarjeno v našem glasilu, da je lov važna gospodarska panoga, ki dovaja v promet milijonske vrednote. Res pa je tudi, da od vseh teh milijonov nima lovec prav nikakega materialnega dobička. Njemu je le do tega, da kot ljubitelj narave užije prosti čas v revirju, veseleč se njemu poverjenega živalstva, da ga goji, čuva pred raznimi škodljivci ter nadštevilnega lovsko pravično odstrela.

Najboljši lovec pa zgubi veselje v revirju, kjer ni divjadi. Kajti mrtva narava brez divjadi je kakor lep okvir brez slike. Zato bo vsak, kdor hoče nositi pridevek »lovec«, skrbel, da povzdigne svoje lovišče na primerno višino, sebi v ponos in v čast celokupnemu lovstvu. O pretiranem gojenju, ki je v kvar agrarcu, pri nas še ne moremo govoriti.

Glede povzdiga staleža divjadi imamo v glavnem dva načina, in to, da se vzdržimo odstrela, dokler se divjad dovolj ne razmnoži, ali pa, da spustimo v lovišče od drugod nabavljeno divjad.

Prvi način je navidezno cenejši, ker nimamo izdatkov za nabavo divjadi. Opustiti pa moramo nekaj let popolnoma vsak odstrel koristne divjadi. Ker pa je treba ravno tako plačevati zakupnino, imamo tudi s tem načinom izdatke. Poleg tega dosežemo smoter kasneje.

Drugi način se pri nas polagoma uvaja. Uspehi začetnikov podžigajo ostale in tako stopnjujejo zanimanje za povzdigo lovišč z nabavo žive divjadi od drugod.

Živo divjad nabavljamo v tehle slučajih:

1. kadar hočemo kako vrsto divjadi na novo vzgojiti,
2. kadar je stalež divjadi premajhen,
3. kadar hočemo osvežiti kri in
4. kadar nimamo pravilnega razmerja v spolu.

Od teh slučajev je odvisna nabava žive divjadi, glede na spol. Vzemimo primer, da hočemo nabaviti po prvem načinu fazane v revirju, kjer ni fazanov.

Običajno nabavljamo družine fazanov v razmerju 1:4, celo 1:5 (en petelin : 4 kokoši). Odločili smo se, da nabavimo dve družini, torej 10 do 12 komadov. V tem slučaju moramo računati, da bi dobili samo dva petelina. Lahko se nam dogodi, da nam roparice enega ali celo kar oba petelina, ki sta zaradi daleč vidne

barve bolj izpostavljena nevarnosti, uničijo. Kokoši ostanejo same neoplojene ter si iščejo petelina drugod. Tako zapuste revir, naš trud in stroški pa so bili zaman. Zato je bolj priporočljivo, da nabavimo raje štiri peteline in osem kokoši. Res je, da imamo v ugodnem slučaju dva petelina več in dve kuri manj, ki bi nam dali nov zarod. Vendar je v prvem primeru tvegano in trud je lahko zastonj, medtem ko nam drugi primer da večjo sigurnost na uspeh.

Pri jerebicah nabavljamo običajno le po parih. Pri zajcih pa enega samca na dve samici.

V drugem slučaju, kadar je stalež divjadi premajhen, nabavljamo običajno le samice, ali pa vsaj večino samic.

Drugače je zopet, ako hočemo osvežiti kri. Osveženje krvi pospešuje najhitreje samec. V tem slučaju bomo nabavili le samce, zlasti pri zajcih in fazanih. Paziti pa moramo, da s tem ne prenatrpamo lovišča s samci, ki bi v slučaju, da jih imamo preveč, bolj škodili kot koristili. (Znano je, da preveč zajcev-samcev ob paritvi izmuči zajke do smrti. Tudi gnezditve fazanov in jerebic je v takih slučajih ogrožena.)

Možno je, da se nam tudi ob največji pazljivosti pokaže v lovopustu neenako oziroma nepravilno razmerje spola. V tem slučaju moramo spol regulirati na ta način, da primanjkuje samce ali samice nabavimo, ker nam zakon ne dopušča v lovopustu odstreliti nadštevilen spol. Navadno prevladuje pri nizkem lovu samec, zato dokupimo primerno število samic.

Priča sem bil slučaju, ko je zakupnik bil v zadregi pri spuščanju divjadi. Mogoče ne bo odveč, če omenim, kako naj to delamo. Zaboje z zajci nesemo v revir, v bližino, kjer bi radi, da ostanejo. Ko smo odstranili najprej vse žeblje, dvignemo mirno pokrov in čakamo, da sami skočijo iz zaboja. Pri tem jih ne smemo plašiti ali dvigati iz zaboja in jih spuščati. Zajci so v zaboju tako na tesnem, da jim postanejo člani deloma otrpli, zlasti če so dolgo zaprti. Zato je najbolje, da jih pustimo, da sami poskačejo iz zaboja. Nekoč so zajce spuščali v ograde, da so se terenu privadili, vendar je to nepotrebno. Napačno je, če zajca, preden ga izpustimo, markiramo. Pri tem mu prebodemo uhelj z markico. To ga boli ali pa vsaj tišči in zajec se čuti vedno preganjanega, dokler čuti bolečine. Ni čuda, da dirja po neznanem lovišču, dokler se popolnoma ne upeha. Medtem pa je mogoče prišel že v tretje lovišče. Jerebice spuščamo najuspešneje proti večeru. Ako imamo pare, jih spuščamo paroma, sicer pa samice tam, kjer se oglašajo petelinček. V tem slučaju lahko mirno počakamo, dokler se jerebica v košarici sama ne oglasi in opozori prostega petelinčka nase. Fazane

so некоč mazali z ilovico, da bi ne mogli leteti predaleč ali celo iz lovišča. Košarico fazanov položimo na tla v gozdu ali remizi, kjer bi radi, da se ustalijo. Ko smo prerezali vrvico, s katero je juta prišita na košarico, potegnemo juto v stran ter odstopimo. Kmalu bodo fazani zleteli na bližnje drevo ali bežali po tleh v goščavo. Prej jim pa nastavimo v bližini na več mestih hrano. Tam, kjer smo opazili, da so hrano pobrali, jim pozneje napravimo krmišče. Kako spuščamo jelenjad in srnjad, pa mislim, da ni potrebno opisovati, ker pride pri nas premalo v poštev.

Končno še nekaj o trgovini z živo divjadjo. Ne glede na nakup ali prodajo, zaupaj samo podjetju, ki je res pošteno v svojem poslu. Zato se drži raje domačih podjetij. Inozemska podjetja že zaradi tega niso priporočljiva, ker jih v slučaju spora ne moremo klicati na odgovor. Poleg tega imamo še s carino in plačili mnogo neprijetnosti. Naša divjad pa tudi ne ostaja za inozemsko. Ako pa želiš blago iz inozemstva, ti ga tudi domače podjetje nabavi.

Divjad naroči pravočasno. Ne čakaj zadnjega trenutka, ko bi moral blago že prejeti. Ker se divjad ne da držati dolgo priprta brez škode, mora trgovec imeti naročila že mnogo prej, da ob določenem času komaj ujeto žival takoj pošlje na namenjeno mesto. Zato naročamo mnogo prej in določimo čas, kdaj naj se nam divjad dostavi. Trgovec računa z naročili in nam točno dostavi. Poleg tega bodo pravočasna naročila gotovo cenejša kot pozna, ker je skoraj vedno največje povpraševanje po divjadi tedaj, ko se lov žive divjadi neha. Poleg tega pa se nam prav lahko zgodi, da trgovec pozno došla naročila ne more izvršiti.

»Naša Živka«.

Nastrel

O nastrelu veljajo med lovci še najrazličnejši pojmi, zlasti med lovci, ki pridejo bolj poredko do strela. Ker je pa najvažnejše, da določi strelec v trenutku strela na divjad tudi kvaliteto strela, oziroma kam je zadel divjad, naj obravnavam nekoliko to stvar podrobneje.

Strelec, ki zalezuje ali pa pričaka divjad na stojišču, mora v trenutku pregledati ves teren, ki ga obvlada oko, in preceniti na hitro vse, za strel mogoče razdalje. Če se mu prikaže kje kaka divjačina, si mora biti v hipu tudi na jasnem, če je na to razdaljo strel uspešen ali ne. V hipu nastrela pa si mora strelec natančno vtisniti v spomin, kje je stala divjad, ko je počil strel. Ako strelja z brezdimmnim smodnikom, je stvar lahka; veliko težja pa je v ranih urah, ako strelja s črnim smodnikom, ki mu v hipu zagrne ves prostor. Najvažnejše je opazovanje nastreljene divjadi. V hipu, ko počí, že naznači divjad tudi strel, ali pa, da je zgrešena. Takoj po oddanem strelu moramo iti na nastrel, in, ako je divjad pobegnila, ugotoviti na nastrelu podrobnejše podatke. Ne puščaj pa puške na stojišču ali nenabite. To se je prebridko maščevalo že v mnogih slučajih. Ko prideš na kraj, kjer je stala divjad, ko si streljal nanjo, je najbolje, če poklekneš na tla in začneš iskati kri, drobce dlake, odstreljeno kožo in morda še koščke izstreljenih koščic. Ko imaš vse to skupaj, začneš kombinirati poškodbo v živalskem telesu, ki jo je napravila krogla. Za strel s šibrami, ki jih je več zadelo živalsko telo, naznači divjačina navadno le tako, da se zdrzne po vsem telesu ter pade, ali pa navadno odbrzi. Ker je pa tek in njeno celotno zadržanje po dobljenem strelu dokaj drugačno, kakor pa, če ni dobila strela, lahko sklepamo že tudi po tem o kakovosti strela. Kakor rečeno, s šibrami nastreljena divjad kmalu pade, če je bil strel izdaten in oddan na razdaljo, ki ustreza učinku puške. Navadno dobimo na nastrelu le malo krvi. Drugih podrobnosti pa gotovo ne bo. Le v slučaju, da je zadela šibra kost kakega uda (noge), ki ni močno obdan z mesom, je mogoče, da vendar dobimo te izstreljene dele. Lovci navadno trdijo, če je odstreljena ena noga, da velja za divjad, kakor bi jih imela odslej pet. Vendar se vidi, da omahuje na eno nogo, oziroma, da se ji opleta okrog telesa ter da se ji zatika njen beg. Seveda je nadaljnji beg mogoč le z močno sklonjeno glavo.

Strel s kroglo pa je docela drugačen, ker navadno prebije živalsko telo. Ako ne pade divjad takoj po strelu in ne obleži, naj veljajo sledeča načela:

Začnimo s streli v glavo. Vsi streli v glavo in vrat so smrtni in učinkujejo takoj s padcem divjadi. Na nastrelu je primeroma malo krvi, ki je pa temnejše barve. Streli v rogovje divjadi učinkujejo na videz ravno tako kakor strel v glavo, toda divjad je le omamljena, ki takoj odbeži, kakor hitro jo je zapustila nezavest. Vendar traja ta nezavest po 50 sekund do ene ure. Lovec napravi torej v takem slučaju najbolje, ako zabode tako obstreljeno divjad, ali pa odda še en strel iz neposredne bližine v vrat. Streli v predelu od možgan proti gobcu niso smrtni. Po strelu divjad naglo dvigne glavo in jo takoj povesi, potem zbeži s pobešeno glavo, otepajoč z njo okrog sebe. Po takih streljih je najbolje pustiti divjad nekaj časa, do tri ure, in jo šele potem zasledovati zelo previdno, ker divjad vedno opazuje, če se ji ne bo približal nasprotnik v smeri, od koder je prišla. Jaz sam sem napravil pri streljih v glavo takole: Šel sem v polkrogu, katerega premer je znašal kakih 80 korakov, ter pazno motril vsa skrivališča divjadi, in sicer tako dolgo, dokler nisem imel uspeha in našel divjad ali pa njeno krvavo sled. Če sem našel sled, sem napravil še en polkrog. Več kot 100 korakov daleč pa divjad ni šla. Če sem bil previden, in če sem šel s pripravljeno puško, mi je uspelo, da sem jo ujel s strelom v begu, če je nisem dobil že prej bolno v ležišču ter jo naglo ustrelil.

Streli s kroglo v prsi so vsi smrtni; edinole strel, tako zvani »votli strel«, ¹ ki gre divjačini neposredno pod vretenci hrbtišča, ni smrten ter je še eventuelno ozdravljiv. Divjad, ki je dobila strel v prsi, se vzpne s prednjim delom kvišku in zbeži z dvignjeno glavo. Na nastrelu ostane obilo svetlordeče ali pa temnordeče krvi (strel skozi pljuča ali jetra); tudi drobci koščic se dobe, ki pa izvirajo le od prestreljenih reber. Na nastrelu najdemo tudi močno vtisnjeno sled prednjih nog, ki je nastala v trenutku, ko se je divjad po strelu sunkovito vzpela kvišku. Po takem strelu je najbolje, da počakamo četrť ure in šele potem zasledujemo divjad. Najdemo jo že poginulo po 20 do 100 korakih. Če pa je strel večjega kalibra (8 mm in več) z brezdimnim smodnikom, vanadno ostane divjad na mestu, ker pri tem bolj učinkuje živa sila krogle.

Najbolj kočljivi so streli v »mehko«, skozi želodec ali črevesje. Po takem strelu se divjad skrivi ter sključeno odbeži. Navadno ne gre daleč, kajti bolečina jo prisili, da kmalu obstane in se vleže ter se ozira z dvignjeno glavo. Če gremo takoj za njo, jo je najbolje zasledovati z dvignjeno puško, da takoj streljamo, kakor hitro se divjad dvigne. Če se najde na nastrelu le z blatom pomešana kri, je to najboljši dokaz za tak strel. Zato najbolje stori vsak

¹ Takega strela ni. (Ur.)

pošten lovec, da nastrel označi z vejicami ter žival prepusti njeni usodi vsaj tri do štiri ure. Šele potem gre za njo in jo ustreli docela opešano s strelom od blizu.

Streli v hrbtenico so smrtni in se po strelu zvali divjad na stran ter obleži. Tudi tu je treba hitro usmrtilnega bližinskega strela v vrat, ali pa z nožem opravimo zabodljaj pred prvim vrentencem na vratu.

Kdor je pogodil divjačino precej zadaj, ali pa jo je nelovsko ranil od zadaj, bo ostala divjad na mestu, ako sta bili prestreljeni zadnji nogi v sklepkih, sicer bo pa zbežala. Kri je temna in tudi drobce koščic dobimo na nastrelu. Tudi pri takih streljih je potrebno časa, preden zasledujemo divjad. Pri zasledovanju imej odprte oči, zakaj tako zastreljena divjad je hitra in izgine izpred oči, še preden se nadejaš.

Če ji pa pogodiš noge, niže ali više, dobiš na nastrelu le malo krvi, zato pa nekaj več koščic. Taka divjad še lahko živi ter gre zelo daleč, preden se uleže.

Ako hočeš dobiti zastreljeno divjad, je najbolje, ako pritegneš še nekaj lovcev, da napravijo nanjo tih pogon. Treba je le, da mirno zastavijo dva ali trije lovci stojišča, eden pa gre za divjadjo po sledu in jo pritiska. Na ta način se najhitreje dobi zastreljena divjad. Seveda mora biti tako pritiskanje brez hrupa in zares mirno.

Zlizana solnica.

Izkušnje in opozorila lovca-zdravnika

(Nadaljevanje.)

II. Kakšne in kako se pripete nezgode na lovu?

Na koncu prvega poglavja sem omenil nezgodo, ki se je bila pripetila s tem, da je nekdo med južino prislonil neizbasano puško na bližnje drevo. Temu opisu naj dodam nekaj drugih. — Seveda ne morem opisati vseh nezgod, ki so mi znane, le najznačilnejše hočem navesti in obrazložiti njihov postanek, da s tem opozorim na pogoške oziroma vzroke. Niti na misel mi ne prihaja, da bi namigaval na kakršnokoli krivdo kogarkoli. Edini namen pri tem mi je, pokazati na vzroke in opozoriti nanje.

Prav pogosto se zgode nesreče pri streljanju na nekaj, kar se giblje v grmovju, v ločju, koruzi. Spominjam se nesreče, ki se je zgodila v planinah pri lovu na gamse. Mlad lovec je opazil v ruševju nekaj temnega, bila je megla, ki je zakrivala ruševje. V svoji vročerkvnosti lovec ni mogel počakati, da bi se bila megla razkadila in da bi bil prepoznal, kaj je v ruševju temnega, marveč je v svoji gorečnosti sprožil na namišljenega gamsa in v grmovju se je zgrudil smrtno zadet pastir.

Nič manj žalostna in na vse strani poučna je zgodba, o kateri še danes priča tabla na Pohorju. Poklicni lovec je peljal mestnega na ruševca. Spremil ga je v zaklon, sam pa šel ruševca vabit. Lovec v zaklonu je začul ruševčev glas in opazil v jutranjem somraku krivce. Nato strel in krik in poklicni lovec se je zgrudil s prestreljeno glavo. Nesrečni mestni lovec je namreč sprožil na poklicnega, ki je imel za klobukom ruševčeve krivce, ko je iz sosednjega grma na tleh ležeč vabil.

Pes, zlasti neizučen ali slabo izučen, in nabasana puška sta dve stvari, ki sta kot sosedni nevarni. Vzoren lovec, že precej visoko v letih, gre s psom na vrvi in z nabasano puško na rami na polje pogledat, kod hodijo fazani, kje se pasejo jerebice. V koruzi se mu vrv zaplete. Hoteč jo razrešiti, mu puška zdrkne z ramena, se pri tem sproži in strel gre lovcu v trebuh. Po takojšnjem prevozu v bolnišnico sem mu mogel zgolj kot lovski tovariš zatisniti ugašajoče oči. Take nesrečne dogodivščine so pogoste zlasti pri lovu na race.

Ne dosti manj usoden je sledeči primer, ki se je zgodil tudi s psom. Poklicni lovec je učil psa in se pri tem naslonil z gornjim nadlehtjem na puškino cev, kopito pa je uprl na tla. Po nesreči,

sam ni vedel več kako, se je puška sprožila in naboj šiber je prebil tik pod pazduho nadlehtje in ga zmečkal. — Le takojšnja amputacija je rešila nesrečnemu neprevidnežu življenje.

Kaj povzroči nepazljivost in naglica, kaže tole: Dva lovca, gospodar kmet in gost kočar gresta na fazane. V koruzi zleti med njima fazan, puška počí, in eden od njiju dobi samo eno šibro, toda ta je šla sredi leve obrvi v glavo in obtičala v malih možganih. Nesrečnež se je pri priliki sesedel in ohromel na desni plati telesa.

Ne čisto razjasnjen je primer, pri katerem je 15 letni kmečki fant kot gonjač zgubil nogo. Lovci, lovke in gonjači so se uvrstili pred koruzno njivo, da gredo na jerebice. Najprej seveda nabašjo puške. Ena se med zapiranjem sproži in strel zadene levega soseda-gonjača v nogo, ki jo je bilo treba zaradi hudega zastrupljenja krvi nemudoma odrezati. Na nekaj podobnega se spominjam, da se je pripetilo s puško tudi že meni. Razlagam si oboje na ta način, da se puška pri odpiranju ni prelomila tako daleč, da bi se prožilo zataknilo, vendar pa toliko, da je moglo udariti na vžigalnik in ga vžgati. V mojem primeru se ni zgodilo nikomur nič. V opisanem pa je mogoče, da je stal gonjač za spoznanje pred vrsto ali pa da je bila puška pri basanju obrnjena mesto na levo spred preveč na levo. —

Odkod vse je včasih vzeti smodnik in kakšen? In za kakšno puško?

To, kar bom zdaj opisal, je vzgled izredne lahkomiselnosti. Poklicni basač nabojev si nabavi smodnik od tihotapcev, polni z njim tulce in prodaja naboje. V nedeljo na to dve težki nezgodi: enemu strelcu raznese puško in desni kazalec, drugemu raztrga puško in desno roko. Naboji, po strokovnjakih pregledani, so vsebovali smodnik za — topove! Posrečilo se je z javnim razglasom dobiti prodane naboje nazaj in tako preprečiti še nadaljnje nesreče.

Kako nespametni so mnogokrat lovci, če jim poidejo naboji. Kar izprosijo si jih od solovca in streljajo z brezdimnim smodnikom iz pušk, ki zanj niso zgrajene in ne preizkušene. Ali ne bi bilo prav, da se ona lepa narodna: »žena, pipa, puška se ne posoja« raztegne tudi na naboje?

Pri gonjah v gozdu se vse premalo pazi na to, da lovci na stojiščih ne streljajo v gonjo in oni v gonji nikdar ne naprej in ne na strani, marveč samo nazaj. Seveda bodo lovci na stojiščih prikrajšani, zlasti če bodo stali vidni na planem brez kritja, pri tem pa kadili, se odkašljevali in prestopali z noge na nogo, se premikali sem pa tja itd. Divjad namreč ima izredno zdrave in

ostre čute in se take lovske nerode ogne v velikem loku. Če pa prideš na stojišče brez hrupa in šuma, se postaviš za drevo ali za grm, se ne premakneš in zgolj z očmi zasleduješ bežečo žival, se ti bo pripetilo, da ti n. pr. zajec tik poleg tebe prasne iz gozda in ti s strelom na prostem za njim. Ali pa da ti postavi za korak predte možička in bolšči v tebe kot v čudo božje. Vsako jesen dobim več ponesrečencev, ki so bili obstreljeni ali od lovcev v gonji, ki so streljali naprej oziroma na stran, ali pa od lovcev na stojiščih, ki so streljali v gonjo.

Tudi takih ponesrečencev se ne manjka, ki so dobili svojo mero šiber, ker so se odmaknili z odkazanega jim stojišča, ne da bi bili obvestili svojega soseda na levi in desni. Tako samovoljno premikanje je brezobzirno proti sosedom in nevarno. Dovoljeno je le tedaj, če n. pr. psi trgajo divjad; zgoditi pa se mora to vedno takó, da se soseda lovca medsebojno opozorita, kadar se nekdo odstrani s stojišča, kakor tudi, kadar se povrne na svoje mesto.

Pri lovih v gozdu velika večina lovcev na stojiščih presneto malo premisli, kam naj se postavi. Ne samó, da ne izrabijo kritij, ki jim jih nudi okolica, ampak stavim, da se bodo najmanj trije od štirih postavili na ono plat gozdne poti, ki leži na vnanji strani lovskega kroga oziroma gonje. Posledica takega ravnanja je, da je lovec divjadi lažje viden, da vzdolž poti ne sme streljati, ker s tem ogroža svoja soseda, v gonjo pa je streljanje po navadi sploh prepovedano. Torej je mogoč strel samo ali tik pred sebe na pot, kjer seveda le redkokdaj žival pogodimo in če jo, jo razmesarimo, ali pa za potjo v goščo. Ali ni pametnejše, da se postavijo vsi na notranji rob gozdne poti in dobé s tem za strel na levo in desno prosto pot, ki teče izven lovskega kroga.

Tu naj opišem, kar se mi je pripetilo na lovsko tako lepem Dravskem polju. Lovili smo krasnega zimskega dne po ravninskih gozdih. Vodja lova je pred prvo gonjo vsem zbranim obrazložil lovska pravila — škoda, da se to redno in brez izjeme na vsakem skupnem lovu ne dogaja — in zabičal prav posebno, da se v gonjo ne sme streljati, ker so krogi majhni. Dobil sem mesto na robu borovega gozda, ob katerem je tekla vozna pot, onstran nje pa so se razprostirale prazne njive. Stopil sem ob deblo prvega borovca takó, da sem bil s hrbtom naslonjen nanj, s puško ob desni rami, za silo krit od sosednjih dreves. Takoj po prvih korakih gonjačev so pritekli po sredi gozda trije zajci in se postavili kakih 40 korakov pred menoj. Ne da bi trenil z očesom, sem jih opazoval, kako brezskrbno so se vedli. Po nekaj trenutkih sta

odskakljala dva proti levi naprej, eden pa jo je mahnil naravnost proti meni. Ker sem stal kot kip ob deblu, s puško navpik, me ni razpoznal; obstal je komaj meter pred menoj, postavil možica in migal z uhlji, kakor da bi hotel izvabiti kako znamenje od mene, da li sem živo bitje ali ne. V tem hipu je zagrmelo od desnega soseda in zajec se je zgrudil korak pred menoj. Na mestu sem obračunal z brezobzirnim lovskim sosedom, ki je proti prepovedi streljal v gonjo, na divjad, ki je bila pred menoj, torej po vseh lovskih pravilih moja! Na to, da me lahko rani naravnost ali pri odboju, teslo ni pomislilo. Opravičeval se je, češ da je mislil, da zajca ne vidim. Za to se pač nima brigati. Če ga ne vidim, ima zajec pravico, da uide brez strela. Namišljena slepota lovca nika-kor ne upravičuje soseda, da kar trikrat greši proti vsem lovskim pravilom. Take in podobne pogreške opazamo mnogokrat pri lov-cih s hribov, ki pridejo na love v dolino. V hribih namreč pride lovec redkokdaj do strela, zato je marsikaterikrat ves iz sebe, ko vidi, da skače divjad okoli njega. Takim lovcem je treba pred pričetkom lova prav posebno zabičati, da ostanejo hladnokrvni in se strogo drže danih navodil.

Pri drugi priliki se mi je pripetilo, da se je moj sosed sredi močvirja, po katerem smo gazili za racami, otrnil iz vrste in nas za nekaj korakov prehiteval. Medtem ko sem ga opozarjal na red, se je dvignila med nama raca, mož je sprožil in jaz sem dobil šibro v vrat tik jabolka. Precejšnja krvavitev — bil je vroč po-letni dan, jaz pa kakih sto korakov od suhega — se je izkazala, da ne izvira od nobene večje vratne žile in tudi glas je bil v redu. Manjkalo je res samo za las, pa bi bila šibra prebila kako veliko vratno žilo, čemur bi sledila izkrvavitev, ali pa glasilko, da bi bil svoj živ dan hripav.

Zdaj pa zgodbo, pri kateri sem bil sam povzročitelj nezgode. Jeseni, ko pospravljajo koruzo, je šla moja lovska družba — pet lovcev in poklicnež — v prekrasno lovišče ob Dravi. Razdelili smo se v dve skupini. Jaz sem bil z načelnikom naše lovske družbe in poklicnim lovcem, z nami je bil morda najboljši pes ptičar, karkoli sem jih kdaj videl. Medtem ko je moja skupina prehodila koruzo, v kateri smo zapazili in pozdravili kmeta, ki je žel ko-ruzna stebila in jih zlagal v kopice, je zadonel od druge skupine v malem gozdiču strel, in zagledali smo fazana, ki je priletel iz gozdiča in se spustil v ravnokar preiskano koruzno njivo. Po krat-kem presledku smo se odločili, da gremo za njim. Ne dolgo in pes je obstal. Jaz sem še opozoril načelnika na moža v koruzi, ko je naenkrat fazan vzletel. Vzdignil sem puško, pomeril na fazana, ki je letel naravnost pred menoj — mož v koruzi je stal na levo

od mene, moja tovariša pa v vrsti z menoj — in sprožil. V smeri strela naenkrat krik in vik in izza kope koruznice se je spustilo kmečko dekle proti svojemu očetu. Izkazalo se je pri preiskavi z roentgenom, da se mu ni pripetilo prav nič hudega: na 60 korakov je dobilo šibro št. 10 v pleče, ki je pač prebila lahno poletno jopico in opraskala kožo ter padla na tla. Vzrok temu pa je bilo, da se je dekle, opazivši nas, skrilo. Po tem jako poučnem dogodku je Mariborsko lovsko društvo v časopisih ponovno opozarjalo ljudi, da naj se pred lovci ne skrivajo, marveč jih primerno brez hrupa opozoré náse, če imajo med lovom opravka v lovišču.

Iz vseh teh in podobnih primerov jasno vidimo, da ni nikdo nikdar in nikjer varen pred nezgodo iz puške, niti sam, niti njegov lovski drug, niti kdo drugi v bližini. Prav gotovo moramo smatrati skrajno previdnost s puško kot temelj vseh lovskih vrlin.

(Dalje prihodnjič.)

A. K.

Nekaj o jerebu

V »Lovcu« je že mnogo pisano o našem najmanjšem petelinu, gozdnem jerebu; mnogo več, kakor v vseh drugih lovskih časopisih v Jugoslaviji in izven nje. Nam, slovenskim lovcem, je jerebji lov, rekel bi, najbolj pri srcu. V naših slovenskih gozdovih, ki so zelo prikladni jerebjemu rodu, ga je še dovolj, od Petelinjeka nad Ratečami do kočevskih gozdov ob Kulpi, do vinorodnega Majerla in tja do obmejnih hribov zelenega Štajerskega.

Sin slovenske matere, profesor France Valentinič, je napisal klasično knjigo: »Das Haselhuhn (Tetrao bonasia), dessen Naturgeschichte und Jagd — Eine ornithologische und jagdliche Monographie — 1892, Dunaj.

Od slovenskih lovcev Mihe Zelina in njegovega sina Marka, doma nekje iz okolice Laškega, je dobil voljo in veselje za jerebe in prve pobude za lov. Ta dva sta torej dala posredni povod za omenjeno knjigo. V revirju dr. Stepišneka iz Celja, v hribih nad Laškim, je opazoval in lovil jerebe ter zasnoval početek monografije. Kamnogoriški Kappus, bistriški Galle, Verbič in drugi slovenski lovci so bili v pismenih stikih z Valentiničem in prispevali svoje za sestavo monografije. V knjigi so tudi naslikane kliccalke Verbiča, Kappusa in Zelina. Valentinič omenja (stran 77), da ni vedel, da se jereb včasih oglašá tudi s perutnicami, a mu je Kappus pisal, da se od lovcev na jerebih bogate Gorenjske več-

krat čuje: »Ali slišiš! Se je že oglasil z repetnicami« ali »Na repetnice se mu oglási, ko noče na piščalko blizu«. Ti stavki pod »—« so napisani v knjigi po naše. Čudno se zdi Valentiniču, da mu »o ropotanju jereba« ni nič povedal mojster Zelin.

Monografija je namenjena internacionalnemu jerebu — kakor onemu iz sibirskih step, tako onemu iz našega juga. Toda iz nje veje naš veter, ljubezen do naših gozdov, naša jerebarska narava in lovski ponos.

Slika 1. Vodiška planina.

Pisati v »Lovecu« o jerebjem lovu, bi pomenilo toliko, kakor nositi vodo v Savo. Ni to moj namen, pač pa hočem omeniti nekatere stvari, ki bi zanimale jerebarje-pticoslovce in ki bi bodočemu piscu »nove monografije« lahko služile.

Brehm sploh ne omenja Balkana kot domovine jerebov. Valentinič pravi (stran 25): »V Evropi se nahaja z izjemo britskih otokov, pirenejskega, srednjega in južnega dela apeninskega in južnega dela balkanskega polotoka itd. po celem kontinentu.« — Stran 45: »V hribovitih krajih Srbije in Romunije se ravno tako nahaja in moglo bi jih biti tudi na Balkanu, čeprav jih Tinsch tam ni našel — F. C. Keller javlja, da je na Balkanu in po nekaterih gorovjih Grčije našel jereba zastopanega, samo ne v velikem številu. (Prevedeno verbalno.) Mislim, da se južni del vardarske banovine lahko smatra južnim delom balkanskega polotoka, ako ne cela banovina. V mojih člankih sem že omenjal, da je po gozdovih vardarske banovine dovolj jerebov, pa najsi bodo go-

zdovi iglasti ali listnati oziroma mešani. Našel sem jereba v gozdovih pri Vladičinem hanu, pri Kačaniku, v jelovih gozdovih pri Mavrovih hanovih, pri Djevdjeliji — povsod, kjer je primeren gozd. Vzrok temu, da je jereb slabo znan, je pač ta, da ga lovci le slučajno love, je skrita gozdna ptica in je bilo včasih dovolj lova na kotorne in jerebice. Kdo se bo potrudil zaradi komaj pol kilograma težke ptice daleč v gorske gozdove, v nevarne kraje. Lov na klic je tukajšnjim lovcem neznan.

Slika 2. Lokma livada.

Valentinič omenja, da se je zgodilo pri lovu na jerebice na odprtem polju, daleč proč od gozdov, da je lovec ustrelil jereba, ko se je vzdignil iz njive, zasajene s koruzo. Temu da je pač vzrok nagon za potovanje, ki se na jesen včasih tudi pri jerebu pokaže. Lanskega leta v mesecu novembru smo lovili kotorne na Bogoslovcu med Štipom in Ovčjim poljem. Bogoslovec je visok okoli 1000 m in obraščen samo z brinjem in zimzelenim — torej v našem smislu gol; drevja nima.

Bil sem v neki grapi, mogoče do 100 metrov pod vrhom. Proti vrhu je lezel moj lovski tovariš. Njegov pes obstoji pred gostim brinjem in nakaže. Iz brinja se vzdigne ptica in tovariš jo ustrelj, medtem se iz istega grma vzdigne druga ptica in odleti proti meni v grapo ter se skrije v gošči. Ko mu pes prinese mrtvo ptico, me tovariš pokliče in mi pokaže gozdnega jereba samca. Poiščemo še drugo ptico, tudi to tovariš pogodi, spet jereba samca. Na vzhodu Bogoslovca je planina Plačkavica, kjer se nahajajo

jerebi, na jugu je Mugojevska šuma, ena in druga sta oddaljeni od Bogoslovca po zračni črti najmanj 30 do 40 km. Pod Bogoslovcem je prostrano Ovčje polje, brez gozdov, Odkod jereb na golem Bogoslovcu?

Med 29. februarjem in 1. marcem letos sem bil po opravkih v Gostivarju. Slučajno se je odpravljala lovška družba na lov na ščetinaste črnuhe v Bukovik. Šel sem z njimi. Snega je bilo na Bukoviku (800—1000 m) še mnogo. Stal sem na osojni strani ob mali jasi in čakal. Pogon je šel proč od mene. Kar se oglasi v leskovju pod menoj: ci-ci ciciri, spreletelo me je, klic ljubljenca. In se je oglasil drugi in tretji. Klicali so se nekaj časa in utihnili. Šel sem proti mestu, kjer so se klicali, in spodil iz grmovja vse tri.

Valentinič pravi (stran 159): »Tako je našel Kappus pri snegu do kolena v Češenškem grabnu na leski z mačicami sedem jerebov skupaj.«

Ko sem bil še v Kačaniku in v prostih urah hodil po gozdovih, jih sicer nisem našel sedem skupaj, ampak po tri, štiri večkrat na bezgovju, ki raste ob grapah, in to v mesecih decembru, januarju in februarju. Tudi na sadnem drevju prav v bližini arnavtskih naselij sem našel v jeseni in v zimi večkrat po nekaj jerebov skupaj.

Jereb je in ostane naš ljubljeneec. Mnogo je že pisano o njem, njegovo življenje in hotenje je kljub temu še vedno skrivnostno, kar vedo najbolj pravi jerebarji, kakor so bili omenjeni lovci, pa tudi rajnki Žamarjev Šimen nazvan »Jereb«, Zupan Janez, Malevša in mnogi drugi, ki jih krije hladna zemlja na pokopališčih pod Jelovico. In mislim, da so ravno ti tudi posredno dosti prispevali k monografiji o jerebu, ki jo je napisal Valentinič.

Upajmo, da se bo našel nov monograf za našega jugoslovanskega jereba, ki bo zbral material, raztresen po naših in bolgarskih lovskih časopisih in napisal dostojno knjigo na čast jerebu od Triglava do Črnega morja, Kajmakčalana in Peristera.

Priobčeni sliki prikazujeta domovino jereba z Jelovce, »Vodiška planina« (sl. 1), in z Lokme pri Kačaniku, »Lokma livada« (sl. 2), tipičen gozd, kjer prebiva jerebji rod.

Zastrupljajmo vrane

O škodi, ki jo povzročajo vrane in srake lovstvu ter kmetijstvu se je že mnogo pisalo in govorilo. Vendar hočem tudi jaz podati javnosti par vrstic z željo, da bi predvsem lovskim čuvajem dal možnost in način, kako se lahko pcceni zatirajo ti nenasitni škodljivci.

Žalibog pri večini lovcev vsi lepi nauki glede škodljivosti vran ne zaležejo, češ da je škoda smodnika in časa in tako se ta svojat nemoteno plodi in množi. Vendar pa je zadnje čase že mnogo zakupnikov in lovcev spoznalo, da se mora v tem oziru kaj storiti in tako se je odzvalo v Slovenskih goricah na mojo pobudo precejšnje število lovcev k skupni akciji za zastrupljanje vran in srak s fosfornimi jajci, kar nam je letos prineslo neverjetno lepe uspehe.

V osmih loviščih sem v družbi z zakupniki meseca marca, aprila in maja položil skupno 3474 jajc, od katerih niso vrane pustile niti enega. Jajca so izginila navadno že par ur potem, ko smo jih položili. Zanimivo je bilo, da so jajca pobirale vrane mnogo rajši od srak, tako, da se je izkazalo, da je vrana na jajce še mnogo bolj požrešna kot sraka, za katero se je do sedaj mislilo, da je glede jajc največja škodljivka.

Ker točno poznam lovišča sem lahko ugotovil, da je vran padlo okoli 70%, v nekaterih loviščih celo več.

Takoj drugi dan po tem ko sem prvič položil jajca, sem našel na razmehroma majhnem prostoru 32 mrtvih vran in štiri srake. Mnogo pa so jih pobrali kmetje, ker so jih rabili za strašila na njive in na drevje. Še sedaj, dva meseca po strupitvi najdem posamezne crkotine, od katerih je ostalo le perje, ki dokazujejo, da je fosfor temeljito izvršil svojo dolžnost. V lovišču v katerem sem zaprisežen, je po mojem mnenju padlo 90% vseh vran. Položil sem 811 zastrupljenih jajc. Uspeh bi bil najbrže popoln, če bi polagali jajca vsi zakupniki. Tako pa se iz lovišč, kjer vran niso ugonobili, selijo v očiščena lovišča. Skušal bom prihodnje leto organizirati vso okolico in upam, da uspeh ne bo izostal.

Razveseljivo dejstvo je, da so korist uničevanja vran spoznali tudi naši kmetje, ki lovstvu sicer niso kaj naklonjeni. Tako so v lovišču Sv. Rupert, Brengova in Sv. Ana v Slov. gor. dali kmetje za zastrupljanje popolnoma brezplačno na razpolago okrog 1000 jajc, za kar se jim tudi tem potem zahvaljujem.

Kot spreten organizator se je izkazal član našega lovskega društva g. Grögl Feliks, učitelj pri Sv. Rupertu, ki je po šolskih otrocih razposlal prošnje na starše, da naj darujejo jajca za zastrupljanje vran, ter otrokom obrazložil, kako velikega pomena za kmetijstvo je uničevanje te golazni. V par dneh je imel zbranih čez 300 jajc.

Ker sta v junijski in julijski številki »Lovca« opisala način zastrupljanja dva pisca, ne bom ponovno opisoval navodila za zastrupljanje. Vendar omenjam, da se to lahko izvrši še mnogo preprosteje in ceneje kot je bilo opisano. Če se bi kdo zanimal za mojo metodo zastrupljanja, se lahko obrne na dr. Lokarja Janka v Ljubljani, Gajeva ulica, ki sem mu opis poslal ali pa na mene, ki sem lovski paznik pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah.

Skrajni čas je, da lovci z združenimi močmi pristopijo k energičnemu uničevanju lovskih škodljivcev, ker bodo sicer naša lovišča pomalem popolnoma prazna. Naravnost žalostno je, kako malomarni so nekateri zakup-

niki v tem pogledu, ko dopuste, da jim gnezdiijo vrane in srake nemoteno v njihovem sadonosniku in brez vsake težave speljejo svoj zarod. Meni se je celo pripetilo, da me je naprosil neki lovec, da mu podarim nekaj ustrelnih vran, da jih bo imel za strašilo na domačem dvorišču, ker so mu vrane kradle piščance, on sam pa ni hotel oddati strela na vrano, ker mu je bilo žal za naboj.

Šumi

Še nekaj o »Pogonu na lovsko karto«

Lovski tovariš dr. Herfort je v 8. številki »Lovca« prav živo opisal, kako se naši zakonski predpisi drže načela, čemu enostavno, če gre tudi komplicirano. Mislimo pa, da je svoj plen dobil bliskovito hitro v roke, ker ga je lastnonožno zasledoval. Toda njegove noge niso povsem »uradna pot«. Uradno je pisanje, ki ga dostavi pošta občini, občina po pošti sreskemu načelstvu in tako nazaj kakor pesmica: »... zajec mačko, mačka miško, miš pšenico pod goro...«. To lahko traja ne 16 dni, temveč 16 tednov. Vse to pa spada nekako v naše »notranje zadeve«, ki tujcev-lovcev ne briga. No, tudi inozemci niso izvzeti, ki pridejo k nam kot dobrodošli gostje, da pustijo kaj v naših suhih žepih. Če je predpisani postopek za nabavo lovske karte za inozemce reklama za privabitev tujcev in poživitev tujskega prometa, dvomimo. Mislimo, da bi se to dalo v našem interesu poenostaviti. Ako tujec dobi potni list, da sme pri nas določen čas prebivati, je sprejel tudi neko naše zaupanje. Svoje lovske puške bi tedaj lahko vzel s seboj proti potrdilu in registraciji obmejne carinske oblasti pod pogojem, da mora iste puške zopet vzeti s seboj v inozemstvo, sicer plača itd. V srezu, kjer želi loviti bi stopil na načelstvo, predložil potni list in potrdilo obmejne oblasti, da je uvozil lovske puške (če jih ni, seveda ne) pa bi mu v 15 minutah načelstvo izstavilo dovoljenje nošenja orožja in lovljenja, največ za 3 mesece hkrati. Inozemec bi plačal v naši valuti vse koleke, državne in banovinske pristojbine, nekaj za dotično lovsko društvo itd. ter za poslovanje magari še posebej par kovačev, bi dobil papir z žigom, kjer je vse potrjeno in dovoljeno in bi šel. Urad pa bi razdelil in dal državi kar je državnega, odrajal banovini kar je njenega, lovskemu društvu kar mu pripada itd. To reč mesto jezika nevesčega tujca bi lahko opravil tudi njegov gostitelj ali katerakoli dostojna oseba. Z veseljem inozemec plača tudi nekaj več, samo da nima potov, formalnosti, čakanja, jeze in drugih nevšečnosti, ki se jim je za nekaj ur doma odtegnil. Tako si mislimo, da bi mogli urediti na preprost način, za kar naj se zavzamejo naše organizacije. Ne pozabijo naj pa na nas, da tudi našim državljanom pogoni na lovsko karto niso v zabavo in naj jih z ustrežajočim poenostavljenjem izločijo iz lovnega programa. Drugo je, da bi lovska karta veljala za proračunsko leto od aprila do aprila, ker sedanja veljavnost po koledarskem letu in predpis za nabavo onemogočata vestnemu lovcu lov po novem letu. Kaj se vam zdi?

**Lovci, zažgite na predvečer, dne 5. sept. 1936
kresove za rojstni dan Nj. Vel. kralja Petra II.**

V medvedjem objemu

(Nadaljevanje.)

Naj otmem pozabi še drugo lovsko prigodo, ki jo je doživel lovec Kamnik z Jaselnika. Ta se je metal z medvedom iz Črnega grabna. Črni graben je dolina, ki se razteza od Lukovice do bivše štajerske meje pri Trojanah in gre po nji tržaško-dunajska cesta. Kamnik sicer v medvedjem objemu ni izgubil ne čeljusti in ne pete in je tudi življenje srečno unesel; toda njegov doživetek ni nič manj razburljiv nego Špikov, vendar z razločkom, da se je končal izredno poučno.

4.

V objemu medveda iz Črnega grabna.

Ako na mojstrski sliki opazujemo gorsko pokrajino, kjer se v zeleni jezerski gladini zrcalijo deloma temnovišnjevi gozdovi, deloma strme, nenavadno izoblikovane pečine, in kjer se iz gorskega jezera utrga bister potoček, ki v razpenjenih valih skače čez polikane sklade, smo slikarju zelo hvaležni, ako med gozdne motive primeša medveda, ki lomasti pod orjaško, z mahom porastlo jelko in se na pol nezaupno na pol prežeče ozira okoli. Na taki sliki bi kar pogrešali tega veličastnega prebivalca visokih in nizkih planinskih pokrajin. Gigantični skalnati skladi in strahotni razporedi stoletnih dreves orjakov potrebujejo ravno tega mogočnega zastopnika našega živalstva. Čisto drugače pa nam je pri srcu, ako osebno hodimo skozi take divje pokrajine. Takrat radi pogrešamo tega širokošapastega kosmatinca in hvalimo kulturni napredek, pred katerim so se morali ti živalski razbojniki umakniti v najbolj oddaljene gorske predele. — Komaj smo pa prišli iz območja take gorske divjine na ozemlje človeške kulture, izgine tudi tesni občutek bojazni, ki je ledenomrzlo stiskal naše srce in skoraj že obžalujemo, da smo smeli prekoračiti tak divji revir brez doživetja. — V naših mislih vstajajo one razburljive dogodbe, ki smo jih poslušali v otroških letih o dobrodušnem, pa tudi neotesanem medvedu in žal nam je, da so to zver pri nas že pregnali in ponekod docela zatrli. Slišimo pritožbe, da bo medvedji rod ponekod kmalu popolnoma uničen. Zato so nekateri posestniki obsežnih gozdov, kjer je že danes nekaj medvedjih družin, v novjšem času sklenili, zaustaviti to uničevanje medvedov in dali gozdnemu osebjju primerna navodila.

Pred osemdesetimi in več leti seveda tak ukrep ne bi bil času primeren. Dočim je namreč v sedanjosti postal medved v naših krajih tako redek, da se le še posamič nahaja v prostranih predelih planinskega sveta v Karavankah in v obsežnih gozdovih Notranjske, so imeli medvedje pred osemdesetimi leti v vzhodnih gorah kranjske dežele, n. pr. na Šavenci in na Veliki planini, stalna bivališča. Vsako leto spomladi so zapustili svoje stalne brloge in se potikali po vrhovih Šipka, Jaselnika, Kozice in Kravice. Takrat so te gore imele še starodavno premoč nad človekom. V časih pragozda je na veličastni hoji plesal divji petelin, v temini zelenih stebričastih dvoran so se pa sprehajali ponosni jeleni in plašni srnjaki.

Medvedov obisk pa ni bil vseč ne lovskim gospodom, ki niso hoteli gojiti divjačine za žrelo kosmatega požeruha, še manj so se pa hoteli sprijazniti z njim kmetje, ki naj bi za njegovo pogostitev redili ovce in koze in obdelovali ovsena polja. Zato je bil prihod tega nepovabljenega gosta znamenje za splošen pogon.

D r a m o t a k e g a m e d v e d j e g a l o v a, zajeto iz popolnoma resničnega vira in zanimivo zaradi smešnih in tragičnih dogodkov, naj otmejo ti listi popolne pozabljenosti.

Konec snežene in ostre zime l. 1779, so postali medvedje ob meji Kranjske in štajerske predrznejši ko kdaj prej. Prišli so v nizke gorske pokrajine in začeli obiskovati kmečke domove. Pustni torek je napadel medved pri napajališču posestva Lebenice t e l i c o in jo vlekel po snegu v jarek. — Dan poprej je na Mali ravni raztrgal k o z o. Na sv. Gregorja dan (12. sušca) je zaustavil na sedlu Jaselnika m l a d e n i č a, ki je nesel moko iz mlina pri Motniku. Fant je vrečo odvrigel in bežal proti Motniku nazaj. Ko sta ga na to dva lovca spremila na mesto, kjer je srečal medveda, so našli usnjeno vrečo raztrgano in moko raztreseno. Nekaj dni pozneje je pribežal neki k o z j i p a s t i r brez sape domov. Medved mu je na Jaselniku r a z k r o p i l č r e d o in odnesel eno kozo v R u p c e, v vodnato in gosto zarastlo planoto Jaselnika.

To je bilo ljudem preveč. Na sv. Jedrti dan (17. sušca) so motniški lovci uprizorili splošen lov na medveda. Podložniki gradu Gorenji Motnik so pred nekaj leti, ko je grad pogorel, kupili od graščakinje grajske pravice in prišli v posest lova. Na lov so povabili tudi tržane deželnega trga Motnik, ki so vabilo tem rajši sprejeli, ker se je medved tako daleč spozabil, da je celo trškemu sodniku ugrabil kozo.

Po službi božji — sv. Jedrti dan na deželi še danes nekoliko praznujejo — je bilo v Motniku veselo in živahno vrvenje. Go-

njači v coklah in lovci v škornjih, s puškami in brez pušk, so se pred gostilno trškega sodnika krepčali z vinom in brinjevcem. Moška mladina je od daleč opazovala to pripravljanje in pozabila na ovce in koze, ki so doma čakale na hrano in strežbo. Čez nekaj časa se je lovska družba začela pomikati. Tudi gledalci so se razpršili in odšli domov.

Spremljajmo enega teh gledalcev, takrat desetletnega Gregorja Kajbiča, ki je danes naš poročevalec, ker so mu dogodki tega dne skozi nadaljnjih sedemdeset let, ki jih je doživel, ostali v spominu.

(Dalje prihodnjič.)

Dr. Fr. Mišič

O pohorskih medvedih

Danes jih žal ni več. Zadnji so bili ustreljeni sredi prejšnjega stoletja, ko so se zaradi delovanja mnogoštevilnih steklarn in cvetoče lesne trgovine začeli dotedanji pohorski pragozdi vedno bolj redčiti, dokler ni ogromno Pohorje po svojih širokih dolгих hrbtih, še bolj pa po svojih rebrih in pobočjih pokazalo velikih golih jas. Spomin na velikega prijatelja medu, sadja, ovsu in drobnice, spomin na godrnjavo zver, ki jo domačini zalezujejo z veliko vnemo in brez strahu, se ž njo borijo in premetavajo, spomin na kocatega »toca«, nerodnega podplatarja, pa še živi ne le v znanih Medvedjih jamah in brlogih, temveč tudi v pohorskih vaseh celo v neposredni bližini Maribora.

Pohorski medved ima moč dvanajsternih krepkih mož, je sploh primer velike telesne moči in krepkih mišic. Pritepe se v sadovnjak ob gozdu, se postavi na zadnji nogi in začne tresti debelo staro hruško, da zrelega sadu kar dežuje na tla. Ko ga pobira, prihiti kmetič s kolom ter ga pogumno prepodi; enako tudi, kadar mu v čebelnjaku krade med, kadar mu ob ovseni njivi smuka lečo in oves ali kadar koplje s svojimi srpasto zakrivljenimi kremplji dišeči krompir. Ob gornjem koncu strme ovsene njive, obdane z lečo, sede pohorski sladkosnednež na tla in smuča po zadnjici proti spodnjemu koncu njive, pri tem se drži po konci, zbira in pripogiblje s prednjima šapama latje h gobcu ter smuka zrelo zrnje. Ko tako pridrči na spodnji konec njive, vstane, taca po vseh štirih zopet nazaj in prične znova svoje škodljivo opravilo. Če je oves že požet in snopovje zloženo v visoko kopo, trga kopo in zoblje s snopja zrnje. Pohorski kmetič pred l. 1848. proti takemu početju mrmravega podplatarja ni imel drugega sredstva nego kol in zvijačo. Kmet postavi ovseno kopo na spodnji konec njive, tik nad globok prepad, zraven pa priveže s tanko trto na količ gare — dvokolnice. Težki podplatar se seveda takoj spravi na voziček, da bi lažje prišel do ovsenega snopja. Trta se pretrga in medved trešči z vozilom vred v prepad. Omamljen obleži poleg dvokolnice v globočini. Ko se zopet zave in zagleda gare, jih zgrabi s prednjima tacama ter jih razdrobi na kose. Nato odgodrnja; a na tisto njivo ga ni več. S posebnimi plašilnimi, glasno ropotajočimi napravami skuša pohorski kmet odvrniti medveda od svojega doma, od njiv, drobnice in sadnega drevja. Pri taki leseni napravi vrti voda veliko kolo, kladivo pa udarja enakomerno kot v kovačnici in posnema ropotanje fužine, ki v njej kujejo in izdelujejo sekire, lopate, krampe, srpe in drugo železno orodje. Pohorski

medved pa ni samo divja zver, temveč je tudi ukaželjna glava. Ko zagleda tako ropotajočo napravo, stopi bliže, si jo ogleduje od vseh strani, od spodaj, od zgoraj, tipa, voha, prisluškuje in preiskuje kakor otrok novo igračko. Tedaj ga udari kladivo po gobcu ali po ušesu. Ves razjarjem se požene kosmatinec na lesno napravo, na kolo, na kladivo, trga, grize, tepta, lomi in besni, dokler vse naprave ne podere in razruši do tal.

V začetku 19. stoletja je živel tedaj po Vzhodnem Pohorju daleč znani glažutar Francelj, rodom Nemec s Češkega, zaposlen v steklarni pod Sv. Aremom. Na sedaj Reiserjevem posestvu nad Pekrami zalezuje medveda. Kmalu se srečata. Poči strel, a edina krogla zadene slabo. Mogočno se zravnja medved, Francelj sbeži, in beži, dokler se ne čuti varnega za zaprtimi hišnimi vrati pri kmetu Trbišu. Skupno z domačimi gredo gledat. Na mestu najdejo medveda mrtvega, okoli njega pa vse mlade bukve in smreke pregrizene, prelomljene ali izruvane vse pohojeno in pomandrano. V tajinstveni »Pošteli«, kjer so nekoč bivali Iliri in Kelti, v njenem gradišču, so trije lovci iz bližnjega Razvanja prežali vsak za se na medveda. Prvi lovec ga zapazi ter ustrelj nanj. Medved nekoliko zagodrnja, pa stopa mirno dalje, v smeri proti Radvanju, blizu mimo drugega in tretjega lovca, ki mrzlično stiskata puške ob drevo, pa si jih ne upata sprožiti in streljati na sicer rapjeno zver. Radi nastale noči se vrnejo v Razvanje. Ko gredo dva dni pozneje zopet na »Poštelo«, najdejo medveda mrtvega v gozdu pod gradiščem blizu gradu Betnava. To je bilo l. 1840.

Lovec Medved je bil v l. 1800. v pohorskem gozdu nad gornjeradvanjskim gradom na lovu z drugimi lovci. Slabo zadene medveda. Obstreljena zver se že hoče zagnati vanj; tedaj prihite na njegov obupni klic tovariši, ustrelje krvoločno žival in tako rešijo Medveda pred medvedom.

Ko so v 17. stoletju laški kupci in trgovci sekali gozdove v Vrhovem dolu blizu Limbuša, je v gozdu kmeta Marina italijanski delavec s sekiro ubil spečega medveda, prežec nanj z drevesa; zavratno, prav po italijansko. Po slovensko sta se v takozvani »Klavži«, v divje razoranih jarkih in jarugah severne poti Bistrice in v bližnjem Loškem jarku l. 1790. metala s kosmatincem brata Kolt iz Bistrice. Blizu glažute ju napade medved, a onadva ga premagata v borbi na življenje s samim lovskim nožem.

L. 1780. je neki Bistričan tudi v Loškem jarku blizu Čandrove žage obstrelil medveda. Medved spravi lovca pod se, a spretni in duha prisotni pohorski lovec ga zabode z nožem in zakolje.

Še pred l. 1848. je huda predla nekemu mesarju iz Slivnice. Bil je na neki kmetiji na Pohorju, kjer je klal prasiča in pozno v noč delal klobase. Nekoliko dobre volje in s polnim oprtnikom klobas se pomika skozi črni gozd proti domu. Tedaj ga sreča medved in stopa godrnjaše za njim. V strahu in trepetu mu Slivniččan spusti na tla dišečo krvavo klobaso, pa se spusti v tek. Mrcina jo takoj pograbi in pogoltne, pa je bežečemu mesarju takoj zopet za petami. Ta mu spusti hitro drugo klobaso na tla ter začne zopet teči. Brž jo medved zopet zgrabi ter urno stopa za mesarjem. Ko je mesar zadnjo klobaso od strahu prepaden prepustil medvedu, tresoč se, kaj bo sedaj, se je prikazala prva razsvetljena kmetijska hiša; medved je izginil, mesar se je pa s praznim oprtnikom oddahnil v hiši, ki ga je očitno rešila.

S pohorskimi pragozdi je izginil tudi prikupljivi kosmatinec enako kakor ris. Od tedaj pa se je tembolj udomačila na Pohorju plemenita divjad, srne in divje koze, zlasti veliki divji petelini in ruševci, ki sta velika privlačnost ne le za lovca, temveč za vsakega ljubitelja narave sploh.

Naša »Živka«

Niti dva dni ni bila stara, ko so jo šolarji dobili vso onemoglo v gozdu. O revše nebogljenko, kost in koža in pa same noge, niti stati ni mogla.

In vzela sva jo z ženo v popolno oskrbo. Prva skrb, kako ji bo ime? Sin, ki je lovec, od glave do nog, si je kar hitro domislil: »Živka« bo!

In »Živka« je ostala.

Vzljubila jo je vsa hiša, pridružil se nam je tudi naš zvesti jazbecar »Črt«, ki jo je spremljal povsod, na vsak korak.

Z vso materinsko ljubeznijo se je oklenila male nebogljenke moja žena. Steklenico in pa dojko sem ji moral takoj preskrbeti, in »Živka« je po preteku enega tedna prav natanko vedela, da brez oskrbnice, t. j. moje žene, steklenice in pa »Črta« ne more živeti. Če je bila lačna, je najprej poiskala »Črta« in z njegovo pomočjo sta poiskala še le oskrbnico. In ko sta jo našla, je pri-

šla »Živka« s cvilenjem prositi mleka, če pa ni to pomagalo, se je oglasil »Črt« ter se spenjal po ženi, dokler ni dobila »Živka« tega, kar je hotela. Kakor hitro je zagledal, da ima žena steklenico v rokah, je zadovoljno legel in čakal, dokler se njegova varovanka ni do sitega napila. Na to sta se umaknila ali pod kak krm ali pa legla v travo. Če »Živka« ni bila trudna, sta napravila po vsem vrtu pravo, pravcato dirko, nekaj časa je vodil »Črt«, nekaj časa »Živka«. Ko sta se dovolj upehala, sta pripihala na vso sapo v kuhinjo ter legla pod štedilnik; »Živka« naprej, spredaj »Črt« tako, da nihče ni mogel do nje brez njegovega dovoljenja.

Za zimo sta dobila prenočišče v drvarnici, kjer sem jima nastlal precej na debelo slame in sena, čez dan sta bila v drvarnici, najčesče pa v kuhinji. Nad vse zabavno ju je bilo gledati kadar sta napravila dirko po novo zapadlem snegu.

Vodila sta menjaje. Nekaj časa »Črt«, nekaj časa »Živka«.

Spomladi sta se preselila popolnoma na vrt. Dobila sta dokajšen ograjen kos sveta in prav čedno zeleno barvano kočo, ki je imela s slamo nastlano ležišče in primerne jasli. »Črt« sploh ni hotel drugje spati kakor le v koči. Zanimivo ju je bilo gledati kadar sta se na soncu grela zunaj koče. »Živka« je ležala ter prežvekovala, a »Črt« je kimal tesno ob njej, seveda obrnjen vedno proti vratom ograje.

»Živka« ni bila izbirična v hrani. Trava, seno, listje, posebno v slast ji je šlo vse sadje, a tudi olupkov ni zametavala; semintja smo ji dajali pšenice in koruze. Branila se ni niti koruznih žgancev.

To idilično življenje je trajalo dobre dve leti.

Da se s sinom prepričava, kateri nagon je močnejši prirojeni ali priučen, jo je dal sin meseca aprila pret. leta gozd. varuhu na »Pristavo«. Tu je dobila zelo obširen ograjen prostor, kjer se je lahko nemoteno pasla in sprehajala. Gozdni varuh ji je večkrat skuhal žgance, ji natresel tu in tam koruze, a ni posebno marala take hrane. In ko sva jo lansko poletje obiskala s ženo, naju ni spoznala, a ko sva spregovorila, se je revica očitno razveselila. Ko je dobila par skorjic kruha, je prikipelo njeno veselje do vrhunca.

»Črt«, kadar prideta s sinom službeno na Pristavo, jo mora vselej obiskati, da se malce »pomenita«.

Jeseni t. l. ji je dal gozd. varuh popolno svobodo. Do zime se je držala vedno v neposredni bližini »Pristave«, skoro sleherni dan je prišla v svoje nekdanje bivališče, kjer je vse obredla in prevohala. Vsak večer se je umaknila v bližnji gozd.

Toda nekega dne — par dni pred tistim debelim snegom — je izostala in ni je bilo na spregled več kakor tri mesece. Zapisali smo jo vsi, ki smo jo poznali, posebno otroka gozdarskega varuha — smrti.

Ali je padla v roke divjim lovecem, ali so jo psi raztrgali? — To sta bili vprašanji, ki jih ni znal nihče raztolmačiti. Ko se je pokazalo prvo zelenje v naravi, vrnila se je tudi »Živka«. Sicer malo bolj mršava, a krotka še vedno enako kakor prej.

Sedaj se prikaže na »Pristavi« dnevno trikrat, a čudno, vsaj enkrat dnevno se mora zgledati prav na »Pristavi«, sicer pa vživa čar narcisnega raja — a koruznih žgancev ne mara več.

Tekma v streljanju na glinaste golobe pred olimpijado v Berlinu

Tekmovalec v streljanju na glinaste golobe za svetovno prvenstvo v okviru letošnje olimpijade v Berlinu — menda edini Jugoslovčan — g. L. S. iz Maribora, mi je podal nekaj pomembnih migljajev, s katerimi naj bi se okoristili tekmovalci v tej panogi na prihodnjih mednarodnih tekmah. Berlinske metode bodo merodajne za bližnjo in daljnjo prihodnost, balkanske tekme v Atenah se bodo, vsaj po poročilih imenovanega gospoda, vršile po berlinskem načinu. Prav to slednje dejstvo me je napotilo, da napišem te vrstice v »memento« morebitnim udeležencem balkanske olimpijade v Atenah, ki se bo vršila predvidoma sredi oktobra letos.

»Zaostali smo!« to je tenor poročila in dotičnik to trditev tudi utemeljuje.

Pri nas je razmeroma malo lovskih društev, ki bi se z vneto bavila s streljanjem na glinaste golobe. Tudi ta izvršujejo ta šport z malimi izjemami na lahek način — visoki, počasi leteči golobi, ki lete skoraj vedno v isto smer, ki se lepo ustavijo na »mrtvi točki« — tako da zadevanje ni bogzna kakšna umetnost. Strelec, ki pogodi čez 90% golobov, pohiti z najlepšimi nadami na mednarodno tekmo in se vrača z nje — razočaran. Nič daril, nič slave!

Tako se je godilo našim strelcem lani v Bolgariji, gospodu S.-u letos v Berlinu in najbrže ne bodo bolje odrezali oni, ki pojdejo v oktobru na balkanski coup v Atene, ako se v zadnjem času ne prilagode metodam, ki so bile merodajne v Berlinu. Kakšne pa so te metode?

Najprej ugotavljam — poroča g. S. — da je ta šport v Nemčiji zelo razvit in da tamošnji strelci žrtvujejo sami zanj mnogo časa in denarja. Zato so prišli na tekmo vsestransko pripravljeni in jim je bila zaradi tega zmaga vnaprej zagotovljena, kljub temu, da se jim je z nad vse živahno propagando posrečilo, da so spravili na junaški mejdan kar 18 držav s približno 140 strelci.

Tekmovalo se je za nemško, evropsko in svetovno prvenstvo. Vsak tekmovalec je streljal na 500 golobov v petih dneh, vsak dan v štirih serijah po 25 golobov, in to od 8. do 17. ure. Za vsako prvenstvo so se en dan vlekli žrebi in so se razdelili strelci po številkah v skupine po šest strelcev. Takoj po sestavi skupin je dobil vsak tekmovalec spored za dotični dan, iz katerega je bil razviden vrstni red v skupini in štirikrat točno določeni čas, kdaj da pride na vrsto. Tako je bila vsaka pomota izključena in se je mogel strelec po opravljenem poslu mirno odstraniti, ne da bi se bal, da bo morda zamudil prihodnji nastop.

Streljanje se je vršilo zelo naglo. Skupina šestih strelcev je morala streljati svojih 150 golobov (šestkrat po 25) v 10—15 minutah. To je silno hitro za strelca, ki nima ustrežajočega treninga, in tudi prehitro za puške, ki so postajale neznosno vroče. Za ta slednji nedostatek je bil pripravljen lek v podobi nalašč za to napeljane tekoče vode, v katero so se puške potapljale, ali pa v podobi lijev, s katerimi se je vlivala v cevi mrzla voda. Oj te revne dragocene puške!

Golobi so leteli zaradi skrajno napetih vzmeti pri strojih zelo naglo, morda celo dvakrat bolj naglo, kakor pri drugih tekmah, in so padali na tla v razdalji do 150 metrov. Smer se je neprestano menjavala in bila stalno nizka. Teren pred stroji je bil za 1 meter nižji kakor stojišča strelcev, tako

da so nekateri golobi leteli navzdol in ne navzgor. Material golobov je bil zelo trd, tako da se jih je lomilo komaj 2%. Streljati se je moralo zelo hitro, in sicer iz dveh razlogov: za počasnega strelca je bil golob že pri prvem strelu predaleč, ako ga je pa zadel z drugim strelom, šibre zaradi trdote materiala niso imele več zadostne moči in golob pri zadetku ni razpadel, posebno ne lovski golobi, ki vidno označijo zadetek.

Ni nič čudnega torej, ako so pod takimi pogoji svetovni strelci dosegli samo 90% in nikakor ne prikrivam, da sem bil s svojimi 70% zadovoljen. Uspehe in kolajne so želi samo oni, ki so trenirali v Berlinu samem, ali pa tudi drugod po berlinskem načinu.

Iz tega je razvidno, da nam manjka še marsičesa in ne v najmanjši meri podpore, in sicer izdatne, od strani oblasti in drugih činiteljev (tovarn pušk in nabojev n. pr.), ki bi jim moralo biti do tega, da se tudi mi postavimo na mednarodnem forumu. Naravnost obupno malo je to, kar se nam nudi v primeri z ono preobilico, ki so jo deležni tekmovalci iz drugih držav.

Pri tej priliki naj omenim še važen sklep seje »Federation Internationale de Tir aux Armes de Chasse, Paris«. Po tem sklepu se bodo mogli udeležiti mednarodnih tekem v streljanju na glinaste golobe samo člani organizacije športnih strelcev. Te organizacije morajo biti neodvisne od lovskih organizacij, morajo imeti svoja pravila, svojega predsednika in svoj odbor. Debata o tem je bila zelo živahna, morda celo preostra. Treba bo torej tudi v tem oziru ukreniti vse potrebno, da se ne bo našim strelcem zgodilo, da bodo izključeni od mednarodnih strelskih tekem iz formalnih ozirov.

Končno bi bilo pripomniti, da je »Deutsche Versuchsanstalt für Handfeuerwaffen e. V. in Wannsee« preizkusila naš smodnik. Izvid je sledeči: stročnice so se polnile z 2,1 g našega smodnika in s 36 g šiber $2\frac{1}{2}$ mm = 418 zrn. Plinski pritisk je znašal povprečno pri 10 streljih 410 at (s + 50 in — 60 at), hitrost V5 — 342 m/s (s + 8 in — 15 m/s). Na 35 m je bilo pri petih streljih povprečno v 75 cm krogu po 305 zrn. Naš smodnik nadkriljuje glede plinskega pritiska smodnik drugih držav in je dokaj boljši kakor nemški.

»Naša Živka«: »Črt«.

Določbe o podelitvi mednarodnega prvaštva v lepoti in delu

Potrdila o nadeji na kako prvaštvo se morejo za vse pasme, ločeno za pse in psice, podeliti le na razstavah, ki se vrše pod okriljem Fédération Cynologique Internationale v Bruslju. Ni nujno, da dobi vsak najlepši pes in vsaka najlepša psica nadejo na prvaštvo, temveč so za prvaštvo sposobne le izjemno lepe živali. Najnižja starost je 15 mesecev. Ločitve po teži in barvi niso dovoljene, pač pa je dovoljena ločitev po razlikah dlake.

Za dosego naslova — mednarodni prvak v lepoti (C.A.C.I.B.) — so potrebna:

A) Pri pasmah, ki se jim ni treba podvreči preizkušnji o uporabnosti:

Ali tri potrdila, pridobljena v dveh različnih deželah pod dvema različnima sodnikoma v tekmah, kjer je že tekmovalo najmanj šest tekmecev istega spola, ali pa tudi pri manj nego šestih tekmeceh, če spozna sodnik psa za boljšega nego psa drugega spola, pri katerem tekmuje več nego šest psov, ali pa štiri potrdila iz treh različnih dežel pod tremi različnimi sodniki brez ozira na število tekmecev.

B) Pri pasmah lovskih in službenih psov, za katere se prirejajo preizkušnje pod okriljem F.C.I.:

Da doseže naslov mednarodnega prvaka v delu (C.A.C.I.T.), mora pes najprej doseči nadeje:

a) v dveh različnih deželah, od dveh različnih sodnikov dve nadeji za mednarodno prvaštvo v lepoti (C.A.C.I.B.) v tekmi z najmanj šestimi psi istega spola, ali tri nadeje za mednarodno prvaštvo v lepoti, ne glede na število tekmecev;

b) najmanj eno četrto darilo (ali rezervno darilo za tretjim darilom) pri kaki mednarodni preizkušnji pod okriljem F.C.I. Če se preizkušnje — razen angleških Field trials — udeleži več nego 20 psov, se morejo ti razdeliti v vrste — a tekmujejo druga ob drugi — ki naj po možnosti vsebujejo vsaka enako število, katero se naj približa kolikor mogoče številu 20.

Le prvaki vsake vrste bodo tekmovali za edini C.A.C.I.T. Prvo, drugo, tretje in četrto darilo (ali rezervno darilo za tretjim) veljajo za dosego prvaštva v lepoti.

Splošne določbe:

A) Naslov mednarodnega prvaka se more podeliti le, če je preteklo vsaj eno leto med podelitvijo prve in zadnje odlike, ki omogoča ta naslov.

B) Psom nepoznanega pokolenja ali psom, katerih rodovnik je nepopoln, se ne more podeliti nadejo za mednarodno prvaštvo v lepoti ali delu.

Na prijavi mora biti zabeležena vpisna številka v rodovno knjigo, katero je F.C.I. priznala.

Potrdila kakor tudi naslov — mednarodni prvak — podeli F.C.I. sama, potem ko je od Jugoslovenskega kinološkega saveza sprejela tozadevno vlogo na predlog sodnikov.

Posojanje ali najemanje neoplemenjenih psic za rejne svrhe

Na kinološkem svetovnem kongresu leta 1954 v Monacu je bilo načeto vprašanje o predpisih za posojanje ali najemanje psic za rejne svrhe. Na 3. kinološkem kongresu v Frankfurtu n. M. dne 23. aprila 1955 je bilo obravnavano vprašanje glede posojanja ali najemanja neoplemenjenih psic.

Kongres je najprvo ustanovil splošne določbe najemanja neoplemenjenih psic v tem smislu, da se samo dejanska posoja ali najem smatrata kot taka.

Z vsem preudarkom in skrbnostjo so bila načela take reje zajeta v jasne določbe. Ravno tako je kongres v skladnosti s temi točno izdelal splošno pogodbo, ki jo skleneta pogodnika, kakor tudi z določbami se strinjajoče vzrejne predpise. Želeti bi samo bilo, da po kongresu izdelane določbe, pogodbene obrazce in vzrejne predpise o najemanju neoplemenjenih psic sprejme tako F. C. I. s pripadajočimi korporacijami kakor J. K. S. s pričlenjenimi društvi.

Sledeči vzrejni predpisi se imenujejo »vzrejno pravo 1955«.

1. Določbe za posojanje in najemanje neoplemenjenih psic za rejne svrhe.

(Te določbe morajo vse korporacije, ki spadajo k F. C. I. sprejeti v svoje vzrejne določbe.)

Na temelju obstoječih predpisov priznava družba svojstvo rejca onemu, ki je v trenutku kritja lastnik psice. Od tega temeljnega pravila je možno popustiti edino le v primeru, če lastnik neoplemenjene psice to v rejne svrhe posodi ali da v najem drugi osebi. Ta izjemni primer družba prizna, ako se lastnik in najemnik zavežeta, da priznata sledeče splošne pogodbene pogoje, ki jih družbi predložita še pred kritjem psice.

1. Pogodnika skleneta sporazum, ki je datiran in podpisljiv v treh izvodih. Te tri izvode je zaradi vpisa predložiti družbi Vsakemu od pogodnikov družba vrne po en izvod, ki je bil vpisan; tretji ostane v arhivu družbe.

Če pogodniki prebivajo v različnih deželah, se sporazum izstavi četverno in predloži vodilni družbi dežele, kjer prebiva najemnik.

2. Sporazum vsebuje zlasti:

- a) Ime, priimek in bivališče pogodnikov.
- b) Ime, pleme in vpisno številko psice v vzrejni knjigi ali seznamu družbe ali drugih po družbi priznanih mest.
- c) Čas trajanja pogodbe (najmanj 3 mesece, največ 1 leto).
- d) Eventualno pravico lastnika psice, da pristanek za izbiro plemenjaka dá po najemniku.

3. V kolikor se to še ni zgodilo, se psica najprej vpiše v sezname družbe in njeno vzrejno knjigo, ako ustreza tozadevnim določbam. Če so pogoji v času trajanja sporazuma izpolnjeni, je najemnik dolžan, da te vpise izvrši, vendar vedno na lastnikove stroške.

4. V času trajanja pogodbe se psica sme razstaviti ali podvreči skušnji le na ime njenega lastnika.

5. Pogoji posoje ali najema se morejo spremeniti le z izjavo, ki se družbi predloži v treh (oziroma štirih) izvodih in v enakih oblikah, kakor je podan prvotni sporazum. Isto velja za preklic sporazuma pred kritjem psice. Pri preklicu sporazuma po kritju obdrži posojnik ali najemnik pravice in dolžnosti rejca.

6. Če lastnik odda psico med trajanjem pogodbe, mora spremembo lastništva naznaniti posojniku ali najemniku in društvu. Na tem obvestilu mora biti od novega lastnika podpisana izjava, s katero ta prevzema nase vse pravice in dolžnosti, ki izvirajo iz sporazuma.

7. Psica se mora od dneva kritja pa do oddojitve mladičev odvzeti lastnikovemu varstvu.

8. Pogodnika in pri oddaji novi lastnik izjavijo, da se podvržejo društveni razsodbi, ki je brez vzklica, za vse spore, ki bi nastali pri izvajanju ali tolmačenju sporazuma. Če prebivata pogodnika v različnih deželah, določi urad FCI za nastale spore razsodnika iz tretje dežele.

II. Osnutek pogodbe.

Podpisani A (najemodalec), stanujoč v lastnik najemnika dobro poznane psice (pleme) z imenom vpisana v vzrejno knjigo št., trenutno neoplemenjena, in B (najemnik), stanujoč v sta se v smislu družbenih predpisov zedinila za posojlo ali najem neoplemenjene psice za rejne svrhe takole:

A posodi (ali da v najem) B-u za čas od zgoraj označeno psico, od katere hoče vzrediti eno leglo.

Predaja psice sledi dne Pogodba izteče tri mesece po pokotu ali pet mesecev po oplemenitvi.

Plemenjaka izbere B s pristankom (brez pristanka) A.

Kot odškodnino za posojlo (ali najem) je A predhodno dobil od B plačilo v znesku in poleg tega si je izgovoril izbiro legla (ali pa samo to).

Lastnik A predloži ta sporazum društveni poslovnici za vpis. Posojnik (ali najemnik) je rejec legla. Psico sme (ne sme) uporabljati za namene njenega plemena (lov, čuvanje, vprega itd.) ob polnem njegovem jamstvu.

Za primere nepredvidenih sporov se vrednost psice določi na

Pogodnika se izjavita, da podrejata brezvzklicni razsodbi družbe vse spore, ki bi nastali pri izvajanju in tolmačenju sporazuma. Če pogodnika prebivata v različnih deželah, določi Bureau de Federation Cynologique Internationale v primeru spora razsodnika iz tretje dežele.

Vsa v tem sporazumu neobravnavana vprašanja se bodo urejala po določbah društva in po temeljnem sporazumu, nazvanem vzrejno pravo 1935 (coutume d'élevage 1935), ki je podano na hrbtni strani te listine.

Izstavljeno v treh (štirih) izvodih, od katerih eden ostane v društvenih arhivih.

Vpisano dne

po družbi

Žig — podpis.

Podpisa:

III. Osnutek vzrejnega prava 1935 za najemanje ali posojanje neoplemenjenih psic.

Opomba: Vse za najemanje povedano velja tudi za posojanje psic.

Čl. 1. Najemno dobo psice v vzrejne svrhe določita stranki; ta je najmanj 3 mesece, največ 1 leto.

Čl. 2. Najemnik psice za rejne svrhe skrbi za izbiro plemenjaka kakor tudi za izvedbo sporazuma, na katerega je pristal lastnik plemenjaka in za kritje

stroškov. Če je pri izteku roka psica breja ali doji, se trajanje dogovora obvezno podaljša do 60-tega dne po pokotu, ne glede na prvotno dobo v dogovoru.

Čl. 3. Če v pogojih ni bila določena odškodnina za najem ali samo v obliki izbire enega mladiča brez natančnejše označbe, ima lastnik pravico do druge izbire enega mladiča iz vsega legla med 42. in 49. dnem po pokotu. V sporazumu z najemnikom psice lahko ta rok podaljša.

Čl. 4. V vseh primerih, v katerih posestnik psice dobi kot odškodnino enega ali več mladičev, veljajo za odvzem teh členi 5 do 14.

Čl. 5. V prvih 5. dneh po skotitvi mora najemnik psice naznaniti lastniku število, spol in (če pleme to dopušča) barvo skotenih mladičev kakor tudi primere poginutja mladičev.

Čl. 6. Če obsega odškodnina lastniku psice samo izbiro enega mladiča in je bil skoten en sam mladič ali v času izbire le en sam živi, pripada ta lastniku psice. Pač pa je najemnik vedno upravičen, da tega mladiča odkupi za polovično vrednost, ki jo določi razsodba.

Čl. 7. Najemnik psice mora leglo in najeto psico negovati kot vesten rejec. Če navodila za kako pleme določajo prirezanje repa, je to na vsem leglu strokovnjaško in pravočasno izvesti, tako da se rana pred 42. dnem popolnoma zaceli. Isto velja za slednjike na zadnjih in prednjih nogah, če je bila odstranitev teh dogovorjena.

Čl. 8. Tozadevno lastnik ne nosi nobenih stroškov, kakor ne za vzrejo do 49. dne.

Čl. 9. Ako bi lastnik psice navzlic priporočeno poslanem opominu po 49. dnevu ne izbral mladičev pred 56. dnem, sme najemnik psice to izbiro izvesti na stroške lastnika po živinozdravniku ali kaki drugi pristojni osebi. Tako odbranega mladiča se lahko odpošlje s povzetjem stroškov za živinozdravnika, pakovanje, prevoz in rejo po 49. dnevu.

Čl. 10. V deželah, kjer se vrši vpis v vzrejno knjigo po leglu, mora najemnik psice izvršiti vpis vsega legla v predpisanem roku na svoje stroške in lastniku brezplačno dostaviti za izbranega mladiča overovljen rodovnik.

Čl. 11. V drugih deželah, ali če vpis legla v vzrejno knjigo ni obvezen, izstavi najemnik psice za izbranega mladiča čim popolnejši rodovnik, ki sega do pradedov.

Čl. 12. Če lastnik psico proda pred iztekom najema, mora obveznosti dogovora in predmetnega vzrejnega prava naložiti novemu lastniku, ki dogovor protipodpiše ter podati ustrezajočo izjavo oni družbi, pri kateri je psica vpisana.

Čl. 13. Ako je bil najem sklenjen za plačilo in obenem za izbiro mladiča, je lastnik upravičen le do tretje izbire, ako ni bilo pogojeno kako drugače.

Čl. 14. V primeru poginutja psice pri najemniku, mora ta vzrok smrti po možnosti ugotoviti po živinozdravniku in lastnika psice brzojavno obvestiti ter ga vprašati, če hoče na svoje stroške izvršiti mrliški ogled psice. V primeru težkega obolenja ali hude ponesrečbe psice, mora najemnik lastnika neutezoma obvestiti.

Čl. 15. Vse stroške, tudi izjemne izdatke v prid psice, nosi najemnik za ves čas najemne dobe.

Čl. 16. Ako najemnik prebiva v drugi deželi kot njegov najemodalec, se dogovor vpiše pri kinološki družbi one dežele, v kateri prebiva najemnik.

Zaradi preobile snovi smo morali izločiti nekatere že postavljene članke, ki bodo priobčeni v prihodnjih številkah, kar naj tov. sodelavci blagohotno upoštevajo.

U r e d n i š t v o.

Iz lovskega oprtnika

Pridite, da Vas objamem v zahvalo
za zaščito.

Tovariše lovce prosimo, da nam sporoče opažanja letošnjega srnjega prska, kdaj je začel, kdaj je bil na višku in kdaj je nehal; kako so se srnjaki odzivali na klic, kdaj najbolj glede na čas prska, nato kakovost srnjakov po moči in kakovosti rogovja ter druga opažanja na srnjadi in njeni okolici v tem času. Želeli bi v našem glasilu pri-
našati situacijska poročila iz vseh krajev Slovenije o razni divjadi v raznih dobah, pa hočemo poskusiti s srnjim prskom. Pregled poročil, ki jih bo glasilo priobčevalo, bo zanimiv in dragocen prispevek k študiju naše divjadi. Vse je pa odvisno od odziva tovarišev lovcev in njihove zavednosti, da vsakdo prispeva kamen k zgradbi slovenskega lovstva.

Uredništvu.

Izpod Stola. Iz lovskega poročila od Sv. Ane nad Tržičem, v osmi številki »Loveca«, izhaja, da je bila pretekla zima za divjad ugodna. Po človeških občutkih bi to moralo tudi tako biti, vendar za središče Karavank, to je

okrog Stola, žal, ne drži. Kar se redko zgodi, je trpel to zimo stalež gamsov zaradi izredne množine snega v višjih legah. Gamse so pokončevali snežni plazovi. To bi si razlagali tako, da so se zaradi silnih mas snega trgali plazovi v krajih, kjer jih navadno ni. Sicer previdne in oprezne gamse, ki poznajo vse muhavosti svojega domovanja, je tak izreden pojav presenetil v krajih, kjer so se počutili varne. Le tako je mogoče, da so plazovi zajeli krepke, stare živali, ki so jih lovci spomladi našli.

Tudi srnjadi je letos toliko poginilo kot nobeno leto, razen v hudi zimi 1928 na 1929. Razmeroma mnogo jo je padlo že prebarvane v poletni dlaki. Nosni obad se ne uveljavlja čez mero. Rogovje ni prišlo do pravega razvitka, čeprav sta bili zima in pomlad ugodni po naših pojmi. Srnjaki so sicer ogulili rogovje zgodaj, ki pa kaže komaj srednje, krepkega prav malo. Prebarvala se je srnjad počasi in neenakomerno. Vzrok je najbrže dolgo hladnejše in deževno vreme pozne spomladi.

Preko zime do poletja je bilo najdenih štirinajst gamsov in sedemnajst srnjadi ter štirje mladiči. Če pomislimo, da je zlasti od srnjadi to morda le dobra tretjina padlega, si lahko predstavljamo zgubo, ki v danem primeru znaša najmanj četrtino, ako ne prej tretjino staleža. Res je, da so večinoma srne, ki ponajveč od starosti poginejo, kar mrko sliko malo popravlja.

Velikih petelinov skoraj ni, ruševcev je zadnjih pet let vedno manj, kakor tudi jerebov. Planinske zajce je pobrala sibirski zima 1928-29.

Na vse to se pa planinstvo in zimski šport razvijata od leta do leta, vedno več koč, zavetišč in taborov nastaja, tako da divjad nima več mirnega kotička, kamor bi legla in skrila svoje mladiče.

Ko razcveto očnice, so pobočja in skale žive nabiralcev gorskega cvetja, tako da morajo predpisi o varstvu planinske flore mižati na obe očesi. En sam ju-hu-hu odmeva od vznožja do grebena, tako da beži celo kamenje, valeč se s truščem v dolino.

M. Š.

Iz vardarske banovine. — Letošnja zima je bila, razen v februarju, zelo mila in tako je upati, da bo lov na katorne, ki so na suhih skalnatih mestih dobro prezimile, nekaj boljši od lanskega. Tudi novi lovski zakon se strogo izvaja. Mnogo njih, ki so prej brez vsakega pridržka dobili lovsko karto, bo ostalo brez nje, posebno Rusov, ki si še niso pridobili jugoslovanskega državljanstva in ki so se v prejšnjih letih profesionalno pečali z lovom in zalagali gostilničarje, hotelirje in kuharje jedilnih voz na železnici z divjačino. Odsek za gozdarstvo pri kr. banski upravi, komandant vardarskega žand. polka, lovska društva in drugi so izdali potrebna navodila v pogledu varstva lova in upati je, da bodo vsem krivolovcem — vaškim učiteljem, občinskim delovodjem in slični jari gospodi — pristrižene peruti. Kakor že rečeno, lov na katorne bo predvideno dober, tudi zajcev bo nekaj, a slabo bo z jerebicami, ker se od katastrofe lanskega leta ne morejo popraviti. Fazanov bo v okolici Skoplja zelo malo, ker jih je uničila povodenj, medtem jih je pa dovolj v okolici Kočan in Štipa po vrbovju ob Bregalnici. Golobov je mnogo, posebno skalnih. Zanimiv primer gnezdenja skalnih golobov sem opazoval v okolici Prizrena pri električni centrali. V pečinah nad reko Bistrico je namreč vse polno skalnih golobov, ki gnezdiijo po razpokah in luknjah. Nad turbino za električno centralo so položeni trami zaradi varnosti in pod temi trami, komaj ped visoko nad vodno gladino v nekem kotičku betonske stene, sta napravila goloba gnezdo in zvalila mladiča.

Znani in slavni skopljski lovec Jo-
vanovič Mihajlo, nazvan, »Mika bra-
da«, je pred mesecem ustrelil v šari le-
pega medveda. Ali jih je še kaj ustrel-
jenih letos, nisem mogel zvedeti.

Tudi risi se pojavljajo sem in tja in kmetje se pritožujejo, da jim delajo precejšnjo škodo. V februarju so privlekli neki kmetje iz bitoljske okolice v živalski vrt v Skoplju živega — starega risa, ki so ga bili ujeli, ko je napadel koze. Ali bil je tako prebit od pastirjev, da je po nekaj dnevih poginil. Dobro je, da je lov na rise prepovedan; potrebno bi bilo, da se prepove tudi lov na medvede, ker kmetje pobijejo mnogo medvedk, da lahko polovijo mladiče, ki jih potem prodajo za dober denar ciganom, da vlačijo »Marka« po sejmihi — tancaj, tancaj Marko... Huda katastrofa je zadela lanskega decembra živalski vrt v Skoplju. Povodenj Vardarja je preplavila vrt in mnogo manjših živali je utonilo. Leva, medveda in risa so sicer rešili, vseeno je sedaj lev poginil od sakagije — pač niso pazili, kakšno meso so mu dajali za hrano. V živalskem vrtu je pač največ gologlavih jastrebov, orlov, uharic in nekaj rjavih jastrebov, teh tipičnih ptic balkanskih krajev.

Športni ribiči željno pričakujejo novi ribarski zakon in upajo, da se bo po njem stanje ribarstva v rekah vardarske banovine popravilo. Sedaj so osnovali ribarsko društvo in imajo namen, da zarede v Vardarju vrste salmonidov, ki bi bile prikladne za to vodovje — mogoče amerikanke, sulce in lipane. Sicer pa, dokler se lovi intenzivno z vsemi vrstami mrež in se še vedno najdejo »bombarji in zastrupljevalci«, ni upa na uspeh. Pa tako ali tako ni mnogo boljših rib v Vardarju razen krapov, somov in jegulj. Potrebno bi bilo Vardar temeljito očistiti od navadnih rib in potem šele zarediti plemenite. Rakov je še nekaj kljub temu, da so jih na veliko izvažali v zapadno Evropo. K.

Nedolžna postovka in domači muc. V začetku tega meseca mi je prinesel neki kosci iz bližnjega travnika, ki so ga isti dan pokosili, deset komaj en dan starih fazančkov, brez matere seveda, katero so nehotе usmrtili s koso, ko je sedela na svojih komaj izvaljenih mladcih.

Uboge sirotice sem zanesel na sadovnjak ter jih na sončnem prostoru ogradil z žično mrežo za obrambo proti različnim roparicam.

In res — medtem ko sem zanje iskal mravljinja jajca, je moj lovski tovariš na svoje začudenje opazil, kako se je naenkrat iz višine spustila naša »nedolžna« postovka in se zakadila z vso silo v mrežo nad fazančki, hoteč ugrabiti svoj plen. Seveda tega ni dosegla, ker ji je branila mreža ter je bila tudi takoj prepredena.

Zvečer smo zanesli fazančke na topli štedilnik ter jih varno ovili s toplimi cunjami v malem rešetku.

Hotel sem jim nadomestiti izgubljeno mamico, pa je, žalibog, usoda hotela drugače.

Ko sem zjutraj hotel ponoviti svoj način vzgajanja, sem v svoje začudenje opazil, da je rešeto na štedilniku popolnoma izropano mojih varovancev. Kdo je storil čez noč ta zločin, mi je bilo takoj jasno. Zaradi poletne vročine je bilo kuhinjsko okno odprto in skozenj se je splazil oni, ki mi je naslednjo noč dal svoj zaslužen račun, naš »nedolžni« muc. Sicer ne naš, toda kruta pravica pasti ni poznala razločka — tako kot on ne, kaj je moje in kaj je tvoje!

Postovko sem doslej precej spoštoval, toda po tem dejanju nimam nič več kaj pravega zaupanja v njo.

Mačka mi je pa že od nekdaj nekaj zahrbtnega, zato naj bo ta moj žalostni doživljaj tudi drugim lovskim tovarišem resen opomin! F. Ciuha.

Ptič z eno perutnico. V svoji precej pestri zbirki nagačenih ptic imam tudi malo kozico, ki ima le desno perut. Ptico je ustrelil moj sin v jeseni pred

tremi leti in nama je še danes uganka, kje se je revica izlegla, kako se je preživljala in kako je prišla v naše kraje. Ko bi je sam ne bil gačil in če bi jo kdo pokazal, bi ga napodil s sleparjem. —a.

Zajčкова usoda. Bilo nas je več malih neboljenih zajčkov. Ni bilo še dolgo od tega, kar smo spregledali. V deteljišču, ne daleč od zelenega gozda, smo se veselili mladega življenja. Toda našega brezskrbja je bilo kmalu konec. Prišli so kosci in detelja je padala v redeh. Dolga roka se je stegnila po meni. Bilo je konec svobode; prišel sem v ujetništvo.

Vrata velikega hleva, sredi katerega so stale velike ovčje jaslji, pod katerimi sem našel prvo skrivališče, so se zaprla za menoj. Polagoma sem se razgledal po mračnem prostoru. Poleg mene je mrgolelo domačih kuncev, velikih in malih. Sprejeli so me čisto prijateljsko. Ovohan od vseh strani, sem se kmalu znašel v družbi petih, skoraj meni enakih mladičev pri dojkah stare zajke. Dobro mi je teknilo. In navadil sem se. Danes, vdan v svojo usodo, se počutim navsezadnje čisto zadovoljnega.

Ko malo odrastem, upam, ako zajčjega rodu sadjarji do takrat ne bodo poslali v večna lovišča, da si zopet priborim zlato svobodo. G. Br.

Društvene vesti

Nezgodno zavarovanje lovskih čuvajev. Ponavljajo se primeri, da lovski čuvaji, ki so kot člani lovskih društev zavarovani za nezgode, ne izvrše pravočasno in pravilno prijav o nezgodah, oziroma stavijo prekasno zahteve po izplačilu zavarovalnine, in zavarovalnica v takih primerih odkloni izplačilo.

Zato opozarjamo na zavarovalne pogoje za nezgodna zavarovanja tozadevne družbe »Dunav«, in zlasti na »Dolžnosti po nastopu nezgode« člena 10. teh pogojev. Med drugimi predpisi sta zavarovalec kakor tudi zavarovanec dolžna po tč. 3. a) brez odlašanja pozvati poklicnega zdravnika, ko se pripeti nezgoda, po tč. 3. b) nastalo nezgodo naznaniti takoj družbi, s popisom kraja, časa in nezgode same ter ime zdravnika, ki ga pooblasti, da pošlje družbi neposredno zdravniški izvid, po tč. 3. c) dati družbi na zahtevo vse potrebne podatke, po tč. 3. aa) v teku 8 dni odgovoriti na vsa vprašanja družbe, po tč. 3. bb) takoj brzojavno javiti morebitni nastop smrti, da družba še pred pogrebom lahko odredi zdravniško preiskavo ali obdukcijo trupla, po tč. 3. č) dovoliti družbi vse potrebne poizvedbe ter poročila in preiskave po zdravnikih, pribaviti družbi zahtevana dokazila itd.

Pod tč. 6. ima zavarovalnica pravico, odkloniti izplačilo, če stranka le eno od mnogih dolžnosti tega člena, ki so naštetih v 5 točkah, ne izpolni. Zato naj vsakdo točno prečita vsaj ta člen glede prijave nezgod, da ne bo nepotrebnih razočaranj in neupravičenih pritožb zoper zavarovalnico.

Lovski koledar za september

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	5:33h
„ zahaja:	„ 11. „	18:22h
„ vzhaja:	„ 21. „	5:45h
„ zahaja:	„ 21. „	18:08h
„ vzhaja:	„ 30. „	5:57h
„ zahaja:	„ 30. „	17:47h

Mesec je 1. in 30. v ščipu, 15. v mlaju.

Kinološke vesti

V. MEDNARODNA RAZSTAVA

vseh vrst psov

v dneh 19. in 20. septembra 1936
na prostorih Ljubljanskega velesejma
v Ljubljani

Visoko pokroviteljstvo.

Kancelarija Njegovog Veličanstva Kralja, Br. 7033, Beograd, 18. 8. 1936 god. Jugoslovenskom kinološkom savezu Ljubljana. — Odzivajući se želji Jugoslovenskog kinološkog saveza, Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Knez Namestnik blagovoleo je odobriti, da se Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Kraljevič Andrej primi pokroviteljstva izložbe plemenitih pasa u Ljubljani na dan 19 i 20 septembra ov. god.

Po ovlašćenju Ministra Dvora
Načelnik, K. P. Krstić s. r.

Kakor je bilo že v zadnji številki »Lovca« javljeno, se vrše priprave za to prireditev, na kar ponovno opozarjamo.

Sedanji razstavni odbor sestoji sledeče:

Vodja razstave: g. Urbanc Franc, veletržec, Sv. Petra cesta 1, tel. 23-52.
Namestnik: g. Rostan Ivan, fin. nadsvetnik v p., Vošnjakova ulica št. 8.
Tajnik: g. Drenig T. Teodor, art. kap. v p., Cesta v Rožno dolino 36, tel. 23-55.
Namestnik: g. Lovrenčič Lado, cand. jur., Tavčarjeva ulica 12, telefon 22-88.
Blagajnik: Zupan Ivan, ravnatelj Doh. urada, Pogačarjev trg 3-II, tel. 30-25.
Načelnik reklamnega oddelka: g. prof.

ing. Premelč Stane, Grablovičeva 8, telefon 38-88.

Poleg navedenih gg. ima vsaka v J. K. S. včlanjena kinološka organizacija določeno število delegatov, ki jo zastopajo in tvorijo s tem skupen razstaveni odbor.

Spored razstave:

V soboto, dne 19. septembra 1936: Ob 14 začetek ocenjevanja razstavljenih psov, ob 18.30 prekinjenje razstave, ob 20 pozdravni večer v dvorani hotela »Metropol« (Miklič).

V nedeljo, dne 20. septembra 1936: Ob 8 nadaljevanje ocenjevanja psov, ob 10 slavnostna otvoritev razstave, ob 11.30 tekmovalje: »Dama s psom«, dalje obhod psov prvakov, ob 16 produkcija dresiranih psov, ob 18 zaključek razstave in razdelitev daril, ob 20 poslovilni večer v dvorani hotela »Metropol« (Miklič).

Vse v J. K. S. včlanjene kinološke organizacije so razposlale svojim članom vabila, prijavnice, da jih razstavljalci svojih psov izpolnijo in čimprej vrnejo, da se more vse pravočasno pripraviti in urediti za tisk razstavnega kataloga.

Vse pismene pošiljke je naslavljal na tajništvo, Ljubljana I., Cesta v Rožno dolino 36 (tel. 23-55).

Razstava v Budapešti. Magyar Ebtenyestök orszagos egyesülete, sočlan F. C. I., priredi 15. septembra 1936 svojo mednarodno jesensko razstavo vseh vrst psov v Budapešti. Za vse vrste psov so razpisani: CACIB, »prvak Madžarske«, Derbyprvak in mednarodni Derbyprvak. Prijavnice so na razpolago pri tajništvu J. K. S.

Sodniški pripravnik. Društvo ljubiteljev ptičarjev je prijavilo kot sodniškega pripravnika za spaniele dr. Borisa Kakuškina, Benkovac, primorska banovina. Savezni tajnik.

Nova psarna. J. K. S. prijavlja zaščito psarne »Miridom« za francoske buldogle in jazbečarje. Lastnica: dr. Papp Stefanie, profesorica, Subotica, Cara Dušana ulica 4.

Društvo ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani priredi letošnjo jesen, 4. oktobra, v okolici Ljubljane jesensko vzrejno tekmo ptičarjev, poleženih l. 1935.

Prijavni termin je do 15. septembra.

Podružnica društva ljubiteljev ptičarjev v Mariboru priredi 11. oktobra v okolici Maribora jesensko vzrejno tekmo za pse, poležene 1935, in razširjeno poljsko tekmo ptičarjev za starejše pse.

Kinološko društvo v Zagrebu priredi 18. oktobra jesensko vzrejno in razširjeno poljsko tekmo, ki se bo vršila v revirju Vrabče pri Zagrebu.

Jugoslovenski klub ljubiteljev brakov poziva vse lastnike brakov, da razstavijo na V. mednarodni razstavi psov v Ljubljani v dneh 19. in 20. septembra t. l. svoje pse. Pokazati moramo in to še predvsem inozemcem, ki se bodo v velikem številu udeležili te razstave, naše domače brake, ki vsekakor zaslužijo pozornosti. Kdor še ni prejel prijavnice, naj se takoj obrne na klubovo tajništvo v Tavčarjevi ulici št. 12. JKLB.

Popravek k »Poročilu o smotri brakov-jazbečarjev v Hrastniku«. V osmi številki »Lovca« je izšlo gornje poročilo, v katero pa se je vrinila neljuba pomota. V rokopisnem poročilu je stalo pod tek. št. 4:

4. Karo, I. F. Letnik, Loke. - Ocena se ne razglasi, ker pes ni vpisan.

Naknadno sta bila vpisana še 2 psa kot dodatek in sicer:

4. Karo, DVR 338/j (in ne 388/j), iz Nore-Sapotske po Stopku-Hrastnik; I. F. Letnik, Loke. — Ocena: dobro.

25. Guši, DVR 539/j itd.

Ta dodatek je bil pa vrinjen v prvotni tekst, tako da je nastala zmeda pod točko 4.

Za pse pod tek. št. 13., 15., 16., 20., 21. in 26. velja torej pravilno: Ocena se ne razgласi, ker pes ni vpisan. — Prosimo, da nam to neljubo pomoto čitatelji oprostite. Uredništvo.

Lovska kuhinja

Odpiramo nov predal v našem glasilu, ker pravijo, da gre ljubezen skozi želodec. In ker lovci ljubezni ne zametujemo in zlasti ne zelenih tovarišev boljše polovice — menimo — da bo naša kuhinja uspevala, če se zanjo zavzemo lovske gospodinje in častilke Diane z ono vnečo kot za ljubezen. Ker je pa ta neposredno v zvezi z dobro kuhinjo, po gornji rečenici, smo prepričani, da se bodo naše drage tovarišice v življenju, na lovu in pri skledi navdušeno odzvale in zvrhano napolnile predal z dobrotami, ob katerih se cede sline in židana volja ter tajajo srca.

Dosti ognja torej in dober tek!

Divjačina v kisli smetani. Zajca, srnin hrbet ali stegno, kakor tudi gamsje ali jelenje meso vloži v kvašo, ki sestoji iz 2½ litra vode, ¼ litra kisa, 8 dkg peteršilja s korenino, 4 dkg korenik zelene, 1 dkg česna, 8 dkg čebule, 5 dkg korenja, 20 jagod brinja, 20 jagod popra, 1 vršička rožmarina in 1 lovorovega lista. Te začimbe zreži in kuhaj v vodi pol do tri četrt ure, nakar vliješ na meso. Za trdo meso ali za hitro porabo vzemi vročo kvašo. Meso se drži v kvaši lahko teden dni, pozimi tudi dlje. Kvaše ne soli, ker meso pordeči.

Preden meso pečeš, ga dobro odcedi, odstrani vse kožice in nasoli. Dobro je, če ga še pretakneš s slanino in vložiš v podolgovato kozo, kjer se kake pol ure brez vsega pari, da se izsuši deloma voda od kvaše.

Nato meso polij z vročo mastjo in ga peci med stalnim polivanjem s to kaki dve uri, dokler ne ostane mast čista.

Če je preveč masti, jo primerno odlij ter s preostalo napravi omako tako, da deneš v mast 2 do 3 žlice bele moke, da na lahko zarumeni. V to vlij en liter dobre, goste kisle smetane in mešaj na štedilniku neprestano 10 do 20 minut, dokler smetana med lahkim vretjem ne postane svetlorjava. Med mešanjem vloži razrezano meso, ki je bilo pred pripravo omake vzeto iz kozice.

Jed postavi takoj na mizo, sicer se smetana zasiri in sesede, kar se rado zgodi tudi med pripravljanjem omake, ki je najkočljivejši del priprave.

K jedi je primeren krompir v kosih.

Jed je posebno okusna mrzla, zlasti s sekljano čebulo, ki se med jedjo meša s smetanovo omako.

Dobra sveža smetana je pogoj za okusnost jedi. Ma. Š.

Oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačina): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruga g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogačarjev trg.

Psici braki-jazbečarki 2 in 5 let stari radi preštevilnih psov proda Friderik Burger, Hrastnik.

Mauser-repetirka s Zeissovimi daljnogledom, skoro nova, se zamenja za bokarico event. z daljnogledom — zaradi opustitve visokega lova. Vprašati pri tvrdki A. Šifrer v Ljubljani, Gosposvetska cesta 12.

»Lovca«, letnike VI., VII. in VIII. ter naslovni list in kazalo I. letnika (pril. 1. št. II. letnika) kupi Karel Pribil, Brežice ob Savi.

Propagandna razstava »Za naš les« bo letos na jesenskem ljubljanskem velesejmu od 1. do 13. septembra. Pokazala nam bo naše lesno bogastvo v primeri z drugimi državami in tudi produkcijo lesa ter stranskih produktov. Njej bo priključen skoraj 10.000 m² obsegajoč živalski park z vsem živalstvom naših gozdov, obenem pa tudi mikavna razstava »Naš sodoben vrt« s posebnimi razstavami cvetja. Na tej razstavi tudi ne bo manjkalo najlepšega sadja in najboljše zelenjave. Razstava malih živali bo spet nudila priliko, da si rejci izbero za plemo kunce, perutnino in golobe. Za razvedrilo bo skrbel veselilni prostor z velemestnim varietejem. Za Ljubljanski velesejem veljajo 50 % popusti na železnicah, ladjah in letalih.

Vse posestnike in zakupnike lovišč ter lovske čuvaje opozarjamo na slovensko učno knjigo »Naš lov«, ki je izšla v založbi Družbe sv. Mohorja v Celju, kjer se tudi naroča in imajo člani lovskih društev znaten popust pri ceni. Zlasti opozarjamo na to, da je kralj. banska uprava uvedla izpite za čuvaje. Uvedeni bodo tudi izpiti za lovce sploh, sicer ne bodo dobili lovnih pravic. Imenovana knjiga je bila baš v ta namen izdana in zato naj vsi lovci, ki jim je kaj do lovske izobrazbe in znanja, sežejo po knjigi, ki je odlično delo naših strokovnjakov. Vsak slovenski lovec naj ima tudi slovensko strokovno knjigo »Naš lov«. Sezite čimprej po knjigi, ker bo zaloga pošla, drugega natisa pa ne bo tako kmalu.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Nepremočljive, tople Hubertus-plašče in pelerine iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovske pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovske kroje priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg št. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovske strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Dvocevka petelinka z daljnogledom, kal. 16/8 mm . . .	3000 din
Dvocevka petelinka, kaliber 16/10 mm	800 din
Trocevka Hammerles, kaliber 12/8 mm	2500 din
Trocevka petelinka, kaliber 16/8 mm	2200 din
Trocevka petelinka, kaliber 20/10 mm	1500 din
Dvocevka petelinka, kaliber 16 mm	850 din
Dvocevka petelinka Grener kaliber 16 mm	1200 din
Dvocevka petelinka, kaliber 16 mm	800 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	1200 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	800 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	600 din

Lestence in svetilke za lovske in kmetijske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kože v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza / Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvoru. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovce se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franz Barbič, preparator, absol. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst

ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznane najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specialnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurično, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarnjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapri-seženi izvedenec in cenilec, Mari-bor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spa-dajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pa-zite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregle-dati pri puškarnu Albinu Šifrer-ju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieg-hoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, stre-liva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvali-tetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, naj-vestnejše in točno pristreljanje pušk.

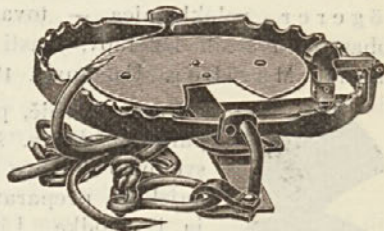
»NC« olje in mast za lovske in turistijske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnil-nih sredstev. Ma-zanje z »NC« oljem in mastjo garantira za hi-gijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje ob-drži prvotno barvo. — Od blata očišče-ne še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mast-jo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absor-birajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čev-ljev. Za pričetek sezone Vam priporo-čam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, kate-rega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

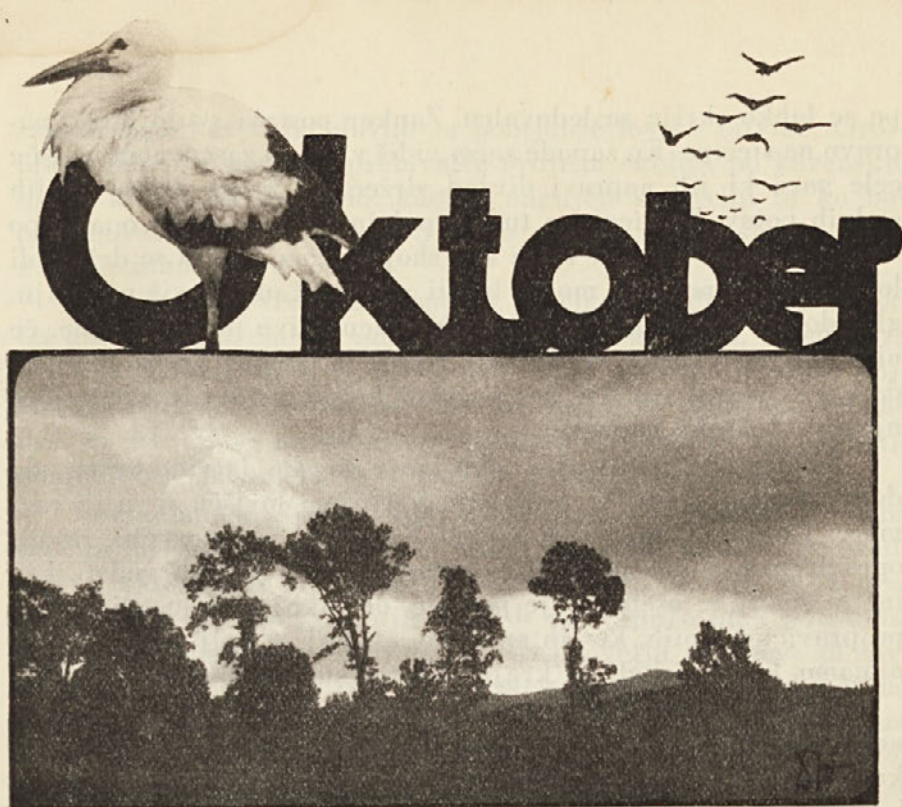

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitrans-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-htevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadranc«, kem. izdeloval-nica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh ve-likosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Pun-tigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokov-no izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta trdka pasti iz drugih to-varen. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri trdku Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Dr. Viljem Krejči

Pobijanje lovske tatvine

Kakšno škodo delajo lovski tatovi lovskim upravičencem in loviščem, s tem pa obenem tudi našemu narodnemu gospodarstvu, smo si vsi na jasnem. Prav tako vsi dobro vemo, da je treba lovsko tatvino pobijati z vsemi mogočimi in dopustnimi sredstvi. Toda dosti je lovcev, ki za zatiranje krivolovstva ne store ničesar ali pa premalo, in mislijo, da je kazenska ovadba na sodišče ali na orožniško postajo vse in edino, kar v zaščito svoje lovne pravice moremo in moramo storiti. Premalo je znano, kako lahko s pravilnim ravnanjem in na temelju zakonskih določb lovskim tatovom izdatno zagrenimo njihov nečedni posel in marsikoga odvrnemo od njegovih krivih potov.

Predvsem morata lovski upravičenec in lovski čuvaj svoje lovišče prav dobro poznati. Vedeti morata za vse one prostore, ki so za krivolovstvo posebno prikladni. Lovski tat strelja najrajši na prostorih, od koder poka njegove puške ni čuti predaleč, to je v jarkih, precej zaraščenih gozdih itd.: izbere si pa tudi prostore, od katerih lahko po strelu čimprej neopažen izgine ali

pa se lahko skrije zasledovalcu. Zankar postavi svojo lovno napravo na stečine. Ko zapade sneg, vidiš v dobro zasedenem lovišču cele gazi, ki jih napravi divjad, držeč se skoraj vedno svojih stalnih potov. Te steze pa tudi v poletnem času lahko opaziš po sledi v rosi, ali pa je v travi kar shojena gaz. Stečin se drži tudi lovski tat in na njih moraš iskati zanke. Kadar loviš na polju, glej dobro v krompirju ali pa ob koncu njive prosa in ajde, če niso tam nastavljene zanke za jerebice in fazane. Treba je torej, da kar v naprej veš, kje naj počakaš lovskega tatu in kje najdeš njegove tatinske naprave.

Nadalje je za uspešno pobijanje lovske tatvine treba, da dobro poznaš ljudi, ki prebivajo v tvojem lovišču in njih razmere. Doženi, komu smeš zaupati in komu naj posvetiš zaradi opravičenega suma posebno pozornost. Treba je tudi vedeti, kje imajo sumljive osebe svoje parcele, da takoj vidimo, ali hodijo po pravičnih potih, ko jih srečamo, ali naj se bolj natančno zanimamo, kaj so iskali na krajih, kjer nimajo nobenega opravka.

Ne le iz številnih drugih razlogov, temveč tudi zaradi uspešnega pobijanja lovske tatvine je treba, da s prebivalstvom kolikor mogoče dobro izhajaš. Pazi, da ne delaš na polju in kulturah škode in da se tudi glede povračila škode, ki jo napravi divjad, zlepa sporazumeš z oškodovancem. Marsikdo dela škodo na divjadi ne toliko zaradi lastne koristi, temveč čisto iz gole škodoželjnosti in maščevanja, ker je bil tudi lovski upravičenec napram njemu brezobziren. Nalašč ali pa vsaj iz nemarnosti zakosi jerebico, ki sedi na gnezdu in pusti propasti jajca, ne da bi te o tem obvestil, marsikdo odnese iz hoste srnjačka ali pa mladega zajca ali pa celo nastavlja zanke, da bi se maščeval za krivico, ki se mu je zgodila od strani lovskega upravičenca. Naš narod v splošnem ni slab in ni zloben, samo ravnati moramo z njim kot se spodobi, in krivice ne prenaša. Če si z ljudmi prijazen, jim privoščiš dobro besedo, jim ne delaš škode in jim priznavaš njihove pravice, boš že samo s tem marsikoga odvrnil od lovske tatvine, pridobil si boš obenem v ljudstvu precej zavaznikov, ki bodo v eno roko odvrčali tudi druge od lovske tatvine, češ, naj upravičencu, ki je dober človek, ne delajo škode, v drugo roko pa ti bodo radi storilca prijavili, če si jim uslužen. Glej, da si pridobiš med ljudstvom svoje zaupnike, ali sam neposredno ali pa po svojih lovskih čuvajih, da ti bodo povedali, na koga bodi posebno pozoren in kje utegneš tatu zasačiti pri njegovem poslu.

Treba pa je tudi, da si z orožniki v stalnih stikih. Ko greš mimo njihove postaje, se zglesi pri njih in zvedel boš marsikaj

zanimivega, kar ti bo služilo za pobijanje lovske tatvine. Orožniki večinoma poznajo prebivalce svojega okoliša po kazenskih listih, ki jih imajo, vedo, kdo je nagnjen k tatvini in ko boš potreboval njihovo pomoč, ti bodo mnogo rajši uslužni, če si z njimi znan.

Seveda pa je treba dati onemu, po čigar ovadbi je bil lovski tat kaznovan, primerno nagrado. Dosti obleke strga, ki stika za lovskimi tatovi, saj si ti na svojem begu ravno ne izbirajo najboljših potov. Primerna odmena za pozne in rane neprespane ure, ki jih čuvaj navadno ob najslabšem vremenu in največji zimi prebije na preži, je v vsakem primeru priporočljiva.

Lovskemu čuvaju, pa tudi njegovemu gospodarju je treba tudi primerne srčnosti. Lovski tatovi dostikrat ne izbirajo sredstev, s katerimi bi se ubranili zasledovalcev. Opreznost in preudarnost je pri preganjanju lovskih tatov prav tako potrebna, kakor hladnokrvnost in hrabrost. To pa velja ne samo za lovskega čuvaja, temveč tudi za lovskega upravičenca, ki naj bo svojemu uslužbencu vedno, pa tudi pri preganjanju tatov, za zgled. Tu moraš svojo strast in veselje, ki ti ga daje lov, podrediti interesu, ki ga imaš na pobijanju krivega lovstva. Če čakaš srnjaka ali pa loviš po polju, pa čuješ v svojem lovišču strel, o katerem domnevaš, da ni pravičen, moraš pustiti vse in hiteti na kraj, kjer je padel strel, obenem s svojim čuvajem, da si mu ob strani za vsak primer. Če ne ravnaš tako, bo tudi tvoj lovski čuvaj postal mlačen in popustljiv in ne bo posvečal sumljivim pojavom one pozornosti, ki je potrebna za pobijanje krivega lovstva.

Ena najvažnejših nalog lovskih čuvajev je, da čim češče ob različnem dnevnem času, sem in tja pa tudi v nočnem času obhodijo svoj revir. Pa tudi lovski upravičenec naj se ne briga za svoje lovišče samo zato, da bi s streljanjem divjadi dosegel čim večje uspehe, temveč naj se kolikor mogoče mnogokrat pojavi v svojem lovišču, da tudi sam pregleda mesta, ki jim je zaradi lovske tatvine posvečati posebno pozornost. Čim večkrat vidi prebivalstvo upravičenca in čuvaja v revirju in čim večjo vnemo kažeta za pobijanje lovske tatvine, tem prej bosta zatrla krivolovstvo.

Ko smo tako obdelali preventivna sredstva za pobijanje lovske tatvine, se pogovorimo še o tem, kaj naj storimo, kadar smo dognali lovsko tatvino. Predvsem je treba, da pravilno ugotovimo dejanski stan. Koliko nezadovoljnosti izražajo naši lovci, kadar sodnik oprostí lovskega tatu zaradi pomanjkanja dokazov. Takrat je seveda vsega kriv sodnik, ki »drži« s tatom in mu daje

potuho, kriv je kazenski zakon, ki tako rekoč »ščiti lovske tatove«. Vendar pa je treba poudariti, da sodnik ne more obsoditi storilca, če ni njegovo krivično dejanje dokazano. Sama, četudi utemeljena, domneva ne zadostuje. Računati moramo s tem, da lovski tat že vnaprej preudari svoje dejanje in si za vsak primer pribavi dokaze za svojo neprizadetost. Računati moramo tudi z vso gotovostjo s tem, da se bo branil z vsemi sredstvi. Čeprav si pri njem našel ujetega zajca, se bo izgovarjal, da je to »ubogo žival« našel ujeta v zanko in je bil ravno namenjen, da jo nese k čuvaju ali županu. Prav tako se bo zagovarjal, če ga zasačiš, ko ravno jemlje zajca iz zanke. Če ga pa dobiš, ko le popravlja sprožene zanke, ki jih je prej nastavil, se bo pa zagovarjal, kako zelo se je začudil, da morejo biti ljudje tako zlobni in ubogi živali nastavljeni zanke, ki jih je le slučajno zapazil, ko je nabiral gobe ali suhljad, da jih je le ogledoval, »kako je to narejeno« in sam Bog ve, kdo jih je tjakaj nastavil, on pa da se s takimi stvarmi ni nikdar bavil. Treba je torej, da točno ugotoviš in dokažeš okolnosti, ki govore za storilčev zlobni naklep in krivičnost njegovega dejanja. Težko bi bilo tu obravnavati vse posamezne primere in preobsežno bi bilo dajati nasvete, kako je ravnati ob vsaki priliki, od katerih je vsaka zase drugačna. Sumljivo obnašanje, predživljenje storilca, sumljiv dnevni čas, istovetnost naprav, žice, žime, itd. so okolnosti, ki jim je treba posvetiti posebno pažnjo in ki jih je treba čim trdneje ugotoviti. Računati moramo s storilčevim zagovorom in dognati moramo takoj dejstva, ki mu zapro že vnaprej vrata, skozi katera bo hotel uteči pravici. V kazenski ovadbi je točno navesti potek dogodkov in jih podrobno opisati. Ponuditi je dokaze za vse one okolnosti, ki govore za to, da je ovadenec res imel namen prilaistiti si divjačino. Pravilnik ministrstva za šume in rudnike z dne 15. oktobra 1935, Sl. list z dne 28. decembra 1935, kos 104. vsebuje poleg navodil, po katerih naj ravnajo lovski čuvaji vobče, tudi obrazec za prijavo kaznivega dejanja.

(Konec sledi.)

Lov brez lovske karte in orožnega lista je nedopusten in kazniv.

Ne pustite nikomur, da lovi, ki nima predpisanih listin v redu.

Oblasti bodo vršile strog nadzor.

O naših lovecih

Ne morem si kaj, da ne bi še o naših lovecih spregovoril besede, ki pa naj ne bo samo bob ob steno, zlasti pri naših lovecih — gospodih, ki imajo v rokah usodo poklicnih lovcev.

Predvsem moram opozoriti merodajne faktorje, da ni lovec za časa lova, katerega imajo premnogi samo v mislih, marveč je lovec tudi za časa lovopusta, in da mu pripada v tem času naloga varstva in gojitve divjadi. Divjad pa ni zbrana v kakem hlevu, marveč ji je narava prisodila prostrano polje za domovanje. In tu je najtežji posel vsakega lovca.

Lovec, ki vodi samo svojega gospoda na love, ni po mojem mnenju še lovec po poklicu, marveč samo vodnik svojega gospodarja, kateremu pač niso znane razmere v lovišču. Lovec, ki je vedno na mestu in vedno v svojem lovišču, mora vedeti tudi, kako bo vzgojil, kako obvaroval in kar je še najhujše, kako bo zdravil svojo divjad, če ji preti pogin po kakih boleznih. Skrbeti bo torej moral v vsakem skritem kotičku, kamor se zateka divjad, ali če ima tamkaj svoje domovanje, za dobro razpoloženje. Tam bo postavljajl krmišča, solnice itd., da jo priveže in ohrani. In drugi sovražniki lova, od podlasice do volka, od pohlevnega sokoliča do orla in najhujši, pa sam človek, vse to je treba držati na vajetih, če mu je kaj do lova. Njegova puška naj ne bo vedno basana samo za divjad, marveč tudi za obrambo. Ali vam naj naštejem preobilico grobov naših lovcev, ki so padli od puške svojih sovražnikov? Le-ti naj vam pričajo o njihovi usodi!

Lovec je torej prava duša lovišča, je njegova hrbtenica, a lovec-gospodar je samo njegov uživatelj in skrbnik.

Živimo v dobi jako razvitega turizma, ki pa ima za lov slabe posledice. Obravnaval sem že v nekem članku posledice turizma in je na mestu, da se obregnem ob njega še enkrat. Torej čim manj gospode, polugospode in malega ljudstva pride v lovišča, tem bolje bo divjad uspevala, ker meščani in nemeščani ne poznajo zakonov. In to sili v času turizma, da je lovec na mestu, ki prisili kričace, ki stičejo po lovišču za mladiči, da jih nadere po vseh pravilih.

Nekaj drugega pa je, kako se naj izobrazuje lovski naraščaj. Čital sem v »Lovcu« in tudi po drugih časopisih že različne članke o tečajih in drugih naobrazbah lovcev. Toda ti tečajji so bili le teoretični, niso pa obsegali prakse. Kot nekdanjemu učitelju na tečaju za gozdne in lovske čuvaje mi je predobro znano, da je treba poleg teoretičnega znanja tudi mnogo praktičnega

udejstvovanja, zlasti pri takih lovcih, ki imajo le osnovno šolo, ali pa so sploh brez nje. Zato sem se udejstvoval kot učitelj le zgolj na praktično vrednost lovca po poklicu. In ti šolarji so zapustili tečaj s praktičnim znanjem, ki sem ga imel priliko preizkusiti na nekaterih tečajnikih pozneje tudi praktično. Seveda posluša vsak začetnik na vsa usta izvajanja svojih učiteljev, nima pa pravega smisla za pojmovanje snovi. Zato predlagam sledeči način: Vsak začetnik v lovu naj gre v prakso k posebnemu lovcu, ki ima vsaj nekaj izobrazbe. Nikakor pa ne bi bilo prav, da bi bil sprejet v hišo za hlapca ali podobno ter se le mimogrede in postransko izobraževal v lovu. Za plačo naj bi dobil le hrano in stanovanje v hiši, dočim bi moral skrbeti za drobiž sam. Po enem letu naj bi prišel začetnik v šolo, ki pa naj traja najmanj tri mesece, in sicer v času lova, t. j. v mesecih od oktobra do decembra v okoliših, kjer je mali in veliki lov. Stvar vestnega učitelja je potem, da vzgoji na podlagi knjige in narave prave lovce po poklicu. Na koncu tečaja naj bi bil izpit, ki bi naj bil dostopen vsem lovcem. Ker bi prišlo k takim izpitom vse premalo lovcev, bi pač bilo najbolje, da se vrše taki končni izpiti na sedežu lovskih društev ali pa podružnic, ob priliki občinih zborov. Na ta način bi imeli tudi gospodje priliko, da si ogledajo kandidate in si jih eventualno zagotove za nastavitve.

Vem, da marsikateremu lovcu-gospodu ne bo šlo v glavo, čemu je nam potrebno tako izvežbanih lovcev, ker se boji, da bi lovec več ne znal kakor on. Toda tudi tem naj bo povedano, da je poklicni lovec hrbtenica lova in možgani obenem, a da je on samo oblika lovskega telesa. Naj bo zadosti o poklicnih lovcih. Treba bo misliti na izvedbo programa, da ne postanemo v resnici samo kaka zbornica, kjer se veliko govori, a malo naredi. Besed o naših lovcih je bilo dosti, zato je čas, da se tudi postavimo pred svetom z njimi.

Izkušnje in opozorila lovca-zdravnika

(Nadaljevanje.)

III. Prva pomoč pri nezgodah na lovu.

V vsem našem življenju je vedno in povsod laže škodo preprečevati kot pa popravljati. Lov ne dela v tem prav nikake izjeme.

Če sem na koncu drugega poglavja zapisal, da je skrajna previdnost s puško temelj vseh lovskih vrlin, hočem na začetku današnjega poglavja tej trditvi dodati drugo: če bi imel pri strelu na divjad kdorkoli dobiti eno samo šibro ali samo odbojek, je veliko bolje, da gre divjad, pa bodisi to drobna prepelička, dolgouhec ali stric kosmatinec, brez strela svojo pot! Tudi to spada med pravice divjadi.

Vendar: kdor živi, temu se marsikaj pripeti, in kdor dolgo živi — lov je imeniten podaljševalec življenja — ta utegne doživeti prav vse, kar lahko človeka zadene. In tako seveda ni nemogoče, da doleti kljub vsej previdnosti nezgoda njega samega ali njegovega tovariša.

In kaj tedaj?

Abotne so na videz vse besede, ki pridigujejo, da je treba po vsaki nezgodi, torej tudi na lovu, skrbeti za to, da ponesrečenca pregleda zdravnik. Le skrbna preiskava izkušenega zdravnika namreč more presoditi, kakšne stopnje je nezgoda, ki se je pripetila, in kaj je treba napraviti, da ne bo imel ponesrečenec zaradi morebitnega nepravilnega ravnanja večjih posledic, kot jih že ima zaradi nezgode same. Zaradi tega bodi prva misel pri vsaki nezgodi, kakó priti do zdravnika. S tem pa seveda še ni rečeno, da se pri nezgodi vse razkropi, kot jerebičke, če med nje udari skobec, češ da je treba po zdravniku, ponesrečenec pa ostane pri tem sam samcat. Ne! Najpametnejši oziroma najbolj izkušeni naj odredi, kdo in kam gre po zdravnika in kdo ostane pri ponesrečencu. Dokler pa ni zdravnika, ne smemo držati rok križem. Navadno je treba ponesrečenca samega, največkrat pa še bolj njegovo okolico, pomiriti. Sejem okoli ponesrečenca kakor tudi premodrivanje drug drugega mu ne more prav nič koristiti. Treba je namreč ukreniti najnujnejše, nuditi torej prvo pomoč.

In v čem je ta?

Če je ponesrečenec ranjen, t. j. če je koža odprta, pa bodisi prerezana ali prebita ali raztrgana — te lastnosti poškodbe vidi lahko vsako oko, dočim more zgolj zdravnik ugotoviti njeno

vrsto in njeno stopnjo; da li je namreč ranjena samó koža ali tudi mišičevje in kite, večje žile ali celo živec, kost, sklep — je prva pomoč v skrbí, da se rana ne okuži. Nobena rana na lovu ni sicer brezkužna, ker pač ni bila brezkužna niti koža, na kateri se je poškodba pripetila, niti sredstvo, ki jo je prizadejalo. Najmanj okužene so krvaveče rane, torej vrezne rane, ker kri odplavi kužne kali iz rane; najbolj nevarne za okužbo pa so vbodne rane, ki ne krvave in pri katerih ostanejo kužne kali v globini na koncu vboda. Podobno je pri strelnih ranah, pri katerih izstrelek obtiči v telesu, dočim so strelne rane, ki človeka zgolj oplazijo ali pa one, ki ud prestrele, glede okužbe manj nevarne. Prav radi se okužijo tudi krvni izlivi, ki nastanejo na ta način, da se žile pod kožo pretrgajo, koža sama pa toliko ne rani, da bi se mogla kri izcejati navzven. Toda kljub temu, da nobena rana na lovu ni brezkužna in da moramo vedno računati s tem, da okužba vzplamti in povzroči vnetje okolice, morda celó vsega uda, ali se razpase v zastrupljenje krvi, moramo prav zaradi tega storiti vse, da to razširjenje okužbe preprečimo.

Menda ni treba prav nobenemu lovcu in mislečemu človeku sploh pripovedovati, da na prav nobeno rano ne spada táko sredstvo, ki ni snažno. Doba, ko so dêvali na rane pajčevino, zemljo, človeške in živalske iztrebke in podobno, je doba srednjega veka!

Na vsako rano spada obveza. Kakor imajo na železnicah, ladjah, avtobusih, v planinskih kočah itd. lekarno za silo, tako bi bilo treba, da ima vsako lovišče najnujnejše zdravniške potrebsčine. In med temi potrebsčinami je glavna prvi závoj, obstoječ iz razkužene gaze ali vate in povója, potem kakršnokoli razkužilo, najboljša je pač jodova tinktura kakor jo rabimo zdravniki.

Druga, v vsakem hujšem primeru pa prva, je skrb za ustaviti pri rani krvavitev. Kri je pač najžlahtnejša tekočina in ni prav, da bi z njo po nemarnem ravnali.

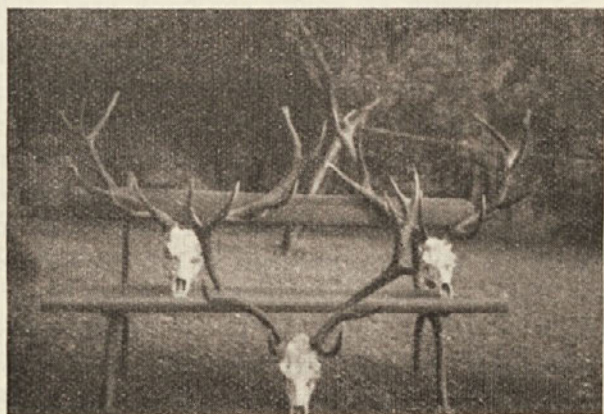
Da se krvavitev ustavi, sta predvsem dve stvari potrebni: prva je, da se žile in žilice sfrknejo in zožijo, in druga, da se kri v teh sfrknjenih žilah strdi in s tem zamaši žilne odprtine. To oboje se navadno vrši istočasno. Če pa manjka prvo, n. pr. pri zavapnelosti žil, katerih stene so trde nalik onim pri kovinskih ceveh, tedaj ostane zev žil odprta; ali drugo, n. pr. pri krvarjih, tako zvanih hemofilikih, to je ljudeh, ki jim najmanjše rane povzročé hudo krvavitev, ki se ne ustavi ure in ure, včasih celo dneve ne, ker krvarjem pač manjka v krvi snov, ki povzroči sesedanje krvi — tedaj je ustavitev krvi zelo težka in dela preglavice celo večjemu in izkušenemu zdravniku.

Med lovci navadno ni ne enih ne drugih: ljudem z zavapnelimi žilami povzroča lov preveč napora in rajši ostanejo doma, krvarji pa so sploh redki. To, kar vidimo na lovu in čemur je mōči odpomōči, je krvavitev iz arterije: sveža rdeča kri brizga v curku; ali iz vene: temnordeča kri se izliva kot iz korca; ali tako zvana ploskovna krvavitev iz organov, katerih sestav liči satovju kot so n. pr. jetra, pljuča, vranica, ledvice.

Pri krvavitvah je po zgoraj povedanem, da se namreč ranjene žile skrčijo in njihova votlina zamaši s strjajočo se krvjo, jasno, da potrebuje ponesrečenec sam kakor tudi njegov ranjeni ud najprej mir, ker sicer se ta naravna ustavitev krvi preprečuje ali vsaj zavlačuje. Potlej je treba imeti na umu, da se krvavečemu ne dajejo nikaka okrepčila, ker pojačano delovanje srca lahko odplavi tvoreče se krvne sesedke in krvavitev se začne znova — torej ne alkohola in ne črne kave! Okrepčila so dovoljena šele tedaj, kadar je krvavitev sigurno že ustavljena.

Če je ranjena večja žila odvodnica ali arterija, kar se spozna na tem, da kri brizga v curku, je treba poleg obveze rane tudi ud podvezati in sicer med rano in srcem, od katerega sveža kri prihaja. Včasih pa zadostuje že samo to, da ud vzdignemo v vis in seveda rano obvežemo. Ravno narobe je pri krvavitvi iz žile dovodnice ali vene, v katero se zbira temna kri iz koncev uda. Tu je treba ud pobesiti in obenem rano obvezati. Če so pa raztrgana pljuča, jetra, vranica, ledvice, se ne dá nič opraviti izven operacijske sobe in brez strokovnega osebja; tu je edino sredstvo čimprejšnji prevoz ponesrečenca v najbližji kirurški zavod.

(Dalje prihodnjič.)

Odstrel v roku 1935 iz lovišča barona Borna pri Sv. Katarini.

Prsk

Prsk je čas, ki trapi srnjake in lovce noč in dan. Srnjaki se ne zmenijo za pašo, zapuščajo svoja stalna bivališča in se potepajo proti vsem pravilom hišnega reda in lovskih običajev ob vseh sicer nemogočih urah po gozdih in livadah. Lovci se izneverjajo večernim krožkom in zaročenkam, so površni in nervozni pri delu in pri ženicah ter uhajajo z doma, da se klatijo po hostah. Srnjaki iščejo in begajo za srnami, lovci za srnjaki. Srne cvilijo in vekajo, lovci jih z vsemi mogočimi piščalmi in trobenticami dobro in slabo oponašajo, sami pa ne vekajo, kvečjemu kolnejo. Brez odmora, ponoči in podnevi, v vročini in dežju gre divji lov čez drn in strn.

Po sv. Jakobu se začne in po Velikem Šmarnu nekako neha ta ples, ki potegne srnjaku in lovcu meso z reber. Kake tri tedne traja prsk, kake tri tedne se nanj pripravljata srnjak in lovec in kake tri tedne potem oba počivata — srnjak brez besed, lovec pa v samih pomenkih podoživljanja. Za pripravo ima lovec vsekakor več opravka, ker mora preskusiti vse piščali, slamice, čivinke in druge troblje svojega okoliša, lastne desetkrat popraviti, učiti se pivkanja, javkanja in vekanja, morda tudi na zelen list in pristreljevati risanico. Poleg tega mora iz knjig in od učenih lovcev zvedeti, kateri dan v mesecu, tednu ali pred in po ščipu je najugodnejši, katera ura tistega dne, kolikokrat zaporedoma naj pivkne ali javkne, v kolikih presledkih naj spušča kitice po gozdu in koliko na enem mestu. Na jasnem si mora biti, da li naj gre klicat pred dežjem ali po plohi, v soparnem ali hladnem dnevu, ob vetru ali zatišju ter še o neštetem drugem.

Srnjak pa, ta preklicani potepin, nima nič teh skrbi in se ne meni za drugo kot za srno, kje jo bo zatél in zaskočil in kako bo hitreje in večkrat menjal neveste. Tri tedne je kratek čas zanj in za lovca. Srnjak se tudi ne meni za ščip, za ploho in soparico, ne šteje tednov, ker ne zna šteti niti do treh, pa se ženi kar po eno in eno lepo zaporedoma, brez prič in godcev. Še alimenti ga ne skrbje. Morda ga lovci preganjajo iz gole zavisti za njegovo zlato svobodo. Prav gotovo je zavidanja vreden. Srne so pa tudi pametne ženice — pravi zgled — ki se zaradi vasovanja pri sosedih ne razburjajo. Še celo kaj hitro se naveličajo potepuha in ga poženo same tovarišici v naročje. Lovec pa včasih še na lov ne sme — zaradi prevelike zvestobe.

Srnjakov vse to ne moti in se v polnem prsku tudi ne dajo dosti begati in nimajo časa za razne klice. Kar nič poslušni niso,

samo za srnami se pode na gluho in slepo. Bolj pozorni so preden je prsk v polnem teku, ko je še redka srna pojava. Še bolj ubogljivi so, zlasti starejši silaki, ko postajajo srne trdosrčne in ne obrajtajo več fantovanja. Taki glavani so se namreč takoj spočetka sprskali, ko so slabejše odbili in so šli že pred koncem domov počivat. In če potem slišijo v bližini kak mehek srnji glasek, ne odole vabilu, ker je prva trudnost že bolj ali manj prešla, oziroma se jim zbudi zavist in jeza, če okrog gospodarjevega doma podi pritepenec zapoznelo javkajočo nevesto.

Za goljufanje takega silaka, kakor za posnemanje vseh srnjih čustvenih izlivov, pa najbolj upoštevam zelen list, ki daje z ustno votlino moduliran, najbolj naraven glas. Tako zelo privže srnjaka, da ne zameri sprevrženim klicem, ki se zmaličijo vedno in baš takrat najpogosteje, ko bi bilo najmanj treba.

Tiste dni je bilo že dovolj bukovega listja, da mi ni moglo zmanjkati instrumentov, pa sem šel v lovišče pod sive gorenjske gore barat srnjake po počutkih. Po pratiki ni kazalo najboljših dni. Toda sv. Jakob je bil precej dobro zakuril, tako da so se že gotovo vnela mlada in hrepeneča srca. Iz previdnosti sva sedla z mojim pomočnikom na rob cvetočega planinskega travnika. Ali ga bo lakota ali pa klic spravil na noge, sem si mislil in prav lagodno sem pivkal in javkal na bukov list. Razen živinskih muh, ki jim tam pravijo cecovti, in nekaj cvilečih komarjev se ni javilo nič posebnega. Potekla je dobra ura tihote, ko se oglasi za hrbtom iz doline: hej - juhu - hu - huj! Od vseh obronkov se je odbilo in ponavljalo v vseh legah in varijantah sopranov in baritonov. Skoraj sem pogoltnil list z usnic od samega vzhičenja nad tem silnim odzivom in kar samo me je dvignilo. Sonce se je že oprijemalo reza gorskega venca na zapadu.

Malo v zadregi sva se s spremljevalcem zmuznila za robom proti drugim rovtom v ozadju. Obšla sva jih nekaj, da se je že mračilo, ko se izmota izza grmovja srnjak, ki je bil tam dober znanec. Morda je prišel iz usmiljenja, ko je videl, kako naju povsod preganja vrisk planšarjev in planincev. Hitro naslonim risanico na obsežen štor in hitro — morda tudi iz usmiljenja — zgrešim srnjaka, ki je postopal po livadi. Takoj mi je pokazal svojo zadnjo plat, jaz pa njemu jezik in bila sva bot.

S spremljevalcem sva šla temu primerno dobre volje v svisli na seno, da zarana obideva obširne rovte, kjer je bilo srn kot brezposelnosti in srnjakov kot loterijskih zadetkov...

O polnoči, ko se najlepše spi — juhu-huhu! Žarometi ročnih svetilk so bliskali po stezi, ki se vije navkreber po travniku. Pod velikimi oprtniki so bokali kozli in hudičali, kozice pa so cvileč

bogmale in pivkale. Pa so prhnili po rosni, dišeči travi in se paroma razbežali v temno noč — počivat. Le kak pridušen vzkrík je sem in tje zmotil tišino. Celo kresnice, ki so rajale in se utrinjale kot plamenčki nad žametom vlažnega zelenja, so sramežljivo pogasile svoje lučice...

Zbudil me je legen, ki je v jutranjem mraku stresal svojo ropotajočo pesem z bližnje oguljene smreke.

Po zajčje umita sva s spremljevalcem žela roso čez tihe travnike na drugo stran gozda. Danilo se je, ko sva se smukala ob zadnjih grmovjih iz gozda na rovte, ki so ležali spokojno v lahki jutranji meglici. Že je bil dan in je gledal začuden kot jaz, v praznoto. Ravno odprem usta, da bi — nekaj rekel drugu, ko mehko zapivka v bližnjih — svislih... Sama so padla usta nazaj v tečaje in z dolgimi koraki sva se spešila čez travnike. Nekam naveličana sva se potem vlekla navkreber pod gozd, kjer sva sedla na razgleden hrbet ter zrla nazaj čez širne planinske travnike, kjer naju je prsk opeharil za plen. Zgodaj je sonce pomolilo svoj blede obraz iz nebeških svisli in čez temne oblake pod očmi zrlo na naju. Lovec je menil, da bo dež...

Ko je jutro popilo roso, sem si s senčnate bukove veje izposodil piščali in temni gozd naju je pogoltnil. Tako milo že dolgo nisem vabil. Več kot dve uri je trajal drhteči koncert s tihimi, otožnimi, glasnimi, veselimi, razbrzdanimi in sanjavimi vzdihmi in klici. Ves čas je vladal svečan in prijeten mir, niti sinic ni bilo, tako da mi je zadremal glas na listu.

Dremavo sva lezla navzgor, ko me potegne spremljevalec, da sem se sunkoma vzdramil. Na ozki poseki sem končno zapazil ob skupini gostih mladih smrek rdečo liso. Po zadnji polovici sem liso skozi daljnogled ocenil za srnjaka.

Veliko se lovec v takem primeru itak ne more zmotiti, ker je le dvoje mogoče. Vendar smo vsi trije nepremično stali in nečesa čakali. Prvi sem se jaz naveličal ter stopil korak na desno in se naslonil na smolnato smreko z izrezanimi srci na deblu, meneč, da bom več videl in mirneje streljal. Toda, kdor za smolo prime, se osmoli, pravijo. Še zadnje plati nisem več videl, nazaj stopiti pa ni kazalo, ker je tista rdeča lisa gotovo silno na pičlem stala na tleh. Res se kmalu sproži izza čopa smrek in po treh krepkih skokih obstoji v mali globeli za visokim štorom, tako da je štor na mah dobil ušesa in rogovje.

Mlademu mojemu spremljevalcu je nekaj čudno grgralo v goltu in težko je požiral. Srnjak mu je kazal svoja rdeča pleča izza grčastega štora. Tedaj je jel štor še rentaćiti in bokati, da je kar gomazelo po hrbtu.

Končno se rdeči del štoru odtrga in med bokanjem puhne preko hrbta v gosto praproto, iz katere se čez trenutek pokaže glava, s tankim, visokim, na konicah belim rogovjem. Takoj sem si za praproto ustvaril sliko, kako srnjak stoji, kje so pleča. Torej križ v pleče in — bum! Hitro je potegnil srnjak zdravi pleči — od druge strani — iz praproti, skočil veselo proti meni na rob in se od tu grdo zmerjajoč poslovil. Pač samo majhna pomota. Moj spremljevalec je menil, da bo sedaj prska konec.

Od veselja naju je kar samo neslo navzgor, da sva po dobri uri prišla prav pod gozdno mejo. Tam v neprodirnem ruševju in nizkem smrečju je vedno nekaj dobrih rogljačev na zalogi. Edini ključ do njih je klic in dolgo sem jim žvižgal in pel brez odziva. Končno se pa potekne iz ruševja svetla lisa, za njo temnejša in — juhuhu-huj! Pa je rekel moj sotrudnik, da je prsku konec.

V skalah so se srebrile očnice, iz doline je odmevalo. Vojska nabiračev je šla nad nje. Torej je prsk v polnem teku, zato po moji teoriji srnjak ne utegne, da bi prihajal na lovčeve koncerte.

Od planinske kočice se je oglasila harmonika in potegnili najine hrepeneče želodce nase. Vaško godbeno društvo na pihala je imelo namreč veselico brez pihal za nabavo pihal. Odmevalo je kakor »Po jezeru« od gora, da so se tresli temelji. Mesto srnjaka sva stresla iz malh gobe, ki sva jih brž v omaki narejene pogoltnila in pobegnili v goščo, ki nama bi dala brez muh in mravelj prav prijeten opoldanski počitek.

Do pete ure popoldne sva bila tako opikana, da sva se čisto zdramljena in opraskana spustila strumnih korakov po dolgih pobočjih navzdol do idiličnega travnika, skritega sredi hladnih gozdov. To je bil raj, kjer se je divjad mirno pasla in srnjak nemoteno svatoval. Na zapadni del rovtu je šel opreizat moj spremljevalec, na vzhodni del, ki je bil po pasu gozda oddeljen, sem se vgnezdil sam ob deblo košate lipe, kjer sem že parkrat ukrivil prst. Za lučaj pod mano so bile za rovtu neizogibne svisli.

Dolge mehke sence, kakor moje melodije, so lezle čez livado. Naposled je zlezlo tudi sonce v svoje jasli, drozg je sedel vrh smreke, da zapoje večernico. Pripravil sem puško. Daleč nad menoj se je skozi debela nekaj zablistalo, da mi je zastal dih. Napeto pogledam. Po stezi izza grmovja se izvije srna — z rdečo, belo pikčasto jopico, za njo pa čisto siv kozel pešpolka št. ...! Naravnost po rovtu navzdol proti meni sta skakljala. Potuhnil sem se za deblo, in mimo mene, zaverovana v lepo naravo, sta šla k svislim. Sedla sta na tramovje v odprtih vratih, ki so ju zakrivala tako, da sem videl izpod njih samo srnine parkeljce, ki so venomer bingljali.

Sence so se daljšale, drozg je žvižgal na vse pretege, parkeljci so pozvanjali. Kritične minute večernega čakanja so tekle. Tedaj je srnjak prhnil v svisli in na senu je srna mehko zapivkala...

Z druge plati rovtja sva jo z lovcem ubrala navzdol, kar so dale noge, da pred mrakom pogledava na poseko — najin zadnji up. Komaj je bila puška nared na kolenih, se oglasi z gore — harmonika. Šla je z veselice domov v dolino, ujjuhu-juhu! Kaj briga harmoniko srnjak, kaj srnjaka harmonika in kaj vse skupaj lovec, kadar je prsk, juhu!

Kores Karel

Pripravimo se za lovsko sezono

Kratek nauk o lovskem orožju.

Prej, ko se spuščam v stvarno razpravo predmeta, naj mi bo dovoljeno nekaj splošnih opomb k stvari.

Vsak lovec se je čisto gotovo že marsikrat začudil, kako neprevidno ravnaajo nekateri tovariši na lovu s puškami, največ iz neznanja navadnih previdnostnih predpisov, nekateri pa tudi iz same lahkomišelnosti. Nekaj še je pazljiv lovec večkrat opazil, to je slabo stanje orožja marsikaterega lovca, posebno na kmetih. Saj se tuintam zgodi, da pri streljanju raznese cevi, kar spravlja strelca in sosede v največjo življenjsko nevarnost!

Če hočemo v tem oziru doseči izboljšanje, je brezpogojno potrebno, da naše lovsko orožje kdaj pa kdaj, posebno pa pred vsako lovsko sezono, temeljito pregledamo. Da se nam olajša ta pregled, moramo posamezne dele puške navesti ter se vprašati, kakim minimalnim zahtevam naj dobro lovsko orožje ustreza.

Najbolj običajno in najbolj razširjeno lovsko orožje je pri nas dvocevka. Ko še ni bil brezdimni smodnik poznan, se je za cevi uporabljalo damastno železo. Ta cevni material je zelo prožen, za strel s šibrami posebno prikladen ter je zahtevam, ki jih stavlja navadni smodnik na cevni material, popolnoma ustrezal.

Z uvedbo brezdimnega smodnika pa je puškarska industrija hitro spoznala, da zelo močnim pritiskom tega smodnika damastne cevi ne zadostujejo več. Zato se izdelujejo danes za naboje z brezdimnim smodnikom samo še cevi iz kaljenega jekla.

Glede na debelino sten cevi si mora lovec zapomniti, da naj bo ta v zaklepu pri kal. 12 najmanj 5,5 mm, na ustju pa najmanj 1 mm. Važno je, da niso cevi na tem mestu, kjer se spajajo, tanjše. Imeti morajo torej zadaj 7 mm debeline. To pride posebno za risanice v poštev, ker se ta vrsta lovskega orožja na varilnih mestih rada pretanka izdeluje, da bi bila lažja. Puška mora namreč imeti določeno težino, ker so prelahke puške nevarne za lovca. Dvocevka kal. 12 naj nima manj težine kakor 3 kg, kal. 16 ne manj kot 2,8 kg, kal. 20 pa 2,4 kg, pri dolžini cevi 70 cm. Če znaša dolžina cevi več, mora puška seveda biti težja.

Kar se tiče zaklepov, razlikujemo sledeče vrste: Greener — prečni zapah, Purdey - in Kersten - zaklep. Od teh je najboljši in pri sedanjih puškah najbolj razširjen Greener-zaklep, ki ima razen cevni kljuk še prečni zapah. Ker današnji zapahi večinoma niso popolnoma zanesljivi, ostane sprožilni mehanizem nezavarovan in puška se lahko pri vsakem močnejšem pretresu sproži. Da ne spravimo zaradi tega sebe in druge v življenjsko nevarnost ter sebe in druge ne naredimo nesrečne, je potrebno, da se navadimo nositi puške s cevmi obrnjenimi navzgor. To je priporočljivo celo v primeru, če ima puška brezhibne varovalne zapahe, že zaradi dobrega zgleda ter pravičnih lovskih običajev.

Normalno nabojno ležišče dvocevke je dolgo 65 mm. Iz teh ležišč se smejo streljati samo patrone, ki v odprtem stanju, torej nebasane, niso daljše kot 65 mm. Na noben način se ne smejo 70 mm dolgi tulci streljati iz takšnega ležišča, ker sicer postane nevarnost, da zvišani plinski pritisk raztegne ali razžene cevi.

O čok (Chok) izvrtu modernih pušk, ki se nahaja 3 do 5 cm pred ustjem cevi, je opomniti, da učinek na večjo strelno daljavo ni odvisen od dolžine cevi, temveč od oblike vrteža. Dandanes se doseže s pravilnim čok-vrtežem s 65 cm dolgimi cevmi isti strelni učinek, kakor s 74 cm dolgimi cevmi. Za lovca-začetnika priporočam, da se odloči za ne preveč zoženi vrtež, pa tudi ne za čisto cilindrično vrtane cevi.

V marsikaterih lovskih krogih je še razširjen nazor, da so puške, s katerimi se da daleč streljati. Na to moram kratko odgovoriti, da takšnih, tako zvanih daleč nosečih pušk ni. Vsaka puška se pristrelji v preizkuševalnici na razdaljo 33 m. To pomeni, da ima učinkovita razdalja svojo mejo, ki povprečno ne znaša več kot 40 m. Na večjo daljavo divjad streljati je popolnoma nelovsko, ker se sila, oziroma energija posameznih šiber potem tako hitro zmanjša, da se o sigurnem strelu sploh ne more več govoriti. Na tem tudi nič ne spremeni slučajen uspeh, ki se je dosegel z daljšim strelom. Nevarnosti strela s šibrami ni podcenjevati in vsak lovec mora vedeti, da je mogoče na razdaljo 250 m povzročiti še zmeraj izdatne poškodbe.* Zato je bolje, da lovec v dvomljivih primerih ne strelja, kakor da spravi z nepremišljenim dejanjem sebe in druge v nesrečo.

Dalje priporočam za namerjenje strela muho mesto iz kovine iz slonove ali druge kosti. Ta bela muha naj sedi brez stebila na šini, naj ima 5 mm premera ter 3 do 4 mm višine.

O kopitu je opomniti, da se prava dolžina dožene takole: Upogne se desna roka v laktu tako, da podlaket kaže navpično navzgor. Zdaj se postavi kopito na nadlaket neposredno zraven lakta, cevi navpično navzgor ter se kazalec desne roke v isti smeri iztegne. Če je prvi členek iztegnjenega kazalca s sprednjim sprožilom v isti višini, potem je dolžina kopita pravilna. Tudi kraj kopita ima za zadetnost velik pomen. En človek ima suho ramo, drugi pa bolj debelo. Kraj kopita mora biti tako rezan, da se prikroji rami. Zato naj višina kopita na kraju ne znaša več kakor 130 do 135 mm. Važen je tudi pogrez kopita; večji del kopit je preveč upognjen in to je tudi vzrok prekratkega strela, ker se s takšno puško navadno prenizko strelja. Da se popravi taka napaka, moramo zato malo višje meriti.

Šina puške je smernica za lovca. Ona je pravilno narejena, če je pri zaklepu visoka (ozka), pri ustju pa vgreznjena. Pri zaklepu naj ima širino

* Pravilo za varnostno razdaljo je: za vsak milimeter premera šibre, 100 m! Uredn.

12 do 14 mm, pri ustju pa 7 do 8 mm. Površina ne sme biti vdrtá, temveč mora teči ravno. Glede kopita je še opomniti, da se naj za dvocevko uporablja samo pravilno narejeno tako zvano angleško kopito, ne pa kopito z zapestjem s pištolnim držajem (Pistolengriff).

Zanimivo za vsakega lovca je vprašanje, kateri kaliber je najprikladnejši? Ker kaliber 12 povzroča z večjim številom šiber lažji zadetek, je ta kaliber priporočljivejši.

Zdaj še nekaj o negovanju lovske puške. Staro praznoverje pravi: »Puška mora imeti rjo«. To je nazor, ki že davno spada v ropotarnico. Znanstvo nas je poučilo, da je smrtni učinek strele s šibrami odvisen od vrteža cevi, uporabljenega naboja ter od drugih tu navedenih faktorjev. Za negovanje puške naj se uporablja za cevi znotraj olje, ki odstrani ostanke smodnika, zunaj pa vazelinino olje, ki se dobi v vsaki puškarni. Dobro je tudi kdaj pa kdaj vse dele kopita namazati z lanenim oljem.

Načelno naj se puška vsako leto najmanj enkrat razdene ter očisti. To glavno čiščenje opravi najbolje na koncu lovske sezone puškar za pavšalno ceno, za katero se lovec z njim pogodi.

Končno hočem še omeniti veliko zaslugo, ki si jo je pridobilo Mariborsko lovsko društvo z uvedbo tečajev za lovske čuvaje, v katerih so se udeleženci teoretično in praktično poučevali o lovskih vedah ter se jim priporočalo, da napravijo izpite ob določenem času.

Potrebno bi bilo, da bi vsak lovec tak izpit naredil ne samo v lastnem, temveč tudi v splošnem interesu, ker bi se na ta način lahko preprečile mnoge nezgode pri izvrševanju lova. Ker pa to ne spada v področje lovskih društev, bi se moral vsak lovec, ki zaprosi za orožni list, prej po oblasteh preizkusiti, ako sploh zna z orožjem pravilno ravnati.**

** To se deloma vrši. Ured.

Nadebuden naraščaj — sinčka lovskega pisatelja
g. A. Kappusa iz Skoplja.

Jesen

Jesen, čudoviti letni čas za lovca in nelovca, za vsakogar, kateri ima smisel za naravo, za lepoto stvarstva. V prekrasne barve zavije jesen gozd in dol. Kot suho zlato blešče bukovi gozdovi v soncu. Veličastna je narava, kadar se koplje v zlatem svitu, veličastna, kadar se bori v divjem jesenskem viharju. — Poznam ta občutek, kadar hodi lovec v jeseni po lovišču za divjadjo, kadar se potika med sivimi debli bukev, pod temnimi ravnimi jelkami. Vendar srce mu ni lahko, akoravno je čas raznovrstnega lova. Je pač jesen, otožna predigra zimskega mrtvila. Ni čuda, saj je lovec najtesneje povezan z naravo in sam drobec te čudovite, nikdar raziskane nam uganke, narave — tudi on se bo nekoč sam znašel sredi jeseni, na pragu zime. —

Bil je jesenski dan z vsemi barvnimi čari, ko sem s poklicnim lovcem kolovratil po gozdu za jerebi. Dober dan sem imel. Burja je narahlo vlekla in zadnji lepi jesenski dnevi so gozdnega petelinčka jereba napravili kaj glasnega in bojevitega, tako da nisem imel vzroka pritoževati se nad milostjo naše lovske zaščitnice boginje Diane. V dobrem razpoloženju sem na večer s poklicnim lovcem počival na obronku gozda. Počasi je pokrajina zasijala v vijoličasto jesensko meglico in iz dolin je prihajal k nama glas zvonov. Ave Marija je zvonilo. Zadovoljen sam s seboj sem premišljeval lepe dni, ki sem jih doživel na lovskih pohodih. Krona lovskega užitka je bil pa trenutek, ki mi je ostal med vsemi dogodki najjasnejši, ko je namreč klecnil smrtno zadet kralj gozda — jelen, moj prvi jelen, z močnim in težkim rogovjem. Naj si li želim še več? Da so v mojem lovišču, oziroma, da se pravilno izrazim, v lovišču lovske družbe, katere član sem, stalni jeleni, sem vedel. Da bi bil pa o poznanju te divjačine bolje podkovan, pa nisem imel priložnosti. Samo strel še ne zadostuje in tudi trofeja na zidu ni dokaz, da je lovcu življenje in trpljenje divjadi znano. Da v jeseni pri nas jeleni rukajo, nisem vedel, kakor tudi niso vedeli poklicni ne drugi lovci mojega lovišča, ne sosednjih lovišč. Vendar mi je bilo o jelenjadi marsikaj znano, to pa seveda le, kar sem čital o nji. Ni čuda, da sem si želel vsaj enkrat slišati rukanje, tako pravo rukanje, kakor je pisano v nemških bukvah. Lepe zgodbe sem čital, tako da mi je kar srce poskakovalo od navdušenja. »Temna hosta, tam zarjove jelen, nižje in močnejše drugi, na desno tretji itd.; cel zbor divjih glasov.« Sredi teh mogočnih zveri pa preži presrečni lovec in čaka le na trenutek, da se mu prikaže tak

orjak. Ko pa pozlati jesensko sonce vrhove smrek, šteje srečni strelec paroške uplenjene trofeje. Bajično, morda je tam v daljnih deželah res tako, tam kjer jelenjadi vozijo v zimskem času seno za živež in jeleni jedo kostanj iz rok.

Med vsem tem zasliševanjem je nastal popoln mrak. S poklicnim lovcem se oprtava in hajdi domov na večerjo, kajti sveži zrak in dolga hoja ne prija želodcu, temu sitnemu godrnjaču.

Naslednje jutro, še preden je sonce razsvetlilo vzhod, sva z lovcem že pobirala pot v najoddaljenejši in najbolj romantičen kot lovišča. Temen gozd z raznovrstnim drevjem, globoke kotanje, stare poseke, obrastle z malinjem, vse to so bili kar najboljši pogoji za jereba. Saj sem bil pa tudi namenjen na jerebji lov. Ta del lovišča mi je bil vedno zvest; malokdaj sem šel od ondod prazen. Lepe senožeti sredi gostega gozda so bile kaj prikladna lovišča za srnjad in marsikateri srnjak je pustil na njih življenje. Medved je bil tudi včasih v gosteh, kadar so zorele maline. V zimskem času se je pa povabil na pogon — volk, ki je pa sedaj zelo redek lovski gost.

Nebeški svod je pozlatel, ko sem prišel z lovcem na rob široke doline. Pošastno je ležala nad njo siva megla. V tej dolini sva hotela poizkusiti ta dan lovsko srečo. Ker je bilo še dosti časa, sva sedla na podrito deblo ob stari ilovnati poti. Mir in tihota okoli naju. Kar neprijetno je delo ušesom, vajenim ropota. Le od daleč se mi je zdelo, da slišim brlizgati vlak. Še pred soncem sva se jela počasi pomikati skozi mrak, ki je bil zaradi gostih jelk še debelejši. Pa kaj je to? Obstanem in vprašujoče pogledam lovca, ki je mehanično zaustavil korak. Pod nama v dolini je močno zabrundalo. »Govedo je, gospod,« reče lovec in se krepko priduši na nesrečneža, ki je pustil čez noč govedo na paši. Preden sem mogel še lovcu odgovoriti, že zatuli globoko v gošči, to pot pa nad nama v bregu. »Za vraga, to ni govedo, to so jeleni,« bruhnem iz sebe. Kar nekam mehak sem postal in po hrbtenici mi je gomazel mraz in tresel sem se — recimo, da se bo lepše bralo — od mraza. Vsak las posebej sem čutil na glavi, kako se je ježil, in mislim, da ni bila takrat Sava tako mrzla kot je bila moja suknja. Želja se mi je izpolnila. Prvič sem slišal rukati jelena. Nisva dolgo prisluškovala, ko se prvi oglasi. To pot pa ni samo zabrundal, temveč iz polnih prsih je zarukal: »Äu-uüä äüüä äüä!« Nepopisen doživljaj, ko prvič v življenju slišim rukati jelene in to še celo v lovišču, v katerem imam pravico, da ga lovim. Lovčeve oči so se svetile in vrtile kot mlinska kamna. Pograbi me za rokav in me vleče za seboj. »Le hitro, tecite, gospod, le hitro, doli v dolini na senožetih je!« iztisne iz

sebe in hiti kot da bi mu gorelo za petami. Jaz pa za njim. Kmalu sva dospela v dolino vsa upehana. Debele znojne kaplje so mi drsele po čelu v oči, da so me skelele. Vse najboljše za dober in siguren strel! Veličastno je zopet zadonelo v mirno jutro iz močnih prsi v nizkem baritonu. Na senožeti je stal jelen ob robu hoste. Le za trenutek sem ga videl, kako je stresel mogočno rogovje, in že ga je zakrila gošča. Boginja Diana me je obvarovala pred polomom, ni mi bilo treba ukriviti prsta. Bolje je bilo tako, saj sem bil bolj za v posteljo, kot pa da bi streljal. Na mah sem dobil tako srčno napako in razširjenje srca, da mi je seglo od zadnjih reber gor do goltanca. Pa nič zato, tudi tisti, ki so se mi pozneje smejali, ko sem jim pravil o razširjenju srca, bi v tako lepem, nepopisnem trenutku začutili nekaj v vratu, če imajo lovsko žilico na pravem mestu.

Ta dan sem bil bogat, bogat ne na plenu, temveč na užitku in doživetju, v zavesti, da je ta mogočna divjad izbrala ta del lovišča za svoje ljubavne sestanke.

Radost kakor tudi žalost je težko držati zase in ta radosten doživljaj sem zaupal drugim lovcem, ki so v sosednjih loviščih pozneje doživljali iste radosti.

Pri nas jeleni ne jedo v zimi sena, ne kostanja iz rok. Tudi nima vsak jelen svojega imena, zato je tudi lov v rukanju drugačen, kot v tistih srečnih ali nesrečnih deželah, kjer je ta žival tako udomačena. V naših hostah živéči jeleni so prikazen, ki je zdaj tu, zdaj tam, ki jo morda ne vidiš dvakrat. Marsikatera znojna kapljica bo zalila oko, marsikateri čevelj si bo lovec strgal, slišal bo jelena, da lomasti, a še daleč daleč je od tod do strela. Zatorej želim vsem, ki love to plemenito divjad, grmado lovskih blagrov in lepo jesen!

Ribiči na Ohridskem jezeru.

Žalostna usoda starega srnjaka

V podlesju starih, mogočnih hoj je srna skotila močnega mladiča. Pod skrbnim vodstvom matere srne in v izobilju vsega, kar si poželi srce mladega srnjačka, je do prve zime že nastavil dvoje malih, neobraščenih rožičkov. Proti koncu zime je te »mlečnike« odvrigel ter ob prihodu pomladi začel po vseh pravih srnjaškega rodu z zgradbo pravega, s kožo prevlečenega rogovja. Ko je dodobra slekel svoj zimski plašč, je kot šilar obiskoval njivo z deteljo. Ob sočni paši je živel lepo, brezskrbno življenje. Po košnji detelje se je umaknil globlje v gozdove. Pasel se je v malinovju ter okušal drugo zelenje, za lažjo prebavo pa lizal od bližnje solnice.

Konec julija je šele odrgnil rogovje. Divja gonja se je pričela tedaj med srnjadjo. Miru ni bilo ne podnevi, ne ponoči. Ko se je naš znanec iz radovednosti preveč približal staremu srnjaku, je ta v nedvoumni nameri nastavil rogovje, da je šilar prestrašen odskočil. Od tedaj se je skrbno izogibal enakih srečanj.

Ko je preživel tretjo pomlad je kot dveletnik presenetil z visokim, toda še šibkim rogovjem šesteraka. Po načelu: »Enaka pravica za vse«, se je ob prsku pomeril s štiriletnikom. Ta mu je pri prvem zaletu odlomil polovico desnega roga, pri drugem pa ga je neusmiljeno sunil v rebra. Tedaj je izvedel: »Pravica velja za močnejšega«.

S tretjim letom svoje starosti je nosil rogovje za dlan visoko nad uhlji, imelo je dolge, ostre odrastke. Bili so skrbno oglašeni, sličili so slonovini. Ob začetku lova je mladi logar javil svojemu gospodarju kapitalnega srnjaka, ki obiskuje ob obronku gozda deteljo. Gospodar je streljal močne srnjake šele po prsku, zasedel pa je še tisti večer prižnico. Z daljnogledom 6kratne povečave si je skrbno ogledal divjad. Ugotovil je: Mlad srnjak, najbrže šele triletnik, tipičen slepilec močnega srnjaka, ki obeta najboljše za bodočnost. — S tem je dobil srnjak v njegovem lovišču za prihodnja leta zaščito.

Ob prsku se je močno zagledal v srno-lepotico. Ni se dal več strahovati, z rogovjem sta rasla njegova moč in ugled med srnjadjo. Odgnal je srno daleč od svojega navadnega bivališča ter v sosednjem lovišču užival slasti vroče ljubezni.

Nekoč je upehan dremal v hladni dolini. Srna se je, objedajoč zelenje, za trenutek oddaljila. Naenkrat je začul njen klic.

Razburjen je planil kvišku ter v dolгих skokih pohitel v smer klica. Za trenutek je postal, rezek pok mu je udaril v uho in hkrati so ga ošvrknili drobci kamenja in prsti po spodnjem delu telesa. Z vsemi štirimi se je odgnal v zrak, padel v kolena, toda takoj se je spet zavedel ter v naglem begu poiskal znane mu goščave.

Po tem doživljaju je postajal od dne do dne bolj samotarski. Kot štiriletnik in petletnik se sicer ni odrekal izpolnjevanju svojih plemenskih dolžnosti, bil pa je sila oprezen. Ni se dal prevarati od še tako milih glasov. Na pašo je izstopal previdneje, skrivališče gozda je visoko cenil.

Pod temi okoliščinami mu nič ne bi grenilo življenja, če ne bi iz bližnje vasi prihajal velik pes ovčar. Je že res, tudi logarjev brak-jazbečar ga je tu pa tam zapodil, toda te počasne in kratke gonje ni bilo jemati resno. Med srnjadjo pa tudi ni bila nikaka tajnost, da ta volčji grešnik mori in trga neusmiljeno. Tudi logar je vedel za njegovo početje.

Ko je nekega dne logar spet sedel na preži, je pribežal srnjak ves upehan mimo njega. Neslišno mu je sledil ovčar, toda krogla iz gozdarjeve puške mu je za vedno preluknjala grešno življenje.

Na jesen je dobilo sosednje zakupno lovišče novega gospodarja. Z namestitvijo povečanega števila varstvenega osebja, z napravo zimskih krmišč in izpopolnjevanjem solnic se je vzorno vpeljal. Sledila je izredno mila zima, srnjad je krepka in brez izgub stopila v pomlad.

Naš znanec je dosegel šesto leto in z njim višek svojega razmaha. Visoko jedreno rogovje z dolgimi odrastki je bilo gosto posuto z debelimi jagodami, rože so sličile eni sami nabuklini in s tem krepko podčrtavale moč tega okrasja.

Ko se je srnjak prebarval, je kmetič preoral deteljišče ob gozdu in njivo posadil s krompirjem. Tedaj je srnjak začel zahajati preko meje na drugo deteljo, lovec pa je pripravil za svojega gospodarja udobno sedišče.

Že drugi dan po zahodu sonca sta čakala. Več dni srnjaka ni bilo. Nekega večera pa je pozno ob mraku izstopil. Ob pogledu na takega srnjaka je gospod pobledel, silna razburjenost se ga je polotila. Pomeril je, toda strela s kroglo ni bil siguren. Lovčeva vest je omagala.

Ko je srnjak, obrnjen proti gospodu, objedal deteljo, je sprožil vanj kosmati strel, ki je vrgel divjad v zelenje. — — —

Tisto noč lovca nista mirno spala. Srnjak jima je pobegnil, čim sta stopila iz skrivališča na plano. Nepripravljena na

kako presenečenje, s puškama na ramah, tega nista mogla preprečiti.

Naslednjega jutra sta preiskala nastrel. Našla sta dolg odstreljen odrastek, katerega je gospod spravil, odstriženo dlako in mnogo z roso pomešane krvi. Brak-jazbečar je dobro držal krvavo sled, ki je vidno pojemala in kmalu prenehala. Držal je tudi mrzlo sled, ki se je med grmovjem nekajkrat križala. V najdenem ležišču v travi ni bilo več kapljice krvi, pes pa je nategn timer jermen ter držal sled do meje. Tam sta lovca psa odložila in nadaljnje iskanje prekinila.

Da sosed o dogodku ni bil obveščen, pod temi okolnostmi ne bo presenetilo. Srnjak se je zavlekel v grmovje ter tam preživel muke polne tedne. V šivu čelne kosti je obtičalo dvoje šiber, zaščitna kost desnega očesa je bila prebita, oko samo pa oslepljeno. Oplazile so ga šibre po rebrih in stegnih, najnevarnejše pa so bile tiste, ki so obtičale med levim plečem in rebri ter tam povzročile nevarno gnojenje. Žival je čutila strašne bolečine, ki so se stopnjevale do neznosnosti.

Po ovinkih je pa logar le izvedel za skrivnost usodnega junijskega večera in naslednjega jutra. V rani jeseni je po naključju našel odvrženo rogovje, kjer je tičalo dvoje šiber. Razen odstreljenega odrastka so šibre oddrobile še nekaj jagod.

Prihodnja zima je v milini tekmovala s preteklo. Srnjak jo je v kljub svoji mršavosti preživel. To pa, kar je nastavil, so bili samo še zadnji poganjki umirajočih moči. Sredi junija se je le delno prebarval in ogulil rogovje.

V svoji čemernosti je nekega jutra spet zašel na sosednjo deteljo. Apatično je postopal med pašo, njegovi gibi so kazali vse znake življenjske utrujenosti. V skrivališču je čakal prijatelj zakupnika, pripravljen na strel. Zgodovina tega mesta iz preteklega leta pa je kakor prokletstvo visela nad strelcem. Krogla je zgrešila pravo mesto ter zdrobila kost visoko v desnem stegnu, nato pa s strašnim razdejanjem prebila levega. Srnjak se je zavlekel v grmovje ter obležal. Lovčeva neprevidnost pa ga je dvignila s prvega ležišča. Da ne bi prešel meje, so že uro nato spustili braka-jazbečarja, ki je v prosti gonji pognal srnjaka v sosednje lovišče, v globoki dolini pa zaključil tragedijo te, nekoč tako ponosne divjadi.

Tudi tega slučaja niso javili mejašu. Čez deset dni je logar našel razpadlega srnjaka. Vkljub neznosnemu smradu je skrbno osnažil rogovje in spodnjo čeljust, čije zobovje je v tem primeru z dovršeno točnostjo podprlo teorijo ter označilo srnjaka za sedemletnika.

Gospodar lovišča je bil užaloščen, ko mu je logar predložil rogovje, spodnjo čeljust in odpalo okrasje prejšnjega leta. Poprosil je soseda na razgovor in le-ta se je vabilu točno odzval. O čem pa sta gospoda vse razpravljala, molčeče stene niso nikomur razodele. Ko pa sta si pri razhodu krepko stisnila desnici, je logar vedel, da pri sosedu ne bodo več streljali srnjadi s šibrami in da je ozdravljeno vse tisto, kar je kvarnega za razvoj negovanih lovišč.

»Zeleni križ« pa je tisti čas izkazal visoko vsoto kot prispevek neimenovanega za neki prestop ek lovske pravičnosti.

Volc Al.

V medvedjem objemu

(Nadaljevanje.)

Ko je Gregor nekaj časa ogledoval vrvenje lovcev na motniškem trgu, je zapazil, da so ljudje iz njegovega kraja — njegova rojstna hiša je stala onstran Jaselnika ob vojni cesti — že zapustili Motnik. Hitel je za njimi, ker za nobeno ceno ne bi bil šel sam čez zloglasno sedlo v Rupcah, kjer so mu zjutraj v cerkev grede kazali v snegu medvedovo sled. Doma ga je čakal tudi vsakdanji posel, oskrba kozje črede. Ko jo je gonil na pašo, mu je oče ukazoval, naj jo pase v bližini vojne ceste, kamor si medved zaradi pogostih prehodov ne bo upal.

Koze so živahno skakljale okoli tržaško-dunajske ceste ob štajerski meji — sedaj leži ta proga že na štajerskem — deček je pa cokljal po zmrzlih grebah cestnega blata. Desno od njega je šumel poleg ceste potok Dolska.

Približno tri sto sežnje v pred tedaj še dobro ohranjeno m e j n o p i r a m i d o, sezidano iz črnih kvadrov, se globel Dolske razširi v ozko dolinico, ki je bila takrat zarastla z raznim nizkim lesovjem: z brezami, jelšami, leskami itd. Kjer se dolinica naslanja na skalno steno Jaselnika, izvira izpod mahovitih čeri studenec, ki je tudi v najhujši zimi ograjen z zeleno preprogo vodne kreše. Ta nekdanj strahoviti revir je sicer človeška roka pozneje izpremenila v rodovitno polje, nosi pa še dandanes, dasi nezasluženo, ime: P u s t a l o k a.

Dočim je bilo severno, z visokim gozdom zarastlo ostrešje Jaselnika gori nad motniškim trgom pokrito s snegom, so se sončnati boki na južni strani ceste že veselili blagoslova vstajajoče

spomladi. Tu so se vrstili jasni pašniki s temnim lesom in z ograjenimi rovtarskimi njivami. Taka rovtarska njiva je ob gošči Puste loke segala dol do ceste.

Ko so prišle koze do tega mesta, so skočile na levo od ceste in začele s prirojeno ročnostjo obdelovati grmičje. Nekaterе so hlastale po leskovih abrankih, kolikor so jih pač mogle doseči. Druge so pa obirale bodeče liste robide, ki tudi pozimi ne izgubi zelenega okrasa. Navadno je splezal pastirček na kako visoko lesko in pripogibal z abranki obložene veje, da so jih obrale. Ta dan se je pa zdelo, da se za svoje varovanke ni nič zmenil. Povzpел se je nekaj korakov v strmino in se usedel na sončnato skalo. Spomlad je razsula svojo cvetno krasoto čez pokrajino. Od ovac in koz izhrojene vijugaste steze so bile omejičene od rdečkastih cvetov spomladne rese. Tu in tam je odpiral črni teloh svoje velike bele cvetove. Ščinkavec je ponavljal svojo znano melodijo in se ščinklji globoko priklanjal. Doli v ozki strugi Dolske je pa odskakoval stržek od kamna do kamna in čirikal svojo drobno pesmico. Vse to ni zanimalo dečka. Tako zelo je prevzel njegovo domišljijo to jutro pripravljeni pogon na medveda.

Ni še minila ura, ko jo primaha od štajerske strani ob gorovju povprek lovec z naglim korakom. Bil je trški sodnik iz Motnika.

»Fantič,« je rekel sodnik, »danes bi bil rajši obdržal koze doma! Ali ne vé tvoj oče, da v Jaselniku zopet gospodujejo medvedje? Pojdi in seženi koze v onole rovtarsko ogrado in lepo ostani pri njih! Medved je nam reč v pogonu in bo bržčas ravno tukaj pretekel cesto proti Prosivniku in krenil v Planino.«

Po teh besedah je šel trški sodnik mimo dečka dol k cesti. Bil je stasit mož srednje postave, že dokaj v letih. V mladosti je kot usnjarski pomočnik videl mnogo sveta in se tudi nemško naučil. Ta takrat redka odlika, potem njegova redoljubnost in imovitost mu je prinesla veliko spoštovanje med tržani in okoličani. Ta obrtnik je bil tudi hkrati trški sodnik. Bil je ravnotako spreten v svoji delavnici kot postrežljiv v svoji dobro obiskani točilnici. Užival je sloves izvrstnega lovca, ker je podrl že mnogo medvedov. Tudi njegova obleka je bila v toliko zanimiva, ker nam priča o tedanji noši tržanov in meščanov. — Nad opaljenim obrazom je čepela kosmata kučma. Bila je ob straneh ped visoko obrobljena z vidrovino, iznad katere se je le malo svetlikala zelena žametovina. Do boka segajoči rjavi jopič je bil podšit z ovčino. Na prsih mu je izpod jopiča gledal škrlatnordeči telovnik z velikimi ploščatimi kovinastimi gumbi. Kratke hlače iz črne kozline so

bile pod koleni s širokimi usnjenimi jermenci pritrjene na visoke škornje, ki so bile odzad nekoliko izrezane. Okrog pasu je nosil površno zvit, ókrasto rumen predpasnik kot znamenje svoje obrti. Od vratu dol mu je viselo dvoje usnjenih rokavic, obšitih z lisičino. V rokah je držal zavestni trški sodnik težko risanico s črno-okajanim kopitom.

Tesno ob cesti je takrat ležala velikanska skala, ki se je nekoč strgala z gorske rebri in se prikotalila in ustavila ob strugi potočka. Pozneje, ko so razširjali cesto, so to skalo razstrelili in razbili. Poleg te skale se je postavil sodnik. Deček je pa segnal kože v ogrado tako, da je v plotju izpulil klano plotnico in jo zopet vstavil nazaj.

Po kratkem presledku zadoné votli glasovi gonjačev, toda še iz velike daljave. Kmalu nato pade strel, po sluhu sodeč pod navpično skalno steno nad kmetijo Gregorjevčevo. Ni trajalo dolgo, pa so zabučali haló-klici tudi z vzhodne stene Jaselnika. Sodnik še enkrat pregleda vžigalno ponvico in obriše kresilnik. Koze, ki so doslej skozi plot obtrgavale ostro robidovje, postanejo naenkrat nemirne. Privzdigujejo glavice, vlečejo na nos, dvignejo sedaj to, sedaj drugo prednjo nožico, glasno prskáje in vznemirjeno pokihováje. Klici gonjačev se čujejo vedno bliže. Naenkrat se zasliši pokanje brsti v gozdiču nad Pusto loko. Vse z vinkovino prepreženo grmovje se potrese. Lovec se obrne po vozni cesti navzgor, pade na koleno in meri, naslanjaje risanico ob skalnato steno. Dečku za plotom postane vroče pri srcu. Komaj mine nekaj sekund — in že plane velikanski medved petnajst korakov pred lovcem na cesto. Risanica zagrmí. Medved se vzpné, strahovito zarjove, da se rjojenje pomeša z odmevom strela, potegne s prednjo taco čez glavo, za hip se zaguglje na zadnjih končinah, se nagloma obrne in izgine v gošči, odkoder je bil prišel.

Sodnik na vse grlo zavpije: »Le na Rupce, le na Rupce, je že zadet!« — Morda je mislil, da je medveda res zadel, ali pa je v užaljenem lovskem ponosu proti lastnemu pepričanju te besede izbruhnil. Pastirčku, ki se je prebledel priplazil do njega, je pripovedoval, da je na medveda, ki mu je od strani skočil na muho, meril pedenj pred glavo. Storil je to zaradi tega, ker je vreme mokrotno in smodnik počasi vžiga. Danes je pa smodnik proti pričakovanju naglo vžgal. Kroglja je medvedu bržčas zažvižgala trdo ob glavi. Zračni pritisk ga je v teku zavrl in prisilil, da se je vrnil. Gotovo, da bo krenil čez Rupce in ondi zapustil revir.

Lovci, ki so slišali sodnikove klice, so odhiteli v Rupce, da bi prestregli medveda ob prehodu čez gorski prelaz. Toda premeteni kožuhar jim tokrat prekriža račun. Takoj, ko mu je sodnikova krogla švistnila tik ob glavi, se je zdelo, da ubira ono pot nazaj, po kateri je bil prišel. Ko pa stopi na jaso nad gozdom Puste loke, preokrene smer, k čemur je največ pripomogel hrušč lovcev nad njim. Obrne se torej vnovič po globeli navzdol ter preseka nekaj sto korakov nad sodnikovim stojiščem cesto in potok Dolsko. Tam naleti na cestarja, ga opuha in silno prestraši. — Onkraj potoka se dviga gora Prosivnik. Medved zbeži v njene gozdove.

Prosivnik je bil že v onih časih na južni strani pokrit z obdelano zemljo. Tu sta bili dve kmetiji. Prosivnikarjeva leži skoraj na vrhu gore, Kamnikova pa niže v usedlini proti štajerski strani. Severna stran gore je še danes precej gosto porastla z listavci.

V onem času, ko se je odigrala ta lovska prigoda, bi bili gozdovi na Prosivniku lahko ponos lastnika, če bi bil slutil, kakšno vrednost bodo imeli v bližnji bodočnosti. Skupine veličastnih javorov so obkrožale gorsko podnožje in dajale les za one snežnobeke mize, kakršne še danes vidimo na deželi.

(Konec prihodnjic.)

V plazu.

Nevsakdanja zgodba

Koncem junija 1933 sem med potjo s prijetno družbico na Smolnik staknil hudo bolezen, da sem se vlekel kot pijan v Maribor v bolnišnico, kjer so mi vzeli 720 gramov krvi, da me ni zadela kap. Po puščanju me je pljučnica, in sicer že peta, priklenila na posteljo za celih 40 dni. Ko je bila pljučnica za silo prebolena, se mi je napravil na desni strani pljuč kot malo jabolko debel absces, poln gnoja.

Misli so mi neprestano uhajale na moj preljubi Lipovec, kjer sem užil svoje najlepše lovske ure, dasiravno sem se tam nalezal tudi precejšnje količine lovske bolezni, ki jo imenujemo revmatizem.

Še nikdar nisem tako zahrepenel po Lipovcu, po njegovem svežem gorenjskem zraku in po njegovih srnjakih, kajti v lovišču g. barona Apfaltrerna se čutim tako domačega, kakor da bi bilo to lovišče moja osebna last.

V bolnišnici so me zdravili s samimi injekcijami in milo sem prosil zdravnika, naj me spusti iz bolnišnice, češ da bi samo še enkrat rad zapiskal srnjaku, preden pojdem po gobe na Pobrežje. Zdravnik mi je to kategorično odbil in me prav prijateljsko vprašal, če sem blazen.

Katarja sem bil tako poln kakor pijanec alkohola.

Vsak tretji dan sem hodil na rentgen in se vračal vedno slabše volje, ker katarja ni bilo ne konca ne kraja.

Vsakokrat, ko sem hodil po hodniku k pregledu in nazaj, sem se naslajal nad krasnim šesterakom, ki se je pasel na vrtu bolnišnice in bil ločen od svoje krepke ženice in od dvojice nadebudnih mladičev. Takrat sem zopet čutil velikanski pritisk krvi kljub temu, da mi jo je dolgotrajna bolezen skoraj posušila in da sem postal sama kost in koža.

Končno nisem več imel obstanka v bolnišnici, kjer je dišalo po samem lizolu in sem tako zahrepenel po lipovških smrekah, da sem 7. avgusta kratkoma pobegnil. Moj kolega je prišel po me z izvoščkom in mi prinesel razklopljeno, v papir zavito mojo ljubico — puško - risanico. Ko sem jo imel zopet v svojem objemu, so mi postale oči vlažne in prosil sem sv. Huberta, naj mi podaljša življenje še za par let. Na rame se je nisem upal obesiti, ker sem se bal, da ne pridem kot karikatura v »Koprive«. Pred odhodom vlaka sem brzojavil oskrbniku g. barona Matevžu Kaduncu, ki je komaj nastopil svoje službeno mesto in ga osebno še nisem poznal, da se pripeljem prihodnje jutro z avtobusom na — klic.

Vse prošnje moje skrbne matere so ostale brezuspešne in prihodnje jutro sem se iz Celja odpeljal z avtobusom v špitalič. Bil sem pravo pravcato strašilo in temu primerno me je z nezaupanjem motril sicer stari lovec Matevž, ki je brez ovinkov podvomil, da bi jaz prilezel na Lipovec in priklical v takem stanju srnjaka. Jaz pa sem bil docela drugega mišljenja, kar je potrdil tudi moj najstarejši sinko, ki me je spremljal.

Dobil sem močnega spremljevalca, ki je nosil vso mojo prtljago na Lipovec in tudi moj lovski klobuk. Pot na Lipovec, ki sem jo prehodil nešteto krat v življenju v 45 minutah, je bila neizrečeno dolga, kajti ustavil sem se vsakih deset minut, naslonil na palico in izkašljeval svoj katar. Na sredi poti, je začel tudi moj sinko nekam sumljivo pokašljevati, pa je menil, da je zdrav kakor riba. Iz goščave je zagrmel srnjakov: bö — bö, ki me je

moralno bolj dvignil kakor vse neštete injekcije, ki sem jih dobil v bolnišnici. Ko sem končno dosegel bajto na Lipovcu, mi je spremljevalec zmasiral hrbet in oprsje s pravim vinskim kisom, ki je najboljše sredstvo proti prehladu, nakar sem legel na sveže planinsko seno, čigar prijetni duh me je tako omamil, da sem zaspal za kake pol ure.

Zvečer je prišel na Lipovec Matevž, kateremu sem takoj rekel, da pojdeva na klic v gozdček, oddaljen od bajte komaj dobrih sto korakov, k oni skalici, kjer sem priklical in ustrelil že marsikaterega rogljača. Prosil me je, naj mu pokažem piščalko, ki mi jo je napravil stari prijatelj Vladko iz Kamne gorice in za katero sem mu še danes tako iz srca hvaležen, ker prekaša s svojim mehkim nekovinastim glasom neštete druge, ki sem jih imel.

Ko sem mu pokazal to neznamno pripravo, jo je opazoval z vidnim nezaupanjem, češ da hodi že leta in leta na klic z raznimi gospodi, ki so imeli povsem druge »pišovke«, ki so dajale od sebe vse druge »viže« — srnjaka pa vendarle ni bilo nikdar od nikoder.

Matevža sem potolažil, da ga bo ta piščalka prav zanesljivo priklicala.

Kakor bi bil vedel, sem mu zabičil, naj sedi mirno kot kip in naj ne trene niti z očesom. Lezla sva dobrih sto korakov do gozda. Na levi strani me je podpiral on, na desni pa palica. Ko sva prišla na zaželeno mesto, so se mi obudili razni lovski spomini. Sedla sva povsem na prostem in naslanjala svoj hrbet na debelo bukev. Matevž je gledal proti jugu, kjer se mu je nudil razgled na približno 250 korakov, jaz pa proti severu. Pol ure sem čakal, da se mi je umiril prsni koš. Stavil sem si robec v usta in skušal pritajeno kašljati. V tem trenutku sem s trpkostjo najbolj občutil, kako velikansko bogastvo je za človeka zdravje. Ko sem za silo umiril pljuča, sem s svežim robcem izsušil ustno votlino, da bi ne prišle sline v piščalko. Zapivkal sem eno serijo. Par trenutkov pozneje sem zaslišal oni značilni srnjakov skok, kateri mora pravemu lovcu, zlasti zdravemu in celo na pol mrtvemu, kakor sem bil jaz — pognati utrip na 120. Skok je prihajal od Matevževe strani. Z največjo muko sem premaknil svoje noge na njegovo stran, nakar sem oddal prav na tiho serijo pivkanja. Matevž, vidno vzradoščen, se obrne k meni in mi reče: »Gospod, ga že vidim — že prihaja,« oddaljen je še kakih 200 korakov.« — Jaz srnjaka nisem mogel videti, ker sem sedel kakega pol metra niže od Matevža, ki je lahko pregledal pod seboj prav strmo dolino, po kateri je stopical srnjak, iščoč svojo sladko zaljubljenko. Kmalu sem tudi jaz zaslišal stopinje in srnjakovo pihanje. Končno se je pojavil srnjak na robu in stal pred nama na največ osem korakov ter naju gledal. Ponavljam, da sva sedela midva povsem na prostem. Srnjak je ravno tako buljil v naju, kakor je buljil neverni Tomaž Matevž Kadunc v njega. Oba sva sedela kot pribita. Srnjak se je tresel kot šiba na vodi, ampak v nos naju ni dobil, ali pa je bil preveč razvnet. Rogovje je imel jako slabo, zato tudi nisem streljal.

Kašelj me je tako dušil, da sem mislil, da me raznese. Šele takrat sem zasukal oči od srnjaka na Matevžev obraz. Ko sem zagledal njegova, od začudenja široko odprta usta, sem bruhnil v smeh in potem v strahovit kašelj.

Srnjak se je tako prestrašil, da se je zrušil na zadnjico in jo potem usekal z velikanskimi skoki med hreščecim: bö-bö v goščavo.

Matevž je ostal tudi potem še dolgo časa popolnoma potlačen, na kar mi je rekel: »Če bi mi tavžent jagrov priseglo, da je bilo tako, bi ne bil no-

benemu verjel —, tem manj, da bi ga Vi priklicali, ko stojite komaj na nogah.« Omenil mi je, da obžaluje, da nisem srnjaka ustrelil, ker bi ga g. baron potreboval za neki obisk. Matevža sem potolažil, da bom srnjaka ponovno priklical. Začel sem piskati, in sicer na javkanje. Takoj je bilo lomaščenja konec, dokaz, da se je zaljubljeni srnjak ustavil. Zapiskal sem na istem mestu, ampak v nasprotno smer še par serij, nakar se je srnjak ponovno vrnil in se priplazil po drugi strani do naju. V razdalji 150 metrov se je ustavil med tremi bukvami in gledal proti nama. Videl sem samo njegovo glavo in vrat. Prav previdno sem legel na tla, podprl svoje telo ob komolca in dvignil risanico. Tresla se mi je tako, kakor bilka na vodi. Srnjaka sem samo ob sebi umljivo zgrešil.

Matevža sem potolažil, da pridem naslednjega dne brez dvoma do srnjaka, nakar sva se podala v bajto.

Tam sem v svoje zaprepaščenje dognal, da ima sinko sumljivo visoko temperaturo, ki se z ovojji namočenimi v vinskem kislu, ni dala preko noči nič potlačiti. S težavo smo ga spravili v Celje, kjer je ležal za pljučnico ves mesec, jaz pa sem ozdravel.

Dr. Fr. Mišič

O medvedih v koroških Rutah

Rute se imenujejo v Spodnjem Rožu obljudena in obdelana, le lahno padajoča gozdnata pobočja severnega predgorja sivih Karavank, v višini približno 500 do 700 metrov. Na Rutah bivajo Rutarjani v samotnih kmetijah ter se bavijo z živinorejo, s poljedelstvom in gospodarstvom. Tudi za tako zvane Brodi, zagorski dolec, ki vodi izpod Ljubelja (1530 m) severno do Malega Ljubelja in Sopotnice, je v navadi ime »V Rutah«.

Še ni dolgo, ko so po vseh Rutah hodili in strašili medvedje in volkovi. Za pastirje so tedaj služili odrasli ljudje, ki so imeli velike pse z »grebenico« na vratu, da jih divja zver ni mogla ugrizniti. Lovili pa so Rutarjani zver v skopce in v globoke jame, katere so z vejicami in listjem pokrili, da se od zunaj jama ni čisto nič videla. Med Brodmi in »Podnom«, zeleno kotlino severno pod Vrtačo, se še danes imenuje tako mesto »Volčja jama«.

Ko so to jamo skopali, je prav tam neka ženica nabirala jagode, pa je padla vanjo, ker ji jama ni bila znana. Pri tem se je tako prestrašila, da je pozabila zavpiti na pomoč. Kmalu potem pa je nekaj prav težkega prihrumastilo, strop se je udrl, v jamo pa je telebnila strašna zver — medved. Ženica je od groze postala vsa trda. Medved se je vzpenjal, ko pa je videl, da ne more iz jame, je počenil v enem kotu; v drugem kotu pa je ženica šklepetala z zobmi ter je vse svetnike klicala na pomoč. Menda se ji je zdela cela večnost, da so prišli ljudje gledat, kaj se je ujelo. Moreš si misliti, kako so se zavzeli. Medveda se niso upali ustreliti, da bi ženske prej ne raztrgal; zato so ji vrgli vrv, da bi jo potegnili ven, toda komaj so jo malo dvignili, je priskočil medved ter objel ženo, da je niso mogli premakniti. Hudega pa ji sicer ni storil. To se je ponovilo tudi drugič. Bilo je žalostno pa smešno obenem, tako da jo je nekdo vprašal, ali medved kaj rahlo objema. »Oh, saj me samo drži za krilo,« pravi ženska vsa obupana. »No, pa krilo

odpni, naj ga ima,« so ji svetovali. Ženska je seveda hitro odvezala krilo, da je zdrknilo z nje, ko so jo potegnili ven; medved pa je že zgrizel vse krilo preden so ga ustrelili.

O »Vrbančku na Rutah« še poje stara pesem:

»Vrbanček na Rutah je moder mož biv,
je gare nastavljav, medvede loviv;
medved prikovcà za plotom dovsà,
je vso lečo osmukov okoli ovsà.«

Ali po drugi enačici:

Vrbanček na Rutah je moder mož biv,
je skopce nastavov, madvode loviv;
Madvad je prikovcov za puotam dovsà,
mavo leče nasmukov, pa mavo ovsà.

Medved je posebno rad hodil v »bučovnjak« lizat strd; zato je Vrbanček tam zraven nastavljal skopce, ki je bil privezan na težko klado. Ko se je pa ujel močan medved, je skopce in klado zavlekel na breg, da se je vse vkup zvalilo navzdol. Ako je klada obtičala, jo je zopet medved potegnil s seboj in se z njo vred valil prav na ravnico spodaj. Pa še tam je strašno revsal, klado grizel in jo premetaval, dokler ga niso ustrelili.

Prav tedaj, ko so Francozi hodili tudi po Rutah, je neki medved hodil na črešnjo. Pod to črešnjo je Vrbanček nekoč pozabil svoje gare. Ko je medved lezel s črešnje, je stopil na gare; gare so se privzdignile, pa zdrčale navzdol, kakor bi ustrelil, da se je medved z vsemi štirimi komaj zdržal na njih. Ko se je spodaj vse vkup prekucnilo, je medved tako dolgo otepal po garah in jih premetaval, da je vse razbil na drobne konce.

Zadnjega medveda v Rutah je na Ogrizovi planini na »Kosmatici« zadušil neki bik. Kmet Ogriz je tedaj imel na svoji planini prav hudega bika. Ko je medved napadel živino, se je bik zaletel proti njemu. Medved je zbežal, pa se vzel na macesen; toda tam ga je pripel ob deblo bik, tako da je medved kmalu iztegnil jezik. Čim pa je bik malo odnehal, je mrtvi medved zdrknil navzdol; bik pa je še bolj pritisnil, ker je menda menil, da je medved še živ. Pritiskal je tako dolgo, da se je sam zgrudil na tla. Pastirji so potem bika potegnili izpod mrtvega medveda.

Tudi v Tamarju na Mehki dolini pod Sveto pečjo je bik zadušil medveda. Medved je hotel telico, ki jo je bil usmrtil, potegniti čez plot; pa ga je pri tem pritisnil bik, ga tiščal in tiščal kakor — bik; k sreči je bil plot prislonjen na drevo, da se ni podrl. Medved je bil mrtev, bik pa ves omamljen, da so ga morali odgnati.

Na planini so nekdanj živino ponoči zapirali »v ogràd«, da so jo psi lažje stražili. Ako je prišla kaka zverina, se je pastir zbudil; začel je trobiti na dolg kozji rog ter je z »baklo« prišel gledat; s tem je prepodil zver. — V Borovljah, ki so sedaj puškarsko mesto za Spodnji Rož in vse Rute, je Medved poleg Lisičnjakov in Jazbecev zelo razširjeno domače hišno ime.

Iz lovskega oprtnika

Lovec — ljubitelj narave.

Redek jubilej.

Pozabil sem na starega lovca po poklicu, Jerneja Tisu, ki je praznoval doma v svoji skromnosti 45 letnico, odkar je postal lovec. V mesecu aprilu je minulo dolgih 45 let, odkar se udeležuje kot pravi lovec v zeleni gardi.

Tisu je stara, a še vedno čvrsta in pristna lovska grča pravega, a izbornega starega kova. Rodil se je v Kiču, samotni gorski vasi nad Boštanjem pri Sevnici. Že kot mlad fant je hodil na love kot gonjač, pozneje pa, ko je sprejela boštanska graščina vse posestvo v svoje roke, je postal lovec. Ko je doslužil vojaška leta, se je ponovno posvetil lovu, kamor ga je vlekel z neodoljivo silo. Vstopil je kot lovec po poklicu pri kostanjeviškem lovozakupniku gosp. Gatschu. Toda tu ni služboval vedno. Bil je tudi lovec na pleterski graščini in pri gosp. Der-

melju v Boštanju. Naposled ga je pa zopet privleklo v Kostanjevico, kjer se je oženil ter si postavil tudi svojo skromno bajto. Kdor ga hoče videti, naj ga poišče v hiši, ki stoji ravno nasproti znane Kuharjeve gostilne tik ob cesti, komaj kilometer od Kostanjevice na novomeški strani.

V svojem 45 letnem službovanju si je pridobil Tisu jako bogato praktično znanje, ki ga je usposobljalo za enega izmed najboljših slovenskih lovcev. Kot tak je izvežbal celo vrsto slovenskih lovcev, ki so mu za njegovo šolo vedno hvaležni iz dna svojih src. Stari Jernej pa ni samo dober lovec, temveč tudi dober in siguran strelec. Kadar je počila puška pri Jerneju, je bilo gotovo, da je plen in lovsko pravičen plen. Njemu je bilo gojenje divjadi glavni smoter vsega udejstvovanja, in koder je bil naš Jernej za lovca, so bila tudi lovišča polna koristne divjadi. Zato

pa je bil zatiralec vseh roparic in ujed, da so se njegovemu vestnemu udejstvovanju mnogi čudili. Kot dober zaščitnik je veljal Tisu tudi na polju krivolovstva. Le premnogokrat je postavil svoje življenje v igro v boju s krivolovci. Zato je bil zrak njegovega okoliša vedno čist take človeške navlake.

Akoprav težijo Jerneja že premnogi križi, je pa še krepak. Tudi njegovo sokolje oko še ni nič oslabilo in vidi vse, kar bi drugemu očesu ostalo docela prikrito. Če zakolne, zakolne samo če ni vse v redu z lovom, ali pa, kadar ga zgrabi revmatizem in ga položi na nepriljubljeno mu ležišče.

Tovariši, Tisuta je treba poslušati, kadar pripoveduje svoje vesele ali žalostne lovske dogodke! In vé jih dosti iz lastnega doživetja, brez latinščine, zakaj Jernej je med tistimi redkimi lovci, ki so pobožni in ne lažejo kar na lepem. Večkrat sem vprašal Jerneja, koliko divjačine je postrelil. A odgovoril mi je vedno enako: »E, veliko sem jo postrelil, a čez mero niti dlake. Streljal sem le, kar je prav. Čez mero sem le lovil divje lovce, ki me še danes preklinjajo, ker sem jim pomagal do zasluženega ričeta. Le žal, da sodnije premalo kaznujejo take falo. Prepričan pa sem, ko bi imel kak sodnik opravka s to druhaljo zunaj v revirju in bi poznal njihove navade, bi gotovo drugače postopal.«

Starega lovca Jerneja je pokrila bela rosa jesenskih in zimskih lovišč. Naj ga obvaruje velika boginja še mnogo let čilega in zdravega.

Hanzlowsky Miroslav.

Gospod urednik! V »Lovcu« št. 8. t. l., stran 291, v četrti vrsti, omenja razprava tiste za pametne lovce, ki imajo puške brez petelinov, lovske torbo in lovske omaro z drugimi lovskimi potrebščinami.

Računati pa morate, da je med lovci veliko takih, ki komaj preživljajo sebe

in družino in kljub temu so strastni lovci in tudi pravični. Gotovo boste rekli, če so tako siromašni, naj pa lov opuste. A to ni mogoče, ker je to pač strast do lova, ter dotični rajši trpi sam pomanjkanje, kakor pa da bi opustil lov. Priznati mu moramo, da ima vsak lovec do čega veselje, česar bi se mu ne smelo kar tako kratiti. In nekateri živi in mrje samo za lov.

Mislimo, da bi bilo dobro, če bi se lovsko društvo pobrigalo za vzgojo nas lovcev nižjih slojev v težajih in glede znosnih banovinskih taks na lovske karte, znižanje članarine ter zmanjšanje taks na lovske pse. Samo na ta način bomo lahko imeli dobre lovce iz nižjega sloja.

Kar se pa tiče ravnanja z orožjem, smo vam iskreno hvaležni za priobčeni članek. — Mlad lovski diletant in član Lovskega društva.

Rani gost. Ko sem 6. septembra v najlepšem dežju zastonj stikal po gmajni za jerebicami in proti večeru že hotel nejevoljen oditi, obstoji naenkrat psica kakor ukopana. Radoveden, kaj ima, ker se nič ne gane za grmom, stopim bliže in zagledam v šaru čepečega kljunača, kako pozorno motri mojega štirinovega tovariša. Seveda sem kljunača takoj dvignil, da bi vzletel v pripravo smer, pa mi je prevejanec zavil v goščavo. V življenju se še nisem tako naglo zasukal okoli svoje osi, kakor takrat in treščil dvakrat za njim. Ko sem ga pobral, sem šele videl, da je dobro rejen gost s severa ter do danes še edini zastopnik plemenite perjadi v Zabovskem lovišču. Žalostno dejstvo je, da kar ni odplavila visoka Drava, je postalo še plen polžarjev — kuge moderne dobe. Ta je tudi v veliki meri kriva, da ni rac, ki so se prejšnja leta kljub povodnjim še vseeno vzgajile. Julijska povodenj mi je sicer poklonila 4 gnezda rac različne starosti, ali še prej ko so odrastle, je požrla vidra vse do zadnje, meni pa zato odstopila svoj kožuh dne 27. avgusta, kar mi je tudi po godu. —oh.

Redek slučaj! Korošec Konrad, čevlj. mojster v Spuhlji, se bavi poleg svoje obrti tudi z rejo kuncev. Zaradi komodnosti jih ima spravljene kar v hlevu za govedo, od koder mu uhajajo skozi planke v sadovnik in še dalje nazaj na njive. Iz sosedove detelje se vračajo točno vsak večer domov.

Ko jih je konec maja zopet prešteval je našel enega več, ki je bil mnogo manjši in sive barve. Ker je novodošlec venomer rinil v brejo zajko, da bi ga dojila, je radoveden pogledal in spoznal komaj par dni starega divjega zajčka. Pobrala ga je zajka najbrž v detelji in odvedla s seboj. Radi svojih in sosedovih mačk je pustil živalco čez noč pod streho ter jo še le drugo jutro izstavil na nji-vi. Pa kako se je začudil, ko je že isti večer našel zopet zajčka pri domači mami. Po ponovni odložitvi v deteljo je revčka tretji dan zadela smrt pod koso.

P. M.

Pižmovke na pohodu. Dne 5. maja t. l. je stopila ga. Robič Ana, gostilničarka v Limbušu pri Mariboru, v vinsko klet, ki leži 2½ m pod stanovanjsko hišo. Imela je tam opravke z vinom za goste. Za zidom se zažene na drugo stran žival, ki se ji je zdela nekam čudna in nepoznana. Zgrabi za palico ter jo s par udarci ubije. Izkazalo se je, da je lep dorasel eksemplar pižmovke — *Fiber zibellicus* Cuvier. Kako je prišla žival v vinsko klet? Mimo gostilne Robič teče potok Blažovnica. Iz kleti je napeljan v potok kanal, po katerem je pižmovka ali ameriška podgana najbrž prišla v vinsko klet, iz katere ni več našla izhoda. Poročevalec se dobro spominja, da je pred letom dni videl ameriško podgano v malem pritoku Blažovnice, ko je skočila z enega brega na drugega ter v grmovju izginila, da jo ni bilo mogoče več zasledovati. Ubiti eksemplar je nagačil preparator Valner v Mariboru ter ga uvrstil v zbirko naturalij osnovne šole v Limbušu.

Godec Anton.

Trpljenje živali po slabem strelu. Julija meseca t. l. mi je javil lovski paznik, da ima v lovišču Godec gamsa s tremi nogami. Pridno zasledujoč sem ga dne 14. avgusta končno izsledil. Pospel se je sede. Ko se je čez čas trudoma prestavil, sem opazil, da ima desno zadnjo nogo iznad narti prelomljeno, da se prav za prav opira le na stegenjenico ter da ostali del prosto opleta po zraku. Hitro sem se odločil in z dobrim strelom rešil žival nadaljnjih muk.

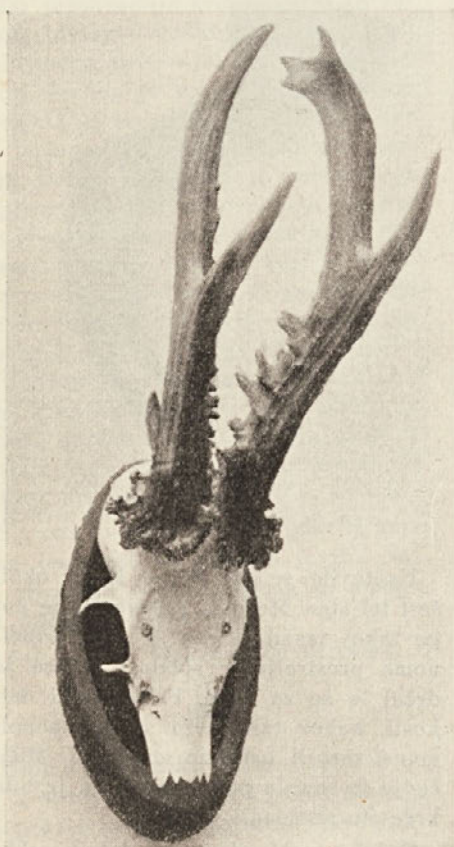
Ugotovilo se je, da je kozel okoli šest let star. Mečnico zadnje desne noge takoj iznad sklepa je imel popolnoma prestreljeno; spodnji del se je držal le še za kožo. Prestreljeni deli kosti, kakor tudi koža so bili popolnoma zarasli oziroma zaceljeni. Mišičevje je seveda popustilo; noga je bila krčevito skrčena.

Sodeč po okroglo 10 cm dolgih parklji na nerabljeni nogi, se je žival zaradi slabega strela brezsrčnih divjih lovcev v takem stanju mučila vsaj leto dni.

Letošnji srnji prsk.

V logaških loviščih so srnjaki dobro gonili, odziv na klic je bil slab in so srnjaki le redko pristajali. Med 3. in 10. avgustom je bil odziv na klic najboljši. L.

V kraljestvu Krma je bil prsk živahen, srnjaki so dobro gonili, a na klic so slabše pristajali. Proti koncu prska so se pa srnjaki izredno dobro odzivali klicem. Sredi avgusta so še dobro gonili in 22. julija so tudi že gonili. Rogovje povprečno in pod povprečnostjo. Starine niso niti na klic zapuščali gošče. V turjaških loviščih,

Plen g. Karla Galleta iz Ljubljane v lovišču Krvava peč, Rob na Dolenjskem, 5. junija 1936, na zalazu.

kjer je bil odziv na klic povprečno dober, so se najboljše odzivali med 12. in 16. avgustom. G.

Na področju lovskega društva v Ribnici: Prve kroge okoli grmovja smo opazili že 12. julija, nakar so isti prenehali zaradi dežja. Po 20. juliju pa se je zopet začelo. Najboljši dan v kočevskih krajih je bil 24. julij. Od 1. do 12. avgusta je bilo v kočevskih krajih skoro mrtvo, šele 14., 15. in 16. avgusta so srnjaki zopet skakali na klic. V ribniškem kraju je bil potek normalen, vendar je prsk srnjadi tudi malo zaostal. Tako je padel 24. avgusta na klic srnjak, katerega je uplenil tov. Klun iz Ribnice, kateri se je dvakrat oglasil na piščal, ko je prenehal klicati jerebe, in sicer ob četrtna 19. V hribovitih krajih, kakor je Loški potok, so srnjaki skakali zelo dobro od 4. do 10. avgusta. Tako sem priklical sam 4. avgusta dva, 5. avgusta zopet dva, streljal in pobral pa samo enega.

Srnjadi je v okolišu našega društva obilo: pravilno gojenje, mile zime in mir v gozdovih zaradi lesne krize, je ugoden. Treba pa bo začeti selektirati srnjad, da ne degenerira.

Jeleni že sedaj, v prvi tretjini septembra, dobro rukajo. Zajcev bo tudi letos prav malo. Njih stalež se ne more popraviti že tretje leto, ko se je pojavila med njimi bolezen na črevih. Mnogi vran pa uničuje še tisto malo zajcev in jerebic. Treba bi jih bilo temeljito zatirati. Precej bo letos polhov, katerih lov v jesenskih nočeh je poseben doživljaj. Ivan Burger.

V ižanskem okraju je bilo letos opazati zelo zgoden prsk. Že okoli 20. julija so srnjaki dobro reagirali na klic, kar priča, da so bili 25. julija uplenjeni v enem lovišču trije srnjaki, seveda na klic. Konec julija so se pomirili in tudi v glavnih dneh ni bilo opaziti posebnosti. Šele pozneje so srnjaki kaj burno prihajali na klic. V splošnem je bil v tem okraju lov na klic dovoljen. Tudi je bilo nekaj prav

dobrih srnjakov uplenjenih, eden še celo prav kapitalen.

V rogovju so letos srnjaki povprečno dobri, čeprav je bilo pričakovati zaradi ugodne zime in še ugodnejše pomladi, da bodo srnjaki nosili izredno dobro rogovje. Iz tega bi sledilo, da niso zime in pomladi glavni činitelji dobrega ali slabega rogovja, temveč le kakršen je oče in mati, tak je tudi sin. Srnjak s slabimi odrastki, oziroma prirojenim slabim rogovjem je oče slabega srnjačka in naj bo zima še tako ugodna, bo srnjak postal eventualno kapitalen v mesu — v rogovju bo pa slabič. S-e.

V srednjem predelu Karavank se je srnji prsk razmeroma zgodaj začel. Srnjaki so gonili že v drugi polovici julija in so v splošnem živahno gonili. Klicu se do 10. avgusta niso povoljno odzivali. Pač pa so med 15. in 20. avgustom dobro pristajali in to zlasti starejši močni srnjaki.

Navzlic mili zimi in ugodni spomladi pa je rogovje zaostalo za pričakovanjem, komaj srednje dobro je po moči. Rogovje je sicer domala normalne višine, a moč (debelost) stebel zaostaja, kakor tudi gabravost in venci. Bolezni (obada) ni bilo opazati. V celoti pa telesna teža srnjadi v teh predelih ni na višini. Spolno razmerje gre na škodo srnjakov pri sicer ugodnem staležu. Š.

★

Lovski koledar za **oktober**

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	6 ¹² ^h
„ zahaja:	„ 11. „	17 ²⁷ ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	6 ²⁵ ^h
„ zahaja:	„ 21. „	17 ¹⁰ ^h
„ vzhaja:	„ 31. „	6 ³⁹ ^h
„ zahaja:	„ 31. „	16 ⁵⁵ ^h

Mesec je 15. v mlaju 30. v ščipu.

Kinološke vesti

Za V. mednarodno razstavo vseh vrst psov v Ljubljani v dneh 19. in 20. septembra 1956 je bilo prijavljenih 232 psov in psic raznih pasem; razstavljenih je bilo 200 psov. 39 je dobilo oceno »odlično«, od teh 22 naslov: Prvak Jugoslavije—Ljubljana 1956, in od teh 11 z nadejo na C.A.C.I.B. Oceno »prav dobro« je dobilo 45 psov, ostali pa oceno »dobro in povoljno«.

Podrobnejše poročilo o razstavi prihodnjič. Savezni tajnik.

Podružnica društva ljubiteljev ptičarjev v Mariboru priredi dne 11. oktobra t. l. dve tekmi, in sicer:

a) jesensko vzrejno tekmo za pse ptičarje, ki so povrženi leta 1955, in

b) razširjeno poljsko tekmo za starejše pse ptičarje v loviščih Breg pri Ptuj in Slovenjvas.

Sestanek tekmovalcev dne 11. oktobra ob 7 zjutraj v Ptuj pri hotelu Osterberger. Ob 7.50 se vrši smotra tekmujočih psov v gostilni Walland, Breg. Tekmovalci, ki pridejo na tekmo s svojimi vozili, pridejo lahko direktno h gostilni Walland. Za prevoz tekmovalcev in drugih obiskovalcev iz Ptuja v lovišče Breg bo preskrbelo društvo.

Prijavnina za vsakega psa znaša 25 din, za nečlane društva pa 50 din. Poklicni lovci, ki tekmujejo z lastnimi psi, ne plačajo prijavnine. Tekmujejo lahko le psi, ki so vpisani v Jugoslovenski rodovni knjigi ptičarjev, v društvenem registru ali v kaki od JKS pripoznani inozemski rodovni knjigi.

Prijave sprejema društvo do 5. oktobra 1956.

Prijavljeno leglo. Dne 9. avgusta t. l. je polegla nem. kdl. ptičarka »Tanne-Nikolsburg«, JRP 48 B po »Mars-u v. Laa«, JRK 114 A šest (5+1) mladičev; lastnik psice je bančni ravnatelj Bogdan Pogačnik, Maribor. Naprodaj so še 2-3 mladiči po 500 Din in stroški za vpis.

Društvene vesti

Družabni večer priredi Lovsko društvo v Ljubljani v torek, 6. oktobra t. l., v lovski sobi hotela Miklič, z malo slovesnostjo, ob kateri bodo izročene diplome častnega članstva Slov. lovskega društva tovarišem dr. Stanku Bevku, nadsvetniku Antonu Mladiču in ravnatelju Ivanu Zupanu. Vse tovariše-lovce, zlasti člane ljubljanskega društva iskreno vabimo, da se snidemo ob 20.50 v označenem lokalu.

Odbor.

Strelska tekma lovskega društva v Mariboru

V nedeljo, dne 9. avgusta t. l., se je vršila na vojaškem strelišču v Razvanju vsakoletna lovsko-strelska tekma mariborskega lovskega društva. Organizacija tekme je bila dovršena, strelišče moderno in vsestransko ustrezajoče urejeno, tako da se je moglo vršiti tekmovanje v tehničnem oziru brez najmanjšega trenja. Zasluga za to gre predvsem dolgoletni izkušenosti strelskega odseka in njegovim delavnim članom pod vodstvom g. dr. Janka Kovačeca, podpredsednika društva, strelskega mojstra g. Roberta Vukmaniča in industrijalca g. Alojzija Spragerja.

Ker zahteva tekmovanje zaradi raznih panog tudi ob manjšem številu tekmovalcev prav obilo časa, so pričeli padati prvi streli že ob 7. uri in se je streljanje nadaljevalo potem z dvehurnim odmorom opoldne tja do 19. ure. Vreme je bilo zelo ugodno, nikakor prevroče in razsvetljava tarč zaradi delne oblačnosti jako dobra.

Krasno strelišče, ki leži pod obronki skrajnega vzhodnega Pohorja pod severnim pobočjem, so poživljali ves dan mnogoštevilni avtomobili, motocikli in kolesa, ki so dovajali tekmovalce, društvene člane in mnogoštevilno občinstvo obojega spola v krasno naravo k zanimivemu in napetemu tekmovanju naših res izbornih strelcev. Žal le, da je njihovo število razmeroma pičlo in se kljub vsemu prizadevanju ne more dvigniti. Strelski šport je pač drag in dolga je pot do količaja uspešnega tekmovanja z dosedanjimi »kanoni«.

Točno ob 9. uri je otvoril društveni predsednik, g. ravnatelj Bogdan Pogačnik, tekmovanje ter pozdravil navzoče zastopnike vojaških in civilnih oblasti in korporacij, tako gg. magistratnega direktorja Rodoška — zastopajočega g. mestnega župana, garnizijskega poveljnika podpolkovnika M. Nikolića — zastopajočega g. poveljnika mesta, okrajnega načelnika za okraj Maribor desni breg dr. Šiško, okrajnega podnačelnika dr. Modrijana, zastopajočega okrajnega načelnika za okraj Maribor levi breg, predsednika »Mariborskega tedna« in bivšega mestnega župana dr. Lipolda, ravnatelja gozdarske šole nadsvetnika inž. Ziernfelda ter razne druge osebnosti, tekmovalce in goste, med temi predvsem došle brate Hrvate.

V vznesenih besedah je nato poveljeval g. predsednik plemeniti strelski šport in smotno prireditelj tekme ter pozval slednjič navzoče, da zakličejo trikratni »Živijo« Nj. Vel. kralju Petru II. ter Nj. Vel. kraljici Mariji, kot

članici in pokroviteljici lovske organizacije.

Med došlimi gosti in tekmovalci izven Maribora je treba omeniti nekatere drage vsakoletne udeležence tekme iz Zagreba, grofa Bombellesa iz Vinice, predsednika »Lovskega društva Ptuj« g. dr. Šalamuna, gg. kapetana Gošlerja in mag. pharm. Jordaniča iz Prevalj ter g. Terčelja od Sv. Jurija ob Pesnici.

Uspehi tekme so sledeči:

Juniorji: 1. Adolf Šoster, 68 točk. prejel je naslov »juniorski prvak lovsko-strelske tekme Lovskega društva Maribor«, častno darilo in diplomu. 2. Berta Kušar, 65 točk. 3. Kosjak. 4. Tomažič.

Seniorji: 1. Stanko Terčelj, 95 točk, prejel naslov »seniorski prvak lovsko-strelske tekme Lovskega društva Maribor 1936«, častno darilo in diplomu. 2. Nikola Jordanič, 55 točk.

Lovski pazniki: 1. Emil Majhenič, 27 točk. 2. Simon Lang, 21 točk.

Mojstrsko prvenstvo »Lovskega društva Maribor«: 1. Robert Vukmanič, 128 točk. 2. Alojzij Sprager, 117 točk. 3. Rudolf Janežič, 116 točk. 4. dr. Kovačec, 114 točk. 5. Teodor Janežič, 105 točk. 6. Ljudevit Gošler. 7. Lininger. 8. Gorup. Robert Vukmanič si je tako priboril kot »mojstrski strelec-prvak Lovskega društva Maribor 1936« prehodni pokal kot častno darilo mesta Maribor in sicer že drugič. Sprager, R. Janežič, dr. Kovačec in T. Janežič pa so si pridobili naslov »mojstrski strelec Lovskega društva Maribor 1936« z zadevnimi diplomami in častnimi darili.

Prvenstvo Lovskega društva Maribor v streljanju na glinaste golobe: 1. grof Bombelles 48 točk. 2. Alojzij Sprager 45 točk. 3. Rudolf Janežič 42 točk. 4. Teodor Janežič 40 točk. Grof Bombelles je dobil naslov prvaka, on in ostali pa zadevne diplome in častna darila.

Ob 21. uri je predsednik zbora sodnikov g. ravnatelj Rajko Boltavzer v navzočnosti predstavnikov oblasti in

raznih drugih uglednih osebnosti razglasil v lovski sobi hotela »Orel« uspehe tekme ter so prejeli zmagovalci častna darila. A. S.

Lovska kušinja

Srnje stegno kot tunina. Izloči kosti iz stegna in ga plosko prereži. Meso očisti vseh kožic in žilic, stolči ga (pretolči ga ne smeš). Osoli ga na obeh straneh primerno, na notranji popopraj in namaži s seseklano slanino. Potem ga zvij v smeri mesnih vlakenj in nato tesno zavij v zmočen prt, povij trdno z vrvico ter ga daj kuhat z vso zelenjavo kakor za juho, malo okisaj in kuhaj dve uri. Ko se shladi, zreži zvitek na prst debele rezine, jih naloži na krožnik in polij s tole omako:

Prethlači škatlo sardin in škatlo sardelnih obročkov skozi sito, zmešaj z oljem in nekoliko kisa, s sokom ene limone, dodaj 1—2 zajemalki juhe, v kateri se je kuhalo meso ter polij pripravljene mesne rezine na krožniku. Tako pripravljena jed mora stati 4 do 5 ur pred serviranjem. Ma. Š.

Oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruga g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogacarjev trg.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za ovratnike in podstavo, izdelovanje predpostelnikov, strojenje in barvanje irhovine za hlače, rokavice in pralno usnje izvršuje solidno Ivan Burger, diplom. usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Kompletne letnike »Lovca« 1953, 1954 in 1955 prodam. — Jazbec, Valjavčeva št. 15, Ljubljana.

Zbirka vseh predpisov o lovu, ki smo jo najavili v »Lovcu« na str. 325, izide v začetku meseca oktobra t. l.

Ker so v tej zbirki vsem paragrafom novega zakona o lovu, kakor tudi posameznim določbam lovskih pravilnikov, uredb in naredb pridejana pojasnila, bo zbirka služila vsakomur, kdorkoli ima opraviti z lovom.

Priporočamo jo v nabavo občinam, članom odškodninskih razsodišč, zakupnikom lovišč, lastnikom izločenih lastnih lovišč, gozdnim upravam, vsem gozdarskim in lovskim nameščencem, vsem lovcem, odvetniškim in notarskim pisarnam in drugim zanimancem.

Knjiga se naroča v tiskarni »Merkur«, Ljubljana, Gregorčičeva ul. 23. Cena trdo kartonirani knjigi 64 din, v platno vezani 76 din. Po pošti 3 din več.

Vse cenj. lovce in strelce opozarjam na otvoritev

puškarstva

v Celju, Dečkov trg št. 1

Ivan Zarnik

in se vljudno priporočam za vsa izdelovanja in vsa v mojo stroko spadajoča popravila. Prodaja najmodernejših lovskih pušk, pištol in samokresov ter vsake vrste municije. Velika zaloga različnega lovskega orožja. Montaža daljnogledov in naprava novih kopit, cevi itd. Najvestnejše in točno pristreljanje pušk. Konkurenčne cene!

Priporočam se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Nepremočljive, tople Hubertus-plašče in pelerine iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg št. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Dvocevka petelinka z daljnogledom, kal. 16/8 mm	3000 din
Dvocevka petelinka, kaliber 16/10 mm	800 din
Trocevka Hamerles, kaliber 12/8 mm	2500 din
Trocevka petelinka, kaliber 16/8 mm	2200 din
Trocevka petelinka, kaliber 20/10 mm	1500 din
Dvocevka petelinka, kaliber 16 mm	850 din
Dvocevka petelinka Grener kaliber 16 mm	1200 din
Dvocevka petelinka, kaliber 16 mm	800 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	1200 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	800 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	600 din

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvora. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absol. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznane najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specialnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurijozno, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapri-seženi izvedenec in cenilec, Mari-bor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spa-dajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pa-zite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregle-dati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieg-hoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, stre-liva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvali-tetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, naj-vestnejše in točno pristreljanje pušk.

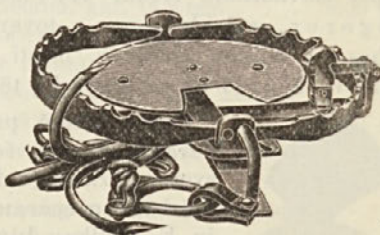
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnil-nih sredstev. Ma-zanje z »NC« oljem in mastjo garantira za hi-gijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje ob-drži prvotno barvo. — Od blata očišče-ne še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absor-birajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čev-ljev. Za pričetek sezone Vam priporo-čam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, kate-rega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

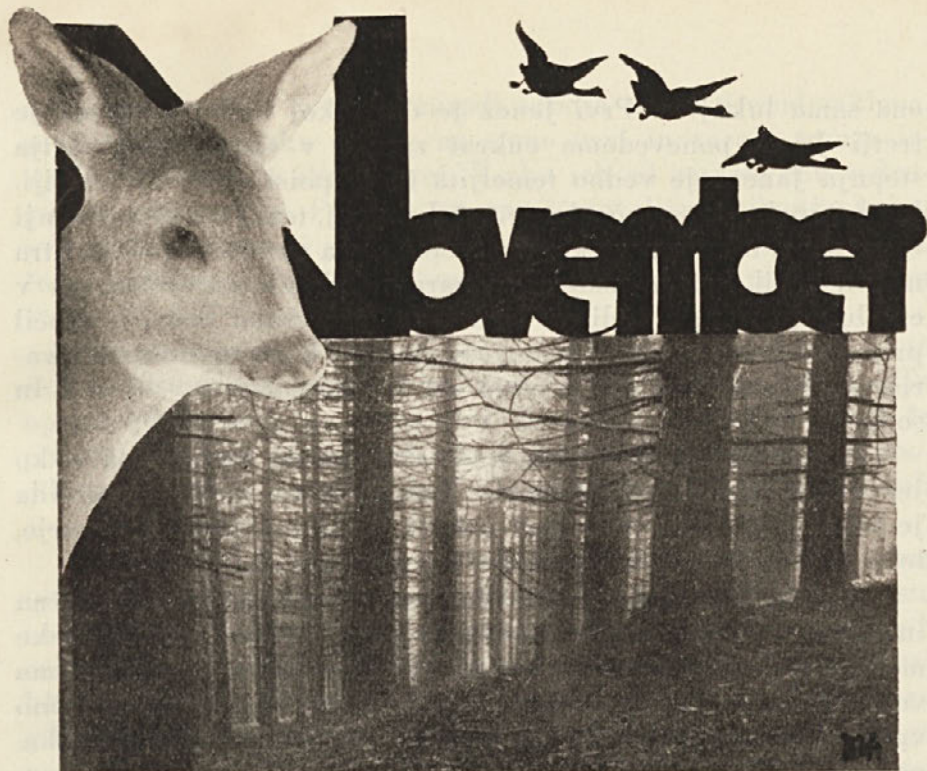

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitrans-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-htevajate povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdeloval-nica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, škobce vseh vrst ter škatle vseh ve-likosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Pun-tigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokov-no izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta trdka pasti iz drugih to-varen. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri trdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Ing. Mirko Šušteršič

Strel s kroglo

1.

Na zadnjem pogonu so sedeli trije Janezi s Štefanom ob četrtem litru za polito mizo vaše gostilne. Svoje pse vseh kombinacij zaplotniških spočetij, ki so se ravsali za špilje klobas in obrane kosti, so nasitili z breami in tako je kmalu zavladalo pravo lovsko nastrojenje. Z vinom je tekla beseda, z litri vzpon in razanca, in brž je govor prekipel preko prve in druge stopnje v presežno, ko so jeli hvaliti svoje risanice. Tretji Janez, ki je bil s hribov doma in v razpoloženju tretje stopnje, je menil, da Štefanovi drskovnici na 11 mm ter prvega in drugega Janeza 9,3 mm svinčenkama nastavi za štefan vina svojo zadnjo plat na 150 korakov. Sam pa da ima čudo puške, za katero sam baše patrone in vliva svinčenke. Neko spomlad, preden je bil »odprt« srnjak, je zopet preizkusil risanico. Sam Bog ve, kako daleč je to bilo, z vrha hriba čez dolino, kjer je že prejšnji dan nastavil papir za tarčo, je trikrat ustrelil vanjo. Po dolgem potovanju do tarče se je začudil, kako da je v velikem papirju na sredi

ena sama luknjica. Prvi Janez je dal takoj razlago, češ da je tretji Janez ponevedoma enkrat zgrešil v tarčo. Toda tretja stopnja Janeza je vedno temeljita in je poiskal strel v zemlji. In glej spaka, tri svinčenke je našel skupaj, torej sta šli naslednji točno skozi luknjo prve krogle. Štefan se pa na vidiku petega litra ni niti čudil, ker je smatral za naravno, da zleze več murnov v eno luknjo, ker gre tudi več ljudi skozi ena vrata. Tedaj je skočil prizadeti Janez na junaške noge in pomolil kosmato desnico tovarišem: Stavimo, na 150 z mojo, za štefan, točno v — črno! In so šli...

Naslednji dan je Štefan študiral, kako da ga boli glava, ko je vendar nastavlil drugi konec, kamor se mu je dozdevalo, da je tretji Janez tam sredi noči enkrat, ko so menjavali krčmarje, točno zadel. In vendar, taka puška, ni mogoče!

Seveda ni mogoče, kajti vsaka risana cev, še tako natančna in skrbno izdelana, trosi izstrelke, to je razmetava krogle do neke mere sem in tja, čeprav je cev matematično natančno namerjena vedno na eno točko. Torej tudi puška, ki je trdno in nepremično vpeta, kjer so izključeni vsi pogreški človeka in njegove roke, ne strelja v eno luknjo.

Za točnost (preciznost) strela je najvažnejše trošenje (razmetavanje) po puškini cevi sami. Natančnost strela je odvisna od trošenja kakor tudi natančnost zadetka. Prav za prav pomeni vse to eno in isto, kar pa s pojmom lege zadetka nima nič skupnega. Lega zadetkov na tarči je mesto, kamor padajo streli. Če na primer streli padajo desno visoko od sredine, je pač tam lega zadetkov, ki se popravi s premaknitvijo merilnih naprav (muhe, kobilice ali križa v daljnogledu), puška pa navzlic temu lahko natančno strelja, ker malo trosi (malo razmetuje strele drugega od drugega).

Do neke meje se natančnosti strela pridružuje še razanca. Čim bolj je lok krogline poti od puške do tarče sploščen, čim manj se pot izstrelka na sredini dvigne preko merilne premice, tem razantnejša, pravimo, je puška oziroma strel.

Ti naštetí pojmi tvorijo kakovost strela. Učinek strela s kroglo pa je odvisen oziroma sestoji: iz moči, ki jo podeli smodnik izstrelku, trošenja (natančnosti strela), razance in lege zadetka. Puška strelja natančno, če je trošenje (razmet) majhno, če je točnost zadetka velika. Od trošenja je odvisno, če izstrellek na neko razdaljo še z gotovostjo zadene določeno velik cilj ali ne. Zato najboljše pristreljena risanica lahko zgreši cilj, če preveč trosi.

Zakaj cev trosi (razmetuje) strele? Pri oddaji strela se cev zatrese, zavaluje, zaniha zaradi sil, ki se ob strelu sprostijo, puška

se pa upogne. Cev zavalovi zaradi odboja eksplozije od zaklepa, sunkovitega pritiska plinov na stene cevi in zaradi trenja izstrelka ob prerivu skozi vrtež. Vsaka teh sil zatrese cev v drugačnem valovanju. Pri tem se sproščajo slična nihanja kakor pri prožni kovinasti palici, ki je na enem koncu trdno vpeta, če jo udarimo. Cev se na nek način zvija gor in dol kakor kača.

Poleg valovanja cevi se pri strelu vsa puška ukrivi in to zaradi odsunka, ki puško v zaklepu in vratu kopita upogne. Ta upogib puške sega do ustja cevi. Zato se s tem odklon cevi še poveča in s tem raztros strellov, kajti vsa ta valovanja in upogibi se od strela do strela bolj ali manj menjajo in niso nikoli čisto enaki.

Pri repetirkah z osrednjim zaklepom in dvigalnim zaklepom (puške zaklopače — Blockverschluss), ki imajo nepremične (sta novitne) cevi, vplivata na raztros samo valovanje cevi in upogib celotne puške. Pri prelamačah, dvocevkah, trocevkah, ki se v zaklepu prelamljajo (gibljive cevi), nastopajo pri strelu še druga gibanja, ustrezno sistemu zaklepa in legi cevi. Cevi, ki so druga nad drugo, se pri strelu odklanjajo (gibljejo) okrog zaklopne osi navzdol, pri puškah s cevmi druga ob drugi gre odklon navzdol in v stran. Tudi ti gibi vplivajo še posebej na večji ali manjši odklon ustja cevi.

Kakor že rečeno, se vsi ti razni stresljaji, valovanja in upogibi od strela do strela menjajo, ker so sile, ki pri tem delujejo, vsakokrat malo drugačne in zato je tudi odklon cevne ustja vsakokrat drugačen. Največji delež na tem ima pritisk plinov, ki ni nikoli čisto enak. To je razumljivo, ker količina smodnika v vsakem naboju ne more biti matematično natančno enaka, kakor ni teža izstrelkov in njihov premer. Tudi netivo (vžigalnik) ni vedno popolnoma enako in ne zgorevanje smodnika zaradi vlage in toplote. Razen tega je po nekaj strelh cev umazana, v nji so drobci izstrelkov, da je trenje večje, pri vročih cevih zopet manjše. Vse to vpliva na hitrost izstrelka, katera zaradi tega ni nikoli čisto enaka in stalna. Zato krogla včasih doseže ustje cevi prej, včasih pozneje, enkrat ko ustje zaniha navzgor, drugič ko zaniha navzdol in tretjič zapusti krogla cev, ko je ustje v sredini nihanja. Tako gre strel više ali niže in tarče ne zadene nikoli na eni in isti točki, čeprav so izključeni vsi pogreški človeške roke. To je trošenje, razmetavanje strellov po cevi sami. Temu se pridružijo še vplivi na izstrelek med potjo od cevi do cilja, razne zračne plasti in zračni tokovi. Vse to so, bi rekli, redni (normalni) vzroki trošenja.

Razen rednih vzrokov povzročajo večje trošenje razne napetosti v gmoti cevi, ki nastanejo pri predelavi in obdelavi, pri kovanju in oblikovanju jekla. Pri tem se kovinski kristali nasilno premaknejo in zaobrnejo iz njihove naravne lege in tako nastanejo razne medsebojne napetosti, slično kakor v povezu nekaj suhih krivih palic, ki smo jih na ta način s silo zravnali. Ob menjajoči se vlagi bodo vlakna skušala zavzeti lego in obliko prvotne vzrasti, pa se bo povez gotovo ukrivil. Slične pojave, zlasti pri spojenih kovinah, povzroča menjajoča se toplota. Tak spoj kovine predstavlja puškina cev, ki je bila napačno izdelana. Pri strelu se segreje in zato raztegne, nategne in zavije. Zato ima sledeči strel drugo oddajno smer.

Pri puškah z več kot dvema cevma je stvar še mnogo bolj zamotana in tako zapletena, da se sploh ne da točno razčleniti in opredeliti vseh sil in smeri upogibov, zavojev, stresljajev itd. Spojitev več cevi se tehnično tudi ne da tako izvršiti, da bi v medsebojni legi ne nastale napetosti in da bi zvarjene cevi streljale na eno točko. Zato je treba cevi pri streljanju sproti uravnnavati oziroma kriviti, dokler ne streljajo v isto smer. Pri različnih toplotinah se pa zvarjene cevi, naravno raztezajo in pri tem natezajo in zavijajo ter tako povzročajo mnogo večje trošenje strelcev kot ena sama cev, ki je nasilno vpeta v kopito in zaklep. Vse to povzroča, da slika zadetkov, recimo petih ali desetih strelcev, ni točna (ena sama luknjica, skozi katero bi šle vse krogle za prvo, kakor je to zmogla edino Janezova risanica pri četrtem litru na zadnjem pogonu), temveč ploskev, ki nam podaja sliko zadetkov. Ta slika ni nič drugega kot trošenje dotične puške na neko razdaljo.

Razmet strelcev gre bolj v višino kot v širino, ker je tudi odklon (nihanje) ustja cevi v navpično smer znatno večji kot v vodoravno. Slika zadetkov na tarči, če jih obkrožimo s črto, je torej pokončna elipsa. Čim manjša je elipsa, tem manjši je raztros, tem natančneje (precizneje) strelja (nosi) puška.

Vendar je gotovost zadetkov mnogo bolj odvisna od lovčeve strelske spretnosti kot pa od trošenja puške, kajti tresenje rok in sunkoviti obtok krvi mnogo bolj razmetujeta krogle kot vse drugo.

Za lovske namene raztros puške najenostavneje označimo s krogom, ki ga potegnemo okrog vseh zadetkov na tarči, tako da skrajne zadetke krožna črta reže po sredini. Navadno vzamemo sliko zadetkov petih strelcev na 120 korakov, v novjšem času na 100 metrov. Moderna dobra risanica nima krožnega premera raztrosa iznad 6 cm na 100 m, mnoge nimajo niti polovice tega.

(Se nadaljuje.)

Dr. Viljem Krejči

Pobijanje lovske tatvine

(Nadaljevanje in konec.)

Poleg sodnega kaznovanja pa določa zakon tudi preganjanje lovskih tatov po upravnih oblastvih. Zakon o lovu predvideva v VI. poglavju §§ 85—95 posledice, ki poleg sodnega kaznovanja zadenejo onega, ki se pregreši zoper lovski zakon. Kdor na zahtevo nadzorovalnih organov ne pokaže lovske karte, kdor hodi s puško po tujem lovišču razen po javnih potih (zlasti je prepovedana nošnja puške malega kalibra s slabim pokom), kdor namenoma ali pa iz nemarnosti spušča pse v tuje lovišče, se kaznuje z zaporom od 1 do 10 dni, ali z denarno kaznijo od 30 do 300 din. Kdor ne izkaže pravičnega izvora divjačine, ki jo prodaja, kdor svojo lovsko karto odstopi drugemu v uporabo, kdor lovi brez lovske karte, kdor lovskega upravičenca ovira pri izvrševanju lova, kdor neupravičeno ujame mlado zaščiteno divjad ali razdira gnezda in jemlje jajca iz gnezda, ga kaznujejo oblastva z zaporom od 1 do 14 dni ali z denarno kaznijo od 50 do 500 din. Kdor divjad lovi v prepovedanem času, kdor izda neresnično potrdilo o izvoru divjačine, kdor zaščiteno divjad lovi z zankami, mrežami, pastmi ali na drug nedovoljen način brez posebnega dovolila oblastev in kdor lovskega tatu kakorkoli pomaga, ga kaznujejo z zaporom od 1 do 10 dni in z denarno kaznijo od 100 do 1000 din. Kdor brez dovoljenja lovskega upravičenca lovi v njegovem lovišču, se kaznuje z zaporom od 5 do 14 dni in denarno kaznijo od 150 do 1500 din in je kaznen tem strožja, če se storilec maskira ali zataji svoje ime ali navede napačno ime ali pa se upre z grožnjo in silo. Kdor se sicer še pregreši zoper predpise lovskega zakona, se kaznuje z denarno kaznijo od 30 do 1000 din. Te kazni izrekajo sreska načelstva, neglede na to, da storilca preganja tudi sodišče, čim je zagrešil kako dejanje, ki je kaznivo po kazenskem zakonu. Razen tega ima obsodba tudi za posledico zaplembo ujete divjačine, zasego lovnega orožja in pripomočkov ter odvzete lovske karte, če jo je storilec imel. Vrhu tega pa zadene storilca tudi še plačilo odškodnine, ki jo mora plačati po cenah, ki jih predvideva XI. poglavje banove uredbe z dne 20. februarja 1935, Sl. list z dne 16. marca 1935, kos 22. Po načelih te uredbe in § 92. zak. o lovu mora storilec plačati vrednost žive divjadi in ne samo ceno mesa. Če je storilec povzročil še drugo škodo, je tudi to dolžan povrniti. Sreska načelstva, ki storilca kaznujejo, priznavajo oškodovancu na njegovo zahtevo odškodnino po prej navedenih za-

konskih določilih, oškodovanec je pa tudi upravičen posebej tožiti storilca pri rednem sodišču na povračilo storjene škode. Če se proti zakonu pregreši več oseb, jamčijo vsi nerazdelno za plačilo odškodnine. Storilec pa mora plačati tudi stroške postopanja.

Lovski tat navadno nima orožnega lista, odnosno dovolila za posest in nošnjo orožja. Zato je kazniv tudi po določbah čl. 29. do 43. zak. o posesti in nošnji orožja, Ur. list z dne 1. avgusta 1928, št. 260/72, ki predvideva izdatne zaporne in denarne kazni ter zaplembo orožja in streliva za neupravičeno nošnjo orožja, za nabavo orožja brez dovolila, za neupravičeno posest vojaškega orožja in druge slične prekrške.

Končno je tudi še upoštevati, da se lovski tat, ki lovi brez lovske karte, obenem pregreši zoper taksni zakon, ki v tarifni postavki 101 a predvideva pristojbine na lovske karte in v pripombi 4. k tej tarifni postavki navaja, da se kaznuje s petkratnim zneskom neplačane takse, kdor lovi brez lovske karte ali s karto, ki ji je rok že potekel ali pa s tujo lovsko karto. Te kazni izrekajo finančna oblastva. Zato je treba v ovadbi tudi ugotoviti, da storilec ni imel lovske karte, ki jo predpisuje Pravilnik o lovskih kartah z dne 29. julija 1935, Sl. list 575/85, iz leta 1935.

Zasačeni lovski tat pa se dostikrat tudi ne more brzdati, žali te, ko ga ustaviš ali se celo s silo upre. Mnogokrat žali celo orožnike in jim dela silo. Tudi na take dogodke je treba posebno paziti in jih v ovadbi ugotoviti. Zelo stroge so kazni, ki jih predvideva kazenski zakon za take primere. Tudi lovski upravičenec, ki ni uradna oseba, naj vloži tožbo zaradi žaljenja časti, kadar ga zasačeni lovski tat žali, da mu tudi s tem čim bolj zagrni njegovo nepravilno in nezakonito postopanje.

Tu naj izrečno in ponovno poudarim, da izrekajo oblastva vse te kazni eno poleg druge, oziroma eno vrh druge in moramo zato poslati po en izvod ovadbe sodišču, sreskemu načelstvu in davčni upravi. V ovadbi, ki jo poslano sodišču in sreskemu načelstvu, moramo predlagati kaznovanje in priznanje odškodninskega zahtevka.

Lovskega tatu, ki neupravičeno strelja divjad ob času lovopusta z vojaško puško in lovi s psom, brez orožnega lista in brez lovske karte, zadene torej sodna kazen zaradi lovske tatvine, nadalje kaznovanje po sreskem načelstvu zaradi neupravičenega izvrševanja lova, § 99. l. z., zaradi lova v času lovopusta, § 87. l. z., zaradi nošenja orožja brez orožnega lista, čl. 31. orožn. zak., zaradi posesti neprijavljenega orožja, čl. 29. orožn. zakona, zaradi posesti vojaškega orožja, čl. 34. orožn. zakona, zaradi lovljenja brez lovske karte, § 86. l. z., zaradi hoje s puško po

tujem lovišču, §§ 33. in 85. l. z., zaradi vodenja psa v tujem lovišču, § 85. l. z., in ga kaznuje tudi še finančno oblastvo po določbah taksnega zakona, tar. postavka 101 a., pripomba 4. Če tudi niso v zakonu predvidene na posamezna krivična dejanja zelo stroge kazni, se vendar nakopiči toliko pregreškov, od katerih je vsak zase kazniv, da je kazen, ki zadene storilca, vsakokrat prav občutna.

Že prej sem omenil, da je v vsakem primeru storilec tudi dolžan povrniti škodo in da prihaja v pošteb cena žive divjadi. V kolikor storilec zahtevane odškodnine ne plača prostovoljno in ga je treba tožiti, mora plačati tudi izdatne pravdne stroške v kazenskem postopku in v postopku pri civilnem sodišču.

Če je storilec imovit in ima n. pr. svojo domačijo, obrt, izgovorjeno doto, ali pa kako drugo zarubljivo imovino, ga bodo obile zaporne in denarne kazni, odškodnina in pa stroški postopanja že precej zadeli. Izkušnja pa uči, da običajno v takih primerih mnogo več zaleže izterjevanje denarnih zahtevkov, kakor pa zaporna kazen. Storilec bi bil kar pripravljen sedeti par dni, toda s plačilom je težava, zlasti, če tožitelj postopa z vso brezobzirnostjo, kakor je to v vsakem primeru treba. Kadar storilec vidi, da pride eksekutor ter zarubi in odpelje iz hleva živino in iz hiše, kar je zarubljivega, ali pa kadar celo pred cerkvijo okličejo, da mu gre domačija na boben, hitro nabere denar, da plača in prepreči še nadaljnjo škodo in sramoto. En ali dva taka primera ga spametujeta, ostali lovski tatovi pa dobe tudi strah.

Če storilec nima dosegljive imovine, potem se seveda izpremeni neizterljiva denarna kazen v zapor, čigar trajanje se spričo prej omenjenega kopičenja pregreškov lahko prav izdatno raztegne, zlasti če oblastva primerno upoštevajo, kako zelo je treba ščititi lovne pravice in pobijati krivo lovstvo.

Obzirnost napram storilcu ni prav nič umestna. Ali je imel zankar kaj srca, ko je nastavil zanko v zavesti, da se bo uboga žival mučila ure in dneve, da končno pogine nepopisno strašne smrti? Ali lovski tat kaj upošteva, kako lovski upravičenec z vsem svojim srcem visi na svojem lovišču in kako velike denarne žrtve doprinaša za lov, od katerega imajo tolikšne koristi država, banovina, občina, lovski čuvaji, obrtniki itd.? In kako blizu je lovskim tatovom uporaba strelnega orožja proti lovskemu čuvaju in lovskemu upravičencu! Zato je treba, če hočemo uspešno zatirati lovsko tatvino, da postopamo proti lovskim tatovom z vso brezobzirnostjo in pri tem ne štedimo ne potov ne stroškov.

Treba pa je tudi, da skrbimo za objavo odločb sodišč in upravnih oblastev, ki so kaznovala lovske tatove. Če naši dnev-

niki prinašajo iz razpravne dvorane poročila o navadnih žaljenjih časti, o pretepih itd., zakaj ne bi objavljali s polnim imenom lovskih tatov in njih kaznivih dejanj? Mnogo je tudi takih lovskih tatov, ki bi jih bilo zelo sram, če bi se njihovo ime v taki zvezi čitalo v časopisih.

Mnogokrat učinkujeta pri lovskem tatu tudi aretacija in hišna preiskava. § 46. lovskega zakona določa, da je vsakdo dolžan pokoriti se odredbam zapriseženega lovskega čuvaja, ki jih vršeč svojo službo izdaja po predpisih lovskega zakona. Zapriseženi lovski čuvaji imajo pravico zahtevati od oseb, ki jih zalotijo na lovu, vpogled v lovsko karto in od oseb, ki nosijo divjačino, potrdilo o izvoru divjačine, smejo jih tudi legitimirati, vprašati po njihovem imenu, poklicu in bivališču. Kadar se zasačeni ne more legitimirati ali obstoji sum, da so listine ponarejene, mora lovski čuvaj odvzeti lovsko karto, lovsko orožje in druge lovske pripomočke, kakor tudi divjačino, če jo ima zasačeni pri sebi. Najkasneje v 48 urah nato mora lovski čuvaj vložiti pri sreskem načelstvu, krajevnem političnem oblastvu ali orožniški postaji ovadbo in izročiti zaplenjene predmete. Ako zalotena oseba zataji svoje ime ali ako se z grožnjo in silo upre službenemu poslovanju, jo lahko zapriseženi lovski čuvaj prime in izroči najbližjemu krajevnemu policijskemu oblastvu, orožniški postaji ali občini. Sme jo torej v tem primeru aretirati v ta namen, da jo izroči državnemu oblastvu. Lovski čuvaji sicer niso upravičeni, da bi sami izvedli hišno preiskavo, toda s posredovanjem orožnikov to lahko vsak čas store. Aretacije in hišne preiskave niso pri narodu kaj priljubljene in ne delajo čast prizadetemu. Zato se bomo tudi teh sredstev morali posluževati pri zatiranju lovske tatvine.

Treba pa je, da tudi mi od svoje strani nadziramo, da oblastva store vse, kar za pobijanje lovske tatvine predvideva zakon in če bi videli, da v tem pogledu ni kaj v redu, moramo to javiti svojim lovskim organizacijam, društvu in Zvezi, da na primeren način opozore nadrejena oblastva.

Divjad v pohorski zimi

Huda, dolgotrajna, trdovratna je pohorska zima, kadar si to vtepe v glavo. K njenemu hudemu mrazu, ki je ukoval Šentlovrenska in Ribniška jezera (1500 m), pa tudi rusastobradatega Jezernika, pohorskega Pozejdona, v kristalno prozorne verige ledu in ledenk, se kaj radi pridružijo silni viharji s snežnimi meteži. V tem besnenju kraške burje, zimskega mraza in snežnih zametov pokajo mogočni bukovi, smrekovi in jelkovi gozdovi, ječe in se klanjajo breze, jerebike in ruševje, umolknejo pohorske reke v svojih globoko zarezanih, z granitnimi kvadri obloženih jarkih in jarugah, obnemorejo visoki šumiki in slapovi, pokriti z debelimi plastmi ledu in snega. Pohorska zima pa ima često tudi drugačen obraz; ta njen drugi obraz se ljubko in prikupljivo smehlja, je ljubezniv in prijazen, topel in gorak. Tedaj valovi okoli velikanskega pohorskega pogorja, okoli njegovega vznožja, ob njegovih poševno izbočenih pobočjih pod njegove hrbte, grebene, vrhove, planjave in kope morje težkih meglá in oblakov; v tem neskončnem meglenem morju je zima mrzla, vlažna, nezdrava. Pohorske višine, glavni hrbti in vzpetine pa se tedaj sredi zime kopljejo v toplem, pomladanskem soncu, ki kakor dalmatinsko blaži, greje in rdeči lice lovca, ki se na smučeh vozi po redkem bukovju, po odprtih, jasnih in sončnih planjavah in kopah, opazujoč in izsledujoč sledi in stopinje divjadi v visokem, sveže zapadlem snegu pohorske zime.

Jelenska peč ob Lobnici nad Smolnikom, Košutna ravna nad Maroltovo kmetijo v Rebru, Volčja ravna pod Sv. Arehom, Volčja jama nad Sv. Lovrencem, Medvedja ravna, Medvedji kogelj in Medvedja jama že s svojimi imeni izpričujejo, da so nekoč lovci v pohorski zimi gojili jelene, zasledovali volkove in se bili in topli z medvedi. Zadnji medved je bil v pohorski zimi sicer ustreljen l. 1884. v Žlavsovem gozdu blizu pohorske Ribnice; a volkovi kakor tudi merjasci še danes niso posebno redka prikazen v pohorski zimi. Pripovedke in pravljice o postanku cerkve sv. Areha pri Ruški (1248 m), o postanku pohorske madoe sredi gozda med Sv. Bolfenkom (1060 m) in Mariborskim razglednikom, potem pa pripovedka o frati Berglici nad Ribnico in o »Cerkvici« na Ribniškem sedlu vedo dosti povedati o pohorski zimi, o volkovih in medvedih, ki so lačni tulili in zmrzovali, ljudi in drobnico ogrožali v njej. Sv. Areh blodi sam

skozi pohorsko zimo. Sredi zimskih pragozdov ga zaloti noč. Volkovi tulijo gladni v bližini, medvedje si iščejo plena. Sveti Areh že gleda smrti v obraz. Tedaj se zaobljubi, da bo zgradil na onem mestu lepo cerkev, ako srečno prestane strašno zimsko noč na Pohorju. V novejšem času je slovenski kmet Visočnik v enakem slučaju storil enako in tako je nastala visoka soha s pohorsko madono, ki jo srečaš na poti od Sv. Bolfenka k Mariborskemu razgledniku. Pa Berglica in »Cerkvica« pod Jezerskim vrhom (1525 m)! V hudi zimi zaloti noč starega berača na poti iz Ribnice v Mislinje. Pod staro bukvi, ob frati sedeč, položi svoje berge ob ledeno deblo in zadremlje brez bojazni pred medvedi in volkovi. Tam je mirno zaspal in se ni več prebudil stari pohorski berač; njegove berge so strohnele; kup vejic, ki so jih mimo idočci nalagali na njegov grob, je dolgo kazal mesto njegove smrti; sedaj samo še ime Berglica, ime frate, spominja na njegovo smrt v pohorski zimi. Ko še na Ribnici ni bilo ne cerkve ne pokopališča, so nosili mrliča ali v Mislinje mimo »Cerkvice« ali čez Kaštinsko sedlo k Sv. Martinu. Pa se je pripetilo, da so pogrebci v silnem besnenju zimskih viharjev in snežnih zametov vrh sedla pri »Cerkvici« omagali. Zagreblji so mrliča in rakev v sneg, da so ga včasih šele čez nekaj tednov izkopali in odnesli na pokopališče v dolino. In ko so osrednjo planoto in široke zapadne hrbte Pohorja pokrivali pragozdovi, je marsikateri Pohorec, ki je pozimi ali v zgodnji pomladi zdrav šel z južne strani iz konjiške ali vitanjske okolice na severno plat v Sv. Lovrenc ali na Ribnico, obtičal v snegu in v njem obnemogel, zalotila ga je noč in lakota; šele ko je že sneg skopnel, so ga našli mrtvega, ako ga niso prej raztrgale divje zveri. Kupček vejic je bil njegov grob, njegova gomila, ko je ozelenel zopet pohorski gozd.

Če se voziš na smučeh po zasneženih poljanah zapadnega Pohorja, boš v snegu na marsikaterem mestu izsledil sledi divje koze. Ne le v zimskem soncu, tudi v hudi pohorski zimi stopajo pohorske koze s snežne severne na sončno južno stran, iz svojega ležišča pod izvotljeno pečjo, ali s svojega stojišča na nadviseče peči, ki z nje oprezno opazujejo bližnjo in dalnjo okolico. Hojka, vresje, ostrožnice jim nudijo zadosti hrane in krme, ki si jo znajo spretno izkopati izpod snega, kakor tudi dovolj sočna trava, ki pod snegom še vedno oklepa ledene skale nad bližnjo vodico. Miru imajo v pohorski zimi še več ko poleti in tudi več ko srnjad. Škoda srne, ako je v pohorski zimi sren ne drži, pač pa lažjo lisico ali psa klateža! In to se često zgodi v pohorski zimi, ko sonce čez dan močno segreje gornjo plast snega, da

čez noč zmrzne. Kadar zapade sneg zelo visoko, se srne rade zbirajo v niže ležečih jarkih in jarugah ob vodi. Tu prežijo nanje ne le plazovi, temveč tudi glad in lakota in razne bolezni, ako se zaradi visokega snega ne morejo izkopati in dokopati kam drugam. Tedaj jih more rešiti edino lovec, če jim pravočasno izkoplje rov in pot iz snega, da morejo krotke, domače in vse hvaležne zbežati iz zaklete kletke in gotove smrti. V pravi pohorski zimi, od srede decembra do konca januarja, se srne drže na Pohorju stalno v nižjih legah, iz katerih se potem zopet začnejo vračati v višje. V teh nižjih legah najdejo mnogo svoje najljubše zimske hrane, ptičji lim, ki sta ga veter in sneg sklatila z dreves, in zelene liste grmičaste kopine, ki si jih večje znajo izkopati izpod snega. Hojkine igle in bukovo listje, ki še visi pozimi na nizkih mladih bukvah, so jim tudi na razpolago. Razen v graščinskih loviščih srnam v pohorski zimi ne pripravljajo posebnih krmišč. Marsikateri lovec pa poseka veliko košato hojko in naloži pod njo kupčke požetega kopinja in malinja. V zimskih stiskah prebije srna cele dneve pod tako hojko in ima pod njo in na njej živeža v izobilju, zraven pa še varno zavetje. Če nastanejo proti pomladi prehitro topli dnevi in travniki čez noč ozelene, srne često zbole na griži zaradi preobilne sveže, zelene krme; slabejše tudi podležejo tej bolezni, zlasti če so bile poleti napadene od nosnega obada. Zajec se tudi v hudi pohorski zimi še vedno, četudi redkeje, drži vrh planin. Tu obira posebno rad javor in ivo, sega po njenem brstju, najde pa tudi še kaj travice na skalovju po gozdovih. Škode v višinah ne more delati nikomur, kakor sicer v nižjih legah, kjer se pod 1000 m že pričenjajo pohorske kmetije s svojimi sadonosniki; pač pa ima nevarne sovražnike v lisicah, kunah in podlasicah. Njegov prvi mladi zarod pa je izgubljen, če marca meseca zapade visok sneg; to pa se zgodi često, kajti pohorska zima traja ali se ponavlja prav rada do začetka majnika, ko je v vznožnih dolinah davno že vse v cvetju in pomladi.

Ko počivajo v pohorski zimi vse ostale vrste lova, pohorski lovec z malim in velikim »železom«, s strupom, s psom in puško zalezuje tudi v najvišjih legah največjo sovražnico svoje divjadi, lisico. Pohorska zima pa prinese rada tako hud mraz s seboj, da zgubi zvitorepka vsak voh in vsak smisel za vado in mrhovino. Ako pa je sneg še tako visoko zapadel vado ali mrhovino, jo lisica takoj najde in spretno izkoplje, kakor hitro nastane jug. V dobi parjenja, januarja in februarja meseca, sledi v snegu izdajajo skrite poti, po katerih sta hodila in se podila lisica in lisjak, ona spredaj, zapuščajoč v snegu nežnejše sto-

pinje, on za njo z močnejšimi odtisi svojih nog v sveži snežni preprogi. Prava gorska lisica dobi v tem času lep kožuh s srebrnkasto barvo po trebuhi, ki se redkeje spreminja v temnejšo, počrnelo. Vobče pa se klati po zimskem Pohorju z njegovimi skalnatimi jarki in visokoležečimi kmetijami manjše število lisic, kakor bi bilo pričakovati glede na ugodne življenjske pogoje. V dobi parjenja prehodi in preteče, kakor pravi pohorski lovec, gozdove »devetih far«; isto trdi tudi o kuni; zato pa pravi tudi, da moraš vzeti s seboj cel hleb kruha, če se meseca januarja ali februarja odpraviš na lov za lisico ali kuno. Kuna belica se v pohorski zimi raje drži golega ali le s travo poraslega skalovja, zlatica ljubi bolj staro bukovje, zlasti če po njem leži mnogo granitnih in drugih skal. V novem snegu lovec kuno po njenih stopinjah hitro zaleze, dasiravno ne vedno z uspehom. Za ljubitelja narave pa je že tudi dosti užitka in uspeha, če jo lahko dolgo časa mirno opazuje, kako tedaj zadovoljna sedi na drevesu in se nedolžno in brezskrbno sonči, kakor da bi ne imela na vesti nobenega zajčka, nobenega divjega petelina, nobenega ruševca.

Velikemu divjemu petelinu kakor tudi ruševcu v čast je treba poudariti, da vztrajata tudi v najhujši pohorski zimi v svojih še tako visokih bivališčih, pa naj so še tako izpostavljeni zimskim viharjem in snežnim metežem. Pohorski ruševac slovi sicer kot izboren prerokovalec vremenskih sprememb; tudi v najhujši zimi začne pihati, peti in gruliti vselej, kadar in kakor hitro se bliža drugo vreme; jako je občutljiv za prihajajoče spremembe vremena. Nizko, po tleh plazeče se ruševje okoli Šentlovrenskih in Ribniških jezer mu nudi skoraj vso zimo varno zavetje in bivališče v rovih, luknjah in praznih prostorih pod svojimi vejami, tem varnejše, čim debelejša plast snega leži nad njim. Tudi pohorski veliki petelin se pohorske zime in njenega snega ali njenih snežnih metežev in viharjev prav nič ne straši. V najhujšem sneženju čez dan rad poseda na tleh, na enem in istem mestu dalj časa, tako da je kmalu ves zasnežen in pozneje kupčki njegovih odpadkov izdajajo mesto, kjer je sedel. Tudi zaradi prehrane ni nič v zadregi. Razno mahovje, igle in končni vršički hojke in bora so mu v izobilju na razpolago. Kakor ruševac si tudi on zna v snegu delati rove in hodnike pod snegom, da pride do sočnejše hrane. Pozna in iztakne pod snegom velika mravljišča in se dokoplje do njihovih slastnih zakladov. Ko posije zimsko sonce, brska po kopnih sončnih legah ali pa sedi mirno na štrleči veji suhe bukve ali hojke, pa si skozi cele ure zadovoljno ogleduje krasno zimsko pokrajino z njenimi zasne-

ženimi gozdovi in v soncu lesketajočimi pobočji, fratami in poseki. Oba, mali in veliki divji petelin, se v pohorski zimi rada sprehajata po belih blazinah in preprogah mehkega snega; nič ali prav malo se jima udara; zato imata čez zimo na prstih posebne, trde, kocinaste izrastke, ki z njimi kakor s krpljicami ali smučar s smučkami stopicata po puhasti odeji sem in tja.

Glavni hrbet zapadnega Pohorja ima na južni strani stranski izrastek nad Mislinjskim jarkom. Tam se blešče Brešarjeve Rute (1200 m). Ko skopni na Brešarjevih Rutah sneg, se je na Pohorju zima umaknila Vesni. Šentlovrenska in Ribniška jezera so prosta ledenih verig; tudi njihov povodni mož Jezernik, ki se sonči ob njih. Blizu njihovih jasnosončnih planjav in niže ob gozdnemu robu pa zadoni dvojna pesem pomladi, svatbena pesem ruševca in velikega divjega petelina.

Sokol selec.

Izkušnje in opozorila lovca-zdravnika

(Nadaljevanje in konec.)

Vse to, kar sem pravkar povedal o krvavitvi in zgoraj o okužbi, se laže napiše in bere, kot v resnici napravi, če so pri nezgodi zgolj novinci. Če je pa med njimi kdo, ki je že doživel večje rane, si bo znal na primeren način pomagati. Zaradi tega bi bilo zelo priporočljivo, da se zlasti večjih lovov vsakikrat udeleži kak zdravnik ali vsaj živinozdravnik.

Po vsaki rani na lovu je potrebno, da dobi ranjenec injekcijo proti tetanusu, za kar je čas tudi drugi dan. Že zaradi tega je treba, da gre ranjenec k zdravniku. Res je sicer, da dobi morda ta ali oni po taki injekciji izpuščaj nalik onemu, če ga opečejo koprive, torej koprivnico, in vročino, toda kaj je to proti dejstvu, da z injekcijo sigurno preprečimo obolenje na tetanusu ali mrtvičnem krču, ki je tolikrat smrtno!

Razen odprtih ran, ki pa seveda niso samo strelne, marveč tudi vrezne, vbodne ter oparine, opekline in ozeblina, dalje odprti prelomi kosti in odprti izpahi sklepov, doživljamo na lovu tudi nezgode brez ran: sunke in padce, potem zvine in izpahe sklepov ter poke, nalome in prelome kosti.

Pri vseh teh je prva pomoč v tem, da spravimo ponesrečenca čimprej k zdravniku oziroma v zdravstveni zavod. Prenos ali prevoz se mora izvršiti takó, da povzroča ponesrečencu čim manj bolečin in da se poškodba z nerodnostjo in nevednostjo ne poveča. Če se nam je posrečilo z lepo besedo pomiriti ponesrečenca, navadno od njega zvemo, v kakšni legi mu povzroča poškodovani ud najmanj bolečin — in ta lega je najpravilnejša in v tej legi je treba ud položiti in držati takó, da se ne more premikati.

Poleg nezgod, katerih vzroki dolete lovca od zunaj, imamo na lovu tudi take, ki so v njem samem. To so predvsem možganska kap in srčna slabost, nadalje šok in padavica ali božjast. Da bomo vedeli, kaj je napraviti v prvem hipu pri teh obolenjih, si moramo biti na jasnem, kaj je njihovo bistvo.

Možganska kap je krvavitev v možgane iz počene možganske žile. Da žila počí, je več vzrokov. Najpogostejša je pač zavapnelost žil ali arterioskleroza. Pri možganski kapi pritiska kri na možgane, ponesrečenec hrope, postane zaripel oziroma rdečevišnjev v obraz, ohromi na enem udu ali na celi

strani in na jeziku, da ne more govoriti, zgubi zavest. Iz tega razvidimo, da je vzrok obolenja krvavitev v možgane — vse drugo so samo posledice — in iz tega sledi, da je treba vse opustiti, kar bi krvavitev v možgane povečalo: od kapi zadeti rabi torej mir! Treba ga je položiti v postelj ali ob steno ali na naslonjalo prevrnjenega stola, ob drevo, ob hrbet kogarkoli takó, da sedí pokonci z naslonjeno glavo; vsako drgnjenje ohromelih udov je škodljivo, takisto vsako okrepčilo ali sploh karkoli v usta, ker se mu pri tem zaleti in tekočina spolzi namesto v želodec skozi sapnik v pljuča, kjer povzroči pljučnico. Sploh si je treba zapomniti, da se nikdar nikomur ne smejo dajati prav nikaka okrepčila, dokler je nezavesten.

Nekaj povsem drugega je srčna slabost: tu opeša srce, da ne more več plati krvi po žilah in napajati udov, možgani postanejo pri tem malokrvni, bolnik bledí, mrzel pot ga poliva, omotica se ga prijemlje. Tu je treba podpreti srce z okrepčili: s požirkom konjaka, žganja, vroče črne kave, čaja. In da dobé možgani več krvi, se bolnik položi vodoravno ali celó v preveso z glavo navzdol oziroma se mu povijejo roke in noge od prstov navzgor, da se na ta način njihova kri zbere v srcu. Táko srčno slabost opazamo pri velikih naporih, pri razburjenjih zaradi nenavadnega veselja ali strahu. Podobno opazamo pri bolnikih, ki so se udarili na trebuh, n. pr. pri skoku v vodo, ki so dobili sunek ojesa ali s čim drugim v trebuh, katere je zasul snežni ali zemeljski plaz, katerim je karkoli odtrgalo ali zmečkalo kak ud, potlej pri težkih opeklinah in oparinah itd. Taki srčni slabosti pravimo šok in se očituje podobno kot navadna srčna oslabeledost. Tudi prva pomoč je v glavnem ista.

S premišljeno prvo pomočjo odvrnemo dostikrat slabe posledice padavice ali božjasti. To obolenje je ali prirojeno ali pa posledica poškodbe na glavi. Božjastnik ali padavičnik ne spada na lov, kakor hitro je njegova bolezen očitna. Če pa vendarle dobi tak vtihotapljenec napad v lovišču, ga je treba položiti na tla, katera smo poprej postlali s plaščem, z odejo, s senom in podobnim, da se bolnik ne more raniti na glavi in udih, kadar ga meče in kadar udarja z rokami in nogami. Na tla ga položimo zaradi tega, da ne more pasti, kakor se mu to lahko zgodi na postelji ali na klopi. Tudi v bližino vode ali ognja padavičnik ne spada. Ker je padavica možgansko obolenje, je jasno, da je običajno stiskanje palcev na rokah in nogah pravi Blažev žegen, ki ne more prav nič koristiti, pač pa lahko pri grobem izvajanju bolniku polomijo prste.

Kot nezgoda na lovu se utegne pripetiti tudi to, da kdo pade v vodo in utone. Utopljenec je v nevarnosti, da ga voda, ki je vdrla v pljuča, zaduši. Zaradi tega je najprej treba odstraniti njo. Preden pa se lotimo tega, je treba pogledati, da li ni kaj v ustih in žrelu blata, peska, mahú, ki odtok vode preprečuje. Ko to odstranimo, položimo utopljenca preko svojega upognjenega kolena, z drugim kolenom poklekne, približno takó, kot to napravi oče, kadar maže nepokornega sina z brezovim oljem po zadnji plati. Na ta ali podoben način iztisnemo iz pljuč in iz želodca vodo, ki odteka skozi očiščena usta in žrelo. Ko smo obavili to, tedaj šele pričnemo z umetnim dihanjem in ga nadaljujemo takó dolgo, da začne sam dihati. Šele ko je pri popolni zavesti, mu smemo dati okrepčila. Z umetnim dihanjem pa lahko prenehamo, ko opazimo, da ostanejo oči, če vzdignemo veke, odprte, da so roženice motne in zenice široke ter negibljive — znak, da je vsak trud zaman in vsako upanje jalovo.

O prvi pomoči pri nezgodah bi se dal napisati cel letnik »Lovca«. To pa ni naloga strokovnega lista in tudi moj namen ne. Hotel sem namreč samo opozoriti na najvažnejše nezgode na lovu, obrazložiti njihovo bistvo in iz tega bistva pokazati na smiselno pomoč oziroma nesmiselnost nekaterih navad. Kdor se pa hoče poučiti natančneje o tej stvari, in vsak lovec bi moral to storiti in svoje znanje dokazati pri izpitu, temu priporočam sledeče knjige:

Dr. Anton Brecelj, »O zdravju in bolezni«, 1930, založila Družba sv. Mohorja.

Dr. Bogdan Brecelj, »Prva pomoč in reševanje v gorah«, 12 Din.

Dr. Vladimir Brezovnik, »Učbenik za samarjanske tečaje«, Glavni odbor Rdečega križa, Beograd, Simina ulica 21, 10 Din.

Dr. Fran Dolšak, »Zdravo in bolno telo«.

Dr. Alojzij Homan, »Postrežba bolnikov«, izdala Družba sv. Mohorja.

Dr. Ivo Pirc, »Prva pomoč v nezgodah«.

Dr. Mavricij Rus, »Prva pomoč«.

V medvedjem objemu

(Nadaljevanje in konec.)

Nad javorjevimi skupinami so koreninile v drobljivem skrilavcu mogočne bukve. Stale so gosto druga ob drugi, tako da jim je bil onemogočen razvoj vej in da so rastle ko sveče navzgor in da so po visokosti in vitkosti tekmovalle s hojami na Šipku. Za nekaj grošev so kmetje iz okolice kupili najlepše bukove hlode iz gozdov na Prosivniku ter jih dali na žagah pri Gregorjevcu ali v Ločicah sežagati za skedenjske podnice.

Na Prosivniku, kjer tudi tedanje brezobzirno lovstvo ni moglo uničiti srnjadi, je bilo v onih dneh tudi obilo vledivjadi. Lov je imela graščina Križ v lastni upravi in slovel je tako, da se celo visoke grofovske dame niso strašile daljne poti s Križa na štajersko mejo, da so se udeleževale jelenjega lova na Prosivniku. Nekateri so se pustile nesti na nosilnicah od glavne ceste na stojišča. Napram današnjim lovskim prilikam zveni kot izredna posebnost, da je bilo v začetku vladanja Marije Terezije v ondotnih revirjih toliko jelenov, da sta morala ondotna posestnika Prosivnikar in Kamnik cele noči tolči ob prazne zeljne kadi, da sta odvrnila jelenjad od zorečih prosenih njiv.

Lovska postava je bila takrat zelo stroga. Lovske zločine so kaznovali celo s smrtjo. Zato so bili zelo redki. — Pastir je našel nekoč od košute zapuščenega jelenčka in ga nesel v sedem ur oddaljeno graščino Križ. Tam so mu ukazali, naj nese živalco nazaj in jo postavi na mesto, kjer jo je našel. Za plačilo so mu dali pet krajcarjev in bil je nad vse zadovoljen. Tako redek in dragocen je bil v onih časih denar.

Ko je Prosivnikar zaslišal lovski hrušč z Jaselnika — opravljal je službo grajskega logarja — je snel puško s stene in odšel od doma z namenom, da dostojno sprejme medveda, če bi rinil čez Prosivnik na Planino.

Prosivnik na južni strani polagoma pada navzdol. Toda preden se začne globel Zaplanina, je nad Zaplaninskim potokom strmo odsekan. Ta gorski potok, v katerem mrgoli postrvi in ki v globoki strugi združuje vodo dveh močnih vrelec, izmed katerih močnejši štajerski vrelec nedaleč pod izvirkom goni mlinska kolesa, je v teku stoletij razjedel sklade skrilavca. Njegovo vodovje zato v tolmunih in slapih skače dol v Dolsko.

Na nekaterih mestih je njegov levi breg neprestopen, dočim je desni položen.

K temu potoku se je usmeril Prosivnikar, da se ondi postavi na znano medvedjo stečino. Toda ko stopa ob robu strmega brega navzdol, zapazi na nasprotnem bregu sosed Kamnika, ki je že stal na stečini. Obadva sta si bila, mesto v sosednjem prijateljstvu, v smrtnem sovraštvu. Že leta zaradi mejnega spora nista med seboj izpregovorila besede. Rajši sta se drug drugemu od daleč izognila.

Prosivnikar je srdito pogledal sovražnika onkraj potoka, se obrnil, obesil puško čez pleča in razjarjen odkorakal po strmcu navzgor. Ni še prišel do srede strmine, ko zasliši v globini strel. Postane in posluša. Kar udari na njegovo uho pretresljivi klic. Odkod naj prihaja ta obupni glas, če ne od sosed Kamnika doli v globeli? V trenutku pozabi mož na sovraštvo, pograbi z desnico za puško in drvi na vso moč do mesta, kjer je počil strel in odkoder se razlega vedno bolj razločno klic na pomoč. V par minutah stoji Prosivnikar na robu visoke skale nad potokom. — Grozen prizor se nudi njegovim prestrašenim očem. Onkraj potoka se bori ubogi Kamnik, s krvjo oblit, s krvavečo mogočno zverjô, katero je s strelom ranil in do skrajnosti razljutil. Medved drži in stiska nesrečnega strelca s tacami, se z njim dviguje, zopet pada in hkrati globoko in divje rohni.

»Pomagaj, sosed, pomagaj! Prosim te za božjo voljo!« vikne Kamnik v smrtni stiski. — Toda kako naj mu pomaga? Čez strmo skalnato steno prehod ni mogoč. Strel na daljavo petdeset korakov je negotov in enako nevaren lovcu kakor medvedu. Ako naj teče okoli na razdaljo tisoč korakov, bi bila pomoč prepozna. Niti trenutka ne sme izgubiti. Nagloma dozori Prosivnikarjev sklep. Sosedu zakliče: »Tomaž, grévengo obudi, jaz bom ustrelil v božjem imenu!«

Nato Prosivnikar pomeri in ko se od strela zabliška in počí, skoči zverina od tal in vrže svojo žrtev, ki jo je držala v krčevitem objemu od sebe, se zgrudi in zvali dol proti potoku. Spotom strahotno hropeča ruje s tacami in z zobmi mlade smreke s koreninami vred iz zemlje.

Ko Prosivnikar to vidi, se zapodi ob potoku navzdol. Ne pride še do varnega prehoda čezenj, pa se požene čez več sežnjevisoke čeri v vodo, drvi po nasprotnem bregu navzgor do mesta, kjer leži njegov napol zavestni sosed v krvi.

»Tomaž, sem te zadel?« je bilo njegovo prvo vprašanje.

»Nisi me ne, hvala Bogu!« zdihne ranjeni Kamnik.

Prosivnikarjev strel sicer Kamnika res ni zadel. A črni zverjāk mu je začrtal s kremplji v obraz krvav opomin: Nevarno se je metati z medvedom.

Medtem je doli v potoku medved končal svoje roparsko življenje. Druga krogla iz Prosivnikarjeve cevi mu je prodrla skozi čelno kost v možgane. S prvo kroglo mu je Kamnik razdrobil pleče in prestrelil pljuča.

Molče sta stala tisti dan nespravljiva soseda nekaj trenutkov ob medvedovem truplu. Nato sta si podala roki v spravo. Pozabljen je za vedno medsebojni srd, ki sta ga pasla dolga leta v srcih. — Resničnost dogodka izpričuje spomin, ki živi med njihovimi pravnuki, kakor tudi med prebivalci on-dotnega kraja.⁷

V medvedjem objemu sta se našla sovražna soseda. — Česar ni dosegel tedanji motniški župni vikar Miha Debeljak, ki je nedeljo za nedeljo s prižnice grmel proti trdovratnemu sovraštvu med sosedi in klical na spravo — to je izvršil medved iz Črnega grabna s svojim objemom v enem trenutku...

⁷ Blätter aus Krain, 1857.

Na krmišču.

Peta mednarodna razstava psov vseh pasem 19. in 20. septembra 1936.

V prostorih ljubljanskega velesejma je priredil Jugoslovski kinološki savez 19. in 20. septembra 1936 svojo V. mednarodno razstavo psov vseh pasem pod pokroviteljstvom Njegovega kraljevskega Visočanstva kraljeviča Andreja.

Za to razstavo je bilo prijavljenih 232 psov in psic vseh pasem, in sicer iz inozemstva 27 (1 iz Newyorka, 1 iz Leipziga, 17 iz Avstrije in 8 iz Madžarske), iz savske banovine 23 in iz dravske banovine 182 psov.

Ocena je bila pravomočno priznana 181 psom, ker je izostalo 6 psov iz inozemstva, 32 iz naših krajev in sta bila dva psa izven konkurence poleg 11 mladičev (legel), ki niso mogli biti ocenjeni.

Od vseh ocenjenih psov in psic je dobilo oceno »odlično« 42 psov in psic (19 — 4 — 19 [glej opombo]), iz vrst teh je bil priznan naslov: »Prvak (-inja) Jugoslavije — Ljubljana 1936« 24 psom (10 — 4 — 10) in 12 (7 — 2 — 3), izmed teh prvakov je bilo deležnih CACIB-a, tekmovanja za mednarodnega prvaka v lepoti. Oceno »prav dobro« je prejelo 66 (2 — 13 — 51) psov, oceno »dobro« 55 (0 — 6 — 49) in ostalih 18 psov pa povoljno.

Glede na to, da so to pot sodniki sodili precej strožje nego sicer, je ta uspeh gotovo polnega priznanja vreden in razstava je izpadla v vsakem oziru kar najodličnejše.

Po določbah pravilnika o razstavah, smotrah in tekmah JKS, § 17., je ob priliki te razstave prejelo sledečih pet psov končno naslov: »Prvak Jugoslavije«:

Ilirski ovčar: Dečko-Mirnski, JRSp 158, pol. 3. 2. 1932. Vزر. Bulc Franjo, Mirna. L. psarna Osoje, Sink Stevo, javni notar, Škofja Loka.

Chow-Chow: Pu-yi, JRSp 241, pol. 23. 2. 1934. Vزر. Pfoser Friedl, Wien. L. dr. Sadnik Rudolf, Celje.

Jazbečar, dolgodlak: Locki v. d. Tannleiten, JRJ 117, pol. 22. 4. 1935. Vزر. Mayerhofer Adolf, Geras, Avstrija. L. dr. Souvanova Fina, Ljubljana.

Jadterijer: Cigo, JRJ 122, pol. 13. 4. 1932. Vزر. inž. Tavčar Fran, Ljubljana. L. Meden Viktor, Ljubljana.

Sealyhamterijer: Ale-Blackpond, JRJ 108, pol. 21. 6. 1932. Vزر. in l. psarna Blackpond, Zwilling K. Kornelius, Zdenčina pri Zagrebu.

Od navedenih petih psov so bili trije vzrejeni v Jugoslaviji, kar tudi znači napredek naše kinologije.

Veliko pozornost sta na splošno vzbujali naši domači pasmi ilirskih ovčarjev in istrskih brakov in so priznali tudi sodniki in razstavljalci, da se ti dve naši pasmi po lepoti in kakovosti lahko kosata s podobnimi tujimi

pasmami. Treba pa je posvetiti tem našim pristno domačim pasmam več pozornosti ne samo v kinoloških krogih, temveč tudi skrbeti za to, da se tudi izven njih dvigne njun ugled.

Mnenja inozemskih sodnikov o razstavi se glase:

G. dr. Emil Hauck, Wien (ocenil dobermanpinče, jazbečarje, nemške in ilirske ovčarje, prepeličarje in španije):

Stremljenje za CACIB-om ima poleg športne privlačnosti še to dobro, da pripeljejo razstavljalci tudi na manjše prireditve izbrano tropo vzornih živali in tako dajejo vzrediteljem in ljubiteljem raznih pasem pouk. Pri pasmah, ki sem jih moral ocenjevati jaz, se je to zgodilo sicer v manjši meri, zato pa so gg. sodniki Marosi, Schuster in prof. dr. Witzelhuber imeli toliko lepih psov v krogu, da je morala njih ocenitev biti ugodnejša nego moja. Dal sem 4 odlične, med temi dvema naslov »Prvak« in enem izmed teh tudi CACIB, 15 prav dobrih, 21 dobrih in 11 dovoljnih. Največ je bilo torej dobrih. — Dobro: pomeni povprečno dobrega psa s stališča vzreje, je torej pohvala. Če je bilo sedaj skoraj prav toliko (19) prav dobrih in odličnih kot dobrih psov, je to pač zelo razveseljivo.

G. prof. dr. Karl Witzelhuber, Wien (ocenil hrte, terijerje in športne pse): Lepo prirejena razstava je ostala v svojem običajnem okviru. Približno 250 psov je bilo prijavljenih; seveda jih je nekaj manjkalo. Z veseljem pa je treba ugotoviti, da se kakovost razstavljenih živali stalno izboljšuje, posebno kar se tiče domačih psov. Inozemske razstavljalce se tu lahko po pravici pusti ob strani, ker jim gre po večini za naslov CACIB in torej razstavijo le res prvovrstne živali. Zaradi požrtvovalnosti vodstva je razstava potekla v najlepšem redu. Na tem mestu naj bo izrečena zahvala vsem prirediteljem, ki so nam olajšali delo in gledali na to, da nam bivanje v Ljubljani napravijo kolikor mogoče prijetno.

G. Pavel Marosi, Budapest (ocenil foksterijerje): Odhajam z najboljšimi vtisi iz Ljubljane in sem prepričan, da bo v prihodnjih letih jugoslovanska kinologija storila velike korake naprej, če ji bo na čelu ostalo tako vodstvo.

Opomba: Številke v oklepajih značijo po vrsti število inozemskih psov, nato število psov iz savske banovine in na tretjem mestu število psov iz dravske banovine, ki so bili ocenjeni z dotično oceno.

Opozorilo lastnikom samolastnih lovišč!

§ 6 zakona o lovu predpisuje, da morajo lastniki izločenih lastnih lovišč (površina vsaj 200 ha) zahtevati izločitev pred vsako oddajo občinskega lovišča v zakup pri občem upravnem oblastvu prve stopnje, na čigar območju je največji del posestva, najkasneje šest mesecev prej, preden prestane obstoječi zakup občinskega lovišča, odnosno šest mesecev pred oddajo občinskega lovišča v zakup, ker se sicer njihova zemljišča priključijo občinskemu lovišču. V kratkem se bodo vršile dražbe mnogih lovišč, zato opozarjamo člane-lastnike lovišč, da pravočasno branijo svoje pravice do izločenih lastnih lovišč in postopajo po predpisih §§ 4—8 zakona o lovu.

Jelenji ruk pod Košuto v jeseni 1936

Ker je bila pretekla zima za jelenjad kakor za srnjad ugodna, se je jelenja pojatev, to je ruk, pričela normalno, okrog 20. septembra 1936. Če ne upoštevamo posameznega predhodnega godrnjanja, se je rukanje pravilno začelo 24. in 25. septembra. Letos je bilo na prav posebno zanimiv način mogoče opazovati, v kako odločilni meri vpliva razmerje spolov na potek pojatve!

V pretekli jeseni je predčasni sneg onemogočil pravičen odstrel košutarije po programu, ker se je vsa divjad takoj prestavila h krmiščem in jih ni več zapustila. Posledica tega je bila, da je prišlo nesorazmerno veliko število košut na dobrega, za razplod ustrezajočega jelena.

Tako se je zgodilo, da je srednji ali slabši jelen, ki je prav dobro rukal, imel pri sebi več košut in se je mogel uveljaviti na rastišču zato, ker so močni in kapitalni plemenjaki sami imeli obilo košut na pojališčih in se za druge niso mogli brigati.

Rukalo je več jelenov kot navadno, vendar je bilo rukanje nekam raztreseno in ne ono mogočno, prasilno, ki se je javljalo v drugih letih, ko so dejansko samo kapitalni in močni jeleni obvladovali pojališča in ljubosumno varovali svoje hareme. To pot ni bilo to potrebno, ker je bilo lepotic na pretek in izbiro ter si je vsak postranski jelen, ki se je sicer moral vedno držati v spoštljivi razdalji od gospodarjev, lahko odgnal nekaj košut s seboj na lastno pojališče.

Naravno, da ni nikakor v interesu vzreje in ohranitve zdravega in krepkega staleža divjadi — krepke in lepe vzrasti rogovja, če srednji ali celo slabši jeleni namesto kapitalnih in močnih vodijo pojatev in razplod. Za ohranitev dobrega staleža in za izoblikovanje in podedovanje lepega rogovja je torej neobhodno potrebna uravnavna pravilnega spolnega razmerja.

Pred mnogimi leti sem to razmerje določil z $1:2\frac{1}{2}$, to je 1 jelen na $2\frac{1}{2}$ košute. Pri tem so k jelenom že všeti jelenišlarji in h košutam istoletne košutice.

Stalež bi bil pred odstrelom nekako 80 jelenov in 190 do 200 košutarije, po odstrelu pa 60 jelenov in 150 košutarije.

Prireja od preostalih 150 košutarije bo gotovo znašala 60 kosov in bo s tem zopet izpolnjen normalni stalež. Pri tem mirno lahko računamo neki odpadek na poginulo divjad, ne da bi bil stalež premajhen.

Drugo, nič manj važno vpašanje ne zadeva števila odstrela, temveč izbiro kosov za odstrel. Jasno je in ni treba posebej poudarjati, da je odstrel boljših jelenov vršiti z največjo previdnostjo. Velika pogreška bi bila, če bi hoteli vedno streljati samo jelene z najmočnejšim rogovjem, brez ozira na možnost, da postanejo, ali vsaj nekateri izmed njih, še močnejši in prihodnje leto nastavijo še jačje rogovje! Za vodilo nam mora v tem oziru biti načelo, da vedno puščamo nekaj najmočnejših

jelenov. Mesto teh odstrelimo slabše jelene, katerih rogovje za bodočnost malo obeta, ki torej zaradi tega niso za pleme in odrejo. Upoštevati je pri tem, da se oblika rogovja neverjetno redno podeduje in če ima na primer mlad, zdrav osmerak slabo zasnovo, tudi pozneje ne bo iz njega kaj prida.

Pred leti smo imeli nekaj mladih jelenov s topimi, na konicah mehkiimi parožki in skozi leta smo opazovali, da se to navzlic večjemu številu parožkov ni nič zboljšalo, temveč je bilo vedno več takih jelenov, ki smo jih morali zaradi slabe kakovosti rogovja vse odstreliti.

Zato smemo odstreliti samo del močnih in kapitalnih jelenov, medtem ko naj ostali odstrel izpolnijo slabši in slabo zasnovani jeleni, eventualno tudi prav slabi, tako zvani šilarji-gumbarji.

Isto velja za odstrel košutarije. Tu naj službeno osebje predvsem odstrelj stare, jalove košute in prav slabotna, zakrnela in

zaostala teleta. Za temi šele izmed ostale košutarije, pri čemer je po možnosti puščati posebno lepe, krepke košute in teleta.

Povsem napačno je, da iz trope odstrelimo vedno najmočnejše (največje) živali, kar se često dogaja. Nasprotno je treba baš te živali ohraniti za pleme in odreja.

Jasno je, da se pri vsej skrbnosti ne moremo vedno natančno držati teh smernic, ker so pač le smernice, ki jih vsak pošten in pravičen lovec po možnosti upošteva, v kolikor to pripuščajo razmere.

Pri Sv. Katarini so bili letos uplenjeni prav dobri in kapitalni jeleni. Med temi šestnajsterak, štirinajsterak, dva dvajsteraka in trije deseteraki, od teh dva prav kapitalna.

Najboljša teža rogovja je bila 6.2 kg. Ta jelen, deseterak, je tehtal iztrebljen in brez rogovja 150 kg, torej je imel žive teže preko 200 kg.

Prav kapitalnega deseteraka z izredno lepo obliko rogovja in težo 5.6 kg kaže slika z upleniteljem, g. komerc. svetnikom Pochetom iz Maribora. Druga slika kaže troje najboljših letošnjih trofej, in to poleg že omenjenega deseteraka, šestnajsteraka s 4.2 kg in dvajsteraka s 4.25 kg.

Upajmo, da bližajoča se zima naši divjadi ne prizadene nič hudega. Vsak pravi lovec ne sme pozabiti, da mora biti tudi gojitelj, ki skrbi za svojo divjad in ji pomaga, kjerkoli je to potrebno. In pri tem: lovski blagor!

Miroslav Hanzlowsky

Začetek

Minulo je že 35 let. Tačas sem bil nameščen še kot gozdarski pomočnik v Trnovskem gozdu. In v tem času mi je naročil moj šef, naj grem gledat na Čaven, kako kaj poje petelini.

Ta začetni lov mi je tako jasno pred očmi, kot bi se vršil danes. Opišem naj ga, da boste vedeli, kako se godi človeku, ki misli, da zna vse, seveda po knjigi.

Bilo je tačas v mesecu marcu. Nadomestovati bi moral gozdarja, ki je nekoliko obolel. Ugotoviti bi moral, če poje dvoje ali troje petelinov tudi letos na Čavnu. — Drvarska bajta je stala nedaleč od tod in bil sem vesel, da se rešim pisarniškega dela in poizkusim srečo po pisanih pravilih. Saj me je lov zanimal nad vse, in imel sem tudi v gozdarski šoli vedno »prav dobro« prav v lovu. — Nabasal sem svoj nahrbtnik z vsemi dobrinami, kajti 60 let stara gosposka kuharica me ni pustila oditi brez zemeljskih dobrot. In šel sem.

Trnovski gozd leži namreč kot močna pregraja iz apnenčeve gmote na severozapadnem delu Vipavske doline, tako da brani zapadnim vetrovom.

posebno pa burji, prehiter dostop do ravnine oziroma gričevja. Zato učinkuje tudi ta pregraja v izdatni meri na podnebje v Vipavski dolini. Iz Dola pa je treba še krepko stopiti navkrebr preden prideš na Čaven. In hodil sem. Najprej je šlo hitro potem pa vedno bolj počasi, kajti pot je bila strma. Dospelvi polagoma na vrhunec, se mi je odprl diven razgled. Globoko pod menoj se je razširjala Vipavska dolina, vsa pokrita s svečanim zelenjem in cvetočimi črešnjami. In tam proti zapadu se je širilo za nizkim gričevjem naše morje, ki je bilo bujno razsvetljeno od večernega sonca. Sedel sem na kamen in vzel v roke svoj daljnogled, da si privabim ta kraj še bližje očem. Da, majhne točke, ki sem jih videl že s prostimi očmi, so se mi pokazale v steklu daljnogleda kot mogočni parniki, obkroženi s plastjo dima; pa tudi manjše ladje so se videle prav razločno, ki so jadrle proti tržaški luki, ki mi jo je pa zakrivalo gričevje. Le rahel dim, ki se je dvigal iz te luke, mi je označeval mesto, kjer je ležal Trst. Da, tam je stal Miramar, za lagunami Oglej kot sivkast lesk, ki je označeval visoke obrežne stavbe. Kdo bi opisoval vse te lepote, ko me je pa vleklo na rastišče še z večjo silo. — Spravil sem kukalo in šel svojo pot, da ustrežem dani nalogi. Stopil sem torej zopet nazaj v gozd, ki je bil ob obronku bolj nizek in zveržen zaradi burje. Toda čim dalje sem šel, tem lepša je bila rast bukev in jelk. Dobro pol ure hoda, pa sem bi pri drvarski bajti. Spravil sem notri svoj oprtnik ter šel gledat, kje poje petelin. — Po navodilu šefa uprave bi moral iti na desno od koče, zatorej sem šel v to smer. Tudi karta, ki sem jo imel s seboj, mi je kazala to smer; pa se je že nočilo in sem prišel nazaj docela praznih rok. — Kje so torej petelini? Da bi šel pogledat ob obronku poseke, to mi še na misel ni prišlo, kajti po knjigi bi morali peti v starem lesu.

Prišedši k bajti sem opazil, da ni nikjer nič drv. Zatorej mi ni kazalo drugega, kot poiskati jih v poseki in znositi skupaj tako množino, ki bo zadostovala do zjutraj. Ta dan sem se potil že drugič, ko sem znašal drva. Ko sem opravil tudi to, sem zakuril. Toda drva so bila mokra in nastal je v bajti tak smrad in dim, da sem moral nehote iz koče in lepo zunaj zaužiti svojo večerjo. Končno sem imel že toliko žerjavice, da sem si sušil drva ob njej vsaj za silo. Zraven sem pa seveda premišljeval, kje pojo petelini. Na misel mi je hodila vsa moja učenost o petelinih, toda prenesti to učenost v naravo, je bilo pa težko. Tu pa moram delati le po svoji pameti. Nekako ob 10. uri sem se stisnil v kot na preperelo slamo in skušal zaspati. Toda čim bolj sem mižal, tem bolj sem bil buden. Motilo me je prasketanje ognja, miške, ki so ovohavale moj nahrbtnik, in še drugi glasovi nočnih ptic, ki so se čuli iz gozda. Pa tudi škripanje duri in strehe me je motilo, kadar je potegnil veter. Ura je šla počasi naprej. Začel sem šteti minute in sekunde in končno sem le zadremal. Ko je bila ura dve, sem zlezal pokonci, da se pripravim za zasliševanje. Toda, kaj je to? Od daleč se je čulo štorcljanje po kamenitem potu, ki je vodil k bajti, in se je vedno bolj in bolj približevalo. To je bilo dobro, da je bil ogenj že pogašen, da me ni mogel takoj zagledati. Hitro pograbim za nabasano puško in skočim iz bajte ter se skrijem za prvi štor. Seveda sem puško naperil takoj v smer glasu. Hoja se je ustavila. Že hočem zavpiti, kdo da je, ko me prehitijo in zavpije oni z gromkim glasom: »Kdo je? Če se mi ne oglasiš streljam!« V hipu sem spoznal glas gozdarja, ki je šel kljub boleznim tudi na petelina. Zato se mu takoj oglasim in stopim zopet pred bajto, držeč puško vedno v pripravljenosti. Čul sem, kako je nekaj zamrmral, potem pa šel proti bajti. Zagledal sem ga šele, ko je stal tik pred menoj. Ko mu voščim »dobro jutro« in »lovski blagor«, mi šele odzdravi in reče: »Veste kaj, lahko bi pač prišli povedat

na Čaven, da greste gor, bi pa jaz ostal doma. No, sedaj sva oba tu, bova pa zaslišala petelina in boste vi povedali šefu, kako in kaj.« — No, ko sva se razgovorila, kako je, mi je oprostil z besedami: »Veste, jaz sem že star in mi tiči krogla v cevi salamensko rahlo. Sreča vaša, da ste se takoj oglasili, sicer bi...« Smeje sem mu pripomnil, da me ni videl, in zato da bi bili strelj gotovo zgrešili svoj cilj. »No, ta je pa dobra,« mi je odgovoril, »ali mislite, da vas nisem videl skočiti iz bajte in se vreči na tla, ha? Mar mislite, da smo gozdarji tako slabih oči?« Seveda sem mu moral pritrditi, čeprav ne tako rad. Ako bi bil imel že večletno prakso, bi mu bil moral seveda pritrditi. — Šla sva še v bajto, po svoje stvari — in potem sva odšla proti rastišču. Govoril sem pa salamensko malo, ker sem videl takoj, da imam opraviti s starim lovem — petelinarjem. Najina pot naju je vodila takoj za levim krajem »poseke« navzgor, dočim sem jaz šel sinoči takoj na desno v gozd. To mi je bilo novo. Ko mu pripomnim tiho, da mi je šef rekel, da pojejo petelini doli na desno, se je zakrohotal in mi rekel: »Mar mislite, da mu bomo vse po pravici povedali? Če ga hoče imeti, pa si naj ga išče! Sicer je pa on premalo lovec, da bi ga dobil!

Šla sva dalje. Zvezde so že ugaševale tam na vzhodu. Prišla sva do vrha poseke in obstala. Sedaj sem šele čul vso pestrost življenja v gozdu ob prebujanju. Tu je piskal svoje zadnje jutranje klice gozdni čukec, tam se je oglašala zopet gozdna sova s svojim votlim glasom. Še vaške pse sva čula iz vipavske doline, ki so nekje oblajevali fante, ki so se poslavljali od deklet. Zdaleka, kakor v snu se je pozibal glas zvona iz goriškega samostana. Jutro pa se je napravljalo vsak hip očitneje. Bel pas oblakov za Goljaki nama je zaznamoval njegov prihod. V tem zacvrči pod nama penica, temu je sledil glasen »kuku« vrhu jelke. Gozdar je napel ušesa in mi rekel: »Petelin že kleplje; ali ga slišite?« Jaz poslušam, pa ne morem ločiti glasu petelina. Vedel sem, kako kleplje, toda v naravi ga še nisem nikdar čul. In zlagal sem se, — moram priznati, da sem lagal, — da ga čujem, čeprav mi je brnelo vse v mojih ušesih: Tutkanje čukčevo, glas sove, lajanje psov in zvonjenje iz goriške cerkve. — a samo glas petelina mi je izostal. Čez malo časa mi zopet reče gozdar: »Ali znate zaskakovati?« In zopet me je hudobni duh motil, da mu rečem: »Da, znam, kakor so me učili...« Videl sem režeči obraz gozdarjev. Nato mi pa reče tiho: »Petelin poje imenitno, ga bova pa zaskočila.« — Nato me je prijel za ramo, porinil naprej in rekel: »Prosim«. — »Lepo kašo sem si skuhal,« sem si mislil, in začnem polahko lesti navzdol za obronkom gošče, misleč si, da moram slišati petelina. V tem pa čujem gozdarja, da je napravil dva koraka, nato pa zopet dva. Aha, on zaskakuje, si mislim, bom pa še jaz delal po njegovem zgledu.« In kadar je on skočil, sem tudi jaz skočil. Toda moje skakanje je bilo vse kaj drugega, kot njegova malo bolj tiha hoja. Z mojimi dolgimi kračami sem premeril docela drugo razdaljo kot pa on. No, in nankrat se je ustavil. Seveda je bilo tudi mojega zaskakovanja konec. Poslušam, in dozdevalo se mi je, da čujem petelinovo petje nekje daleč proč. Poslušam, kdaj se premakne gozdar, toda ostal je na mestu in ni hotel naprej. Prisluškujem še glasu, ki sem ga imel za petelinovo petje, a se mi je dozdevalo, da ni tako daleč proč, da mora biti nekje blizu. Začnem ga iskati z očmi okrog. V tem trenutku pa se zvali z drevesa na moj rokav svaljek blata. Ne morem verjeti, da bi bil petelin ravno nad menoj. Pogledam gor, in petelin se je obenem poslovil tako burno, da sem mislil, da bo polomil vse veje, ob katere se je pri odhodu zaletaval. In jaz sem stal tam in gledal vse s takim presenečenjem, kot bi me zadela strela. Iz omotice me je zbudilo šele gozdarjevo rohnenje, ko je prišel do mene. Rekel mi je: »Ker ste mi zapacali petelina, ste zaslužili.

da vas pretepem kot svojega »šeka«, kadar gre loviti po svoji volji. Toda odpuščam vam, ker ste se učili, in ker morate poslušati knjige, ne pa nas, ki tudi kaj vemo iz prakse in ne samo iz knjig.« In ošteval me je, ker je dobro vedel, da sem mu jaz sledil le na posluh pri zaskakovanju in tako dalje. In ko mi je padla vizitka na moj rokav, sem šele vedel, da je učenjak iznad mene. Na vrsto je prišlo tudi kesanje. Ko mu odkrito povem, da sem mislil, da sem padel učen v Dijanin raj, da se pa odkrito motim, sva šele sklenila posebno prijateljstvo. Da, pošteno robate sem moral spraviti to jutro v svoj žep.

Pod nami, približno 200 korakov nižje je pel za hrbtom terena še en petelin. In to pot sva šla skupno, to se pravi, da sem se ga moral držati pod pazduho, k petelinu, ki je pel na smreki. Pokazal mi ga je, in sva potem zopet odskakovala nazaj. Tu sem šele slišal petelinovo petje natančno v vseh arijah.

Odšla sva in moral sem mu slediti tudi na Čaven, kjer je kraljeval on in njegova družina. Postregla nama je s kavo njegova lepa hčerka, katero sem pač toliko časa gledal, da sem se končno tudi v njo zagledal in zatelebal. Ko sem se vračal proti domu, mi je bilo pa tako tesno pri srcu, da bi najrajši ostal na Čavnu. Malo mi je bilo mar za petelina in vse pokrajinske lepote, ker mi je tlelo v prsih nekaj, kar ne smem vsakomur povedati. Prišedši domov sem javil svojemu šefu, da pojeta na Čavnu dva petelina; ena kokoška pa da se oglašča tudi v mojem srcu. — — —

Čez en teden sta padla oba petelina v enem jutru. Ustrelil ju je gospod B... iz Ajdovščine.

Joža Herfort

Začarani krog

S tovarišem sva stala na deteljišču. »Glej, vse je pojedeno od zajca!« Res, vse je bilo kot postrizeno, prav sveže popaseno. Minuto poprej se mi je zdelo, da zajec sploh ni hodil na deteljišče na pašo. Zbral sem si pripravno mesto v zatišju grmovja, starega kozolca in oreha. Za ono noč oziroma večer je bil to moj začarani krog. Dvakrat začarani! Tovariš je odšel v vas, s prvim mrakom sem bil že v »začaranem krogu«.

Visoko nad Sovinjo pečjo so se vozile tri kanje in se prepuščale vetru in krilom, da jih je varno neslo v temne hoste Sremske gore. Veter se je budil. Detelja, vsa mlada in sveža, je valovala, oporniki in late kozolca so ječale, drevje je tiho poihtevalo v naraščajočem vetru. Izza Belih peči se je vzel mesec in deteljišče obilil z nežno srebrno lučjo. Precej visoko v hribih sem bil in čudno sem se zdrznil, ko se je odtrgala od temnih vaških koč bela postava in šla po poti proti dolini in — meni. Nekaj sežnje pred menoj je obstala, bila je žena v svetlem plašču. Morda je bila meščanka, morda je bila dolinka, hip samo, uzrla me je in se z glasnim krikom pognala po poti naprej. Gosi se tedaj niso selile.

Deteljo so prepregle dolge sence, nebo je postajalo temnejše in mesečina jasnejša. Pod vasjo so pričele pozvanjati krave in temu pozvanjanju se je pridružila najlepša pesem, kar sem jih kdaj čul. Ne samo hip, cele pol ure, če ne več! Samo titrala-la, titrala-la... Tedaj sem se spomnil na svoje živce, no, precej trdne imam še!

Vsak trenutek sem pričakoval zajca. Škrebļanje na poti me je zmotilo. Star očanec je šel v vas, razoglav in sam v se pogreznjen, morda me ni niti opazil. Ko pa je šel mimo mene, sem čul skoraj vzdihu podoben glas: »Češčena si...«

Mir, spet pesem vetra. Tresk, tresk! Dvoje vrat v vasi so prav trdo zaprli! Toda to je bil uvod. Dvoje očitnih spovedi sem čul nato, dvoje žensk je pravilo druga drugi svoje najlepše lastnosti, vmes pa blaženi titrala-la, titrala-la...

Iz teme in senc pod drevjem se je izmotal bel muc, nekaj črnih lis je dičilo njegov kožuh. »Zaznamovani!« sem pomislil. Videla sva se, ko je lovil zajca, in takrat sem čezenj napravil križ. Toda naenkrat so zaplahutale nad mačkom mehke, temne peruti, velika sova se je dvakrat, trikrat zagnala vanj in urno se ji je skril. Z mačjo smrtno obsodbo ni bilo nič. —

Veter je ostreje potegnil, izza Sovinje peči in Trobelnega vrha so prihajali prvi oblaki, toda mesec je še jasno svetil. Že sem mislil, da bo vseh nočnih doživetij in prizorov konec, ko sem začul na poti pod seboj robato kletev, nato ploho psov in spet kletev. Sicer »Kranjec moj mu osle kaže«, toda ta si ga je le preveč natovoril in noge so mu tipale kamenje in korenine, pa je dajal ob njih duška svoji jezi in se sproščal.

Oditi sem mislil, toda komaj je zamrla v temi pijančeva kletev, je hušknil mimo mene zajec in stekel, da, zbežljal čez deteljo. »Ti se boš vrnil,« sem mrmral skozi stisnjene zobe, zakaj če ne bi tiščal zob, bi mi sami ropotali in šklepetali — zeblo me je.

Pogledal sem postrani — puško sem imel že pri licu, tik mene je čepel zajec in se oprezno plazil na deteljo. »Vendar!« sem vzdihnil, pa samo v mislih, zakaj zajec presneto dobro sliši, sicer ne bi bil zajec.

Komaj se je oddaljil od mene kakih dvajset korakov, sem pogledal vzdolž cevi, poiskal muho in zajca, pa ukrivil kazalec. Plameneč jezik se je potegnil iz žrela cevi, nočno tišino je pretrgal strel in njegov odmev se je mešal z ječanjem vetra. Zajec je kar občepel na deteljišču, le zavrtel se je. Ni pa še zamrl odmev strele, ko je planila s sosednje njive sivorjava žival. »Aha,« sem si dejal, »to je pa drugi zajec.« Brž ko je »moj« zajec začutil ono žival, je dobil dobršno mero moči in jo ubral navzdol, ona živalca, torej drugi zajec, pa za njim. Debelo sem pogledal. Kaj sedaj?

Komaj sem to pomislil, ko je nočno tišino pretrgalo milo in obupno zajčje večanje. Večè, večè... nato mir, smrtni mir, še veter je zamrl. Stekel sem po njivi navzdol in prek travnika, toda vse je bilo tiho, vse je bilo mrtvo, brez sledu.

Lisica mi je vzela zajca. Pretegnil sem si okorele in otrdele ude, nabil znova puško in šel na pot, pa proti koči, seveda! Na križpotju sem obstal. Pod potjo je rastel zanikrn oves, po njem je pa kot besen skakal in plesal zajec. Brž puško k licu — spet ogenj, pok in odmev, zajec pa je spet ušel.

Prav pošteno me je že zeblo, pa sem kar naglo pobiral stopinje iz začaranega kroga proti koči. Zakaj šele potem sem se spomnil, da je bila kvatrna sreda in stal sem pod križpotjem, torej res v »začaranem krogu«.

Pomislite, kaj sem vse doživel, potem pa še recite, da smo lovci vražasti in babjeverni!

Kaj pravi narod o psu?

Gospodari ko pes v konopljah.

Gospodski psi beračev nimajo radi.

Gredó ko psi z ohceti.

Grize ko nori pes.

Ima ravno rokó ko pes nogó.

Jaz na klop, pes pod klop.

Je bogát kakor pes rogát.

Je hud ko kraški pes.

Je tega potreben ko pes palice.

Kadar bob cveté, še pes ne pozna svojega gospodarja (ker ob tem času ni še novine in ponekod ne več starine, je zato marsikje lakota).

Kar psu ostane, lev ne povoha.

Kadar psa ubiješ, zavleci ga za plot.

Kadar star pes laja, poglej, kdo je.

Kar pes laja, veter nosi.

Kadar laja kuzla, mora lajati i pes.

Kjer meso, tam psi.

Kdor je skop, mu bodo psi skopali grob.

Kdor hoče psa tepsti, mu je lahko palico dobiti.

Kdor s psom leže, z bolhami vstane.

Koji s cucki leže, s buhami rad staje.

Kdo se psy lihá, s blechami vstavá.

Chi dorme co' cani, si leva con pulici.

Kdor ima rad pse, ima tudi otroke.

Kdor kosí od kraja, psa pusti, da laja.

Klobaso za psom metati (komu proti njegovi volji dobrote deliti).

Klobaso za psom nositi (komu ponujati, za kar bi moral sam prositi).

Kdo bo psom klobase metal, če jih sami radi jemo.

Ko bi bilo po volji psov, bi zajcev že zdavnaj ne bilo.

Ko greš na tuje, psov ne draži, pa vrata za seboj zapiraj.

Ko je kost obrana, jo pes zapusti.

Ko pes lovi, ne čuti bolh.

Kost še tako velika, za dva psa je premajhna.

Lačen sem ko pes.

Laže, kakor pes skače.

Mastna kost več psov privabi.

Iz lovskega oprtnika

Tovariše lovce prosimo za poročila o letošnji selitvi ptic in drugih opazovanjih žive narave glede na oktobrsko zimo.

Uredništvo.

Ruševec je grulil 17. sept. t. l. ob 16. Četrt ure je pel kakor spomladi v Kseru nad Valvazorjevo kočo v Karavankah, višina 1600 m, in sicer v ruševju ali na kaki krivenčasti, potlačeni smreki, ker ga ni bilo videti. Tik pod grebenom je nizko ob pobočju krožil planinski orel, kakih 300 m nad ruševcem.

Pravijo, če ruševec v jeseni poje, da se preobrne vreme. Res je drugo jutro deževalo, vendar se vreme za dolgo ni skazilo.

Divji lovci zopet na delu. Letošnje povodnji, ki so trajale z malimi presledki skoraj do konca julija, so prinesle le malemu številu fazanov. Še ono, kar se je po naključju izvalilo, je pozneje poginilo zaradi deževja. Naravnost čudež je, kako je mogla ena fazanka kljub vsem vremenskim neprilikam vzgojiti svojih sedem mladičev, in to na otoku Krče, ki je bil tolikokrat pod vodo. Ali je res našla kje kak varen kotiček?

Prebolela je sicer vse elementarne nezgode, vendar svoji usodi ni ušla. Ponoči 29. sept. so jo krvi in denarja željne mrcine pri svitu žepnih svetilk postrelile. Po stari navadi so se poslužili zopet ukradenega čolna, priklenjenega za jez pri plinarni. Lastnik Kosec Franc iz Zabovca je našel svoj čoln, ko je obrazil oba brega Drave do hrvatske meje, po treh dneh iskanja privezanega v Markovcih. Dve oključani in ena obstreljena fazanka, najdene dne 4. oktobra na otokih, so žrtve zadnjega pokolja. Koliko so lopovi postrelili v dr. Šalamunovem in Reichovem lovišču, bi znal pojasniti samo njihov stal-

ni odjemalec divjačine v Ptuj in Bregu.

Ker se v Zabovcih lopovi nimajo ničesar več nadejati, bodo tem pogostejše delali izlete v sosednja lovišča. Ali ne bi kazalo proti temu pravočasno kaj ukreniti? ...oh.

Lovski blagor. V septembru t. l. je v lovišču Čatež pri Brežicah, kjer so se zaredile divje svinje, pa jim lovci doslej niso mogli do živega, ustrelil priznani lovec g. Oton Gabrič 100 kg težko krmačo.

Karel Pribil.

Iz ribniške okolice. Dne 15. septembra t. l. je na čakanju uplenil g. dr. Vinko Zorc lepega jelena, kronskega desetetraka na obeh vejah. Iztrebljen je jelen tehtal 198 kg.

Dne 10. sept. t. l. je našel g. Franc Arko na njivi, ko so kopali krompir, tri mlade, šele za pest velike zajčke. Neki čuvaj je pa ustrelil brejo zajko. Tudi polšje samice so bile ob tem času še breje. Iz tega bi sklepali na dolgo, lepo jesen.

Čeprav predpis zabranjuje, so v septembru križem lovili z braki zajce.

Ivan Burger.

Divjega prašiča je dne 31. avgusta t. l. ob 22.30 ustrelil član novomeškega lovskega društva g. Gregor Mikolič iz Brusnic. Trije divji prašiči so prišli z Gorjancev na koruzo nad Dol. Suhadolom. Upljenjeni prašič je tehtal 126 kilogramov.

Previdnost je mati vseh modrosti. Vsako leto se primeri več ali manj smrtnih primerov v lovskih vrstah, ker so lovci premalo pazljivi na svoje puške. Posebno na pogonih je treba največje pazljivosti. Tale resnični dogodek je tudi mene navedel na pot, da sem postal do skrajnosti previden pri ravnanju s puško. Leta 1893 sem nastopil kot mlad pobič 19. let službo v L. Moj šef — bodi mu zemljica lahka — je bil strasten lovec in prav kmalu sta

se znašli dve sorodni duši. Vsak prosti čas sva porabila za lov. Posebno sva se zagrizla v tako zvano čakanje na kljunače po támošnjih ogradah. Takrat so bile še zelo v modi dvocevne »prednjače« na »kapsle«. In táko sem tudi jaz iztaknil pri nekem dosluženem lovcu, ki mi je prav rad odstopil tak pihalnik proti majhni nagradi. Bilo je 30. septembra in dan kakor nalašč za kljunače. Kmalu po kosilu jo mahnem s puško na rami pogledat za zajci, o mraku pa počakam v kaki ogradi na kljunače. — Pozno v mraku se vrnem domov, puško postavim lepo varno v kot — seveda nabasano in celo oba »kapsla« sem pustil na vžigalcih. Drugo jutro okrog 6^h jo že mahamo na lov. Moj šef, jaz in pa lovec ter štirje psi. Lovec je vodil dva, jaz dva na verigi. Nismo še dosegli državne ceste, srečamo dva orožnika, pozdrav in nekaj besedi. V razdalji komaj 100 korakov preteče mačka pred nami cesto. Psi, hoteč za njo, se vržejo kakor besni proti nji, a vendar sva jih obdržala. Nesreča je hotela, da se je meni odtrgal jermen na puški. Puška pade na tla in se — sproži; oba strela udarita v smeri proti orožnikoma in se zarineta v plot. Bledi in prestrašeni jo mahnemo v bližnji gozd, kjer se šele čez dokaj časa zavemo, kaki nevarnosti smo utekli. Po preteku dobrega tedna dobim od tedanjega glavarja, ki ga krije že tudi črna zemlja, poziv, da se zglasim pri prvi priliki pri njem. — Še danes mi zvene po ušesih besede, ki mi jih je takrat mož nametal na mojo ubogo glavo. Sveto sem mu obljubil, da se hočem ravnati po njegovih besedah. In obljubo sem tudi zvesto držal. Bil sem na neštetih pogonih, a vselej sem izpraznil puško, ko smo menjali prostore, in napel petelina šele tedaj, če sem čutil v svoji bližini divjad. Tudi če sem lovil sam s fermačem, sem napel petelina šele takrat, ko je prišel pes »vleči«.

In ni mi žal, da sem bil proti sebi tako strog, kajti v teku svojega dolgo-

letnega lovljenja nisem imel niti najmanjše neprilike in le želim, da se vsi mlajši prijatelji zelene bratovščine uče iz tega dogodka. —a.

Neverjetno, pa resnično ali kako sem basal prve patrone. Rad se spominjam svoje mladosti, posebno prvih let, ko sem stopil v javno službo. Kot 18 letni pobič sem zapustil domačo hišo ter odšel v lepi kraj Brežice, polno glavo in polno srce samih teorij, a prav nič prakse.

Tovariš, s katerim sva služila v istem kraju, me je navdušil za lov in tako sva šla skoraj sleherni dan, če je količjak kazalo vreme, na lov na race v savske vrbine. To je bil užitek!

Mesec december, polna luna, snega za dobro ped. Ko je legal tihi mrak na zemljo, so se čuli od vseh strani razni glasovi vseh mogočih vodnih ptic, a tudi preletavanje in vpadanje na vodo sva prav dobro slišala. Le redki so bili večeri, da nisva prinesla domov plena. Toda redko sem prišel do strela, a še takrat sem vse zgrešil. Tovariš me je učil, kako naj merim itd. Ubogal sem ga, a vse zastonj! Uspeh — ničla!

Kje le tiči vzrok, sem se često izpraševal, a rešitve ni bilo. Puška je bila v redu, ker so tudi drugi streljali z njo; mogoče so naboji vzrok, basal sem jih sam. Prepričati se hočem! Vprašati pa nočem, ker bi se mi bržkone posmehovali.

Obiščem prijatelja, dobim ga doma, ko je ravno polnil patrone. Pazljivo ga opazujem. Najprej smodnik, nato debel čep, potem zrna in na zrna tenek zaklopec, nakar je tulec zarobil.

Aha, sedaj pa vem, kje tiče vsi moji neuspehi! Polnil sem pa jaz patrone takole: smodnik, nato zrna, a nato tenek zaklopec — brez čepa na smodniku.

Težko sem čakal drugega dne. Tovariša nisem hotel klicati; sam jo mahnem v vrbino ter si poiščem kraj, kjer sem dobro vedel, da naletim na race. Sedem, napnem puško ter jo položim na kolena. Ni minulo pol ure, ko

začujem znano račje frfotanje ter kmalu nato opazim tri race, plavajoče v smeri proti meni. Pomerim in stisnem!

Ena raca odleti zdrava, druga se dvigne, a po par zamahih pade nazaj v vodo, a tretja kar obleži na gladini. Čeravno nisem vzel s seboj psa, sem vendar v kratkem imel obe raci v rokah. Da sem si pošteno zmočil čevlje, tega nisem čutil prej, dokler nisem prišel domov.

In sedaj ni bilo večera, da bi prišel domov brez plena.

Povesti o patronih pa nisem nikomur povedal, zapisal sem jo tu prvič. —a.

Podivjani golobi. Divjih golobov (Felsentaube, Columbo livia) je na jugu zelo mnogo. Kier le najdejo priložnost za gnezditev, v pečinah, v starih ruševinah, pa tudi v zapuščenih kmečkih domovih, se nahajajo. Opazoval sem, da so med njimi popolnoma beli ali skoraj črnkasti golobi. Pomislil sem sprva na albinizem in melanizem, a pozneje sem se prepričal, da so to podivjani domači golobi, ki so zapustili gospodarje in se priključili jati divjih bratov. Sicer pa tudi pri divjih golobih najdemo večkrat mešance — domačih.

Prve dni septembra sem bil na lovu in sem v neki pečini, oddaljeni od bližnje vasi nad 14 km, spodil jato divjih golobov, ki jih je bilo nad 200 in več.

V jati jih je bilo nekaj popolnoma rjave barve, oziroma belorjave, kakršno imajo navadno golobi prevračači, ki jih goje posebno zaradi tega, ker se v zraku preobračajo in delajo različne akrobacije. Posrečilo se mi je, da sem dva od njih ustrelil in ugotovil, da so podivjani. Bog si ga vedi, kateremu gospodarju so ušli in si poiskali zavetišča pri sorodstvu. Njihovo obnašanje je bilo popolnoma tako kakor divjih sobratov. K.

Romantičen lov na divje svinje. Čeprav so bile divje svinje do nedavna privilegij gotovih lovišč, je danes prav gotovo le malo lovišč v naši banovini, kjer se ne bi zatekla ta, za lovca sila

interesantna in privlačna, obenem pa tudi zelo neprijetna divjad. V lovišču Sv. Peter pod Sv. gorami, okraj Šmarje pri Jelšah, dolgo nismo poznali divjih svinj ter njih početja. Pred dvema letoma so se sicer pojavile, a le mimogrede, navadno preko noči, tako da na kak pogon ni bilo misliti. Preteklo zimo pa so se zadržale dalj časa ter celo počakale dozorevanja koruze in krompirja. Omeniti moram, da so se v letu 1933 sicer tudi pojavile v mesecu avgustu in septembru, toda le mimogrede, vendar pa napravile dokaj škode. Letos meseca avgusta so začele razvijati živahno delavnost in napravile mnogo škode. Zakupnik lovišča g. Franc Gabron, gostilničar, mesar in veleposestnik v Sv. Petru pod Sv. gorami, zaenkrat ni hotel prirediti pogona, ker je lovišče zelo revno na srnjadi, tak pogon pa bi našemu prizadevanju, da srnjad pomnožimo, le škodoval. Ponovno so nam pripovedovali nekateri posestniki, kako prihajajo svinje gotovo nočno dobo, navadno od 12. do 2. ure, v koruzo ali krompirišče in neusmiljeno delajo s koruzo in krompirjem. Poskusili smo z nočnim čakanjem, računali smo na srečo in zgolj naključje. Zaradi teme je bilo to čakanje skoro brezupno in ni obetalo uspeha. Neko noč smo točno in razločno slišali ropotanje v koruzi, ali merjasec ni hotel iz koruze na strel, kjer smo ga pričakovali, ampak je po drugi poti odkuril nazaj v gozd. Nabavili smo si tedaj posebno žepno električno svetilko, kakršno uporabljajo planinci, ker je imel le en lovec idealno, drugi pa so imeli polnjene naboje z najdebelejšimi šibrami. Uspeh ni izostal. Dne 17. avgusta so se pojavile divje svinje v neposredni bližini vasi. V torek, dne 18. avgusta, je šel g. Gabron z večjo družbo lovcev ob eni uri zjutraj na ponovno čakanje. Dober kilometer od vasi so se ustavili pri neki koruzi, ki leži med gozdom in cesto, med koruzo in gozdom pa je pašnik. Kmalu so zaslišali rogoviljenje

lačne svinje v koruzi in nestrpno pričakovali njenega izhoda iz koruze. Naravno je morala le tod pasirati nazaj v gozd. In res! Svinja se je prikazala nekako ob tričetrt na drugo uro iz koruze in hotela v gozd. Električna svetilka je posvetila, sledila je salva petih pušk (1 idealka in 4 šibrenice), lovцем pa so srca zaigrala. Še bolj pa so bili veseli, ko so videli, da niso ubili samo 88 kg težke svinje, ampak tudi 12 kg težkega mladiča, ki ji je sledil. Drugi dan pa je bilo, kakor pravi g. Gabron, pri njem obiskovalcev, kakor pri božjem grobu.

Friderik Degen, profesor, Maribor.

Društvene vesti

† Janez Zemljič. Tudi naš stari lovec nas je zapustil. Kdo bi prisodil tej prleški grči, da je zagledal beli dan 16. oktobra 1862, a je še pred kratkim bodril svoje lovske tovariše. Nemila usoda te je naglo iztrgala iz naših vrst, katere si tako ljubil. Čez štirideset let si kmetoval na Murskem polju, ga v

delu vzljubil, čez štirideset let si lovil po tem polju. Poznal si lovišča, poznal vsako šumo, potok, vsako mejo, kakor nihče med nami. Zato si vodil naše pogonske love, zato si dobil častni naslov lovskega »generala«. Kako te bomo pogrešali. Koliko so zgubili s teboj veliki zimski lovi, koliko so zgubili s teboj

»zadnji pogoni«, bomo šele videli. Dragi naš general (lovski drug), neizčrpen si bil v svojem pristnem prleškem humorju. Kako nam boš manjkal, ko si nas tolikokrat razveselil s svojimi dovtipi in veselimi dogodivščinami. Bil si pravi lovec starega kova in poznavalec lepih lovskih običajev. Neštetokrat si kumoval novokrščenim lovцем, ki te bodo ohranili v trajnem spominu.

Dragi Janez! Znal si ceniti lovsko tovarištvo, katero ti je bilo dražje kot vse na svetu in s katerim si si pridobil odkritosrčno zaupanje vseh lovskih tovarišev. Ohranili te bomo v trajnem spominu, kakršnega si v polni meri zaslužil. Ko bo zapel v jeseni prvič lovski rog na naših loviščih, bo veljal tebi v spomin, ki mirno spiš v večnih loviščih v osrčju Murskega polja. R. C.

† Anton Koder. V najlepši moški dobi si se poslovil od nas, dragi Anton. Med prvimi si bil, ki te je usoda pri-

vedla v Prekmurje in Prlekijo, da s svojim bistrim razumom in jekleno voljo narodno utrdiš našo severno postojanko.

Zibelka ti je tekla v Zagorju ob Savi, kjer si zagledal luč sveta 15. jan. 1889, a najboljša leta si žrtvoval nam -- naši severni meji.

Posebno pa se te tukaj spominjamo kot navdušenega lovca našega Murskega polja in iskrenega tovariša. S teboj je zgubila naša zelena bratovščina odličnega lovca in člana, ki mu ni bil cilj lova plen, temveč gojenje in čuvanje divjadi ter spoznavanje in uživanje prirode. Službujoč v Murski Soboti si bil član ljutomerske lovske podružnice, pri kateri si se od ustanovitve udeleževal kot odbornik. Izčrpan od naporenega dela na nacionalnem polju si pa kot lovec in prijatelj prirode iskal na loviščih njenega ozemlja oddiha. Neumorno je bilo tvoje delo za povzdigo lovišč ljutomerske podružnice. Lovski tovariši smo gojili do tebe, dragi tovariš, globoko prijateljstvo in spoštovanje. Zato nam je slovo tem težje. Zavedamo se v polni meri, da smo s teboj izgubili odličnega lovskega tovariša in organizatorja. Ohranili te bomo, dragi Anton, v trajnem tovariškem spominu.

Ko bo zapel lovski rog na našem Murskem polju, bo veljal prvi spomin tudi tebi, ki mirno snivaš večni sen ob vznožju zelenega Pohorja. R. C.

Zbor Središnjega lovskega saveza se je vršil v nedeljo, 18. oktobra t. l., v Novem Sadu. Navzoči so bili člani glavne uprave, zastopane so bile tudi vse Zveze lovskih društev Jugoslavije.

Za bodoče upravno leto je bil izvoljen nov odbor, in sicer:

Predsednik dr. Vasa Jovanović, bivši minister v Beogradu; prvi podpredsednik dr. Milovan Zoričić, predsednik uprav. sodišča v Zagrebu; drugi podpredsednik dr. Milenko Stojić, advokat v Beogradu.

Za člana uprave je bil med drugimi izvoljen inž. Vojko Koprivnik, vseučiliški profesor gozd. fakultete v Zemunu, kot zastopnik zakupnega sistema v središnji upravi.

Glavni tajnik dr. Jure Tomičić iz Beograda; glavni blagajnik Milisav Stokić iz Beograda.

V nadzornem odboru so: ravn. Bogdan Pogačnik, Marič in dr. Vlahovič.

V sekcijo za zakupni sistem so bili izvoljeni: predsednik dr. Milovan Zoričić, Zagreb; podpredsednik magister pharm. Joca Divild, Novi Sad; tajnik prof. Mate Zuvičić, Zagreb; blagajnik ravnatelj Ivan Zupan, Ljubljana; člani sekcije: inž. Ivo Čeović, Zagreb; dr. Viljem Krejči, Ljubljana; inž. Marko Sebetić, Beograd.

Delegat za zakupni sistem v glavni upravi je inž. Vojko Koprivnik.

V nadzorstvu te sekcije so: dr. Jan-ko Kovačec iz Maribora, Vlada Rajačić in Peksider.

Važnejši sklepi zbora so: obvezno zavarovanje pri zavarovalnici Jugoslavija. S tem bo od 1. januarja 1937 vsak včlanjen lovec zavarovan: 1. obvezno za nezgode, in sicer za primer smrti za 5000 din in za trajno invalidnost za 10.000 din; 2. neobvezno za jamstvo: a) če se poškoduje ena oseba do 10.000 din, če se poškoduje več oseb 30.000 din; b) za stvarno škodo do 5000 din.

Jugoslovanski lovci se udeležijo prihodnjih medbalkanskih lovskega strelskih tekem, ki se bodo vršile v Romuniji 1937. leta, predvidoma v maju. V ta namen bo Središnji savez sklical sejo do 15. nov. t. l., h kateri naj vsaka včlanjena Zveza pošlje vsaj po enega odposlanca. Sklepalo se bo o finančnih in tehničnih pripravah za našo udeležbo na teh strelskih tekmah.

Imenovan je bil za referenta lovske terminologije dr. Cepelić iz Osijeka, da se izda terminologija v srbohrvaščini. Za slovensko lovske terminologijo je prepuščeno Zvezi za dravsko banovino, da s podporo in pomočjo Središnjega saveza to čimprej izda.

Obvezni jugoslovanski lovski znak je glava zlatoroga s Triglavskim pogorjem v ozadju in cvetom planike, po osnutku Maksima Gasparija.

Zaradi slabe kakovosti naših netilnih kapic (kapsljev) in naboječkov za flobertovke bo podvzeta intervencija, da

se dovoli inozemski uvoz, dokler naši izdelki ne bodo enakovredni.

Udeležba na mednarodni lovski razstavi v Berlinu leta 1937. V ta namen se bo priredila izbirna lovska razstava v Ljubljani.

Razen tega je zbor razpravljal: o nabavi strupov po Zvezah za člane brez izkazov oziroma dovoljenj upravnih oblasti posameznim lovcem; o izenačenju in znižanju banovinskih taks na lovske karte; o oprostitvi kolkovin in poštnih pristojbin za vloge in dopise med društvi in Zvezami napram državnim oblastvom; o poenostavljenju postopka za uvoz orožja inozemskih lovskih gostov.

Po uspešnem zaključku zbora so bili naslednja dneva prirejeni za udeležence skupni lovi v okolici Novega Sada in Subotice.

Lovsko društvo v Krškem poslednjič opominja svoje člane, da članarino za leto 1936 takoj poravnajo. Opomini so se vsem zamudnikom razposlali v septembru in oktobru, toda odziv je nezadovoljiv. Kdor do 10. novembra 1936 prostovoljno ne poravna članarine, bo plačal sodnim potom, seveda tudi stroške.

Lovsko društvo v Ljubljani bo od decembra t. l. do marca 1937 priredilo članske sestanke, oziroma družabne večere, na katerih bodo lovci v prijateljskih pogovorih razpravljali o lovskih vprašanjih in bo na vsakem večeru tudi predavatelj, ki bo dal v kratkem predavanju v obliki pomenka snov debati za tisti večer. Dva večera bo lovsko društvo skušalo prirediti tudi izven Ljubljane.

Prvi tak večer bo 18. decembra t. l. ob 20 pri Slamiču na Gosposvetski cesti in potem vsak drugi teden in v drugem lokalu. Natančnejši celotni program bomo objavili v decembrski številki »Lovca«. Skušali bomo združiti prijetno s koristnim v čim večji tovariški domačnosti, kakor si lovci vedno želimo.

Vse tovariše in lovske prijatelje, ki so blage volje, iskreno vabimo na udeležbo, kjer bo vsak po svoji moči pomagal, da bo — fletno!

Tradicionalno lovsko rajanje ali ples priredi zopet letos Lovsko društvo Ljubljana v sokolskem domu na Taboru dne 1. februarja 1937, to je na večer pred svečnico. Tam bo veselja, tam bomo pokali kozle in delali pogone. Zato si že sedaj vsi nabavimo skrivne hranilnike, da bo tedaj dovolj municije. Ne pozabite torej, da bo 1. februarja 1937 zvečer in celo noč sijajen lovski ples — in še kaj.

Glede sprejemanja novih članov opozarja Lovsko društvo Ljubljana, da se bo v tem pogledu brez izjeme strogo ravnalo po predpisih društvenih pravil, ki pravijo: »Pristop k društvu je treba priglasiti društvenemu odboru stalnega bivališča pismeno. V tej pismeni vlogi mora pristopajoči član izjaviti, da so mu društvena pravila znana in da se jim v vsem podvrže. Osebe, ki bivajo izven dravske banovine, se prijavijo odboru društva, v katerega krajevnem območju imajo svoje lovišče, odnosno kjer nameravajo loviti. Tujim državljanom je dano na prosto, da pristopijo kot člani društva, v čigar krajevnem območju nameravajo loviti, ali društva na sedežu Zveze. O sprejemu sklepa društveni odbor z dvetretjinsko večino. Če odbor prosilca odkloni, mu mora izdati o tem pismen sklep z razlogi. Odklonjeni ima pravico pritožbe na razsodišče Zveze: pritožbo je vložiti pri društvu v roku 15 dni po prejemu sklepa o odklonitvi.«

Lovski koledar za november

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	6 ⁵⁵ ^h
„ zahaja:	„ 11. „	16 ⁴² ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	7 ⁰⁹ ^h
„ zahaja:	„ 21. „	16 ³² ^h
„ vzhaja:	„ 30. „	7 ²⁰ ^h
„ zahaja:	„ 30. „	16 ²⁵ ^h

Mesec je 14. v mlaju 28. v ščipu.

Sodnika: Sodniški izpit za ocenjevanje vseh domačih vrst brakov in francoskih basetov (bassets griffons vendéens) sta dne 28. avgusta 1936 položila gospoda Urbanc Franc iz Ljubljane in Jakil Venče iz Krmelja.

Ko bosta položila predpisano takso, prejmeta sodniško legitimacijo.

Sodniški pripravnik: Jugoslovanski klub ljubiteljev brakov je prijavil kot sodniškega pripravnika za vse vrste brakov in francoske basete (bassets griffons vendéens) g. Adolfa Ivanca iz Sodražice.

Društvo ljubiteljev ptičarjev je prijavilo kot sodniška pripravnika za vse vrste ptičarjev gg. inž. Pavla Stamatovića in Nikola Radovanića, člana uprave kinološkega kluba v Beogradu.

Klub ljubiteljev sportnih psov je prijavil kot sodniška pripravnika za sportne pse velike pasme gg. dr. Juraja Benkovića, privatnega veterinarja, Zagreb, Medvedgradska 16, in Erika Goruppa, dijaka, Celje, Miklavžev hrib.

Nove psarne: JKS prijavlja zaščito psarn:

a) **Pristan**, za terijerje. Lastnica Felber Marija, Maribor, Pristaniška 8;

b) **Rotadvor**, za sportne pse. — Lastnik Roth Armin, tovarnar, Subotica, in

c) **Podnart**, za ptičarje. Lastnik Pogačnik Bogdan, bančni ravnatelj, Maribor.

Popravek: V septembrski številki »Lovca« na strani 364. naj se popravi psarna pod »Miridom« v »Mirni dom«.

Razstava v Budapešti: Magyar Ebertenyestök országos egyesülete, sočlan FCI, priredi 13. decembra 1936 svojo mednarodno razstavo vseh vrst psov v Budapešti. Prijave do 3. decembra 1936. Prijavnice se dobe pri tajništvu JKS. Savezni tajnik.

Lovska kušinja

Jerebica z rižem. Jerebico očistimo, iztrebimo, t. j. odstranimo drob, dobro operemo in jo preko noči postavimo na led. Drugo jutro jo osolimo in pustimo eno uro nasoljeno. Potem narežemo na tenke koščke slanino, obložimo z njo jerebico in damo peč, dokler ne postane lepo rdeča. Medtem damo na 2 žlici surovega masla 10 do 15 dkgr riža in dušimo, dokler ne postane mehak. Ko je riž mehak, dodamo 2 žlici dobre kisle smetane in 2 žlici ribanega parmezana in s tem rižem garniramo pečeno jerebico.

Jerebica z divjačinsko omako. Očiščene in dobro oprane jerebice denemo v tole kvašo: Prekuhamo v 4 del vode korenino petersilja, korenček, 20 zrn popra, 5 listov lovorja, glavico čebule in 1 del dobrega kisa. Ko se vse to prekuha, prelijemo preko jerebice in pustimo 24 ur v kvaši. Drugi dan vzamemo jerebico iz kvaše, jo pretaknemo s slanino, posolimo, denemo v posodo tri žlice masti in polovico kvaše, pokrijemo in damo v pečenjak, da se duši, dokler ni mehko. Ko je mehko, odkrijemo in pustimo še v pečenjaku, dokler ne dobi lepo rdeče barve. — Drugo polovico kvaše denemo na štedilnik, dodamo 2—3 kocke praženega sladkorja, žlico moke in pustimo, da se prekuha, potem pasiramo skozi sito. Končno dodamo še 3—4 žlice dobre kisle smetane in pustimo, da še enkrat prevre. To omako lahko prelijemo v skledo in v njo postavimo pečeno jerebico, ali jo pa serviramo v posebni posodi. K tako pripravljeni jerebici moremo priložiti dušen riž ali pražene krompirjeve rogličke.

Pečen fazan. Fazana denemo celega, s perjem, v vodo in ga pustimo čez noč v njej. Drugi dan ga očistimo, a glavo s perjem vred odrežemo. (S to glavo okrasimo potem pečenko.) Očiščenega in dobro opranega fazana osolimo, a v notranjost potisnemo dve celi jabolki in malo trde masti. Tako pripravljene- ga fazana denemo v kozico, obložimo na več krajih s trdo mastjo, ga prelijemo z mešanico 1—2 žlici kisa in vode ter damo v pečenjak, da se počasi peče. Mnogokrat ga moramo zalivati in oprezno prebadati z vilicami. Ko je pečen, ga razrežemo na koščke, zložimo v skledo in okrasimo z glavo, na kateri je ostalo perje. K pečenemu fazanu serviramo priloge po volji.

V. L.

Oglasi

Lovska zadruga preskrbuje članom SLD razno divjad (živo divjačino): divje zajce, fazane, jerebice, jajca poljske perutnine, sol za krmljenje divjadi, in prodaja kožuhovino naših lovcev na skupnih dražbah »Divje kože«. — Vsa naročila naj se naslavljajo na blagajnika zadruga g. Zupana Ivana, ravnatelja, Ljubljana, Mestni dohodarstveni urad, Pogacarjev trg.

Dražba lovišč. Dne 16. novembra t.l. ob 9. uri se bodo oddala pri sreskem načelstvu v Kranju, v sobi št. 5, v 12-leten zakup sledeča lovišča:

1. Občinsko lovišče Besnica, ki meri 3.632 ha, izklicna cena znaša 2.500 din.

2. Občinsko lovišče Cerklje: a) vzhodni del, ki meri 2.798 ha, izklicna cena znaša 3.000 din; b) zahodni del, ki meri 2.443 ha, izklicna cena znaša 3.000 din.

3. Lastno lovišče občine Tržič »Kokovnica«, ki meri 201 ha in kateremu je priklopljeno še 85 ha polosredkov, izklicna cena znaša 600 din.

4. Lastno lovišče agrarne skupnosti Babenvrt, ki meri 214 ha, izklicna cena znaša 1.000 din.

5. Lastno lovišče agrarne skupnosti »Jezerska planina«, ki meri 202 ha, izklicna cena znaša 500 din.

Dražilo se bo v zgornjem vrstnem redu. Vsak dražitelj mora pred pričetkom dražbe položiti vadij v iznosu izklicne cene in se mora izkazati z veljavno lovsko karto.

Ako dražba ne bi uspela, se bo vršila ponovna dražba brez posebnega oglasa dne 23. novembra t. l. ob isti uri in na istem kraju, eventualno tudi pod izklicno ceno.

Podrobni pogoji so interesantom na vpogled pri sreskem načelstvu med uradnimi urami.

Dražba lovišč bo dne 4. decembra 1936 ob 9 pri sreskem načelstvu v Škofji Loki, soba št. 1-2, za 12 letni zakup sledečih lovišč:

1. Občinsko lovišče Poljane, ki meri 3.912 ha. Izklicna cena znaša 1200 din.

2. Občinsko lovišče Sorica:

a) zgornji del, ki meri 2.050 ha. Izklicna cena znaša 500 din;

b) spodnji del, ki meri 3.478 ha. Izklicna cena znaša 600 din.

3. Občinsko lovišče Selca:

a) del Dražgoše-Kališe itd., ki meri 2.862 ha, izklicna cena znaša 1500 din;

b) ostali del, ki meri 4.537 ha. Izklicna cena znaša 1500 din.

4. Občinsko lovišče Železniki, ki meri 4.062 ha. Izklicna cena znaša 2000 din,

5. Lastno lovišče upravičencev Spod. Danje, ki meri 233 ha. Izklicna cena znaša 200 din.

Zakupna doba traja od 1. aprila 1937 do 31. marca 1949. Dražilo se bo v zgorajšnjem vrstnem redu. Vsak dražitelj mora pred pričetkom dražbe položiti vadij v višini izklicne cene in se mora izkazati z veljavno lovsko karto.

Ako dražba ne bi uspela, se bo vršila ponovna dražba brez posebnega oglasa.

sa dne 11. dec. t. l., ob isti uri in na istem kraju, ev. tudi pod izključno ceno.

Podrobni zakupni pogoji so interesentom na vpogled pri sreskem načelstvu med uradnimi urami.

Proda se prvovrstna nem. kdl. rjavo-progasta ptičarka, poležena 9. 4. 1935, s prav dobrimi ocenami. Več se izve pri odborniku Društva ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani, Antonu Schusterju, Mestni trg 25.

Proda se zbirka bosenskih trofej: ca. 150 srnjakovih, med njimi 15 z glavno in vratom, 8 gamsovih in 4 jelenov, vse lepo montirano. Naslov v pisarni Zveze lovskih društev, Trdinova ul. 8, Ljubljana.

Dobro ohranjene letnike »Lovca« od 1929 do 1936 prodam. — Rozman Ivan, Celje, Vodnikova 6.

20 letnikov »Lovca«, lepo vezanih, in več lovskih knjig (nemških) prodam. Naslov v tajništvu »Lovca«.

Vse cenj. lovce in strelce opozarjam na otvoritev

puškarstva

v Celju, Dečkov trg št. 1

Ivan Zarnik

in se vljudno priporočam za vsa izdelovanja in vsa v mojo stroko spadajoča popravila. Prodaja najmodernejših lovskih pušk, pištol in samokresov ter vsake vrste municije. Velika zaloga različnega lovskega orožja. Montaža daljnogledov in naprava novih kopit, cevi itd. Najvestnejše in točno pristreljanje pušk. Konkurenčne cene!

Nepremočljive, tople **Hubertus-plašče** in **pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina **J. Maček**, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za ovratnike in podstavo, izdelovanje predpostelnikov, strojenje in barvanje irhovine za hlače, rokavice in pralno usnje izvršuje solidno **Ivan Burger**, diplom. usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Priporoča se Jože Škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v **Kranju**, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoča cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoča **tvrdka Anton Schuster** v Ljubljani, Mestni trg št. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri **tvrdki F. K. Kaiser**, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Dvocevka petelinke, kaliber	
16/10 mm	800 din
Trocevka petelinke, kaliber	
16/8 mm	2200 din
Dvocevka petelinke, kaliber	
16 mm	850 din
Dvocevka petelinke, kaliber	
16 mm	800 din
Mauser repetirka, kal. 8 mm	600 din
Hammerles Bock, k. 28/5.6 mm	3250 din
Hammerles Bock, k. 16/7 mm,	
z daljnogledom	5250 din
Browning repetirka, kal. 16 .	1500 din
Trocevka petelinke, kaliber	
16/8 mm	2200 din

Josip Sternad, puškar, sodno zaprieseženi izvedenec in cenilec, Maribor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spadajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pazite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregledati pri puškarju Albinu Šifrerju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieghoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, streliva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvalitetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, najvestnejše in točno pristreljanje pušk.

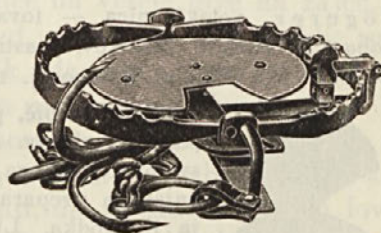
»NC« olje in mast za lovske in turistične čevlje sta brez škodljivih primesi in polnilnih sredstev. Mazanje z »NC« oljem in mastjo garantira za higijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje obdrži prvotno barvo. — Od blata očiščne še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mastjo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absorbirajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čevljev. Za pričetek sezone Vam priporočam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, katerega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumitran-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Zahtevajte povsod le prave domače proizvode! »Jadrana«, kem. izdelovalnica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh velikosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl, Puntigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokovno izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta trvdka pasti iz drugih tovarov. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri trvdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvoru. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cenik!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili le pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absol. šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ul. 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesalcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznane najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič-vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkuless«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specialnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strela. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurično, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Anton Schuster

Iskanje obstreljene divjadi po krvavi sledi na pogonih.

Zopet je prišel čas pogonov, to je čas žetve. Dnevno frle vabila, ki kličejo prijatelje in znance na vesele love na zajce, na hitre fazane in rdečo lisico. Čez gozd in polje se razlega klic roga, veseli lajež psov in pikanje pušk, da lovcu hitreje bije srce. Čudovit čas je to, poln sprememb in presenečenj. Vendar je to čas, v katerem doživimo poleg prijetnosti tudi marsikaj lovsko neprijetnega in žalostnega. Zlasti na velikih družabnih lovih, kjer bi moral vsakdo s ponosom pokazati, da je pravi, zgleden lovec, se mnogo greši proti lovskim običajem in lovski pravičnosti. Pomislimo le na mrharsko streljanje na prevelike daljave, čigar posledica je mnoga zastreljena in zgubljena divjad. Pri tem še napačna ničemurnost zadržuje strelca, da zamolči prazne in slabe strele, tako da pravilno iskanje po sledi, ki bi bilo sicer jako uspešno, izostane. Pomislimo le, kako površno je večinoma iskanje po sledi pri brakadah. In temu nasproti postavimo namen brakad, ki ni samo ta, da se s plenom zabavamo in da mučimo

divjad z izstreljevanjem lovišča. Namen brakad obstoji predvsem v ohranjanju primerne staleža divjadi. Zato moramo odstrel vršiti z vso resnostjo in spoštovanjem vseh lovskopravičnih načel in lovskih običajev. Zaščita normalnega staleža zahteva, da odstrelimo samo vsakoletni prirastek na divjadi. Vsakega udeleženca lova prva dolžnost je, da se pri odstrelu točno ravna po navodilih, pri tem pa pazi, da dobro strelja. Častna dolžnost pri tem pa je, da javi vse zgrešene in slabe strele, da se zastreljena divjad za vsako ceno takoj po pogonu poišče še po sveži sledi. Vodja lova pa mora še pred začetkom lova na to obveznost opozoriti in glede iskanja po sledi natančno vse potrebno ukreniti. Gostje morajo torej že pred začetkom lova vedeti, kaj jim je storiti, če divjad po strelu ne obleži.

Če niso prejeli primernih navodil, navadno ne sledi nič dobrega. Komaj je zajec obstreljen, se takoj na povelje zapodi nekaj psov za njim. Vržejo se na zajca, se koljejo med sabo, vlečejo zajca sem in tje, da je sramota in ne dajo prej miru, da jih glasen dvig drugega zajca potegne za seboj. Potem šele puste svoj plen, in se zapode kamorkoli, ne da bi se zmenili za klic in žvižg svojih gospodarjev. To je drama, ki je vse prej kakor lepa, ki pa se vedno znova ponavlja, če vodja tega ne prepreči. Seveda tudi ni dosti bolje, če se take podivjane mrcine pode za zdravim zajcem, ki je bil spojen iz loža. V tem primeru zopet več ur ne prestanejo z gonjo, tako da zraven pregonijo še one predele lovišča, ki so določeni za lov tisti dan.

Pri pogonih v gozdu so taka dejanja redkejša. Zato se pa lahko zgode glede streljanja druge napake, če gostje niso pravilno poučeni. Na primer če zapusti lovec še med pogonom svoje mesto in hiti tja, kjer je nastrelil divjad. S tem ne le da pokvari solovcem nalet, temveč se tudi izpostavi nevarnosti obstrelitve. Še pogostejša je napaka, da se lovec sicer obvlada toliko časa, dokler ni javljen konec, potem pa tem burneje hiti na mesto nastrela, kjer razburjeno razsaja in s svojim iskanjem ne doseže drugega, kakor da zabriše nastrel in krvave sledi tako, da je iskanje po sledi po lovu brezuspešno ali vsaj močno otežkočeno.

Te nerednosti in napake, ki bi se dale z neštetimi primeri še dalje razpresti, zadostujejo popolnoma za predočitev, kako napačno je, pustiti goste brez jasnih in določnih pravil lovskega ravnanja. Ravno tako napačna je navada, da preložimo iskanje po sledi na naslednji dan po pogonu. Gostje bi se radi s svojim plenom izkazali in se zato potrudijo, četudi to nasprotuje pravilom vodstva lova, da najdejo zastreljeno divjad čim prej. Predvsem ni priporočljivo preložiti iskanje po krvavi

sledi na drugi dan, zlasti pri mali divjadi, ker je uspeh povsem malenkosten. Kajti obstreljena mala divjad se rada skrije in zaleze in krvavi dah rane traja le kratek čas, tako da morata lovec in pes, če se vrši iskanje po sledi šele drugi dan, iskati samo z očesom. Tudi če se uporablja izvrsten šarilec, ki je tako dresiran, da prinese tudi mrtvo divjad, se le-ta navadno ne najde. Če se obstreljenemu zajcu ali fazanu ni posrečilo doseči pred naslednjim pogonom primernega skrivališča, je iskanje po sledi tudi prepozno. Nemogoče je biti istočasno tu in tam in še preden prispemo na mesto, so ljudje izmed gonjačev ali čisto tuji nebodijih treba pobrali zajce, fazane in drugo divjad, kajti tudi ti cenijo pečenko. Tako iščemo in iščemo, a to ni iskanje po sledi v pravem smislu, pri katerem pridemo do divjadi od nastrela po sledi, temveč je to iskanje po lovišču na slepo srečo. In da to iskanje v resnici ni nič drugega in ga je tudi tako razumeti, dokazujejo mnogi lovci s tem, da streljajo na spojeno divjad, kar se pri iskanju po sledi sploh ne bi smelo zgoditi. Včasih ustrelje divjad, včasih ne, ali mislijo, da so jo obstrelili, in zvečer je potem navadno še več zastreljene divjadi v revirju, kakor pred iskanjem. Tako je v resnici to iskanje po sledi v mnogih krajih.

Uvideven lovski vodja se za ta napačni način ne ogreva. Obstreljeno malo divjad moramo po možnosti takoj iskati, torej zajce, fazane, lisice iščemo še isti dan, medtem ko parkljati divjadi z ozirom na kakovost rane pustimo več ali manj časa, da pogine. V tem primeru se vrši iskanje po sledi lahko drugi dan, če ni možno že zvečer ali če znaki strela ne kažejo, da bi se žival kmalu zadostno razbolela ali poginila.

Kakor že omenjeno, ne zadostuje če lovskim gostom to samo povemo, temveč da se vse ujema, moramo paziti na podrobnosti.

Vsi psi morajo biti oprčeni, če lovimo v gozdu ali na polju. To je v korist samemu psu. Kajti tudi najboljši pes lahko zgubi svojo mirnost, če je prost, in se zbega v zmedi pogona. V krogu nima pes nič iskati. Tu napravi samo zmešnjavo in zmedo in vrhu tega povzroči donašanje iz kroga neubogljivost, vzbuja strelno mrzlico in pes se navadi gonje na vid. Psa torej ne smemo poslati v pogon. To je tudi zato nesmotrno, ker obstreljene divjadi, dokler se nahaja v krogu, še ni potrebno iskati po sledi. Če obstreljen zajec v krogu izgine, ne podimo psa za njim. Ravno tako ne če beži zajec v pogon, kjer še nismo lovili. Če pa beži zajec v pogon, kjer je bilo že lovljeno, ali beži proti meji, tedaj spustimo za njim psa, toda vedno le enega in ne več. Če imamo zanesljive pse donašalce, lahko čakamo do konca pogona (zajci,

ki beže proti meji, so izjema, če lovski sosed ne sodeluje). To je važno tudi za pse, za uporabnost po krvavi sledi, da se ne navadijo gonje po vidu. Izvežbanemu lovcu s ptičarjem s tem ne povem nič novega. Uspešno in pravilno preiskanje po sledi s psom takoj po pogonu, mu je v veliko večje zadoščenje, kakor streljanje zajcev v krogu. Zato stavi že ob pričetku sebe in pse vodi lova na voljo. Če ostali gostje store svojo dolžnost in po vsakem pogonu javijo vodi psu število obstreljene divjadi in smer njegovega bega za takojšnje iskanje po sledi, potem ne bodo le muke marsikateri živali skrajšane in ne bo delo le natančno in lovsko pravično, temveč bo iskanje po sledi drugi dan, ki je za pravega lovca vedno zelo neprijetno, sploh odveč.

Kar je bilo rečeno o pogonu v krogu, velja tudi za druge načine pogona, ki pridejo v poštev na polju, torej pri pogonu v odprtem pravokotniku in pri pogonih v strelski črti ali s predstoječimi strelci. Čim večja je samovzgoja posameznega lovca in čim bolj pazi, tem večji sta uspeh lova in iskanja po sledi, ki se vrši seveda tudi tu še isti dan. Pri pogonu s predstoječimi strelci so težkoče pri iskanju po sledi najmanjše. Kajti posebne okolnosti povzročijo, da lovci ne streljajo predaleč in razen tega morejo podati natančno število obstrelitev na vsak način natančnejše kakor pri pogonu v krogu, tako da vodnikom psu in psom ni potrebno dolgo in utrudljivo iskanje po sledi. Da ima pogon s predstoječimi strelci — dobro streljanje, lažja ugotovitev obstrelitev in zato lahko iskanje po sledi — prednost pred pogonom v krogu, je jasno. Popolnoma nerazumljivo pa je, da nekateri vodje lova pri pogonih s predstoječimi strelci kljub izredno dobrim okoliščinam prelože iskanje po sledi jako nesmiselno na drugi dan, kakor je to tudi navada v mnogih krajih pri pogonih v krogu. Pomisliti moramo vendar, da tako ravnanje ne učinkuje dobro na udeležence lova. Ali mislite, da se gostje in posebno začetniki, kaj dobrega nauče, če se zajčji lov razvija v nedostojno klanje? Pri takih mesarijah dobi začetnik mnenje, da je tisti dober lovec, ki čim več strelja na vse strani. Pri tem seveda ni streljanje, ki dela človeka lovca, temveč razum in čut za lovsko pravičnost. In ta duh lovske pravičnosti, mišljenja in delovanja moramo posebno gojiti na družabnih lovih. Jako dobro sredstvo za gojitev tega duha je baš iskanje po krvavi sledi med pogoni.

To je gotovo izredno nazoren pouk. Še več: če dosledno po vsakem pogonu poiščemo obstreljeno divjad, je to prepričevalen zgled in vzpodbuda k posnemanju in ki pri nekaterih rodi željo, da si nabavijo dobrega, uporabnega in neizogibno potrebnega spremljevalca — psa.

Strogo lovsko pravično vodeni lov doseže v vzgojnem smislu mnogo dobrega in nudi gostom stalno šolo. Zato se mora vsak, ki prireja družabne love, popolnoma zavedati važne in odgovorne svoje naloge. Nasprotno pa moramo vedno in povsod zahtevati, da se vsi udeleženci vodstvu voljno podrede in da vsak s svoje strani pripomore k lovsko pravičnemu izvrševanju lova. To je zahteva, ki velja seveda tudi pri gozdnih pogonih. Kajti skušnjava do samolastnosti, ki se protivi dobrim lovskim običajem, je v gozdu, kjer je pregled zelo omejen, posebno velika. Kakor že omenjeno, zapuščajo gostje svoja mesta že med pogonom, psi deloma niso oprčeni, deloma jim dajo povod k prezgodnjemu donašanju, iščejo obstreljeno divjad in uganjajo še marsikaj, kar ni lovsko pravično. Udeležencem lova moramo torej zabičati: vsakdo mora od začetka do konca pogona ostati na svojem mestu, nikdo ne sme, dokler pogon ni končan, iskati nastrele; popolnoma nedopustno je, ustreljeno divjad pustiti donašati takoj. Strogo prepovedano je končno po dovršenem pogonu iskati obstreljeno divjad, ki je ne vidimo več. To naj bi si zapomnili posebno tisti lovci, ki nimajo psa. Pa tudi vodniki psov ne smejo tega storiti, razen če jim vodja lova to veli.

Vseh teh zahtev naj ne smatrajo za sitnarjenje, temveč služijo samo smotru, da se pogon vrši brez trenja in da je iskanje po sledi potem lažje. Če je torej lovec divjad obstrelil in če je razumel za kaj gre, bo mirno čakal na svojem mestu do konca pogona. Šele potem bo, po svoji dolžnosti, mirno in zavestno ugotovil nastrel in znake, natančno označil mesto nastrela in potem javil vodji lova stvarni položaj.

Kaj potem, če se lovcu ni posrečilo, najti mesto obstrela? To seveda ni sramota! Kajti dostikrat to že ni lahko, če smo streljali na stoječo divjad, kaj šele pri strelih na bežečo, zlasti če smo streljali na istem mestu večkrat zaporedoma. Če lovec ne more najti nastrela, si prvič lahko reče, da se to lahko vsakomur pripeti. Drugič pa naj nikar ne išče predolgo, ker se s tem izgledi za iskanje po sledi nikakor ne izboljšajo. Tretjič naj se varuje površnih sklepov na slab strel in tako zadevo prepustiti usodi. Misli naj na mnoge primere, kjer so se slabi streli pokazali kot zadetki, misli naj na slučaje, pri katerih sta bila mesto nastrela in krvava sled s pomočjo psa vendar le še najdena in je pes še prišel do divjačine. Z ozirom na to naj javi svoj primer vodji lova, da ta dene psa na sled.

S preiskavo po sledi poverjeni vodnik psov, ki mora svojo dolžnost in nalogo seveda znati, bo najprej poskusil s pomočjo psa izslediti nastrel. Kajti preiskava nastrela je vedno koristna,

ker slika, ki jo nudi, skoraj vedno kaže, kako je nadalje ravnati. Če se to tiče parkljate divjadi, se vidi na krvi in dlaki, na koščkih jeter in drobovja ali na kostnih drobcih, da li je z iskanjem še počakati ali takoj iskati in ali je psa takoj izpustiti. Če gre za zajca, pomeni mnogo dlake v kosmih navadno slab strel. Marsikdo misli, da je v takem primeru iskanje po sledi brezpomembno. To je seveda napačno; lahko je prišla kaka šibra v pljuča ali drob in zaradi te možnosti iskanja po sledi ni opustiti pod nobenim pogojem. Malo raztresene volne in dlake kaže navadno, da je bil zajec prestreljen in da je skoraj gotovo že v bližini poginil. Če na mestu nastrela ne najdemo dlake, temveč kri, potem lahko računamo s strelom v noge. Takojšnje zasledovanje ima prednost, da pes na mestu nastrela dobi zadostno sled — kar pelje najzanesljiveje na cilj, — medtem ko je pri poznejšem zasledovanju zajec navadno zgubljen. Kako dobro je torej iskanje po sledi po vsakem pogonu, je razvidno iz tega primera, ki je najpogostejši. Res pa je, da pes rajši sledi topli sledi, kakor mrzli. Stvar je ista pri lisici ali fazanu; tudi njega najde pes desetkrat lažje na dan lova, kakor drugi dan.

Če tudi pes ne najde mesta nastrela — je to sicer obžalovanja vredno — toda ni vzrok, da zasledovanje kar opustimo. Psa pustimo prosto tekati. Kajti če ima strast, si bo še kako pomagal in kmalu bo s svojim obnašanjem pokazal, če je bil zadetek ali ne. Če traja to nekoliko delj časa, potrpite. Na noben način ne smemo predčasno misliti, da je iskanje po sledi zaman. Za vsa iskanja po sledi velja — da moramo toliko časa vzdržati, dokler niso vse možnosti izčrpane. Gotovo je včasih obupno, vendar se je celo v brezupnih slučajih mnogokrat pokazal uspeh. In to nam mora biti vsem vzpodbuda, da tudi mi vso našo voljo in naše znanje stavimo v delo za uspeh.

Temeljni pogoj je seveda sposobnost psa. Če pes ni dober, potem ni dosti upanja. Na pogone pripeljemo le pse, na katere se lahko v vsakem oziru zanesemo. Torej le psi, ki so med pogonom popolnoma mirni, zdržni pred strelom, ki so ubogljivi in ki tudi po pogonu izvrstno donšajo ter uspešno in sigurno iščejo po krvavi sledi, so na mestu. Kdor prireja pogone, naj že na vabilih poudari važnost, da gostje vzamejo s seboj dobro dresirane in zmožne pse. Če jih nimajo, mora pač dobiti lovce s takimi psi in jih prositi, da se udeleže pogona. Nekaj porabnih psov mora biti pri vsakem družabnem lovu, pa če se lovi na malo ali na veliko divjad. Kajti z obstrelom in z iskanjem po krvavi sledi moramo vedno računati in za ta primer je treba, da so dobri psi že navzoči, ne da bi jih v potrebi šele iskali. Vodja lova stori

dobro, če v začetku lova prosi goste, ki imajo dobre pse, da se gotovo udeleže iskanja po sledi po vsakem posameznem pogonu. Da bi mu kdo to prošnjo odbil, je komaj verjetno; kajti rekel sem že, da pravi vodnik psov vsako priložnost za delo po sledi izrabi in se že rad sam ponudi. Ob začetku iskanja po sledi seveda vodniki psov ne stojе drug poleg drugega, tudi ne v zaprtem krogu. Razdele se enakomerno tako, da po možnosti ob vsaki strani lovcev stoji oziroma hodi vodnik psov, ki po potrebi takoj stori svoje delo. Ta odredba dela čudeže! Kajti udeležencem lova to ni le velika tolažba, če vedo da je vodnik psov v bližini, temveč opuste potem tudi one samolastnosti in brezmiselnosti, ki iskanje po sledi tako otežkočajo. Razen tega vodniki psov nastrele točnejše javijo. Vidimo torej, da je vprašanje iskanja po sledi na ta način najboljše rešeno.

Da včasih vodnik psov pri naslednjem pogonu ne more sodelovati, je umevno. To bo pa rad opustil, ker bo zanj iskanje po sledi več vredno kakor streljanje pri drugem pogonu. Zgoditi se pri tem seveda ne sme, da mu meja sosednega revirja iskanje po sledi ustavi. To mu njegovo delo lahko popolnoma zagreni; tudi za psa ni dobro, če išče in naenkrat ne sme naprej. To škoduje njegovemu samozaupanju in veselju do dela. Zato je najbolje, da se povabijo, kolikor mogoče, vsi sosedje in da ti v takem primeru dovolijo iskanje po sledi v svojih loviščih. Ta nasvet se naj izvede tudi zato, ker je vedno dobro, da smo s svojimi sosedi v prijateljskih odnosih.

Kratko se spomnimo še gonjačev. Ti ljudje, katerim ugaja le število in ki včasih bolj kot lovci sami upajo na velik plen, često na svojo roko sami še enkrat preiščejo lovišče za plenom. Kakor je njihova namera gotovo dobra, jim je treba to strogo prepovedati. Kajti v iskanje po sledi, ki je delo vodnikov in psov, se zaradi dobrega uspeha ne smejo drugi vtikati. In še nekaj: zajce, ki še niso popolnoma poginili, včasih gonjači po nepotrebnem mučijo. Takega ubijanja vodja lova pod nobenim pogojem ne sme dopustiti. Obstreljenih zajcev ne ubijamo in ne mučimo, temveč jih kratko in brez bolečine usmrtime z udarcem roke za tilnik. To mora vodja lova gonjačem dobro zabičiti. Tudi to spada k predmetu iskanja po krvavi sledi pri pogonih.

Ing. Mirko Šušteršič

Strel s kroglo

(Nadaljevanje.)

2.

Nič manj važna kot natančnost strela je za lovca pri risanici lega zadetkov. Lega zadetkov je sedež posameznih strel v primerjavi s točko merilne (vizirne) smeri ob oddaji strela oziroma odklon sredine slike zadetkov od merilne točke. Sredina zadetkov leži n. pr. 4 cm desno in 5 cm niže od merilne črte strelnega daljnogleda ali muhe in kobilice. S premaknitvijo merilnih naprav lego zadetkov poljubno menjamo oziroma popravimo, kakor sem že prej omenil, nikakor pa ne trošenja puške. Pristrelitev puške torej ni nič drugega kot v sklad spravljena lega zadetkov z merilno točko na določeno razdaljo. V praksi rečemo, da puška strelja v črno, če smo s pristrelom dosegli omenjeno skladnost!

Pri enocevkah je to kaj preprosto. Pri dvo- in več- cevkah je pa to za puškarja često trd oreh in je le prav izjemen slučaj, da n. pr. dvocevna risanica daje iz obeh cevi isto lego zadetkov.

Kakor pri enocevkah, je treba pri dvocevkah najprej ugotoviti za vsako cev posebej trošenje (sliko zadetkov) in lego zadetkov ter oboje spraviti, kolikor je praktično mogoče, v sklad z merilno točko. V tem primeru smo pristrelili dvoje cevi, ki sta prosto položeni druga ob drugo, brez medsebojne zveze in spojitve. Teoretično bi morali dobiti iz takih dveh prosto vpetih cevi sliko zadetkov, kojih sredini bi bili v razmaku osi obeh puškinih cevi. To bi bili nekako dve enocevni risanici tesno a prosto položeni druga ob drugo. Če nato cevi v taki legi spojimo, zvarimo, kot je pri puškah običaj, ne da bi jih količkaj premaknili iz njunih leg, bi pričakovali isto sliko zadetkov. Vendar ni tako, kajti sedaj nastopajo zaradi zvarjenja razne napetosti in nategi v ceveh, ki vplivajo na medsebojno lego in zlasti še na nihanje, valovanje cevi in vpogib puške pri strelu. Kako občutljive so cevi v tem pogledu, je razvidno že iz tega, da namestitev strelnega daljnogleda na puško, vpliva na spremembo medsebojnega zgiba cevi. Zato ima puška z nataktnjenim daljnogledom drugo lego zadetkov kot brez njega.

V vodoravni legi zvarjeni (priveznjeni) cevi se zaradi skupne osi odklanjata vsaka zase desno ali levo v stran, pri pokončno zvarjenih (naveznjenih) ceveh v podobnem smislu gor in dol,

vendar se zgornja cev bolj odklanja kot spodnja, ker je bolj oddaljena od osi. Ta pojav ima za posledico, da gredo zadetki vsaksebi, da meče desna cev bolj na desno, leva bolj na levo ali narobe, da se zadetki križajo. Pri naveznjenih ceveh je podoben pojav, le da v smislu pokončno zaobrnjenih cevi, torej više ali niže v navpični smeri. V naprej se to ne da določiti, temveč je treba vsak par cevi preiskušati in obravnavati za sebe kot poseben stvar, ki ima njemu lastne muhe.

Če se končno puškarju posreči, da ukroti vse te muhavosti dvocevne risanice in spravi v medsebojni sklad obe sliki zadetkov oziroma lego teh in oboje v sklad z merilno točko muhe in kobilice, kakor to zahteva natančnost strela, se cevi, kakor sem že omenil, navadno upro, če naprtimo puški strelni daljnogled. Daljnogled namreč obremeni cevi, spremeni valovanje teh in odklon, zlasti odklon ustja cevi. Ni torej lahko prirediti dvoje cevi tako, da ustrezata v vsakem pogledu. Če znaša premer kroga skupnih zadetkov obeh cevi na 100 m le 10 do 12 cm, je puška kar dobro narejena. Pri tem odpove vsak račun, zato treba puško urediti zgolj s poskusi, kar je težko in zamudno delo. Pri tem more nekaj pomagati in koristiti le izkušnja z upoštevanjem jakosti naboja, priredbe cevi in zaklepa ter zunanje mere in oblike puške. Samo ponovno pristreljevanje in sprememba spoja cevi proti ustju vodi do zaželenega uspeha. Nobena dvocevna risanica pa ne strelja z daljnogledom tako kot z muho in kobilico. Če strelja z daljnogledom prav, križa navadno strele z muho in kobilico, če obratno, pa z daljnogledom rada meče strele malo vsaksebi.

Kakor že poudarjeno, velja vse to za strele, pri katerih so osebne napake strelca popolnoma odstranjene in izključene.

Na večje razdalje se pri strelu s kroglo poslužujemo strelnega daljnogleda, na krajše, zlasti pri pogonih, merimo po muhi in kobilici. Važno je pri risanicah-dvocevkah, da streljajo z ozirom na prej omenjena svojstva, čim bolj skupaj, to je da sta sliki zadetkov tesno druga poleg druge. Nikakor pa ni dobro, da se strelji križajo, kajti z daljnogledom pravilno streljajoča dvocevka navadno brez daljnogleda strele križa. To pri manjših razdaljah ni nesreča, ker je napaka razmeroma majhna. Zato pa nataknen daljnogled ne sme križati strellov, ker bi sicer gola dvocevka metala preveč križem.

Lovski ples 1. februarja 1937 v Ljubljani

Če sta torej cevi tako naravnani, da imata sliki zadetkov pravilno lego, zopet ni vseeno, če streljamo najprej z desno, potem z levo, s spodnjo pred zgornjo ali narobe. Lega zadetkov se menja in sicer so možni tile primeri: 1. če obe cevi nabašemo in zaporedoma ustrelimo, 2. če streljamo najprej z levo (s spodnjo pri naveznjenih) cevjo in potem z desno (zgornjo), 3. če zaporedoma streljamo vso sliko zadetkov najprej iz ene cevi potem z druge, 4. če so premori med streljanjem dolgi in kratki, 5. če se med tem puška odpre, 6. če sta nabasani obe cevi pri streljanju ali samo ena.

Pri pristreljevanju dvocevnih risanic je pravilno, da sta obe cevi nabasani in da izstrelimo obe cevi drugo za drugo, tako kakor se to dogaja na lovih in sicer prvo desno, nato levo. Pred drugim parom strellov je treba daljšega odmora da se puška dobro ohladi in potem izstrelimo kakor prvič desno, levo itd.

Pri naveznjenih ceveh (cevi druga na drugi) so preizkuševalnice ugotovile, da je pravilno če zaporedoma strelja najprej spodnja cev, potem zgornja. V tem primeru sta sliki strellov skupaj ali vsaj neločeni druga vrh druge kakor sta cevi. Če pa zaporednost obrnemo in izstrelimo n. pr. trikrat po par strellov, to se pravi, prvi strel iz zgornje cevi, drugi iz spodnje ter tako tretji, četrti itd., dobimo na tarči razmaknjeni sliki zadetkov, tako da nosi spodnja cev prenizko, zgornja previsoko. Enako kot to je napačno, če bi preizkušali puško tako, da bi oddali vse tri strele najprej iz spodnje cevi in potem po odmoru iz zgornje. Tukaj bi se streli križali in bi bila slika zadetkov spodnje cevi zgoraj, zgornje pa spodaj. To je važno zlasti za puškarje in manj za lovca, ki mora dobiti v tem pogledu že pravilno prirejeno puško v roko. Treba pa je, da ve, kadar izbira in preizkuša puško, ki naj mu bo zanesljiva in zvesta spremljevalka v njegovem lovskem udejstvovanju.

Ker želimo, da izhaja »Lovec« redno vsakega prvega v mesecu, opozarjamo, da je treba članke in »Oprtnik« poslati najkasneje do 15. predhodnega meseca, kratke oglase in obvestila pa vsaj do 20. predhodnega meseca. Kasneje vposlani članki in oglasi ne morejo biti priobčeni v naslednji številki. Vse tovariše lovce in sodelavce na to opozarjamo.

Uredništvo.

Zagonetna gamsova sled

Revir, kamor sem bil povabljen na gamse, je imel idealno lego za zimski lov. Spodnji del je bil zaraščen s smrekovino, nad gozdnim pasom pa so se razprostirale obširne morene, poraščene s cretjem in posameznimi pohabljenimi macesni. Nad vsem tem pa so kraljevale pečine kjer le redko ni bilo gamsa.

Že prvi obhod, na katerem me je vodil sam domači sin, je pokazal razveseljiv pojav.

Bilo je lepega, mrzlega oktobrskega jutra, ko sva odrinila. Ker še ni bilo snega, dostop do grebena ni bil naporen. Ob sončnem vzhodu sva že previdno lezla preko tega grebena in kmalu opazila

gamse. V tropi pa ni bilo ničesar, kar bi nama bilo to pot dobrodošlo. Po daljšem opazovanju sva nadaljevala zalaz do lepe razgledne točke, kjer sva v dobrem kritju čakala. Kmalu je izstopil iz žleba na kakih 30 m močan gams ter nama brezskrbno kazal svojo široko stran. To nenadno presenečenje pa je spravilo moje srce v tak zagon, da sem zlasti v ušesih in sencih začutil močne sunke krvi in da je risanica v mojih rokah poskakovala in kolebala na vse strani. Z velikim naporom sem jo le spravil do lica. Ko sem se še po merilni napravi prepričal, da v tem stanju tudi na tako kratko razdaljo ni misliti na strel, sem puško previdno odmaknil. Tisti hip pa je gams že z nenadnim sunkom dvignil glavo in z rezkim piskom odskočil. Šele na kakih 200 m se nama je spet pokazal, za hip obstal, nato pa izginil v globokem žlebu. Nenadni ropot je dvignil nizko pod nama manjšo čredo kozarije, ki je nekaj časa neodločno poskakovala med skalami, končno pa se je tudi ta preko grebena odstranila s pozorišča.

Ta doživljal mi je dajal mnogo upanja za bodoče pohode v ta lepi revir. Bil sem zelo zadovoljen, na obrazu prijatelja pa sem opazil obžalovanje, da mi ni mogel zatakniti borovega vršička za klobuk.

Krenila sva proti vrhu. Spotoma mi je tovariš razkazal vse, kar je bilo važnega in kar zanima lovca. Peljal me je na rastišče ruševcev, pokazal, kje pojo veliki petelini, v katerih golosekih je najbolje za srnjaka itd. Spoznal sem precejšen del lovišča in bil pripravljen za vsakovrstne lovske prilike.

Šele v decembru sem imel toliko prostega časa, da sem mogel na gamse. Tokrat sta me spremljala dva domača sinova, ker sta računala, da se brez gamsa ne bomo vrnili. Snega ni bilo mnogo, zato je tudi moj barometer upanja zlezal na višek. Ko smo hodili še skozi smrekov gozd, smo opazili staro, toda zelo močno gamsovo sled. Tovariša sta mi razložila, da je to gams-samotar, ki se zadržuje skoraj izključno v nižjih legah. Ta sled je vzbudila moje največje zanimanje. Opazil sem, da je leva stran vidno manjša od desne, za kar nismo imeli nobene razlage.

Vso pot mi ta sled ni šla iz glave. Da izvira od izredno močnega gamsa, je bilo popolnoma jasno, saj sličnih sledi še v nobenem revirju nisem videl. Sestavljal sem načrt, kako dobiti gamsa na strel. Po podrobnem študiju terena, kjer se je zadrževal, sem prišel do zaključka, da bo strel nanj združen najbrže s slučajnim srečanjem.

Ko smo dosegli greben in se počasi pomikali naprej, smo kmalu začeli prezebat. S severa je pihal oster veter, ledene igle so se nam zaletavale v obraz in povzročale občutne bolečine. Zalaz je postajal tem težavnejši, čim močnejši je bil veter. Pogled na pečine je bil mogoč le deloma in plezanje nevarno, ker se je bilo bati, da nas nepričakovan sunek vetra vrže v globino. Vkljub temu pa smo se prerili na rob nekega žleba. Oprezno sem pogledal v globino ter tam zapazil svežo sled, kmalu pa niže pod menoj močnejšega gamsa. Kakor klasje na njivi je valovala njegova dolga hrbtna dlaka. Strel navzdol je bil težaven. Po poku je gams odskočil v skale ter tam izginil. Na nastrelu smo našli mnogo črne dlake. Jasno je bilo, da ga je krogla le oplazila. Natančna preiskava je to potrdila.

Naše razpoloženje ni bilo ravno rožnato. Ker ni imelo smisla nadaljevati zalaza, smo se vrnili. Začelo je lahno snežiti. Drugi dan je začelo pošteno naletavati, zapadlo je mnogo snega in za to leto je bil lov na gamse končan.

Proti koncu avgusta naslednjega leta sem na precej obsežnem goloseku čakal srnjaka. Razmišljal sem o gamsu z zago-

netno sledjo. Kar sem v precejšnji razdalji opazil močnega gamsa. S »Zeissom« sem ugotovil, da je to najmočnejši, kar sem jih doslej videl. Gams pa ni šel čez golosek, temveč se je obrnil in izginil v mlad smrekov nasad. Ni mi dalo miru in čez nekaj časa sem šel iskat njegovo sled. V mokri ilovnati prsti sem našel odtis močne desne in dosti slabše leve sledi.

Nestrpno sem čakal zime. Slučaj je hotel, da sem šele proti koncu lovne sezone mogel na gamse. Snega je bilo na ravnem do kolena, v strmem terenu pa mi je včasih segal tudi do pasu. Pri tako zvanem »stanu« sem spet našel starejšo sled gamsa mojih visoko letečih upov. Z velikim naporom, ki je zahteval vse moje telesne sile, sem se le dokopal do točke, kjer sem zapazil gamse. Moje moči pa so bile izčrpane, vrnil sem se in lov preložil na prihodnji dan.

Po že izgaženi poti je bila hoja manj naporna. Gamsi so stali še vedno pod steno, kjer so bili prejšnji dan, toda zalaz je bil težaven. Pritiskal je tudi veter z vztrajnostjo, ki je menda le njemu lastna. Končno sem le prišel na strelno razdaljo. Pri tropi je stal močan gams, ki je bil vreden vsega tega napora. Zaradi mraza po sem imel roke tako otrple, da mi ni bilo mogoče pripraviti puške za strel. Medtem pa sem opazil tudi staro kozo brez mladičev, katere desni rog je bil zelo visok, levi pa le kakih 12 cm dolg štrcelj. Ko sem bil zatopljen v premišljevanje, je potegnil veter v nasprotno smer in vsi gamsi so v hipu odskočili. Pomešali so se med seboj in kakor na povelje vsi naenkrat obstali. Medtem se mi je posrečilo pripraviti puško. Kako mi je bilo to naenkrat mogoče, sam ne vem. Vzel sem opazovano kozo v križ in sprožil. Omahnila je v sneg in na plazuo oddrsela daleč v dolino. Levi rog te stare koze je bil nekoč gladko odstreljen, poškodba pa lepo zaraščena. V želodcu koze sem našel dvojke kakor pest debelih in več manjših gamsovih krogel (Bezoarkugeln).

Čez nekaj dni je zapadel visok sneg ter onemogočil lov na gamse, jaz pa sem sanjaril o gamsu z zagonetno sledjo.

Naslednje leto nisem prišel v revir, dokler ni zapadel prvi sneg. Takrat me je sveža sled mojega gamsa vodila navzgor. Kar moči oprezno sem se plazil do skale in z lepe razgledne točke pogledal na plazove. Sredi planjave, na mogočni skali je stal on, nepremično in veličastno je motril okolico. Le tupatam je okrenil glavo z mogočnimi roglji. Dolgo sem opazoval divjad, ki je bila za strel predaleč in ki je izražala edinstveno moč in lepoto prirode.

Nisem pričakoval, da bo gams hotel v pečine in se mi približati na strelno daljavo. Tak »gošar« nima rad poskusov, ker se je že zdavnaj naučil udobnejšega življenja v zaščiti košatih, obraščenih smrek. Ko sem bil že ves premražen, se je počasi usmeril proti strnjenim sestojem.

Nadaljevanje lova ni prineslo presenečenj. Močna koza z dvema razposajenima mladičema mi je še postregla z zabavo. Okoli roba je priletelo pet ruševcev, ki so se porazgubili v daljavi. Ko sem telovadil preko zasneženega ruševja, jo je preplašen planinski zajec urnih krač ubral v varnejše zavetišče.

Sredi decembra sem bil spet na pohodu. Prejšnja plast snega se je pod vplivom sonca in odjuge sesedla in utrdila, na njej pa je ležalo pol metra pršiča. To je podlaga za zalezovanje gamsov! Da ne bi sam omagal, sem vzel za spremljevalca moža, ki je bil sicer laik v lovu, proti kateremu pa sem izgledal s svojimi 176 cm kakor pritlikavec iz pravljične dežele. To je bila prikazen, ki je z lahkoto gazila sneg ter me izvlekla, če sem se neprostoovoljno pogreznil v kako globino. Med potjo sem mu dal potrebnih navodil, ki so v glavnem imela ta namen, da sem ga, če je bilo treba, odložil kakor dobrega barvarja.

Čutil sem, da to pot nekaj leži v zraku. Tam, kjer je bila navadno sled mojega gamsa, sem spremljevalca hitro spravil v kritje, sam pa sem pod »stanom« na prvi razgledni točki previdno pomolil glavo čez skale. Posamezno stoječe smreke, pomešane s cretjem, so nudile gamsom zlasti ob slabem vremenu dobrodošlo zavetišče. Opazil sem popolnoma svežo sled in v pričakovanju nadaljnjega razvoja dogodkov sem se takoj pripravil za strel. Kar se je med smrekami nekaj zganilo. Tedaj je moj spremljevalec s precejšnjim šumom uporabil svoj žepni robec. Gams je zapiskal in odskočil, jaz pa sem ga spoznal. Z lahkimi skoki se je oddaljeval od mene. V oddaljenosti kakih 120 m se je ustavil za pohabljenim macesnom in neprestano piskal. Bil je kakih 5 m oddaljen od globokega žleba, ki je bil zarezan v pečine. Ker je bil gams nad menoj, sem sodil, da bo skočil v žleb in izginil mojim očem. Preden bi torej dosegel žleb, bi moral strel iz puške, ker gamsa skozi redke veje macesna nisem hotel streljati. Dolgo sem čakal, slednjič pa se je gams umiril ter stopil na plan. Strel, ki ni bil nikaka umetnost, ga je vrgel v belino. Videl sem le, kako je otepal z nogami. Gams je čez nekaj časa skočil v žleb, ne da bi mi bilo mogoče oddati še drugi strel. Po dolgem čakanju se je spet pojavil na pozorišču, toda bil je tako oddaljen, da je izstrelek udaril niže njega. Ni

pa mogel čez zasneženo polje ruševja in je na drugem mestu spet krenil navzdol ter vidno bolan izginil pod pečinami čez rob.

Moji občutki so bili zelo razdrapani. Bo ali ne bo? Na nastrelu sem našel kri iz pljuč in tudi ostala sled je bila močno krvava.

Počasi sva krenila s spremljevalcem do zadnje razgledne točke. Na veliki skali sredi planote je ležal gams in kazal vse znake smrtnega strela. Za robom sem se mu približal na kakih 400 metrov. Ker je od strela minilo že celih pet ur, sem tvegala zalaz po drči navzdol. Veter je tam odnesel ves sneg, tla so bila močno zmrznjena. Z derezami sem po vseh štirih prilezel na strelno daljavo ter s strelom rešil nadaljnjih muk to plemenito žival. Gologlav sem stopil pred njo in z zbranim duhom dvignil gamsovo glavo z izrednim okrasjem. Tresoč se roka jo je pobožala in pogladila dlako preko hrbta.

Dolgo sem ostal sam pri gamsu, ker spremljevalec ni mogel brez derez za menoj.

Ugotovil sem, da je imel gams v mlajših letih dvakrat prestreljeno levo prvo in enkrat levo zadnjo nogo. Kosti so se dobro zacelile, rast nog pod streli in parkljev pa je zaostala. Zato je bila leva sled manjša od desne. Desni uhelj je bil preluknjan od izstrelka, najbrž manjšega kalibra.

Ni se torej čuditi, da gams ni maral pečin in da je bilo njegovo »gošarstvo«, žal, le preveč utemeljeno.

Danes kraljujejo njegovi roglji med drugimi trofejami mojih gamsov. Lovska veda nam je pripravila posebna pravila, po katerih merimo trofeje in jih primerjamo med seboj. Po nemško-avstrijskem obrazcu, ki se sedaj uporablja za oceno rogljev na razstavah, ima moj gams sledeče mere:

Dolžina, merjena od roženega roba preko zunanje krivine do konice	
× 1,5 (28,5 cm × 1,5)	42,75
Višina, t. j. navpična razdalja od čelnega šiva med rogljema do črtala, ki ga položimo na najvišjem mestu čez krivino × 1 (18 × 1)	18,—
Obseg močnejšega roglja na najdebelejšem mestu, merjen brez smole × 4 (10,2 × 4)	40,80
Razkremenost, t. j. največja oddaljenost čez krivino od sredine do sredine rogljev × 1 (13,8 × 1)	13,80

Za starost se prizna:

od 6 do 10 let	1 točka
od 11 do 15 let	2 točki
čez 15 let	3 točke

Starost mojega gamsa se ne da ugotoviti, ker so roglji deloma močno zasmoljeni. Cenim pa, da ima čez 15 let in da mu pristojajo točke

skupaj torej točk . . . 118,35

Številke, še tako visoke in mere še tako natančne, ne izražajo estetske silnosti trofeje. Zaradi tega so vsi tudi najbolj skrbno izdelani obrazci bolj ali manj problematične narave. (Slika rogljev pod naslovom.)

Lovišča, kjer sem uplenil tega gamsa, ne bom nikdar pozabil. Pozabil pa tudi ne bom obeh domačih sinov, mojih spremljevalcev na pohodih, ki sta na bojnih poljanah našla prerani grob. Prijaznemu gospodarju pa na tem mestu moja najtoplejša zahvala!

A. K.

Lovcem vzgojiteljem

»Škorec, kje si?« je vprašal gozdar, in škorec se je oglasil pod Tončkovim suknjičem: »Tukaj sem.« Tako nekako smo brali v berilu v ljudski šoli in se sramovali ali pa obžalovali Tončkovo nezgodo, ko ga je gozdar zasačil na delu. Pač po značaju in vzgoji, in bil sem med tistimi, ki so vlekli na Tončkovo stran, saj bi se tudi meni dopadel škorec, več govora, in ni prav nič čudnega, da je Tončka zapeljalo v greh.

In še druge lepe zgodbe smo brali v berilu, kakor tisto o čebelah, ki so jih vrgli na oblegajoče Turke in so le-ti mislili, da so to prave kranjske hudičeve muhe ter sramotno zbežali. Zapeli smo pesem »Stoji učilna zidana« in o sinički in kosu in še mnogo drugih o živalih in prirodi. Pokojni Lavtižar, ki je bil lovec in ribič, nam je vse lepo obrazložil in nam povedal o božjem stvarstvu in Stvarniku. Z odprtimi usti in velikih oči smo zrl v njega in strme poslušali.

Kako lepo je razlagal bajko o Zlatorogu, o čudodelni roži triglavski, prebral posamezna poglavja iz Brinarjeve »Lisice zvitorpke«; z eno besedo, priklenil nas je na sebe, naučil spoštovati in oboževati mater Prirodo.

Paglavci, ki smo na pomlad in v poletje stikali po potoku za kapeljni, a na jesen pasli krave in lovili na limanice liščke in čizke, smo ljubili in spoštovali naravo in skozi njo ljudi. Ni bilo kvare med nami, bili smo veseli, razposajeni in odkriti.

S spoštovanjem smo gledali na lovce, ki hodijo po gozdu in so vedno v neposrednem stiku s prirodo, občudovali »švelcovega Franceljna«, že pokojnega naravoslovca dr. Franceta Magušarja, ko je stikal za hrošči, metulji in drugimi žuželkami, in vedno smo bili pri roki profesorju graške univerze dr. Peizkerju, ki je stikal po gozdovih za rastlinami.

Zdi se mi, da je današnja mladina drugačna, da nima več stika s prirodo, da je brez fantazije in usmerjena v kruto realnost. Ona ne ljubi prirode, ne spoštuje njenih oboževancev, vse gleda skozi očali treznega izkoriščanja, popolnoma suhoparno in računski.

Ali je temu kriva vzgoja in vzgojitelji, ali tok časa? Mislim, da je vse skupaj temu krivo. Kje so naši stari, dobri učitelji, kakor so bili že omenjeni gospod Lavtižar, »Solov ata« na Dobravi, Kocjančič, Korošec vulgo Pagat v Mošnjah, Šega v Radovljici in mnogi drugi. Oni so bili lovci, ribiči,

planinci, prirodoslovci, prirodni — ne izumetničeni pedagogi, prirodno, v ljubezni do narave so nas vzgajali in uspeh ni izostal.

In v gimnaziji — v »Sketovi čitanki« so bile prirodopisne črtice od našega slovenskega Brehma, profesorja Erjavca. Skoraj vsak profesor naravoslovja je bil tudi lovec in ribič, praktičen ljubitelj narave in z živim pripovedovanjem doživetih zgodb na lovu in v prirodi nam je raztolmačil bitje in življenje živali in rastlin. Dandanes je že v prvi šoli suha sistematika, nekakšno suhoparno naštevande znakov bodisi v zoologiji ali botaniki.

Pastir, ki najde v polju gnezdo fazanke ali jerebice, z nekakim sadištičnim veseljem uniči jajca. Mlade zajčke ugonobi. To ni čudno, saj se vedno v nekih časopisih uprizarjajo gonje proti lovstvu in lovcem, ki kra-dejo Bogu čas in delajo kmetu škodo, tej gospodi, ki iz samega dolgega časa pohajkuje po polju in gozdovih. Biti divji lovec in nagajati lovcem in jim v revirjih škodovati, je nekaterim elementom ponos. Mi lovci imamo mnogo sovražnikov in malo prijateljev. Ali se temu ne bi moglo saj nekoliko odpomoči?

Kolikor se spominjam, bilo je nekaj let pred svetovno vojno, nekako leta 1910 ali 1911, ko je na Dunaju začela »Freie Vereinigung zum Schutze des Waidwerkes« sistematično propagando za to, da se v šolske čitanke sprej-mejo tudi črtice o prirodi, o lovu, ribarstvu, da se po čitavi vpliva na mla-dino, da vzljubi prirodo in dobi spoštovanje do lova, ribolova, lovcev in ribičev in da se vsaj omili razmerje, ki žalibog večkrat obstaja med lovci in kmeti. V okrilju tega združenja je bil ustanovljen poseben odsek lovcev vzgojiteljev, profesorjev in učiteljev, ki naj bi bili to vprašanje proučili in potrebno predložili.

Zakaj bi se tudi pri nas nekaj sličnega ne poskusilo? Mnogo vas je lovcev, ki vam je dana mladina, posebno kmečka, v roke zaradi vzgoje. Vi ste v prvi vrsti poklicani, da vzgojite mladino v ljubezni do prirode in v spoštovanju do lova in lovcev, da razmislite o tem, ali ne bi kazalo tudi v naša ljudskošolska berila in srednješolske čitanke sprejeti nekaj prirodo-pisnih črtic, opisov lova in njegovih koristi. Ali ne bi bilo koristno, da se pri Zvezi lovskih društev osnuje poseben odsek, ki bi si stavil za nalogo, vzgojevati današnjo mladino, posebno podeželsko, v ljubezni do lova in lovcev ter narave sploh.

Mladina bi z veseljem prebirala lovske in prirodoslovne opise, same čitanke bi postale mnogo bolj zanimive in privlačne in ne bi bile tako osladne in dolgočasne, kakor so dandanes.

Prispevek k lovskemu izrazoslovju

Ni dvoma, da so imeli naši predniki, dokler so kot svobodni gospodarji svoje zemlje svobodno lovili, tudi svoje lovske izraze, ki so ustrezali kakor življenju divjadi tako tudi načinu lovskega udejstvovanja v tistih časih.

Ko so pa izgubili svobodo, so se njih gospodarji polastili tudi lova. Svoje tlačane so rabili le tedaj, kadar so prirejali velike gonje na zveri, sicer pa je bil lov kakor kmetom tako tudi meščanom popolnoma zabranjen. Kdor je hotel loviti veverice in male ptice, je moral to pravico odkupiti od graščakov. Vsak drugi lov so smatrali ti za tatvino, ki so jo strogo kažnjavali; lovskim tatovom so pogosto odsekali roko ali jim pa celo iztaknili oči. Pa tudi po l. 1849., ki je prineslo dominalni sistem lova, ni bilo mnogo bolje. Ker je živela masa naroda v najneugodnejših gmotnih pri-likah, so dobivali lovišča na dražbah v prvih desetletjih skoraj izključno veleposestniki in bogati meščani, ki večinoma niso znali našega jezika.

Zato se ne smemo čuditi, da so se naši stari lovski izrazi v teh dolgih stoletjih poizgubili ter jih je danes med narodom le redko najti. Današnji lovci jih pa tudi ne iščejo, če jih pa iščejo in najdejo, jih pa vsaj ne objavljajo, kar je velika škoda, ker bodo s časom popolnoma izginili. Ali se ne bi mogla otvoriti pri »Lovcu« posebna rubrika za zbiranje domačih lovskih izrazov? Mogoče tudi za zbiranje narodnih lovskih pesmi? Sicer so pa lovski izrazi včasih tako skriti, da jim je težko najti prvotni pomen, kar dokazuje naslednji zgled. Kdor prepleza Turski žleb nad Okrešljem, ga pripelje steza proti Rinki nad »Gamsov skret«. Za mene je brez dvoma, da je beseda »skret« sorodna z glagolom »kretati« ter ne pomeni nič drugega kakor stečino.

Moderni načini lovskega udejstvovanja, katerih smo se naučili od sosednih narodov, ki imajo starejšo lovsko kulturo, so nam prinesli tuje izraze, ki so jih naši lovci z novimi pridobitvami sprejeli in prvotno rabili kot tujke ter šele po daljšem času začeli za nje iskati domačih besed ali pa kovati nove. Naprava, brez katere si modernega lovca ne moremo misliti, je tudi »Hochstand«, »Hochsitz« ali »Kanzel«. Kadarkoli pridem v položaj, da govorim o tej stvari, mi beseda obtiči na jeziku, kajti primerne- ga domačega izraza za to stvar še vedno nimamo, dasi jo nahajamo v večini naših lovišč, kjer gojimo srnjad. Poizkušali smo sicer

nemško besedo posloveniti, toda ni se posrečilo, gotovo zato, ker so tudi nemški izrazi ponesrečeni. »Hochstand« pomeni »Stand« — stojišče ali, kakor pravijo naši vrli Solčavani, »strežo« — ki ni kakor pri brakadah na tleh, ampak v višini. Kakor na navadni streži tako tudi tukaj lahko sedimo, zato so skovali Nemci besedo »Hochsitz«. Zaradi nekake podobnosti te naprave s prižnico je nastal tretji izraz »Kanzel«, ki smo ga tudi mi prevzeli.

V terminologiji so tisti izrazi najboljši, ki povejo namen, kateremu služi kaka stvar. Zato je izraz »streža« izvrsten, ker na tem mestu prestrežemo divjad, ki pride ali pribeži pred lovca. Dosti slabša sta nemška izraza »Hochstand« in »Hochsitz«, saj vendar ne poiščemo teh mest, da tam stojimo ali pa sedimo. Najmanj pa ugaja s tega vidika »prižnica«; če boš z nje pridigoval, boš na njej zaman stal ali sedel.

Namen te naprave ni nikakor, da se z nje strelja na divjad. Današnji lovec je v prvem redu gojitelj divjadi. Na mestih, kamor rada prihaja, postavi »prižnice« s tem namenom, da ugotovi, koliko divjadi ima v lovišču in kakšna je po spolu, starosti, zdravju in moči, ustrelil pa bo le tiste kose, ki so zreli za odstrel ali pa nesposobni za razplod. Prvi in glavni namen »prižnic« je torej opazovanje. Zato je logično, če poizkusimo tvoriti izraz iz glagola »opazovati«, ki ga pa po pravilih slovenskega besedotvorja ni mogoče spraviti v sklad z višino, ki je pri »prižnici« bistvena stvar. Zato se moramo ogledati po kakem drugem glagolu, ki ima isti pomen. To bi bil dosegel glagol »motriti«, ki je krajši in iz katerega so naši pisatelji že tvorili nove besede, n. pr. motrivec (Caf), motrišče in motrilnica (Cigale). Ker pa rabimo lovci kratko, jedrnato besedo, bi predlagal za prižnico izraz »smoter«, ki bi ga razumeli kot napravo, s katere *motrimo* divjad. Res je, da ima ta beseda drugi pomen, ki pa je tako ozek in od lova toliko oddaljen, da nas v lovski govorici prav nič ne bo motil. Sicer pa ima slovenščina kakor vsi drugi jeziki nebroj homonimov, besed z različnimi pomeni, h katerim se bo pridružil tudi »smoter«, če se moj predlog usvoji.

Z besedo »smoter« bi dobili naši lovci pristen slovenski izraz, ki stvari popolnoma ustreza ter se bo zato lahko udomačil.

Lovski ples 1. februarja 1937 v Ljubljani

Objestni trkač ali nevarni natikač

Rogovje starega natikača.
Dolžina 22 cm,
razkrečenost 7, 5,
venec 19.

zadnji nogi nalik konju na klasičnih slikah, se prevrnil na stran in samo enkrat še vztrepetal. V meni se je sprostilo: nejevolja in zaspanost sta mahoma izginili; lovec pa, ki je tisti trenutek gledal v stran in ga je pok presenetil, je kar otrpnil, boječ se, da se mi je puška sprožila ponevedoma. Potlej pa je skočil in, ko je zagledal srnjakovo rogovje, se je razveselil z vzklikom: »To je tisti morilec, ki ima v enem tednu dva srnjaka na vesti.«

V grapi so bili namreč prejšnji teden našli dva srnjaka mrtva.

Ogledal sem si obdolženca in res takoj opazil, da ima nenavadno rogovje; pri natančnejšem opazovanju pa sem odkril celo sledove stare strjene krvi na rogovju. Žal nisem pomislil na to, da bo treba kdaj to opisati in uporabiti, in nisem dal teh sledov kemično preiskati; vendar oblika rogovja pri starejšem srnjaku s kratkim samo sprednjim odrastkom na desnem in še krajšim samo zadnjim odrastkom na levi veji (gl. sliko), v brazdah sledovi strjene krvi, potlej lovčevu pričevanje o najdbi dveh mrtvih srnjakov ob prsku, vse to mi zado-
stuje, da smatram tega srnjaka za nevarnega nepridiprava. Spremljevalec,

V avgustovi številki letošnjega »Lovca« je priobčil g. urednik inž. Šušteršič članek »Boji med srnjaki«, v katerem opisuje te boje kot igre, preizkušnje moči in mladostno objestnost. »Zato spoštovanje bojujočim!«

Kakor drugod, tako tudi tu ni pravila brez izjeme! Zato naj opišem primer, ki sem ga sam doživel.

Tam pod sivo Peco sva avgusta meseca piskala z lovcem že vse dopoldne; edino eno srno sva priklicala, drugače pa je bilo vse gluho. Ker je bil dan primerno vroč, sva bila v opoldanskih urah oba že prilično zbita in skoraj nejevoljna. Prišel je tisti neprijetni trenutek, ko se človek še ne more odločiti, da bi nehal, nadaljevanje pa se mu zdi zguba časa in moči. V takem razpoloženju mi lovec pokaže štor, češ, da naj sedem nanj in čakam, sam pa gre kakih deset korakov vstran v levo, da bi piskal. Bila sva na poseki, ravno na grebenu, pred nama na pobočju hriba jelševje, skozi katero je šla steza v gozd za nama in na gorski travnik na desni. Truden in nejevoljen sem ustregel lovčevi želji; zehajoč od dolgega časa, trudnosti in dopoldanskega neuspeha sem preletel z očmi poseko in travnik ter se vdal v usodo. Lovec je po svoji dolžnosti sem pa tje zapiskal. In tedaj...

Kot duh pri belem dnevu je prišel po stezi iz jelševja, s smrčkom po tleh. Ne vem, v katerem času se je zgodilo: zaznava rogovja — torej srnjak, občutek: končno vendarle — dvig puške — pok in končano... Vzpel se je na

lovec po poklicu, mi je tisti dan še ponovno zatrjeval, da mi je zelo hvaležen, ker sem podrl ravno tega srnjaka.

Trkanje samcev se opaža tudi pri drugih rogačih. Ponovno sem že opazoval mlade junce na paši, skoplence, kako so rogovili in preizkušali svoje moči, butali s čeli drug v drugega, trkali z rogovi, da se je čulo daleč naokrog, dokler ni eden odnehal, drugi pa ga je sunil z rogom v vamp, skušajoč ga nataktniti, da je nastala na koži vidna odrgnina brez dlake, včasih celo precej krvaveča rana.

Kar se opaža pri govedu, menda ne bo nemogoče pri srnjadi. Poklicni lovci in oni, ki jim je mogoče preživeti dneve in noči zdržema v lovišču, ne mi mestni, v bistvu vendarle nedeljski lovci, naj nam opišejo svoja opazovanja tudi na mrtvi divjadi, bodisi ustreljeni, bodisi drugače poginuli. Na ta način bomo osvetlili to vprašanje tudi za naše kraje.

Zanimivo je zvedeti, kaj pravijo drugi o tem.

Raesfeld omenja v svoji knjigi srnjaka morilca večkrat in pobija mnenje tistih, ki vidijo v njem samo objestnega pretepača. Takole pripoveduje:

»Posebne važnosti je pokončno ravno rogovje, ki mu manjkajo sprednji in zadnji odrastki ali pa so samo malo razviti. Nosilci takega rogovja, ki je po večini malo žmulasto, gladko, špičasto, niso, kolikor je meni znano, dobili posebne oznake. Po vzorcu takih jelenov bi jih človek prav točno označil za škodljivce ali morilce. Slika kaže tako rogovje, čigar nositelj mi je pred davnimi leti povzročal mnogo skrbi in razburjenja; v kratkih razdobjih so našli aprila in maja meseca tri poginule srnjake in eno mlado srno, ki so vsi kazali ostre, okrogle, neraztrgane rane. Najdena divjad ni bila več tako sveža, da bi se bilo dalo z gotovostjo ugotoviti, dali ni postala žrtev strele. Vendar je bila ta domneva naravna, ker je pač manjkalo drugih znakov. Dan in noč sem bil zunaj, opazovaje, zasledovaje, poslušaje. Tedaj sem videl nekega lepega majskega jutra pri prvem svitu dvoje srnjadi, pasoce se na nasprotnem pobočju, manjšega srnjaka in srno. Kmalu sem opazil, kako sta dvignila glavi in nepremično zrla proti mojemu pobočju, pa ne v smeri proti meni. Naenkrat sta zbežala po pobočju navzgor; in v istem trenutku se je pokazal v polnem diru za njima močan srnjak, ki je imel zelo svetlo rogovje. Izginil je v smeri za njima. Nisem si mogel prav razložiti vse stvari in sem domneval, da je nemara karkoli, morda celo jaz sam, vznemirilo vso trojico. Tedaj pa je prišla prva dvojica v blaznem diru nazaj in za njo srnjak s svetlim rogovjem. Zdaj pač ni bilo več dvoma zame: prva dva sta bila preganjanca, zadnji preganjalec. Preden sem se bil mogel odločiti, da ga zaustavim s kroglo, je vse izginilo nalik prikazni. Zdaj sem pač vedel, pri čem sem. Domnevano divje lovstvo je bila domišljija; in olajšanega sem se začutil, prepričan, da bom tega nepridiprava kaj kmalu ukrotil. In vendar je poteklo kljub vsem naporom še celo četrletje, preden mu je bila zadnja ura. Šele 7. avgusta 1889 sem ga položil na travo, potem ko je bil pohabil še enega srnjaka in umoril enega mladiča. Taki srnjaki prodró s svojimi gladkimi špicami vsako parado in so zaradi tega huda nevarnost za srnjad. Tako rogovje dokazuje, da mnenje Const. Hoffmanna, češ da je ono rogovje pripravnejše za boj, ki ima več rogljev ni pravilno.«

Tako Raesfeld, ki ima, po izvrstnosti njegove knjige sodoč, sijajne izkušnje.

Po vsem tem je torej upravičena moja opazka v začetku, da ni pravila brez izjeme. Da se srnjaki trkajo in drug drugemu nagajajo, je dokaz mladosti, zdravja, moči. Tega jim nihče ne sme zameriti, saj tudi »pridna« deca zdravstveno ni kaj prida. Takim srnjakom vse spoštovanje, pa če tudi primejo ka-

terikrat slabiča malo trdó! Če pa se izkaže, da je kateri med njimi zaznamovanec, z rogovjem, ki je brez stranskih rogljev ali ima le krnasto razvite, če se nadalje najdejo poginuli srnjaki ali celó srne in mladíci, zlasti ob prsku, z znaki, ki kažejo, da jih je umoril rog, tedaj se pač ne bomo več pomišljali, marveč s kroglo odstranili škodljivca čimprej! Da pa bo to brez bistvenih pomoči mogoče, je treba, da srnjad v lovišču dobro poznamo; vedeti moramo ne samó za njene kakovosti, marveč tudi za njene lastnosti! To dognati pa je naloga poklicnih lovcev in lovskih paznikov, katerih dolžnost je natančno poznati vsako bitje, ki se giblje v lovišču. Razen tega je treba, da si lovci dobro ogledajo vsako poginulo divjad in na vsak način doženó, kaj je bilo vzrok smrti. Ta svoja opazovanja naj opišejo in priobčijo. Le takó se bo dalo dokončno dognati, kako in kaj je prav za prav z »morilci«.

Anton Schuster

Jesenske tekme ptičarjev »Društva ljubiteljev ptičarjev v Ljubljani«

Po rekordnem številu prijavljenih psov na naših letošnjih pomladanskih vzrejnih tekmah ptičarjev v Ljubljani in Mariboru, na katerih je bila nem. kdl. pasma zastopana z 29 in angleške pasme s tremi psi, je bilo pričakovati tudi za jesenske tekme večje število tekmovalcev. Zato je centrala DLP razpisala za 4. oktobra jesensko vzrejno tekmo ptičarjev v Ljubljani, ki pa je morala odpasti, ker je bilo število prijavljenih psov vsekakor prenizko, in tekma sama je združena tudi z velikimi stroški.

Drugo tako prirediteljev je razpisala naša podružnica v Mariboru in sicer jesensko vzrejno tekmo ptičarjev za pse poležene v letu 1935 in širšo poljsko tekmo za starejše pse. Ti dve tekmí sta se vršili dne 11. oktobra v Ptuj. Vodja je bil ravnatelj Dragotin Klobučar, načelnik naše podružnice v Mariboru; sodili so pa Feliks Justin in Anton Schuster, oba iz Ljubljane, kot pripravnik pa je sodeloval Josip Pirich iz Maribora.

Udeleženci iz Ljubljane smo se v najhujšem snežnem metežu odpeljali že v soboto v Ptuj, kjer se je vršil prijateljski sestanek in pozdravni večer v hotelu »Osterberger«, kjer smo bili vsi ljubeznjivo sprejeti.

Ko so se tekmovalci in drugi udeleženci v nedeljo zjutraj zbrali, je začelo deževati in nikakor ni izgledalo, da se bo vreme čez dan izboljšalo. Po smotri in žrebanju nas je vodja tekme vodil v bližnje revirje, ki so nam jih dali iz prijaznosti na razpolago zakupniki lovišč in sicer dr. Franjo Šalamun in tovarnar Pavel Pirich, oba iz Ptuja.

Na jesenski vzrejni tekmi so tekmovali:

Št. 1. Stop-Samoborski, nem. kdl. JRP 133 A, *26. VI. 1935 iz Ilke v. Pratzertal, JRP 81 B po Udo von Fuchspass, JRP 120 A; vzreditelj Anton Cizl, Samobor; lastnik Kornel Büchler, Zagreb; vodnik Mihajlo Vrečer, poklicni lovec in gozdar v Brežicah.

Ta pes je v poljskem delu prav dobro odrezal, je tudi zelo ubogljiv, ni bil pa dober pri donašanju izgubljene perutnine in zajca po sledi, ustavil je sicer mačko, žalibog pa je čisto odpovedal v vodnem delu, zato nima kvalifikacije za drupo oceno. Dosegel je 157 točk in dobil pohvalno priznanje.

Dosega ocene zavisi od najmanjše vsote skupne končne ocenitvene številke, pri čemer se upoštevajo za dotično tekmo določeni pogoji in naj-

manjše število točk v glavnih predmetih dela na polju, po sledi (perutnine in dlakaste divjačine), dela napram roparicam in v vodi.

Št. 2. Drago-Dravski, nem. kdl. JRP 135 A, *9. IV. 1935 iz Rije Dravske, JRP 67 B po Marsu von Laa, JRP 114 A; vzreditelj Dragotin Klobučar, Maribor; lastnik in vodnik Ivan Caf, Pobrežje-Maribor.

V poljskem delu je pes sicer dober, išče pa počasi in ne ustreza pri donašanju izgubljene perutnine in zajca po sledi; ker je za te predmete dobil samo zadostno, je s 133 točkami dosegel le III b oceno.

Št. 4. Ali (Pluto) Kriški, nem. kdl. JRP 131 A, *30. 6. 1935 iz Cere von Paffendorf, JRP 83 B po Udo von Fuchspass, JRP 120 A. Vzreditelj Karel Polajnar, Ljubljana; lastnik in vodnik Valter Stuzzi, Kamnik.

Tudi ta pes kaže dobre lastnosti, vidi se da ni bil veliko v revirju ali vsaj v takem, ki ima dovolj divjačine; vodnik ga pa s svojim preglasnim poveljem še bolj vznemirja. Pri donašanju izgubljene jerebice in zajca po sledi je med najboljšimi. Posebno hitro in dobro je zagrabil zajca in ga urno prinesel. Obstreljenega fazana na strmem bregu Drave tudi najde in prinese živega. Ustavi in zgrabi borbeno mačko prav dobro, ne more je pa zadaviti. Dosegel je s 150 točkami III a oceno.

Št. 5. Škrat, irski seter, JRP 8 Š, *24. VI. 1935 iz Jerice Bistriške, JRP 2 T po Rabittu Schloss Rohoncz, JRP 5 Š. Vzreditelj in lastnik dvorna dama gospa Eleonora Šverljuga, Bled; vodnik poklicni lovec Peter Pavlovič, Brežice.

Pes nima posebno dobrega nosu in mu gotovo ni prirojen poseben način iskanja; za seterja bi mogel biti tudi hitrejši. Pri donašanju izgubljene perutnine in zajca po sledi odpove in je dosegel zato s 126 točkami samo pohvalno priznanje. Je pa edini, ki je na tej tekmi zadavil sicer mlado mačko.

Št. 6. Iris-Poljanska, nem. kdl. JRP 107 B, *18. VII. 1935 iz Bore Prulske JRP 34 B po Danu, JRP 117 A. Vzreditelj Teodor Korn, Ljubljana; lastnik Tomislav Brajković, Čakovec; vodnik poklicni lovec Fric Walland, Hajdina.

Ta posebno urna psica išče mogoče predaleč, ker tako pride iz oblasti vodnika; tudi se nisem mogel prepričati, če njen nos ustreza takemu iskanju. Motilo je tudi, da je bil navzoč lastnik sam, katerega je psica med preizkušnjo vedno iskala in tudi po sledu našla. Žal ustavi mačko samo zadostno in se skoraj ne zanima zanjo. Iz tega razloga doseže s 158 točkami le pohvalno priznanje.

Št. 8. Dita-Dravska, nem. kdl. JRP 106 B, *9. IV. 1935 iz Rije Dravske, JRP 67 B po Marsu von Laa, JRP 114 A. Vzreditelj Dragotin Klobučar, Maribor; lastnik Paul Pirich, Ptuj; vodnik poklicni lovec in gozdar Ivan Regul, Hajdina.

Ta odlična psica je presegala vse druge pse te skupine v poljskem delu, pač pa bojazljivo prime perutnino. Žalibog je tudi ta psica v vodnem delu odpovedala in bila za mačko premalo ostra, sicer bi ji pripadla prva ocena. Tako se je pa morala zadovoljiti s 173 točkami le s pohvalnim priznanjem.

Kakor se vidi, je slabo in mokro vreme zelo vplivalo na izid tekme, kajti tvegati ves dan v mokroti, končno pa proti večeru še v mrzli vodi z veseljem šariti, tega ne prenese vsak nemški kratkodlaki pes.

Opazil sem tudi, da nekaj vodnikov še ni imelo psov popolnoma v roki. Ubogljivost je predpogoj vsake nadaljnje dresure in ta naj se ne kaže samo pri poljskem delu, ampak tudi drugod, kakor pri vodnem delu,

donašanju itd. — Eden izmed vodnikov je omenil, da se je njegov pes posebno lahko vse naučil, da ni bilo nikakih težkoč in da tudi ni uporabil nobene trdote, nobene sile. In kaj se je izkazalo nazadnje pri tem psu? Brez ubogljivosti v težkih slučajih, kratkomalo, odpovedal je! — Dresura donašanja je razen dresure ubogljivosti zelo važna in tudi najtežja. Že v začetku storjene napake so odločilni vzroki, da pes pozneje popolnoma odpove. S tega vidika je dresuro z donašanjem le polagoma stopnjevati in je vsako napako takoj temeljito popraviti. Najbolje je dolgo vežbanje na jermenu, potem šele na prostem, če so vse vaje prešle psu v kri in meso. Pes mora čim hitreje in dobro zagrabit divjačino ter jo urno prinesiti. Torej tudi pri tej dresuri: previdnost, temeljitost in počasno stopnjevanje posebno v začetku.

Lastnik in vodnik psa št. 4, g. Valter Stuzzi iz Kamnika, je dobil častno darilo DLP v Ljubljani; lastnik in vodnik psa št. 2, g. Ivan Caf iz Pobrežja pa častno darilo DLP podružnice v Mariboru. Vodniki poklicni lovci pa so prejeli nagrade v denarju, in sicer Ivan Regul in Mihajlo Vrečer po 200 din, Fric Walland 150 din in Peter Pavlovič 100 din, poleg tega je dobil vsak tekmujoči pes diplomo.

Na širši poljski tekmi ptičarjev so tekmovali:

Št. 5. *Sancho*, črn poenter, JRP 28 L, * 28. VII. 1932 iz Afre v. Frieden po Shotu. Vzreditelj Jovan Radulović, Beograd; lastnik in vodnik Juro Vrečer, Ponikva. — Prvovrsten pes v vseh predmetih, išče pa za poenterja prepočasi, v vodnem delu je prav dober; dosegel je 161 točk in dobil II. a oceno. Lastnik je dobil častno darilo DLP v Ljubljani.

Št. 7. *Corwald von Stöberforst*, nem. resavec, JRP 16 E, * 13. V. 1928 iz Grete von Stöberhai, DGStB 2161 po Rino v. Kuessow, DGStB 1992. Vzreditelj J. Miedke, Kesselsohl, lastnik in vodnik Ivan Bračić, Zagreb. — Star dobro uporabljiv pes, ki večji del samostojno lovi in išče, menda lastnik ne lovi veliko z njim; ubogljivost je le zadostna, po strelo vskoči in se zažene za vzdigajočimi se jerebicami; tudi zajca tiho goni; mačke ni zadavil v prvem hipu, kljub temu da je pes zelo oster; v vodi je izvrsten. Dosegel je 150 točk in III. oceno. Lastnik si je pridobil častno plaketo podružnice DLP v Mariboru.

Št. 9. *Vidra*, nem. žimavka, JRP 6 J, * 13. VI. 1932 iz Bistre, JRP 4 J po Trollu Burgwalden, JRP 15 E. Vzreditelj lastnik in vodnik Vladimir Vlašič, Maribor.

Iz prejšnjih tekem že znana psica, ustreza v vseh predmetih deloma dobro, deloma prav dobro, le vlečke za jerebico v mokri travi ne izdela dobro; v vodi je dobra, mačko samo ustavi. Dosegla je 154 točk in II. b oceno. Lastnik je dobil častno darilo Lovskega društva v Mariboru.

Št. 10. *Cera (Loti) v. Paffendorf*, nem. kdl. psica, JRP 83 B, * 11. V. 1933 iz Aste v. Zieverich, St. K 410 a po Rino v. Schornbusch, DGStB 3294. Vzreditelj baron von Pongart, Köln; lastnik Karol Polajnar, Ljubljana, vodnik Bogdan Sežun, Ljubljana.

Vodnik je med tekmo odstopil.

Iz razpredelnice na koncu tega poročila je točno razvidno, kaj so pokazali posamezni psi in kako so bili ocenjeni.

Zaradi številnih predmetov in veščin, iz katerih so se morali preizkusiti vsi psi, smo s tekmo končali šele v mraku. Po posvetovanju sodnikov v gostilni Walland v Hajdini je vodja tekme g. Dragotin Klobučar proglasil izid tekem in so bila razdeljena častna darila, denarne nagrade in diplome.

Preglednica jesenske vzrejne tekme ptičarjev dne 11. oktobra 1936 v Ptujju.

Številka zveba	Številke storitve: 4 = prav dobro 3 = dobro 2 = povojno 1 = zadostno 0 = nezadostno	Predmeti preizkušnje															Vredn.	Ocena	Smotra	D a r i l a					
		Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Natezanje (3)	Hlilnost (3)	Vztrajnost (3)	Donšanje izgnjenice po- rutine po sledi (4)	Donšanje izgnjenj. dlaka- sic divjadi po sledi (4)	Donšanje perutnine (2)	Donšanje dlakaste divjadi (2)	Ubojnost (3)	Strelničnost (2)	Vzdržnost na zajca (2)	Obnašanje spritno od- letele perutnine (2)	Vodljivost (1)					Daviljenje macke (6)	Ustavitev macke (1)	Sarjenje (4)	Sarjenje v bičevju za Donšanje iz globoke vode (2)	
1	Stop Samoborski I. R. P. 135 A	4 24	4 16	4 16	3 9	3 9	4 12	1 4	2 8	4 8	4 8	4 12	3 6	2 4	4 8	3 5	— —	3 3	1 3	0 0	157	p. p.	dobro	Vodnik Din 200— od DLP, Maribor	
2	Dago Dravski I. R. P. 135 A	4 24	3 12	4 16	4 12	2 6	3 9	1 4	1 4	1 2	1 2	3 9	3 6	0 4	3 6	3 5	— —	3 3	1 3	4 8	133	III b	dobro	Častno darilo DLP, podružnica Maribor	
4	Ali (Pluto) Kriški I. R. P. 131 A	3 18	3 12	2 8	2 6	3 9	4 12	3 12	3 12	4 8	4 8	3 9	3 6	2 4	3 6	3 5	— —	4 4	1 3	3 6	150	III a	prav dobro	Častno darilo DLP, Ljubljana	
5	Škrat I. R. P. 8 Š	2 ¹ / ₂ 15	2 8	4 16	2 6	3 9	3 9	1 4	0 0	4 8	2 4	3 9	4 8	1 2	4 8	3 5	1 3	— —	1 4	1 3	4 8	126	p. p.	dobro	Vodnik Din 100— od DLP, Maribor
6	Iris Poljanska I. R. P. 107 B	3 18	3 12	3 12	3 9	4 12	4 12	3 12	2 8	3 6	3 6	3 9	3 6	2 4	3 6	3 5	— —	1 1	3 12	2 6	158	p. p.	dobro	Vodnik Din 150— od DLP, Maribor	
8	Dita Dravska I. R. P. 106 B	4 24	4 16	4 16	4 12	4 12	4 12	3 12	3 12	2 4	3 6	3 12	3 6	4 8	4 8	3 5	— —	3 3	1 4	0 0	173	p. p.	prav dobro	Vodnik Din 200— DLP, Ljubljana	

Sodnika : Feliks Justin, Anton Schuster.
Pripravnik : Josip Pirich.

Vodja tekme : Dragotin Klobučar.

Vodja tekme : Dragotin Klobučar.

Sodnika : Feliks Justin, Anton Schuster,
Pripravnik : Josip Pirich.

Preglednica širše poljske tekme pičarjev dne 11. oktobra 1936 v Ptujju.

Številka žreba	Številke storitve: 4 = prav dobro 3 = dobro 2 = dovoljno 1 = zadostno 0 = nezadostno	Predmeti preizkušnje																					Voda	Darila				
		Nos (6)	Način iskanja (4)	Stoja (4)	Nalezanje (3)	Hlilnost (3)	Vztrajnost (3)	Donšanje izgubljene perutnine po sledi (4)	Donšanje izgubljene perutnine po sledi (4)	Donšanje izgubljene perutnine brez sledi (3)	Donšanje izgubljene perutnine brez sledi (3)	Donšanje dlakaste divjadi (2)	Ubogljivost (3)	Strelomirnost (2)	Vzdržnost na zajca (2)	Obnašanje spritico odletele perutnine (2)	Obnašanje pri zlatu in odložitve (1)	Vodljivost (1)	Davljene mačke	Ustavljene mačke	Sarjenje	Sarjenje v bicevju za racami			Donšanje iz globoke vode	Vsota	Ocena	Smotra
5	Sancho I. R. P. 28 L	4 24	3 12	4 16	3 9	3 5	1 9	3 9	4 16	4 16	3 9	— —	4 8	4 8	4 12	2 4	3 6	3 6	3 —	3 3	1 2	3 4	3 4	4 4	161	II a	dobro	Časno darilo DLP, Ljubljana
7	Corwald v. Stöberforst I. R. P. 16 E	3 18	3 12	3 12	3 9	3 9	3 9	3 9	1 4	2 8	3 9	3 9	4 8	4 8	4 3	2 4	2 0	1 4	3 1	3 3	3 3	4 4	4 4	130	III	prav dobro	Plaketa DLP, podružnice Maribor	
9	Vidra I. R. P. 6 J	3 ^{1/2} 21	3 12	4 16	3 9	3 9	4 12	4 12	1 4	3 12	3 9	4 12	3 6	3 6	3 9	3 6	— —	4 8	3 3	3 3	2 1	3 4	4 4	154	III b	dobro	Časno darilo SLD, Maribor	
10	Cera (Loti) v. Paffendorf I. R. P. 83 B																									prav dobro		

Sodnika : Feliks Justin, Anton Schuster.
Pripravnik : Josip Pirich.

Vodja tekme : Dragotin Klobočar.

Vodja tekme: Dragotin Klobočar.

Sodnika: Feliks Justin, Anton Schuster.
Pripravnik: Josip Pirich.

Mednarodna lovska razstava v Berlinu 1937

V Braunschweigu v Nemčiji se je vršila 4. nov. t. l. konferenca lovskih delegatov iz različnih držav, ki so v medsebojnih razgovorih, predlogih in sklepih udarili temeljne obrise za to razstavo, ki naj pod zeleno lovsko zastavo zbere in seznani lovce vsega sveta in naj tako pripomore k zblizjevanju in medsebojnem pomirjenju narodov.

Vsi navzoči so se enodušno pridružili želji nemških lovcev, da naj bo razstava nekaka lovska olimpijada.

Zastopanih je bilo 15 držav, med temi tudi Jugoslavija po dveh delegatih (dr. Alfonz Šemper iz Zagreba, inž. Mirko Šusteršič iz Ljubljane). Predsedoval je predsednik CIC (Mednarodnega lovskega združenja) Ducrocq, sejo pa vodil »Oberstjägermeister« Scherping. Sklepi te konference so v bistvu tile:

1. Mednarodna lovska razstava bo v Berlinu leta 1937 v »Ausstellungshallen«, ki bodo do julija 1937 popolnoma dograjene.

2. Razstava se otvori prve dni novembra 1937 (najbrže 4. novembra) in bo trajala predvidoma ves mesec november.

3. Vsaka dežela oz. država dobi dodeljen prostor v obsegu, ki ga prijavi, a najmanj 150 m².

4. Razstavne predmete, zlasti trofeje, je zato treba prijaviti najkasneje do 1. julija 1937., razstavne predmete pa treba vpslati najkasneje do 1. septembra 1937.

5. Za razstavo je odločilna samo kvaliteta trofej.

6. Poleg trofej naj bi države razstavile tudi karte, statistike, tabele, zgodovinske predmete, lovsko-gospodarski in umetnostni material, nagačene živali itd.

7. Vsaka država da svojega aranžerja, ki uredi oddelek dotične države po svoji volji in okusu dotičnega naroda.

8. Vsi predmeti bodo na stroške Nemčije zavarovani, na kar se polaga posebna skrb, in prevoz od meje do Berlina in nazaj do meje nosi Nemčija.

9. Vsaka država oz. njena lovska organizacija imenuje oficijelnega svojega zastopnika oz. predstavnika, s katerim bo razstavni odbor v Berlinu neposredno dopisoval, zato da se čimbolj zveča ekspeditivnost. Tega je imenovati in prijaviti v Berlin W. Leipzigerplatz 11. na Stabsamt des Reichsjägermeisters, do konca novembra 1936.

10. Formule za ocenjevanje trofej bo določila posebna konferenca CIC, ki se bo vršila v Pragi.

11. Trofeje, ki pridejo v poštev za ocenjevanje, so časovno z ozirom na uplenitev neomejene, pač pa mora biti nesporno točno naveden kraj in datum uplenitve.

12. Za ocenjevanje trofej ni treba čeljusti oz. zob. Črepinja se bo upoštevala, kakor bo predpisovala ocenjevalna formula.

13. Vsaka dežela imenuje svoje ocenjevalce, tako da bo pri ocenjevanju njenih trofej v žiriji neposredno zastopana.

14. Trofeja se razstavi v okviru one dežele, kjer je bila uplenjena.

15. Za dežele, ki same ne razstavljajo, pa bodo njene trofeje na razstavi, bodo posebni oddelki, kakor bodo tudi trofeje iz kolonij posebej označene in zaznamovane.

16. Trofeje iz ograd se bodo ocenjevale posebej in trofeje iz prostih lovišč posebej.

Možno bo predvajanje lovskih filmov.

Za poset razstave bo Nemčija izdala »Turistenmarken«, tako da bodo valutna vprašanja čim ugodnejša za obiskovalce.

Na teh temeljnih smernicah bo slonela razstava, ki bo brezdvomno ena najsijajnejših lovskih prireditvev sveta. Jamstvo za to nam v veliki meri nudi Nemčija s svojo odlično organizacijo. Nemško lovstvo računa na našo udeležbo in pričakuje, da se Jugoslovani izkažemo z odličnim materialom. Javno mnenje nam je naklonjeno in nepopravljiva škoda bi nastala za naš ugled, če bi razočarali. Zato složno pošljimo takoj na delo naše najboljše moči, ker je spričo častne naloge, ki nas lovce čaka, čas skopo odmerjen.

Miroslav Hanzlowsky

Presneti gams

Bilo je lepega poletnega dne, ko sem lazil že zgodaj zjutraj po pečeh za gamsi. Lepo je, če je vsepovsod mir, toda ta mir me je presenečal, ker nisem mogel zagledati nikjer nobene dlačice. Prelazil sem že skoro vse predele, vendar ni bilo nikjer nič. Tako sem prišel končno tudi na greben, kjer je tekla naša meja. Človek je seveda radoveden ter ne gleda samo po svojem, ampak njegovo oko splava tudi čez... Gledam čez mejo po tujem svetu, ko mi naenkrat ujame steklo kukala glavo s svetlorjavim klobukom, ki je nepremično zrla na neko točko. Seveda je bilo telo skrito za obronkom. Ni trajalo dolgo, ko zagledam tudi gamsa, ki se je mirno pasel navkreber. Toda tudi ta mir divjačine je bil bolj navidezen, kajti hkratu se je zganila cela podoba, obstala, ter z očmi motrila svoj vis à vis. To je trajalo le nekaj sekund, nakar jo je gams odkuril poševno naravnost proti meni. Mogoče, da je zdrknilo kaj pod nogami, mogoče pa tudi, da ga je kak drug nemir spravil na noge. Po kratkem času je bil gams že na meji, kjer je obstal za trenutek. In to je bilo že tudi za moje oči dovolj, da sem spoznal krasnega kozla. Dvignil sem svojo karabinko in že se je razlegel gromovit pok. Videl sem gamsa, kako je s pritegnjenimi nogami splaval v zrak, treščil na tla ter se valil po gramoznem grušču nizdol. Šel sem na nastrel in ugotovil, da sem streljal nanj dobrih 10 korakov v našem lovišču, kajti tam je šele pričela krvava sled, ki jo je bilo obilo in temnejše barve. Pogledal sem navzdol, ter videl, da gams leži na produ precej nizko doli. Šel sem torej za njim, a moja hoja je bila presneto plazenje ob robu plazu. Končno sem le prišel do njega in ga občudoval... Bil je lep kozel, kakih 40 kg težek, z lepimi roglji. Iztrebil sem ga in zvezal za odnos. Medtem mi pa padejo oči na nastrelu in na meji na dve postavi, ki sta gledali dol na moje početje. Eden in sicer tisti z rjavim klobukom je dvignil svojo pest ter mi zagrozil. Nato sta se obrnila in šla svojo pot. Seveda sta bila oba oborožena tudi s puškama, kar moram poudariti že na tem mestu. Nošnja domov tako težkega gamsa ni bila prijetna stvar in počivališče je bilo treba več kot preveč, preden sem bil končno le doma.

Čez 14 dni po tem dogodku dobim od sodišča vabilo kot obtoženec zaradi ukradenega gamsa. Prvotno me je razburilo to vabilo, pa sem ga odložil, da se še nekoliko pogreje. Med tem časom so prišli tudi orožniki po navadni patrulji k nam in tem sem obrazložil celo stvar. Ti so se mi le smejali ter mi samo rekli, da gospod župan, čigar lov je ob zgoraj navedeni naši meji, nima nobenega zapriseženega logarja ali lovskega čuvaja z redno lovsko karto ter da v tem slučaju tudi ni pravega tožnika, ker županu opravljajo to le njegovi hlapci. Če je stvar taka, sem si mislil, se mi ni treba bati. Določenega dne sem šel na sodišče in sem takoj zagledal na hodniku tudi pričo z rjavim klobukom, ki me je seveda najbolj srepo gledala. Ko sem bil končno poklican k sodniku, sem mu povedal vse, kako je bilo, ter nazadnje tudi pristavil, da opravljajo pri županu službo lovskih čuvajev le njegovi hlapci brez pravice do lova. Vsa moja izjava je bila zapisana, nakar sta sta prišla na vrsto priči. Ko ju je vprašal sodnik, če sta zaprisežena, je eden takoj izjavil, da je bil zaprisežen že pred mnogimi leti, ter da opravlja službo logarja pri županu že več let. Seveda se je to izkazalo kot neresnično, ker sta bila oba že kaznovana pred leti zaradi lovskih tatvin. Mojo izjavo je potrdilo tudi okrajno glavarstvo. Tudi zaradi streljanja ob meji smo bili kmalu gotovi, ker se je verjelo le moji trditvi, da sem namreč streljal na gamsa tokraj meje na našem svetu ter da je ostal tudi tu, ko je bil pal. Ti lovci so pa imeli še hujše posledice. Kakor sem pozneje zvedel od orožnikov, so jima pobrali orožje in gospod župan je dobil nalog za nastavitev zapriseženega loveca. Pa tudi ta lovec ni bil dosti boljši od svojih prednikov, zakaj pri županu si dobil vedno srnji ali gamsov »guljaž« in druge take jestvine, ki so prijale zlasti izletnikom iz našega Juga, ker so bile poceni in v zadostni količini.

Gamsova
kozlička.

Na potu med lovce

Tinčetu je bil določen lovski poklic. Pri hiši so imeli le ubogo kravico, že dobro izmzgano, in godrnjavega mačka, tako da ni bilo nikakega upanja po razmnožitvi premoženja naravnim potom. Potrebno je bilo misliti na druge viře in ti so se ponujali kar sami od sebe.

Visoko v gorah je bil mali domek, kjer so prizibali nebogljenega Tinčeta iz trhle otročje gugalnice v stare jirhaste hlače, izvirajoče iz predzadnjega rodu sedanjih hišnih gospodarjev. Današnji svet nosi obleke, ki se na njih niti kar same od sebe razvzpljavajo v prvotne kite in seveda temu primerno tudi ustvarjajo vsem zdravstvenim predpisom odgovarjajoče ventilatorje na vseh delih telesa, kjer je trenje občutnejše. Ni temu tako na irhovini. Kakor cementna zlitina je cela koža in šivi ob njej so kakor jeklene verige. Ni ravno usojeno, da bi se take hlače ravnale po naraščajoči vsebini živega življenja, tudi ni nikdar še bilo izmodrovano, zakaj da niso večne, a vendar one ne ostarevajo tako kakor ljudje, saj se dajo ob šivih lepo prirezovati, ožiti in po starostni dobi pomlajevati, prikrajševati prav na onih mestih, ki bi se jim zob časa lahko posmehoval v lice.

Prav tako so Tinčeta pretresli v hlačnice, ki so bile že težko preizkušene iz roda v rod in ki so poznale vse skrivnosti prirode že, ko so se šopirile na gamsovih rebrih. Hej, kaj bi vedele povedati, če bi jim bilo usojeno, da lahko izdajo vsaj nekaj skrivnosti vseh onih, ki so že iskali zavetja v njih.

Tinče prav za prav tudi sam ni veliko razmišljal o tem, ne o hlačnih prednikih, ki so v njih že preživeli svojo usodo. Na roke so mu vbrizgnili koze, prave koze, da bi ne postal kozav; nikakor pa mu ni šlo v glavo, da bi moral nositi na nogah kozlovo kožo, morebiti samo zato, da bi ne postal kozel. Koza in kozel, kako čudna pojma! In on je vendar Tinče z Vrtačnikovega vrha, sin sinov, znanih po vseh pečinah gorenjskih vršacev, drznih plezalcev, neprekosljivih brakirjev, ki se jih šola nikdar ni dotaknila s svojo učenostjo, ki pa so znali s svojimi bistrimi pogledi prodirati v najmanjšo skrivnost prirode in njenih sil.

Ne, zato ni dobil gamsovih hlač, da bi podedoval ime prvotnega lastnika, pač pa, da bi po njih prišla vanj vsa možatost in vse one lepe lovske lastnosti, ki so prehajale v družini iz roda v rod, iz hlač v hlače.

In Tinče je sedaj na novi poti. Lovec bo. Poznal je že vse lovce daleč naokoli. Modro je že znal presojudati one, ki imajo najširša usta, opazal je, pod katerim klobukom se skriva večja lokavost, komu je kaj verjeti ali zaupati, znal je s pogledi prodirati v skrivnosti koša in nahrbtnika, da, celo v dušo človeka, pa čeprav ga tega nihče ni učil.

Opazil je, da njegov oče, stari Jerman, vselej molči, kadar drugi gostolē. Semintja pa se mu obraz skremži, spači ali zaničljivo zategne v nasmeh. Ti pogledi so ga napotili v naravno dušeslovje, čitanje iz notranjosti duše, občudovanje vrlin, ki so se skrivale nekje v globinah redkih, zelo redkih poštenjakov.

Prvi pogon. Tinče sicer še nima lovskih pravic, pozna pa vse zajčje steze, gamsove prehode, vse muhe divjadi in perjadi, le človeka še ni dodobra proučil. Preveč je gledal v njegovo notranjost, premalo še na zunanost. In človek je vendar dvojen. Tinče je še mlad, zato so ga poslali na najvišjo

pečino, za katero je gamsom mogoč le en sam prehod. Ni bilo ravno potrebno, da bi se plazil za njimi, pač pa bi jih moral gori samo zastrašiti, da bi ne ušli iz pogona. Vso težko noč se je plazil v pečine, da bi bil pravočasno na mestu. Stojišča bodo zavzeli imenitni gospodje in njim se ne mudi, saj se divje koze prično pasti šele okrog sedme ure.

Dobri nasveti starega očeta so spremljali Tinčeta gor v strmine po točno določeni smeri, da bi ne preplašil gamsov in da bi ne strmoglavil mednje, še preden se oni dvignejo. Kadar pa zasliši hupanje onstran brega, naj se previdno spusti v nižino do stojišč, da odnese trofeje imenitne gospode.

»Le od drugih brakirjev se ne pusti zlorabljeni! Lenuhi so med njimi. Pipa bo vtaknil v usta in bo skrivaj sledil tvoji senci. Ti boš prenašal — četudi — dvojne živale, on bo pa bolje zaslužil, ker se bo znal pravemu prikloniti.«

Sonce je pričelo polagoma trositi svoje žarke preko gorskih vrhov in odgrinjati plašč nočne temine iznad temnozelenih dolin, od koder je prihajalo v višino pritajeno šušlanje planinskih vrelcev. Hripavo bokanje srnjakov je odmevalo od pečin in opozarjalo Tinčeta, kje da se nahajajo imenitni lovci.

»Kakšni morajo vendar biti?« premišlja Tinče gori na vrheh. »V zlatu, gotovo so taki kot sv. Martin v oltarju. Da bi že počilo!«

Prezgodaj je še. Lahko bi še malo zadremal, a zaradi varnosti je le bolje, da napravi prej malce strahu, tako kot vranam v turščici.

Kakor nalašč je prav v sedlu še nekaj snega. Vanj zasadi svojo palico in povezne preko nje svoj ovčji ogrtač, ki mu ga je oče vsilil za slučaj kake nevihte. Tako! Dokler se repenčijo srnjaki, ni nujno, da bi oprezal.

Mala sinica, temnosiva stvarca z ljubkim vencem za vratom ga obkroža in se mu dobrika, kakor da bi bila prijatelja že od davnih dni. Bržkone ga je zamenjala z onim doli, ki ga je že rojstvo odelo v njegove hlače, prav za prav kožo. Tudi planinska jerebica se ga ni ustrašila. V njegovo senco je privedla tropo malega naraščaja, tako ljubke stvarce. Kako nežen je znal biti Tinče z njimi. In prav nič niso trepetale, ko jih je prižemal na svoje mladostne ustnice. Visoko v zraku pa je krožil v velikih lokih strah malega planinskega življenja, ki je uživalo v Tinčetu varno zavetje. Srdito skovikajoč je odplul veliki skobec za oddaljene vrhove, kjer bi se dvonogi sovražnik ne vmešaval v njegove planinske pravice.

Pa čuj! Lahno prasketanje! Leže se splazi Tinče na rob, da vidi, kaj je premotilo mirno tišino. Star kozel stoji na ostri pečini in strmi v neznano prikazen gori na snežišču. Lahno drsenje opozori Tinčeta, da je nekaj dvignilo čredo, še preden se je odločila za pašo. Samec bulji in bulji, Tinče zatajuje dihanje, spodaj grobna tišina. Trenutki so dolgi, dolgi kot večnost in večnosti ne konča nobena sila, najmanj še strast, ki se sama ubija ob nji.

Zdaj zdaj jeknejo od pečin človeški glasovi, kakor da bi prihajali iz dna pekla. Pečevje oživi, skalovje se drobi, pesek drsi prasketaje v globine. Mrtvo prirodo je navdal strah, strah smrti. Oživela je, ker so živi stvorili po usodi odločeni, da poginjajo na njenih nedrih.

»Hoj!« zahrope Tinče prihajajoči čredi kozá v lice, izpolnjujoč svoje dolžnosti. Gromki poki odmevajo med pečinami, imenitna gospoda uživa, teši si svoje strasti.

Končano. Kot da bi bile hlače same vajene gamsovih stezá, se spusti Tinče v nižino.

Na ostrem robu stoji suhljat, grd mož. Ogoljene hlačnice iz irhovine mu še daleč ne segajo do kolen — na glavi pomečkan klobuk — pa kurje pero ali ka-li!

»Te is a gams-pok!« se zadere čudni človek v Tinčeta.

»Je pokalo, je, po gamsih!« se zasmehlja Tinče. »Daleč ga boš nosil, prijatelj. Le dobro ga odeni, doli je še precejšnja strmina!«

Kaj da je mož godel za njim, Tinče ni hotel poslušati. Predobro so mu ostali v spominu očetovi nasveti glede prenašanja divjačine.

V dolu se je sestala že vsa lovska družba. Ljudi v kratkih hlačah si Tinče ni dosti ogledal, pač pa se je globoko poklonil onim, ki so bili odedi v lepa zelena oblačila.

Zelo ga je pa presenetilo, da so se vsi lovci razmaknili, ko je prihrumel mednje prav oni človek, ki mu je gori nekaj pripovedoval o pokih.

Da bi bil ta človek »gercgercog«, kakor je posnel iz razgovorov, ni mogel doumeti. Razmišljal je le, zakaj da se mož ne obleče lepše, če je res že sam gercgercog. In to vendar ne more biti majhna reč, gotovo je prvi za cesarjem.

Pritajeno šušljanje zaradi nekega gamsa se je spremenilo v glasnejše godrnjanje, ki je naposled prešlo v vsesplošno prerekanje. Edino Tinče se ni vmešaval v prepir, ker si še od daleč ni utegnil predstavljati, da bi bil on s tem kaj v zvezi.

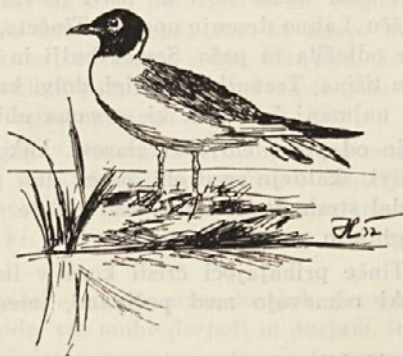
Vse bolje pa je spoznal situacijo stari Jerman. Z ostrim pogledom prikljče Tinčeta v stran in mu na kratko razloži, da ni vse zlato, kar se sveti, in da se tudi v skromni obleki večkrat skriva dobro blago, četudi ne vselej najboljše. Človeka naj ne sodi po zunanosti, ker se večkrat namenoma pretvarja.

Tinče, ki ni mogel doumeti vsesplošnega položaja, se je umaknil nadaljnjim neprilikam in se je skrivaj odpravil proti domu. Spotoma je premišljal o svoji prvi poti v novo življenje.

Čudno. Gams ostane gams, bodisi da je v rjavem ali črnem odelu, poleti ali pozimi, in ostane, kar je, in ga ni mogoče zamenjati s kako drugo živaljo. Kdo naj presodi po zunanji obliki notranjo vrednost imenitne gospode?

Iz težkega razmišljanja ga predrami nežni glasek izza visečih nageljnov:

— — — jaz bi mu kupila sama za svoje,
lajbeljček žameten, da b' bil bolj pameten — — —

Kaj pravi narod o psu?

Mesarskim psom in mlinarskim kuram je zastonj z gladom groziti.

Mi o psu, a pes na vrata.

Molčoč pes rad popada.

Mrzel ko pasji gobec.

Na eni verigi imata dva psa med seboj mir, pri eni kosti pa vselej prepir.

Naj je meso še tako visoko obešeno, pes čaka na kosti.

Najboljša služba je pasja mati.

Na psu rana, na psu tudi zarasla.

Na spolovini še pes crkuje.

Naj se pes obesi!

Nastreljen pes se strele boji.

Ne budi psa, ki spava.

Ne čuvaj se psa, ki laja, ampak, ki molči.

Ne tepi psa vpricho zveri.

Ne vleci pasje tace na mizo, ki spada pod mizo.

Ne vpraša se, kakšen je pes, ampak, čigav je.

Ni rekel ne bev ne mev.

Ostane ko pes na žeganju.

Pasja dlaka (duša, noga, para, vera)!

Pasja koča je tudi poslopje.

Pasje vreme (življenje).

Pes bójec huje laja ko grize.

Canis timidus vehementius latrat quam mordet.

Pes ima paro, ne dušo.

Pes jé meso brez kruha.

Pes, kadar laja, meží.

Pes, ki ima z ježem opravka, nosi krvav nos.

Pes, ki le molči in ne laja, globoko zobe zasaja.

Pes ne bo kuzle ugriznil.

Pes pade z brvi, da je brvi laže.

Pes psu brat.

Pes v cerkev, pes iz cerkve.

Pobit pes se slehernega kamna ustraši.
 Po pasje ga je oštel.
 Po pasje spravljeno po pasje mine.
 Po vasi brez psov greš lahko brez palice.
 Preži ko pes na kost.
 Pred gospodarjevimi vrati ima pes veliko pravic.
 Est audax proprium canis ante foramen.
 Pri mastni kosti cucki se rado posvade.
 Pri tučne kosti psi se radi svadi.
 Prišel je na psa.
 Psi so zato pri hiši, da lajajo.
 Psom zvoniti.
 Psu daj kosti!
 Psu, ki raženj liže, pečenke ne zaupaj.
 Reži kakor pes.
 Star pes ima tope zobe.
 Še pes ga ne povoha.
 Še pes hoče mir pri jedi.
 Še pes vé, da je pri kosti najboljše meso.
 Tako hitro, kakor pes muho požré.
 Tako hiti, kakor bi za pse v mlin nesel.
 Ta je pri vsaki pasji procesiji.
 To je kost za dva psa.
 To kost je glodalo že mnogo psov.
 Toliko ga je sram ko psa.
 To še za psa ni dobro.
 Tudi cigan ima včasih dobrega psa.
 Vem, kam pes taco moli.
 Velja psu vreči kost, da ne laja.
 Vsaka vas ima dosti psov, da kosti glodajo.
 Vsak pes zase laja.
 Za pasjim zgnavjem ni kruha.
 Za siromakom vsak pes laja.
 Zmeni se toliko ko pes.
 Zvest ko pes.

Iz lovskega oprtnika

»Pri tem ostanemo!«

Izjava. V »Lovcu« št. 9, I. 1936 je v rubriki »Iz lovskega oprtnika« izšel moj dopis, ki se od strani »Predsedništva »Jugoslovenskog učiteljskog udruženja u Beogradu« tolmači kot žalitev, ker sem namreč napisal, da bodo vsem krivolovcem, vaškim učiteljem, občinskim delovodjem in slični jari gospodi pristrižene peruti po novem lovskega zakonu.

Po samem tekstu članka je jasno, da se članek nanaša na razmere v Vardarski banovini, kjer je do nedavna po starem lovskega zakonu vladal regalni sistem. Nisem imel namena s tem člankom žaliti učiteljski stan v Vardarski banovini, temveč sem članek pač napisal s tendenco, da brezova metla najbolje pometa. Konstatiram tem potom, da so se po mojih informacijah razmere zelo popravile od kar je v veljavi novi lovskega zakon in da v letu 1936. ne vem za noben primer, da bi gg. vaški učitelji tu doli lovili brez potrebnih dovoljenj. Naš domači

pisatelj »Ciklamena« in »Jare gospode«, lovec in domoljub Janko Krsnik je pisal o »jari gospodi«, a ta njegova novela ni žalila. »Zato sem tudi jaz rabil ta izraz brez zle namere.

Naj mi predsedništvo jugoslovanskega učiteljskega združenja v Beogradu verjame, da sem članek napisal v dobrohotnem a ne v slabem smislu. Kar se pa tiče »Jare gospode« pa mu priporočam, da prebere vse zbrane spise našega Krsnika, in ne bo mu žal.

Z lovskim pozdravom

Anton Kappus.

Zakasnele lastovke. Sirote gotovo že vse dni brez hrane na potovanju, ker je deževalo, so se 2. oktobra strnjene v močno jato, pojavile naenkrat nad ptujskim gradom, kjer jih je visoko v zraku zajel snežni metež. Ledenomrzli sever je revice tako zmedel, da so se razkropile in zatele v hiše. Mnogo je odcepljenih od glavne grupe nadaljevalo svojo pot, en del pa je zasedel telefonsko progo ob Grajskem mostu. Ko je z mrakom pritisnil mraz, so se vse prezeble pomaknile pod kap plinarne, žalostno zavijajoč prosile pomoči pri stanovalcih hiše. Slabejših 60 je na pol otrplih popadalo ponoči raz oken na prag, kjer jih je na srečo našel domov prihajajoči upravitelj Horvat. Kot velik prijatelj naših ptic jim je s svojo družino nudil takoj zavetje in zbrane v zaboj odnesel na podstrešje. Ko je drugi dan vsem čilim vrnil svobodo, je ves pobit opazil v travi, da devetnajstim njih tovarišicam ni mogel rešiti življenja, ker so se preveč oddaljile od mesta in zmrznile. Bi imeli Italijani toliko dobrega srca, ko mi barbari? ...oh.

Nekoliko podatkov o letošnji izselitvi lastovk. Lastovke so se izselile letos iz naših krajev, kakor tudi iz Primorja, kolikor se da dognati, že prve dni septembra. Ljudje so iz tega

sklepali, da dobimo zgodnjo zimo. In ko je ta res nastopila, že prve dni oktobra in smo imeli zjutraj 4. že — 3° C zime, in 5. — 2° C, in ko je začelo potem hudo deževati in 6. še snežiti dva dni in dve noči kakor v hudi zimi, so se pojavile v naših krajih lastovke v velikih množinah. Toda ne naše, ki so se bile že prej izselile, ampak one, ki so prišle na svojem potovanju iz severnih dežel in so hotele skozi naše kraje v svoja prezimovališča v Afriko. Zalotilo jih je tako izredno neugodno vreme in neurje, burja, sneg in mraz, da so bile vse premrzle, lačne in onemogle in jih je veliko poginilo, kakor so poročali časopisi iz raznih krajev. Iz teh časopisnih poročil pa sprevidimo tudi, kako so se zavzeli povsod za te prekoristne naše ptice, jih krmili, polovili, potem pa odpeljali v Split in Benetke, kjer so jih izpustili, da so odletele od tam v Afriko. Naj navedem tu nekoliko časnikaških poročil, iz katerih razvidimo človekoljubno delo prijateljev teh naših ljubkih in prekoristnih ptic.

»Slovenec« z dne 7. oktobra, št. 230. je pisal: Split je doživel v soboto in nedeljo zanimiv pojav. Okoli mestnih hiš na robu mesta so opazili na tisoče lastovk, ki so se obešale po zidovih. lačne, utrujene in premrle. Mnogo jih je poginilo itd.

»Slovenec« z dne 9. oktobra, št. 232.: Lastovke potujejo z brzovlakom v Benetke. Tu v mariborski okolici je zajel sneg in burja cele trume lastovk. Uboge ptičke so se vse iznemogle zaletele v človeška bivališča. Do Maribora jih je priletela velika tropa skupaj, ki se je tu razdelila. En del je odletel proti Pohorju ter se je tam čisto razbil. Nekatere ptice so ostale po naseljih na severni strani Pohorja in te so ljudje polovili, druge pa, ki so odletele naprej, so gotovo poginile. V sredo so spravili z Ribnice na Pohorju v Maribor 250 lastovk, včeraj pa še 50. Društvo za zaščito živali v

Mariboru je organiziralo reševalno akcijo ubogih ptic in jih je včeraj odposlalo z brzovlakom v Benetke.

»Slovenski dom« z dne 10. oktobra, št. 232.: V Zagrebu so zbrali že mnogo zaostalih lastovk in jih odposlali v Dalmacijo. Mestna občina je dala v ta namen 3000 din podpore. Tudi Ljubljana v tem ne zaostaja. V Split je včeraj prispelo več takih pošilk iz Ljubljane in Zagreba.

»Slovenec« z dne 13. oktobra, št. 235.: Dopis iz Radeč. Največ zanimanja so vzbudile pri nas zaostale lastovke, ki se selijo v toplejše kraje. Naše so zapustile domače mesto že pred dobrim mesecem, zdaj so se pa naenkrat pojavile iz oddaljenejših krajev. Trgovci g. Nachbar jih je naložil okoli 300 in jih poslal v zabojih v Split, odkoder bodo lažje prišle v toplejše kraje. Tudi občina se je zavzela za nje in jih odposlala okoli 200. Posebno zanimanje je bilo za lastovko z mladiči.

Iz Novega mesta pa mi je sporočil čg. p. Ciprijan, gvardijan, 8. okt. tole: V ponedeljek popoldne je neurje na jugu pognalo nazaj lastovke, ki jih je prišlo na stotine tudi v Novo mesto, menda blizu 1000. Še danes visijo po zidovju na glavnem trgu. Veliko so jih polovili in jih pošlje občina na jug. Zanimivo je tudi, da je gneznilo letos v hiši g. dr. Ivanetiča več parov, a so vse odletele že 1. septembra, kar bi naj prerokovalo hudo zimo.

Od druge strani sem dobil iz Novega mesta pa tudi še poročilo, da so odposlali od tam v Split okoli 2500 lastovk, okoli 400 pa jih je tam poginilo. Med drugimi so dobili tudi eno obročkano iz Rusije. J. šašelj.

Breja zajka je bila ustreljena 8. novembra 1936. na Gorenjskem na brakadi. Mladič je bil en sam, že donošen in dobro razvit. Š.

Zajec je grozdje? Lovski prijatelj, zaprisežen čuvaj sosedu zakupnika, mi je pravil, da je dne 4. t. m. odpiral ustreljene zajce ter v enem našel pečke od grozdja. Zajci so bili ustreljeni

v gozdičih med vinogradi. — Če je že to kdo našel, naj se oglasi v »Lovcu«. Zanimalo bi nas, kaj porečejo k temu strokovnjaki, saj zajec je vendar glodalec, pa bi si privoščil tudi sladkega grozdja.

J. Ž.

Ali je to lovsko pravično? Nek gostestnik in zakupnik občinskega lovišča je v septembru letos ustrelil srno in sicer na meji sosednjega samolastnega lovišča. Imel pa je po naključju očitvidca, ki je strelca vprašal, zakaj strelja v času lovopusta srne. Namesto odgovora je lovec očitvidca poprosil, da mu gre v grmovje po srobotine, da bo ustreljeno srno povezal. Med tem časom je »pravični« lovec zlomil srni nogo in ko se je neljuba priča vrnil, mu je mrhar pokazal zlomljeno nogo rekoč, da je bil prisiljen ustreliti tako srno.

Če bi bila imela srna res zlomljeno nogo in ker je to bilo na meji dveh lovišč, bi bilo lovsko pravično, če ne že dolžnost, da je ta obvestil lovskega čuvaja sosednjega lovišča ter bi sporazumno ustrelila pohabljenno srno in poškodbo potrdila.

S.

Enooka riba. V vojnem času in sicer v l. 1915, sem dobil od prijatelja J. nekako generalno pooblastilo, da smem loviti ribe v Savi in sicer na obeh bregovih od izliva Bohinjke v Dolinko. Prijatelj J. je dobro vedel, da mu ne bom delal nikake škode v vodi, ker me pozna kot ljubitelja narave, ki ni obsejen od rekorderstva ribolova in ne prelivanja krvi, ampak da najdem višek užitka v opazovanju narave. — In res! Moja najljubša zabava je bila, da sem se sprehajal ob Savi ob času sončnega zahoda. Natanko sem vedel, kje se drže lipani, podusti, postrvi itd. V tolmunu v »Mizicah« me je že dalj časa posebno zanimal s svojim plavanjem in obnašanjem srednje velik lipan, ki se je vedno vrtel okrog skale, po kateri je dobil tolmun svoje ime. Kadar je mirno prežal na svoj plen, je bil obrnjen vedno tako, da je bil obrnjen po vodi. Vsem ribičem je nam-

reč znano, da se vse ribe obračajo pri prežanju na svoj plen proti toku. Marsikatero uro sem preživel pri opazovanju tega lipana. Toda zanimivemu opazovanju sem hotel priti do dna. Po nekem deževju se je Sava precej skalela in to sem porabil v svoj namen. Oprezno sem se splazil do njegove skale in velika mravlja prične po vodi svoj ples. Parkrat se zablisne pod mravljo, prijeti pa ni hotel. Še malo počakaj, moj boš! Tik ob bregu je bilo srednje veliko mravljišče in to mravljišče je bilo mojemu lipanu usodno. Stopim do mravljišča in rsk z desno nogo v mravljišče. In med mravljami iz mravljišča je plavala tudi moja mravlja proti lipanu. Komaj čutni poteg in lipan je sfrčal na breg. — Uganka mi je bila, kako je mogel lipan izgubiti levo oko. Izteklo mu je bilo in to je bilo tudi vzrok njegovega čudnega obnašanja. Z zdravim očesom je gledal vedno proti bregu, ker je dobro vedel, odkod prihaja njegov največji sovražnik — človek.

—a.

Društvene vesti

Prijavite pravočasno nezgode! Po zavarovalnih pogojih zavarovalnice niso dolžne izplačati zavarovalnine, če nezgoda ni pravočasno prijavljena. Zopet imamo primer, v katerem bi zavarovalnica zaradi prekasne prijave lahko odklonila izplačilo zavarovalne vsote, vendar je Zvezi uspelo, da je zaradi nezgode nekega lovskega čuvaja zavarovalnica izplačala zavarovalnino v znesku Din 8500, ki bo bodo poškodovancu v prav izdatno pomoč v njegovi nesreči. Pazite torej, da v slučaju nezgode pravočasno zadostite zavarovalnim pogojem. Kdor zanemarija v tem pogledu svojo dolžnost, je ponesrečen-cu osebno odgovoren za nastalo škodo, če zavarovalnica odkloni izplačilo.

Z. L. D.

Glede sprejemanja novih članov opozarja Lovsko društvo Ljubljana, da se bo v tem pogledu brez izjeme

strogo ravnalo po predpisih društvenih pravil, ki pravijo: »Pristop k društvu je treba prigrasiti društvenemu odboru stalnega bivališča pismeno. V tej pismeni vlogi mora pristopajoči član izjaviti, da so mu društvena pravila znana in da se jim v vsem podvrže. Osebe, ki bivajo izven dravske banovine, se prijavijo odboru društva, v katerega krajevnem območju imajo svoje lovišče, odnosno kjer nameravajo loviti. Tujim državljanom je dano na prosto, da pristopijo kot člani društva, v čigar krajevnem območju nameravajo loviti, ali društva na sedežu Zveze. O sprejemu sklepa društveni odbor z dvetretjinsko večino. Če odbor prosilca odkloni, mu mora izdati o tem pismen sklep z razlogi. Odklonjeni ima pravico pritožbe na razsodišče Zveze; pritožbo je vložiti pri društvu v roku 15 dni po prejemu sklepa o odklonitvi.«

Članski sestanki lovskega društva v Ljubljani, kakor je bilo v novembrski številki javljeno, se bodo vršili:

18./XII. 1936, restavracija Slamič, Gosposvetska cesta;

8./I. 1937, restavracija Miklič, Masarykova cesta;

21./I. 1937, restavracija Stepič, Šiška;

5./II. 1937, restavracija Glavni kolo-dvor;

19./II. 1937, restavracija Slon, Tyrševa cesta;

5./III. 1937, restavracija Union, Miklošičeva cesta;

18./III. 1937, restavracija Bellevue v Šiški.

Sestanek in prijateljski večer se bo začel vsakikrat ob 20. uri s kratkim predavanjem, ki bo dalo snov za lovske razgovore. Med drugimi bodo predavali tovariši: dr. Bevk, dr. Krejči, inž. Božič, inž. Šušteršič, dvorni preparator Herfort, dr. Pfeifer, ravnatelj Pestotnik, ki s svojimi imeni jamčijo za zanimivost obravnavane snovi.

Za sestanek na Vrhniki in Kamniku, če se bo vršil, bomo še objavili.

Vsi tovariši lovci in lovski prijatelji, na svidenje!

Zasavsko lovsko društvo je priredilo 16. septembra 1936. v Trbovljah svojemu večletnemu predsedniku gospodu inž. Franju Loskotu, ki odhaja v Ljubljano, poslovilni večer. Na poslovilne besede odhajajočega predsed-

nika je g. insp. Franc Adamič v imenu prisotnega celokupnega društvenega odbora in vsega članstva izrekel zahvalo za vse zasluge in za slog, ki jo je znal ustanoviti med zasavskimi lovci za časa načelovanja in ga naprosil, da tudi v novem kraju ostane zvest tem načelom. Za lovce, ki so pogostoma lovili v njegovi družbi po zasavskih loviščih, je pa govoril g. Iv. Deisinger ter poudaril, da jim bo ostal tudi kot družabnik v loviščih v lepem spominu. Poslovilnega večera se je udeležil tudi predsednik Zveze lovskih društev g. dr. Viljem Krejči in se mu istotako zahvalil v imenu Zveze za njegovo delo v procvit lovstva in lovske organizacije. — Lovski pozdrav!

Lovsko društvo v Krškem poziva vse svoje redne člane in lovske čuvaje, kateri že 1. januarja 1937 iz društva izstopiti, da društvu sigurno do 15. decembra 1936 javijo svoj izstop. — Kdor tega ne stori, bo moral plačati članarino za celo leto 1937.

Lovsko društvo v Krškem ponovno opozarja na X. okrožnico SLD, na točko 2. in 3., ki se glasita:

2. Opozorite svoje člane, da je kralj. banska uprava izdala orožništvu in vsem varnostnim organom nalog, naj strogo pazijo na to, da bodo vsi lovci imeli listine, ki so za izvrševanje lova potrebne, v redu. Na kolodvorih, pri avtobusih, na cestah in zbirališčih za skupne love bodo orožniki pregledovali listine in bo brez-pogojno strogo kaznovan, kdor ne bo imel veljavne lovske karte in orožnega lista. Mi lovci moramo pa tudi sami skrbeti za to, da se v naših loviščih izvršuje lov pravično in ustrezno zakonskim predpisom. Ne pustite loviti nikogar, čigar listine niso v redu in ki ni član Lovskega društva! — Pazite, da bo tudi glede izbire divjadi, na katero se strelja, in glede uporabe strelnega orožja vse v redu. Kdor ne ravna tako, kakor to zahtevajo potrebna varnost, lovska pravičnost in zakon, tega odstranite takoj iz lovišča. Opozarjamo tudi, da smejo po lovskem zakonu (§ 45., odst. 3.) lovski čuvaji streljati zaščiteno divjad samo v prisotnosti svojega gospodarja in samo tedaj, če imajo veljavno lovsko karto. Natanite oblastvu in nam vsako nerednost. Potrebna je brez-pogojna disciplina.

3. Opozarjamo ponovno na določbe §§ 24.—26. zakona o lovu, po katerih je pri vsakem prevozu in prodaji divjačine potrebno potrdilo o izvoru. Neglede na stroge kazni, ki jih predvideva zakon za ravnanje proti tem predpisom, moramo sami zaradi pobijanja krivega lova posvetiti posebno pažnjo pravičnemu izvoru divjačine.

Veliki lovski ples 1. februarja 1937 zvečer, v Ljubljani, v sokolskem domu na Taboru. Na lovskem plesu bo Indija Koromandija vseh sladkosti in bajnosti, veselja, hrepenenja in utehe. Mu-

nicije vseh razanc bo na pretek in srnice in jerebičke bodo jedle kar iz roke. Vsi nimrodi, vsi prijatelji in znanci, pozor, pozor, pozor! Vsi sledovi dražestnih nožic bodo tisti večer obrnjeni na Tabor, kjer bo lovski ples in kar zraven spada! Vsakemu, tudi nelovcu je kot plen zagotovljen kapitalen maček.

Program tega znamenitega pogona še objavimo. Ne zgrešite torej večera pred svečnico drugo leto, ker ga ne bo nikoli več. Zaznamujte si dobro v lovskem koledarju, ki ga ob novem letu še dobite prav v ta namen.

Naslov glavnega tajnika Središnjega saveza: dr. Juraj Tomičić, Beograd, Karadjordjeva ul. 65/II., telef. 22-330.

Kinološke vesti

Društvo prijatelja pasa (Kinološko društvo) v Zagrebu je priredilo dne 18. oktobra t. l. prvo jesensko vzrejno in poljsko tekmo za pse ptičarje v lovišču bližnje okolice Zagreba. Udeležba je bila za to prvo prireditve ogromna, prijavljenih je bilo 18 psov — zanimanje zelo živahno.

Na predvečernem prijateljskem sestanku, katerega so se udeležili tudi zastopniki JKS, DLP ter večje število lovcev iz Dravske banovine, je navzoče pozdravil neumorni predsednik društva dr. Šemper, poudarjajoč delovanje društva za uspešen razvoj kinološkega stremljenja in važnost prireditve ter podal splošna navodila

tekmovalcem. Vsem udeležencem je bil pri tej priliki izročen zelo lično izdelan znak kinološkega društva.

V nedeljo se je pričelo tekmovanje — s precejšnjim zakasnenjem — ki pa ni šlo na rovaš prošlega pozdravnega večera, temveč je nastalo zaradi neugodnih prometnih razmer. Od 18 prijavljenih ptičarjev, se je udeležilo tekme 16, največ nemških kratkodlakarjev, zastopani pa so bili tudi žimavci, resavci in irski seterji. Udeležba iz Dravske banovine je bila velika, prišli so vodniki s svojimi kandidati iz Brežic, Maribora, Kamnika, Ljubljane in Vrhnike. Sodniki Erhardt in Rassl z Dunaja ter Justin iz Ljubljane so bili do trdne noči zaposleni s preizkušnjo. Končni rezultat bi bil podal neprimerno bolj jasno, točno in popolno sliko dela posameznih tekmovalcev, če ne bi bilo lovišče izredno revno na divjadi in če bi bilo za to prireditev odmerjenega več časa. Tako pa se vodniki s svojimi psi niso mogli vedno v taki meri uveljavljati kot bi jim bilo to pri ugodnejših lovskih prilikah mogoče in so le z največjim naporom dosegli razmeroma dobre uspehe.

Vodniki iz Savske banovine so predvedli v splošnem lep pasji material in nekateri pokazali odlične uspehe smotrene dresure.

Vodji tekme, predsedniku dr. Šemperju in sodelujočim članom Društva prijatelja pasa (Kinološkega društva) gre vse priznanje za trudapolno predpravljalno delo, ki bo po podanih izkušnjah — pri prihodnji podobni prireditvi pokazalo še večji uspeh. F. J.

Sodniški pripravnik: Društvo ljubiteljev ptičarjev je prijavilo kot sodniškega pripravnika za vse ptičarje g. Ernesta pl. Berneticha, podpredsednika Društva prijatelja pasa v Zagrebu.

Nova psarna: JKS prijavlja zaščito psarne »Zagrebgrad« za nemške doge. Lastnik: Radovan Miholić, privatni uradnik v Zagrebu, Medvedgradska ulica 16. Savezni tajnik.

Lovska kuhinja

Gams v gorčični omaki. Uležano gamsovo pleče zreži na primerne kose. V kozici duši na masti precej čebule, korenja, strok česna, par zrn popra in zrezano meso ter osoli. Med dušenjem malo zalivaj z vodo, dokler ni meso mehko. Nato prideni nekaj moke, jo malo prepraži, zalij z vodo in vso omako pretlači skozi sito ter pridaj po okusu gorčice, vložki meso in kuhaj primeren čas. K jedi daj na mizo kruhove cmoke. Po okusu med dušenjem lahko prideneš nekaj slanine.

Gamsovo meso da tudi izredno krepko in tečno juho. Priredi jo kakor govejo. Če hočeš imeti čisto juho, posnemi parkrat pene raz juho. Ako je gams v tolšči, je treba mesu odvzeti nekaj loja, sicer je juha premastna.

Ma. Š.

Lovski koledar za december

Sonce vzhaja:	dne 11. ob	7 ³⁵ ^h
„ zahaja:	„ 11. „	16 ²⁵ ^h
„ vzhaja:	„ 21. „	7 ⁴¹ ^h
„ zahaja:	„ 21. „	16 ²⁸ ^h
„ vzhaja:	„ 31. „	7 ⁴⁴ ^h
„ zahaja:	„ 31. „	16 ³⁴ ^h

Mesec je 14. v mlaju 28. v ščipu.

Oglasi

KNJIGA »NAŠ LOV«

je najlepše božično in novoletno darilo za lovce in lovske čuvaje. Naroča se v tiskarni sv. Mohorja v Celju.

Lovci in gojitelji divjadi, pozor! Vsako leto se dogodi, da se začne povpraševanje za živo divjad v času, ko je lovljenje že pri kraju. Dogodi se, da zaradi poznega naročila ni mogoče ustreči, ker lovska udruženja, ki se bavijo z lovljenjem žive divjadi, to že prej razprodajo. Pa tudi na ceno vpliva tako prepozno naročilo.

Zato poziva Lovska zadruga vse, ki mislijo naročiti živo divjad za osvežitve krvi, da sporoče svoje želje vsaj do 20. decembra 1936. Isto velja za kameno sol.

Lovska zadruga.

Dražba lovišč. Sresko načelstvo v Ljubljani bo dne 15. decembra 1936 ob 9 dopoldne na javni dražbi v uradni sobi št. 9 oddalo v zakup za dobo 12 let in sicer za čas od 1. IV. 1937 do 31. III. 1949 naslednja lovišča po temle redu:

1. Lovišče cele upravne občine št. Jurij v izmeri 3009 ha za izklicno ceno Din 2500.

2. Lovišče cele upravne občine št. Vid v izmeri 3009 ha za izklicno ceno Din 5000.

3. Lovišče cele upravne občine Vrhnika v izmeri ca. 8500 ha za izklicno ceno Din 5000.

Varščino je položiti pred pričetkom dražbe v gotovini v višini izklicne cene.

Podrobnejši pogoji so na vpogled pri sreskem načelstvu.

V primeru, da ta dražba ne bi uspela, se bo vršila ponovna dražba brez posebnega oklica 23. decembra 1936 ob istem času in kraju ter ob enakih pogojih, event. tudi pod izklicno ceno.

Kraljevska banska uprava dravske banovine je izdala na sreska načelstva in mestna poglavarstva sledeči nalog, na katerega opozarjamo:

Leta 1935. je bilo izdanih lovskim gospodarjem in njihovim gostom 4000 lovskih kart, zapriseženim lovskim čuvajem pa 1030 lovskih kart, skupaj 5030 kart.

Po doslej dospelih izkazih se more sklepati, da število v letošnjem letu izdanih lovskih kart še ni doseglo 5000 komadov. Domnevati se mora torej, da veliko lovcev lovi brez lovske karte. S tem so kršeni predpisi zakona o lovu in ministrskega pravilnika o lovskih kartah, poleg tega pa sta država in banovina občutno prikrajšani na taksah.

Da se prepreči nedovoljeno izvrševanje lova brez lovske karte, odredite

žandarmerijskim postajam in drugim organom javne varnosti, da vestno nadzirajo lovce posebno ob nedeljah in praznikih, ko se običajno prirejajo brakade in skupni lovi, in da od vsakega lovca zahtevajo na vpogled veljavno lovsko karto.

Lovce, ki lovijo brez lovske karte, naj prijavijo naslovu v nadaljnje postopanje.

Mesto gozdnega ali lovskega čuvaja sprejme proti skromni plači Káfer Josip, Pobrežje, Maribor, Ob bregu 16.

Sprejme se lovski čuvaj, po možnosti, da se razume v sadjarstvu in vrtinarstvu. Ponudbe z navedbo zahtevkov je poslati na uredništvo lista pod šifro: »Gorski revir«.

Za risarski pouk potrebuje III. drž. realna gimnazija v Ljubljani za Bežigradom nagačene živali, rogovje in podobne lovske predmete. Zato prosimo gg. lovce za velikodušne darove, ki jih je poslati na naslov: Profesor Cotič Viktor, kustos risarskega kabineta na zgoraj omenjeni šoli. S tem pomorete naši mladini, da spozna naše živalstvo.

Za jesensko in spomladansko sajenje naročajte različno sadno drevje in cepljeno trstje v znanih drevesnicah Joškota Jager - Stojan v Dramljah. Cene zmerne! Pristnost sort zajamčena! — Drevesnica je pregledana in odobrena od fitopatološke postaje v Ljubljani.

ZBIRKA

VSEH PREDPISOV O LOVU, OPREMLJENIH S POJASNILI,

ki sta jih napisala inž. šivic in upravni pravnik Žnidaršič, je izšla. Zbirka ima (na 335 str.) tole vsebino: **Zakon o lovu.** Vsakemu paragrafu je dodana razlaga (komentar) dotičnih predpisov. — **Banovinska lovska uredba.** — **Pravilniki ministrstva za gozdove in rudnike,** kakor: o upravljanju državnih lovišč; o lovskem katastru in lovni statistiki; o lovskih kartah; o lovskih čuvajih; o lovskem skladu. Pravilnikom so dodana potreb-

na pojasnila. — **Pravilniki in naredbe** bana Dravske banovine, kakor: obrazec za lovsko zakupno pogodbo, lovopust v Dravski banovini, zaščita redke divjadi, obrazci za poslovanje odškodninskih razsodišč, pravila za izpit čuvajev. — **Nekaj važnih okrožnic** banske uprave glede postopanja po nekaterih odredbah zakona o lovu. Končno celotni lovopust za Dravsko banovino in abecedni izkaz koristnih, zaščitanih ptic. — Obširno stvarno kazalo. — Ker so predpisi zakona o lovu mestoma nejasni in zamotani, bo s pojasnili opremljena zbirka služila kot pripomoček občinam, predsednikom odškodninskih razsodišč, zakupnikom lovišč, lastnikom lastnih lovišč, gozdnim upraviteljem, vsem gozdarskim in lovskim nameščencem, vsem lovcem in večjim posestnikom, odvetnikom in notarjem in vsem drugim interesentom. — Knjiga se dobi pri avtorjih (Nunska ulica 19) in v tiskarni »Merkur«, Ljubljana, Gregorčičeva 23. Cena v platno vezani knjigi je 76 din, trdo kartonirani pa 64 din, po pošti 3 din več.

Vse cenj. lovce in strelce opozarjam na otvoritev

puškarstva

v Celju, Dečkov trg št. 1

Ivan Zarnik

in se vljudno priporočam za vsa izdelovanja in vsa v mojo stroko spadajoča popravila. Prodaja najmodernejših lovskih pušk, pištol in samokresov ter vsake vrste municije. Velika zaloga različnega lovskega orožja. Montaža daljnogledov in naprava novih kopit, cevi itd. Najvestnejše in točno pristreljanje pušk. Konkurenčne cene!

Vsak lovec, ki si hoče obvarovati noge, naj si kupi čevlje »Herkules« z gumijastimi podplati. Čevlji »Herkules« imajo to prednost, da so nepremočljivi, da v njih ne zebe, da ne drsijo in da se v njih neslišno hodi. Stanejo samo 160 din. Dobijo se pri Ivanu Prešernu, tovarna čevljev v Kranju.

Strojenje vseh vrst kožuhovine za ovratnike in podstavo, izdelovanje predposteljnikov, strojenje in barvanje irhovine za hlače, rokavice in pralno usnje izvršuje solidno Ivan Burger, diplom. usnjarski strokovnjak, Ribnica na Dolenjskem.

Priporoča se Jože škrajnar, preparator, Ljubljana VII (Šiška), Medvedova cesta 21. Cene brez konkurence.

Nepremočljive, tople **Hubertus-plašče** in **pelerine** iz prvovrstnega, pristnega tirolskega lodna in vsa druga oblačila za lovce in sportnike ima poceni na zalogi konfekcijska trgovina J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 12.

Janko Mišič, tvornica lovskega orožja v Kranju, izdeluje vse vrste lovskih pušk, kakor petelinke, brezpetelinke (Hammerles), risanice, Bock-puške in trocevke, navadne in najfinejše. Nadalje se priporoč cenjenim lovcem za vsa popravila lovskega orožja, kakor vlaganje novih cevi za šibre in kroglo, napravo novih kopit, montiranje daljnogledov in vsa v to stroko spadajoča popravila. — Cene konkurenčne.

Pristen tirolski loden za lovske obleke in predpisani lovski kroj priporoč tvrdka Anton Schuster v Ljubljani, Mestni trg št. 25. Istotam je vedno v zalogi tudi raznovrstno sukno za sportne obleke in drugo manufakturno blago po nizkih cenah.

Lovske puške raznih tvornic, lovsko strelivo znamke »Fasan« ter vse lovske potrebščine dobite pri tvrdki F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg 9.

V komisiji so sledeče puške:

Hammerles Bock,	
kal. 28/5,6 mm	3250 din
Hammerles Bock,	
kal. 16/7, z dajnogledom .	3250 din
Browning repetirka, kal. 16 .	1500 din
Mauser repetirka, kal. 8 . . .	600 din
Hammerles trocevka,	
kal. 20/8 mm	3500 din
Trocevka petelinka, kal. 16/8	2200 din

Lestence in svetilke za lovske in kmetske sobe, okovja, lestence iz rogovja kakor tudi vse druge umetno kovane predmete izdeluje Stane Cirman, Ljubljana VII, Aleševčeva cesta.

V. Herfort, kr. dvorni preparator, Ljubljana (Kodeljevo) — Slomškova ulica 2. Montaža rogov. — Izdelovanje kož v preproge. — Prepariranje živali.

Nagačevalec. V prejšnjem lokalu znanega gatilca g. Ferd. Schulza v Ljubljani, VII. (Šiška), Medvedova cesta 21, je otvoril Jože Škrajnar kot njegov naslednik ateljé za nagačenje in prepariranje vseh vrst živali po sistemu in načelih njegovega prednika in učitelja.

Medjimurske konje, prav težke in napol težke, z garancijo, je vedno dobiti pri E. Vajda, Čakovec, Medjimurje. — Telefon 60, 59, 3, 4. — Telegrami: Vajda Čakovec. — Hotel in restavracija Vajda v Čakovcu nasproti kolodvoru. Lepe sobe, nizke cene. — Telefon!

Zavod za pridobivanje in prodajo gozdnih semen lastne gozdne drevesnice Saša Staré, Mengeš. Zahtevajte cerikl!

Lovec se preskrbi s potrebnimi jedili pri slavnoznani tvrdki Herman Wögerer, veleklavnica — tovarna klobas in mesnih izdelkov, masti in konzerv, Maribor. Ustanovlj. 1872.

Franc Barbič, preparator, absolvent šole svetovno znanega dunajskega preparatorja E. Hodka, Ljubljana, Igriška ulica 10, podružnica Medvode, Gorenjsko. Atelje za prepariranje in modeliranje vseh vrst ptic, sesavcev, rib, skeletiranje, montiranje rogovja, izdelovanje predložnikov itd. Vse delo se izvršuje po najnovejšem sistemu.

Tovarna mesnih izdelkov Josip Benko, Murska Sobota, opozarja cenjeno občinstvo, zlasti lovce in turiste na svoje priznано najfinejše izdelke, na primer gnjat à la Praha, najfinejše narezke, ki jih nudi detajlno po najnižjih cenah v svojih prodajalnah v Mariboru, Aleksandrova 19, v Gornji Radgoni in Čakovcu.

E. Vajda, svetovno znana tvrdka za izvoz perutnine in ustrelj. divjačine v Čakovcu, je pričela izdelovati konzerve vseh vrst, na kar lovce opozarja.

Dragotin Čutič - vdova, puškarna in trgovina z orožjem, Maribor, Slovenska ulica št. 18. Zaloga samokresov, avtomatičnih pištol, lovskih pušk in vseh lovskih potrebščin. Lastna delavnica za popravila, izdelovanje novega orožja, montaža daljnogledov itd.

Strokovna puškarska tehnična delavnica Albert Rutar, Celje, Slovenija. Zaloga prvorazrednih lovskih pušk, municije, original Browning in drugih avtomatskih pištol, revolverjev ter lovskih in sportnih potrebščin. Vsa popravila, ki spadajo v puškarsko stroko, se izvršujejo strokovno in po zmernih cenah. Prodaja znakov SLD proti članskim izkaznicam.

I. P. Sauer & Sohn, Suhl, tovarna za lovske puške in avtomatske pištole. Ustanovljena leta 1751. Vsako orožje je zanamovano z zakonito zaščiteno znamko »Herkules«. Cevi izključno le iz Kruppovega prvovrstnega jekla, Kruppovega specialnega jekla, Kruppovega Nitro-jekla. Znamka 3 obroči. — Dobro blago. Solidni izdelki. — Garantirano dobra učinkovitost strele. — Priporoča svoje svetovnoznane lovske puške, risanice, trocevke, izdelane enostavno in luksurično, avtomatske pištole. — Ilustrirani katalogi so na razpolago. Ako se ne dobe pri puškarjih, se obrnite do generalnega zastopstva: Viljem Zultner & Co., Wien VII., Mondscheingasse 6. — Izključno na debelo; na drobno se ne prodaja.

Josip Sternad, puškar, sodno zapri-seženi izvedenec in cenilec, Mari-bor, Aleksandrova cesta 18. Zaloga vsakovrstnega orožja, municije in vseh lovskih potrebščin. Popravila, ki spa-dajo v to stroko, v lastni delavnici.

Ribarsko orodje in vse potrebščine za ribjo lov ima v najboljši kvaliteti in po nizkih cenah vedno v zalogi puškarna F. K. Kaiser, Ljubljana, Kongresni trg 9, ki prevzema tudi vsa v to stroko spadajoča popravila in jih izvršuje kar najbolj strokovnjaško.

Za lovsko in samoobrambno orožje izdan denar naj Vam ne bo nikdar žal, ker se vedno dobro obrestuje, kajti služi Vam za lov in obrambo. Zato pa-zite nanj in ga dajte po končani sezoni lova lepo očistiti, popraviti in pregle-dati pri puškarju Albinu Šifrer-ju v Ljubljani na Gosposvetski cesti 12, telefon šte. 33-49. Zastopstvo slovitih sulskih tovarov Gebrüder Merkel in Sempert & Krieg-hoff, Suhl. — Zaloga raznovrstnih lovskih pušk, lovskega pribora, stre-liva ter ribiških potrebščin v največji izberi po najnižjih cenah. Samo kvali-tetno blago. Delavnica za popravila, montiranje daljnogledov na puške, naj-vestnejše in točno pristreljanje pušk.

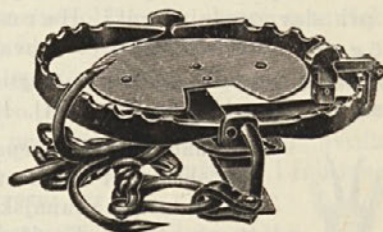
»NC« olje in mast za lovske in turistovske čevlje sta brez škodljivih primesi in polnil-nih sredstev. Ma-zanje z »NC« oljem in mastjo garantira za hi-gijensko obutev, ker napravi usnje mehko in nepremočljivo, vendar noga v takem čevlju lahko diha. Usnje ob-drži prvotno barvo. — Od blata očišče-ne še mokre čevlje, jermenje itd. je zadostno mazati z »NC« oljem in mast-jo in postaviti za več ur, najbolje čez noč, v bližino zmerno kurjene peči, da vlakna usnja maščobo lažje absor-birajo in bolje vežejo.

Olje za konserviranje orožja in čev-ljev. Za pričetek sezone Vam priporo-čam, da si nabavite specialno olje za orožje znamke »Hubertus«, kate-rega kvaliteta je enakovredna raznim dragim inozemskim oljem. Strokovnja-

ška priznanja! — Za čevlje pa vzemite najboljše »Hubertus gumiträn-olje«, ki Vam bo napravilo Vaše čevlje voljne in nepremočljive. — Za-htevajate povsod le prave domače proizvode! »Jadran«, kem. izdeloval-nica, Ivan Lapajne, Ljubljana, Moste.

Pasti za razno zverjad, prvovrstne kakovosti in popolnoma zanesljive, skobce vseh vrst ter škatle vseh ve-likosti priporoča I. štajerska tvornica za pasti Matthias Brandl. Pun-tigam b. Graz (Austria). Izdelki in

cene so brez konkurence. Za strokov-no izvedbo jamči izdelovalec, ki ima kot bivši poklicni lovec jako bogate izkušnje v lovljenju zverjadi. — Ne samo v cenah, ampak tudi v kakovosti prekaša ta trvdka pasti iz drugih to-varen. — Ker je uvoz težaven, dobite vse omenjene pasti pri trvdki Stupica v Ljubljani na Gosposvetski cesti.

